

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Landsbymiljø i 200 år

ALBUM

Richard G. Nielsen

BEBYGGELSE OG BEFOLKNING

Landsbymiljø i 200 år

*For økonomisk støtte
til udgivelsen af
»Landsbymiljø i 200 år«, bd. 1,
takker vi:*

Alm. Brand af 1792.
Byggeriets Realkreditfond.
Fonden af 1979.
Fonden af 28. februar 1970 til støtte for
kulturelle formål.
Fondet for Dansk Bygningskultur.
Forenede Kreditforeninger.
Haandværkerbanken, Næstved.
Kreditforeningen Danmarks Fond for
særlige formål.
Landbrugsministeriet (Landlegatet).
Miljøministeriet (Fredningsstyrelsen).
Næstved Diskontobank.
Sparekassen Bikuben.
Sparekassen SDS.
Suså kommune.

Richard G. Nielsen

Landsbymiljø i 200 år

BIND 1:

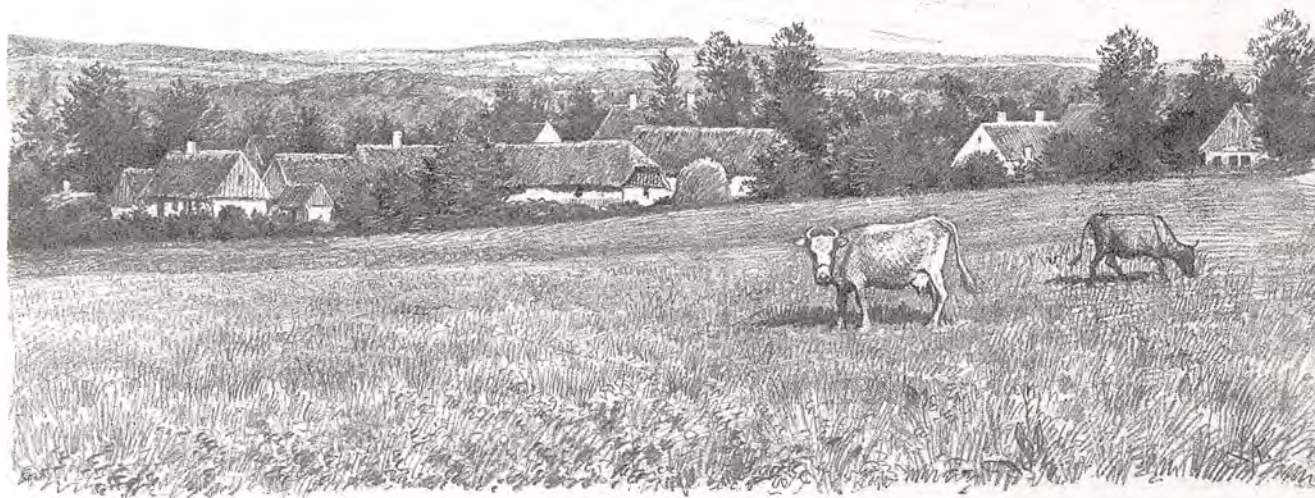
Bebyggelse og befolkning

FOTOGRAFIER 1982 - 1987

Jørgen Kanding

Historisk Topografisk Information

ODENSE 1987

Landsbytegning fra egnen omkring Gisselsfeld, hvor Susåen har sit udspring. (Udført af Ludvig Kabell til »Danmark«. Skildringer og billeder af danske Forfattere og Kunstnere. Bd. 2. 1893).

Indhold

Omslaget:

Forsiden:

»I Landsbyen«. Anskuelsesbillede til skolebrug. Tegnet af Rasmus Christiansen. 1901.

Bagsiden:

Udsigt over landsbyen Herlufille med skolen i forgrunden. 1954.

Herlufille mølle 1940.

I følge gældende dansk lov er enhver form for mangfoldiggørelse af indholdet i denne bog eller dele deraf ikke tilladt. Dette forbud omfatter trykning, duplikering, fotokopiering, båndindspilning m.m.

ISBN 87-88024-26-1 (Bind 1)

ISBN 87-88-24-28-8 (Bind 2)

ISBN 87-88024-32-6 (hele værket)

Ekspedition:

Lokalhistorisk Forlag - Fyn

Sortebrødre Torv 4, 5000 Odense C

Landsbymiljø	5
Susålandet	7
Det store opbrud	8
Ravnstrup	8
Tybjerggaard	9
Sådan byggede de	10
Fra en synsforretning 1840	12
Fra en byggedagbog 1845	13
Bøgeskovvej	16
Guldagervej	34
Herlufillevej	44
Hovvejen	112
Kastanievej	138
Næstvedvej	147
Ravnstrupvej	164
Stokkebrovej	168
Toftehøj	175
Torpe Mosevej	183
Torpevej	194
Åbovej	227
Sådan bruges bogen	250
Matrikelnumre	251
Ordlister	252
Tillæg	253
Rettelser	253
Udvalg af litteratur	254
Illustrationer	255
Tak	255

Landsbymiljø

De danske landsbyer er som begreb en så væsentlig del af vor historie, vor kultur og vort landskab, at der er grund til at gøre en betydelig indsats for at bevare dem, ikke som museumsstykker, men som levende, arbejdende enheder i fremtidens danske samfund.

I århundreder lå de spredt landet over som små lukkede enklaver med det omgivende agerland i et dyrkningsfællesskab. Da dette system gik i opløsning for 200 år siden, og utallige gårde og huse spredtes i terrænet omgivet af beplantning og marker med levende hegn, skabtes efterhånden den landskabsform, som vi kender i dag.

Nogle af de gamle landsbyer voksede i kraft af jernbane, industri eller andre årsager til nye byer, ofte større end de gamle købstæder med deres næsten årtusindgamle privilegier. Andre landsbyer forsvandt helt, opslugt af de etablerede byers stadig voksende behov for bolig- og erhvervsarealer.

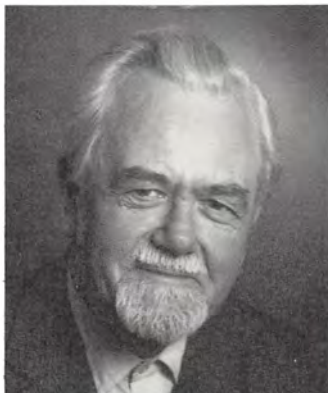
Tilbage er dog stadig et par tusind eller flere delvis affolkede landsbyområder, der befinder sig i sidste fase af et smuldrende serviceniveau og kulturfællesskab. Skal de sikres en fremtid, må de genbefolkes og bebyggelserne genbruges og øges. Samtidig er det nødvendigt, at bevaringsværdige bebyggelser og det landskabelige miljø værnes.

Nutidens behov skal selvfølgelig tilgodeses. Her er det så heldigt, at gode byggetraditioner på landet kan forenes med de erfaringer, som er hentet i de seneste årtier i storbyer og stationsbyer, således at tankeløse eller ubevidst misforståede handlinger mod bygninger og miljøer undgås. Man vil ude på landet kunne bygge om, bygge til og bygge nyt i harmoni med eksisterende bebyggelse og med respekt for skiftende tidsaldres skik og smag.

En vigtig forudsætning for at skabe en fremtid med trivsel, aktivitet og velvære i landsbyerne er, at man kender deres bygnings-, kultur-, personal- og erhvervshistorie. På de følgende sider lægges fra to repræsentative landsbyer: Herluf Lille og Torpe i Susålandet et basismateriale frem om hver enkelt ejendoms bygninger, fæste- og ejerforhold, beboere ifølge folketællinger, og som supplement en varieret samling af billeder. Der er lagt vægt på at præsentere stoffet på en sådan måde, at det skulle kunne bruges hvorsomhelst som udgangspunkt for skole- eller studiekredsarbejde med landsbyemner, suppleret med passende udvalg af den righoldige litteratur, der findes, og som model for tilsvarende undersøgelser andre steder. Samtidig kan den, der ønsker det, benytte de foreliggende oplysninger og beskrivelser til videregående detailstudier i mange retninger.

I et senere bind af denne bog vil det folkelige, kulturelle, landbohistoriske og samfundsorienterede stof blive behandlet.

Landsbyernes indre liv vil aldrig blive det samme som før, men lykkes det at genbefolke og genbruge dem, vil nye samværsformer og fællesskaber i pagt med vor tid dukke op som en videreførelse af de mest værdifulde træk fra den gamle danske bondekultur.

Odense i sommeren 1987

Richard G. Nielsen

Herover:

Udsnit af Færdselskort over Sjælland, visende Susålandet. (Copyright Geodætisk Institut 1987).

Herlufllille og Torpe ligger på en højderyg i et landskab med store terrænforskelle. Højeste punkt er 64 meter over havet ved Herlufllille Bøgede.

Området udgør den nordligste del af Herlufmagle sogn (der tidligere havde Tybjerg sogn som anneks). Andre nabo-sogne er: Sandby, Glumsø, Skelby, Rislev og Fensmark. Det er en del af Suså kommune, Tybjerg herred og det gamle Præstø amt.

Til venstre:

Kortudsnit over dele af Susålandet. Fra: »DEN SYDØSTLIGE FIERDEDEEL af SJÆLLAND ved rigtig Landmaaling optaget og ved trigonometriske samt astronomiske Operationer prøvet«. Tegnet af C. Wessel. 1770. (Copyright Geodætisk Institut 1987).

Susålandet

Den del af Sjælland, der afvandes af Susåen med tilløbende åer og bække, kaldes populært Susålandet.

Egnen har været tidligt befolket. Nogle af landets allerførste agerdykere har formentlig forsøgt sig på disse kanter. Senere i historien udviklede der sig mellem en rigdom af skove, søer og moser et udstrakt landbrugsland med store herregårde og talrige spredt liggende bondebyer.

Disse landskaber omfatter det traditionelle opland til de 3 gamle købstæder Ringsted, Næstved og Sorø samt den nyere bydannelse Haslev.

I den vestlige udkant af Susålandet foregik fra gammel tid trafikken mod Fyn, Jylland og det vestlige Europa, mens forbindelsen til og fra de sydlige øer og det centrale fastland foregik i den østlige udkant af landsdelen. Anlæggelsen af kongevejene, senere jernbanerne og senest motorvejene har fulgt det samme mønster.

Afstanden til Hovedstaden og til den overordnede samfærdsel i øst og vest var tilstrækkelig stor til, at området på sin vis i lange perioder kunne føre en forholdsvis statisk tilværelse, men samtidig var afstanden ikke større end, at impulser udefra kunne vinde indpas såvel i folkelig skik og brug som i arbejdsform og levevis.

Midt i Susålandet ligger landsbyerne Herlufllille og Torpe...

Ved stavnsbåndets ophævelse og landboreformernes gennemførelse for 200 år siden hørte området under Tybjerggaard og Ravnstrup.

Det store opbrud . . .

Den årtusind gamle landsbyform, baseret på dyrkningsfællesskab gik i opløsning, da landboreformerne i slutningen af 1700-tallet blev realiseret i praksis. Det betød opbrud og ændring af indgroede skikke og livsformer.

De danske landsbyer er forskellige, men mest almindeligt var det, at gårdene lå i en kreds eller langs en åben plads, forten. Der var hegn og led, så pladsen kunne holdes lukket. Her samledes byens råd, her holdtes fester, og her drev byhyrden kvæget samlet ind om natten fra græsning på overdrevene. Her var også den fælles vanding, dam eller gadekær. I tidens løb blev forten delvis bebygget med småhuse til husmænd, daglejere og håndværkere.

Ordet landsby bruges i nutids sprog om disse lokalsamfund med dyrkningsfællesskab, men den oprindelige betegnelse var ordet by, der betød bosted.

Det til (lands)byerne tilliggende areal var som hovedregel delt i 3 vange efter sædskiftet: vårsæd (byg), vintersæd (rug) og græs. Når græsmarken (fælleden) om efteråret var gødet og pløjet, blev den om foråret tilsået med byg (eller havre). Efter høst blev jorden behandlet og tilsået med vintersæd.

Denne driftsform var almindelig på øerne, men selv om der var andre driftsformer i Jylland, var jordfællesskabet overalt temmelig ens.

Vangene var delt mellem bymændene i skifter efter bonitet og beliggenhed. Skifterne var delt i mange åse, der igen var delt i mindst lige så mange agre, som der var gårde. Agrene var ofte lange og smalle, kun adskilt ved en plovfure eller en række sten. Der kunne ikke laves vej til hver enkelt. Såning og høst måtte foretages samtidig af alle.

Efter såning blev der opsat flettede hegn om vangene, og når høsten var forbi, blev alle hegn nedbrudt, »ævred opgivet« og kvæget sluppet løs på stubmarkerne.

De dyrkede jorder, bymarken, lå nærmest landsbyen. Udenom lå overdrev og udmarker, dækket med vildtvoksende græs og planter, småskov, krat, sten, tørveskær og vandhuller. Her græssede kvæget i flokke sommeren igennem, vogtet af den fælles byhyrde.

Mange indviklede forhold gjorde landbrugsdriften vanskelig. Fællesskabet krævede en hel lille forfatning for det enkelte landsbysamfund. Bymændene dannede et bylag, der afgjorde byens egne sager på bystævnet, ledet af oldermændene på grundlag af byens vider (vedtægter).

To Godser i Susålandet

Ravnstrup i korte træsk

En udflyttet bebyggelse – torp – fra Herlufmagle er formentlig oprindelsen til Ravnstorp, senere herregården Ravnstrup.

De første sikre oplysninger stammer fra 1300-tallet, da medlemmer af slægten Krumpen nævnes som ejere.

Ved giftermål kom en ny slægt til, idet Claus Daa, ridder og medlem af rigsrådet hos Christian den Første og kong Hans blev besidder af godset.

Denne slægt bevarede Ravnstrup til slutningen af 1600-tallet.

Det lykkedes den at øge besiddelserne betydeligt. I 1590'erne lod Oluf Daa på voldstedet, der var omgivet af voldgrave, opføre en ny hovedbygning over hvælvede kældre i to stokværk, hvoraf hele det øverste var optaget af dansesalen, en af landets største. Her mødtes rigets stormænd, da sønnen, Claus Daa, rigsadmiral og medlem af rigsrådet, havde sin storhedstid.

Med dennes søn, Christian Daa, forsvandt den gamle rigdom. Svenskekrigene og efterfølgende kriser ruinerede ham.

Listen over ejere af Ravnstrup er lang. En kort tid var den i samme eje som Tybjerggaard, nemlig hos F. van der Maase.

Blandt senere ejere var Tordenskjolds broder, Caspar Wessel og Niels de Hofman, der anlagde en enestående park, og som senere oprettede stamhuset Hofmangave på Fyn.

Mange prøvede med skiftende held kræfter på den store opgave at holde godset sammen og i god drift.

I 1768 købte bonden Jørgen Mouritzen Ravnstrup ved auktion. Det lykkedes ham at øge det tilliggende bøndergods en del, men at bringe den forsømte herregård på fode oversteg hans formåen. Under hans ejerskab begyndte ophævelsen af landsbyfællesskaberne med udskiftning af Trælløse, Kagstrup, Skelby og Herlufmagle.

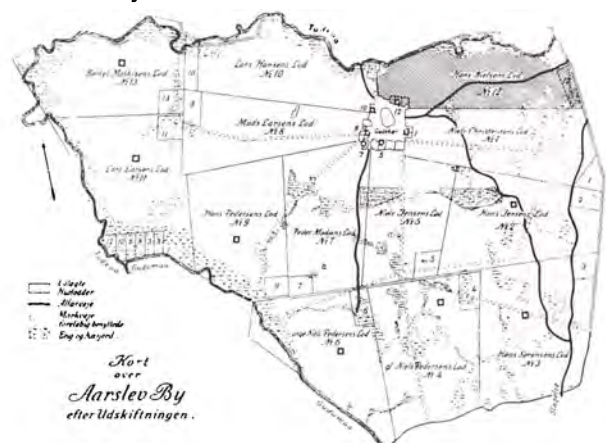
Da han i 1778 gav op, kom den tidligere overlænddrost i Oldenburg og Delmenhorst, F. W. Wedel-Jarlsberg, til. Han var en kyndig og energisk landmand og deltog med flere skrifter i debatten om landboreformerne, som han var en ubetinget modstander af. Alligevel blev udskiftningerne af hans bøndergods gennemført.

Desværre findes der ikke kort, der viser, hvor indviklet jordfordelingen i Herlufmagle og Torpe var før udskiftningen, men disse to kort fra Aarslev by i Slagelse herred er typiske for landsbyernes jordfordeling før og efter udskiftningen.

Aarslev by 1786.

Aarslev by 1795

*Ravnstrup. (Fra »Prospecter af danske Herregaarde«, bd. 5. 1851)
Tegnet af F. Richardt.*

Selve herregården fik han sat i god drift og hoveriet ordnet på en god måde. Desuden fik han tid til at skrive historiske bøger.

Sønnen, F. C. Wedel-Jarlsberg, der overtog Ravnstrup i 1890 havde mere interesse i litteratur, skrev selv skuespil, dannede en teatertrup og var en tid direktør for Odense Theater, provinsens eneste faste dengang.

Næste ejer var Conrad Danneskiold-Samsøe, besidder af grevskabet Samsø, herregårdene Holmegaard, Næsbyholm og Bavelse, overdirektør for Gisselfeld, amtmand over Præstø amt. Ved hans død i 1823 førte enken Ravnstrup videre til sin død i 1844.

Efter flere ejerskifter blev herregården i begyndelsen af 1930'erne bortset fra en hovedparcel udstykket af Statens Jordlovsudvalg til husmandsbrug, deraf to indenfor landsbyområdet Herluffille.

Hovedbygningen blev i nogle år anvendt til skoleformål, nedbrændte i 1947 og erstattedes af en privat beboelse. Den tilhørende sø med omgivelser er overtaget af Fugleværnsfonden som fuglereservat.

Tybjerggaard i korte træk

En af landets ældste storgårde er Tybjerggaard, hvis tidligst kendte ejer er Jens Sjællandsfar, nævnt 1291.

I slutningen af 1300-tallet kom godset i slægten Basses eje, hvorfra den i 1446 overgik til slægten Bille. Senere skiftede ejerne ofte. En kort tid var det på Christian den Femtes hænder.

1735 blev herregården købt af major Peter West, der var kendt som en dygtig landmand. Han foretog omfattende forbedringer i stald- og markdrift.

Næste ejer var fra 1763 justitsråd Tyge Rothe, der også viste sig at være en aktiv og dygtig godsejer. Han blev i 1771 under Struensee deputeret i finanskollegiet med hele landbovæsenet som arbejdsområde. Det varede nogle måneder og ved gehejmekabinetministerens fald forvist han til Segeberg som amtmand et årstid.

Siden helligede han sig landbruget og en omfattende skribentvirksomhed, hvoraf en del handlede om landbosagen og indgik i tidens debat om fornyelser.

Tyge Rothe havde sit egentlige hjem i København, men lod alligevel opføre en ny statelig hovedbygning, der står endnu, ligesom de gamle sidefløje blev ombygget.

Selv om hans ideer nok gik i en lidt anden retning end det, der blev den danske linje i landbo-reformerne, var han blandt de første til at udskifte bøndergodset. Da dette var tilendebragt, solgte han i 1792 herregården til sin søn, Andreas Bjørn Rothe.

Blandt senere ejere er den mest kendte generalløjtnant P. Fr. Steinmann, i en periode krigsminister. Han lod opføre nye avlsbygninger.

På forsiden af den store natursten i Tybjerg skov, kaldet Orestenen, er indhugget initialerne på godsets ejere gennem tiderne. (Foto side 188).

Siden 1957 tilhører Tybjerggaard Herluffholm Skole og Gods.

*Tybjerggaard. (Fra »Prospecter af danske Herregaarde«, bd. 8. 1856)
Tegnet af F. Richardt.*

Godsejerne, som ejede bøndergårdene, havde bygget deres økonomi op på de indtægter, som de fik ved at udleje gårdene, og på den arbejdskraft, der var til rådighed. Dyrkning af deres hovedgårdsmarker forudsatte hoveri. Det udviklede sig i tidens løb til ødslen med bondens tid, medhjælpere, vogne og redskaber. Dertil kom indførelsen af stavnsbåndet i 1733, et uværdigt åg, som stadig skærpedes, og hvorved herremanden havde næsten uindskrænket magt over bønderne, kunne bestemme over deres ægteskaber, tilbytte eller bortbytte karle efter behov.

Disse og mange andre uheldige forhold var en sløvende og fornedrende tid for bondestanden, da nye ideer og nyt samfundssyn kom til Danmark udefra i midten af 1700-tallet samtidig med at flere og flere indflydelsesrige kræfter i Danmark anlagde et nyt syn på landbefolkningens retslige, økonomiske og sociale stilling.

Lidt efter lidt voksede den reformbevægelse frem, der førte til stavnsbåndets ophævelse den 20. juni 1788 og til de forordninger, som i de følgende årtier gennemgribende forandrede livet på landet.

Det blev bestemt, at ved overdragelse af et fæste skulle der foretages syns- og skønsforretning, ligesom hoveriet enten afløstes med en pengeydelse eller ordnedes ved en kontrakt.

Sådan byggede de . . .

Bøndernes friere forhold styrkede de i gang værende bestræbelser for udskiftning af landsbyerne – ophævelse af det gamle jordfællesskab – således at den enkelte gård på grundlag af opmåling og taksation kunne få udlagt et samlet areal, der svarede til den jord, som hidtil havde været spredt på talrige – i nogle tilfælde op til 100 – forskellige steder i bymarken. Samtidig var vejen banet for nye driftsformer og nye afgrøder.

I nogle tilfælde foretoges en såkaldt stjerneudskiftning, således at gårdene kunne blive liggende i byen med de tilliggende jorder strælende som kileformede strimler ud fra landsbyens midte.

De allerfleste landsbyer måtte dog udskiftes mere gennemgribende, hvorved en del af bymændene fik lodder så langt fra byen, at udflytning af gårdens bygninger var nødvendig, dels af praktiske grunde, dels på grund af en regel om, at der ikke måtte være mere end 1500 alen fra gården til yderste markskel.

Sålænge godsejerne alene måtte bære omkostningerne ved udskiftningen, gik det langsomt, men efter at det i 1792 blev muligt at føre udgifterne over på bønderne, gik det så stærkt, at allerede i 1807 var to trediedele af øernes landsbyjord og halvdelen af Jyllands udskiftet.

Det var en stor økonomisk belastning at flytte en gård ud på marken. En bygningshjælp fra kongens kasse på 100 rigsdaler rakte ikke langt. Derfor måtte »husbonden« – godsejeren – træde til med forskellig hjælp.

Trods vanskeligheder skred udflytningen godt hjulpet af konjunkturstigninger hurtigt frem. Landet var fra slutningen af 1700-tallet og et godt stykke ind i næste århundrede præget af livlig byggeaktivitet, selv om kyndige folk rådede til ikke at bygge mere end højst nødvendigt og i stedet lægge vægt på jordforbedring: grøftning, rensning for sten og kratvækst, plantning af hegn.

Bønderne opførte selv deres bygninger, assisteret af en tømrer-»hugger« – og eventuelt en murer. Det var folk, som havde lært deres håndværk på stedet. Desuden hjalp gamle naboer og gode venner ofte til.

To landsbyer i Susålandet

Landsbyområdet Herlufllille og Torpe ligger på en morænelers højderyg omgivet af lavninger. Det stærkt varierede terræn veksler med så forskellige jordbundstyper som mosejord, lettere sandjorder og frugtbar moræneler.

Herlufllille nævnes første gang i de skriftlige kilder i 1257. Navnet har intet med det nærliggende Herlufsholm at gøre, men stammer formentlig fra et høvdingenavn Helge. Torpe nævnes første gang 1474. Navnet har sin oprindelse i torp = en eller flere gårde, udflyttet fra en ældre (lands)by.

Ligesom i andre danske (lands)byer havde bygninger og jord her gennem tiderne mange skiftende ejere, ofte flere forskellige på samme tid. Kronen, kirken, universitetet og herremændene mageskiftede og handlede flittigt med bøndergodset. 1688 havde 8 forskellige jordbesiddere fæstegods i Herlufllille, 4 i Torpe.

Men for 200 år siden, da reformperioden begyndte var Herlufllille samlet under to ejere: Ravnstrup og Tybjerggaard. Sidstnævnte ejede desuden hele Torpe.

Torpe omkring udskiftningen – og derefter

Hele Torpe by var ved udskiftningen i 1784 samlet under Tybjerggaard. Ingen udflytning var nødvendig, da alle 5 gårde fik direkte adgang til de tildelte jordlodder. Det var matrikelnumrene 1 (82 tdr. land), 2 (74 tdr. land), 3 (70 tdr. land), 4 (98 tdr. land) og 5 (80 tdr. land).

5 huse – matrikelnumrene 6, 7, 8, 9 og 10 – fik små jordlodder (hver på ca. 3 tdr. land) i den yderste vestlige rand af det bælte af græsningsarealer, som nord og øst for bymarken blev delt mellem de fem gårde. Disse fik desuden strimler af moselodder i den yderste østlige del af græsningsbæltet.

Matr. nr. 11 var et hus uden jord. Det blev senere lagt til nr. 3, og nr. 10 blev lagt sammen med nr. 8.

I forbindelse med en storbrand i 1829 udflyttedes to gårde (matr. nr. 1 og 3) og to huse (matr. nr. 6 og 7). Senere blev endnu en gård (matr. nr. 4) og et hus (matr. nr. 9) udflyttet.

Fra midten af 1800-tallet og fremefter blev det meste af græsningsarealerne udstykket til selvstændige ejendomme, mens en del blev henlagt under Tybjerggaard som Torpe mose.

Herlufllille omkring udskiftningen

I 1771 var der i Herlufllille by 14 gårde – det samme antal som nævnt i Christian den Fjerdes matrikel af 1682. Desuden var der 8 husmænd og inderster.

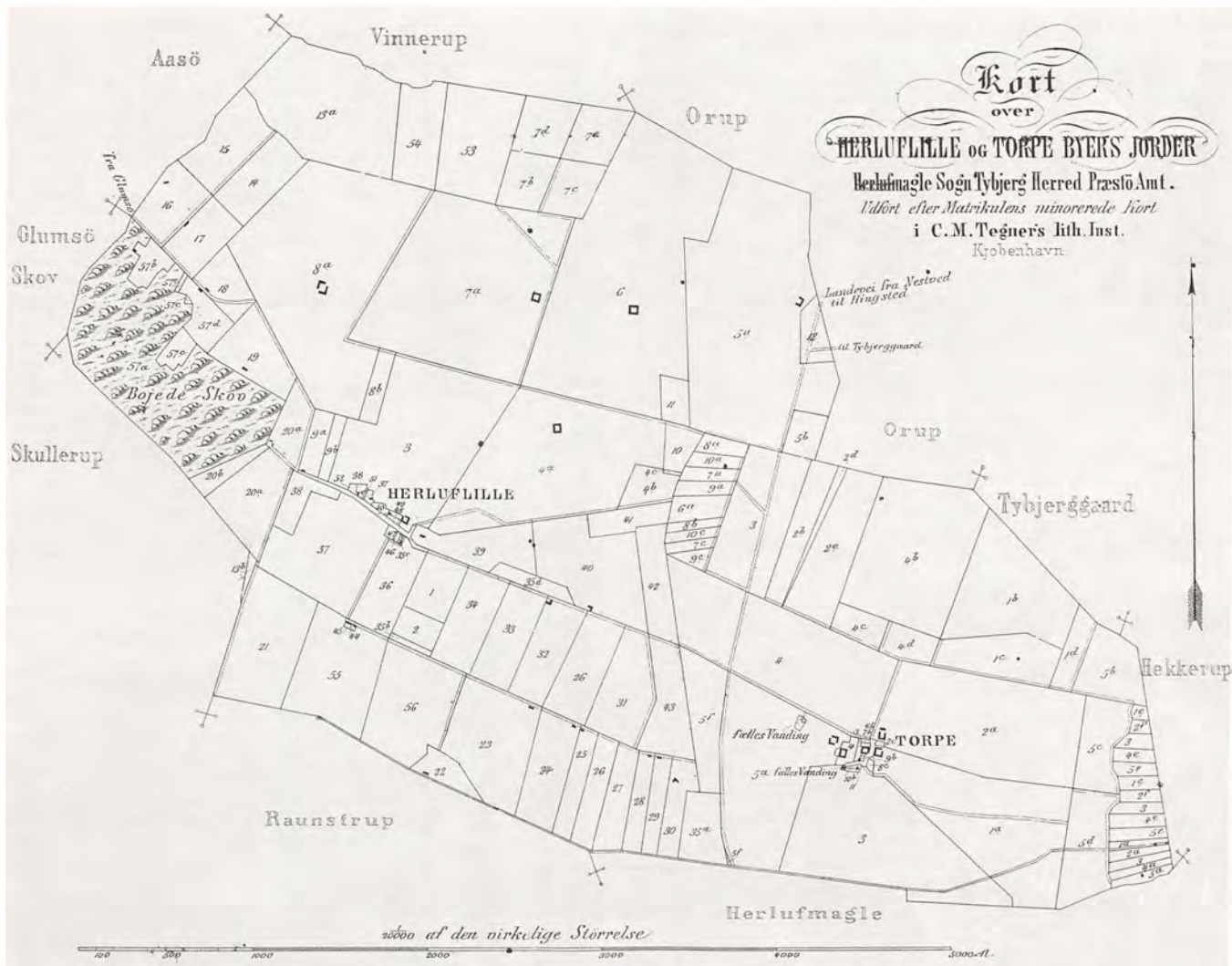
Efter at udskiftningen var begyndt, kunne der i 1787 tælles samme antal gårde plus 6 husmænd (1 af dem var sadelmager) og 5 inderster (1 daglejer, 4 nød almisser).

Men det var en periode med forandringer. I 1801 var gårdenes antal reduceret til 11, mens der nu var 9 husmænd med jord (1 var smed) og 5 husmænd uden jord (1 var væver). Desuden 1 husmand, der var opsynsmand ved »Bøgedegaarden«, som også kaldtes »Holstensgaarden«, men som senere må være delt og udparcelleret.

I en jordebog fra 1804, da Conrad Dannekiold-Samsø overtog Ravnstrup, er en gård be-

Før udskiftningen dækkede udyrkede overdrev store dele af landsbyjorderne.

Kort over Herlufmølle og Torpe byers jorder, udført i C. M. Tegners litografiske institut efter matrikulens minorerede kort og udgivet engang i 1860'erne.

Det ses, at ved kortets udgivelse var af Herlufmølle matrikelnumrene 5 d og 12 b (Næstvedvej 68), 5 c og e (Næstvedvej 71) og 6 b (Stokkebrovej 2) samt af Torpe 3 b (Næstvedvej 63) endnu ikke udmatrikuleret. De fleste af lodderne var stadig udlagte som eng- og græsningsarealer. Mtr. nr. 12 var en huslod. Endvidere ses, at vejen til Glumsø gik gennem Østerskov.

tegnet som »Herlufmøllegården«. Den er ikke nævnt andre steder og er formentlig ligeledes blevet delt.

Opdelingen af Herlufmølle var i 1806 således:

Matr. nr. 1 (fra 1860: nr. 35 a) tilhørte degneembedet, matr. nr. 2 (fra 1860 nr. 35 d) lærerembedet, begge embeder forenet under samme person.

Under Tybjerggaard hørte matrikelnumrene: 3 (43 tdr. land), 4 (53 tdr. land), 5 (75 tdr. land), 6 (85 tdr. land), 7 (89 tdr. land) og 8 (69 tdr. land). Desuden 4 huse på matrikelnumrene: 9, 10, 11 og 12 med fra 2 til 5 tdr. land. Endvidere græsningsarealet matr. nr. 54 (11 tdr. land), delt mellem matr. nr. 3, 4 og 8, samt et græsningsareal (19 tdr. land), delt mellem matr. nr. 6 og 7.

Under Raunstrup hørte alle øvrige matrikelnumre i byen. Af gårdene kan nævnes matr. nr. 20 og 21 (hver 21 tdr. land), 23 (20 tdr. land), 26 (16 tdr. land), 37 (23 tdr. land) og 40 (20 tdr. land).

Matrikelnumrene 55 og 56 (hver på 20 tdr. land) var græsningsarealer, delt mellem flere.

Ravnstrup drev selv matr. nr. 57 a, Bøgede Fredskov, og havde i forbindelse dermed matr. nr. 57 b (et skovfogedhus med 3 tdr. land) samt endnu en parcel, matr. nr. 57 c (7 tdr. land). Endvidere havde Ravnstrup nordvest for byen matr. nr. 13 a (»Eege mose« = Herlufmølle mose) samt en agerlod sydvest for byen matr. nr. 13 b. Disse to lodder ialt 39 tdr. land.

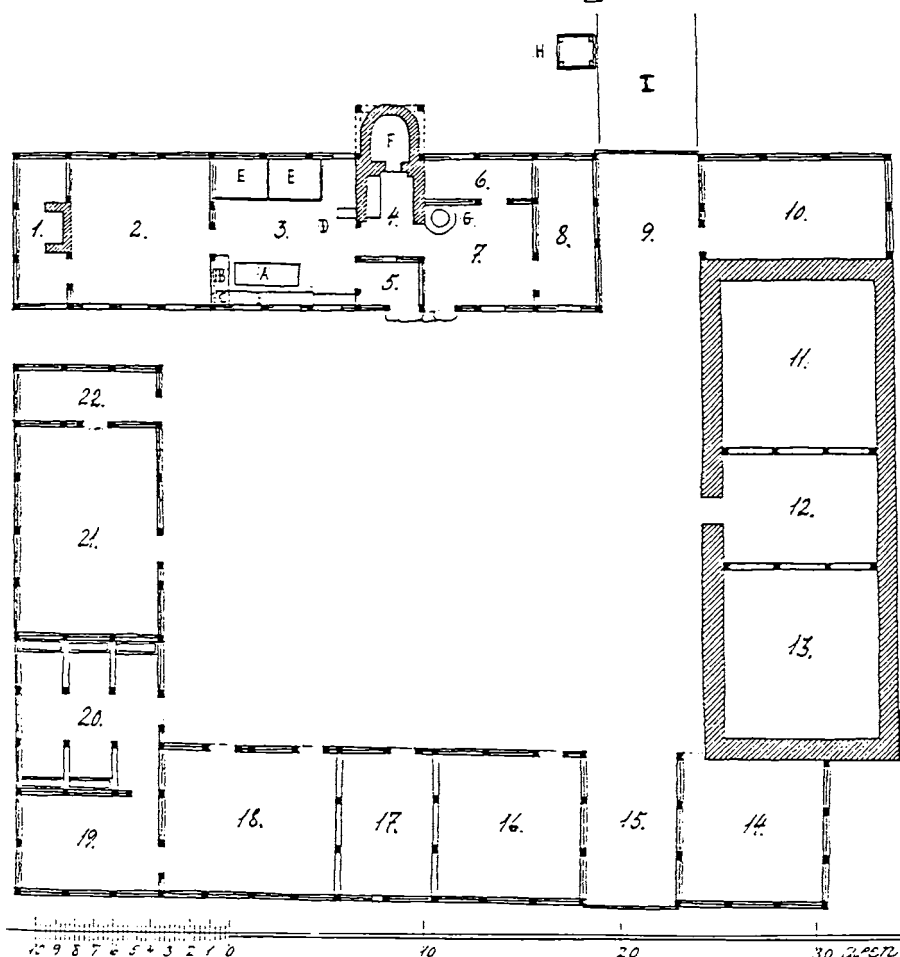
Som bygningsform var bindingsværket og stråtaget næsten enerådende indtil reformperioden, og de udflyttede gårde blev opbygget i den stil, der havde tjent mange slægtled.

Der blev også bygget husmandshuse, selv om reformlovene ikke tilgodeså husmændene i henseende til frihed og selvstændighed. De blev betragtet som arbejdskraft for herregårdene. Nogle fik et hus med en lille jordlod i fæste, andre blev lejemænd uden jord, undertiden bosat i rester af udflyttede gårde, og en del blev indsiddere.

Næsten 100 år skulle gå, før der kom skred i bestræbelserne for at bedre husmændenes kår. Da landbruget i slutningen af 1800-tallet havde udviklet nye drifts- og produktionsformer, blev mange jordloder udstykket fra bøndergårdene til mindre brug, og efterhånden kom der fart i større udstykninger til de såkaldte statshusmandsbrug.

•MIKKEL RASMUSSENS GAARD•

Rekonstrueret grundplan af mtr. nr. 4 i Torpe.

Stuehuset: 1. Kammer. 2. Øverstestue. 3. Dagligstue. 4. Skorsten med F bageovn. 5. Forstue. 6. Kammer. 7. Bryggers. 8. Pigekammer. Endvidere: A. Langbord. B. Faste bænke. C. Vråskab. D. Bilæggerovn. E. Senge (alkover eller senge med omhæng). F. Bageovn. G. Bryggekedel. H. Brønd. I. Indkørsel.

Udlængerne: 9. Gennemkørselsport til gaden. 10. Tørvehus. 11. Lade. 12. Lo. 13. Lade. 14. Hølade. 15. Gennemkørselsport til toften. 16. Lade. 17. Lo. 18. Lade. 19. Foderlo. 20. Hestestald. 21. Kostald. 22. Karlekammer.

Gården er forlængst flyttet. Rester af den blev ombygget til beboelse. Se nærmere omtale under Torpevej 1 (side 196-198) og Torpevej 6 (side 210-211).

Som led i sine undersøgelser af gamle bondegårdsbebyggelser udarbejdede arkitekt H. Zangenberg hosstående grundplan for matr. nr. 4 i Torpe og gjorde samtidig opmærksom på forskellige detaljer:

I stuehuset var to indgange fra gårdspladsen, den ene direkte fra bryggerset, den anden til en forstue, placeret foran skorstenen, men adskilt herfra og kun med indgang til dagligstuen. En gang mellem forstue og skorsten dannede forbindelsesled mellem dagligstue og bryggers. Gangen var lukket til dagligstuen med en dør. En sådan forstueordning var udbredt i dele af Sjælland.

Videre bemærkes, at der i stuehusets venstre ende var et kammer, der muligvis er opført senere. Et sådant har oprindeligt manglet, hvis ikke øverstestuen da blev benyttet som kammer. Kammeret i vest var forsynet med skorsten, hvorved det også blev muligt at opvarme øverstestuen, der ellers altid var et koldt rum uden opvarmning.

Nord for bryggerset fandtes endnu et kammer, der kan være indrettet på malkøllens plads, da denne af hensyn til brandfaren blev flyttet

Fra en synsforretning 1840

Et eksempel på indretningen af en gammel sjællandsk bondegård er mtr. nr. 4 i Torpe. I 1840 blev der holdt syns- og overleveringsforretning, da skolelærer og kirkesanger i Herlufmagle, Mikkel Rasmussen (senere sognefoged, stænderdeputeret og medlem af den grundlovgivende rigsforsamling) skulle overtage gården i fæste fra Tybjerggaard.

Bebyggelsen blev beskrevet således:

1. Stuehus i nord, 13 fag, ege-undertømmer og fyrre-overtømmer med undtagelse af et par sparre kobbel af elletræ. Klinede vægge og stråtag, lægget over 6 fag med fyrrelægter og over de øvrige 7 fag belagt med rafter.

Fra venstre ende indrettet således: 1 fag til kammer, 3 fag til øverste stue, 3 fag til dagligstue, 1 fag til køkken, hvori er skorsten og bageovn, sidste med skur, 2 fag til bryggers og kammer, 1 fag til pigekammer samt 2 fag til portrum. Over 10 fag af længden er bræddeloft. Huset er forsynet med 2 halve porte, 6 hele og 2 halve døre samt 6 fag og 5 stk. enkelte vinduer, dels i bly og dels træ-indfatning, alt med fornødent beslag og lukkelse.

Denne længe i god brugbar og beboelig stand og uden mangler.

2. Den østlige længe: 10 fag, hvoraf de to nordligste er af bindingsværk med klinede vægge og forskellige slags undertømmer.

De otte sydligste fag opført af stampet ler (såkaldt Pisee eller Wällerrwänd) med vægge af en alens tykkelse og tre alens højde. Disse 8 fag er ialt 23 alen lange og samme bredde indvendig målt er 8 alen. Bygningerne er fra nordre ende indrettet således: 2 fag til tørvehus, 3 fag til lade, 2 fag til lo og 3 fag til lade. Bygningen er af fyrre-overtømmer og lægget overalt med fyrrelægter, tækket med stråtag og forsynet med 2 halve døre med beslag og lukkelse.

Denne længe er gammel, men i forsvarlig stand og uden mangler, hvorhos bemærkes at bygningens udvæge er tilbørlig forskjelledede med kalk og grus.

3. Den søndre længe: 14 fag, ege-under og fyrre-overtømmer, klinede vægge og stråtag, indrettet fra østre ende: 3 fag til hølade, 2 fag til portrum, 3 fag til lade, 2 fag til lo og 4 fag til lade. Længen er lægget med fyrre-lægter og forsynet med port og låge samt 2 hele og 4 halve døre med fornødent beslag.

Denne længe er i god og brugbar stand og uden mangler.

4. Den vestre længe: 10 fag, ege-under og fyrre-overtømmer, klinede vægge og stråtag, samt belagt med rafter; indrettet fra søndre ende: 2 fag til foderlo, 3 fag til hestestald, 4 fag til kostald og 1 fag til karlekammer. Længen, der er forsynet med 2 hele og 3 halve døre med fornødent beslag og lukkelse, er gammel, men dog i brugbar stand.

Ved gården er anbragt en gammel stensat brønd med gammelt brøndværk, og om haven hegn bestående dels af stengærde, dels af jordvold.

Vedrørende Torpe mtr. nr. 4 findes også en synsforretning af 10. juli 1799 (efter gårdmand Hans Rasmussens hustru død). På dette tidspunkt var den østre længe af bindingsværk. Forsøget med vægge af stampet ler (se grundplanen) er af senere dato.

Fra en byggedagbog 1845

28. april 1845.

»Ved opbygning af husmand Morten Andersens hus på Herlufflille Mark, som afbrændte 14. november 1844, blev af forskellige overslag af tømmermand Jens Rasmussen i Spragelse valgt, at huset skulle bestå af 6 fag – ikke af 11 alens bredde efter hans overslag, men af 10 alens bredde, som anses tilstrækkeligt, også med hensyn til, at 11 alens bjelker ikke vil kunne udbringes i skoven. Indretningen bliver efter grundtegningen således:

Huset bygges af ovennævnte tømmermand, og opføres således: Høj stengrund $\frac{3}{4}$ –1 alen over jorden. Ege-fodstykker, fyrre under- og overtømmer, klinede vægge. Alt tømmeret: Stolper, bjelker, spærer, lægter, hanebjelker samt støjler og vægges – udsøgt i skoven den 25. april 1845.«

Tømmeren startede byggeriet med at tilhugge tømmeret, før han kunne gå i gang med at til-danne bindingsværk og tagværk.

20. maj 1845.

»Afluttet accord angående følgende til Morten Andersens hus i Herlufflille:

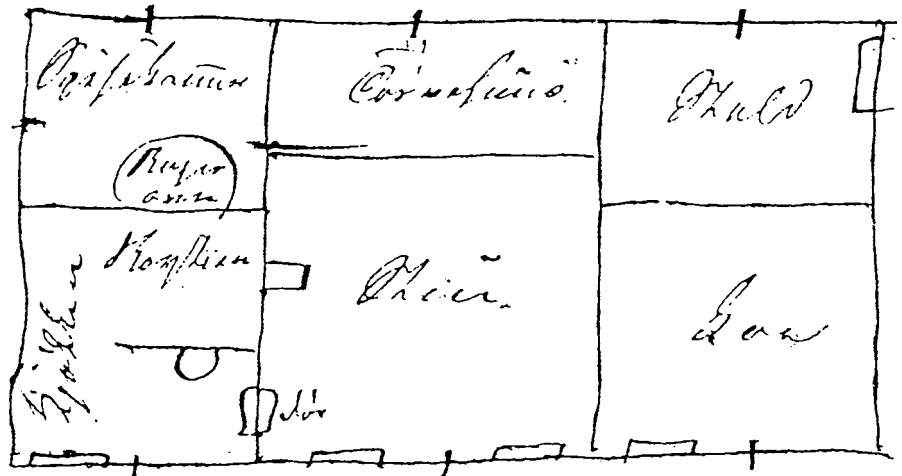
- 1) Gårdmand Hans Olsen i Herlufflille leverer den fornødne langhalm mod en betaling af 15 mark pr. læs.
- 2) Husmand Peder Nielsen på Orup Mark opsætter under tømmermand Jens Rasmussens og mit tilsyn husets grund, mod en betaling af 2 mark pr. favn udvendig grund, og den indvendige grund opsættes i samme betaling, således at intet ekstra må fordres.
- 3) Husmand og tækkemand Hans Jørgensen i Herlufflille overdrages tækkearbejdet mod 2 $\frac{1}{2}$ mark pr. bind. Han møder til arbejdet bestemt efter tilsigelse, og holder sig selv med håndlanger i fornævnte betaling.«

26. maj 1845.

»Accorderet med husmand Peder Nielsen af Orup Mark om at støile og vinde samt kline, udspække og hvidte Morten Andersens hus på Herlufflille Mark for 12 rigsdaler, i hvilken betaling han tillige er pligtig at opgrave og tilberede leret. Dog at han til lerets æltning skaffer et par heste i 3 à 4 timer. Ligeledes antages ham og Morten Andersen til at ophugge og afgrave den til husgrunden fornødne fyld på den gamle landevej over Hans Jensens gårdlod (mtr. nr. 5 Herlufflille). Herfor erholder de hver 2 mark daglig. Peder Nielsen udbetalt de accorderede 12 rigsdaler den 12. juli 1845.«

17. juni 1845.

»Afluttet accord med husmand Jørgen Pedersen af Torpe Mark om, at han opfører skorsten og bage-ovn i Morten Andersens hus på Herlufflille Mark mod en betaling af 8 rigsdaler. De fornødne rå sten, som han leverer for 1 mark pr. hundrede stykker, transporteres af bønderne til huset, hvor også ler og murergrus leveres ham. Han lægger samtidig kampestensgrund under skorsten og bageovn, hvilket han i øvrigt udfører aldeles efter tømmermand Jens Rasmussens anvisning. Arbejdet påbegyndes og fortsættes uden afbrydelse. Den 11. juli 1845 udbetalt Jørgen Pedersen efter omstående arbejde 8 rigsdaler samt for 3275 stk. rå sten à 1 mark 5 rigsdaler 44 mark. Ialt 13 rigsdaler og 44 mark.«

Grundplan, skitseret i dagbogen fra 1845, viser ruminddelingen. Mod nord: Spisekammer, bageovn, tørvehus og stald. Mod syd: Køkken, skorsten, dør, stue og lo.

24. juni 1845.

»Accorderet med husmand Peder Nielsen på Orup Mark, om at indsætte 2 halmdukkede gavle i Morten Andersens hus på Herlufflille Mark, at rygge huset, ophugge og oplægge de fornødne kragetræer, hugge og læsse såvel kragetræer som de vinder, der behøves til gavlene, samt at grave og læsse 3 eller om fornødent 4 læs hvidler – alt imod en betaling af 3 rigsdaler. Udbetalt Peder Nielsen de accorderede 3 rigsdaler den 11. juli 1845.«

26. juli 1845.

»Accorderet med husmand Jørgen Pedersen på Torpe Mark, om at male 1 dør og vinduerne samt tjære 3 døre og vindscheden på Morten Andersens nye hus på Herlufflille Mark mod en betaling af 10 skilling. Døren – gangdøren – med karm samt vinduer i karme med kridemaling med steenfarve og vinduerne med perlefarve.«

ud på marken. Før kammerets indretning har der formentlig været en bekvem dør ud til haven fra bryggerets nordvæg. Udenfor lå nemlig gårdens brønd.

Karlekammerets beliggenhed ved stalden med direkte adgang til denne er kendt i sjællandske gårde, især hvor kammeret som her, har kunnet anbringes ved en port og nær stuehuset.

På grundlag af beskrivelsen fra 1840 og den rekonstruerede grundplan er der mulighed for at drage sammenligning med andre af de gamle bebyggelser, som er beskrevet på de følgende sider.

Som et eksempel på et husmandssted, der opstod i forbindelse med udskiftning og udflytning kan nævnes mtr. nr. 4 f Herlufflille (oprindelig mtr. nr. 10) af Herlufflille fæstehus under Tybjerggaard med 3 $\frac{1}{4}$ tdr. land.

For hus og jord var der fastsat en pengeydelse, men der kunne i stedet forlanges pligtarbejde: for huset ugedag, for jordlodden gødningskørsel, høhøst og kornhøst på fire hovlodder svarende til de 3 $\frac{1}{4}$ tdr. land.

Den 14. november 1844 brændte huset. Bernhard Mortensen, hvis slægt havde ejendommen i omkring 120 år, har foretaget en større undersøgelse, der viser hvorledes et hus blev bygget på den tid, idet flere af de forslag om forbedringer, der var kommet frem efter landboreformerne, blev fulgt.

Fra godsets side var man interesseret i at få hurtig gang i byggeriet, der nøje kan følges ved citater fra en dagjournal, ført af godsforvalteren på Tybjerggaard, i årene 1845-1855.

Rejsegilde på nyt stuehus til Stokkebrogaard (Stokkebrovej 2) 1914.

Fra venstre ses gårdejer F. W. Ersted, svigersønnen Hans J. Frederiksen (bag hesten), datteren Jenny (på vognen) og Marie Ersted (i vinduet).

Efterhånden vandt nye bygningsformer og andre byggematerialer indpas: grundmur, teglsten, kampesten, cementsten og meget andet. Man rev dog ikke uden videre gamle bygninger ned. Helt nye længer blev først opført, når de gamle faldt sammen eller brændte. Til- og ombygninger blev foretaget i passende omfang efter nye krav og behov.

Landsbyernes håndværkere, hvoraf de fleste var opvokset ved landbruget og mange drev landbrug som bibeskæftigelse, forstod at hente inspiration udefra og forene den med prøvede traditioner. De blev som tiden gik stillet over for stadig nye og krævende opgaver. Ny tek-

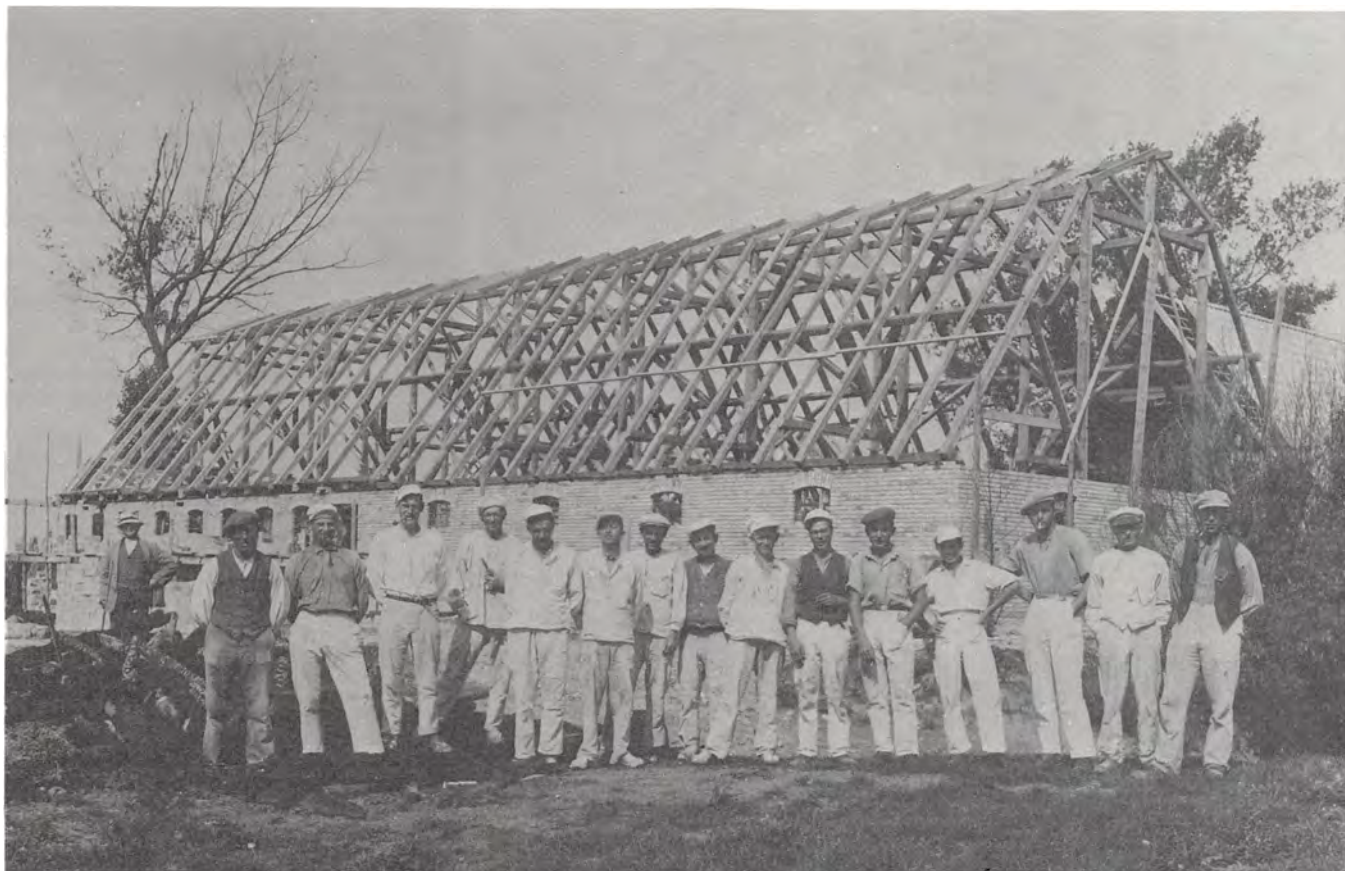
»Det stråtekte tag er med sine blødt afrundede former, sin nuancerede og alligevel tilbageholdende farveskala og sin kraftige rejsning en meget fin æstetisk værdi i landskabet. Men når sorgen over at se det vige er så stor, skyldes det vel i nogen grad, at det nye, der skal erstatte det, som regel vælges og udføres med svigtende forståelse af tagformens helhed og materialevirkningen.«
(Hans Erling Langkilde. 1942).

Tækkemanden i arbejde på Dyssehøj (Torpevej 1) 1923.

Under isoleringsarbejde på gården i 1984 fandt man et loftsbræt med denne tekst: »Ungkarl Hans Chr. Hansen tjener tækkemand d. 24. maj 1891«.

Tømrer Jørgen Mortensen lægger samtidig loft. Dette bræt bedes dersom det findes, og jeg lever, bringes mig i hænde. Hvis jeg ikke lever, bedes det bringes mine efterkommere i hænde. Venlig hilsen til den, som finder det. Jørgen Mortensen, tømrer, Herlufille«.

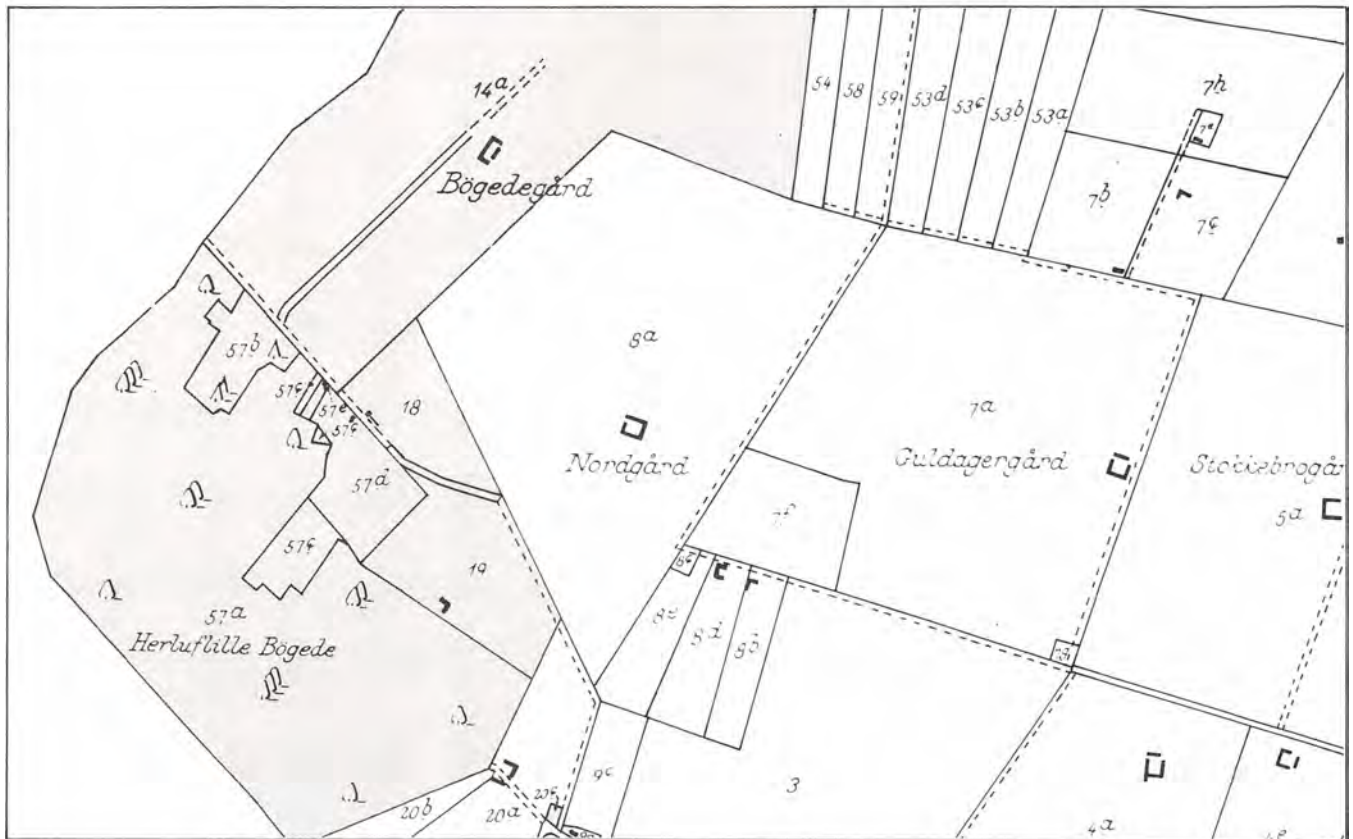
Håndværkerne fotograferet sommeren 1934 foran den søndre længe til gården Torpevej 14 under genopførelsen efter en brand. Gårdejereren Hans Andersen ses yders til venstre.

nik stillede nye krav: Vindmotorer på hustage, maskinhuse til petroleumsmotorer, transformatorstationer til elektricitet. Ny produktion krævede ladebygninger, hønsehuse, svinehuse og maskinbygninger. En masse småhuse voksede op omkring de etablerede bebyggelser. Samtidig satte opførelsen af møller, skoler, forsamlingshuse, mejerier, deres præg.

Altsammen hører med i billedet af landsbyernes nyere bebyggelse-historie.

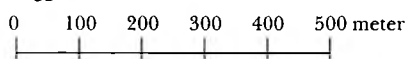

År for år fornyes landsbyernes bygninger, nogle helt i stil med byernes nyere parcel- og typehusbyggeri. (Her et eksempel fra Åbovej 9).

Bøgskovvej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808.
 Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

Sidevej til Herlufllillevej mod nord og øst langs Bøgede skov. Vejen førte tidligere videre gennem Østerskov til Glumsø. En markvej førte ned til Nordgaard og Hovvejen. Fra Bøgedegaarden har der været kørevej over mosen mod Sandby og Vetterstev.

Der har været fremsat formodninger om, at forbindelsesvejen fra Næstved mod Ringsted

oprindelig gik over Herlufmagle, Ravnstrup, Herlufllille, Bøgede, Vinderup og videre mod Sandby og Vetterstev. Men i hvert fald fra 1700-tallet har vejforløbet mellem de to købstæder ligget øst for Herlufllille.

Bygnings- beskrivelse 1984

Enfamiliehus, øst-vest vendt, i 1½ etage af delvis hvidmalet og pudset grundmur på sortmalet pudset sokkel, nyere brunbejsede vinduer og rammedør med glasparti, afrappet hovedgesims. Taget udhængende af bølgeeternit med 1 skorsten.

Mod nord tilbygget udhus af grundmur og brædder med halvtag af pandeplader.

Til venstre: Ane og Niels Frederiksen fotograferet med feriegæster ca. 1945.

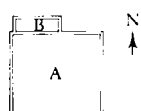
Herunder: Huset set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Bøgskovvej 1

Matr. nr. 20 c Herlufllille

Ejer 1987: Tina Nielsen og tømrersvend Keld Jørgen Larsen

- 07.09.1935 Niels Peter Frederiksen skifteudskr. som adk.
- 07.01.1961 for Ane Frederiksen
- 07.01.1961 Kristian Vilhelm Pedersen
- 07.02.1962 Ragner Kristensen
- 04.12.1969 Elisa Christensen
- 03.04.1985 Tina Nielsen og Keld Jørgen Larsen

Grundplan 1935

A. Beboelse
B. Gang m.m.

Ejendommen set fra øst. 1983.

Bebyggelses- historie

Da parcellist Niels Frederiksen, Hovvejen 11, i 1935 gik på pension, lod han på hjørnet af Herlufllillevej og Bøgskovvej opføre denne ejendom, der ved en samtidig vurdering blev beskrevet således:

a) Beboelse (7,65 × 6,9 × 2,9 meter): 2 værelser, entre, køkken med bræddegulve. Spisekammer med betongulv. Alle rum med pudsede lofter. Desuden brændselsrum med bræddeloft og betongulv. På loftet et værelse (3,1 × 3,7 meter) af brædder med puds.

b) Sidehus (4,0 × 1,25 × 2,4 meter): køkkengang og retirade. Betongulve og pudsede lofter.

Begge fløje opført af grundmur på betonsokkel og med tag af cementtagsten.

Bøgskovvej 5

Matr. nr. 19 Herlufllille

Ejer 1987: Lærere Mariane og Johan Nyborg

Fæste (R)

...1808... Peder Jørgensen
01.07.1823 Peder Jørgensens enke
1835... Hans Pedersen

Arvefæste-boelsted 1870 (R)

14.12.1870 Frederik Hansen
05.03.1877 Peter Poulsen
11.02.1914 Hans Frederik Knudsen
28.06.1918 Jens Peter Jensen

Selveje 1919

08.12.1919 Jens Peter Andersen
24.01.1923 Viggo Johannesen
15.03.1924 Lars Hansen, husejer
10.10.1924 Erik Sørensen
17.10.1970 skifteudskrift som adkomst
for Ellen Sørensen
11.01.1973 Holger Jensen
16.05.1974 Helmer Kofoed,
tømrermester
01.12.1985 Mariane og Johan Nyborg

Bebyggelses- historie

Efter udskiftningen lå der på Peder Jørgensens huslod en enkelt længe øst-vestvendt, der i 1869 blev udvidet til 10 fag. Yderligere udvidelse til 13 fag blev foretaget i 1876. Længen rummede beboelse og stald. Samtidig opførtes en længe i øst til lade og vognport.

Alt var opført i bindingsværk på kampestenssokkel og med stråtag. Såvidt det kan konstateres, stod bygningerne uændrede, bortset fra småforbedringer, for eksempel brædde- og cementgulve, og almindelig vedligeholdelse indtil 1930'erne.

Bygnings- beskrivelse 1984

Nyt vinkelformet enfamiliehus med indkørsel ad markvej, opført af hvidt kalksandstensmurværk, med røde rammedøre med glas, helrammede vinduer, udhængende tegltag med grønne bræddegavle og en skorsten.

Mod vest på grunden en garage opført af krydsfiner og brædder.

Øverst på siden: Beboelse og stald set fra syd engang i 1940'erne.

Til højre: Nybygningen efter branden. Foto 1983.

En beskrivelse fra 1919 fortæller om indretningen. I beboelsen var der 2 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer og gang med betongulve, bræddeløfter. Ko- og hestestalden havde stenbro og bræddeløfter. Tærskeloen lergulv og stænge. I sidebygningen var der svinestald med stenbro, hønsehus, lade og vognport med lergulve. Stænge over alle rum.

I begyndelsen af 1940'erne foretog Erik Sørensen forskellige forbedringer af murværket. Sidebygningen blev forlænget et par meter, og der blev opført en fritliggende vognport. Derefter så ejendommen sådan ud (1949):

a) Beboelse og stald (21,4 × 6,3 × 1,9 meter), opført af egebindingsværk på kampestensfundament i syd og vest, af 12 tommer grundmur på betonsokkel i øst og nord. Overgavle af brædder.

Beboelse: 2 stuer med bræddegulve, køkken, bryggers og spisekammer med betongulve, i køkken pålagt linoleum. Bræddeløfter overalt.

Ko- og hestestald med bræddeloft og betongulv. Tærskelo med stænge og betongulv.

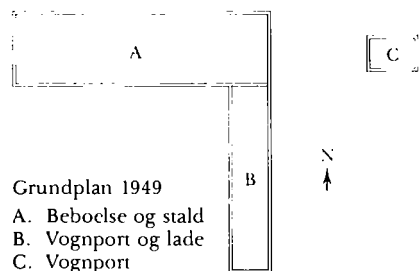
b) Sidebygning (15,4 × 3,6 × 1,6 meter), opført af bindingsværk på kampesten i vest og syd, af halvsten grundmur med piller i øst. Overgavl af brædder. Indrettet til lade og vognport med stænge, svinestald og hønsehus med stænge, brændselsrum uden loft. Betongulve overalt.

c) Vognport (4,3 × 3,0 × 2,0 meter), opført af tømmerværk og brædder på piller med et rum. Jordgulv, intet loft.

Alle tre bygninger var tækket med strå.

Efter at Helmer Kofoed i 1974 havde overtaget ejendommen lod han bebyggelsen gennemgribende ombygge og nyindrette.

Desværre nedbrændte de gamle, nyre-staurerede bygninger den 17. december 1981. Derefter opførtes et helt moderne beboelseshus.

FOLKETÆLLING Herluf Lille matr. nr.: 19

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Hans Pedersen	34		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Olsdatter	30		hustru
	Ane Kathrine Hansdatter	6		datter
	Karen Marie Hansdatter	4		datter
	Maren Sophie Hansdatter	1		datter
1845	Hans Pedersen	39	Bråby, Sorø A.	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Olsdatter	35	Bråby, Sorø A.	hustru
	Ane Cathrine Hansdatter	11	H.	datter
	Karen Marie Hansdatter	9	H.	datter
	Maren Sophie Hansdatter	6	H.	datter
	Mætte Kirstine Hansdatter	4	H.	datter
	Ane Margrethe Hans Nielsen	1 4	H. Bråby, Sorø .	datter plejesøn
1850	Hans Pedersen	44	Bråby, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Olsdatter	40	Bråby, Sorø A.	hustru
	Karen Marie Hansdatter	14	H.	datter
	Maren Sophie Hansdatter	9	H.	datter
	Mætte Kirstine Hansdatter	9	H.	datter
	Ane Margrethe Hansdatter	6	H.	datter
	Kirsten Marie Hansdatter	2	H.	datter
1855	Hans Pedersen	49	Bråby, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Olsdatter	45	Bråby, Sorø A.	hustru
	Mætte Kirstine Hansdatter	14	H.	datter
	Ane Margrethe Hansdatter	11	H.	datter
	Kirstine Marie Hansdatter	7	H.	datter
	Johanne Sophie Hansdatter	4	H.	datter
1860	Hans Pedersen	54	Bråby, Sorø A.	parcellist
	Maren Olsdatter	50	Bråby, Sorø A.	hustru
	Kirsten Marie Hansen	12	H.	datter
	Johanne Sophie Hansen	9	H.	datter
1870	mangler			
1880	Peter Poulsen	41	H.	husmand
	Karen Marie f. Nielsen	44	Rønnebæk	hustru
	Anne Christine Margrethe Poulsen	2	H.	datter
1890	Peter Poulsen	51	H.	husmand
	Karen Marie Nielsdatter	54	Rønnebæk	hustru
	Anna Christine Margrethe Poulsen	12	H.	datter
	Bodil Sophie Poulsen	7	H.	datter
1901	Peter Poulsen	04.05.1838	H.	skovfoged
	Karen Marie Poulsen	26.01.1836	Rønnebæk	hustru
	Bodil Sofie Poulsen	24.05.1882	H.	datter, sy pige
1906	Peder Poulsen	04.05.1838		gårdmand
	Karen Marie Poulsen	26.01.1836		hustru
	Sophie Poulsen	24.05.1882		datter

Bøgskovvej 8

Matr. nr. 18 Herlufllille

Ejer 1987: Parcellist Tage Christian Peter Johansen

Fæste (R)
...1808... Hans Hemmingsen

...1858... Jens Nielsen
Arvefæste-hus 1870 (R)

16.06.1870 Niels Hansen
20.12.1872 Jens Nielsen
29.09.1882 Christian Nielsen
07.12.1892 Jacob Jensen

24.07.1900 Margrethe Jensen,
enke efter J. J.
Viggo Schröder
...1906...
24.06.1914 Vilhelm Hansen
01.05.1915 Morten Knudsen Kold
Selveje 1919
17.03.1956 skifteudskr. som adk. for
Hansine Marie Bothilde
Kold, f. Larsen

02.06.1956 Tage Christian Peter
Johansen

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af et fritliggende stuehus i nyere parcelhusstil mod øst samt en staldlænge beliggende parallelt med vejen og sammenbygget med gennemgående ladelænge mod vest.

Stuehuset: af gule tegl med glasrammedøre, helrammede vinduer, udhængende bølgeeternittag med en skorsten.

Staldlængen: af grundmur, tidligere indrettet til beboelse mod vest, med grønne 1- og 2-rammede tværsprossede vinduer, ellers med 2-delt staldør og helrammede staldvinduer, den vestlige del forhøjet ved 2-fløjet port, med tag af bølgeeternit.

Ladelængen: rødmalet bræddeklædt trempel. Hvidkalket grundmur med røde pandeplader, 2-fløjet port, buede stald-

*Øverst på siden: Morten Kold med feriegæster samt Niels og Ane Frederiksen.
(Foto ca. 1945).*

Til venstre: Hovedlængen fotograferet før hovedreparationen i 1941.

Bebyggelsen set fra Bøgeskovvej.
1983.

vinduer, til nordgavlen tilbygget et halvtags-skur.

I haven et grundmuret skur med pandepladetag.

Bebyggelses- historie

At dømme efter tegningen på matrikelkortet fra 1808 var det et meget lille øst-vest-vendt hus Hans Hemmingsen beboe-

Morten Kold.

Hansine Kold.

de efter udskiftningen, men det var også daglejerfolk, der boede her indtil midten af 1800-tallet.

Det kan være det samme hus (men måske forlænget), der stod endnu i 1870, da Niels Hansen lod det taksere til brandforsikringen. Det blev beskrevet som gammelt, men vel vedligeholdt (22½ x 8½ x 3½ alen), bindingsværk af blandet over- og undertømmer, kampestensfundament, klinede vægge, stråtag. Loft over 4 fag, 3 fag vinduer, en skorsten af rå sten, 18 kvadrattommer i vidde, 5 døre. Indrettet til beboelse, lo og stald.

Da Viggo Schrøder havde overtaget ejendommen, lod han i 1908 bygningen forlænge med 4 fag, ligeledes af bindingsværk. Desuden var alle bygningens vægge nu muret med brændte sten. Beboelsen flyttede ind i de nye 4 fag, der var på 7½

alens længde og 2¼ alen bredere end den gamle bygningsdel. Der blev plads til 3 stuer alle med bræddegulve, gang, køkken og spisekammer med cementgulve. Bræddeloftet overalt. I de gamle 7 fag indrettedes hestestald og foderlo med cementgulv og bræddeloft, lo med lergulv og stænge, kostald og svinestier med stenbro tilløbet med cement. Bræddeloftet.

Der var nylig opført en meget rummelig ajlebeholder.

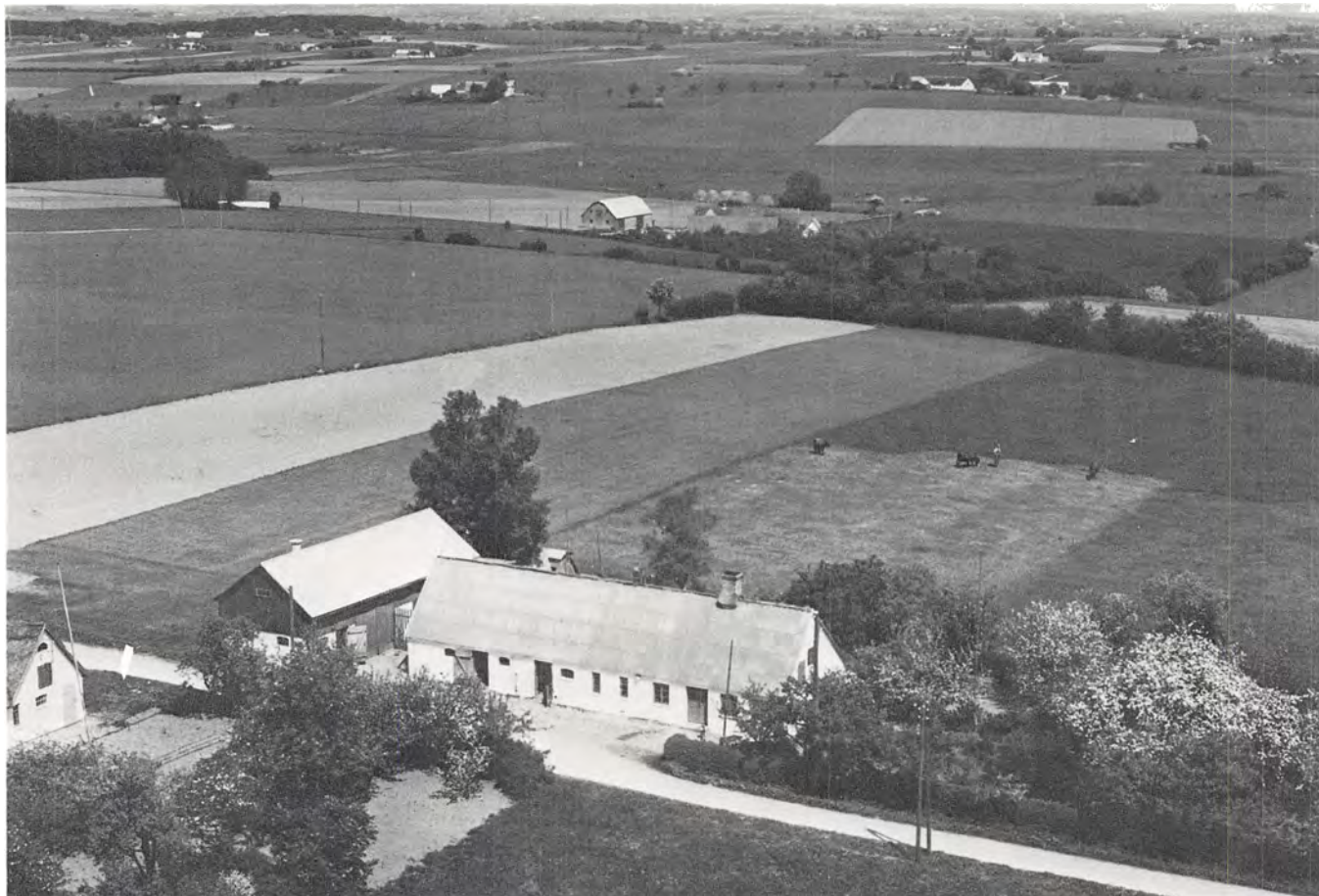
Efter bemærkninger om husdyrhold og jordens beskaffenhed hedder det i en vurderingsforretning til brug ved optagelse af lån: »Det er en lille behagelig og værdifuld ejendom, når (hvis) der ikke var så store årlige udgifter«.

Næste ejer, Morten Knudsen Kold, foretog i de følgende årtier forskellige ændringer. I 1917 opførte han nord for ho-

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 18

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1850	Jens Nielsen	48	H.	husmand, daglejer
	Maren Hansdatter	54	Tybjerg	hustru
	Hans Jensen	24	H.	fraværende - ved armeen
1855	Jens Nielsen	54	H.	husmand, daglejer
	Maren Hansdatter	59	Tybjerg	hustru
	Kirsten Marie Hansen	7	H.	sønnedatter
1860	Jens Nielsen	58	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	63	H.	hustru
	Kirsten Marie Hansdatter	12	H.	plejedatter
1870	Niels Hansen	27	Herfølge	arbejdsmand
	Maren Jørgensdatter	35	Vetterslev, Sorø A.	hustru
1880	Jens Nielsen	73	Borup, Kbh. A.	husmand
	Anna Marie f. Andersen	69	Osted, Kbh. A.	hustru
	Marie Kirstine Hansen	13	København	plejedatter
1890	mangler			
1901	Margrethe Jensen	12.11.1840	Krummerup, Sorø A.	husmandsenke
	Marie Emilie Christensen	15.05.1897	H.	plejedatter
	Hans Frederiksen	11.11.1850	H.	pensionær
1906	Viggo Schrøder	20.05.1876		husmand
	Johanne Schrøder	04.11.1878		hustru
	Amalie Schrøder	09.10.1896		datter
	Estrid Schrøder	18.09.1899		datter
	Dagny Schrøder	10.01.1903		datter

vedlængen et fritliggende hønse- og brændselshus (5,6 × 2,7 × 2,0 meter) af beton og brædder med paptag. Hønsehuset er i tidens løb fjernet igen.

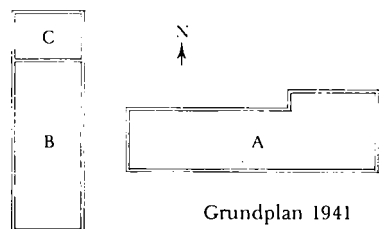
I 1924 opførtes i øst en fritliggende nord-syd-vendt lade- og staldbygning af grundmur med 1,2 meter bræddetrempe samt pladetag. Senere blev ved nordgavlen tilbygget et maskinhus af brædder på betonsokkel og med bræddetag.

Hovedlængen blev grundmuret og nyistandsat i 1941. En vurdering fra dette år præsenterer bebyggelsen således:

a) Hovedlænge med beboelse (7,6 × 6,8 × 2,2 meter) og lo, værksted, ko- og svine-stald (13,6 × 5,4 × 2,2 meter), grundmur, stråtag.

b) Lade, hestestald (14,3 × 6,0 × 3,2 meter) grundmur, bræddetrempe, pladetag.

c) Maskin- og redskabshus (4,0 × 6,0 × 2,3 meter), brædder, pladetag.

Grundplan 1941

- A. Beboelse, lo og stald
- B. Lade og stald
- C. Maskinhus

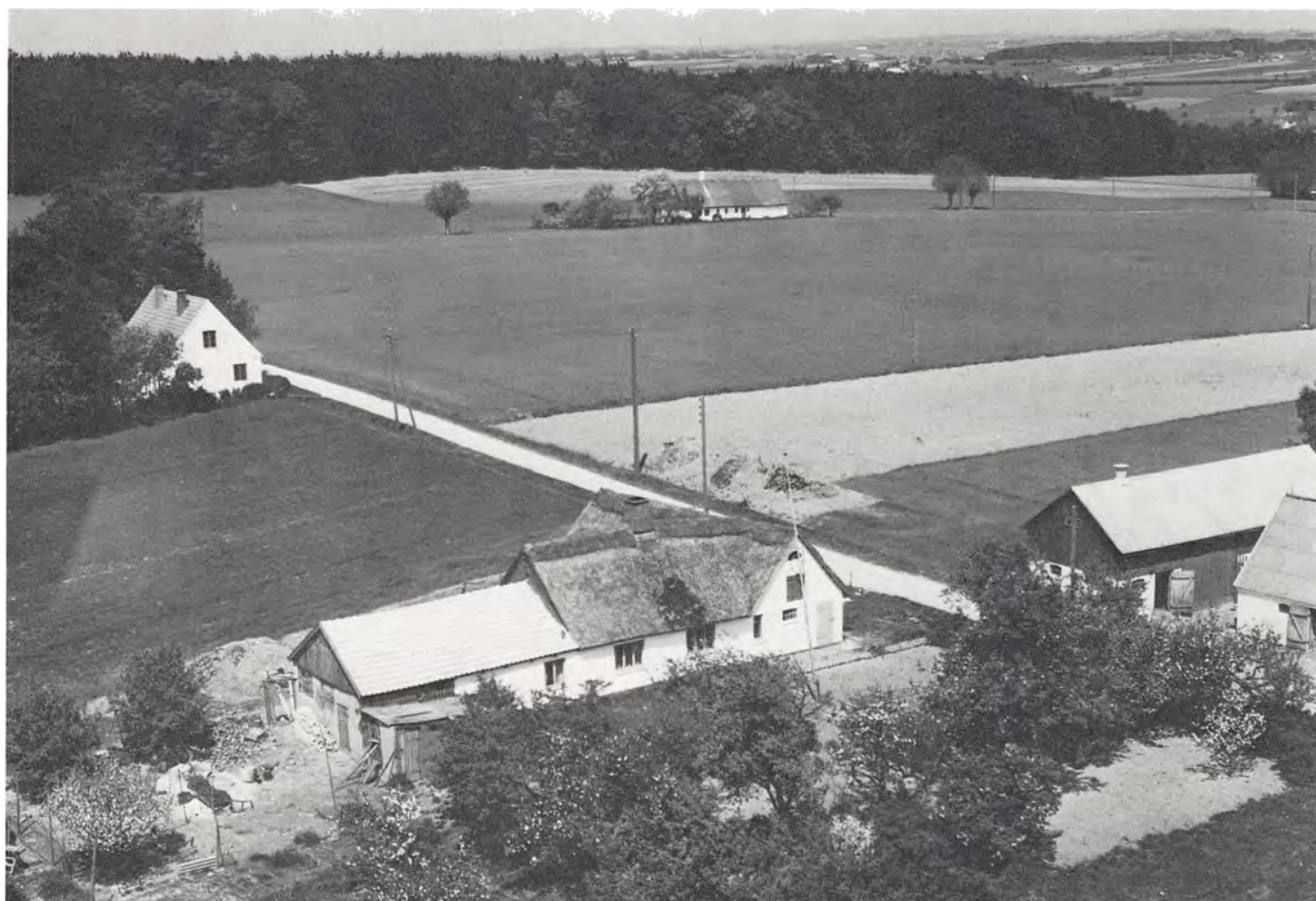
Øverst: Bebyggelsen set fra syd. I baggrunden Bøgedegaard. Luftfoto 1954.

I midten: Bygningerne set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Til højre: Vestlig side af lade, hestestald. 1983.

Bøgeskovvej 9

Matr. nr. 57 d Herlufllille

Ejer 1987: Telefonmester Hans Arnold Rasmussen

	<i>Fæste (R)</i>		17.08.1917	Vilhelm Olsen
...1808...	Peder Hansen			<i>Selveje 1919</i>
...1824	Hans Hemmingsen	06.03.1919		Hans Chr. Nielsen
12.03.1824	Jens Nielsen	27.12.1927		Anders Møller
15.11.1853	Jens Hansen	21.08.1929		Villads Jensen Olesen
	<i>Arvfæste 1855 (R)</i>	30.04.1960		skifteretsattest som adk. for Klara Olesen
10.04.1875	Ellen Pedersen, enke efter J. H.	13.02.1975		Hans Arnold Rasmussen
16.02.1884	Peder Nielsen			

Bygnings- beskrivelse 1984

Nyt enfamiliehus af røde tegl, med opsprossede vinduer og hoveddør, sort udhængende bølgeeternittag og to skorstene.

Yderligere på grunden en carport.

Bebyggelses- historie

I begyndelsen af 1800-tallet lå der på mtr. nr. 57 d et fæstehus bestående af en enkelt længe.

Senere blev der bygget til, og en taksation fra 1860, da Jens Hansen havde ejen-

Øverst på siden:

Bebyggelsen set fra sydøst. Til højre del af Bøgeskovvej 8. I baggrunden til venstre Bøgeskovvej og den senere nedrevne ejendom mtr. nr. 16. Luftfoto 1954.

Ejendommen set fra øst. Luftfoto 1949.

dommen i arvefæste, viser, at der nu var to længer.

a) Stuehus i syd på 5 fag (13 × 9½ × 3½ alen), bindingsværk af fyrre- over- og undertømmer, muret med brændte sten, loft over det hele, en skorsten og en bageovn af rå sten, 5½ fag vinduer med store ruder, 4 døre, alt indrettet til beboelse.

b) Et hus nord for stuehuset på 12 fag (28¾ × 7¾ × 3¼ alen), af blandet undertømmer, fyrre- overtømmer, klinede vægge, stråtag, en bræddegavl. Af de 12 fag var de 4 indrettet til en aftægtsbeboelse. Her var loft over 4 fag, 4½ fag vinduer, 5 døre og skorsten af rå sten. I det øvrige var der lo, lade og stald.

Alt med stråtag.

I 1893 var den nordlige længe, der lå langs vejen blevet afkortet med fire fag, men ellers synes bebyggelsen at være benyttet uforandret langt ind i dette århundrede.

I 1917 var stuehuset (8,4 × 6,2 × 2,3 meter) opdelt i 3 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer og gang med betongulve. Overalt bræddeloft.

Den nordre længe (13 × 5,4 × 2,2 meter) var indrettet til heste- ko- og svinestald med betongulve og stænge samt lo, hønsehus og brændselsrum med bræddeloft og lergulve. Bindingsværksmurene var erstattet med beton støbt op på den gamle kampestenssokkel.

Senere blev der syd for stuelængen bygget en vognport af brædder med pladetag (3,8 × 3 × 2 meter) og et hus af brædder med paptag (8,0 × 3,9 × 2 meter), indrettet til hønsehus med betongulv og brændselsrum med jordgulv.

Villads Olesen lod i 1941 de gamle bygninger istandsætte, idet blandt andet ¾ af stuelængen på kampestenssoklen blev opmuret af 12 tommer hulmur.

I 1949 blev vognporten helt ombygget af ½ stens mur med piller på betonsokkel, tag af cementtagsten og indrettet foruden til vogne og redskaber med stænge og jordgulv tillige med 1 værelse til beboelse og rum til brændsel med bræddeloft og henholdsvis brædde- og betongulve. (Ialt 8,9 × 6,2 × 2,2 meter).

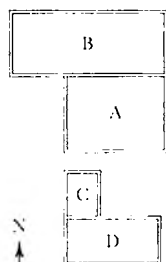
Hønsehuset blev tilsvarende ombygget på betonsokkel med ½stens mur med piller, dels brædder og halvtag af plader. (Derefter: 3,8 × 4,7 × 2 meter).

De gamle længer blev fortsat benyttet uforandrede.

I 1979 blev alt nedrevet og et nyt beboelseshus opført.

Grundplan 1949

- A. Beboelse
- B. Stald
- C. Vognport
- D. Hønsehus m.m.

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 57 d

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Jens Nielsen	32		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	37		hustru
	Maren Sophie Jensdatter	13		datter
	Hans Jensen	10		søn
1840	Jens Nielsen	39		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	44		hustru
1845	Jens Nielsen	43	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	48	Tyvelse	hustru
1850	mangler			
1855	Jens Hansen	30	Sandby	husmand, lever af sin jordlod
	Ellen Pedersdatter	30	Sandby	hustru
	Maren Jensen	2	H.	datter
----	Martin Simonsen	38	Tyvelse	separeret, væver og aftægtsmand
1860	Jens Hansen	35	Sandby	husmand, lever af sin jordlod
	Ellen Pedersdatter	35	Sandby	hustru
	Maren Jensdatter	7	H.	datter
	Hans Peder Jensen	4	H.	søn
	Peder Jensen	1	H.	søn
----	Martin Simonsen	42	Tyvelse	væver
1870	Jens Hansen	44	Sandby	arbejdsmand
	Ellen Petersdatter	45	Sandby	hustru
	Peter Jensen	11	H.	søn
	Christian Jensen	6	H.	søn
	udøbt drengbarn	u. 1	H.	søn
----	Martin Simonsen	52	Tyvelse	arbejdsmand
	Maren Pedersdatter	37	Fensmark	hustru
	Maren Sofie Simonsen	7	H.	datter
	Frederik Ferdinandt Simonsen	6	H.	søn
1880	mangler			
1890	Peter Nielsen	45	Rønnebæk	husmand
	Ellen Marie Jensdatter	42	Rønnebæk	hustru
	Frederik Julius Nielsen	13	Rønnebæk	søn
	Johanne Jensine Jensen	9	Rønnebæk	datter
	Niels Peter Nielsen	2	H.	søn
1901	Peder Nielsen	31.05.1844	Rønnebæk	husmand
	Ellen Marie Nielsen	01.04.1847	Rønnebæk	hustru
	Johanne Nielsine Nielsen	23.05.1880	Rønnebæk	datter
	Niels Peder Nielsen	08.05.1887	H.	søn
1906	Peder Nielsen	31.05.1844		husmand
	Marie Nielsen	01.04.1847		hustru
	Johanne Nielsen	23.05.1880		datter

Bygnings- beskrivelse 1984

Fritliggende enfamiliehus i skovbrynet.

1½ etages hvidkalket og pudset grundmur på lav pudset sokkel med pudssålbænke. 3 rammede malede sprossede vinduer tildels nye, revledøre, aftrappet hovedgesims omløbende ved gavle med ører. Taget af cementsten med 2 skorstene.

Mod syd på grunden fritliggende brændehus af brædder med tag af bølgeeternit, påbygget mindre drivhus.

Facade mod Bøgeskovvej. 1983.

Herunder: Ejendommen set fra sydøst. Luftfoto 1954.

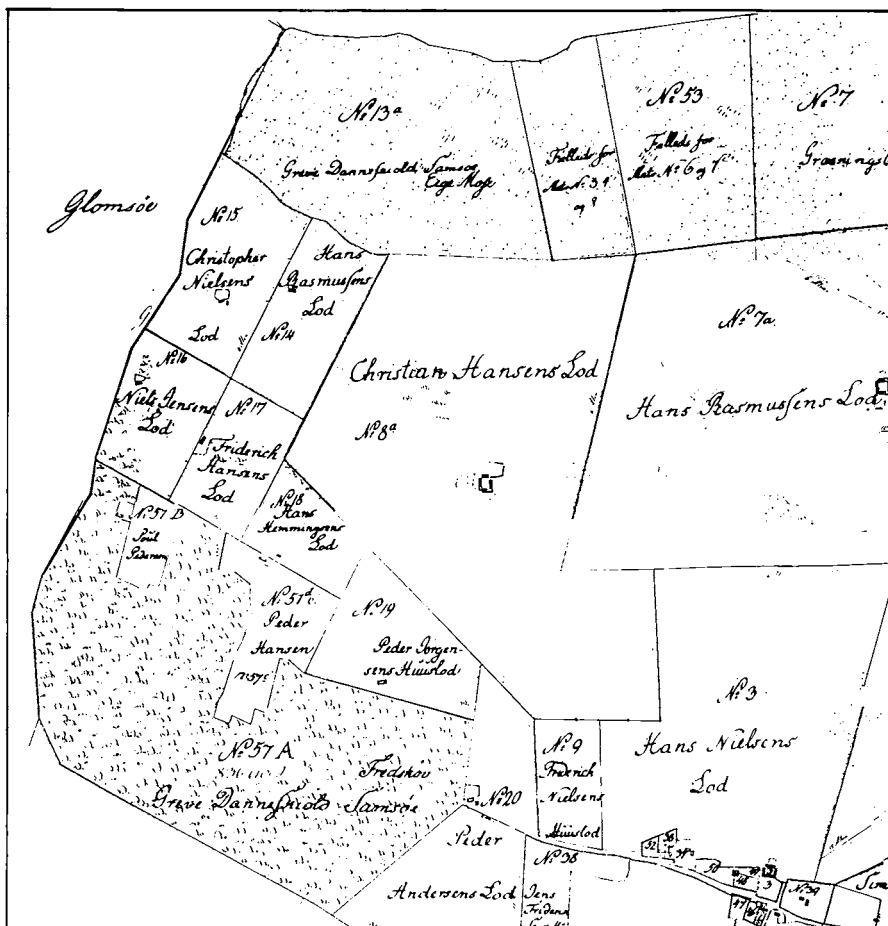
Bøgeskovvej 11

Matr. nr. 57 e Herlufllille

Ejer 1987: Driftsleder Peter Ostermann

05.05.1942	Morten Jensen
23.04.1965	Harry Nielsen
08.10.1965	Ruth Jonna Ostermann modist
01.06.1986	Peter Ostermann

På denne lod var for omkring 60 år siden placeret en beboelsesvogn, der siden blev erstattet af en mere permanent træbygning. Efter en brand blev et grundmuret hus opført på stedet og senere udvidet til det beskrevne omfang.

Bøgeskovvej 16

Mtr. nr. 57 a, 57 b og 57 c

(Bøgede Skov)

Ejer 1987: Anne Cathrine Popp

Indtil 1934:	Ravnstrup gods
...1934:	Statens Jordlovsudvalg
...1935:	H. Fischer-Rasmussen
15.02.1956	J. Popp og A. C. Dahlgaard
07.07.1958	J. Popp
31.12.1979	Anne Cathrine Popp

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 57 b

På denne lod, kilet ind i skoven, lå allerede omkring år 1800 et lille øst-vest-vendt hus under Ravnstrup. Det var da beboet af Poul Pedersen.

Huset var på 6 fag (14½ × 7¾ × 3¼ alen), bindingsværk af ege-undertømmer, fyrreovertømmer, klinede vægge, stråtag. Loft over det hele, skorsten af rå sten, 4 vinduer, 4 døre. Indrettet til beboelse og tørvehus. Huset karakteriseredes som gammelt, men nogenlunde vedligeholdt.

Senere beskrivelser kendes ikke, men huset meldtes først nedrevet i 1937.

Til venstre matrikelkort fra 1808, der viser ejendommens beliggenhed langs Bøgede skov og Bøgeskovvej.

Bøgskovvej 14

Matr. nr. 14 a, 15, 16, 17 og 13 a Herlufllille (Bøgedegaard)

Ejer 1987: Gårdejer Poul Henning Hansen

...	<i>Fæste (R)</i>	
...1808...		Hans Rasmussen
...	---	
...1858...		Jens Hansen
	<i>Arvefæste 1870 (R)</i>	
16.06.1870		Niels Nielsen
16.01.1875		Niels Andersen
21.12.1875		Lars Christensen
25.06.1879		Christian Hansen
17.11.1909		Hans Christian Hansen
	<i>Selveje 1919</i>	
26.10.1956		Johannes Hansen
26.09.1972		Poul Henning Hansen

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg for enden af vejen ved foden af bakken med indkørsel forbi vognbygning mod vest og udhus mod øst gennem porten til gårdsplads, der kantes af 3 sammenbyggede avslænger mod nord, syd og vest samt et fritliggende stuehus mod øst. Mod nord et bræddeskur.

Stuehuset: 1½ etage af hvidkalket be-rappet grundmur, med sort sokkel, grønne sprossede 2-rammede fyldingsdø-

re, grøn/hvide 3-rammede vinduer, gård-siden med to 3-rammede kviste, bagsiden med en 3-rammet kvist, taget af tegl med to skorstene.

Udlængerne: alle af hvidpudset grund-mur med hovedgesims.

Sydlængen: med revledøre, 2-fløjet buet port, gavle med vippevinduer, taget af rødmalet blik med en skorsten.

Vestlængen: med forhøjet port, opbygning i tag med lemme, mod gården halv-tags garagetilbygning med åben forside, bagsiden med grundmuret knæktaget ud-skud med bliktag.

Nordlængen: af nyere grundmur, med helrammede staldvinduer, taget af bølge-etermit med ventilationsskorstene, tilbygget sidelænge mod vest i 1 etage og eternit-klædt styrtrum og gavle, med rødmalet sky-deport og buede staldvinduer.

Vognbygningen: klædt med blikplader, med 3 porte og bølgeeternittag.

Fritliggende udhus: brædde- og eternit-klædt med heltag, sammenbygget mod øst med et shedtaget, pudset skur og et hel-tagsbræddeskur.

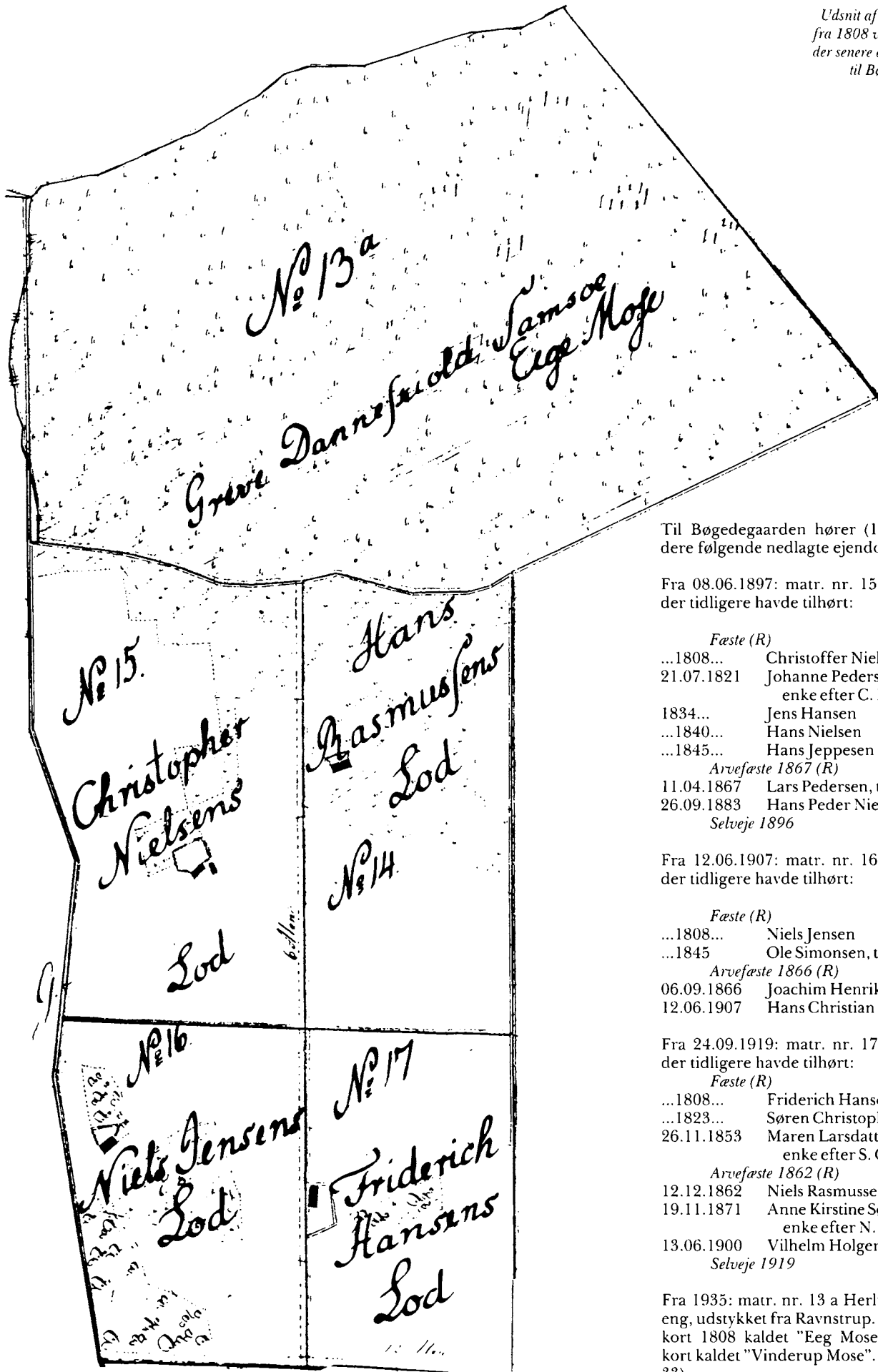
Mod nord vognport i bræddeskur.

Øverste billede ca. 1912. Yderst til venstre Karl Hansen (senere Hammergaarden), derefter Hans Christian og Bertha Hansen med børnene Sofie og Johannes samt gårdens tjenestepige.

Nederst: samme sted 1983.

Udsnit af matrikelkortet
fra 1808 viser de lodder,
der senere er sammenlagt
til Bøgedegaarden.

Til Bøgedegaarden hører (1987) endvi-
dere følgende nedlagte ejendomme:

Fra 08.06.1897: matr. nr. 15 Herlufille,
der tidligere havde tilhørt:

Fæste (R)
...1808... Christoffer Nielsen
21.07.1821 Johanne Pedersdatter,
enke efter C. N.
1834... Jens Hansen
...1840... Hans Nielsen
...1845... Hans Jeppesen
Arvefæste 1867 (R)
11.04.1867 Lars Pedersen, tømrer
26.09.1883 Hans Peder Nielsen
Selveje 1896

Fra 12.06.1907: matr. nr. 16 Herlufille,
der tidligere havde tilhørt:

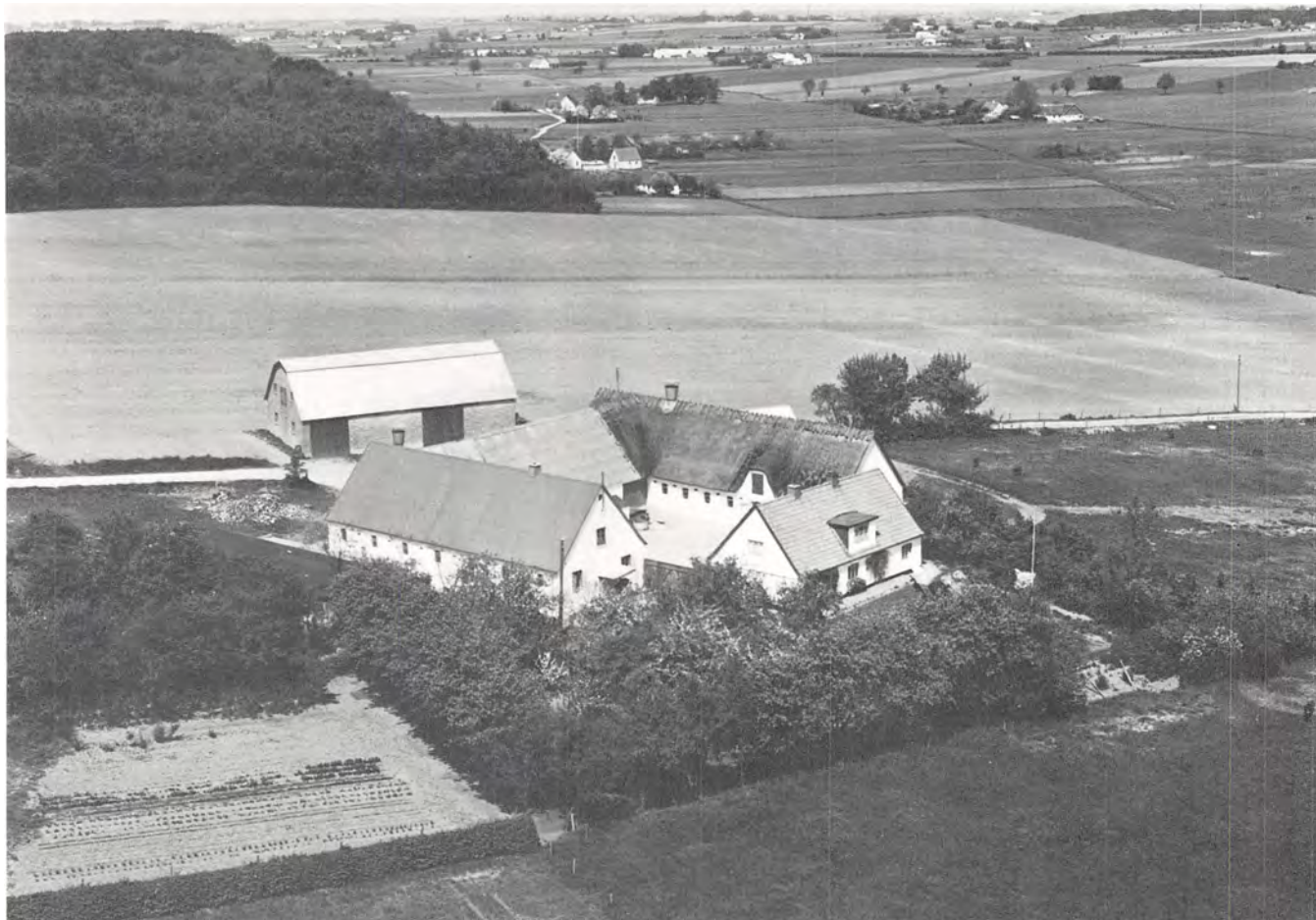
Fæste (R)
...1808... Niels Jensen
...1845 Ole Simonsen, træskomand
Arvefæste 1866 (R)
06.09.1866 Joachim Henrik Struve
12.06.1907 Hans Christian Hansen

Fra 24.09.1919: matr. nr. 17 Herlufille,
der tidligere havde tilhørt:

Fæste (R)
...1808... Friderich Hansen
...1823... Søren Christophersen
26.11.1853 Maren Larsdatter,
enke efter S. C.
Arvefæste 1862 (R)
12.12.1862 Niels Rasmussen
19.11.1871 Anne Kirstine Sørens datter,
enke efter N. R.
13.06.1900 Vilhelm Holgersen
Selveje 1919

Fra 1935: matr. nr. 13 a Herlufille mose/
eng, udstykket fra Ravnstrup. På matrikel-
kort 1808 kaldet "Ege Mose". På andre
kort kaldet "Vinderup Mose". (Se foto side
33).

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 14

Det var et beskedent hus, der efter udskiftningen lå på Hans Rasmussens lod, matri-

kel nr. 14. Længen var øst-vest-vendt, bindingsværk med stråtag.

Væsentlige forandringer skete næppe heller i lang tid. Da »lille Jens Hansen« i midten af 1800-tallet havde huset i fæste, var der stadig kun indtegnet et enkelt hus i brandforsikringen.

Senere skulle det dog udvikle sig til et

større gårdanlæg. Begyndelsen blev gjort i 1880, da Christian Hansen lod opføre et nyt stuehus i øst, nord-syd-vendt, 6 fag, grundmuret på kampestensfundament, og ombyggede den gamle længe til stald og lade, 12 fag. I 1896 blev i vest bygget en længe, 4 fag, til vognport og tørvehus, 4 fag, bindingsværk på kampesten, stråtag. I

Øverst på siden: Luftfoto 1949,
nederst: 1940.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1855	Jens Hansen	57	Toksværd	parcellist, lever af sin jordlod
	Karen Frederiksdatter	50	Bråby, Sorø A.	hustru
	Frederik Larsen	15	Tyvelse	søn
	Karen Sophie Larsen	9	Tyvelse	datter
1860	Jens Hansen	61	Toksværd	husmand, lever af jordlod
	Karen Frederiksdatter	55	Bråby, Sorø A.	hustru
	Frederik Larsen	20	Tyvelse	søn
	Karen Sophie Larsen	14	Tyvelse	datter
1870	Jens Hansen	73	Toksværd	agerbruger
	Karen Frederiksdatter	65	Bråby, Sorø A.	hustru
	Karen Sofie Larsdatter	23	Tyvelse	datter
1880	Christian Hansen	36	Sandby	husmand
	Ane Sofie f. Larsen	32	Næstved	hustru
1890	Christian Hansen	46	Sandby	husmand
	Ane Sofie Larsen	42	Næstved	hustru
	Hans Christian Hansen	9	H.	søn
	Lauritz Karl Hansen	6	H.	søn
	udøbt drengebarn	u. l	H.	søn
1901	Christian Hansen	22.10.1843	Sandby	gårdmand
	Anne Sophie Hansen	03.05.1847	Næstved	hustru
	Hans Christian Hansen	27.11.1880	H.	søn
	Laurits Hansen	24.02.1883	H.	søn
	Karl Marius Hansen	04.12.1889	H.	søn
1906	Christian Hansen	22.10.1843		enkemand, gårdmand
	Hans Christian Hansen	27.11.1880		søn
	Karl Hansen	04.12.1889		søn
	Anna ...	21.04.1879		husbestyrerinde

1909 kom der en længe til i syd til svine-stald (22 × 8 × 3½ alen), bindingsværk med stråtag. Endvidere var den vestlige længe blevet forlænget og ændret indvendig.

Dermed havde gården fået fire længer omkring en gårdsplads, omend ikke alle sammenbyggede. Desuden var der nord for gården bygget en fritliggende vognport af bindingsværk med stråtag (12 × 6 × 3 alen).

I 1912 om- og nybyggedes den nordre længe (til 28½ × 14 × 4 alen) med mur og fundament af beton, overgavle i øst af brædder, i vest opmuret. Af de 11 fag var de 4 hestestald, de 6 fag kostald. Desuden staldgang og foderlo. Bræddeloft, gulve dels af stenbro, dels cement. Stråtag.

Denne længe blev i 1915 forlænget med 5 fag til lade og udvidelse af kostald. I denne periode blev også bygget et motorhus på gårdspladsen, og den vestlige længe blev sammenbygget med den nordlige, mens den sydlige længe blev forlænget mod vest.

Fra 1917 kunne det samlede gårdanlæg derefter beskrives således:

a) Stuehus (14,5 × 7,6 × 2,3 meter), grundmur på kampesten, stråtag. Fem værelser, gang med bræddegulve, køkken,

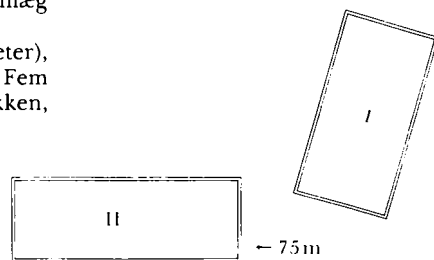

H. C. Hansen

vaskehus, spisekammer med ½ kælder, al med betongulve. Bræddeloft overalt, pudsede i 2 værelser.

b) Sydlig længe (21,2 × 8,8 × 2,5 meter), dels bindingsværk på kampesten og stråtag, dels betonmur med paptag. Indrettet til brændselsrum, hønsehus, svinestalde.

c) Nordlig længe (26,6 × 8,8 × 2,5 me-

Grundplan 1941

- A. Beboelse
- B. Svinestald
- C. Stald
- D. Lade
- E. Svinehus
- F. Hønsehus
- G. Motorhus
- H. Redskabshus,
tidl. matr. nr. 15
- I. Lade

Bertha Hansen

ter). Betonmure med stråtag: Heste- og kostald, staldgang, foderlo, roehus. Dels bræddeloft, dels stænge.

d) Vestlig længe (15,1 × 8,8 × 2,5 meter). Betonmure med stråtag. Ladeport, tærskelo, lade med betongulve, gennemkørselsport med stenbro.

Stænge over en del af rummene.

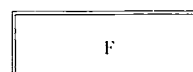
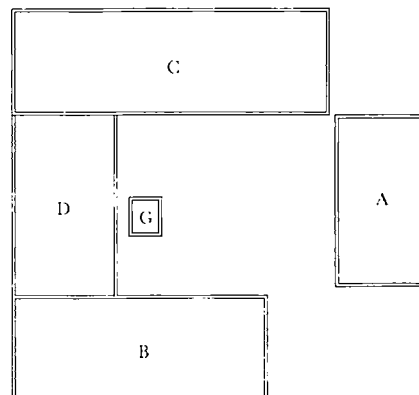
e) Fritliggende vognport i nord (7,5 × 3,8 × 2 meter). Bindingsværk på kamp, stråtag, jordgulv, stænge.

Desuden motorhus på gårdspladsen (3,2 × 2,7 × 1,7 meter). Helstensmur på støbt fundament.

I 1927 blev den gamle fritliggende vognport af bindingsværk ombygget til 4 svinestier med betongulve og glasserede krybber.

Endvidere blev den sydlige længe helt om- og nybygget på betonfundament af grundmur med pladetag. Foruden svine-staldene blev der også plads til karlekammer, vaskehus, vognport og kviestald. Bræddeloft overalt, dels betongulve, dels bræddegulve.

I den nedlagte bebyggelse på matrikel nr. 15, der tidligere var tilkøbt, var blevet indrettet rum til maskiner og redskaber.

Gårdanlægget set fra øst.
Luftfoto 1949.

Midt på siden:
Bøgedegården set fra vest. 1983.

Senere opførtes syd for gården et hønsehus af brædder med paptag.

I 1947 blev vest for tilkørselsvejen til gården bygget en ny lade af plader på støbt fundament. Efter at der var indlagt elektricitet, var motorhuset på gårdspladsen blevet taget i brug som redskabsrum.

I disse år blev den gamle bindingsværks-svinestald nord for gården nedrevet, og der blev lagt tegl på stuehuset.

Fremme omkring 1953 så gårdanlægget derefter således ud:

a) Stuehus (14 × 7,6 × 2,3 meter), opført på kampesten, dels mur, dels kamp, tegltag med 3 kviste med Icopaltag, 3 værelser, køkken, køkkengang, entre, spisekammer med halvkælder. I tagetagen 3 værelser og badeværelse.

b) Sydlig længe (21,2 × 8,8 × 2,5 meter). 12 tommer hulmur på betonsokkel, pladetag. Karlekammer, vaskehus, brændselsrum, garage, kviestald, fodergang, svine-stald.

c) Nordlig længe (26,6 × 8,8 × 2,5 meter). Betonmur og -fundament, tag dels af strå, dels asbest. Hestestald, foderlo, staldgange, roehus, kostalde.

d) Vestlig længe (15,1 × 8,8 × 2,5 meter). Betonmur og -fundament, stråtag. Lade, tærskelo, gennemkørselsport.

e) Motorhus nedlagt.

f) Hønsehus (15,9 × 5,6 × 2,6 meter). Brædder på betonsokkel, paptag.

Johannes Hansen og Richard G. Nielsen lytter til Ebba Hansens fortælling om egnen, engang imellem på vers: »Det bedste sted for mig på jord, er lige netop der, hvor jeg bor - med udsigt over mosen til Skoven så skøn . . .«. 1983.

g) Redskabsrum (3,2 × 1,7 × 1,9 meter). Grundmur. Paptag.

h) Maskin- og redskabsbygning på mtr. nr. 15 (19,2 × 7 × 2 meter). Bindingsværk, stråtag.

i) Ladebygning (18,8 × 10 × 3,8 meter). Opført af tømmerværk på betonsokkel. Mur af ½sten, pladetag, betongulv.

Senere er bygningerne g) og h) nedbrudt.

Bebyggelsehistorien er præget af, at ejendommens landbrugsarealer gentagne gange er øget ved tilkøb af omliggende matrikel numre, nemlig 13 a, 15, 16 og 17. De gamle bebyggelser på disse lodder er i tidens løb nedrevne.

Johannes Hansen, aktiv spillemand gennem en menneskealder. 1983.

Bebyggelseshistorie

Matr. nr. 15

Christopher Niensens lod var omkring år 1800 bebygget med et lille fæstehus af hvilket der ikke kendes nærmere beskrivelse, men brandforsikringsprotokollen afslører, at bebyggelsen senere blev udvidet. Den bestod i midten af 1800-tallet, da Hans Jeppesen var fæster, af et stuehus, øst-vest-vendt, et hus i vest og et hus i øst, alt i bindingsværk med stråtag.

Denne bebyggelse nedbrændte den 5. februar 1871, mens Lars Petersen var fæster.

Der blev opført en helt ny øst-vest-vendt længe, 12 fag, til beboelse, lo og lade (ialt 30 × 11 × 3½ alen) af blandet over- og undertømmer, muret dels med rå sten, dels kampesten, skorsten af rå sten. Stråtag. Loft over 6 fag, bræddegulv 2½ fag, en liden kælder, 11 fag vinduer, 5 fyldingsdøre, 2 glatte døre.

Byggeriet fortsatte. I 1873 var der tillige opført stald og lo i vest. Denne blev nedrevet i 1898, resten omdannet til lade, funge-rede derefter som bygning for maskiner og redskaber for mtr. nr. 14 og blev senere nedrevet.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 15

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Johanne Pedersdatter	80		husmandsenke, lever af sin jordlod
	Jens Hansen	36		inderste, bestyrer enkens jordlod
	Johanne Hansdatter	49		hustru
	Hans Jensen	12		søn
	Ellen Jensdatter	9		datter
1840	Hans Nielsen	31		husmand, lever af sin jordlod
	Caroline Stub	25		hustru
	Mariane Hansdatter	1		datter
----	Jens Hansen	41		inderste og daglejer
	Karen Christophersdatter	37		hustru
	Jens Hansen	4		plejesøn
1845	Hans Jeppesen	31	Sværdborg	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Pedersdatter	33	Haraldsted, Sorø A.	hustru
	Karen Kirstine Hansdatter	3	Haraldsted, Sorø A.	datter
----	Jens Hansen	46	Fensmark	indsidder og daglejer
	Karen Christophersdatter	42	Tybjerg	hustru
	Jens Hansen	9	Fensmark	plejesøn
1850	Hans Jeppesen	35	Sværdborg	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Pedersdatter	39	Haraldsted, Sorø A.	hustru
	Karen Kirstine Hansdatter	9	H.	datter
	Maren Sophie Hansdatter	5	H.	datter
	Peder Hansen	3	H.	søn
----	Jens Hansen	51	Fensmark	husmand og daglejer
	Karen Christophersdatter	47	Tybjerg	hustru
	Jens Hansen	14	Fensmark	plejesøn
1855	Hans Jeppesen	40	Sværdborg	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Pedersdatter	45	Haraldsted, Sorø A.	hustru
	Karen Kirstine Hansdatter	13	H.	datter
	Maren Sophie Hansdatter	11	H.	datter
	Peder Hansen	8	H.	søn
	Ane Marie Hansdatter	4	H.	datter
----	Jens Hansen	57	Fensmark	aftægtsmand
	Karen Christophersdatter	52	Tybjerg	hustru
1860	Hans Jeppesen	46	Sværdborg	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Pedersdatter	50	Haraldsted, Sorø A.	hustru
	Peder Hansen	13	H.	søn
	Ane Marie Hansen	9	H.	datter
	Hans Pommergaard Hansen	3	H.	søn
----	Jens Hansen	61	Fensmark	daglejer
	Karen Christophersdatter	58	Tybjerg	hustru
1870	Lars Petersen	29	Glumsø	tømrer
	Maren Kirstine Hansdatter	32	Lille Lundby, Frederiksborg A.	hustru
	udøbt pigebarn	u. 1	H.	datter
1880	Niels Christensen	37	Bavelse	husmand
	Inger Marie f. Christiansen	28	Skelby	hustru
	Hans Christian Christensen	5	H.	søn
	Christine Marie Christensen	2	H.	datter
----	Lars Petersen	38	Glumsø	tømrersvend
	Maren Kirstine f. Hansen	48	Ll. Lundby, Frederiksborg A.	hustru
	Karen Marie Petersen	10	H.	datter
	Maren Hansine Petersen	5	H.	datter
1890	Hans Peter Nielsen	33	Skibinge	husmand
	Lovise Frederikke Jensen	26	Ulse	hustru
	Kristiane Petrea Marie Nielsen	5	H.	datter
	Laura Margrethe Sofie Nielsen	4	H.	datter
	Torval Nielsen	1	H.	søn
1901	mangler			
1906	- se matr. nr. 14			

Den senere nedrevne ejendom på matr. nr. 16. Luftfoto 1954.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 16

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Niels Jensen	71		husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Hansdatter	51		hustru
	Ole Simonsen	26		træskomand
	Ane Nielsdatter	21		hustru
1845	Ole Simonsen	32	Fensmark	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Nielsdatter	26	H.	hustru
	Karen Marie Olsdatter	5	H.	datter
	Hans Olsen	3	H.	søn
	Niels Jensen	76	Tybjerg	aftægtsmand
	Ane Marie Hansdatter	53	H.	hustru
1850	Ole Simonsen	37	Fensmark	husmand, træskomand
	Ane Nielsdatter	31	H.	hustru
	Karen Marie Olsen	10	H.	datter
	Hans Olsen	8	H.	søn
	Ane Margrethe Olsen	9	H.	datter
	Niels Olsen	1	H.	søn
	Niels Jensen	80	Tybjerg	aftægtsmand
	Marie Hansdatter	60	H.	hustru
1855	Ole Simonsen	42	Fensmark	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Nielsdatter	37	H.	hustru
	Karen Marie Olsen	15	H.	datter
	Hans Olsen	13	H.	søn
	Ane Margrethe Olsen	9	H.	datter
	Niels Olsen	6	H.	søn
	Niels Jensen	87	Tybjerg	aftægtsmand, opholdes af husfaderen
1860	Ole Simonsen	47	Fensmark	parcellist
	Karen Marie Olsen	20	H.	datter
	Ane Margrethe Olsen	14	H.	søn
	Niels Olsen	11	H.	søn
	Johan Peter Olsen	5	H.	søn
1870	Jokkum Hendrik Struve	29	Tårnborgh, Sorø A.	træskomand
	Kirstine Christensdatter	34	Skelby	hustru
	Ane Petrine Struve	6	Skelby	datter
	Hans Christian Struve	4	Glumsø	søn
	Karen Marie Struve	1	H.	datter
1880	Jochum Heinrich Struve	39	Tårnborgh, Sorø A.	husmand
	Kirsten f. Christensen	44	Skelby	hustru
	Karen Marie Struve	11	H.	datter
	Anna Elise Struve	9	H.	datter
	Jens Peter Struve	5	H.	søn
	Hansine Christine Margrethe Struve	1	H.	datter
1890	Jochum Heinrich Struve	49	Tårnborgh, Sorø A.	husmand
	Kirsten Christensen	54	Skelby	hustru
1901	Jochum Struve	12.03.1840	Tårnborgh, Sorø A.	husmand
	Kirsten Struve	23.12.1835	Skelby	hustru
1906	Jochum Struve	12.03.1840		husmand
	Kirsten Kristensen	23.12.1835		hustru

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 16

Efter udskiftningen var Niels Jensens lod bebygget med et lille fæstehus, opført efter egnens skik af bindingsværk med stråtag.

Ud fra de foreliggende oplysninger synes der ikke at være sket større ændringer i årenes løb.

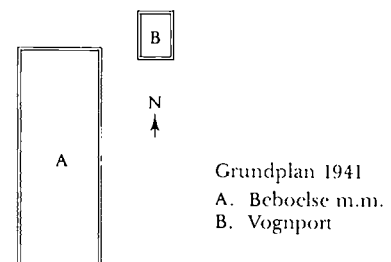
I 1907 overtog H. Chr. Hansen (mtr. nr. 14) ejendommen. Bygningen meldtes 1.2.35 nedbrudt.

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 17

Det nord-syd-vendte bindingsværkhus på kampestensfundament og med stråtag, som Frederik Hansen efter udskiftningen havde på sin jordlod, er måske senere forlænget.

I 1873 fremtrådte det som en længe (18,3 × 7,0 × 2,3 meter), indrettet til beboelse (8,2 meter), stald og lo. I 1909 byggede Vilhelm Holgersen øst herfor en vognport af stråvægge og stråtag (4 × 3 × 2 meter).

Indretningen blev i 1917 (gentaget i 1941) beskrevet således:

a) Beboelse, stald, lo (18,3 × 7,0 × 2,3 meter): 2 stuer med bræddegulv, køkken og halvkælder med betongulve, spisekammer med lergulv. Bræddelofter overalt. Heste-, ko- og svinestald samt hønsehus med stenbro, lo og lade med lergulv,

stænge over det hele. Bindingsværk, stråtag.

b) Vognport, (4,0 × 3,0 × 2,0) et rum med jordgulv og stænge.

Ejendommen overtoges i 1918 af H. Chr. Hansen (mtr. nr. 14). I 1940'erne blev vognporten nedrevet. Hovedlængen forsvandt i 1970'erne.

Bebyggelses-historie

Matr. nr. 13 a

Efter udskiftningen hørte »Eege Mose« (Vinderup eller Herlufllille mose kaldet) direkte Ravnstrup.

Området var ubebygget, men i 1860 lod ejeren J. G. R. Grüner her opføre et leje-hus, 5 fag, øst-vest vendt (13½ × 10¼ × 3½ alen) af blandet under- og fyrre-over-tømmer, muret med brændte sten, tækket med strå, to murede gavle, en muret skorsten af rå sten, lofter overalt, 5-fag vinduer, 5 døre, indrettet til beboelse.

Senere lod han endvidere opføre et hus til stalld og lø ved den østre ende, 4 fag (10½ × 6 × 3 alen), blandet over- og under-tømmer, klinede vægge, stråtag, 2 døre.

Første lejer i huset var Hans Christian-sen. Der kendes ikke senere beskrivelser af ejendommen. Den 1. juli 1937 meldtes huset nedbrudt.

Dele af Eeg mose (Vinderup mose). Mtr. nr. 13 a var gennem tiderne et vandlidende område, der opsamlede vand fra de højere liggende jorder.

I baggrunden ses Bøgedegaarden til venstre, derefter mtr. nr. 15 og endelig mtr. nr. 13 a.

Gennem det våde område har der gennem tiderne været kørevej nordpå.

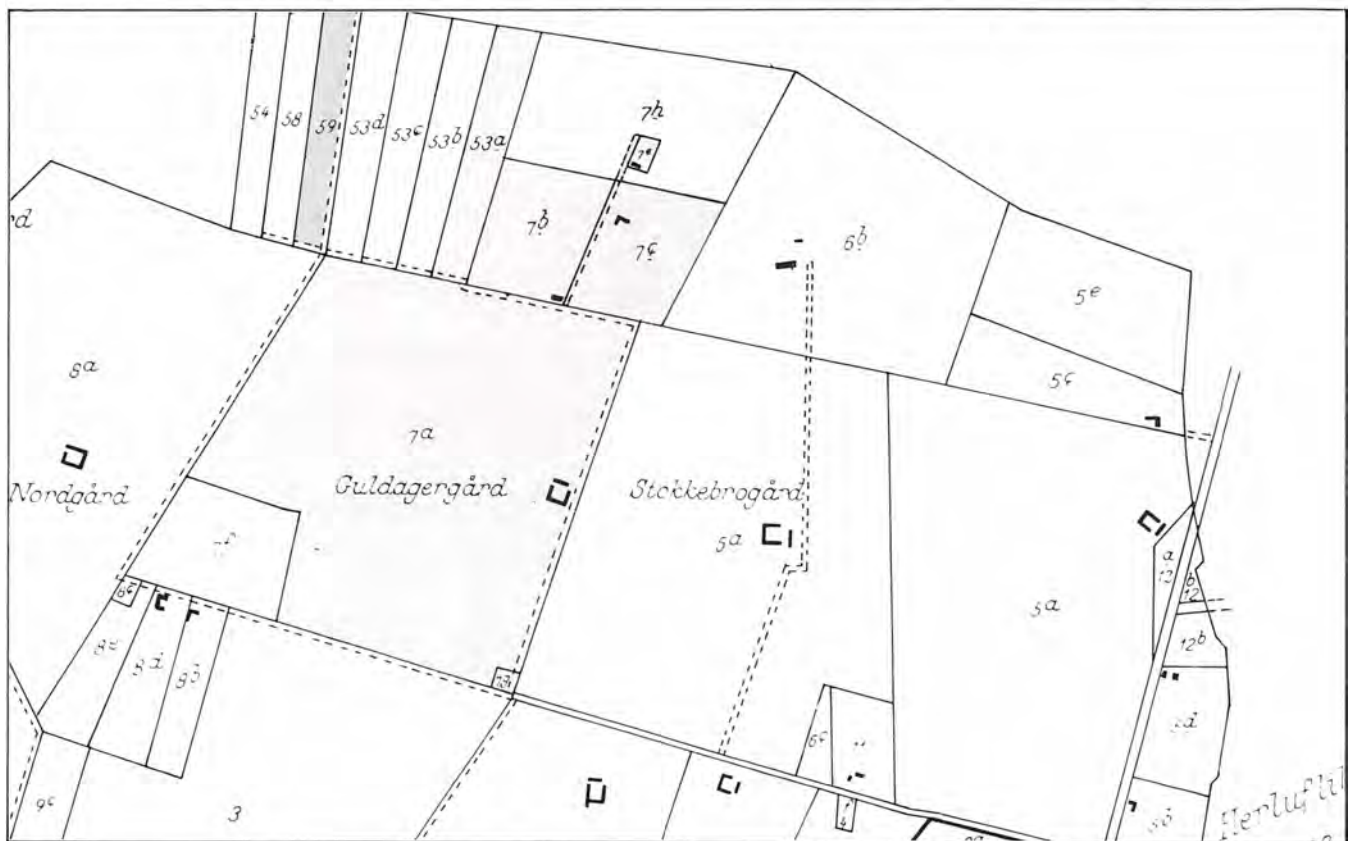
Foto ca. 1925.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 17

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Søren Christophersen	38		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Larsdatter	34		hustru
	Jens Sørensen	11		søn
	Ane Lisbeth Sørensdatter	9		datter
	Christopher Sørensen	8		søn
	Lars Sørensen	5		søn
	Ane Kirstine Sørensdatter Jørgen Jensen	1 41		datter lever af almisse
1840	Søren Christophersen	45		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Larsdatter	39		hustru
	Christopher Sørensen	13		datter
	Lars Sørensen	10		datter
	Anders Sørensen	4		søn
	Ane Kirstine Sørensen	7		datter
	Ane Lisbeth Sørensdatter Thomas Sørensen Hans Nielsen Karen Pedersdatter	15 1 69 73		datter søn inderste, almisselem hustru
1845	Søren Christoffersen	50	Tyvelse	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Larsdatter	43	Tyvelse	hustru
	Ane Kirstine Sørensdatter	12	H.	datter
	Anders Sørensen	10	H.	søn
	Thomas Sørensen	6	H.	søn
	Lisbeth Christensdatter	49	H.	indsidderske, daglejer
	1850	Søren Christoffersen	54	Tyvelse
Maren Larsdatter		49	Tyvelse	hustru
Ane Lisbeth Sørensdatter		2	H.	datter
Anders Sørensen		14	H.	søn
Thomas Sørensen		11	H.	søn
1855	Maren Larsdatter	54	Tyvelse	enke, lever af sin jordlod
	Anders Sørensen	19	H.	søn
	Ane Kirstine Sørensdatter	22	H.	datter
----	Marie Kirstine Olsdatter	59	København	enke, lever af håndværk
1860	Maren Larsdatter	59	Tyvelse	enke, lever af sin jordlod
	Thomas Sørensen	21	H.	søn
	Ane Kirstine Sørensdatter	27	H.	datter
1870	Niels Rasmussen	50	Næsby	jordbruger
	Ane Kirstine Sørensdatter	36	H.	hustru
	Karen Marie Rasmussen	5	H.	datter
	Maren Larsdatter	68	Næsby	enke, aftægtskone
1880-90 mangler				
1901	Vilhelm Holgersen	07.02.1867	Glumsø	husmand
	Mette Sofie Holgersen	15.03.1874	Skelby	hustru
1906	Vilhelm Holgersen	07.02.1867		husmand
	Marie Hansen	28.12.1866		hustru
	Anna Holgersen	26.12.1905		datter

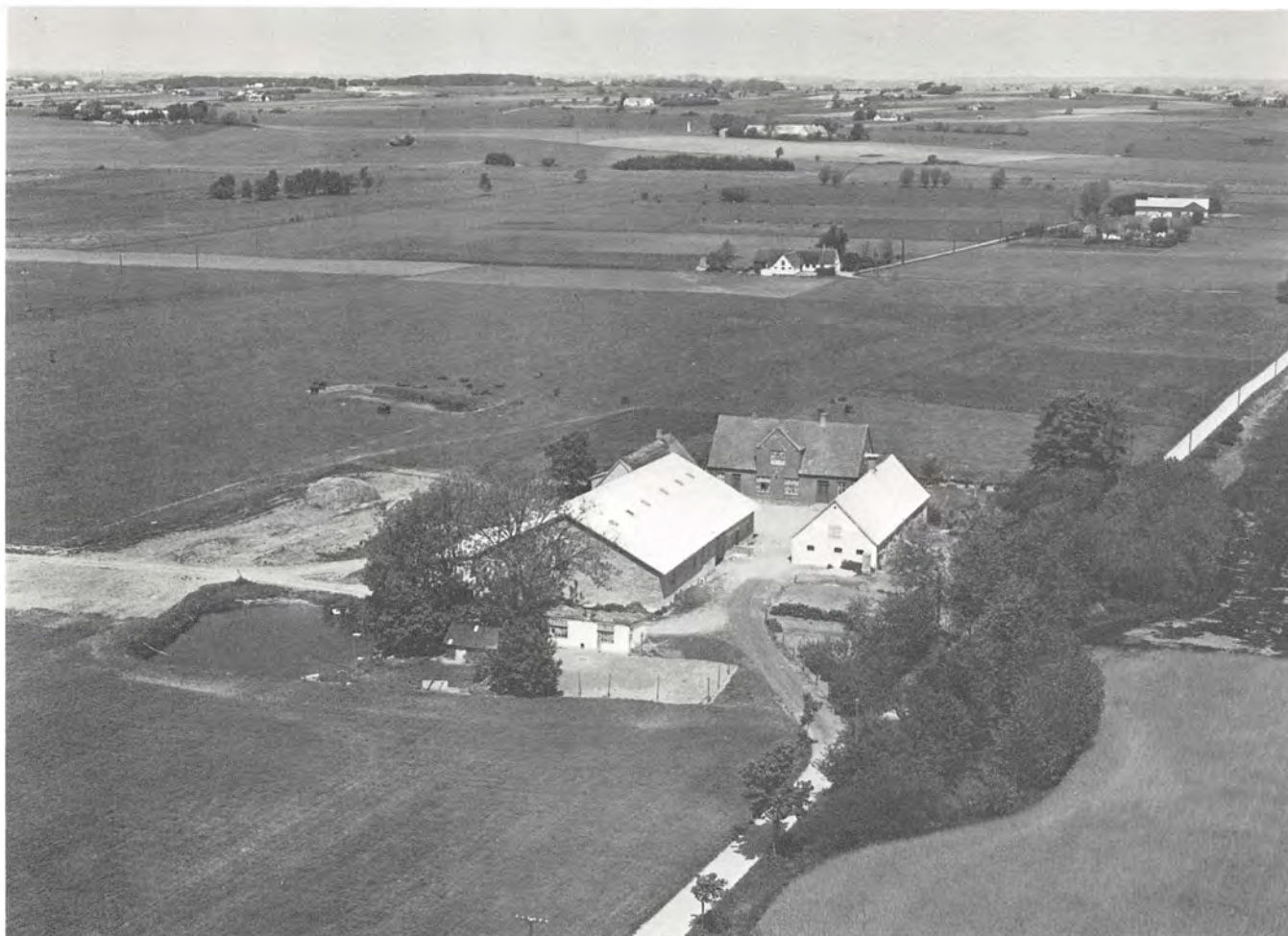
Guldagervej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808.
 Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

0 100 200 300 400 500 meter

Sidevej til Hovvejen. Navnet stammer fra to af Herlufllille by's gamle agre, som kendes blandt andet fra landets opmåling i 1600-tallet. Der

nævnes i byens Nordmark både en »Lille Guldager« og en »Lange Guldager«.

Guldagervej 3

Matr. nr. 7 a Herlufllille (Guldagergaard)

Ejer 1987: Gårdejer Anni Karen Marie Dam, f. Larsen

Fæste (T)
 ...1688... Willum Jensen

 ...1726 Johan Mortensen
 28.11.1726 Olle Jensen Høye

 ...1762... Christen Olsen
 17.05.1763 Peder Jacobsen
 01.07.1781 Ole Sørensen
 11.06.1785 Hans Jensen
 29.07.1788 Hans Rasmussen
 12.03.1822 Rasmus Nielsen
Arvefæste 1868 (T)
 28.07.1868 Niels Rasmussen

24.06.1885 Ane Larsdatter,
 enke efter N. R.
 09.06.1886 Peder Larsen
 31.07.1900 Lars Christian Larsen
Selveje 1919
 02.03.1944 Kristian Larsen
 12.12.1974 Anni Karen Marie Dam,
 f. Larsen

Gården udflyttet senest 1788.
 Der blev ved udskiftningen tillagt gården
 den græsningslod, der senere deltes i fire
 parceller: 7 b, 7 c, 7 d og 7 e.

*Øverst på siden:
 Gården set fra syd. Bagved
 de tre andre ejendomme på
 Guldagervej. Luftfoto 1954.*

*Til højre: Kik ind mod
 gårdspladsen. 1983.*

Bebyggelsen omkring gårdspladsen set fra syd. Luftfoto 1940.

I midten: Længe i vest. 1983.

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg omkring en gårdsplads med øst-vest vendt stuehus.

Stuehuset: fritliggende i 1½ etage, af rødstens grundmur med ryggede fuger med kvaderpudset sokkel, pudsede sålbænke, 4- og 5-rammede hvidmalede sprossevinduer, mod gård 2 symmetrisk anbragte listeklædte døre med overvinduer og central 1-fags gavlkvist.

I gavl sprosset havedør, aftrappet hovedgesims. Taget udhængende af cementtagsten med 1 stor træklædt kvist med altan mod haven.

Fritliggende længe mod øst: 1 etage af dels fyrrebindingsværk, dels kampestenskvadre, dels grundmur, tildels hvidkalket og berappet, med sortmalet sokkel, buede staldvinduer med klinkesålbænke, rødmaledede revledøre, gavle klædt med spån og krydsfiner. Taget af bølgeeternit.

Længe mod vest: 1 etage, af hvidkalket berappet grundmur, med sortmalet sokkel, buede staldvinduer og 2-rammede sprossevinduer, rødmaledede revledøre samt eternitklædte gavle, aftrappet hovedgesims. Taget af bølgeeternit med taskkvist. Ved den søndre ende sammenbygget med stald og ladebygning i 1 etage med trempel, af gultstens grundmur med staldvinduer og 3-rammede sprossevinduer samt skydeporte. Udbygget mod syd til lade af samme slags bygning med udhængende tag af bølgeeternit.

Syd for lade: fritliggende hønsehus i 1 etages hvidkalket og berappet grundmur med fladt halvtag af eternitskifer. Endvidere på grunden fritliggende redskabshus af samme slags bygning men med tag af pandeplader.

Bebyggelseshistorie

Gården nævnes som udflyttet 1788 og det må være Hans Rasmussen, der lod den genopføre som et firelænget gårdanlæg på den tildelte lod.

Den første egentlige beskrivelse, der kendes er fra 1858. Da omtales alle længer som gamle med undtagelse af den vestre, der var delvis ny:

a) Stuelænge i nord, 11 fag (29½ × 8½ × 3¼ alen) undertømmer af eg, overtømmer af fyr, klinede vægge, bræddegavle, bræddeloft overalt, 2 skorstene og en bageovn af rå sten, 7 fag vinduer med små ruder, 2 enkelte fyldingsdøre, 6 glatte døre.

b) Østre længe, 10 fag (29 × 9½ × 3¼ alen) undertømmer af eg, overtømmer af fyr, klinede vægge, 5 døre: lo, stald og færehus.

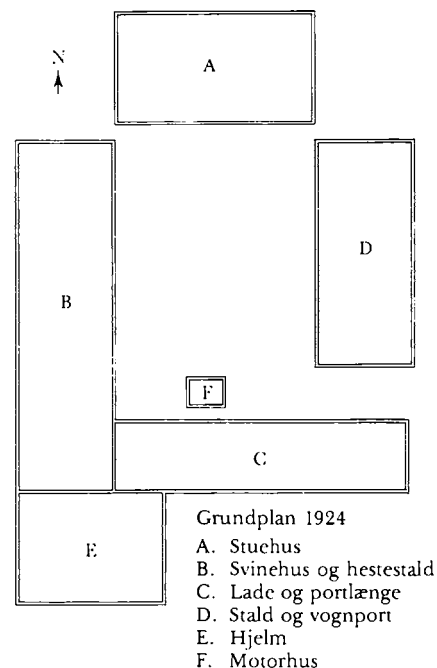

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 7 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Hans Jensen	54		gift 1. gang, bonde og gårdbeoer
	Kirsten Sørensdatter	55		gift 1. gang, hustru
	Søren Hansen	23		søn, national soldat
	Jens Hansen	14		søn
1801	Birthe Pedersdatter	15		tp.
	Hans Rasmussen	46		gift 1. gang, bonde og gårdbeoer
	Karen Andersdatter	45		gift 1. gang, hustru
	Anna Maria Hansdatter	12		datter
	Maren Hansdatter	8		datter
	Malene Hansdatter	5		datter
1834	Christen Olsen	12		td.
	Birte Olesdatter	22		tp.
	Rasmus Nielsen	30		gårdmand
	Ane Magdalene Hansdatter	39		hustru
	Ole Simonsen	21		tk.
	Karen Jensdatter	19		tp.
1840	Niels Rasmussen	16		søn
	Peder Rasmussen	13		søn
	Ane Margrethe Rasmusdatter	10		datter
	Karen Marie Rasmusdatter	6		datter
	Rasmus Nielsen	55		gårdmand
	Ane Magdalene Hansdatter	45		hustru
	Niels Rasmussen	21		søn
	Peder Rasmussen	18		søn
	Ane Margrethe Rasmusdatter	16		datter
	Karen Marie Rasmusdatter	12		datter
	Maren Sophie Rasmusdatter	6		datter
	Mæthe Kirstine Rasmusdatter	3		datter

1845	Rasmus Nielsen	60	H.	gårdmand
	Ane Magdalene Hansdatter	50	H.	hustru
	Niels Rasmussen	27	H.	søn
	Peder Rasmussen	24	H.	søn
	Karen Marie Rasmusdatter	17	H.	datter
	Maren Sophie Rasmusdatter	11	H.	datter
	Mætte Kirstine Rasmusdatter	8	H.	datter
1850	Rasmus Nielsen	64	H.	gårdfæster
	Ane Magdalene Hansdatter	54	H.	hustru
	Niels Rasmussen	32	H.	søn
	Ane Margrethe Rasmusdatter	26	H.	datter
	Maren Sophie Rasmusdatter	16	H.	datter
	Mette Kirstine Rasmusdatter	13	H.	datter
1855	Rasmus Nielsen	70	H.	gårdfæster
	Ane Magdalene Hansdatter	59	H.	hustru
	Niels Rasmussen	37	H.	søn
	Peder Rasmussen	33	H.	søn
	Ane Margrethe Rasmusdatter	31	H.	datter
	Maren Sophie Rasmusdatter	21	H.	datter
	Mætte Kirstine Rasmusdatter	18	H.	datter
1860	Rasmus Nielsen	76	H.	gårdmand
	Ane Magdalene Hansdatter	64	H.	hustru
	Niels Rasmussen	42	H.	søn
	Peder Rasmussen	38	H.	søn
	Mætte Kirstine Rasmusdatter	23	H.	datter
	Maren Sophie Rasmusdatter	26	H.	datter
	udøbt drengbarn	1	H.	dattersøn
	Hans Olsen	18	H.	tk.
1870	Niels Rasmussen	51	H.	gårdmand
	Ane Larsen	35	Tybjerg	hustru
	Hans Hansen	10	H.	slægtring
	Ane Malene Hansen	73	H.	enke, aftægtskone
	Inger Sophie Pedersen	25	Skelby	tp.
	Rasmus Christensen	21	H.	tk.
	Hans Peder Hansen	15	H.	td.
1880	Niels Rasmussen	61	H.	gårdejer
	Anne f. Larsdatter	45	Tybjerg	hustru
	Jens Christensen	20	H.	tk.
	Jens Hansen	14	Tybjerg	td.
	Ane Marie Jensen	18	Lejre, Kbh. A.	tp.
	Karen Marie Olsen	15	Tybjerg	tp.
1890	Peter Frederik Jensen	33	Karrebaek,	gårdbestyrer
	Maren Kirstine Andersen	27	Sorø A.	husholderske
	Johanne Marie Petersen	17	Tybjerg	datter
	Jens Hansen	13	H.	td.
1901	Lars Kristian Larsen	15.05.1874	Øster Egesborg	gårdejer
	Karen Marie Larsen	08.04.1869	Tybjerg	hustru
	Jens Frederik Christian Hansen	?	Tybjerg	tk.
	Peter Morten Christensen	03.06.1885	Glumsø	td.
	Kristine Karoline Marie Hansen	26.06.1879	Førslev	tp.
1906	Lars Christian Larsen	15.05.1874		gårdmand
	Karen Marie Larsen	08.04.1869		hustru
	Hans Peder Larsen	06.04.1901		søn
	Karen Larsen	30.12.1904		datter
	Karen Marie Andersen	27.01.1886		tp.
	Emilius Frederiksen	01.03.1885		tk.

c) Søndre længe, 10 fag ($26 \times 8\frac{1}{2} \times 4$ alen), undertømmer af eg, overtømmer af fyr, klinede vægge, 4 døre, 1 port, 1 fag vinduer: lo, lade, gennemkørselsport og karlekammer.

d) Vestre længe, 15 fag ($38 \times 9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ alen) blandet over- og undertømmer, klinede vægge og 5 døre, 1 fag vinduer: foderlo, stald, lade, gennemkørselsport og tørvehus.

Alle bygninger på kampestensfundament og med stråtag. De omtales som gamle med undtagelse af den vestre længe, der var delvis ny.

Som fæster stod Rasmus Nielsen. I 1867 lod hans enke, Ane Magdalene Hansdatter, stuehuset udvide med 2 fag ($6\frac{1}{2}$ alen), sandsynligvis beregnet til aftægtsbolig. Året efter fik sønnen, Niels Rasmussen, gården i arvefæste.

I begyndelsen af 1920'erne opførtes et nyt stuehus i nord, hvorefter bebyggelsen i 1924 så således ud:

a) Stuehus, 14 fag ($26\frac{1}{2} \times 14\frac{1}{2} \times 4\frac{3}{4}$ alen). Grundmur i røde sten, tag af cementtegl. 6 værelser, køkken, spisekammer, 2 entreer, kælder. På loftet 3 værelser, alt med gipsede lofter og bræddegulve.

b) Staldlænge, 24 fag ($46 \times 13 \times 4\frac{1}{2}$ alen). Grundmur, stråtag. Svinehus, vaskerhus, karlekammer, tørvehus, hestestald, foderlo og lade.

c) Lade og portlænge, 15 fag ($39 \times 9 \times 3\frac{1}{2}$ alen). Bindingsværk, stråtag.

d) Staldlænge og vognport, 11 fag ($29\frac{1}{2} \times 13 \times 4$ alen). Dels kampesten, dels bindingsværk. Bræddeloft.

e) Hjelm, 8 fag ($20 \times 4\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ alen). Af brædder, dels med stråtag, dels paptag.

f) Motorhus ($5\frac{1}{4} \times 4 \times 3$ alen) af støbt beton.

Senere beskrivelser af bebyggelsen, senest 1950, er uforandrede.

Gårdanlægget set fra nord.
Luftfoto 1949.

Fra venstre: Hans Rasmus Hansen, Karen Marie, f. Pedersen, Maren Kirstine Rasmusdatter og Kristian Hansen. ca. 1903.

Guldagervej 4

Matr. nr. 7 c og 59 Herlufllille

Ejer 1987: Parcellist Harald Viggo Lundø Steffensen

Arvefæste 1868 (T)

12.08.1868 Christian Hansen, tømrer
10.12.1912 Hans Rasmus Hansen,
snekker

Selveje 1919

26.04.1941 Herluf Ersted Frederiksen
14.09.1949 Harald Viggo Lundø
Steffensen

Matr. nr. 7 c Herlufllille, er en del af den grænsningslod, der blev tillagt matr. nr. 7 a ved udskiftningen. Frastykket 1868 til datter og svigersøn af Rasmus Nielsen.

Matr. nr. 59 er en trediedel af den fælles eng- og moselod, der blev tillagt matr. nr. 3 (Herlufllillevej 32), matr. nr. 4 (Hovvejen 7) og matr. nr. 8 (Hovvejen 10).

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom beliggende omkring brolagt gårdsplads med pumpe bestående af 4 fritliggende længer med stuehus mod nord.

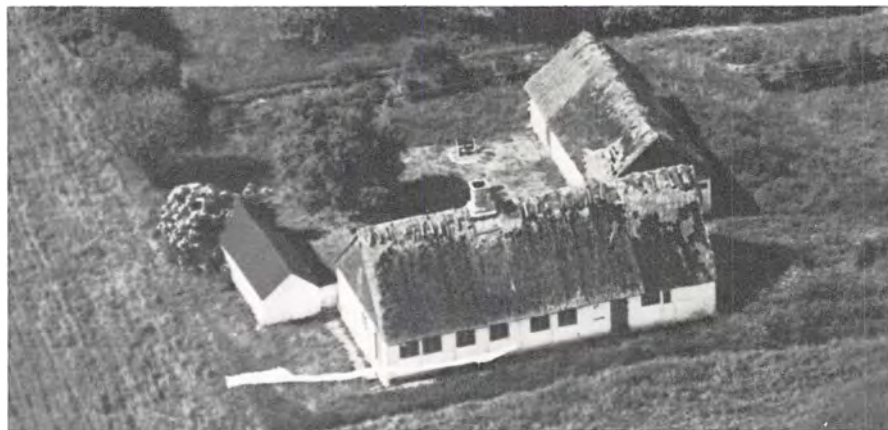
Stuehuset: øst-vest-vendt i 1 etage, 11 fag egebindingsværk med hvidkalket og berappet gavlf, dels grundmur hvori beboelse i de 7 fag og gammel stald i de 4 fag på syld, 2-rammede tværsprossede brunmalede og 3-rammede nyere vinduer, buede staldvinduer, revledør, grønmaledede bræddede gavle. Taget af strå med 1 stor skorsten.

Vestre længe: 1 etage, af fyrre-bindings-

værk og hvidkalket, berappet grundmur på syld, med buede staldvinduer og nyere rødmaledede vinduer. Taget af strå. Indrettet til stald. Mod gårdsplads en tilbygget længe i 1 etages hvidkalket og pudset grundmur med build-up-tag.

Maskinhus mod vest: 1 etage af hvidkalket og berappet grundmur med buede staldvinduer og i gavlf 2-fløjet grønmalet revleport, bræddede gavle. Taget af pandeplader. Påbygget ved vestre gavlf et halvtags bræddeskur.

Østre længe: 1 etage, 9 fag egebindingsværk med hvidkalket og berappet tavlf på syld, forskellige staldvinduer og 2-fløjet grønmalet revleport. Halvtag af pandeplader. Indrettet til garage og lade.

Bebyggelses- historie

Det første hus på denne lod blev opført i 1868, da tømrer Christian Hansen fra Fensmark, som havde været med til at genopføre matr. nr. 4 (Hovvejen 7) efter en brand, giftede sig med Mette Kirstine Rasmussen fra matr. nr. 7 (Guldagergaard).

Huset var øst-vest-vendt, 9 fag ($21\frac{1}{2} \times 10\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ alen), under- og overtømmer af fyr, dels murede, dels klinede vægge, stråtag, 2 bræddegavle, loft over 5 fag, 1 skorsten og bageovn af rå sten, bræddegulv i 2

Ejendommen set fra nord. Luftfoto 1949.

fag, 9½ fag vinduer med store ruder, 3 fyldningsdøre, 5 glatte døre. Indrettet til beboelse, værksted, lo og stald.

I 1874 blev dette hus udvidet med 1 fag og samtidig blev i vest bygget et fritliggende nord-syd-vendt hus på 3 fag, ligeledes bindingsværk og stråtag, indrettet til stald.

Senere blev der bygget et syd-nordvendt hus i øst af brædder og pap, men bortset fra vedligeholdelse og forbedringer skete der ikke væsentlige ændringer i bebyggelsen, der 1920 kunne beskrives således:

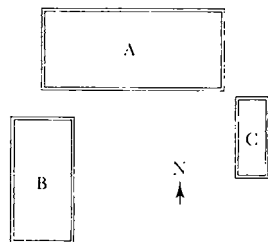
a) Beboelse m.m. (15,3 × 6,8 × 2,4 meter). 5 værelser, køkken, gang, alt med høvlede/pløjede bræddeløfter og -gulve. Lo med lergulv og stænge, 1½ fag. Hønsehus med loft og cementgulv, ½ fag.

b) Stalde (10,4 × 5,2 × 2 meter). Hestestald, kostald til 3 køer, svinestald med 2 stier, foderlo. Bræddeløfter, betongulve.

c) Vognport, brændselsrum (6,9 × 2,7 × 2 meter) med stenbro.

De to førstnævnte bygninger af bindingsværk opført på kampestensfundament og tækket med strå. Spidsgavle af brædder. Den tredje af brædder med paptag.

Ved en vurdering i 1941 ændredes intet ved denne beskrivelse.

Grundplan 1920

A. Beboelse m.m.

B. Stald

C. Vognport og brændsel

Herover: Gårdspladsen. Nederst: Bebyggelsen set fra nord. Begge fotos 1983.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 7 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1870	Christian Hansen	33	Fensmark	tømrer
	Mette Kirstine Rasmussen	32	H.	hustru
	Ane Marie Hansen	3	H.	datter
1880	Christian Hansen	43	Fensmark	tømmermand
	Mette Kirstine f. Rasmussen	42	H.	hustru
	Ane Marie Hansen	13	H.	datter
	Hans Rasmus Hansen	8	H.	søn
1890	mangler			
1901	Kristian Hansen	30.09.1836	Fensmark	parcellist, tømrer
	Maren Kirstine Hansen	04.08.1837	H.	hustru
	Ane Marie Hansen	25.12.1866	H.	datter
	Hans Rasmus Hansen	23.05.1871	H.	søn, snedker
1906	Kristian Hansen	30.09.1836		husmand, tømrer
	Maren Kirstine Rasmusdatter	04.08.1837		hustru
	Hans Rasmus Hansen	23.05.1871		søn, snedkermester
	Karen Marie Pedersen	26.09.1871		svigerdatter
	Peder Rasmussen	14.02.1822		enkemand, slægtning, aftægtsmand

Bebyggelsen set fra syd.
Luftfoto 1954.

Guldagervej 5

Matr. nr. 7 b og 53 a Herlufllille
Ejer 1987: Parcellist Børge Lillie

Arvefæste 1874 (T)

10.02.1874	Niels Peder Nielsen
22.04.1885	Jørgen Nielsen
22.06.1887	Ane Marie Føge
25.10.1889	Hans Olsen
19.06.1911	Lars Peder Nielsen
15.08.1912	Carl Sophus Jensen
07.09.1915	Thorvald Valdemar Rasmussen
14.02.1918	Peder Frederik Ulrik Jensen

Selveje 1919

14.07.1939	Sophus Lillie Olsen
06.02.1961	Børge Lillie

Frastykket matr. nr. 7 a 1874.

Matr. nr 7 b er en del af den græsningslod, der blev tillagt matr. nr. 7 a ved udskiftningen.

Til ejendommen hører fra 01.02.1894 matr. nr. 53 a Herlufllille. Det er en fjerdedel af den fælles eng/mose-lod, der blev tillagt matr. nr. 6 a (Stokkebrogård) og matr. nr. 7 a (Guldagergaard) ved udskiftningen.

Arvefæste 1894 (T)

Selveje 1919

Bygningsbeskrivelse 1984

T-formet ejendom ved retvinklet vejsving, bestående af en øst-vest vendt hovedlænge med gavlen mod vejen og en staldlænge mod syd.

Hovedlænge: hvidkalket pudset grundmur med sort sokkel, listeklædt yderdør

med glas, brunmalede 2- og 3-rammede vinduer med cementsålbænk, bræddeklædte gavle, bølgeeternittag og en skorsten. På bagsiden mod vest klinkeklædt bræddeydervæg, port og et grønmalet 2-rammet tværsproset vindue.

Sidelænge: udbygget bagtil, af grundmur, med jernsprosevinduer på forsiden, helrammede staldvinduer på bagsiden og knækket bølgetag af grå eternit.

Bebyggelsen set fra nordvest 1983.

Øverst: Stuelængen set fra nordøst. Luftfoto 1949.

Nederst: Gårdspladsen 1983.

Bebyggelses-historie

Dette arvefæstehus under Tybjerggaard blev opført af Niels Peder Nielsen i 1870 som en øst-vest-vendt længe, 6 fag ($18 \times 10 \times 3\frac{1}{2}$ alen). Kampestensmur med over-tømmer af fyr og stråtag. Loft over 4 fag, 2 brædegavle, 1 skorsten af rå sten på 14 tommer i piben, 6 fag vinduer, 2 fyldingsdøre og 3 glatte døre. Indrettet til beboelse, lo og stald.

Få år efter blev der tilbygget en nord-syd-vendt sidelænge på 4 fag af tilsvarende materialer til heste- og kostald, lo med stænge.

I begyndelsen af 1900-tallet føjedes til sidelængen en parallel tilbygning til svine-stald. Kampestensmur, paptag.

Endvidere byggedes i syd et fritliggende hus på 3 fag til vognport og hønsehus. Bindingsværk, brædegavle og stråtag. Det blev nedrevet igen omkring 1929.

Af skiftende vurderinger fremgår, at ruminddelingen blev bibeholdt gennem årene. I tidens løb blev der gennemført enkelte forbedringer og i 1950 blev den gamle hovedlænge nyrestaureret:

a) Beboelse og lade ($20,7 \times 6,4 \times 2,0$ meter), dels grundmur, dels 30 cm kampestenssokkel, nord- og sydsiden ny 30 cm hulmur i en del af bygningen, resten kampesten, 1 skorsten.

Den østlige del: 4 værelser, køkken, entre med brædegulve. Spisekammer og bryggers med betongulv. Bræddeloft overalt, et værelse beklædt med krydsfiner, entre, køkken og bryggers med Insulite.

Den vestlige del (7,9 meter lang) med brædbeklædning på mure og gavl: lade med lergavl.

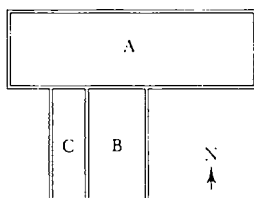
b) Ko- og hestestald ($9,5 \times 5,3 \times 2,0$ meter): 30 cm ny hulmur på betonsokkel. Betongulv og stænge.

c) Svinehus ($9,5 \times 3,1 \times 1,9$ meter): Kampestensmur på kampestenssokkel. 4 svinestier med betongulv.

De to førstnævnte bygningsenheder med stråtag. Den tredje med halvtag af tagpap, beklædt med pandeplader.

Grundplan 1950

- A. Beboelse og lade
- B. Stald
- C. Svinehus

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 7 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Niels Peter Nielsen	41	Kirke Helsinge, Holbæk A.	husmand
	Maren f. Nielsen	34	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Hansine Christine Sofie Nielsen	2	H.	datter
1890	Hans Olsen	39	Glumsø	husmand
	Frederikke Pouline Petersen	27	Gunderslev, Sorø A.	hustru
1901	Hans Olsen	22.04.1850	Glumsø	parcellist
	Frederikke Karoline Olsen	17.06.1862	Gunderslev, Sorø A.	nustru
	Lovise Helene Jensen	24.08.1890	Skelby	plejedatter
1906	Hans Olsen	22.04.1850		husmand
	Frederikke Karoline Pedersen	17.06.1862		hustru
	Lovise Helene Jensen	24.08.1890		plejedatter

Guldagervej 6

Matr. nr. 7 e Herlufllille (Kurvemagerstedet [Kur'ma'rstedet])

Ejer 1987: Lærer Jens og Niels Lyhne Andersen

Arvefæste 1869 (T)

- 04.04.1869 Lars Jensen, vejmand
- 11.06.1872 Hans Peder Jensen
- 17.12.1877 Adam Wilhelm Nielsen
- 31.01.1880 Jens Peder Jensen
- 07.06.1882 Søren Pedersen,
kurvemager
- 17.10.1913 Hans Christian Pedersen,
kurvemager

Selveje 1919

- 26.04.1923 N. C. M. Jensen
- 23.09.1932 Albert Hansen
- 04.02.1949 Carl Hansen
- 29.07.1949 Marius Christensen
- 10.01.1951 Hanne Christensen
- 09.04.1951 Herluf Nielsen
- 09.10.1969 Palle Conrad
- 18.06.1971 Karen Jørgensen
- 23.03.1972 Jens og Niels Lyhne
Andersen

Ejendommen er frastykket matr. nr. 7 a Herlufllille i 1869.

14.08.1890 overtog Søren Pedersen fra mtr. nr. 7 e tillige arvefæstet på mtr. nr. 7 d. De to ejendomme var derefter sammenlagt indtil 12.11.1931. Oprindeligt var mtr. nr. 7 d frastykket mtr. nr. 7 a til en søn af Rasmus Nielsen.

*Øverst på siden:
Bebyggelsen set fra vest. Luftfoto 1954.*

*Efter branden opførtes en parallelbebyggelse.
Her fotograferet 1983.*

Tidligere ejere af mtr. nr. 7 d havde været:

Arvefæste 1868 (T)

- 28.07.1868 Peder Rasmussen
- 19.11.1872 Anders Peder Hansen
- 14.08.1890 som matr. nr. 7 e
(se ovenfor)

Selveje 1919

- 12.11.1931 Oluf Jørgensen, vognmand

Jordarealerne til matr. nr. 7 d og 7 e blev i 1969 frasolgt og sammenlagt til nyt matr. nr. 7 h. Det hele blev lagt til matr. nr. 6 b Herlufllille (Stokkebrovej 2).

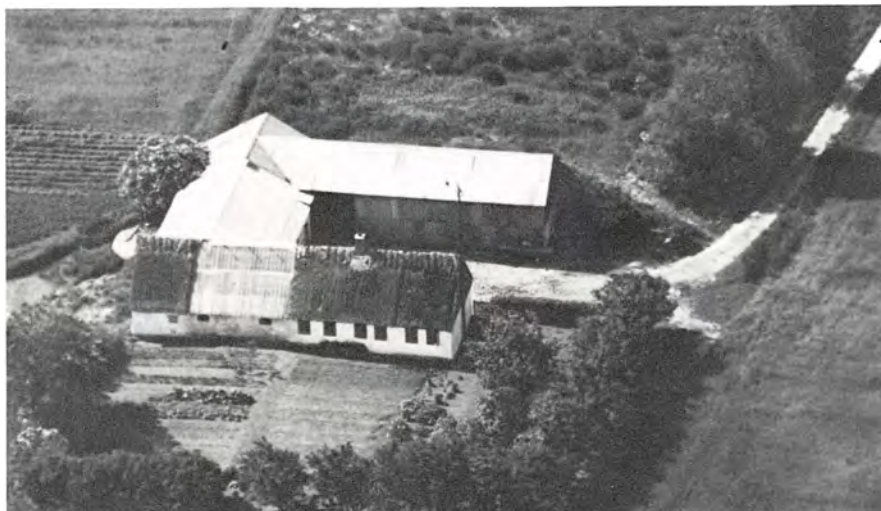
Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af to paralleltliggende længer øst-vest vendt med gårdsplads imellem.

Hovedlængen beliggende mod nord: 1½ etage, af lys gulmalet grundmur, med sort sokkel, rødmalet ny listedør, tværsprossede 1- og 2-rammede vinduer, bræddede gavle, bølgeeternittag med vindskeer og en skorsten.

Sydlængen: pudset grundmur, med nye døre, jernvinduer, bølgeeternittag og en skorsten, på bagsiden med terrasse.

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 7 d

Omkring 1868 lod Peder Rasmussen opføre et hus på denne lod, 8 fag, øst-vestvendt bindingsværk og stråtag.

Nærmere beskrivelse kendes ikke.

I 1890 overtog fæsteren af mtr. nr. 7 e, Søren Pedersen, arvefæstet og sammenlagde de to ejendomme. Huset på 7 d blev meldt nedrevet 1906.

Matr. nr. 7 e

Vognmand Lars Jensen lod sit arvefæstehus under Tybjerggaard opføre i 1869.

Huset var øst-vest-vendt, 8 fag, (21 × 10 × 3½ alen) mure af kampesten, overtømmer af fyr, bræddegavle, stråtag. Loft over 4 fag, bræddegulv i 1 fag, 1 skorsten af råsten, 5 døre, 4 fag vinduer. Indrettet til beboelse, lo og stald.

Senere tilbyggedes ved den østre ende en sidelænge til stald, 4 fag, af bindingsværk med stråtag.

Efterhånden forlængede kurvemager Søren Pedersen stuelængen med 2 fag, kampestensmure, tilsyneladende til mere udhusplads. Sidelængen forlængedes med 1 fag ligeledes af kampesten. Omkring 1910 opførtes en fritliggende vognport, 4 fag, i vest af brædder med stråtag.

I 1913 lod den unge kurvemager stuelængen atter udvide med 2 fag, denne gang af grundmur på kampestenssokkel. Antallet af værelser fordobledes fra to til fire.

Rumfordelingen var helt til ca. 1925 således:

a) 4 stuer, køkken, spisekammer og gang med bræddeloft overalt, bræddegulve i stuerne, betongulve i de andre rum.

De øvrige 6 fag var dels lo og lade, dels svinestald med betongulve og stænge.

b) Ko- og hestestald med stenbro og bræddeloft. Vognport med bræddeloft og lergulv.

Desuden den fritliggende vognport og brændehus.

I 1920'erne lod Magnus Jensen foretage forskellige bygningsændringer:

Lo og lade i hovedlængen blev omdannet til hestestald og hønsehus. Sidebygningen fik delvis nye mure af ½-sten med piller på den gamle sokkel og delvis pladetag. Her rykkede svinene ind i den gamle hestestald.

Den vigtigste ændring var dog, at den gamle fritliggende vognport blev fjernet. I stedet byggedes en ladelænge i syd af brædder med pladetag, således at bebyg-

gelsen blev trefløjet. I et rum indrettedes lade og tærskelo med betongulv.

Omkring 1941 blev der i syd tilbygget et motorhus, hvorefter bebyggelsen omfattede:

a) Beboelse og stald (20,8 × 6,3 × 2,0 meter). Kampesten og grundmur, tag af strå og plader.

b) Stald (14,5 × 8,8 × 2,0 meter), kampesten og halvtensmur, tag af strå og plader.

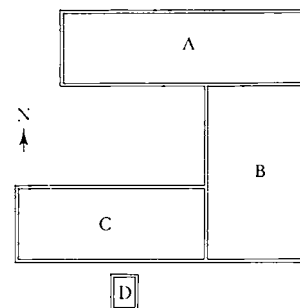
c) Lade (15,8 × 6,3 × 4,0 meter), bræddevægge, pladetag.

d) Motorhus (2,9 × 2,3 × 2,0 meter), 9 tommer grundmur, pladetag.

I 1969 nedbrændte ejendommen. Den blev genopført som to parallelle huse, der i 1982 blev ombygget uden væsentlige ændringer i grundplanen.

Grundplan 1941

- A. Beboelse og stald
- B. Stald
- C. Lade
- D. Motorhus

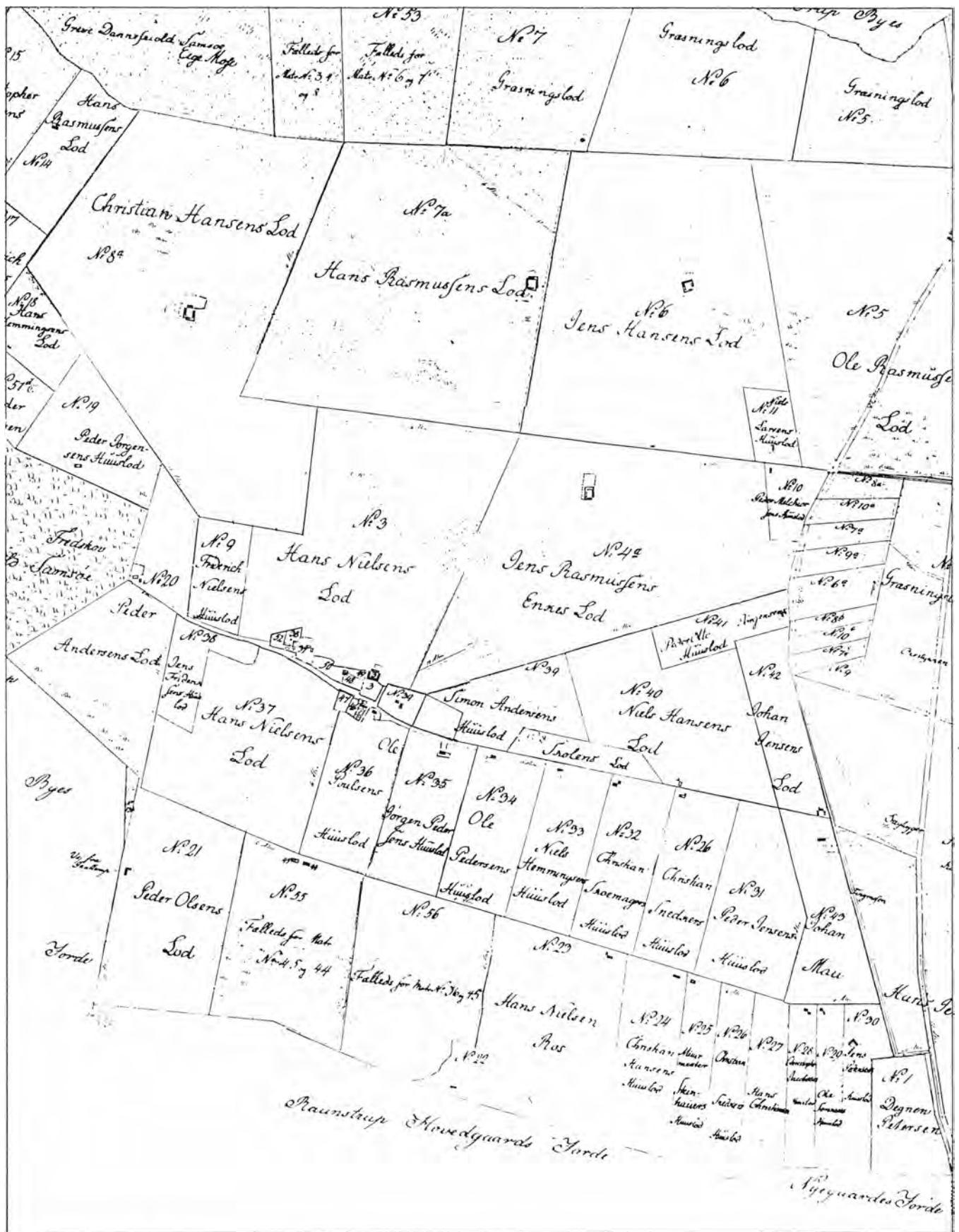
FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 7 d

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Anders Peter Hansen	35	Ringsted	husmand
	Johanne Marie f. Petersen	34	Sandby	hustru
	Jens Peter August Hansen	8	H.	søn
	Sophie Magdalene Hansen	5	H.	datter
	Hans Peter Hansen	2	H.	søn

FOLKETÆLLING Herlufllille, matr. nr. 7 e

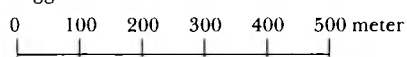
1870	Lars Jensen	44	H.	vejmand
	Maren Hansdatter	52	Tyvelse	hustru
	Jens Larsen	13	H.	søn
	Lars Kristian Larsen	9	H.	søn
	Ane Marie Larsen	6	H.	datter
----	Jens Hansen	76	H.	forsørges af fattigvæsenet
	Birthe Pedersdatter	79	Ulsø	forsørges af fattigvæsenet
1880	mangler			
1890	Søren Petersen	40	Undløse, Holbæk A.	kurvemager
	Karen Sofie Enevoldsen	40	Svinninge, Holbæk A.	hustru
	Kirsten Marie Petersen	10	Sandby	datter
	Elna Kristine Petersen	5	H.	datter
	Inger Marie Petersen	3	H.	datter
	Hans Christian Petersen	u. 1	H.	søn
	Carl Petersen	8	Vetterslev, Sorø A.	plejesøn
1901	Søren Pedersen	06.03.1849	Undløse	kurvemager
	Karen Sophie Pedersen	24.02.1849	Svinninge	hustru
	Hans Christian Pedersen	06.08.1889	H.	søn
1906	Søren Pedersen	06.03.1849		husmand, kurvemager
	Karen Sofie Enevoldsen	24.02.1849		hustru
	Hans Christian Pedersen	06.08.1889		søn
	Karl S. E. Jørgensen	25.12.1902		plejesøn

Herlufsillevvej

Venstre kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Højre kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

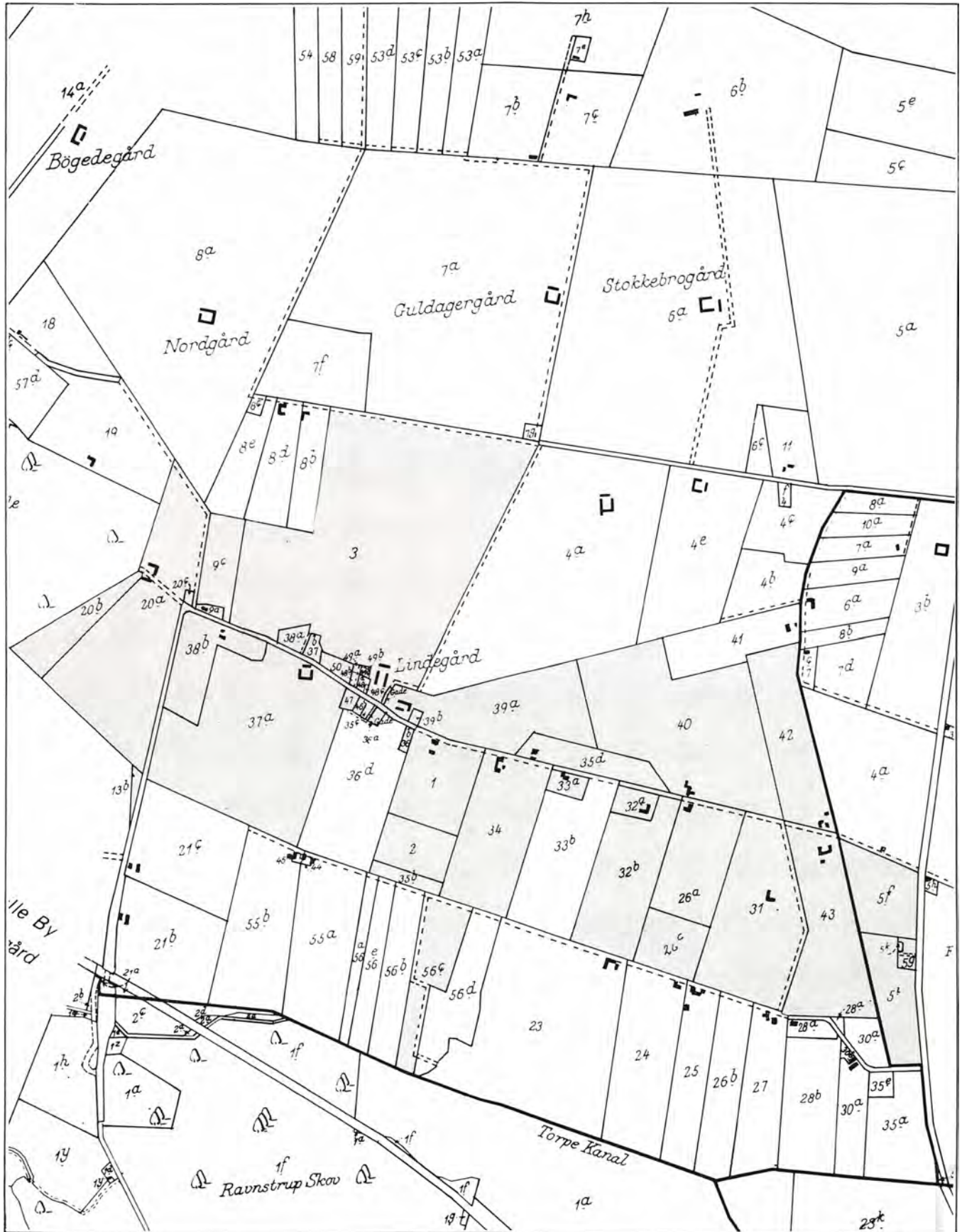

Så længe byen var et lukket bondesamfund, var behovet for forbindelse med omverdenen begrænset til nogle faste stier og hjulsporlignende veje, ad hvilke gående, ridende og agende folk kunne komme frem, når de skulle på hoveri, i kirke eller ad landevejen til købstaden.

I Herlufsillev, der var lukket med led, snoede gaden sig indtil udskiftningen gennem den tætte bebyggelse.

Ved udskiftningen blev der anlagt en 12 alen bred vej midt gennem byen, dels mod vest om trent til Bøgede skov og derfra videre mod syd mod Ravnstrup, dels i lige linje mod øst til landevejen som »Kirkevej til Herlufmagle«.

Fra byen blev endvidere mod nordøst ført en (senere forsvundet) 6 alen bred »Vej til Landevejen«, dels over mtr. nr. 4, dels langs skellet mellem nr. 4 og nr. 39, 40 og 41.

Herlufflillevej 1

Matr. nr. 43 Herlufflille og 5 f samt 5 i af Torpe
Ejer 1987: Gårdejer Hans Aksel Jensen

Selveje 1798

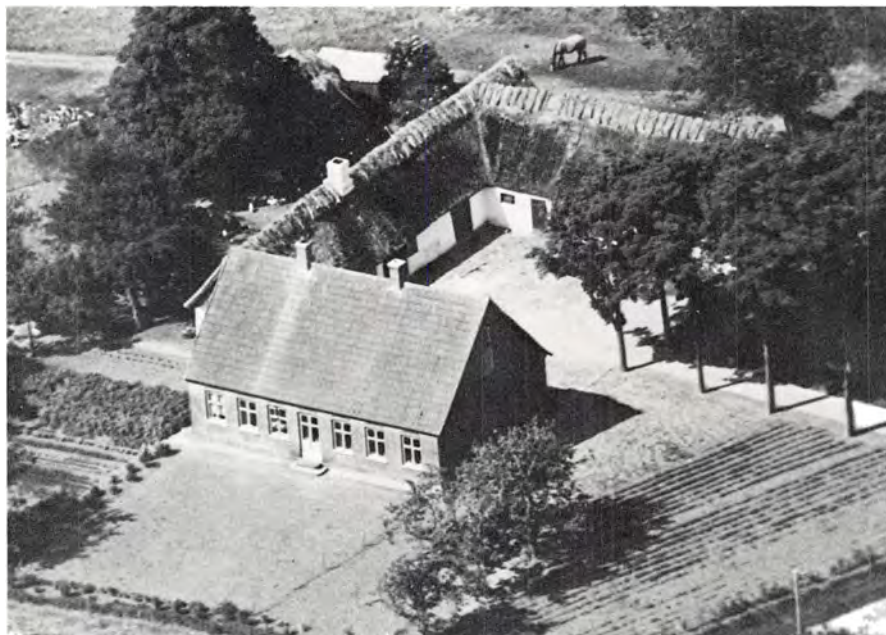
11.12.1798 Johan May
...1807 Anna Cathrina Wadum
02.01.1813 Henrik Ottesen
06.11.1834 Christian Rasmussen
15.01.1862 Ole Hansen
13.03.1895 Jens Peder Hansen
19.03.1938 Christian Hansen
23.12.1946 Hans Aksel Jensen

Til ejendommen hører:
Fra 13.12.1902 matr. nr. 5 f og 5 i af Torpe, der tidligere havde tilhørt:

Arvefæste 1871 (T)

15.12.1871 Niels Nielsen,
smedemester
24.07.1895 Maren Nielsen,
f. Hansdatter
enke efter N. N.

5 f blev frastykket 5 a Torpe i 1871. Halvdelen heraf blev i 1902 tillagt matr. nr. 43 Herlufflille, resten blev selvstændig som matr. nr. 5 g Torpe, (Næstvedvej 57) hvorfra landbrugsarealet frastykkedes ved skøde af 24.11.1964 som matr. nr. 5 i og igen tillagt matr. nr. 43 Herlufflille.

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg for enden af en allé, bestående af et fritliggende nord-syd vendt stuehus og to vinkelbyggede udlænger, samlet om en gårdsplads.

Stuehuset: 1 etage, grundmur af røde tegl på pudset sokkel, stik med savsnit og pudsede sålbænke, nyere størrudede vinduer, hovedgesims med savsnit omløbende med ører ved gavle. Taget af cementtagsten med grønmalede vindskeder samt en skorsten. For den søndre ende påbygget fyrrum af hvidkalket og pudset grundmur med tag af bølgeeternit med en skorsten.

Udlængerne i syd og vest: 1 etage, i syd dels af fyrrbindingsværk med hvidkalket og berappet tavl dels af hvidkalket og berappet grundmur, i vest dels af nævnte grundmur, dels af rå kampestenskløver, revledøre og 2-fløjet revleport, gavle brædde- og finerkledte, sugfjel.

Taget af pandeplader og bølgeeternit.

Syd for gården en fritliggende vognport og udlænge i 1 etage, af hvidkalket og berappet grundmur med 1 gavl omsat i røde tegl. Taget udhængende af bølgeeternit. Syd for denne længe endvidere eternitklædt garage med halvtag af bølgeeternit.

Øverst på siden: Gårdanlægget set fra nordvest ca. 1912.

Nederst: Ejendommen set fra øst. Luftfoto 1949.

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 42

Den først kendte mand på denne ejendom er kahyskokken Jean May, der i 1798 købte stedet af Ravnstrup. Han sejlede med briggen »Nid-Elven« fra 4. august 1798 til 6. november 1800.

Skødet er dateret 11. december 1798, men formentlig udfærdiget før afrejsen med den gode brig.

Jean May må have haft en særlig forbindelse med Ravnstrup gods både før og efter sin udlandsrejse, idet han var langt fremme med et forsøg på at oprette en herregårdspension på Ravnstrup. Der findes både en kladder til aftale med godsbesidderen og en trykt indbydelse (reklame) for at skaffe gæster.

Om herregårdspensionen overhovedet blev til noget, er ukendt, men omkring 1807 forsvandt han fra hjemmet. Familien vidste ikke, hvor han blev af, hvorfor konen fik skilsmisse i 1812. Hun overtog huset (værdi 800 rdl) og giftede sig 2. januar 1813 med Henrich Ottesen.

Omkring år 1800 lod Jean May på denne jordlod opføre et ejendomshus som

en øst-vest-ventd længe på 11 fag, hvortil der senere blev føjet en sidelænge på 4 fag i øst. Alt i bindingsværk med blandet over- og undertømmer, klinede vægge, stråtag.

Hovedlængen lod Ole Hansen i 1858 forlænge med 5 fag, muret af brændte sten, stråtag, 1 skorsten, loft over 4 fag, 6 fag vinduer med store ruder.

Ejendommen kunne i 1863 beskrives således:

a) Et hus til beboelse og stald, dels nyt, dels gammelt: 16 fag, ($40\frac{1}{2} \times 8 \times 3\frac{1}{2}$ alen), loft over lo fag, 2 skorstene, bageovn af rå sten, lo fag vinduer, 14 døre.

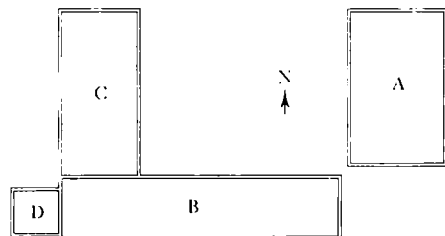
b) Et hus ved østre ende til tørvehus og vognskur: 4 fag, ($18\frac{1}{2} \times 7\frac{3}{4} \times 3$ alen).

c) Et brøndværk på gårdspladsen.

Bebyggelsen set fra nordøst. I baggrunden: Åbovej, Torpe Kanal og Ravnstrup skov.

Grundplan 1917

- A. Stuehus
 B. Svinehus, lo m.m.
 C. Stald
 D. Svinehus

I et følgende år blev der føjet et fag til hovedlængen og (1879) opført et fritliggende 4 fags grundmuret tørve- og brændehus i nord, ligesom der i vest (1886) opførtes en sidelænge på 4 fag til stald og portrum (kampestensmur). Endelig (1908-09) blev den østre sidelænge og det fritliggende brændselshus nedrevet. Et nyt fritliggende, grundmuret stuehus opførtes af røde teglsten, stråtag, hvorefter ejendommen så sådan ud:

a) Stuehus (12,7 × 5 × 2,7 meter), grundmur på kampfundament, 5 værelser, gang, køkken, spisekammer med kælder, pudsede bræddeloft overalt, værelse på loft.

b) Gamle hovedlænge (23,4 × 5 × 2,2 meter); nu indrettet til redskabsrum, vognport, huggehus, (alt med bræddegulv), vaskehus, roehus, tærskelo, svine-stald med 3 stier. Over tærskeloen var der stænge, ellers overalt bræddeloft.

c) Vestre sidelænge (13,5 × 6,8 × 2,2 meter): dels bindingsværk, dels kampesten, nu indrettet til kostald, foderlo, hestestald, hønsehus og vognport, overalt bræddeloft.

d) Svinehus: (3,9 × 6,8 × 2,2 meter): to stier og fodergang, bindingsværk.

a, b, c, med stråtag, d med tagpap.

Vestlig og sydlig længe. 1982.
 Til venstre Herlufllillevej 4.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Jean May	46		gift 1. gang, husmand med jord
	Anna Cathrina Wadum	42		gift 1. gang, hustru
	Joseph Ferdinand Anthon May	10		søn
	Guilliam May	5		søn
	Maria Christina Henriette May	9		datter
Maren Cathrina May	2		datter	
1834	Mætte Pedersdatter	37		husmandsenke, lever af sin jordlod
	Christian Jacobsen	31		tømmermand
	Karen Jensdatter	14		enkens datter
Kirsten Hendriksdatter	1		enkens datter	
1840	Christian Rasmussen	37		husmand, lever af sin jordlod
	Mæthe Pedersdatter	44		hustru
	Kirsten Hendriksdatter	7		datter
	Jens Christiansen	3		søn
1845	Christian Rasmussen	42	Lynge, Sorø A.	husmand, lever af sin jordlod
	Mætte Pedersdatter	48	Kongsted	hustru
	Kirsten Hendriksdatter	13	H.	datter
1850	Christan Rasmussen	47	Lynge, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Mætte Pedersdatter	53	Kongsted	hustru
	Kirsten Hendriksdatter	18	H.	datter
1855	Christian Rasmussen	52	Lynge, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Mætte Pedersdatter	58	Kongsted	hustru
	Kirsten Hendriksdatter	23	H.	datter
1860	Christian Rasmussen	57	Lynge, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Mætte Pedersdatter	63	Kongsted	hustru
1870	Ole Hansen	45	H.	lever af sin jordlod
	Kirsten Hendriksdatter	37	H.	hustru
	Jens Peder Hansen	1	H.	søn
	Christian Rasmussen	66	Lynge, Sorø A.	aftægtsmand
	Mette Pedersdatter	72	Kongsted	hustru
1880	Ole Hansen	55	H.	husmand
	Kirsten Henriksdatter	47	H.	hustru
	Jens Peder Hansen	21	H.	søn
	Anna Sophie Nielsen	10	Ringsted	plejedatter
1890	Ole Hansen	66	H.	parcellist
	Kirsten Henriksdatter	57	H.	hustru
	Jens Peder Hansen	31	H.	bestyrer
	Grethe Rasmussen	31	H.	hustru
	Jens Kristian Sofus Oluf Hansen	4	H.	søn
1901	Jens Peter Hansen	11.06.1858	H.	husmand
	Grethe Rasmussen	14.06.1858	H.	hustru
	Kristian Hansen	23.02.1886	H.	søn
	Ole Hansen	04.07.1824	H.	aftægtsmand
	Kirsten Henriksdatter	20.11.1832	H.	hustru
1906	Peter Hansen	11.06.1858		gårdmand
	Grethe Hansen	14.06.1858		hustru
	Christen Hansen	23.02.1886		søn
	Kirsten Henriksen	20.11.1832		enke, aftægtskone

Herluf Lillevej 4

Matr. nr. 42 Herluf Lille

Ejer 1987: Lærer Theodor Krogsgaard Graversen

Fæste (R)

27.12.1799 Johan Jensen
07.10.1843 Christen Hansen
06.09.1879 Peder Larsen

Arvfæste (R)

16.12.1908 Jens Peter Christiansen,
tømrermester

Selveje 1919

29.07.1960 skifteudskr. som adk. for
tømrermester
Christian Christiansen
09.02.1968 Jytte og Theodor
Krogsgaard Graversen
08.07.1977 Theodor K. Graversen

*Øverst på siden:
Gæster hos tømrermesteren
engang i 1930'erne.*

*Nederst: Bebyggelsen set fra
nordøst. Luftfoto 1949.*

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom bestående af 3 sammenbyggede længer og en del mindre udhuse omkring en gårdsplads mod syd med stor hestekastanie.

Stuehus i øst: 1 etage med udnyttet loftsrum, 8 fag sort opstrøget egebindingsværk med hvidkalket berappet tavl opført på sylde, nyere tværsprossede vinduer, gavls omsat i grundmur klædt med træfinerplader, vandbrædt, stråtag med 2 små kviste.

Forbindelsesbygning mod vest: 1 etage af hvidkalket berappet grundmur med fladt tag.

Længe mod nord: ombygget til beboelse, 1 etage, af hvidkalket berappet grundmur på sorttjæret sokkel, samme slags vinduer, trægesims og stråtag, for den vestlige gavls sammenbygget mod syd med staldlænge i 1 etage, dels bindingsværk, dels hvidkalket berappet grundmur på sorttjæret sokkel, revledør, staldvinduer og nyere vinduesparti i gavls samt 2 hæveporte. Taget af bølgeeternit med 1 metal-skorsten.

Mod nord: fritliggende gammelt motorhus af hvidkalket berappet grundmur med tag af græstørv.

Endvidere på grunden mod vest et hønsehus og fåresti af rødmaledede brædder med bølgeeternittag.

Bebyggelses- historie

Ifølge matrikelkortet fra 1808 bestod ejendommen af 3 længer. I 1846 blev de for Christian Hansen forsikret som: en længe mod nord, øst-vest-vendt, 9 fag, stuehus, et hus i vest 6 fag, et hus øst 5 fag.

Der skete efterhånden nogle forandringer, og da ejendommen i 1879 blev omtakseret for Peder Larsen var beboelsen flyt-

På markerne i området Herlufllille-Torpe er fundet mange sager fra stenalderen. Her viser Theodor Gravensen en meget flot stenøkse, nylig fundet. 1985.

tet til længen i øst og størrelsesforholdet ændret således: øst-vendt-længe: stald og lade, 7 fag, østlig længe: stuehus, 6 fag, vestlig længe, 7 fag, alt i bindingsværk med stråtag.

År 1908 overtog tømrermester Peter Christiansen ejendommen og lod foretage nogle forandringer; i første omgang på den vestre længe, der indrettedes til ko- og svinestald samt lo. Der blev støbt cement-

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 42

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.	
1801	Johan Jensen	36		gift 1. gang, husmand med jord	
	Sidse Pedersdatter	39		gift 1. gang, hustru	
	Anna Kirstine Johansdatter	9		datter	
	Peder Johansen	7		søn	
	Maria Johansdatter	5		datter	
	Ellen Johansdatter	2		datter	
1834	Johan Jensen	68		enkemand, husmand, lever af sin jordlod	
	Christen Hansen	28		inderste, bestyrer jord- loden for husmanden	
	Ellen Johansdatter	35		hustru	
	Anders Larsen	14		søn	
	Ane Larsdatter	13		datter	
	Hans Jensen	8		søn	
	Sidse Marie Christensdatter	3		datter	
	Hans Christensen	1		søn	
1840	Christen Hansen	37		husmand, lever af sin jordlod	
	Ellen Johansdatter	43		hustru	
	Hans Jensen	14		søn	
	Sidse Marie Christensdatter	9		datter	
	Hans Christensen	7		søn	
	Karen Christensdatter	5		datter	
	Maren Sophie Christensdatter	2		datter	
1845	Christen Hansen	39	Næsby	husmand, lever af sin jordlod	
	Maren Frederiksdatter	27	Benløse, Sorø A.	hustru	
	Hans Christensen	12	H.	søn	
	Karen Christensdatter	10	H.	datter	
	Maren Sophie Christensdatter	7	H.	datter	
	Niels Christensen	5	H.	søn	
1850	Christen Hansen	44	Næsby	parcellist, lever af sin jordlod	
	Maren Frederiksdatter	32	Benløse, Sorø A.	hustru	
	Karen Christensdatter	15	H.	datter	
	Maren Sophie Christensdatter	12	H.	datter	
	Niels Christensen	10	H.	søn	
	Johanne Christensdatter	5	H.	datter	
	Ellen Sophie Christensdatter	2	H.	atter	
1855	Christen Hansen	48	Næsby	parcellist, lever af sin jordlod	
	Maren Frederiksdatter	37	Benløse, Sorø A.	hustru	
	Niels Christensen	15	H.	søn	
	Sophie Christensdatter	7	H.	datter	
	Frederikke Christensdatter	4	H.	datter	
	Kirsten Christensdatter	2	H.	datter	
	Johanne Christensdatter	10	H.	datter	
	Jens Madsen	41	Rønnebæk	indsidder, daglejer	
	1860	Christen Hansen	54	Næsby	husmand, lever af sin jordlod
		Maren Frederiksdatter	43	Benløse, Sorø A.	hustru
Ellen Sophie Christensdatter		12	H.	datter	
Frederikke Christensdatter		9	H.	datter	
Kirsten Christensdatter		7	H.	datter	
Ellen Kirstine Andersdatter		24	Tybjerg	sønndatter	
Anders Frederik Christensen		1	Tybjerg	hendes søn	
1870	Christen Hansen	65	Næsby	lever af sin jordlod	
	Maren Frederiksdatter	51	Benløse, Sorø A.	hustru	
	Ellen Sofie Christensdatter	21	H.	datter	
	Rudolf Carlsen	2	København	plejesøn	
1880	Peder Larsen	41	Fodby, Sorø A.	husmand	
	Ane Lisbeth Pedersen	44	Hyllinge, Sorø A.	hustru	
1890	Peder Larsen	51	Fodby, Sorø A.	husejer	
	Anna Elisabeth Pedersen	54	Hyllinge, Sorø A.	hustru	
	Lars Pedersen	82	Vallensved, Sorø A.	enkemand, aftægtsmand	
1901	Peder Larsen	09.06.1838	Fodby, Sorø A.	husmand	
	Ane Pedersen	06.07.1835	Hyllinge, Sorø A.	hustru	
1906	Peter Larsen	09.06.1838		parcellist	
	Anne Larsen	06.07.1835		hustru	

Øverst: Fra venstre Niels, Anna og Chr. Christiansen. Slutningen af 1930'erne.

I midten: Gårdspladsen. 1982.

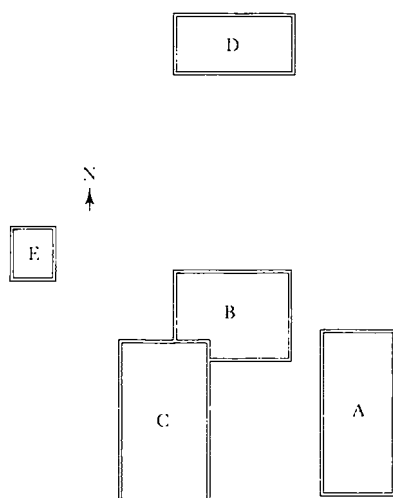
skillerum, og gavlene blev beklædt med spån. I denne længe blev kort efter indrettet tømrværksted. Det ses af brandtaksationen fra 1919, ifølge hvilken bygningerne består af:

a) Østre længe (13,5 × 6,3 × 2,1 meter) stuehus: 3 værelser, køkken, spisekammer og entré.

b) Nordre længe (9,7 × 7,5 × 2,2 meter) vognport, svinestald, brændselsrum, stenbrogulv og stænge overalt.

c) Vestre længe (13,3 × 7,5 × 2,2 meter), lo med stænge: heste- og kostald, tømrværksted med logulv.

Tømrværkstedet blev senere flyttet over i den nordre længe. Ved vurdering i 1948 beskrives de tre gamle længer stadig som værende af egebindingsværk på kampsokkel og stråttækt, bortset fra en enkelt muret gavl. Alle overgavle beklædte med brædder eller spån. Bortset fra værkstedsflytningen og deraf følgende flytning af svinestalden forblev indretningen stort set den samme. Men fritliggende var opført, dels et hønsehus af tømmer og brædder på betonsokkel (10,0 × 5,0 × 2,5 meter), dels et hus til brændsel (4,6 × 3,5 × 2,0 meter).

Grundplan 1948

- A. Beboelse
- B. Vognport m.m.
- C. Stald og lo
- D. Hønsehus
- E. Brændsel

Bebyggelsen set fra syd. 1982.

Bebyggelsen set fra øst. I baggrunden området ved Bavelse. Lufifoto 1954.

Herluf Lillevej 5

Matr. nr. 31 Herluf Lille

Ejer 1987: Muremester Ejner John Frederiksen

Fæste (R)

...1808... Peder Jensen
 ...1840... Christen Rasmussen
 05.08.1870 Lisbeth Meiersdatter,
 enke efter C. R.

Arvefæste 1889 (R)

28.02.1889 Christian Christensen
 14.12.1905 Hans Christian Nielsen
 16.06.1906 Christoffer Nielsen

Selveje 1919

20.12.1928 Christian Vilhelm Petersen
 08.06.1961 Frank Larsen
 30.11.1971 Bjarne Hee
 15.02.1972 fogedudlægsskøde til
 Frank Larsen
 06.03.1973 Kaj Hansen
 06.03.1978 skifteretsattest som adk.
 for Bodil Hansen
 05.04.1982 Ejner John Frederiksen

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg med tilkørsel af privat vej forbi have til en gårdsplads, omkring hvilken på østsiden er placeret et fritliggende stuehus med tilbygget sidehus mod nord; på sydsiden af en udlænge sammenbygget med en længe mod vest. Mod nordvest et fritliggende skur og mod sydøst et hønsehus.

Stuehuset: 1½ etage, tildels med kælder, af gulrøde tegl, med cementpudset sokkel, trappe mod gård og på nordgavl, nye rammedøre med glas, helrammede vinduer, hovedgesims omløbende i gavl med øre, tegltag og en skorsten, tilbygget nyopført sidehus til beboelse i 1 etage og kælder, af gule tegl, med brune tophængte vinduer og tag af røde cementtegl.

Sydlængen: hvidmalet berappet grundmur, med sort sokkel, på bagsiden muret af gule tegl, med buede stik og tandnit, staldvinduer, 2-fløjet port, taget af bølgeeternit.

Vestlængen: sammensat af to dele, dels af rødgule tegl, mod gården hvidmalet, mod bagsiden tildels af kampesten, med grønne staldøre, staldvinduer og bølgeeternittag. Hønsehuset opført af blokke og pudset, med eternitheltag.

Ejendommen set fra nord. 1983.

Bebyggelses- historie

Hvornår denne fæstelod blev bygget kan ikke fastslås, men af forsikringsprotokollen fremgår det, at Christen Rasmussen var fæster af et enkelt hus, og at der senere forsikredes tre længer:

a) Stuehus, øst-vest-vendt, 11 fag. b) Hus i øst, 4 fag. c) Hus i vest, 3 fag.

Alle i bindingsværk og stråtag, det sidste også grundmuret.

Da Christian Christensen efter at have overtaget ejendommen fra sin moder Lisbeth Meiersdatter lod den vurdere, var den østlige længe udvidet til 7 fag, her var lo og brændehus, i den vestre længe stald.

Næste beskrivelse er fra 1918, da Christoffer Nielsen fik bygningerne vurderet:

a) Stuehus og lo (20 × 5,4 × 2,2 meter): 4 værelser, køkken, spisekammer, entre. Lofter og gulve af brædder. Tærskelo med stænge.

b) Østlige længe, (12,7 × 4,4 × 2,2 meter): lo med stænge, port, brændselshus, bræddeloft, svinestald.

c) Vestlig længe, (10,5 × 6,3 × 2,2 meter): heste-, ko- og svinestald med 2 stier, alt med stenbrogulv.

d) Fritliggende vognport.

e) Et på loen tilbygget hønsehus (3,5 × 2 × 1,8 meter).

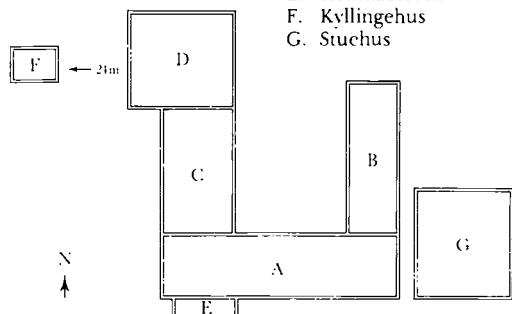
Alle bygninger var af bindingsværk på kampestensfundament og med stråtag. Dog var en del af stuehuset undermuret. Ejendommen var formentlig over 100 år gammel, før der skete en virkelig stor forandring.

Den kom i 1943, da Chr. Vilh. Pedersen lod opføre et nyt stuehus øst for gården (9,2 × 8,3 × 3,3 meter): indrettet med entre, 3 værelser, køkken, køkkengang, spisekammer, 3 kælderrum, på loftet 2 værelser.

Senere blev den østre udlænge nedrevet, hvorved det nye stuehus kom til at ligge frit.

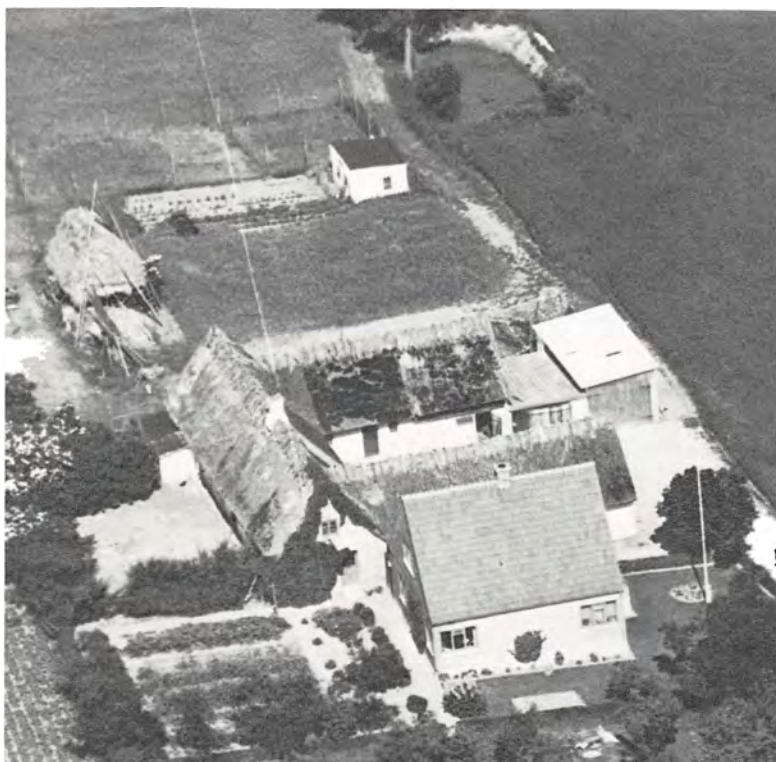
Grundplan 1951

- A. Gammelt stuehus, redskaber lo, vaskehus
- B. Hestestald og svinhus
- C. Stald
- D. Svinhus og vognport
- E. Redskabsrum
- F. Kyllingehus
- G. Stuehus

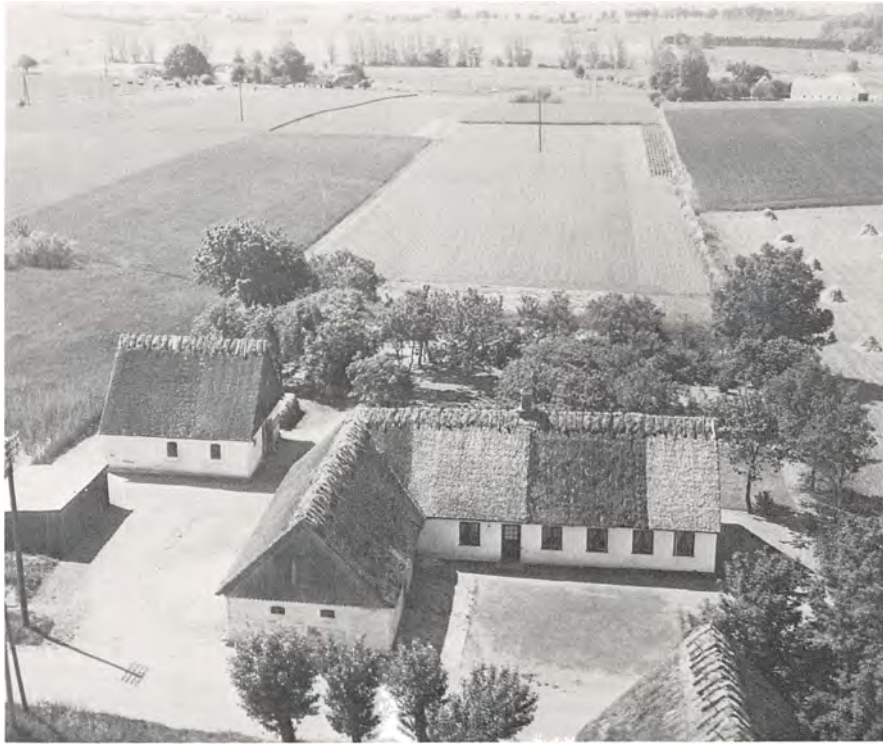

Bebyggelsen set fra øst. Endnu står den gamle østlige længe bag det ny stuehus. Luftfoto 1949.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Christen Rasmussen	44		husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Meiersdatter	27		hustru
	Rasmus Christensen	9		søn
1845	Christen Rasmussen	49	Tystrup, Sorø A.	husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Meier	33	Rislev	hustru
	Rasmus Christensen	14	H.	søn
1850	Christen Rasmussen	53	Tystrup, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Lisbeth Meier	37	Rislev	hustru
	Christen Christensen	15	H.	søn
1855	Christen Rasmussen	59	Tystrup, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Lisbeth Meiersdatter	43	Rislev	hustru
1860	Christen Rasmussen	67	Tystrup, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Lisbeth Meyer	47	Rislev	hustru
	Christen Christensen	25	H.	søn
1870	Christen Rasmussen	73	Tystrup, Sorø A.	lever af sin jordlod
	Lisbeth Meiersdatter	56	Rislev	hustru
	Christian Christensen	34	H.	søn, bestyrer faderens avling
1880	Lisbeth Meiersdatter	66	Rislev	enke, lever af sin jordlod
	Christian Christensen	44	H.	søn, bstyrrer for moderen
	Christiane Rasmussen	26	H.	hendes plejedatter
1890	Christian Christensen	54	H.	parcellist
	Elisabeth Meiersdatter	76	Rislev	enke, aftægtskone
	Hansine Petersen	21	Sigersted, Sorø A.	tp.
1901	Christian Christensen	26.11.1835	H.	parcellist
	Hansine Pedersen	05.09.1868	Bringstrup, Sorø A.	hustru
	Kirsten Rasmussen	05.09.1831	Tybjerg	alderdomsunderstøttet
1906	Hans Christian Nielsen	02.07.1867		parcellist
	Kirstine Nielsen	01.01.1871		hustru
	Karen Nielsen	28.08.1895		datter
	Oline Nielsen	12.05.1903		datter
	Hansine Nielsen	08.09.1905		datter

Bebyggelsen set fra nord. Lufifoto 1960.

Nederst på siden: Ole Nielsen.

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg ud til vejen, bestående af et øst-vest-vendt stuehus med sidelænge mod øst og fritliggende udlænge og vognport/lade mod sydøst.

Stuehus: hvidmalet grovpudset grundmur, med sort sokkel nyere rammedør, helrammede vinduer, afrappet hovedgæms og eternitbølgetag.

Sidelængen: tildels af grundmur med fyrrebindingsværk mod gårdsplads og vej, med skydeport, bræddeklædte gavle og eternittag.

Udlængen: grundmur, med revledør, buede staldvinduer, afrappet hovedgæms, mod vest spånklædt gavl, mod øst eternitklædt gavl, taget af bølgeeternit.

Ladebygningen: opstillet af stålbuer, klædt med stålplader og med tag af bølgeeternit.

Herlufllillevej 7

Matr. nr. 26 a og 32 b Herlufllille

Ejer 1987: Gårdejer Carl Valdemar Bohmann

Fæste (R)

...1808... Christian Nielsen Snedker
 1829... Niels Jensen
 02.10.1833 Jens Jensen
 20.10.1859 Ole Pedersen
Arvefæste 1896 (R)
 11.06.1896 Ole Nielsen
 14.05.1914 Hans Larsen
Selveje 1919
 16.12.1924 Jørgen Petersen
 17.06.1927 Edmund Thorvald Jørgensen
 21.02.1955 Carl Valdemar Bohmann

Til ejendommen hører fra 1964 matr. nr. 32 b Herlufllille. Tidligere ejere af jorden hertil - se matr. nr. 32 (Herlufllillevej 11).

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 26

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Jens Jensen	29		husmand, lever af sin jordlod
	Kirstine Larsdatter	37		hustru
	Maren Hendriksdatter	15		tp.
1840	Jens Jensen	35		husmand, lever af sin jordlod
	Kirstine Larsdatter	43		hustru
	Karen Marie Jensdatter	5		datter
1845	Jens Jensen	40	Tybjerg	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Nielsdatter	29	Glumsø	hustru
	Karen Marie Jensdatter	10	H.	datter
	Hans Christian Jensen	5	H.	søn
1850	Jens Jensen	45	Tybjerg	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Nielsdatter	34	Glumsø	hustru
	Karen Marie Jensdatter	15	H.	datter
	Hans Christian Jensen	10	H.	søn
	Niels Christian Jensen	3	H.	søn
1855	Jens Jensen	50	Tybjerg	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Nielsdatter	39	Glumsø	hustru
	Niels Christian Jensen	8	H.	søn
	Kirsten Kristine Jensen	5	H.	datter
1860	Ole Pedersen	41	Vetterslev, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Nielsdatter	44	Glumsø	hustru
	Niels Christian Jensen	13	H.	søn
	Kirsten Kristine Jensen	10	H.	datter
	Maren Kirstine Jensen	5	H.	datter
1870	Ole Pedersen	50	Vetterslev, Sorø A.	husmand lever af sin jordlod
	Maren Nielsdatter	53	Glumsø	hustru
	Niels Christian Jensen	22	H.	søn
	Maren Kirstine Jensen	14	H.	datter

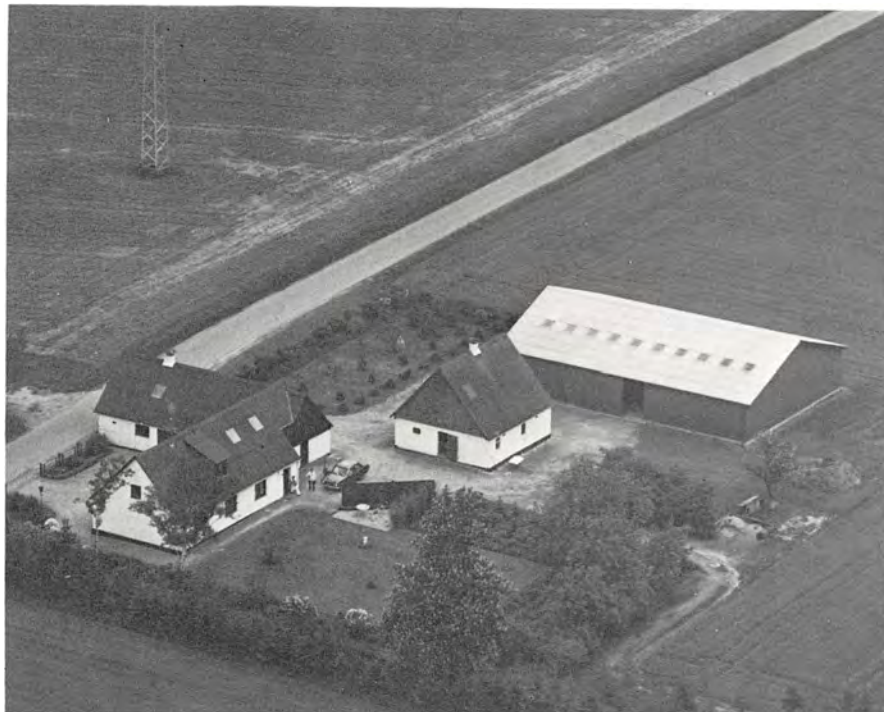
Bebyggelsen set fra sydvest. Luftfoto 1983.

I midten 3 generationer: Peder Jørgensen, f. 1853, Edmund Jørgensen, f. 1894 og Carl Jørgensen, f. 1926.

Bebyggelses- historie

Da Christian Snedker i begyndelsen af 1800-tallet havde denne jordlod i fæste, bestod bygningerne af en øst-vest-vendt hovedlænge (stuehus og lade), 9 fag, plus en mindre sidelænge i øst (lo og stald), 6 fag. Senere, måske af Jens Jensen, blev der tilføjet en øst-vendt længe i nord ud mod vejen (port, lade og svinestald), 6 fag. Alt i bindingsværk på kampestensfundament og stråtag. Rester af de gamle bygninger findes stadig.

I en periode (indtil ca. 1920) har der desuden østligst på grunden ligget et hus af kampesten til brændsel.

1880	Ole Pedersen	60	Vetterslev, Sorø A.	husmand
	Maren Kirstine Jensen	24	H.	steddatter
----	Ole Nielsen	33	H.	inderste, arbejdsmand
	Kirsten Christine Jensen	29	H.	hustru
	Jens Peder Nielsen	3	H.	søn
	Anna Dorthea Nielsen	2	H.	datter
	Niels Christian Nielsen	u. 1	H.	søn
1890	Ole Pedersen	70	Vetterslev, Sorø A.	enkemand, parcellfæster
	Ole Nielsen	43	H.	bestyrer
	Kirstine Kirsten Jensen	39	H.	hustru
	Jens Peter Nielsen	13	H.	søn
	Anna Dorthea Nielsen	12	H.	datter
	Niels Kristian Nielsen	10	H.	søn
	Hans Nielsen	8	H.	søn
	Maren Sofie Nielsen	6	H.	datter
	Karoline Marie Nielsen	4	H.	datter
	Sine Kristine Nielsen	1	H.	datter
1901	Ole Nielsen	19.12.1846	H.	parcellist
	Sofie Nielsen	03.10.1883	H.	datter
	Karoline Nielsen	03.02.1886	H.	datter
	Sine Nielsen	29.04.1888	H.	datter
1906	Ole Nielsen	19.12.1846		enkemand, gårdmand
	Sofie Nielsen	03.10.1883		datter
	Karoline Nielsen	03.02.1886		datter

Udsigt fra Herthulillevej 7 og 10 mod Tybjerg skov.

Endnu i 1918 stod bygningerne nogenlunde uforandrede, indrettet således:

a) Hovedlænge, dels ($10,2 \times 5,5 \times 2,3$ meter): 3 værelser, køkken, spisekammer, entre, dels ($5,4 \times 7,8 \times 2,3$ meter): brændselssrum, vognport med stænge.

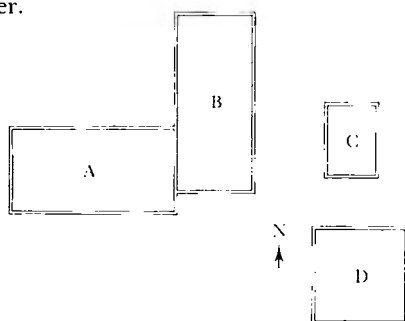
b) Østlig længe ($15 \times 6,7 \times 2,2$ meter) kostald til 8 køer, fodergang, trillegang, foderlo, (raftelofter med ler, tærskelo med stænge).

c) Nordlig længe, langs vejen ($10,4 \times 3,8 \times 2$ meter): svinestald med 3 stier, fodergang, rafteloft med ler, gennemkørselsport med stenbro. Alt i bindingsværk på kampestensfundament, stråtag.

d) Brændselshus, fritliggende i øst ($5 \times 3 \times 0,5$ meter) af kampesten, stråtag.

I 1920 lod Hans Larsen opføre et fritliggende grundmuret, stråttækt hus øst for gården ($7,9 \times 7,9 \times 2,3$ meter) til lade og redskaber. To år senere blev portlængen i nord nedrevet.

Under de følgende ejere blev den fritliggende bygning ombygget til svinestald og hønsehus, stuehuset blev (1927) gjort 3 meter længere mod vest og udvidet med 2 meter på sydsiden, ligesom det blev undermuret. Der blev opført et maskin- og redskabshus af brædder. I 1979 opførtes den store lade af pandeplader.

Grundplan 1941

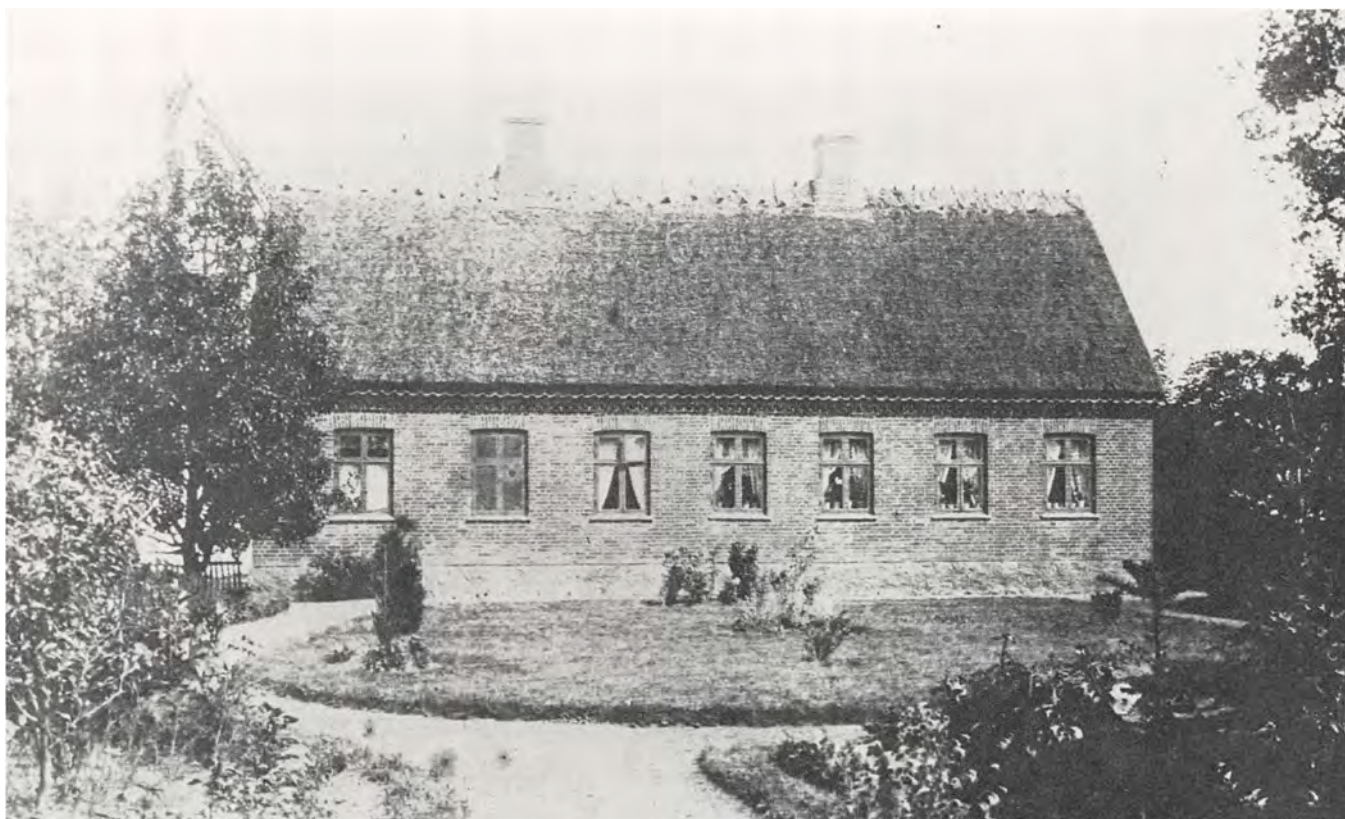
- A. Stuehus
- B. Stald og lo
- C. Maskinhus
- D. Svinehus m.m.

Ved udskiftningen og udflytningen fra byen blev ofte flere ejendomme placeret nær hinanden som her: Herlufillevej 7 og 10 samt bagved til venstre endvidere Herlufillevej 11. Man undgik såvidt muligt at komme til at bo alene på marken.

Bebyggelsen på de to gårde, mtr. nr. 26 og nr. 40, set fra syd som de er beliggende overfor hinanden. Fotograferet fra luften 1940.

Herlufflillevej 10

Matr. nr. 40 Herlufflille

Ejer 1987: Fabrikarbejder Karen Lissie og savværksarbejder Niels Gorm Rasmussen

Fæste (R)

...1808... Niels Hansen
 1834... Jacob Larsen
 19.10.1848 Peder Andersen,
 ladefoged på Næsbyholm
 01.07.1875 Maren Jochumsdatter,
 enke efter P. A.

Arvefæste 1895 (R)

17.12.1895 Christen Olsen
 10.10.1916 Niels Peter Rasmussen

Selveje 1919

18.06.1919 Anders Christian Petersen,
 21.04.1975 skifteretsatt. som adk.
 for Inger Elise Valbø, M.
 Otto Petersen, Ellen Mar-
 grethe Juhl Nielsen og
 Gudrun Hansen
 05.12.1975 Karen Lissie
 og Niels Gorm Rasmussen

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg beliggende nord for vej bestående af fritliggende stuehus i vest og delvis sammenbyggede udlænger i øst og nord.

Stuehuset: 1-etages grundmur af røde teglsten på gråmalet pudset sokkel, delvis med kælder. 4-rammede hvidmalede vinduer med segmentstik, mod gårdsplads 2 nyere rammedøre med glas, omkring disse gulstens indfatninger, afsluttet af aftrappet gesims med savsnit. Taget af cementtagsten med 2 skorstene.

Udlængerne: Vinkelbygget i 1 etage af hvidkalket og pudset grundmur, dels af lecablokke dels af cementsten, med støbejerns-staldvinduer og eternitklædte gavle. Taget af bølgeeternit. Bygningerne er indrettet til stalde.

Mod øst påbygget maskinhus af pandeplader.

Mod nord sammenbygget over grund-

Øverst: Stuehus opført 1896. I venstre hjørne foroven skimtes konturerne af gårdens vindmotor.

Nederst: De to gårde set fra nordvest. Luftfoto 1949.

muret mellembygning en nord-syd vendt udlænge af 1 etages hvidkalket og berappet grundmur delvist af cementsten, med bræddeklædte gavle og tag af bølgeeternit. Indrettet til stald.

Endvidere på grunden mod nord fritliggende udlænge af 1 etages hvidkalket og pudset grundmur med udhængende tag af bølgeeternit. Indrettet til maskinhus.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 40

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Niels Hansen	48		husmand, lever af sin jordlod
	Mætte Olsdatter	32		hustru
	Hans Nielsen	5		søn
	Peder Andersen	55		enkemand, inderste, aftægtsmand
-----	Maren Katharina Pedersdatter	24		hans søn
	Rasmus Pedersen	9		hans søn
	Dorthe Pedersdatter	10		hans datter
1840	Jacob Larsen	35		husmand, lever af sin jordlod
	Ane Lisbeth Eilersdatter	31		hustru
	Lars Jacobsen	7		søn
	Frederik Jacobsen	33		søn
	Christian Hansen	21		tk.
	Niels Hansen	54		almisselem, inderste
-----	Mæthe Olsdatter	38		hustru
	Hans Nielsen	11		deres søn
	Johanne Nielsdatter	6		deres datter
	Kirsten Nielsdatter	2		deres datter
	Jens Christensen	?		inderste, havekarl
	Maren Christiansdatter	?		hustru
	Christen Jensen	?		deres søn
1845	mangler			
1850	Peder Andersen	42	Ore, Svendborg A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Karen Christensdatter	49	Holme Olstrup	hustru
	Ane Nielsdatter	13	H.	datter
	Ane Margrethe Nielsdatter	17	H.	datter
1855	Peder Andersen	47	Ore	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Jockumsdatter	30	Farendløse, Sorø A.	hustru
	Mætte Kirstine Larsdatter	11	H.	forsørges af fattigvæsenet
	Hans Frederik Larsen	2	H.	forsørges af fattigvæsenet
	Niels Pedersen	23	Tybjerg	tk.
1860	Peder Andersen	52	Ore	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Jockumsdatter	35	Farendløse,	hustru
	Hans Frederik Larsen	7	H.	plejesøn, under fattigvæsenet
	Karen Marie Nielsen	4	København	plejedatter, under fattigvæsenet
	Johanne Christensdatter	15	H.	tp.
	Anders Jensen	17	H.	tk.
1870	Peder Andersen	61	Ore	lever af sin jordlod
	Maren Jochumsen	44	Farendløse	hustru
	Niels Andersen	66	Ore	enkemand, aftægtsmand
	Ane Kirstine Nielsen	14	Høm, Sorø A.	tp.
1880	Maren Jokumsen	54	Farendløse	gårdmandsenke
	Hans Jensen	18	Farendløse	tk.
	Mette Sofie Jokumsen	43	Farendløse	partikulier
	Johanne Marie Hansen	17	Ringsted	hendes datter
	Peder Hansen	10	Ringsted	hendes søn
	Larsine Hansen	8	Ringsted	hendes datter
1890	Maren Jocusmen	65	Farendløse	gårdfæsterske
	Kristen Olsen	25	Fårdrup, Sorø A.	bestyrer
	Johanne Marie Hansen	27	Ringsted	hustru
	Peder Hansen	25	Ringsted	tk.
1901	Christen Olsen	10.07.1865	Fårdrup, Sorø A.	gårdmand
	Johanne Marie Olsen	26.09.1862	Ringsted	hustru
	Laura Oline Olsen	05.01.1891	H.	datter
	Charl Olsen	12.04.1895	H.	søn
	Otto Peder Olsen	05.06.1897	H.	søn
	Holger Christian Olsen	02.02.1900	H.	søn
	Maren Andersen	15.12.1826	Farendløse	aftægtskone
	Sofie Hansen	22.02.1836	Farendløse	aftægtskone
1906	Christen Olsen	10.07.1865		gårdmand
	Johanne Olsen	26.09.1862		hustru
	Laura Olsen	05.01.1891		datter
	Karl Olsen	12.04.1895		søn
	Otto Olsen	05.06.1897		søn
	Holger Olsen	02.02.1900		søn

Bebyggelses- historie

Af matrikelkortet fra 1808 fremgår, at der på denne lod lå en nord-syd-vendt hovedlænge med en vest-vendt sidelænge tilbygget ved den nordlige ende.

I de følgende årtier kom der flere huse til, således at der i 1869 lå 2 sæt bygninger, delvis sammenbyggede. Det ses tillige af folketællingen, at der havde boet 2 familier. Peder Andersen, tidligere ladefoged på Næsbyholm havde selv et ejendomshus og var desuden fæster af en Ravnstrup tilhørende ejendom.

Ejendomshuset bestod af 3 længer med følgende indretning:

a) Stuehus: 3 fag (7½ × 10 × 3½ alen). Undertømmer af eg, overtømmer af fyr, muret med brændte sten, bræddegulve og -lofter, 3 fag vinduer med store ruder, 1 dør. Hele huset een stue.

b) Udhus med gennemkørselsport (tørvehus, brændselshus, svinestald, vognport): 11 fag, (30 × 6 × 3¼ alen), blandet over- og undertømmer, dels klinede vægge, dels stenmur, 2 døre og en port.

c) Udhus (lo, lade tørvehus): 6 fag, (18 × 7½ × 3½ alen), blandet tømmer, klinede vægge, 3 døre.

Alle længer med stråtag. Stuehuset næsten nyt, de to udlænger gamle.

Johanne Olsen

Fæstehuset bestod af 2 længer, indrettet således:

a) Stuehus i nord: 5 fag, (13¼ × 10 × 3¼ alen), undertømmer eg, overtømmer fyr, muret med brændte sten, bræddeloft overalt, men kun bræddegulv i 1½ fag, skorsten og bageovn af rå sten, 7 døre, 6 fag vinduer med store ruder.

b) Længe mod øst (stald, foderlo, lade, tærskelo og 1 stue med 1 fag vinduer, 2 fag bræddeloft og -gulv): 11 fag, (30 × 10¾ × 3¼ alen), blandet tømmer, dels klinede, dels murede vægge. Begge længer var stråtaktede, gamle, men på den tid betydelig forbedrede.

I 1896 påbegyndte gårdmand Christen Olsen, der havde lært som tømrer, at opføre et nyt grundmuret nord-syd-vendt

stuehus i røde mursten med stråtag, beliggende i den vestlige side af grunden.

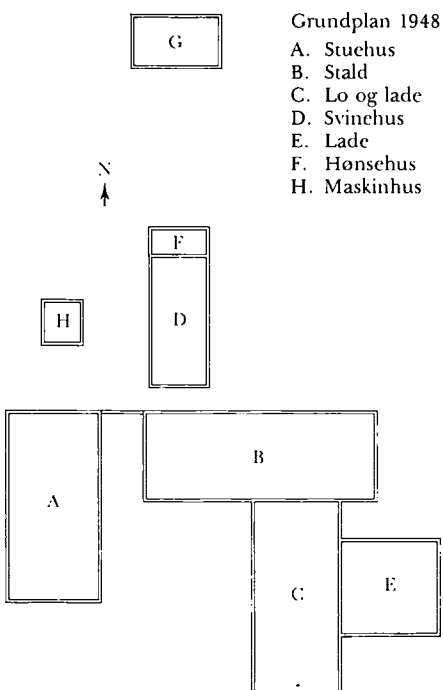
Stuehuset rummede 5 værelser, køkken, spisekammer med kælder, entre, vaskerhus (bryggers), pudsede lofter, murstensgulv i vaskerhus.

Det tidligere stuehus blev indrettet som kostald til 10 køer, hestestald til 2 heste, følboks, foderlo. Dels raftelofter belagt med ler, dels stænge.

I 1910 blev gårdens østlige syd-nordvendte længe erstattet af en ny på 10 fag, grundmuret, halvsten, spånklædte sidegavle; gennemkørselsport, tærskelo, lade, vognport, tørvehus.

Samme år kom der en husmølle (vindmotor) på det tidligere stuehus. Den blev nedtaget i 1920.

Et af de gamle bindingsværkshuse, fritliggende mod nord blev omdannet til svinestald med 4 stier og hønsehus.

Øverst: Stuehus 1982.

I midten: Gårdsplads 1982.

I skøde af 1916 til Niels Peter Rasmussen anførtes, at der på ejendommen fandtes et motorhus tilhørende andelsselskabet Herlufllille Tærskværk.

Der er senere lagt cementtagsten på stuehuset og foretaget andre bygningsændringer og -tilføjelser, bl.a. et maskinhus mod øst, beklædt med pandeplader.

Nederst: Bebyggelsen set fra sydvest. Luftfoto 1954.

Herlufllillevej 11

Matr. nr. 32 a Herlufllille

Ejer 1987: Børnehavemedhjælper Lizzi og formand Lars Peder Engkær Pedersen

Fæste (R)

...1808... Christen Hansen Skomager
1821... Andreas Madsen

...1858... Jens Christensen

Arvefæste 1873 (R)

08.12.1873 Christian Frederiksen,
slagter

27.02.1913 Christian Julius
Christiansen

Selveje 1919

22.12.1936 Helmer Larsen, heste- og
kreaturhandler

04.11.1941 Henry Larsen, tømrer

15.10.1943 Sigurd Nielsen

19.07.1944 Aage Andersen

28.10.1955 skifteudskr. som adk.

for Laura Andersen

28.10.1955 Poul Pedersen

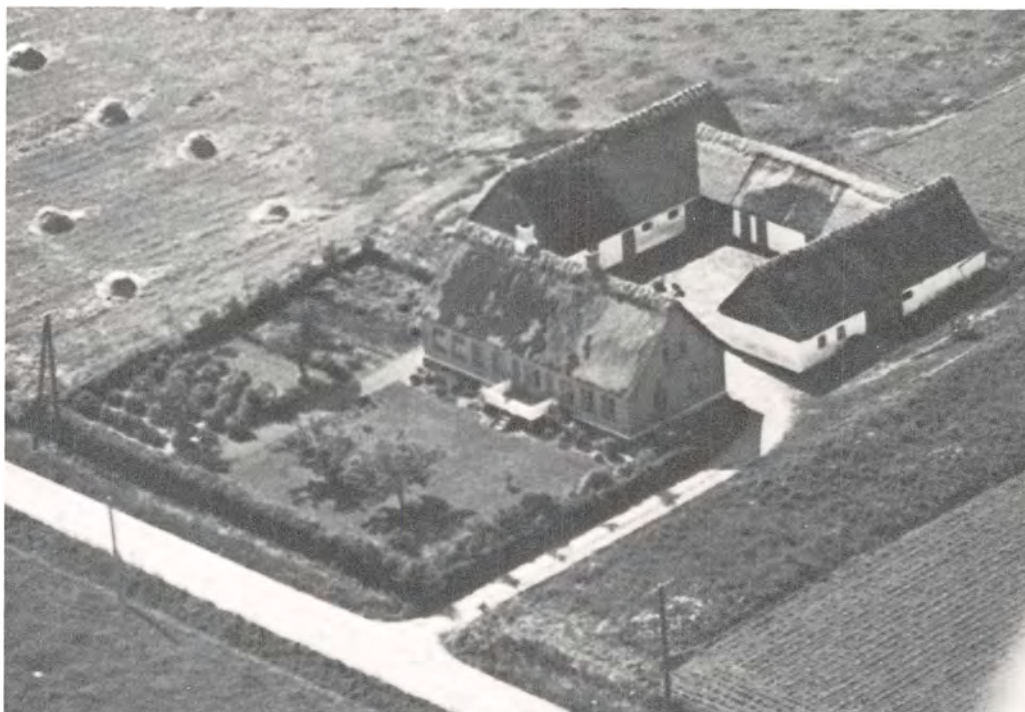
25.06.1960 Keld Frederiksen

29.09.1964 Elly Madsen

10.05.1969 Poul Frausing

16.08.1984 Lizzi og Lars Peder
Engkær Pedersen

Avlsbygningerne nedbrændt 30.12.1965.
Jordarealerne frastykket 1964 som matr.
nr. 32 b og tillagt matr. nr. 26 a (Herlufllil-
levej 7)

Øverst på siden: Gårdanlægget
set fra syd. Luftfoto 1940.

Nederst: De fire længer fotogra-
feret fra nord 1949.

Bygnings- beskrivelse 1984

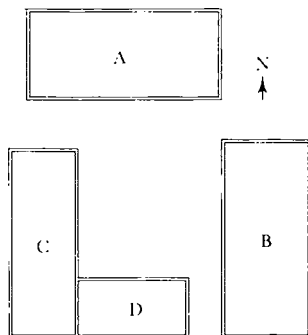
Gårdanlæg omkring en gårdsplads med have mod vejen, bestående af stuehus og sammenbyggede udlænger i 3 fløje.

Stuehuset: øst-vest-vent, fritliggende i 1½ etage, af gulmalet pudset grundmur på sortmalet sokkel af tilhugne kampestenskvadre, murhuller med segmentstik, 2-rammede malede vinduer, nyere pladeindgangsdøre med fast glasparti, afsluttet af sortmalet savsnitsgesims, bræddeklædte gavle og tag af bølgeeternit, hvori stor dobbeltsidig taskekvist.

Udlængerne: gulmalet pudset letbeton, bræddeklædte porte og døre, storrudede staldvinduer, sortmalede bræddeklædte gavle og vindskeder, taget lavt af bølgeeternit med udhæng.

Bebyggelses- historie

Der er kun fundet sparsomt kildemateriale om denne ejendom, men det kan konstateres, at Christian Skoemager omkring 1808 som fæster under Ravnstrup havde en øst-vest-vent hovedlænge mod syd med en nordvendt sidelænge tilbygget ved den østlige gavl.

Grundplan 1944

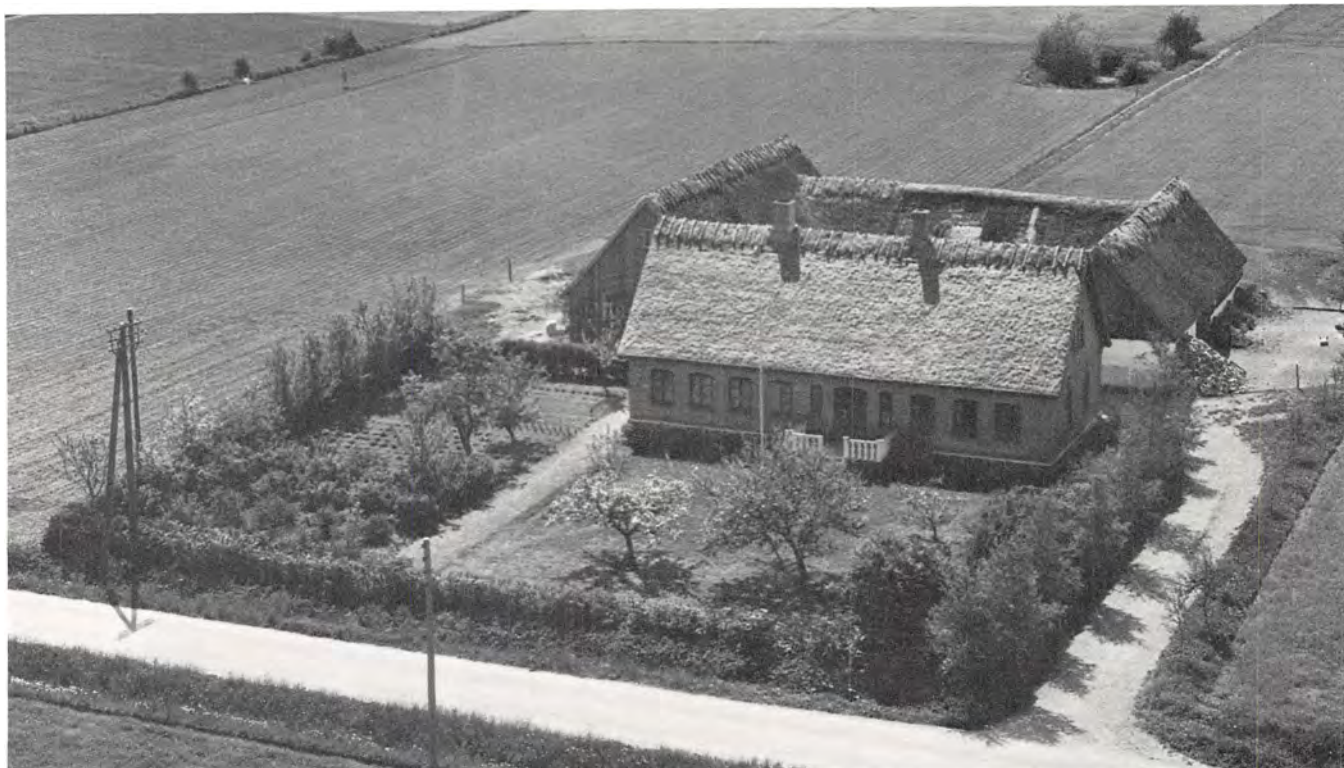
- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Lade m.m.
- D. Hønsehus og vognport

Udsigt fra Herlufllillevej 11 mod Åbovej,
Nygårde og Herlufmagle.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Jens Christensen	30		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Andersdatter	30		hustru
	Karen Marie Hansdatter	9		plejedatter
	Inger Nielsdatter	68		inderste, aftægtskone
	Jens Christensen	24		væver
	Ane Sofie Christensdatter	30		almisselem
1845	Jens Christensen	34	Glumsø	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Andersdatter	34	Sandby	hustru
	Anders Jensen	2	H.	søn
1850	Jens Christensen	39	Glumsø	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Andersdatter	39	Sandby	hustru
	Anders Jensen	7	H.	søn
	Karen Sophie Jensdatter	2	H.	datter
----	Lars Madsen	36	Holløse, Sorø A.	indsidder, daglejer
	Karen Jensdatter	29	Glumsø	hustru
	Mætte Kirstine Larsdatter	6	H.	datter
	Johanne Marie Larsdatter	4	H.	datter
	Jens Larsen	1	H.	søn
1855	Jens Christensen	44	Glumsø	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Andersdatter	44	Sandby	hustru
	Anders Jensen	12	H.	søn
	Sophie Jensen	6	H.	datter
1860	Jens Christensen	49	Glumsø	parcellist, lever af sin jordlod
	Maren Andersdatter	49	Sandby	hustru
	Karen Sophie Jensen	12	H.	datter
	Ane Marie Jensen	5	H.	datter
1870	Jens Christensen	58	Glumsø	enkemand, lever af sin jordlod
	Christian Frederiksen	34	København	svigersøn, slagter
	Karen Sofie Jensen	21	H.	hustru
	Maren Kirstine Sofie Frederiksen	1	H.	datter
	Ane Marie Jensen	14	H.	Jens Christensens datter
1880	Christian Frederiksen	44	København	slagter
	Karen Sophie Jensen	33	H.	hustru
	Maren Kirstine Sofie Frederiksen	11	H.	datter
	Christen Frederiksen	7	H.	søn
	Peder Sørensen	19	Ringsted	slagtersvend
1890	Kristen Frederiksen	54	København	slagter
	Karen Sofie Jensen	42	H.	hustru
	Maren Kirstine Sofie Frederiksen	21	H.	datter
	Kristen Frederiksen	17	H.	søn
	Lars Søren Larsen	9	Glumsø	plejesøn
1901	Christian Frederiksen	27.11.1835	København	parcellist
	Sofie Frederiksen	08.03.1846	H.	hustru
----	Christen Frederiksen	27.05.1872	H.	slagtermester
	Anne Marie Frederiksen	14.09.1868	Øster Egesborg	hustru
	Christian Frederiksen	08.07.1899	H.	søn
1906	Christian Frederiksen	27.11.1835		parcellist
	Sofie Frederiksen	08.03.1846		hustru
----	Christen Frederiksen	27.05.1872		slagter
	Marie Frederiksen	14.09.1868		hustru
	Christian Frederiksen	08.07.1899		søn
	Mary Frederiksen	04.03.1904		datter

Senere kom flere bygninger til, således at der i midten af 1800-tallet var brandforsikret to sæt bygninger, hvoraf nogle blev nedrevet omkring 1879, da opførelse af et nyt stuehus i nord og ombygning af staldlængen mod øst blev påbegyndt.

Dermed fik gårdanlægget sin firlængede udformning, der også fremgår af en beskrivelse fra 1944:

a) Stuehus (16,3 × 7,5 × 2,6 meter) grundmuret, gule mursten, stråtag, 2 skorstene: 3 stuer, 2 mindre værelser, køk-

ken, alt med bræddegulve og gipsede lofter. Desuden spisekammer, entré, vaskehus, 2 kælderrum med betongulv og kampestensvægge.

b) Staldbygning i øst, (16,3 × 7,5 × 2,6 meter), gavle og en side af kampesten, en side af bindingsværk, stråtag: svinestald, hestestald, kostald, roehus, stænge.

c) Ladebygning i vest (15,7 × 5,8 × 2,1 meter), bindingsværk på kampestensokkel: lade, brændelsrum, stænge m.m.

d) Længe i syd (9,3 × 5,0 × 2,6 meter), bindingsværk på kampestensokkel: vognport, hønsehus.

Alle bygninger med stråtag.

*Øverst på siden:
Bebyggelsen set fra nord.
Luftfoto 1954.*

*Herunder:
Bebyggelsens nordvestlige
hjørne. 1982.*

Herlufllillevej 15

Matr. nr. 33 a Herlufllille

Ejer 1987: Vognmand Hans Christian Hansen

Fæste (R)

...1808... Niels Hemmingsen
1821... Niels Nielsen

...1858... Peder Jørgensen
09.06.1859 Kirsten Eriksdatter,
enke efter P. J.

...1890... Jens Peder Hansen, møller
Arvefæste 1892 (R)
16.12.1896 Poul Pedersen

Selveje 1919

09.09.1920 Christian Madsen
11.10.1924 Jens Peter Hansen
08.12.1943 Harald Hansen
03.09.1962 Ejner Kristensen
23.01.1978 Hans Christian Hansen

Jordarealerne frastykket 01.04.1977 som
matr. nr. 33 b, og tillagt matr. nr. 23 Her-
lufllille (Åbovej 17).

Bebyggelses- historie

Bebyggelsen på stedet bestod efter ud-
skiftningen af en enkelt øst-vest-ventd
længe, og der synes næppe at være sket
større ændringer før slutningen af 1800-
tallet.

Da Poul Pedersen i 1896 lod foretage en
omvurdering var der i vest kommet en
nord-ventd sidelænge til, indrettet som
stald. Samme ejer lod i 1902 bygge en frit-
liggende længe i øst til lade og lo. Han lod
i de følgende år foretage forskellige æn-
dringer, hvorefter at ejendommen var
indrettet således:

a) Hovedlænge, dels beboelse (7 × 6,5 ×
2,3 meter): 3 stuer, køkken, spisekammer,

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af øst-vest-ventd
stuehus beliggende mellem to sidelænger
med gavlene til vejen, med indkørsel på
østsiden af stuehus, have mod syd og frit-
liggende udlænge mod sydøst.

Stuehuset: grundmur, med 7 vindues-
fag, listeklædt dør midtfor, helrudede vin-
duer i grønmaledede originale karme, af-
trappet hovedgesims, tegltag og en skor-
stenspipe.

Sidelængen mod vest: hvidmalet berap-
pet grundmur, med sort sokkel, røde
staldvinduer mod haven, røde asbestpla-
degavle og bølgeeternittag.

Sidelængen mod øst: pudset og berap-
pet cementsten, med sorte revledøre,
staldvinduer, bræddegavle og bølgeeter-
nittag.

*Øverst på siden: Bebyggelsen set
fra nord. Luftfoto 1949.*

*Til højre: Bebyggelsen fotograferet
fra luften 1954.*

entre, gulve og lofter af brædder, dels hønsehus i 2 fag (5,8 × 7,5 × 2,3 meter): jordgulve og stænge.

b) Vestlig længe (10,8 × 5,2 × 2,2 meter): kostald, svinestald, foderlo med stænge, vognport med stænge; gulve af dels stenbro, beton eller jord.

c) Ladelænge (10 × 7 × 2,3 meter): lo, lade, stænge, stald til 2 heste.

Alle bygninger af bindingsværk på kampestensokkel, stråtag.

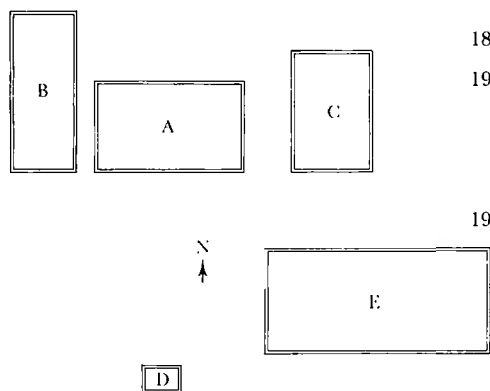
I 1941 lod Jens P. Hansen nyistandsætte den gamle beboelse og opføre en fritliggende længe (18,8 × 8,8 × 3 meter) i syd, grundmuret med tegtag, til lade, svinehus, vaskehus og brændselsrum. Desuden var der bygget et kvillingehus af brædder (3,2 × 2,2 × 2 meter).

To år senere erstattede Harald Hansen den gamle hovedlænge med et nyt fritliggende stuehus (12,5 × 7,5 × 2,9 meter) af flammede sten på cementsokkel og med tegtag: 5 værelser, køkken, spisekammer, 2 entreer.

Tillige blev der i stedet for den vestre længe opført en anden, fritliggende (13,3 × 5,5 × 2,2 meter), grundmuret stråttækt; indrettet til vognport, brændselsrum, stænge og hønsehus.

Grundplan 1951

- A. Stuehus
- B. Hønsehus m.m.
- C. Stald
- D. Kvillingehus
- E. Lade og svinehus

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Peder Jørgensen	42		husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Eriksdatter Jørgen Pedersen	30 5		hustru søn
1840	Peder Jørgensen	47		husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Eriksdatter Jørgen Pedersen	36 12		hustru søn
	Hans Pedersen	3		søn
	Ane Marie Jensdatter	18		almisselem
1845	Peder Jørgensen	54	Holme Olstrup	husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Eriksdatter	41	Dalby	hustru
	Hans Pedersen	8	H.	søn
	Inger Sophie Pedersdatter	3	H.	datter
	Inger Marie Nielsdatter	14	H.	tp.
1850	Peder Jørgensen	59	Holme Olstrup	parcellist, lever af sin jordlod
	Kirsten Eriksdatter	46	Dalby	hustru
	Hans Pedersen	13	H.	søn
	Inger Sophie Pedersdatter	8	H.	datter
1855	Peder Jørgensen	64	Holme Olstrup	parcellist, lever af sin jordlod
	Kirsten Eriksdatter	51	Dalby	hustru
	Inger Sophie Pedersdatter	13	H.	datter
	Johanne Marie Larsdatter	9	H.	forsørges af fattigvæsenet
	Erik Nielsen	78	Endeslev	aftægtsmand
	Karen Andersdatter	80	Endeslev	hustru
1860	Kirsten Eriksdatter	55	Dalby	enke, lever af sin jordlod
	Hans Pedersen	23	H.	søn
	Inger Sophie Pedersen	18	H.	datter
1870	Kirsten Eriksdatter	65	Dalby	enke, lever af sin jordlod
	Hans Pedersen	32	H.	søn
	Inger Sofie Pedersen	27	H.	datter
1880	Kirsten Eriksdatter	75	Dalby	enke, lever af sin jordlod
	Hans Pedersen	42	H.	søn, bestyrer for moderen
	Inger Sofie Pedersdatter	37	H.	datter
	1890	mangler		
1901	Poul Petersen	12.05.1845	Næstved	parcellist
	Ellen Petersen	04.02.1854	Bårse	hustru
	Helge Petersen	16.03.1887	Næstved	søn
	Peter Frants Petersen	07.04.1889	Næstved	søn
	Inger Jensine Petersen	24.01.1891	Næstved	datter
	Anne Éline Petersen	07.05.1893	Næstved	datter
1906	Poul Petersen	12.05.1845		parcellist
	Karen Petersen	04.02.1854		hustru
	Alma Petersen	26.11.1884		datter
	Anna Petersen	07.05.1893		datter
	Stine Andersen	19.03.1853		enke, sy pige
	Marius Andersen	09.10.1893		søn

Facaden mod Herlufllillevej 1982.

Herlufllillevej 19

Matr. nr. 34 Herlufllille

Ejer 1987: Pædagog Marianne Vang og afdelingsleder Henrik Jacobsen

Fæste (R)
 28.06.1806 Ole Pedersen

 29.11.1846 Mads Sørensen
Arvefæste 1878 (R)
 30.01.1878 Christian Hansen
 07.02.1884 Johan Christensen

25.06.1887 H. P. Rasmussen
 25.08.1888 Lars Peter Christensen
Selveje 1919
 15.08.1934 Frederik Christian
 Frederiksen
 16.03.1982 Marianne Vang og
 Henrik Jacobsen

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg bestående af tre sammenbyggede længer, med indkørsel forbi have til gårdspladsen.

Mod nord øst-vest-vendt stuehus, mod vest en sidelænge og mod syd en tværlænge sammenbygget på østgavlen med mindre sidehus og skur.

Stuehuset: dels af hvidmalet berappet grundmur, dels af røde tegl med ryggede fuger, forsiden 6 fag med tilbagetrukket sprosset fyldingsdør, hvide-grønne 2-rammede sprossede vinduer med buede stik, bagsiden med ny 2-delt dør og 3-fags 2-rammede vinduer, taget af eternitskifer med en skorsten.

Sidelængen: hvidmalet berappet grundmur, med revledøre, buede staldvinduer på bagsiden, taget af pandeplader med kvist mod gården.

Tværlængen mod vest: af grundmur, mod øst af bindingsværk, med 2-fløjet port. staldvinduer, bagsiden med styrt-

Gårdanlægget set fra nordøst. Øverst til venstre Ravnstrup skov. Luftfoto 1954.

Nederst: Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1940.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Ole Pedersen	57		husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Rasmusdatter	56		hustru
	Kirstine Nielsdatter	15		plejedatter
1840-45 mangler				
1850	Mads Sørensen	38	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Hansdatter	37	H.	hustru
	Maren Cathrine Madsdatter	19	H.	datter
	Ane Margrethe Madsdatter	10	H.	datter
	Dorthe Madsdatter	7	H.	datter
1855	Mads Sørensen	43	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Hansdatter	42	H.	hustru
	Maren Cathrine Madsdatter	9	H.	søn
	Ane Margrethe Madsdatter	15	H.	datter
	Dorthe Madsdatter	12	H.	datter
1860	Mads Sørensen	48	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Hansdatter	47	H.	hustru
	Ane Margrethe Madsdatter	20	H.	datter
1870	Mads Sørensen	57	H.	lever af sin jordlod
	Ane Hansdatter	56	H.	hustru
1880	Christian Hansen	33	H.	husmand
	Maren Jeppesen	25	Glumsø	hustru
	Hans Peder Hansen	1	H.	søn
1890	Lars Peder Kristensen	30	Everdrup	parcellist
	Bodil Kirstine Hansen	31	Sværdborg	hustru
	Maren Kirstine Kristensen	7	Stenstrup, Svendb.Å.	datter
	Kristen Søren Kristensen	6	Stenstrup, Svendb.Å.	søn
	Peder Frederik Kristensen	4	Stenstrup, Svendb.Å.	søn
	Hans Kristensen	3	Stenstrup, Svendb.Å.	søn
	Elna Kristensen	1	H.	datter
1901	Lars Peder Christensen	21.05.1860	Everdrup	parcellist
	Bodil Christensen	25.10.1858	Sværdborg	hustru
	Jens Christensen	11.02.1890	H.	søn
	Anna Christensen	23.01.1892	H.	datter
	Marie Christensen	03.07.1893	H.	datter
	Frederik Christensen	20.07.1894	H.	søn
	Karen Christensen	10.07.1896	H.	datter
	Ingeborg Christensen	27.12.1898	H.	datter
	Else Rasmine Christensen	11.05.1900	H.	datter
1906	Lars Peder Christensen	21.05.1860		parcellist
	Bodil Christensen	25.10.1858		hustru
	Kristen Christensen	20.01.1883		søn
	Anna Christensen	23.01.1892		datter
	Marie Christensen	03.07.1893		datter
	Frederik Christensen	20.07.1894		søn
	Karen Christensen	10.07.1896		datter
	Ingeborg Christensen	27.12.1897		datter
	Else Christensen	11.05.1900		datter

rum, vestgavl bræddeklædt, taget dækket af pandeplader.

Sidehuset: hvidmalet cementstensmurværk, på bagsiden med 2-rammede tværsprossede vinduer, bræddeklædt gavlg og pandepladetag.

Lars Peder Christensen

Bodil Christensen

Bebyggelses- historie

Et enkelt lille hus øst-vest-ventdt er alt, hvad der ifølge matrikelkortet fandtes på denne jordlod omkring 1808. Senere kom endnu et par længer til, den ene parallelt beliggende med den oprindelige, således at der omkring 1880 var et stuehus, 11 fag, tørvehus og vognport, 2 fag, stald og lo, 3 fag, alt i bindingsværk med stråtag.

Som noget særligt noteredes i forsikringen, at der var »post i gården« (vandpumpe). Den var formentlig af træ og blev forsikret for kr. 35,-.

Dette kunne dog ikke forhindre, at den røde hane galede over gården en dag i foråret 1888. Stuehus og vognport nedbrændte.

I de følgende år opbyggede den nye ejer, Lars Peter Christensen, efterhånden det sammenbyggede firelængede gårdsan-

Ejendommen fotograferet fra nordøst. 1982.

læg med indkørsel mellem stuelængen i nord og den østlige udlænge: Først en stue- og staldlænge i nord, øst-vest-vendt, og en længe med lade og lo parallelt i syd. Derpå en længe med vognport i øst. Den vestlige bindingsværkslænge blev senere erstattet af en staldbygning med cementstøbte mure og på sydlængen blev påbygget en lade af tømmer, beklædt med brædder og tagrør. I 1910 fik gården husmølle (vindmotor) på laden og tærskværk i loen.

Nu så ejendommen sådan ud:

a) Stuehus (15,8 × 7,6 × 2,6 meter) grundmur, røde mursten: 5 værelser, i 2 af dem pudsede lofter, køkken, spisekammer, bryggers, kælder, entre, 1 skorsten.

b) Sydlig længe (15,4 × 11,5 × 2,1 meter), dels cementmur, dels bindingsværk og med 1 m bræddetempel mod syd: lo, lade, svinestald med 7 stier, stænge.

c) Vestlig længe (10,2 × 5,8 × 2,2 meter), hestestald 3 fag, kostald 3 fag, staldgang 1 fag.

d) Østlig længe (6,8 × 3,3 × 1,8 meter): 2 vognporte. Stråtag overalt undtagen sydsiden af laden, der blev beklædt med bølgeblik.

Siden blev tilføjet et maskinhus på nord-siden af den østlige længe.

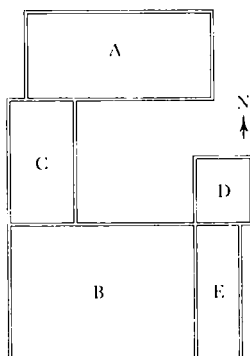

Stuehuset vinter 1940. Over indgangen til søjleverandaen sad i mange år runde forgyldte skiver, der skulle forestille guldmonter.

Til højre: Bebyggelsen set fra øst. Luftfoto 1949.

Herunder: Svinehus og lade set fra syd i 1920'erne. Vindmotoren (husmøllen) på taget blev først nedtaget i 1930'erne.

Grundplan 1944

- A. Stuehus
- B. Lade og svinehus
- C. Stald
- D. Vognport
- E. Maskinhus

Herluf Lillevej 20

Matr. nr. 35 d Herluf Lille (Tækkemandshuset)

Ejer 1987: Sekretær Lise Reith Pedersen og politibetjent Henning Hauberg-Jensen

...1808...	Skolelærer-embedet, deggen Niels Pedersen
...	---
...1858...	Daniel Meiniche, høsekræmmer
	<i>Arvefæste 19.10.1861 (R)</i>
09.09.1884	Rasmus Jørgensen, skolelærer
01.06.1912	Jens Nielsen
	<i>Selveje 1920</i>
16.12.1927	Jens Kristian Jensen, tækkemand
03.03.1972	skifteretsatt. som adk. for Katrine Marie Jensen
18.11.1975	dok. som adk. for Johanne Larsen, Hans Kr. Th. Jensen, Knud Erl. Jensen og Karen Ingeborg Pedersen
30.10.1975	Gert Nielsen
22.04.1980	Kirsten og Svend Carsten Johnsen Christensen
10.06.1986	Lise Reith Pedersen og Henning Hauberg-Jensen

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom bestående af 2 parallelt liggende længer langs vej.

Stuehus mod vejen: 1 etage med udnyttet tagrum, vejside med 4 vinduesfag af hvidkalket og berappet grundmur og gårdside af fyrrebindingsværk, 2-rammede tværsprossede vinduer, gavle dels af bindingsværk, dels pladeklædte, sugfjel. Taget af bølgeeternit med en skorsten. Mod gård påbygget udskud klædt med rødmaledede brædder.

Udlænge i nord: 1 etage, dels lecablokke, dels hvidkalket og berappet grundmur med bræddeklædte gavle, nyere staldvinduer og port, med tag af pandeplader. Mod nord i den østre ende påbygget hønsehus af samme slags bygning med fladt tag af pandeplader.

Endvidere mod øst ved gårdsplads eternitklædt garage med halvtag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

Denne lod tilhørte indtil 1860 Herluf Lille skoledistrikt, men blev derefter arvefæste under Ravnstrup, da skolen flyttedes fra landsbymidten (til nuværende Herluf Lillevej 23) og samtidig fik tillagt et samlet jordareal ved bygningerne.

Daniel Meinicke fik her på den tidligere skolelod i 1859 opført til beboelse et øst-vest-ventt hus på 6 fag (15 × 10¾ × 3¼ alen): bindingsværk, under- og overtømmer af fyr, muret med brændte sten, stråtag, bræddegavle, 1 skorsten af rå sten, 6 fag vinduer, 1 fyldingsdør, 5 glatte døre, bræddelofter over det hele, i 4 fag tillige brædde- og flisegulv. Efter tidens forhold en pæn bolig, men Daniel Meinicke og hans kone var måske vant til byforhold, og indtægten som høsekræmmer og handelsmand har nok været rimelig god.

På grunden blev desuden i 1860 mod nord bygget et parallelt liggende udhus til stald, lo, vognskur og tørvehus (19¾ × 8½ × 3¼ alen): bindingsværk af blandet tømmer, muret med dels brændte, dels rå sten.

Huset stod godt og solidt. Der var ikke sket mange ændringer, da tækkemand Jens Nielsen i 1927 lod det vurdere. I stuehuset var der 2 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer, entre med murstensgulve. Udhuset kunne rumme lo og lade med lergulv og stænge, ko-, heste- og

Luftfoto øverst på siden: Ejendommen set fra syd 1954 med Guldagervej og Vinderup mose i baggrunden.

Facaden mod Herlufsillevvej.
1982.

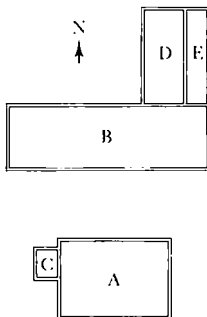

svinestald med bræddeloft og stenbro samt en vognport.

Efterhånden blev der foretaget forskellige ændringer og udbedringer. Tækkemand Jens Chr. Jensen forlængede efter sin overtagelse udhuset med 4 m, ligesom der mod nord blev tilbygget et brændsels- og et hønselus. Endvidere fik stuehuset påbygget en entreudbygning.

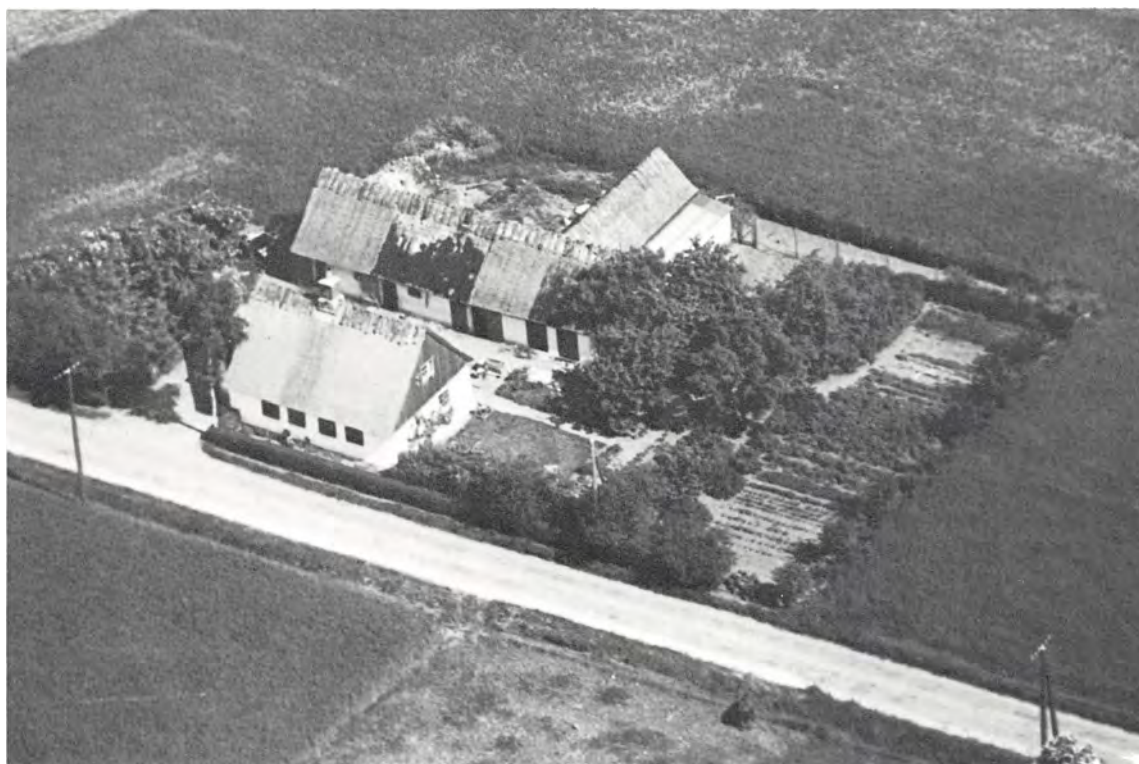
Grundplan 1950

- A. Beboelse
- B. Stald m.m.
- C. Entre
- D. Brændsel m.m.
- E. Hønselus

FOLKETÆLLING Herlufsillev matr. nr.: 35 d, før 1860 matr. nr.: 2

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1860	Daniel Meinicke	45	Køge	hønskræmmer
	Birthe Kirstine Larsen	41	Esbønderup, Frederiksberg A.	hustru
	Caroline Meinicke	16	København	datter
1870	Daniel Meinicke	54	Køge	lever af sin jordlod og tillige som handelsmand
	Birthe Sofie Larsen	51	Esbønderup, Frederiksberg A.	hustru
	Jens Peter Bindler	6	H.	dattersøn
1880	Daniel Meinicke	64	Køge	husmand
	Birthe Kirstine Larsen	60	Esbønderup, Frederiksberg A.	hustru

Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Herluf Lillevej 23

Matr. nr. 1, 2 og 35 b Herluf Lille (Skole 1860-1965)

Ejer 1987: Kølemontør Erik Jensen

Fæste (R)

...1808... Jørgen Pedersen
 1833... unge Peder Jørgensen
 1839... Anders Pedersen
 1860-1965 Herluf Lille Skole
Selveje 1919
 04.05.1965 Erik Jensen

Alle ejendommens nuværende matrikelnumre var indtil 1860 samlet i matr. nr. 35.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom bestående af 2 øst-vest-ventede parallelle længer, forbundet med en mur med indkørsel i øst til en gårdsplads. Endvidere en halbygning.

Beboelselænge i syd: 1½ etage, af hvidkalket berappet grundmur på sorttjæret sokkel af mur og kamp.

Skolen fotograferet fra syd ca. 1912 før der blev bygget til ved den vestlige ende. Skolelærer R. Jørgensen og fru Mary betragter haven, der var nyanlagt efter tidens mode. Tjenestekarlen til venstre er igang med at luge.

Mod gårdsplads midtrisalit, hvori indgangsparti, afsluttet af gavlkvist med mindre, rundt vindue og kamtakker. Nyere sortbejsede vinduer og port. Hovedgesims med savsnit, ved gavle med kamtakkeblændinger. På facaden årstal 1860.

Skolen set fra Herluf Lillevej engang i 1920'erne.

Ved østre ende er påbygget en mindre letbetonbygning med build-uptag.

På havesiden er i den vestlige ende mod syd påbygget 1-etages tidligere skolestue af hvidkalket berappet grundmur med store 9-rammede vinduer, afsluttet med aftrappet hovedgesims. Taget af bølgeeternit.

Længe mod nord ved vej: af 1-etages hvidkalket og berappet grundmur på sort-tjæret sokkel, med nyere og ældre staldvinduer, revledøre, aftrappet hovedgesims. Taget af bølgeeternit. I nordsiden taskeskivst med revlelem, en skorsten.

Endvidere på grundens vestlige del en halvbygning af letbeton med profilpladeklædte gavle, jalousiporte og storrudede vinduer og tag af bølgeeternit, sammenbygget med beboelseslængen ved ovennævnte letbetonbygning med build-uptag, samt et halvtags skur af profilplader med tag af bølgeeternit.

Lærerinde Johanne Marie Jørgensen (senere gift Andersen) i hovedindgangen til skolen. 1954.

Indkørslen fra øst til Herluf Lille by med skolen midt i billedet. 1982.

FOLKETÆLLING Herluf Lille matr. nr.: 1, 2 og 35 b (indtil 1860 kun nr.: 35)

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Jørgen Pedersen	59		husmand, lever af sin jordlod
	Dorthe Sophie Jensdatter	56		hustru
1840	Anders Pedersen	41		husmand, lever af sin jordlod
	Inger Christensdatter	32		hustru
	Niels Andersen	15		søn
	Hans Andersen	13		søn
	Christen Andersen	11		søn
	Ole Andersen	6		søn
	Ane Andersdatter	1		datter
1845	Anders Pedersen	46	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Inger Christensdatter	38	Glumsø	hustru
	Ole Andersen	11	Glumsø	datter
	Ane Sophie Andersdatter	5	H.	datter
	Karen Andersdatter	3	H.	datter
	Karen Marie Johansdatter	14	H.	plejedatter
1850	Anders Pedersen	51	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Inger Christensdatter	44	Glumsø	hustru
	Ane Sophie Andersdatter	10	H.	datter
	Karen Andersdatter	8	H.	datter
	Jens Andersen	5	H.	søn
1855	Anders Pedersen	56	H.	aftægtsmand
	Inger Christensdatter	47	Glumsø	hustru
	Karen Andersdatter	13	H.	datter
	Jens Andersen	9	H.	søn
----	Jens Pedersen	46	Kværkeby, Sorø A.	indsidder, daglejer
	Ane Marie Nielsdatter	46	Bavelse	hustru
	Hendrik Jensen	15	H.	søn
	Ane Kirstine Jensen	10	Tybjerg	datter
	Hans Peter Jensen	6	H.	søn
	Christian Jensen	2	H.	søn
1860	mangler			
1870	Frederik Christian Christensen	60	København	Skolelærer, kirkesanger
	Johanne Pedersen	58	Svendborg	hustru
	Emilie Henriette Christensen	23	H.	datter
	Emma Mathilde Christensen	18	H.	datter
	Ida Jensine Atalie Christensen	15	H.	datter
	Ane Johanne Arp	9	Ulse	datterdatter
	Rasmus Peder Jørgensen	24	Bråby, Sorø A.	hjelpelejer
Jens Jørgensen	34	H.	tk.	
1880	Rasmus Peder Jørgensen	34	Bråby, Sorø A.	lærer
	Pouline Jørgensen	25	Bråby, Sorø A.	husbestyrerinde
	Jens Jørgensen	44	H.	tk.
1890	Rasmus Peter Jørgensen	44	Bråby, Sorø A.	skolelærer
	Jens Jørgensen	56	H.	tk.
	Marie Vilhelmine Jensen	17	Karrebæk, Sorø A.	husholderske
1901	Rasmus Peder Jørgensen	12.04.1845	Bråby, Sorø A.	lærer
	Maren Andreasen	10.07.1881	Starup, Haderslev A.	husbestyrerinde
1906	Rasmus Peder Jørgensen	12.04.1845		lærer
	Bertha K. Knudsen Kold	04.03.1882		husbestyrerinde

Herover: Herlufstille by med skolen i forgrunden set fra sydøst. Luftfoto 1954.

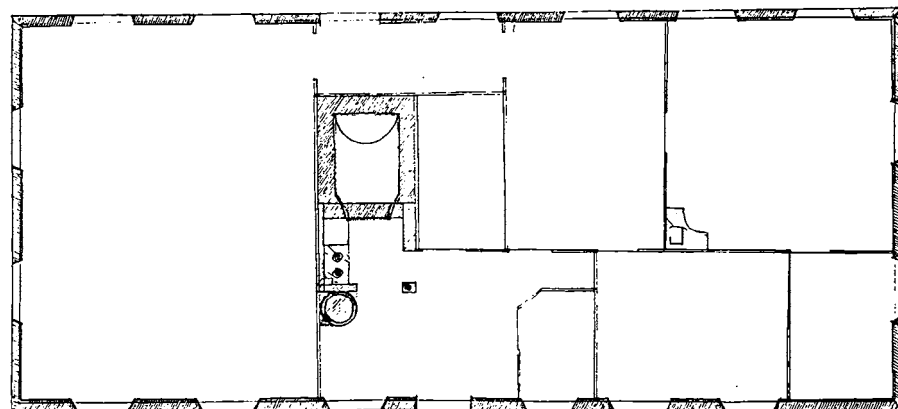
Til venstre: Fra gammel tid hørte der landbrug til lærerembederne. Nogle steder blev jorden bortforpagtet eller solgt fra, men mange lærere, deriblandt også førstelærer Th. Nygaard, drev selv landbruget, og her ses fru Karen Nygaard i arbejde med høsten. Engang i 1930'erne.

Bebyggelseshistorie

På Jørgen Pedersens huslod, mtr. nr. 35 (nu nr. 1 m.fl.) viser matrikelkortet fra 1808 en øst-vest vendt længe.

Den sidste fæster på dette sted var husmand Anders Pedersen fra 1839 til 1860, da kommunen overtog hus og jordlod.

Den gamle længe, som på det tidspunkt husede 2 familier, blev nedrevet. 2 nye længer opførtes således:

Skolebygning i syd: øst-vest-vendt længe 15 fag ($32\frac{1}{2} \times 13 \times 14\frac{1}{2}$ alen), grundmuret med fyrretømmer i tagetagen og teglhængt, gav plads for både skolestue og lærerbolig.

Udhus i nord: parallelt liggende længe på 12 fag ($30 \times 11 \times 3\frac{1}{2}$ alen); bygget på samme måde, men med stråtag, rummende lade, lo, stalde, vognport og latriner.

Kommunens erhvervelse af arealet må ses som en form for mageskifte, idet skolens tidligere lod (mtr. nr. 2, nu 35 d) overtoges i arvefæste under Ravnstrup af Daniel Meinicke, ligesom den aldrig bebyggede jordlod mellem Tingbroen og Åbovej ved Ringsted-Næstved-landevejen

Grundplan, der viser beboelse og skolestue, som den blev godkendt i møde den 25. november 1859, signeret af skolepatronen, godsejer G. J. R. Grüner.

Den gamle længe mod nord med stald, port og latriner.
 Foran ses lærerindens mor, Mary Jørgensen,
 1954.

(mtr. nr. 1, nu 35 a) blev overdraget til smed Niels Nielsen, Nygaarde, i arvefæste under Ravnstrup. Skolens jorder blev herefter mtr. nr. 1, 2 og 35 b. Landbrug var en del af lærerens aflønning.

I 1919 blev der opført en tilbygning mod syd, indrettet som klasseværelse.

En beskrivelse fra 1951 fortæller om bygningerne og deres indretning:

a) Beboelse (20,2 × 8,3 meter). Grundmur med tegltag. 5 værelser, entré, køkken og spisekammer. Desuden gang og spisestue (oprindelig skolestue) til skolebørnene. Bræddegulve og gipsede lofter. På loftet (1. sal) 1 værelse.

b) Skolestue (8,5 × 7,0 meter). Grundmur med tegltag. 1 værelse på 1. sal. Bræddegulv og gipsede lofter.

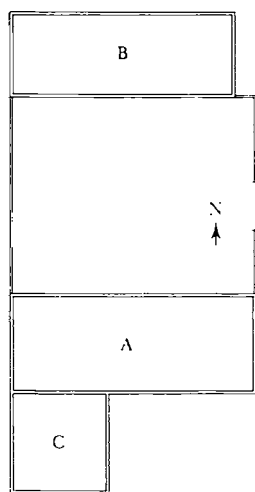
c) Udhus (19,0 × 7,0 meter). Vaskehus, brændselsrum, vognport, stald, lade, hønsehuse, retirader. Bræddeloft over 2/3 af bygningen. Betongulve over det hele.

d) Cykelskur af brædder med paptag. (11,0 × 2,0 meter).

Desuden 12 meter plankeværk.

Skoleundervisningen hørte op i 1964, hvorefter bygningerne overgik til privat erhvervsvirksomhed.

Den ældste bebyggelse har overlevet i 127 år, men desværre er de originale vinduer i hovedbygningen fjernet.

Grundplan 1951

- A. Oprindelig skolestue og lærerbolig
- B. Stald, vognport og latriner
- C. Tilbygget skolestue 1919

*I midten: Gårdspladsen.
 Derunder bebyggelsen set fra nordøst. Den oprindelige bygningsstil er nogenlunde uforandret, bortset fra de store vinduer i beboelsen.
 Begge fotos 1979.*

Villaen set fra sydvest. Luftfoto ca. 1960.

I midten: Villaen set fra vest. 1920.

Bygningsbeskrivelse 1984

Fritliggende villa i have med garage til vejen og udhus mod øst.

Villaen: 1½ etage, opført af røde tegl på grovpudset sokkel, med bånd af gule tegl, fyldingsdøre med glas, 4-rammede vinduer med sprossede overrammer og lige stik med blanding, hovedgesims med tandsnit, udhængende tag med svejfede spærrender og en skorsten, mod vest med smigskåret karnap med vinduer indrammet af øreindfatning, balustradealtan, galvkvist og 2-rammede schweitzerkviste.

Udhus: røde mursten med buede stik, revledøre, grønne 2-rammede tværsprossede vinduer og eternithalvtag.

Garage: grundmuret med buet beton-tag.

Herlufllillevej 27

Matr. nr. 36 b Herlufllille («Herlufshøj»)

Ejer 1987: Bankfuldmægtig Torkild Skovbølling

Arvefæste 1915 (R)

- 01.05.1915 Rasmus Jørgensen, skolelærer
 30.11.1916 Mary Jørgensen, f. Pedersen
Selveje 1919
 24.08.1982 Johanne Marie Poulina Andersen, f. Jørgensen
 19.10.1982 arveudlægsskøde til Det danske Missionsselskab
 25.03.1983 Ulla Margrethe Gerber Holm og Ole Sørensen Holm
 24.01.1987 Torkild Skovbølling

Frastykket matr. nr. 36 a i 1915.

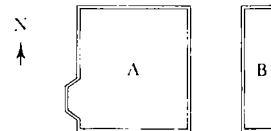
Bebyggelseshistorie

Da lærer R. Jørgensen i 1914 tog sin afsked fra Herlufllille skole lod han bygge en villa 9 fag (10,2 × 9,5 × 3,8 meter); grundmuret, opført af røde mursten med frontspice og karnap med altan, tækket med cementtagsten.

Stueetagen bestod af 3 værelser, køkken, spisekammer, badeværelse, entre med belgiske fliser, på 1. sal indrettedes 3 værelser og loftsrum.

Desuden opførtes et udhus (10,2 × 3,1 × 2,4 meter) med hestestald, vognport, brændselsrum, vaskehus og hønsehus.

Bygningerne var rummeligt og solidt udført i en stil og kvalitet, som lå en del over det forholdsvis beskedne husbyggeri, man var vant til på landet dengang.

Grundplan 1943

- A. Stuehus
 B. Udhus

Fotografi taget fra nordvest med Johanne Marie Jørgensen foran huset. 1949.

Villaen i forgrunden med gårdanlægget bagved. Luftfoto 1949.

Herluf Lillevej 28

Matr. nr. 39 b Herluf Lille

Ejer 1987: Bent Hyveled Frederiksen

30.10.1932 Carl Valdemar Frederiksen

12.03.1985 skifteretsatt. som adk. for
Karen Gunhild Elisabeth
Frederiksen

13.05.1985 Bent Hyveled Frederiksen

Frastykket matr. nr. 39 a 1932.

Bygnings- beskrivelse 1984

Fritliggende enfamiliehus (aftægtsbolig) i 1½ etage, opført i grundmur af røde tegl på cementpudset sokkel, 2-4-rammede vinduer med buede stik, indgangsdør i vestgavl med fyldinger og sprossevindue, tandsnitshovedgesims omløbende ved gavle med ører, tag af cementtagsten og en skorsten.

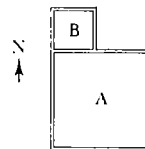
Tilbygget mod nord i 1 etage samme slags bygning med halvtæg og en skorsten til bryggers.

Bebyggelses- historie

I 1932 lod gårdmand Jens Chr. Frederiksen dette hus opføre, bestående af:

a) Beboelse (8,8 × 8,2 × 2,8 meter). Grundmur af røde sten med tegltag. 3 værelser, entré, køkken, spisekammer med halvkælder. I loftsetagen 1 værelse. Pudsede lofter og bræddegulve overalt.

b) Tilbygning (3,8 × 3,5 × dels 2,8 dels 2,2 meter). Grundmur af røde sten, tag af plader. Vaskehus, brændselsrum, retirade. Pudsede lofter og betongulve overalt.

Grundplan 1941

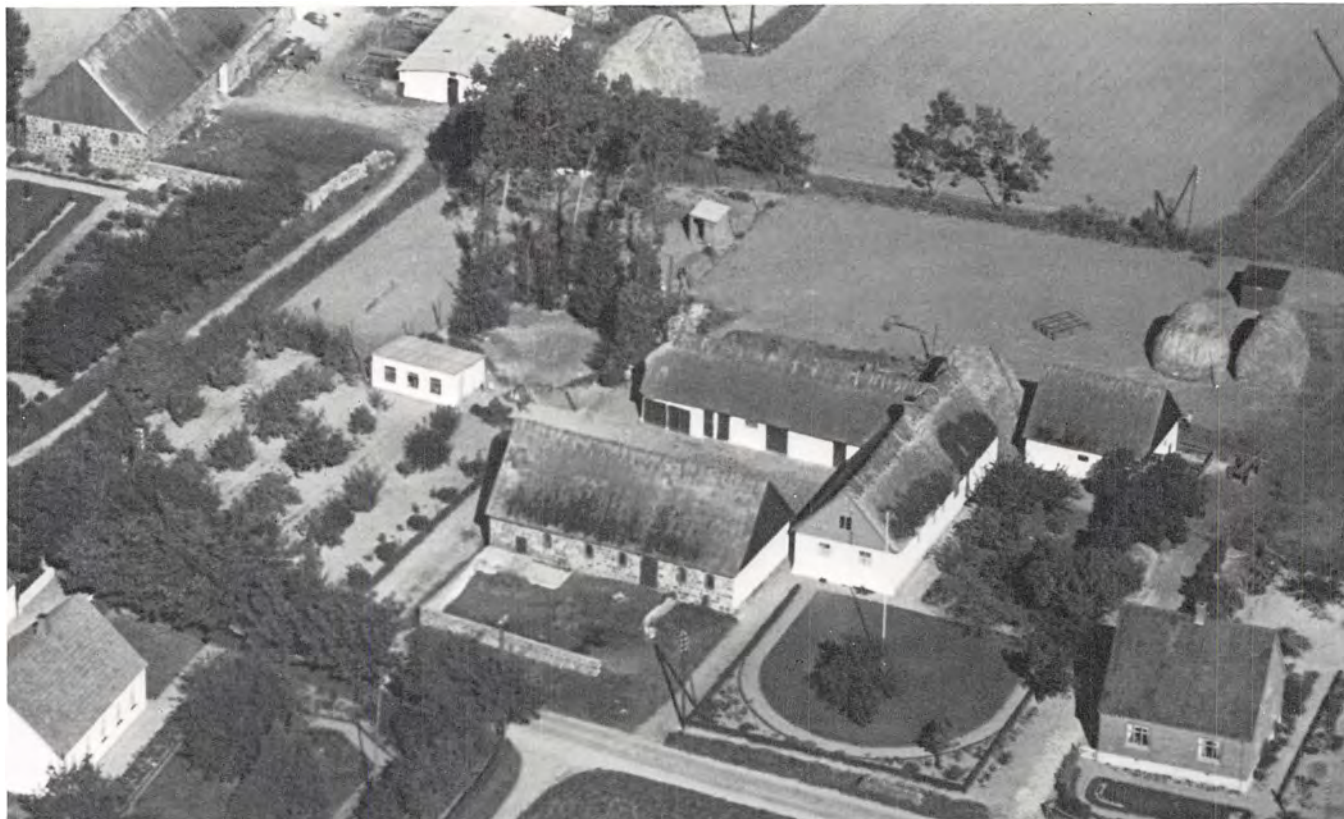
A. Beboelse

B. Vaskehus m.m.

Til venstre: Villaen set fra sydvest. 1986.

Herluf Lillevej 30

Matr. nr. 39 a og 56 c Herluf Lille

Ejer 1987: Gårdejer Karen Gunhild Elisabeth Frederiksen

Fæste (R)
 ...1808... Simon Andersen
 12.10.1831 Kirsten Boesdatter,
 enke efter S. A.
 1839... Lars Frandsen
 11.07.1877 Ane Hansdatter,
 enke efter L. F.
Arvefæste 1898 (R)
 06.04.1898 Jens Christian Frederiksen
Selveje 1919
 30.10.1932 Carl Valdemar Frederiksen

12.03.1985 skifteatt. som adk. for
 Karen Gunhild Elisabeth
 Frederiksen

Matr. nr. 56 c Herluf Lille er en del af den
 fælles græsningslod, der blev tillagt matr.
 nr. 36 (Herluf Lillevej 31) og og matr. nr. 43
 (Herluf Lillevej 1) ved udskiftningen.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, beliggende på svagt skrå-
 nende terræn. Indkørsel langs levende
 hegn til en gårdsplads omgivet af stuehus
 nord-syd, sammenbygget med en ud-
 længe i nord. Desuden en fritliggende ud-
 længe i syd.

Stuehus: 1 etage, overpudset hvidkalket
 bindingsværk på syld, nyere 3-delte vin-
 duer mod gårdsplads, mod have 2-delte,
 nyere listeklædt indgangsdør hvorover
 mindre kvist med støbejernsvindue, gav
 klædt med brædder på klink, sugfjel, strå-
 tag med kragetræer, 1 skorsten i røde tegl.

I samme flugt forlængelse i 1 etage, let-
 beton, med skydeport i bræddeklædt gav
 tag af bølgeeternit. Denne yderligere for-
 længet i 1 etage i gavflugt mod øst, grund-
 mur, berappet og hvidkalket, med buede
 støbejernsaldvinduer, bræddeklædt gav

Øverst på siden: Gårdanlægget
 set fra syd. Luftfoto 1940.

Til venstre: Del af bebyggelsen
 set fra sydøst. 1982.

med griselemme og revledør, heltag af bølgeeternit, mod syd påbygget læmur, tidligere grisestald.

Den nordlige længe mod gårdspladsen, sammenbygget med stuehus: 1 etage, hvidkalket bindingsværk med enkelte gennemstukne hjælkeender, vestgavl om-sat i grundmur med spånklædt overdel, revledøre og 2-fløjede revleporte, ældre sprossevindue, tag af bølgeeternit.

Fritliggende sydlænge: 1 etage, bindingsværk og rå kløvede kampestenskvadre med ryggede fuger, delvis kalket, ældre staldvinduer med rødstensindfatninger og revledøre, i vestgavl af kamp in-skription IHS 1903, tildels med savsnitsge-sims, østgavl bræddeklædt, tag af bølge-eternit, sammenbygget møddingsmur af kamp.

Mod vest ved dam fritliggende hønse-
hus i 1 etage, grundmuret, berappet og hvidkalket, nyere staldvinduer og halvtag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

På Simon Andersens tid lå her 2 fritlig-gende bygninger på samme plads som nu-værende stuehus og nordre sidelænge mod vest.

Rester af de ældste bevarede bygnings-
dele i Herlufllille findes utvivlsomt på dette
sted.

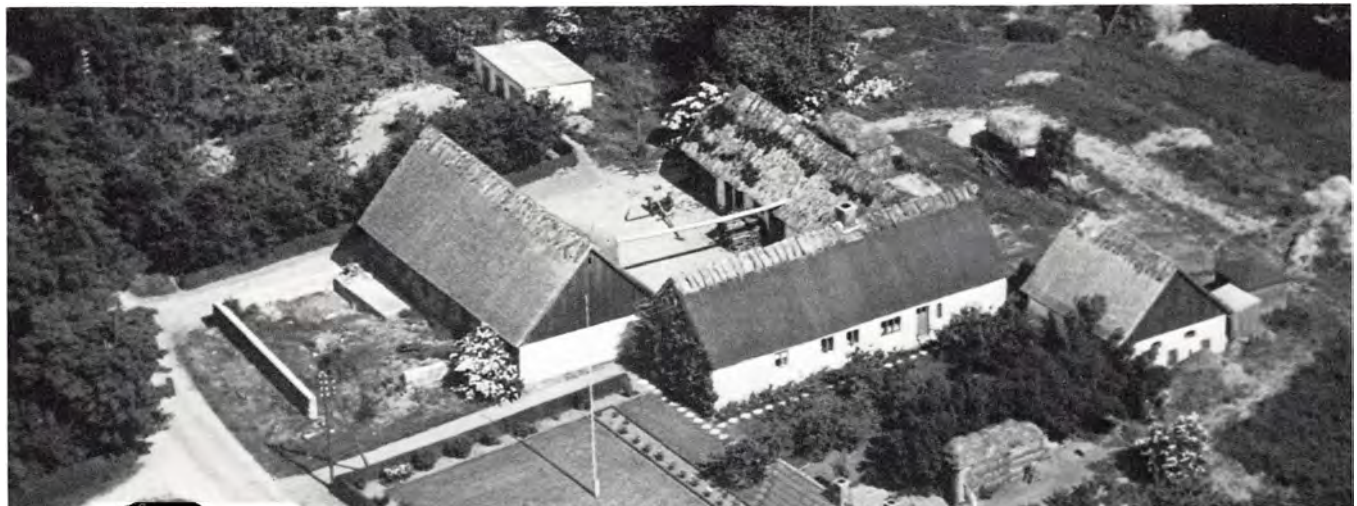
Der foreligger ikke præcise oplysning-
er, men det sparsomme kildemateriale
tyder på, at den sydlige længe af kampe-
sten blev opført i sidste halvdel af 1800-tal-
let og at en sammenbygning af de to oprin-
delige bindingsværksbygninger har fund-
et sted i den periode.

I 1914 byggede Jens Chr. Frederiksen
en fritliggende længe øst for gården som
derefter blev beskrevet således:

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 39

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Kirsten Boesdatter	63		husmandsenke, lever af sin jordlod inderste, bestyrer enkens jordlod hustru datter
	Peder Olsen	29		
	Maren Katharine Simonsdatter	22		
	Ane Sophie Pedersdatter	1		
1840	Lars Frandsen	28		husmand, lever af sin jordlod hustru søn inderste, aftægtskone
	Karen Jensdatter	36		
	Jens Larsen Kirsten Boesdatter	2 68		
1845	Lars Frandsen	33	Bavelse	husmand, lever af sin jordlod hustru søn aftægtskone
	Karen Jensdatter	42	Skelby	
	Jens Larsen Kirsten Boesdatter	7 73	Skelby Ulse	
1850	Lars Frandsen	38	Bavelse	parcellist, lever af sin jordlod hustru søn
	Karen Jensdatter Jens Larsen	47 12	Skelby Skelby	
1855	Lars Frandsen	43	Bavelse	parcellist, lever af sin jordlod hustru søn tp.
	Karen Jensdatter	51	Skelby	
	Jens Larsen Kirsten Nielsdatter	17 18	Skelby H.	
1860	Lars Frandsen	48	Bavelse	parcellist, lever af sin jordlod søn tp.
	Jens Larsen Dorthe Madsdatter	22 17	Skelby H.	
1870	Lars Frandsen	57	Bavelse	lever af sin jordlod hustru
	Ane Hansen	35	Bavelse	
1880	Ane Hansdatter	45	Bavelse	enke, lever af sin jordlod plejesøn bestyrer
	Hans Jørgen Larsen	7	Glumsø	
	Hans Peder Jensen	26	Bavelse	
1890	Anna Hansdatter	55	Bavelse	enke, parcellfæsterske bestyrer hustru datter
	Hans Peder Jensen	36	Bråby, Sorø A.	
	Johanne Marie Hansen	39	H.	
	Anna Kirstine Frederikke Jensen	10	H.	
1901	Jens Chr. Frederiksen	04.03.1867	H.	gårdejer hustru søn søn
	Karen Kirstine Sofie Frederiksen	14.07.1868	H.	
	Frederik Chr. Frederiksen	28.02.1896	H.	
	Carl Valdemar Frederiksen	05.02.1897	H.	
	Jensine Christine Valborg Andersen Anne Frandsen	19.07.1896 07.03.1841	H. Skelby	
1906	Jens Frederiksen	04.03.1867		gårdmand hustru søn søn søn tp. slægtning, lever af sin formue enke, aftægtskone
	Karen Kirstine Sofie Frederiksen	14.07.1868		
	Christian Frederiksen	28.02.1896		
	Valdemar Frederiksen	05.02.1897		
	Hans Frederiksen	21.03.1902		
	Karen Sophie Larsen	24.07.1891		
	Hans Frederiksen	11.11.1850		
Ane Hansdatter	25.11.1834			

Gårданlægget set fra øst.
Luftfoto 1949.

Øverst på siden: Del af bebyggelsen set fra nordøst. 1986.

a) Stuelænge, 11 fag ($17,8 \times 6,3 \times 2,4$ meter); 5 stuer med bræddegulv, køkken, spisekammer med cementgulv, entre med flisegulv. Bræddelofter overalt. I den nordre ende af længen: 2 fag lade og stænge.

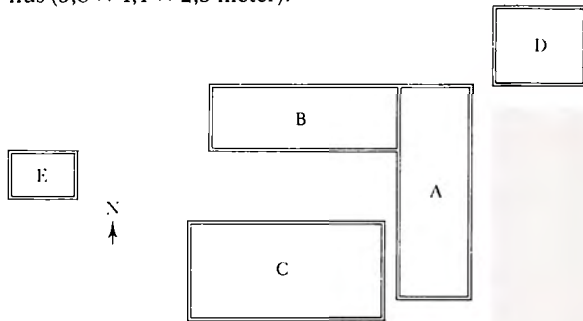
b) Nordre sidelænge, 9 fag ($15,8 \times 5,5 \times 2,2$ meter); vognport, materialehus, hønsehuse, lo og stænge.

c) Sydlige længe, 12 fag ($16,4 \times 8,2 \times 2,2$ meter); ko-, heste- og svinestald, staldgang og foderlo.

Alle 3 længer på kampestensfundament af bindingsværk og med stråtag; staldlængen dog delvis i kampesten.

d) Østlig længe, 5 fag ($7,8 \times 6,5 \times 2,1$ meter); 3 fag til svinestald, 2 fag til brændsel. Cementmur med stråtag. Bræddelofter.

Senere opførtes et grundmuret hønsehuse ($5,8 \times 4,1 \times 2,5$ meter).

Grundplan 1932

- A. Beboelse og lade
- B. Lo og materialhus
- C. Stald
- D. Svinehus og brændselsrum
- E. Hønsehuse

Karen og Valdemar Frederiksen på vej fra malkning. Flaget fortæller, at der er fest i byen. 1941.

Herlufllillevej 31

Matr. nr. 36 a Herlufllille

Ejer 1987: Heidi Sørensen og Bjarne Christiansen

	<i>Fæste (R)</i>	
...1808...	Ole Povelsen	
1843...	Lars Hansen	
20.10.1859	Niels Olsen Kvællingehøj, høker	
	<i>Arvefæste (R) 1905</i>	
02.06.1905	Hans Rasmussen	
19.01.1909	Hans Peter Hansen	
	<i>Selveje 1919</i>	
09.02.1944	Niels Peter Hansen	
16.09.1983	Verner Larsen	
01.06.1984	Bjarne Nielsen	

01.12.1986 Heidi Sørensen og
Bjarne Christiansen

Bevilling til at drive høkerhandel fra ejendommen givet 27.03.1862.

Jordarealerne, inkl. matr. nr. 56 d der var en del af den fælles græsningslod, som ved udskiftningen blev tillagt mtr. nr. 36 og 43, frastykket 16.09.1983. Derefter under matr. nr. 23 Herlufllille (Åbovej 17).

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom grupperet omkring gårdsplads, bestående af fritliggende stuehus og 3-fløjede udlænger samt fritliggende hønsehus.

Stuehuset: Nord-syd-vendt i 1 etage med udnyttet tagrum, af pudset hvidmalet grundmur, med pudstrukne hjørnekvaderliséner og pudstrukne vinduesindramninger, storrudede nyere vinduer, aftrappet hovedgesims, finerklædte gavle, tag af bølgeeternit med 1 skorsten.

For den sydlige gavl påbygget entre af samme slags bygning, men med paptag.

Mod syd i flugt med stuehus fritliggende hønsehus af hvidmalet, grovpudset grundmur, 2-rammede vinduer. Taget af bølgeeternit.

Udlænge mod syd: ladebygning i en høj etage af trækonstruktion dels klædt med rødmaledede brædder, dels pandeplader, grønmalet skydeport, tag af pandeplader.

Udlænger i vest og nord: 1 etage, af bindingsværk med hvidkalket tavl og hvidkalket berappet grundmur, i bagside delvis trempelkonstruktion, enkelte og dobbelte revledøre, ældre støbejerns staldvinduer. Gavle bræddeklædte. Heltag af bølgeeternit med aftræksskorsten.

Sammenbygget lade med halvtagsbygning af berappet grundmur.

Øverst på siden: Til venstre ses den bebyggelse, hvor der foruden landbrug blev drevet høkeri (købmandsforretning) til henimod århundredskiftet. Til højre det område, hvor der tidligere havde været skole, og hvor der fra 1875 til 1978 blev drevet købmandsvirksomhed. I slutningen af 1800-tallet var der således i nogle år to købmandsforretninger ved siden af hinanden. Postkort ca. 1909.

Til venstre: Gårdanlægget set fra sydøst. I baggrunden købmandsbutik og lagerbygninger på Herlufllillevej 33. Luftfoto 1940.

Til venstre: Nordlige længe set fra syd.

I midten: Ladegavlen.

Begge fotos 1986.

Nederst: Peder Hansen. 1982.

Bebyggelses- historie

Ved begyndelsen af 1800-tallet stod på Ole Poulsens huslod, mtr. nr. 36, to længer, som måske var tilbageblevne bygninger fra en af de udflyttede gårde.

Da husmand Lars Hansen omkring 1845 blev gift med Ole Poulsens datter og fæstede stedet, anførtes dettes som nr. 47, ifølge brandforsikringsprotokollen om-

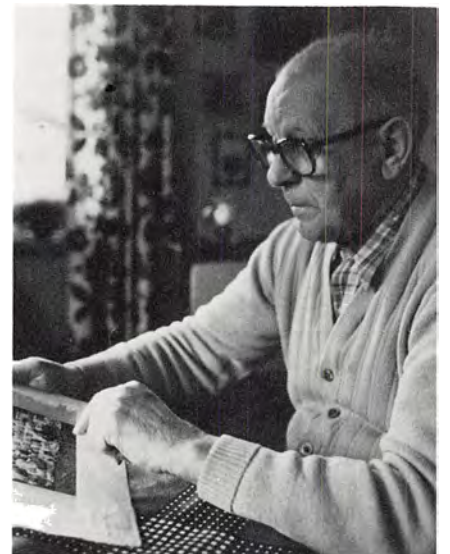
FOLKETÆLLING Herlufville matr. nr.: 36

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Ole Poulsen	69		enkemand, husmand, lever af sin jordlod
	Jens Nielsen	51		inderste, bestyrer jord- loden for enkemanden
	Karen Olsdatter	36		hustru
	Ane Marie Jensdatter	13		datter
	Karen Sophie Jensdatter	12		datter
	Dorthe Kirstine Jensdatter	1		datter
1840	Ole Poulsen	75		enkemand, husmand, lever af sin jordlod
	Jens Nielsen	60		bestyrer jordloden
	Karen Olsdatter	42		hustru
	Karen Sophie Jensdatter	18		datter
	Dorthe Kirstine Jensdatter	7		datter
1845	Lars Hansen	31	Tåstrup, Holbæk A.	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Jensdatter	25	H.	hustru
	Niels Larsen	2	H.	søn
	Dorthe Kirstine Jensdatter	12	H.	plejedatter
	Ole Poulsen	80	Vigersted, Sorø A.	aftægtsmand
1850	Lars Hansen	36	Tåstrup, Holbæk A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Marie Jensdatter	29	H.	hustru
	Niels Larsen	7	H.	søn
	Ole Poulsen	85	Vigersted, Sorø A.	aftægtsmand
1855	Lars Hansen	41	Tåstrup, Holbæk A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Marie Jensdatter	34	H.	hustru
	Niels Larsen	12	H.	søn
1860	Niels Olsen	29	Niløse, Sorø A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Marie Jensdatter	39	H.	hustru
	Niels Larsen	17	H.	søn
	Maren Sophie Olsen	1	H.	datter
1870	Niels Olsen	38	Niløse, Sorø A.	lever af sin jordlod
	Ane Marie Jensdatter	48	H.	hustru
	Lars Peter Olsen	8	H.	søn
	Maren Sofie Olsen	10	H.	datter - berøvet forstanden fra fødslen
1880	Niels Olsen Kvællingehøje	48	Niløse, Sorø A.	husmand
	Ane Marie Jensdatter	58	H.	hustru
1890	Niels Olsen	58	Niløse, Sorø A.	parcellist
	Ane Marie Jensdatter	69	H.	hustru
	Mette Marie Larsen	17	H.	tp.
1901	Niels Olsen	10.04.1831	Niløse, Sorø A.	gårdmand
	Marie Olsen	12.02.1821	H.	hustru
	Karen Petersen	26.11.1884	Næstved	tp.
1906	Ole Hansen	01.05.1861		parcelbestyrer
	Karen Hansen	25.01.1861		hustru
	Anna Hansen	29.05.1892		datter
	Viga Hansen	30.03.1894		datter
	Hans Peter Hansen	14.06.1896		søn
	Torval Hansen	28.05.1898		søn

fattende et stuehus (øst-vest-vendt), et hus i vest (i forlængelse heraf), et hus i øst samt et fritliggende hus øst for disse.

Lars Hansens enke giftede sig med parcellist Niels Olsen, der overtog fæstemålet i 1859, betegnet som mtr. nr. 47 plus 36 og 56 d. (Det nuværende mtr. nr. 47, Herluf-lillevej 35, havde da betegnelsen 8 a).

Den nye fæster var en driftig mand. Han etablerede ifølge bevilling 27.3.1862 høkeri (købmandshandel) i hovedlængen, der var på 14 fag (den østlige del: $39 \times 9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen, den vestlige del: $2\frac{1}{2}$ alen dybere [bredere], den østlige sidelænge 3 fag ($8 \times 6 \times 3\frac{1}{4}$ alen) og den fritliggende bygning 5 fag ($12 \times 9 \times 3$ alen). Alt i bindingsværk på kampestensfundament og med stråtag.

Det vides ikke hvornår Niels Olsen holdt op med at drive høkeri ved siden af landbruget, men i 1897 ses hovedlængen at være opdelt i stuehus, lo og stald.

Derudover er større ændringer i bygningerne næppe foretaget før 1910, da Hans Peter Hansen lod opføre en sydvendt sidelænge i vest, 4 fag til svinehus, 3 fag til gennemkørselsport og stænge ($15 \times 11\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ alen). Helstensmur forhøjet med $1\frac{1}{4}$ alen bræddetempel, betonsokkel, spidsgavle af brædder, stråtag. Den gamle fritliggende længe blev nedrevet.

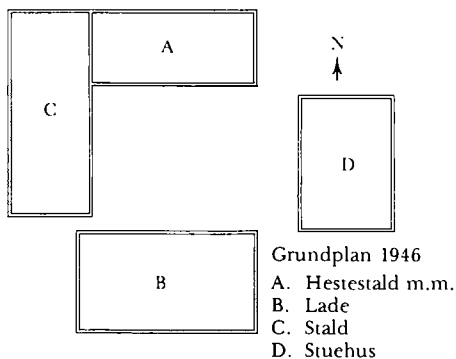
Næste fornyelse var bygning i 1912 af et nyt fritliggende stuehus på 9 fag ($18 \times 13 \times 4\frac{1}{4}$ alen) af grundmur på betonsokkel, tag af cementtagsten. Det rummede 3 stuer, gæsteværelse, køkken, spisekammer, kælder, 2 gange, pudsede lofter.

Derefter blev den gamle hovedlænge ombygget og sidelængen i øst nedrevet. De tilbageværende 12 fag indrettedes til kostald (4 fag), lo med stænge og logulv (2 fag), hestestald med stenbro (3 fag), vognport (3 fag). Bræddeloft overalt, undtagen stænget. Fra gammel tid var denne længes vestlige del bredere end den østlige, men det blev rettet ind et par år senere.

Af andre ændringer kan nævnes, at sidelængen i øst forlængedes fra ca. 10 meter til 17 meter, og kunne nu foruden svinstalden også rumme kostald og roehus.

I 1930 blev en nylade ($15,1 \times 8,6 \times 2,75$ meter) opført af tømmer på betonfundament med bræddebeklædning. Taget dels strå, dels pandeplader. Der blev også indrettet rum for retirade.

I 1946 blev stuehuset indvendig omdannet til 2 lejligheder: en nordre: 2 værelser og køkken samt entre, en søndre: 1 værelse, spisekøkken, entre, spisekammer, kælder samt 1 værelse på loftet.

Øverst: Bebyggelsen set fra nordøst. Luftfoto 1954.

I midten: Luftfoto 1949 taget fra sydøst.

Nederst: Gården set fra syd. 1982.

Herlufflillevej 32

Matr. nr. 3 og 9 b og c Herlufflille (Lindegaard)

Ejer 1987: Gårdejer Poul Pedersen

Fæste (T)

...1717	Jens Andersen Høye
18.07.1717	Anders Høye
15.04.1731	Jens Andersen Høye

24.11.1780	Jørgen Jensen
06.11.1786	Hans Nielsen Smed
25.08.1831	Margrethe Nielsdatter, enke efter H. N. S.
09.10.1833	Anders Hansen
25.10.1842	Hans Pedersen
Arvefæste 23.09.1874 (T)	
09.07.1883	Ane Marie Jensdatter, enke efter H. P.
22.08.1889	Niels Pedersen
Selveje 1918	
27.11.1924	Jens Pedersen
30.04.1960	Poul Pedersen

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg beliggende på svagt skånende terræn med indkørsel gennem en allé til gårdspladsen med fritliggende stuehus mod nord i hovedaksen og en længe på hver side af gården, desuden med et vognskur mod nordvest, mod øst en tværlænge og et hønsehus.

Stuehus: 1½ etage, af røde tegl, med grovpudset sokkel, indgang af rammedør i hver side, helrammede vippevinduer, buede stik, aftrappet hovedgesims omløbende i gavle med øre, taget belagt med cementtagsten med halvvalmede gavle og gavlkviste.

Vestlænge mod gården: tildels af hvidmalet overpudset fyrrebindingsværk, med sort sokkel, skydeporte, den ene forhøjet, grønne revledøre, buede staldvinduer, bræddeklædte gavle og bølgeaternittag. Bagsiden og sydgavl af dels kampesten, dels murværk, bagsiden endvidere med

Øverst på siden: Gårdspladsen set fra syd ca. 1914. Fra venstre: Niels Pedersen med hesten, derefter ses datteren Kristine, hustruen Katrine, tvillingerne Katrine og Ingeborg samt datteren Julie. Ca. 1914.

Herunder: Gårdspladsen 1985.

udskudt tilbygning af gule tegl, med glassten som vinduer og tag af bølgeeternit.

Østlænge: opført af flere slags grundmur, glatpudset og hvidmalet, med sort sokkel, bagsiden af gule tegl, med nyere helrammede staldvinduer, pladeklædt gavlkvist mod gård og tag af bølgeeternit.

Tværlængen mod øst: blank mur i gule tegl, i 1 etage og styrtrum med helrammede staldvinduer, blikklædte gavle og udhængende eternittag.

Bebyggelses-historie

Gård nr. 3 i Herlufllille var ved udskiftningen et firlænget gårdanlæg, som fik samlede jordarealer nord for byen.

Den ældst bevarede beskrivelse er fra 1858 og fortæller, at bygningerne da var gamle, men godt vedligeholdte:

a) Stuehus i nord, øst-vest-vendt, 12 fag ($32 \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen) af ege-undertømmer og fyrre-overtømmer, dels klinede, dels murede vægge. 1 bræddegavl, 2 skorstene, en bageovn af rå sten, bræddeløfter overalt, 9 fag vinduer, 1 enkelt fyldingsdør, 9 glatte døre.

b) Østlig længe, 16 fag ($43 \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen) af blandet over- og undertømmer, klinede vægge. 2 fag vinduer og 10 glatte døre. Anvendtes til karlekammer, hølade, stald, gennemkørselsport og lade.

c) Sydlig længe, 9 fag ($22\frac{1}{4} \times 7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen) af ege-undertømmer og fyrre-overtømmer, klinede vægge, 2 døre. Indrettet til lo, lade og tørvehus.

d) Vestlig længe, 12 fag ($31\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen) af ege-undertømmer og fyrre-overtømmer, klinede vægge, 3 døre og 1 port. Opdelt i lo, lade og gennemkørselsport.

Alle længer med stråtag.

I 1876 blev der øst for gården opført et fritliggende svinehus, 4 fag, øst-vest-vendt, af kampesten med stråtag.

Den østre længe blev i 1891 forlænget mod syd med 3 fag, den vestlige længe med 4 fag, begge af kampesten med stråtag. Den sydlige blev nedrevet.

På taget af den østre længe blev to år senere opført en vindmølle af tømmer med 12° vindfang.

I 1894 blev svinestalden øst for gården nybygget som en nord-syd-vendt kampestenslænge med stråtag, 10 fag ($16 \times 13\frac{1}{4} \times 2\frac{3}{4}$ alen).

I 1900 påbyggedes den vestlige længe et hestegangshus, 5 fag ($9\frac{1}{2} \times 14 \times 3\frac{1}{4}$ alen) af bindingsværk med paptag. Samtidig blev længen ombygget og udvidet.

Næste ændring blev foretaget i 1914, da svinestaldlængen blev ombygget og udvidet samt et lille motorhus opført på gårdens vestside.

En beskrivelse af bebyggelsen fra 1919 ser sådan ud:

Stuehuset mod havesiden (nord) med udskud (udvidelse) på midten, formentlig hvor bageovnen engang stod. 1923.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Hans Nielsen	53		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Margrethe Nielsdatter	45		gift 1. gang, hustru
	Jens Hansen	21		søn
	Niels Hansen	17		søn
	Kirsten Hansdatter	11		datter
	Christian Hansen	10		søn
	Peder Hansen	7		søn
1801	Friedrich Hansen	5		søn
	Hans Nielsen Smed	67		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Margrete Nielsdatter	59		gift 1. gang, hustru
	Christian Hansen	24		søn
	Frederich Hansen	16		søn
	Niels Pedersen	12		td.
1834	Kirsten Jensdatter	22		tp.
	Anders Hansen	29		gårdmand
	Ane Jensdatter	67		enke, mandens moder
	Christopher Hansen	25		tk.
	Maren Sørensdatter	42		tp.
	Ane Jacobsdatter	19		tp.
	Peder Pedersen	18		tk.
1840	Anders Hansen	34		gårdmand
	Ane Marie Hansdatter	22		hustru
	Ane Jensdatter	72		enke, husfaderens moder, der af ham forsørges
	Jacob Staxsen	24		tk.
	Niels Christiansen	18		tk.
	Christen Staxsen	13		td.
	Maren Sørensdatter	48		tp.
1845	Hans Pedersen	35	Soderup, Holbæk A.	gårdmand
	Ane Marie Jensdatter	23	Soderup, Holbæk A.	hustru
	Peder Hansen	4	Soderup, Holbæk A.	søn
	Ane Hansdatter	1	H.	datter
	Niels Christiansen	23	Tybjerg	tk.
	Christen Staxsen	18	Tybjerg	tk.
	Karen Larsdatter	24	H.	tp.
1850	Hans Pedersen	40	Soderup, Holbæk A.	gårdfæster
	Ane Marie Jensdatter	28	Soderup, Holbæk A.	hustru
	Peder Hansen	9	Soderup, Holbæk A.	søn
	Ane Hansdatter	6	H.	datter
	Karen Hansdatter	3	H.	datter
	Lars Sørensen	21	H.	søn
	Karen Larsdatter	29	H.	tp.
Inger Sophie Jensdatter	19	Skelby	tp.	

Navnetræk på sydgavlen af østlig længe. 1982.

a) Stuehus (18,5 × 5,5 × 2,2 meter). Bindingsværk på kamp. 4 stuer, køkken, bryggers, spisekammer og gang. Desuden material- og brændselsrum samt hønsehus.

På stuehuset var en udbygning mod nord (7,5 × 7,2 × 2,2 meter) og mod syd (3,6 × 1,4 × 2,2 meter).

Der var bræddeloft over hele beboelsen, stænge over resten. I 3 stuer bræddegulve, i spisekammer og bryggers betongulv, i gangen murstensgulv, i det øvrige lergulve.

b) Østlig længe 26,3 × 8,8 × 2,3 meter). Af dels kampesten, dels bindingsværk på kamp. Indrettet til 3 værelser samt hestestald, foderlo, kostald og gennemkørselsport. Betongulve i to værelser og kostald, bræddegulv i et værelse og foderlo, stenbro i hestestald, lergulv i porten. Bræddeloft overalt.

Kik fra Herlufsholmvej gennem haven mod gårdspladsen. Ca. 1910.

c) Tilbygning i vest (5,3 × 9,5 × 2,8 meter). ½stens-grundmur med tømmer indvendig på støbt fundament. Lade med betongulv.

d) Vestlig længe (26,3 × 8,8 × 2,3 meter). Opbygget som c). Indrettet til lo, lade, følboks, materialerum og gennemkørselsport med stænge. Dels beton-, dels lergulve.

e) Fritliggende svinestald (14,3 × 8,3 × 1,9 meter). Dels af kampesten, dels beton. Svinestier, roekælder.

f) Motorhus i vest (3 × 2,4 × 1,7 meter). Helstensmur på støbt fundament. Marieglas i vinduet. Døre med jernplader.

Bygningerne a), b), c) og d) med stråtag, e) med paptag, f) med cementtagsten.

Gårdspladsen ca. 1916. Fra la Cour: Danske Gaarde, 3. samling, bind 4.

FOLKETÆLLING Herlufsholm matr. nr.: 3 fortsat

1855	Hans Pedersen	45	Soderup, Holbæk A.	gårdfæster
	Ane Marie Jensdatter	33	Soderup, Holbæk A.	hustru
	Peder Hansen	14	Soderup, Holbæk A.	søn
	Ane Hansen	11	H.	datter
	Karen Hansen	8	H.	datter
	Johanne Marie Hansen	5	H.	datter
	Maren Sophie Hansen	2	H.	datter
	Anders Hansen	36	Glumsø	tk.
	Dorthe Marie Tønnesdatter	22	Tybjerg	tp.
	Maren Sophie Christensdatter	17	H.	tp.
1860	Hans Pedersen	50	Soderup	gårdmand
	Ane Marie Jensen	38	Soderup	hustru
	Peder Hansen	19	Soderup	søn
	Ane Hansen	16	H.	datter
	Karen Hansen	13	H.	datter
	Johanne Marie Hansen	10	H.	datter
	Maren Sophie Hansen	7	H.	datter
	Niels Hansen	5	H.	søn
	Niels Christian Tønsen	23	Tybjerg	tk.
	Dorthe Marie Tønnesdatter	27	Tybjerg	tp.
1870	Hans Pedersen	59	Soderup	gårdmand
	Ane Marie Jensen	47	Soderup	hustru
	Karen Hansen	22	H.	datter
	Johanne Marie Hansen	19	H.	datter
	Maren Sophie Hansen	16	H.	datter
	Niels Hansen	14	H.	søn
	Inger Marie Hansen	9	H.	datter
	Christen Pedersen	?	Sandby	tk.
1880	Hans Pedersen	69	Soderup	gårdejer
	Ane Marie Jensdatter	57	Soderup	hustru
	Johanne Marie Hansen	29	H.	datter, søger bord hos faderen hendes datter
	Anna Christine Frederikke Jensen	u. 1	H.	datter
	Maren Sophie Hansen	26	H.	søn
	Niels Hansen	24	H.	tk.
	Poul Nielsen	17	H.	tp.
	Ane Sofie Larsen	14	H.	tp.
1890	Niels Petersen	30	Herlufsholm, Sorø A.	gårdmand
	Mette Katrine Jensen	23	Karrebæk, Sorø A.	hustru
	Niels Peter Hansen	22	Kværkeby, Sorø A.	tk.
	Maren Christine Larsen	22	H.	tp.
1901	Niels Pedersen	31.01.1860	Herlufsholm, Sorø A.	gårdmand
	Katrine Pedersen	13.07.1866	Karrebæk, Sorø A.	hustru
	Peder Pedersen	26.12.1890	H.	søn
	Jens Pedersen	16.11.1892	H.	søn
	Christine Pedersen	20.10.1894	H.	datter
	Julie Pedersen	14.01.1897	H.	datter
	Aage Pedersen	24.11.1900	H.	søn
	Hans Sørensen	08.09.1872	Næstved	tk.
	Inger Marie Pedersen	09.05.1886	H.	tp.
	Kristine Marie Gjertrud Johansen	04.04.1885	H.	tp.
1906	Niels Pedersen	31.03.1860		gårdmand
	Mette Katrine Pedersen	13.07.1866		hustru
	Jens Peder Pedersen	26.12.1890		søn
	Jens Pedersen	16.11.1892		søn
	Thora Christine Pedersen	20.10.1894		datter
	Julie Marie Pedersen	14.01.1897		datter
	Aage Pedersen	24.11.1900		søn
	Thora Johanne Pedersen	05.08.1903		datter
	Katrine Pedersen	30.04.1905		datter
	Anna Ingeborg Pedersen	30.04.1905		datter
	Hansine Kristine Kristensen	29.10.1886		tp.
----	Maren Kirstine Kristiansen	27.08.1846		enke, sygepasser

I 1928 lod Jens Pedersen den gamle stuelænge nedrive og en ny opføre, ligesom der blev foretaget ændringer ved den østlige længe.

Omkring 1930 blev øst for stuelængen opført et fritliggende hønsehus og senere - efter indførelse af elektricitet - kunne motorhuset nedrives. I midten af 1930'erne ombyggedes og udvidedes det fritliggende svinehus.

Gårdanlægget så derefter således ud i 1938:

a) Stuehus (17,5 × 8,8 × 2,8 meter). Grundmur af røde teglsten, betonfundament, cementtagsten. 6 værelser, køkken, spisekammer, 2 entreer, vaskehus. To 1,8 meter dybe kælderrum. Midt på bygnings sydside et 5 meter bredt frontparti. På loftsetagen 2 værelser.

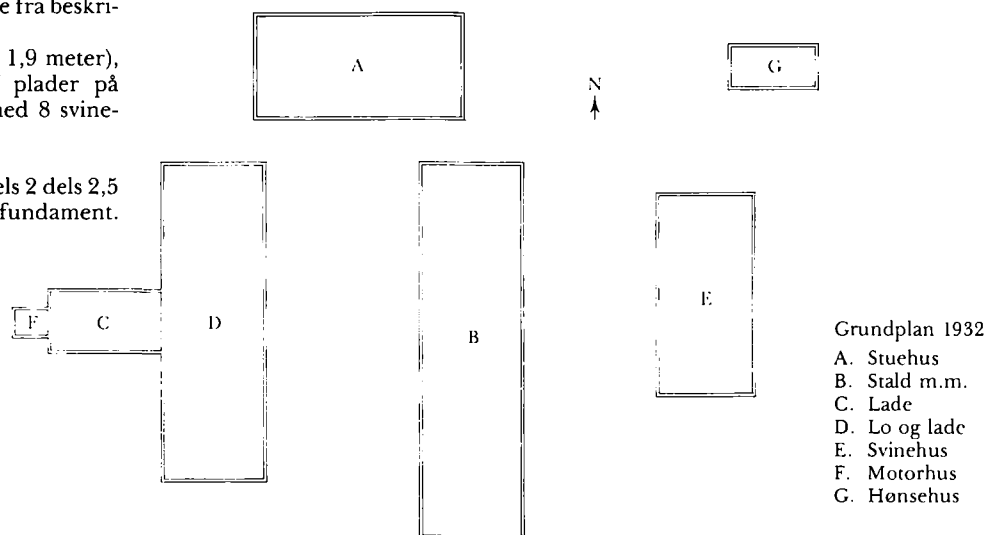
b) Østlig længe (31 × 8,8 × 2,3 meter) Mure af dels kampesten dels beton på kamp. 2 værelser, rullestue, retirade, brændselsrum, heste- og kostald, to svinestier, foderlo, gennemkørselsport.

c) og d) stort set uforandrede fra beskrivelsen ovenfor.

e) Svinestald (16,8 × 8,3 × 1,9 meter), dels grundmur, dels tag af plader på bræddeunderlag. Indrettet med 8 svinestier.

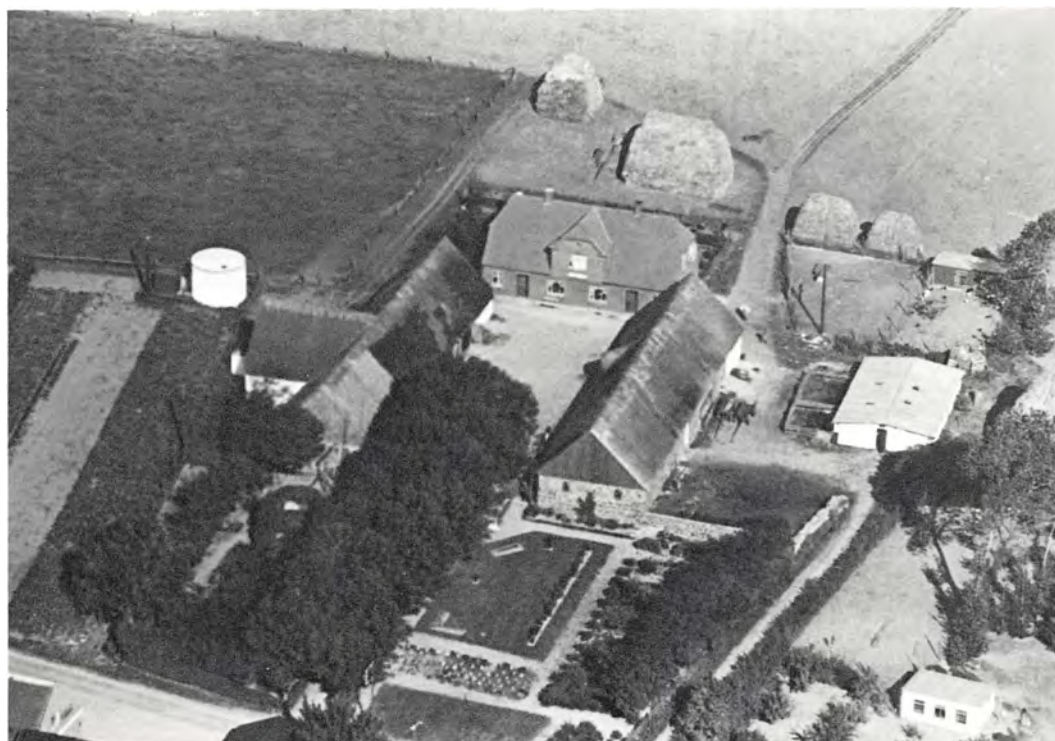
f) udgået.

g) Hønsehus (7,5 × 3,8 × dels 2 dels 2,5 meter). Af brædder på støbt fundament. Pladetag.

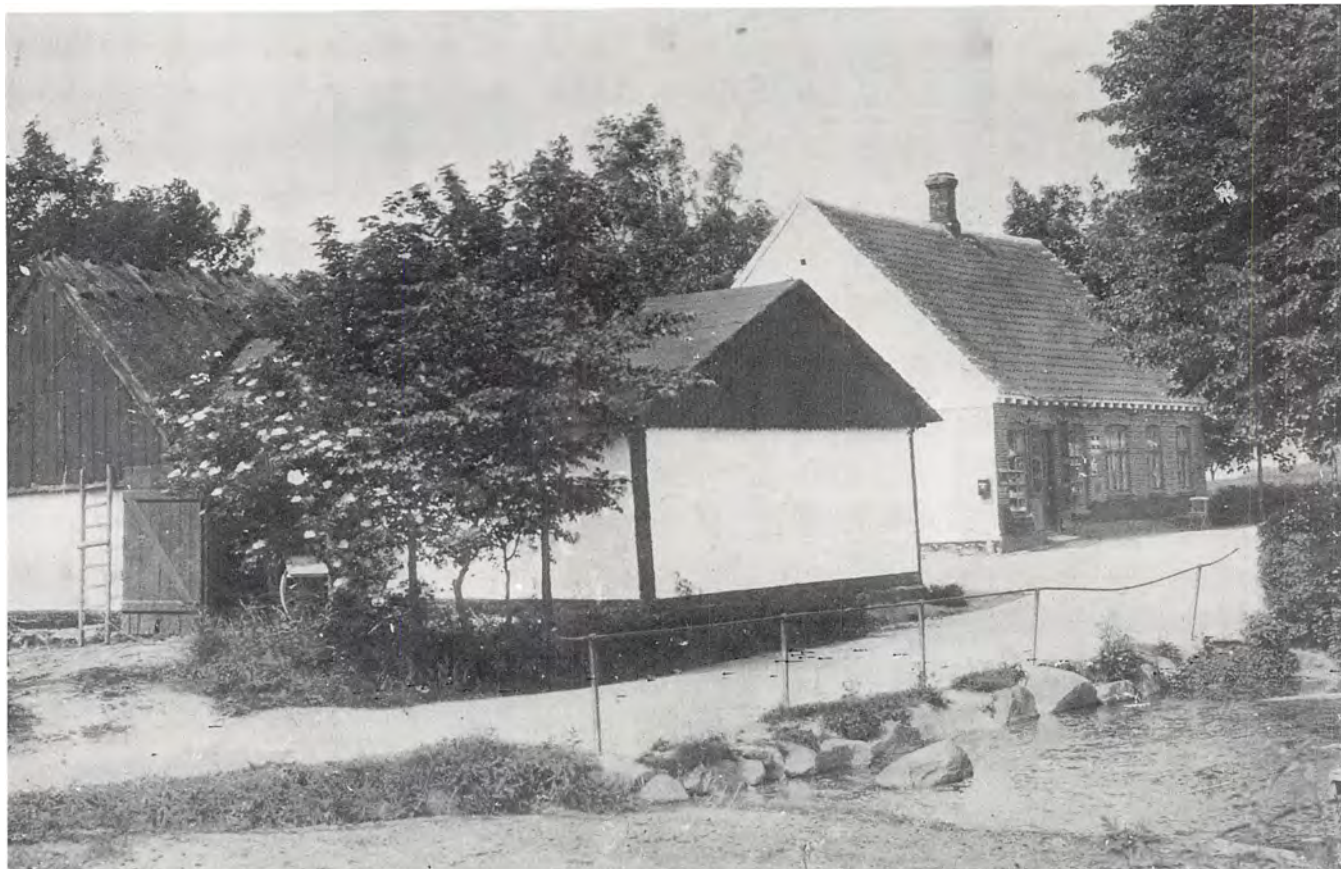

Øverst på siden: Lindegaard set fra sydøst. Luftfoto 1954.

Til højre: Gårdanlægget fotograferet fra luften 1940. Bemærk til venstre i billedet den runde, hvide beholder, som var reservoir for det første Herluf-lille Vandværk, der blev grundlagt 1908 og drevet af en vindmotor.

Herlufllillevej 33

Matr. nr. 46, 35 c, 48 a, 49 c Herlufllille

Ejer 1987: Købmand Børge Johannes Jensen

Fæste (T)

...1742... Skolehus
01.09.1854 Herlufllille skoledistrikt
(lejekontrakt)

Arvefæste 30.12.1861 (T)

27.10.1863 Peder Christian Jørgensen
20.05.1875 Søren Nielsen Møller,
købmand
23.06.1887 Adolph Peter Johnsen,
købmand

27.07.1911 Jens Christian Jensen,
købmand

Selveje 1919

08.06.1967 Børge Johannes Jensen,
købmand

Tilladelse til at drive købmandshandel fra
ejendommen blev givet 03.06. 1875.

Til ejendommen hører:

Fra 30.03.1884 matr. nr. 35 b og c Herluf-
llille, der tidligere havde tilhørt:

Arvefæste 1863 (R)

27.10.1863 Peter Christian
Jørgensen

21.10.1865 Niels Pedersen

Fra 02.10.1919 tilkøbt matr. nr. 48 a Her-
lufllille - frastykket Ravnstrup -. Nævnes
1858 som fæste-hus, beboet af Hans Jen-
sen. (Se »Den firkantede Bygning«, side
92.

Fra 31.12.1919 endvidere tilkøbt matr. nr.
49 c - frastykket matr. nr. 49 a.

Øverst på siden: Købmandsvirk-
somheden set fra nordøst med det
gamle gadekær i forgrunden.
Ca. 1923.

Til venstre: Bebyggelsen set fra
samme vinkel 1986.

Til højre: Butiksbygningens facade mod Herlufflillevej i 1935. Bemærk benzinstanderen.

Nederst på siden: Butiksfacaden fotograferet ca. 1912. Bemærk vandpumpen på pladsen foran butikken.

Bygningsbeskrivelse 1984

Butiksejendom beliggende øst-vest langs Herlufflillevej bag gårdsplads.

Butiksbygning i 1 etage, grundmuret, pudset og gråmalet, på sorttjæret sokkel, nyere brunbejsede vinduer omkring centralt placeret indgangsdør, i gavl ældre opsprosset vindue, udhængende tag med svejfede spærfodder og papdækning på trempelkonstruktion.

Mod syd tilbygget nyere pladeklædt længe med skydeporte, bræddeklædt gavl, udhængende tag af bølgeeternit.

Sammenbygget ved gavl mod vest ældre beboelse i 1½ etage, grundmur, pudset og gråmalet, på sorttjæret sokkel, nyere vinduer, i østende spor af tilmuret butiksvindue, aftrappet hovedgesims omløbende ved gavl. Mod vejen 1-fags gavlkvist med ældre sprossevindue og zinktag, iøvrigt tag af røde vingeteg, 1 skorsten.

Påbygget mod syd lille bræddeklædt lysthus med sprossevinduer og paptag med helvalm.

Bebyggelseshistorie

Trådene omkring denne ejendoms bygningshistorie er ret så svære at udrede. I tidens løb er forskellige matrikel-numre ændret og lagt sammen.

Først skal det noteres, at der har været holdt skole på dette sted for landsbyområdet Herlufflille-Torpe og nogle huse på Ravnstrups endemarker fra 1742 til 1860.

Det begyndte med, at der indrettedes en løbeskole i »en stue på 3 fag i en bondebygning«. Rummet var ikke særlig velegnet til undervisning, ofte stod skolen ubenyttet i lange perioder og henlå i elendig stand. I 1801 faldt den ældste del helt sammen.

Noget kunne tyde på, at det gamle hus var en del af gård nr. 4 fra før den blev udskiftet og udflyttet til Hovvejen nr. 7.

I 1804 blev opført et nyt skolehus af rå sten og tilsyneladende ret nødtørftigt. Der var gentagne klager ove de mådelige forhold. Huset blev med tiden udvidet og i »Skole-Calender« fra 1843 beskrevet således:

Stuehus 10 fag, hvoraf 3 til skolestue, 7 fag udhus samt et mindre hus til brændsel. Lærerens beboelse bestod af 3 små værelser samt køkken, pulterkammer og pigekammer.

Som en del af lærerens løn hørte til skolen landbrug på 10 tønder land, fordelt på 2 steder: 7 tønder land, kaldet degnen Petersens lod, lå 4¼ mil borte (nemlig den aldrig bebyggede lod, (mtr. nr. 35 a) ved landevejen mellem Åbovej og Tingbroen), de 3 tønder land lå i nærheden (nemlig den nuværende mtr. nr. 35 d kaldet skolens lod, senere bygget med Tække-mands huset, Herlufflillevej nr. 20).

Skolestuen var stadig for lille. I 1846 blev det påny besluttet at udvide denne

samt tilbygge 1 fag hus til spise- og pigekamre samt opmure husets vægge af brændte sten.

Der foreligger ikke oplysninger om, eller i hvilket omfang skolepatronen, godsejer G. J. R. Grüner, der skulle besørge »dette arbejde udført efter accord på bedste og billigste måde« fik ført beslutningen ud i livet.

Skolen blev i hvert fald nedlagt her. I stedet opførtes i 1860 helt nye bygninger på daværende mtr. nr. 35 (som derefter blev kaldt mtr. nr. 1, 2 og 35 b), Herlufflillevej 23.

De næste sikre oplysninger om de gamle bygninger her findes i brandtaksationer fra 1862, der fortæller, at på dette sted lå stadig to år efter skolens flytning 2 på række sammenbyggede, øst-vest-vendte ejendomshuse, det ene med en lille tilbygning mod syd.

Det vestlige hus, tidligere skolehuset, mtr. nr. 46, tilhørte Peder Christian Jørgensen og var på 7 fag (17¼ × 9 × 3½ alen), dels klinede, dels murede vægge, dobbelt skorsten af rå sten, loft over det

hele, bræddegulv i 5 fag, en muret gavli vest, 9 fag vinduer med dels store, dels små ruder, 7 døre. Indrettet til 2 beboelser. Til dette hus var påbygget et værksteds- og brændselsskur (andetsteds - formentlig fra skoleperioden - kaldet latrinhus), 4 fag (10 × 5½ × 3 alen), klinede vægge, 2 fag vinduer og 2 døre.

Der er ikke overensstemmelse med de foregående angivelser af husets længde, men man skal huske, at landbruget var bortfaldet, hvorefter der var sket væsentlige ændringer, måske reduktion.

Rum til avling og husdyr var omdannet til beboelse, og Peder Christian Jørgensen havde fået værksted.

Denne parcel var i arvefæste under Tybjerggård.

Det østlige hus (mtr. nr. 35 c) af de to sammenbyggede ejendomme havde tilhørt ovennævnte P. C. Jørgensen, men tilhørte nu Niels Jørgensen. Det var på 8 fag (20¼ × 9 × 3½ alen); dels klinede, dels murede vægge, loft over 6 fag, 1 skorsten, 1 bageovn af rå sten, 9 fag vinduer, 6 døre, indrettet til beboelse og lo.

Denne parcel var i arvefæste under Ravnstrup.

Alle bygninger var gamle, af bindingsværk, blandet tømmer, stråtag, vel vedligeholdte.

Den 20. maj 1875 overtog købmand Søren Nielsen Møller fra Kalundborg mtr. nr. 46. Han fik den 3. juni tilladelse til at drive købmandshandel og lod opføre en ny beboelse og butik vest for den gamle længe, i hvilken sælgeren, Peder Christian Jørgensen, for sig selv og sin hustru sikrede sig på livstid brug af de østlige 3 fag samt den stensatte brønd med pumpe.

Ved Søren Nielsen Møllers død i 1886 lod skifteretten i Næstved på vegne hans og enkens fællesbo holde auktion over ejendommen 4 på hinanden følgende gange. Købmand I. Peetz, Ringsted, fik hammerslag og gav den 22. januar 1887 transport til hører Adolph Peter Johnsen fra Alsted. Det pikante var, at landbruger Niels Olsen, der drev hørerhandel på naboejendommen mod øst (matr. nr. 36), Herlufllillevej 31, var til stede på auktionerne og blev placeret som den næsthøjeste bydende. Der var på den tid 2 købmænd i Herlufllille by plus 1 ved landevejen, men Niels Olsen holdt op nogle år senere.

Bygningerne blev 1887 beskrevet således:

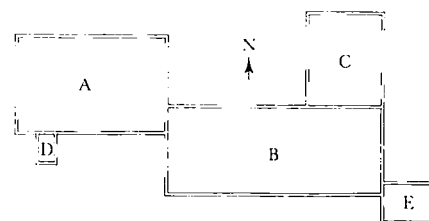
a) Butik og beboelse, ny (20 × 4½ × 13 alen), 9 fag, deraf de 5 fag: 3 stuer, køkken, spisekammer, resten: butik og pakhus (bagbutik) med 5 alen dyb kælder under. Alt ud- som indvendigt af »første sorts materialer«.

b) Udhuset (det oprindelige skolehus) var ved østenden blevet tilføjet en halvtags, grundmuret vognremise, tækket med tagpap. I det efterhånden meget gamle bindingsværkshus var den ene af de to tidligere beboelser, 2 fag, omdannet til stald og lagerplads med adgang fra bagbutikken. De resterende 3 fag beboede P. C. Jørgensens enke.

Dette hus var stadig sammenbygget med mtr. nr. 35 c, som husmand Søren Nielsen havde overtaget fra Niels Peder-

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.	
1787	Andreas Schumann	48		gift 1. gang, skoleholder	
	Ellen Hansdatter	46		gift 1. gang, hustru	
	Kirstine Adamsdatter	6		tiltaget barn fra Jylland	
1801	Mathias Graulund	62		gift 1. gang, skoleholder	
	Maria Elisabeth Hansdatter	49		gift 1. gang, hustru	
	Johanne Kirstine Graulund	60		ugift, tp.	
1834	Frederik Christian Christensen	25		skoleholder, kirkesanger	
	Hans Nielsen	62		indsidder, daglejer	
	Karen Pedersdatter	65		hustru	
1840	Frederik Christian Christensen	31		skoleholder	
	Johanne Christensen	29		hustru	
	Susanne Marie Christensen	5		datter	
	Hans Peter Lauritz Christensen	4		søn	
	Johanne Zecilie Christensen	2		datter	
	Birgitte Sophie Marie Christensen	1		datter	
	Inger Olsdatter	18		tp.	
Dorthe Pedersdatter	16		tp.		
1845	Frederik Christian Christensen	36	København	skolelærer	
	Johanne Petersen	34	Svendborg	hustru	
	Susanne Marie Christensen	10	H.	datter	
	Hans Peter Lauritz Christensen	9	H.	søn	
	Johanne Zecilie Christensen	7	H.	datter	
	Birgitte Sophie Marie Christensen	6	H.	datter	
	Niels Christian				
	Guldager Christensen	5	H.	søn	
	Wilhelmine Jacobine Christensen	4	H.	datter	
	Johan Daniel Julius Christensen	2	H.	søn	
	Ole Hansen	21	H.	tk.	
Cathrine Wilhelmine Christensen	18	H.	tp.		
Ellen Kirstine Nielsdatter	16	H.	tp.		
1850	Frederik Christian Christensen	41	København	skolelærer, kirkesanger	
	Johanne Pedersen	39	Svendborg	hustru	
	Marie Susanne Christensen	15	H.	datter	
	Hans Peter Lauritz Christensen	14	H.	søn	
	Johanne Zecilie Christensen	12	H.	datter	
	Birgitte Sophie Marie Christensen	11	H.	datter	
	Niels Christian				
	Guldager Christensen	10	H.	søn	
	Jacobine Wilhelmine Christensen	9	H.	datter	
	Johan Daniel Julius Christensen	7	H.	søn	
	Emilie Hendriette Christensen	6	H.	datter	
	Camilla Franzisca Christensen	3	H.	datter	
	Theodor Waldemar Christensen	1	H.	søn	
Amalie Frederikke					
Nielsine August	22	København	konditionen som jomfru		
Hans Nielsen	20	H.	tk.		
Karen Marie Christensdatter	28	H.	tp.		
1855	Frederik Christian Christensen	46	København	skoleholder, kirkesanger	
	Johanne Petersen	44	Svendborg	hustru	
	Susanne Marie Christensen	20	H.	datter	
	Birgitte Sophie Marie Christensen	16	H.	datter	
	Niels Christian				
	Guldager Christensen	15	H.	søn	
	Wilhelmine Jacobine Christensen	14	H.	datter	
	Daniel Julius Christensen	12	H.	søn	
	Henrikjette Emilie Christensen	10	H.	datter	
	Camilla Francisca Christensen	8	H.	datter	
	Theodor Waldemar Christensen	6	H.	datter	
	Emma Mathilde Christensen	4	H.	datter	
	Ida Jensine Ethalia Christensen	1	H.	datter	
	Sidse Marie Pedersdatter	21	Ringsted	tp.	
	Christen Alberth Nielsen	31	København	tk.	
	1860	Frederik Christian Christensen	51	København	skolelærer, kirkesanger
		Johanne Pedersen	48	Svendborg	hustru
Johanne Zecilie Christensen		22	H.	datter	
Wilhelmine Jacobine Christensen		19	H.	datter	
Henrikjette Emilie Christensen		14	H.	datter	
Emma Mathilde Christensen		9	H.	datter	
Niels Christian					
Guldager Christensen	20	H.	søn		
Maren Sophie Jacobsen	15	H.	tp.		
EFTER SKOLENS FLYTNING:					
1870	Peder Christian Jørgensen	48	Tystrup, Sorø Amt	væver	
-----	Ane Sophie Pedersen	51	H.	hustru	
-----	Anne Marie Jensen	26	Tybjerg	husmoder	
-----	Birthe Sofie Nielsen	2	H.	datter	
-----	Niels Pedersen	57	H.	arbejdsmand	
-----	Sofie Pedersen	57	Gimlinge, Sorø Amt	hustru	

1880	Søren Nielsen Møller Maren Laurette Nielsen Niels Martin Lauritz Møller Zier Lauritz Larsen Ane Sophie Jensen	36 25 3 15 15	Kalundborg Glumsø H. København Glumsø	købmand hustru søn handelslærling tp.
1890	Adolf Peter Johnsen Anne Jensen Hans Larsen	40 52 18	Alsted, Sorø A. Alsted, Sorø A. Glumsø	købmand hustru tk.
----	Kondra Peter Bylov Johanne Marie Nielsen Johanne Katrine Bylov Adamine Sofie Bylov Frederikke Vilhelmine Bylov	47 29 3 2 u. 1	Alsted, Sorø A. Næsby H. H. H.	tidl. købmand hustru datter datter datter
1901	Adolf Peter Johnsen Anne Johnsen Jensine Jensen Anne Poulsen Theodor Larsen	09.04.1849 04.09.1836 02.10.1884 22.03.1877 25.12.1882	Alsted, Sorø A. Alsted, Sorø A. H. H. H.	købmand hustru tp. tp. tk.
1906	Adolf Johnsen Anne Johnsen Karen Hansen Kristen Nielsen Anne Poulsen	09.04.1849 04.09.1839 11.01.1887 16.11.1885 22.03.1877		købmand hustru tp. tk. tp.

Grundplan 1953

- A. Stuehus med butik
- B. Stald, garage m.m.
- C. Varehus
- D. Veranda
- E. Brændsel

Fotografierne herunder:

Øverst: Købmandsvirksomheden centralt placeret i byen. I forgrunden Lindegård.
Øverst til højre smedjen.
Luftfoto 1949.

Nederst: Luftfoto ca. 1960. I venstre hjørne for-
neden ses taget af Herluftille Frysehus.

sen i 1884. Denne husdel og parcel erhvervede Adolph Johnsen i 1889.

Dermed var hele komplekset samlet under et. Senere blev ved den østlige ende af det gamle længehus tilbygget en sidefløj mod nord ($8 \times 6,4 \times 2,5$ alen) med gennemkørselsport, lagerrum og bræddeforhøjning til foderstoffer.

I 1911 overtog købmand Jens Chr. Jensen forretningen og lod efterhånden foretage forskellige forandringer. På 1. sal i butiksbygningen indrettedes 2 værelser, i mellemfløjen var de gamle beboelsesrum erstattet med vaskehus, rullestue, karlekammer og hønsehus.

I 1927 forsvandt de sidste rester af det over 100 år gamle skolehus. Indtil da havde man kunnet se spor af bl.a. den gamle vægtavle. Nu kom en ny mellembygning med hestestald for en hest, svinehus med 2 stier, fodergang, hønsehus, garage til lastbil, vaskehus, lagerrum, karlekammer, gang og retirade.

Den historiske beskrivelse kan passende slutes med korte fakta fra en taksation i 1953:

a) Butik, beboelse ($12,7 \times 8,3 \times 3,2$ meter), grundmur, tegltag.

b) Stalde, garage m.m. ($17,9 \times 7,6 \times 3$ meter), grundmur, bræddetrempe, tagpap.

c) Varehus ($7,7 \times 6,4 \times 2,7$ meter), bindingsværk, tagpap.

d) Veranda ($2,5 \times 1,8 \times 2,7$ meter) brædder, tagpap.

e) Brændselsskur ($4,4 \times 3,4 \times 2,3$ meter) brædder, tag af plader.

Den 1. april 1978 blev købmandsforretningen nedlagt, hvorefter der blev indrettet sekretariat for Præstø Amts Gymnastikforeninger.

Herlufflillevej 35

Matr. nr. 47 Herlufflille

Ejer 1987: Hans Carl Harry Jørgensen

Fæste (T)

...1808... Ole Povelsen
 ...1843... Lars Hansen
 20.10.1859 Niels Olsen Kvællingehøj,
 høker

Indtil 1888 bortfæstet sammen med matr.
 nr. 36 (Herlufflillevej 31).

Selveje 1888

25.07.1888 Niels Peter Hansen, tømrer
 14.06.1893 Hans Chr. Jensen,
 herskabskarl
 11.03.1949 skifteudskr. som adk. for
 Kristine Jensen,
 f. Jacobsen
 20.05.1949 Valdemar Bohmann
 19.02.1955 Edmund Thorvald
 Jørgensen

02.05.1973 skifteudskr. som adk. for
 Hans Carl Harry
 Jørgensen
 og Adventistsamfundet
 02.05.1973 arveudlægsskøde til
 Hans Carl Harry
 Jørgensen

Bygnings- beskrivelse 1984

Fritliggende - bagest på grunden - øst-
 vest-vendt enfamiliehus i 1½ etage, 6 fag
 bindingsværk, hvidkalket med opstrøgede
 stolper, på sorttjæret sokkel, 2-rammede
 tværsprossede grønmaledede vinduer, ind-
 gangsdør med fyldinger og sprosset vin-
 due, sugfjel og profileret trægesims, fjelle-
 klædte rødmaledede gavle med vandbrædt,
 stråtag med kragetræer og 1 skorsten. På
 sydsiden påbygget mindre udskud af
 samme slags bygning og overdækket ter-
 rasse.

Mod vest tilbygget udskud i 1 etage, bin-
 dingsværk og klædt med brædder, halvtag
 med papdækning.

Øverste billede: Luftfoto taget
 fra nord ca. 1960.

Huset fotograferet fra nordvest
 1954. På vejen fru Edith
 Sandager, f. Christensen.

Øverst huset set fra sydøst 1982.

Derunder: Herskabskusk (på Ravnstrup) Hans Jensen med et af godsets fine ekvipager fotografert ca. 1906.

Bebyggelses- historie

Denne lod var ubebygget i begyndelsen af 1800-tallet og i fæste sammen med mtr. nr. 36 indtil 1888.

Enkelte steder er lodden betegnet som mtr. nr. 8, (men senere rettet til nr. 47). Man kunne tænke sig, at denne første nummerangivelse var et levn fra udskiftningen derved, at de oprindelige bygninger på mtr. nr. 36 (Herlufillevej 31) var rester fra den udflyttede gård nr. 8 (Nordgaard), men det er ganske uopklaret.

Hvornår der opførtes et fæste- eller leje- hus her, fremgår ikke klart, men af folketællingen ses, at der har boet en tækkemand Hans Jørgensen i hvert fald i 1855.

Om husets opbygning og indretning foreligger ikke nærmere oplysninger før 1897. Det beskrives da som et øst-vestvendt hus, (15 ½ × 10 ½ × 3 ½ alen), bygget af bindingsværk med stråtag, indrettet til beboelse. I 1908 blev der tilføjet en sydvendt tilbygning (4 × 4 × 3 ½ alen) til stald.

Fra 1919 findes en mere udførlig beskrivelse:

a) Beboelse (9,9 × 6,7 × 2,3 meter), opført af bindingsværk på kamp. 3 stuer og gang med bræddegulve, køkken med betongulv, køkkengang med murstensgulv. Bræddeløfter. Et fag indrettet til brændselsrum med betongulv og rafteloft.

b) Halvtagshus (2,2 × 2,3 × 2,0 meter), indrettet til hønsehus og gedestald med betongulv.

Det hele tækket med strå.

33 år senere - i 1952 - lod Valdemar Bohmann beboelsen gennemrestaurere, hvorefter huset blev beskrevet således:

a) bindingsværk, udmuret med brændte sten, indvendig opmuret med halvsten. Stråtag. 2 værelser, entre med opgang til loftet, hvor der var indrettet 2 værelser. Desuden køkken og et materialrum.

b) Bindingsværk med ½sten, halvtags af strå, betongulve. Indrettet til brændsel og W.C.

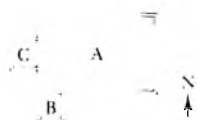
c) Udbygning (2,7 × 2,2 × 2,0 meter). Opført af brædder, halvtags af brædder med pap. Betongulv.

Hele bebyggelsen på kampestenssokkel.

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 47

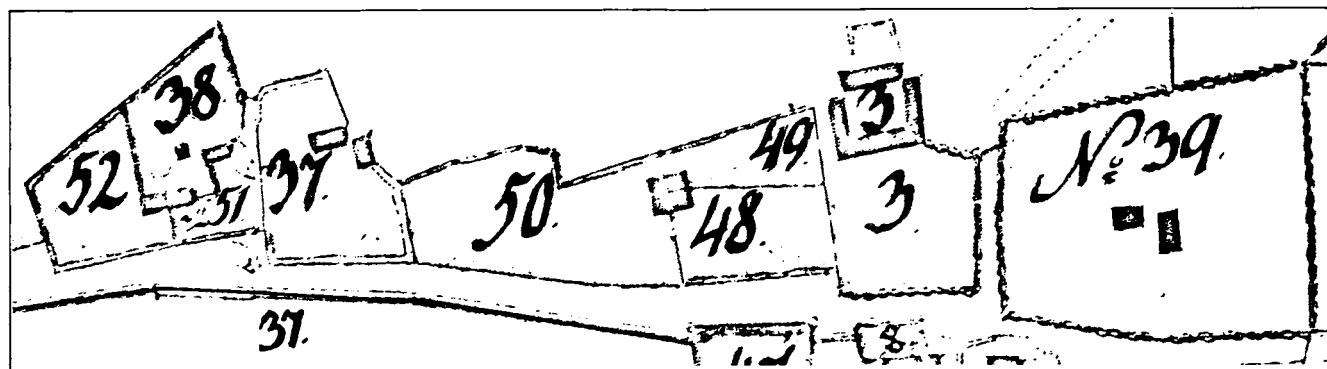
År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1855	Hans Jørgensen Marie Hansdatter	51 59	Vollerslev Bjæverskov	tækkemand hustru
1860	Hans Jørgensen Marie Hansdatter	56 63	Vollerslev Bjæverskov	husmand, tækkemand hustru
1870 og 1880 mangler				
1890	Niels Peter Hansen Karoline Petrea Mikkelsen Anne Cecilie Laura Hansen Johanne Sofie Marie Hansen Elisabeth Sara Hansine Hansen Hans Christian Hansen	28 28 8 6 3 1	H. Kbh. Førslev, Sorø A. Fuglebjerg, Sorø A. Fuglebjerg, Sorø A.	tømmer hustru datter datter datter søn
1901	Hans Jensen Stine Jensen Sofie Jensen Peter Jensen Johannes Jensen Kristian Jensen Hansine Jensen	21.08.1853 21.09.1864 19.03.1887 06.05.1888 05.04.1891 19.04.1893 14.03.1895	Skelby Gunderslev, Sorø A. Gunderslev, Sorø A. Gunderslev, Sorø A. Gunderslev, Sorø A. H.	herskabskusk hustru datter søn søn søn datter
1906	Hans Jensen Stine Jensen Kristian Jensen Hansine Jensen	21.08.1853 21.09.1864 19.04.1893 14.03.1895		landarbejder hustru søn datter

Grundplan 1952

A. Beboelse
B. Brændsel og W.C.
C. Brændsel

»Den saakaldede 4-kantede Bygning«

På hjørnet af matr. nr. 48, 49 og 50 Herlufllille

Fæste (R)
...1808... Niels Christensen

Ser man på matrikelkortet fra 1808 over disse linjer konstateres det ejendommelige træk, at en bebyggelse er beliggende på et

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 48 [til og med 1860]

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Niels Christensen	46		gift 1. gang, væver, husmand uden jord
	Anna Larsdatter	42		gift 1. gang, hustru
	Ellen Nielsdatter	9		datter
	Christen Nielsen	4		søn
1834-50 mangler				
1855	Hans Jensen	35	H. Alsted, Sorø A.	træskomand
	Ane Kirstine Christensdatter	28	H.	hustru
	Maren Kirstine Hansdatter	3		datter
1860	Hans Jensen	36	H. Alsted, Sorø A.	husmand, daglejer
	Ane Kirstine Christensdatter	33		hustru
	Karen Sofie Hansen	11	H.	datter
	Maren Kirstine Hansen	8	H.	datter

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 49 [til og med 1850]

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Lars Nielsen	33		gift 1. gang, husmand, opsynsmand ved Bøgede-gården
	Maren Sørens datter	32		hustru
	Karen Larsdatter	5		datter
	Catharina Larsdatter	1		datter

1834-50 mangler

hjørne, hvor de tre matrikel-numre 48, 49, 50 støder sammen. Måske har det været en sammenbygning af flere huse, der tilsammen har dannet et kvadrat, der rækker ind over tre matr.-numre. Det er formentlig det, som i indberetningen af 20. januar 1805 fra Ravnstrup til matriklen betegnes som den »såkaldede 4-kantede Bygning i Herlufllille«. [= det kvadratiske hus]. Noget tyder på, at smedjen engang har ligget her. Bebyggelsen er væk, men måske er der rester i det nuværende »Karlsens Hus« kaldet.

I tidens løb skete ændringer i ejerforhold og mageskifter, ligesom der blev etableret vandværk, senere også frysehus. Sammenlign matrikelkortet herover med luftfotografiet på den modstående side.

En del af arealet erhvervedes af købmand Jens Chr. Jensen, der på billedet herunder ses sammen med sønnen Johannes og med vandværkets vindmotor i baggrunden.

Bygnings- beskrivelse 1984

Fritliggende nord-syd-ventdt enfamiliehus beliggende bagest på grunden, i 1½ etage, af sortstolpet bindingsværk på kampestenssokkel, med hvide tavler, 2-delt halvdør, nye og gamle blå 2-rammede tværsprossede vinduer, de to fag mod vej af grundmur, med grovpudset sokkel og nyere rammedør og vinduer med sålbænk, tag af strå, med trægesims, tagsten langs stern, 3-rammet kvist og 1 skorsten, mod nord med 2 fag bindingsværks udskud med papdækket tværstillet halvtag og 1 skorsten, tilføjet et fag grundmuret tværhuis.

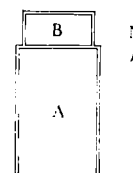
Herlufllillevej 38

Matr. nr. 48 b og 49 b Herlufllille

Ejer 1987: Sekretær Helene og teatersouschef Henrik Moe

Grundplan 1943

A. Beboelse
B. Vaskehus

- Fæste (R)*
29.10.1852 Lars Christensen
Arvefæste 1884 (R)
13.07.1884 Ole Carlsen
24.06.1918 frøken L. Carlsen og
sygeplejerske
Louise Carlsen
- Selveje 1919*
28.09.1935 Louise Carlsen,
sygeplejerske
09.11.1972 skifteretsatt. som adk.
for Knud Jensen
12.01.1983 Helene og Henrik Moe

*Til højre: Huset set fra nordøst.
På modsatte side ses det
fotograferet fra sydøst.*

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 48/49 fra og med 1855

Bebyggelses- historie

Endnu i midten af 1800-tallet betegnedes bebyggelsen på dette sted som et fæstehus, øst-vest-vendt, 6 fag, men senere blev foretaget en væsentlig ombygning, således at det i 1884 beskrives som en nord-syd-vendt længe på 6 fag til beboelse, stald og tørvehus. I 1909 var det forlænget med 2 fag og omfattede foruden beboelse og stald en lo. Hele længen ($21\frac{1}{2} \times 11 \times 3\frac{1}{4}$ alen) var stadig af bindingsværk på kampestensfundament og med stråtag.

En mere udførlig beskrivelse kendes først fra 1919, da stald og lo var nedlagt:

a) Beboelse ($11 \times 7 \times 2,2$ meter). Dels bindingsværk på kamp, dels grundmur (12 tommer hulmur) på betonfundament. 4 værelser, køkken og gang samt 2 værelser i tagetagen. Bræddeløfter og -gulve overalt.

b) Tilbygning mod nord ($5,9 \times 2,8 \times 2,2$ meter). Bindingsværk, betonfundament, paptag. Vaskehus, brændselsrum, retirade.

I 1943 lod Louise Carlsen bebyggelsen hovedindsatse, isolere og modernisere med elektricitet og sanitet samt indrette endnu et værelse i tagetagen.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1855	Lars Christensen	50	Skelby	husmand, daglejer
	Karen Hansdatter	44	Skelby	hustru
	Kirsten Larsdatter	14	H.	datter
	Christen Larsen	11	H.	søn
	Hans Larsen	7	H.	søn
1860	Lars Christensen	56	Skelby	kreaturoppasser
	Karen Hansen	47	Skelby	hustru
	Hans Larsen	12	H.	søn
	Hendrik Jensen	10	H.	forsørges af fattigvæsenet
1870	Lars Christensen	65	Skelby	fattiglem
	Karen Hansen	55	Skelby	hustru
1880	Ole Carlsen	40	Glumsø	daglejer
	Kirsten Larsdatter	38	H.	hustru
	Maren Kirstine Carlsen	13	H.	datter
	Hans Carlsen	11	Glumsø	søn
	Lars Carlsen	8	H.	søn
	Oline Marie Carlsen	6	H.	datter
1890	Anna Sophie Carlsen	1	H.	datter
	Karen Hansdatter	66	H.	enke, hustruens moder under fattigunderstøttelse
	Ole Carlsen	50	Glumsø	husmand
	Kirsten Larsen	48	H.	hustru
	Maren Kirstine Carlsen	23	H.	datter
1901	Anne Sofie Carlsen	11	H.	datter
	Karoline Kristine Carlsen	8	H.	datter
	Lovise Elisabeth Carlsen	5	H.	datter
	Ole Carlsen	10.08.1839	Glumsø	husmand
1906	Kirsten Carlsen	27.03.1841	H.	hustru
	Ole Carlsen	10.08.1839		landarbejder
1906	Kirsten Carlsen	27.03.1841		hustru
	Holger Jensen	08.08.1902		plejesøn

Herlufflillevej 39

Matr. nr. 37 a og 38 c Herlufflille (Vestergaard)

Ejer 1987: Gårdejer Knud Bonde Have

Fæste (R)

...1808... Hans Nielsen

...1858... Anders Hansen

Arvefæste 1877 (R)

20.05.1877 Hans Andersen

15.12.1891 Jens Poulsen

16.12.1912 Hans Peter Hansen

Selveje 1919

17.06.1929 Jørgen Oluf Jørgensen

04.09.1947 Christian Jensen

22.04.1955 Knud Bonde Have

Matr. nr. 38 c tillagt ejendommen
15.12.1982. Tidligere ejere heraf se Herlufflillevej 45.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, beliggende syd for vejen, bestående af fritliggende beboelseshus i nord og delvis sammenbyggede staldlænger i

syd, grupperet omkring gårdsplads med cementfliser.

Stuehuset: 1½ etage i bindingsværk, ommuret af hvidmalet pudset gasbeton på høj sortmalet sokkel. Nyere døre og størstedele vinduer, opskalket tag med listeklædt udhæng, tækket med cementtagsten med halvvalm over begge gavle.

De 3 sammenbyggede udlænger: 1 etage, dels af bindingsværk, dels hvidkalket, dels gulstens grundmur, revleporte og døre, nyere og ældre staldvinduer. Taget af bølgeeternit med 1 skorsten.

Østre længe er mod syd påbygget i samme flugt et maskinhus af pandeplader med hel- og halvtag af bølgeeternit.

Parallelt med vestlige længe en fritliggende staldlænge i 1 etages gulstens grundmur på cementpudset sokkel, nyere staldvinduer, pladeklædte gavle og tag af bølgeeternit.

Mod vest endvidere fritliggende hønsehus i 1 etage, af gulmalet berappet grundmur på sorttjæret sokkel, med træklædte gavle og heltag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

På matrikelkortet fra 1808 er anført en vinkelbygget ejendom tilhørende matr. nr. 37 på den nordre side af Herlufflillevej, mens gårdens jorder (Hans Niensens lod) er placeret syd for vejen.

Hvornår det firlængede gårdanlæg er bygget syd for vejen har ikke kunnet fastlægges, men det må være sket omkring midten af 1800-tallet, da Anders Hansen havde gården i fæste. Måske er der ved denne lejlighed brugt materialer fra de gamle bygninger på den nordre side af vejen, hvor arealet, som kun gav plads til hus og have, blev frastykket i 1883 og nyt hus opført (se Herlufflillevej 42).

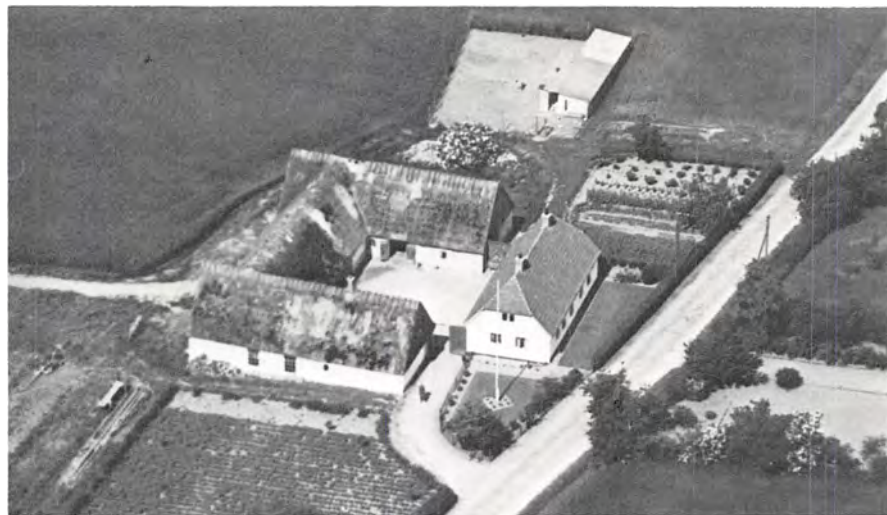
Bygningernes grundplan er i alt væsentligt fastholdt gennem tiden. De ældste kendte oplysninger nævner fire længer: Stuehus i nord, 8 fag (bindingsværk), stald i vest, 6 fag (kampesten, spidsgavle af spån), svine- og tørvehus i syd, 8 fag (kampesten og bindingsværk) og lade og lo i øst, 8 fag (kampesten og bindingsværk).

I 1886 blev stalden udvidet til 10 fag, i 1892 til 11 fag. Desuden blev den østlige længe udvidet til 11 fag, blandt andet med vognporte. I denne periode blev der anskaffet tærskemaskine med hesteomgang.

Alle længerne var af bindingsværk på kampestensfundament og med stråtag. Stuehus blev forbundet med udlængerne ved porte, så gårdspladsen kunne holdes aflukket. Indretningen, som forblev nogenlunde den samme til ca. 1930, var således:

Øverst på siden: Vestergaard set fra nordøst. Luftfoto 1954.

Til venstre: Gården fotograferet fra øst 1949.

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra øst. 1982.

I midten: Oluf Jørgensen.

Herunder: Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1940.

a) Stuehuset (13,9 × 6,9 × 2,4 meter) bestod af 5 værelser, gang, køkken og spisekammer. Bræddegulve og bræddeløfter overalt, i køkkenet og cementgulv. Senere indrettedes et kammer på loftet.

b) I staldbygningen (17,6 × 7,5 × 2,2 meter) var der kostald, staldgang, hestestald, svinestier med bræddeløfter, stenbro i stalde og cementgulve i svinestierne.

c) Ladelængen (12,0 × 7,5 × 2,2 meter) havde tærskelo, gennemkørselsport og

lade, alt med stænge og lergulve. Senere indrettedes også roehus og svinestier i længen.

d) Materiallænge (17,6 × 7,5 × 2,2 meter): karlekammer med lergulv, senere brædder, hønsehuse, lade med stænge, vognport, senere også vaskehus og materialrum.

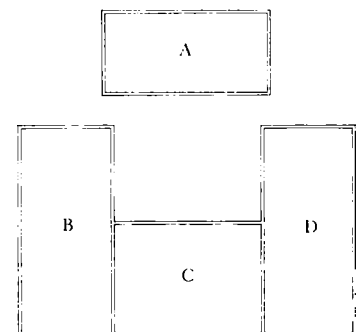
I slutningen af 1930'erne blev der lagt tegl på stuehuset. Endvidere blev der bygget et hønsehuse (5,1 × 3,2 × 2,1 meter) af brædder med pladetag. Yderligere et hønsehuse opførtes i 1944 af brædder på betonsokkel med pladetag.

I 1949 blev staldlængen (b), lade og staldbygning (c) og materiallængen (d) ombygget og udvidet lidt, således at de dels bestod af kampestenmur, dels grundmur. Tagene dels af strå, dels plader.

Grundplan 1949

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Stald og lo
- D. Materiallænge
- E. Hønsehuse
- F. Hønsehuse

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 37 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Hans Andersen	33	H.	gårdejer
	Ane Kirstine Jensen	26	Blovstrød, Frederiksberg A.	hustru
	Anne Marie Andersen	5	H.	datter
	Andrea Hansine Andersen	4	H.	datter
	Anna Margrethe Andersen	2	H.	datter
	Anders Emil Andersen	1	H.	søn
	Ane Marie Hansdatter	61	H.	enke, husfaderens moder
1890	Hans Andersen	43	H.	landpost
	Ane Kirstine Jensen	36	Blovstrød, Frederiksberg A.	hustru
	Anders Emil Andersen	11	H.	søn
	Olga Lovise Andersen	7	H.	datter
	Jensine			
	Kristine Valborg Andersen	3	H.	datter
	Elanea			
	Johanne Mathilde Andersen	1	H.	datter
1901	Jens Paulsen	01.08.1846	H.	gårdmand
	Kirsten Paulsen	24.12.1845	Rønnebæk	hustru
	Anna Paulsen	24.05.1885	H.	datter
	Paul Hermansen	28.03.1877	Beldringe	tk.
1906	Jens Poulsen	01.08.1846		gårdmand
	Kirsten Poulsen	24.12.1846		hustru
	Anna Poulsen	24.05.1885		datter
	Rasmus Jakobsen	05.07.1867		tk.

Herlufflillevej 40

Matr. nr. 50 Herlufflille (Smedjen)

Ejer 1987: Else Margrethe Tandrup Christensen

...1808...	<i>Fæste (R)</i> Frederich Pedersen	27.10.1921	Hans Christian Rem, smedemester
20.10.1843	Peder Christian Frederiksen, kaldet "Kjøbenhavn", smed	23.11.1931	L. Lauersen, Christian Larsen, Olaf Olsen, proprietærer
	<i>Arvefæste 1866 (R)</i>	15.11.1932	H.V. Christensen, smedemester
09.06.1866	Hans Jørgensen, smed	07.07.1946	Vilhelm Herman Tandrup Christensen, smedemester
20.02.1900	Julius Mortensen, smedemester	09.09.1981	skifteretsatt. som adk. for Else Margrethe Tandrup Christensen
	<i>Selveje 1919</i>		
23.05.1921	Anders Søndergaard Sørensen, smedemester		

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom med smedeværksted, bestående af øst-vest-vendt beboelse med tilbygget værkstedsbygning mod øst samt materialeoplag på jordtilliggendet.

Beboelseshus: 1½ etage af hvidmalet glatpudset grundmur, på forsiden med vippevinduer, mod værksted 3-delte jernvinduer, mod vest med vindfang, aftrapet hovedgesims og taskekvist, vestgavl eternitklædt, østgavl med flad omløbende gesims, bagsiden med to udskud, åbent halvtag og to taskekviste, taget belagt med bølgeeternit med 1 skorsten.

Værkstedsbygningen: glatpudset grundmur, med helrammede vippevinduer og 3-fag grønmaledede porte, bagsiden med jernvinduer, taget tildels som shedtag, eternit- og papdækket med 1 skorsten.

Bebyggelses- historie

Smedjen lå som regel i landsbyens udkant af hensyn til brandfaren. Der har været smedje i Herlufflille langt tilbage i tiden. Måske altid beliggende på den vestlige side af landsbyen. Det fremgår ikke af matrikelkortet, hvor smedjen lå ved udskiftningen. Den første sikre efterretning om

Øverst på siden: Smedjen 1911.
Nederst til venstre 1935.
Bemærk vandværkets vindmotor.

H. V. Christensen

V. H. Tandrup Christensen

dens placering er en taksationsforretning af 25. juli 1869 af hvilken det fremgår, at smed Hans Jørgensens arvefæstehus, øst-vest-vendt, var på 9 fag ($22\frac{1}{4} \times 11\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ alen), bygget af kampestensmur med fyrrervertømmer og tegtag. Loft over 4 fag, bræddegulv i 3 fag, 2 skorstene og en baageovn af rå sten, 4 fyldingsdøre og 4 glatte døre. 10 fag vinduer med store ruder. Huset var indrettet dels til beboelse og dels til smedeværkstedet, som var forsynet med en stor port. Det var så godt som nyopført.

Ifølge en vurderingsforretning i 1905 bestod beboelsen af 3 værelser, alle tapet-

Smedjen ca. 1960.

FOLKETÆLLING Herluf Lille matr. nr.: 50

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Frederich Pedersen	26		husmand og smed med jord
1834	Peder Christian Frederiksen Ane Joakademine Rasmusdatter Hans Pedersen	32 41 9		smed hustru søn
1840	Peter Christian Kjøbenhavn Ane Joakademine Lorentzen Hans Pedersen	39 45 15		smed hustru søn
1845	Peder Christian Frederiksen Ane Joakademine Lorentzen	43 52	København Jydstrup, Sorø A.	smed hustru
1850	Peder Christiansen Ane Joakademine Lorentzen	48 57	København Valsømagle, Sorø amt	smed hustru
1855	Peder Christian Frederiksen Kjø- benhavn Ane Joachimine Rasmusdatter	53 62	København Jydstrup, Sorø A.	smed hustru
1860	Peter Christian Kjøbenhavn Ane Kirstine Pedersen Frederik Joachim Pedersen	58 33 2	København Sandby H.	smed hustru søn
1870	Hans Jørgensen Maren Sophie Nielsen Anna Helene Kirstine Jørgensen Jens Peter Hansen	36 29 1 17	Petersborg, Sorø A. H. H. Bråby, Sorø A.	smed hustru datter tk.
1880	Hans Jørgensen Maren Sofie f. Nielsen Anna Helene Kirstine Jørgensen Jørgine Marie Jørgensen Jørgen Christian Jørgensen Jens Peter Jørgensen Niels Frederik Nielsen	46 39 11 9 8 5 16	Petersborg, Sorø A. H. H. H. H. H. H.	smed hustru datter datter søn søn smedelærling
1890	Hans Jørgensen Maren Sofie Nielsen Anna Helene Kirstine Jørgensen Jens Peter Jørgensen	56 49 21 15	Petersborg, Sorø A. H. H. H.	grovsmed hustru datter søn
1901	Morten Julius Mortensen Ingrid Kristine Nikoline Mortensen Elna Margrethe Sofie Mortensen Martha Birte Uille Mortensen Martine Julie Nikoline Mortensen Oluf Peder Christen Serastin Mortensen Viktor Jensen	26.06.1866 17.09.1870 18.11.1889 25.01.1893 10.03.1895 14.09.1897 27.06.1881	København Søllerød, Kbh. A. Søllerød, Kbh. A. Søllerød, Kbh. A. Søllerød, Kbh. A. Søllerød, Kbh. A. Søllerød, Kbh. A. København	smedemester hustru datter datter datter søn skibsbygger
1906	Julius Mortensen Nicoline Mortensen Marta Mortensen Martine Mortensen Oluf Mortensen Ole Christensen	26.06.1866 17.09.1870 25.01.1893 10.03.1895 14.09.1897 06.07.1886		smed hustru datter datter søn smedesvend

Smedjen 1936.

menbygget, således at det i 1952 bestod af fire hoveddele:

- a) Beboelse og smedje med gennemgående kvist (14,5 × 7,2 × 2,5 meter) af grundmur, tækket med plader.
- b) Værksted og lagerrum (8,7 × 14,8 × 2,5 meter) grundmur, tækket med plader og tagpap.
- c) Brændselsrum (2,6 × 3,0 × 2,1 meter), grundmur tækket med tagpap.
- d) Beslagskur m.m. (5,9 × 6,5 × 2,5 meter) grundmur, tækket med pandeplader.

serede og med bræddegulv, gang, køkken, spisekammer, alle med gulve af brændte sten. Beboelsesfacaden ud mod vejen blev nu beskrevet som muret af brændte sten og fuget. Resten af huset var smedjen. Der var mod øst vinkelret på huset bygget et beslaghus af bindingsværk og brændte sten med spidsgavle af spån.

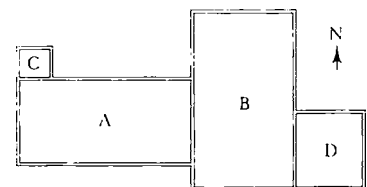
Endvidere var der bygget et baghus (8 × 6½ × 3 alen), 3 fag, bindingsværk med brændte sten, stråtag. Her havde smeden brændsel, materialer og svinehold.

Den tilliggende jord karakteriseredes som god lerholdig uden skadeligt vand.

Der var nylig plantet frugttræer og i øvrigt dyrkedes havesager samt rodfrugter og byg, tilstrækkeligt til at opfede 2 svin årligt.

Ejendommen har undergået en hel del forandringer i tidens løb. I 1936 omfattede den 8 forskellige enheder: Beboelse og smedje, på hvilken der var bygget en gennemgående kvist, rum for brændsel, lager m.m. (tidligere beslaghus), vaskehus, oplagsrum, maskinrum, motorhus (med stationær Fordmotor), garage og et hønsehus.

Senere blev komplekset om- og sam-

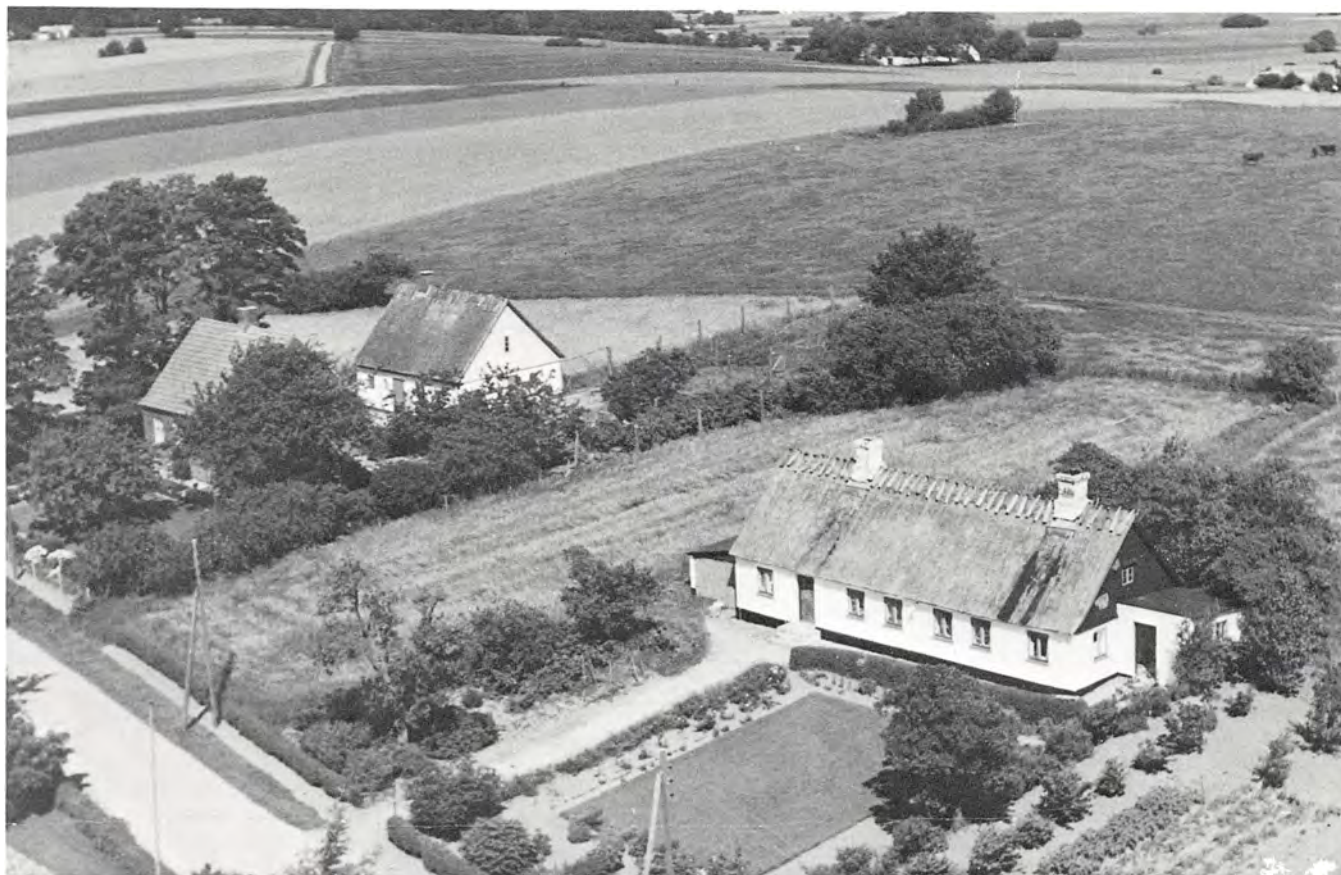
Grundplan 1952

- A. Beboelse og smedje
- B. Værksted og lagerrum
- C. Brændsel
- D. Beslagskur m.m.

Smedjen 1982.

Herlufllillevej 42

Matr. nr. 37 b Herlufllille

Ejer 1987: Tagdækker Arne Mogens Christiansen

Arvefæste 1883 (R)

- 15.06.1883 Lars Pedersen,
tømrermester
09.06.1911 Frederik Pedersen
11.05.1915 Niels Olsen
08.05.1918 Charlotte E. A. U. Olsen,
f. Ølstykke

Selveje 1919

- 18.09.1941 Axel Jensen, tjener
25.01.1949 Peder Jørgensen
10.06.1955 Johannes Hansen
05.04.1966 Arne Mogens Christiansen

Frastykket matr. nr. 37 (Herlufllillevej 39) i 1876.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af øst-vest-vendt stuehus liggende bag forhave, med udbygning mod øst og sidehus mod vest.

Øverst på siden: Herlufllillevej 42 (til højre) og 44 set fra sydøst. 1954. I baggrunden til venstre Glumsø Østerskov.

Til højre: Ejendommen set fra syd. Luftfoto 1949.

Stuehuset: 1½ etage af hvidmalet berappet grundmur på sorttjæret sokkel med rammehoveddør indfattet af røde tegl, 2-rammede blå-hvide vinduer, gavle klædt med brunmalede brædder på klink, taget af bølgeeternit med tagvinduer.

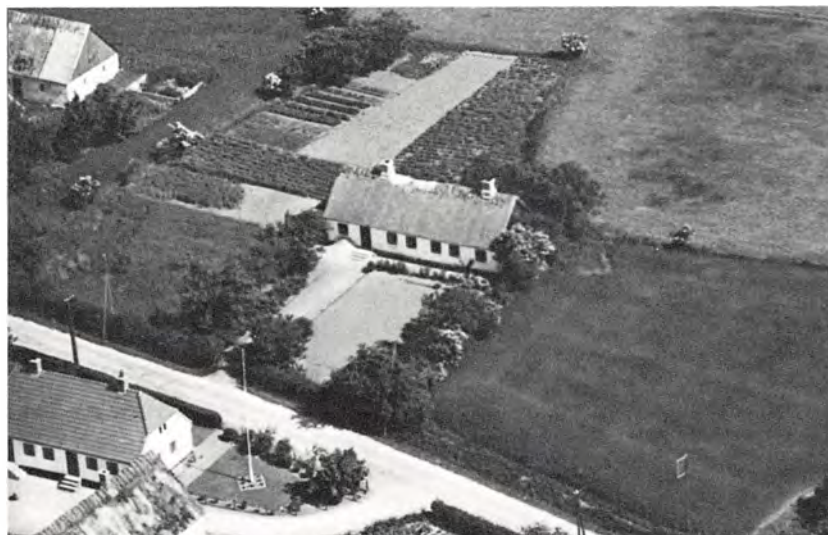
Udbygningen: af grundmur med halvtags paptag.

Sidehus til garage og udhus: grundmur, tildels med buede staldvinduer og papdækket halv- og heltag.

Bebyggelses- historie

I 1883 overtog tømrer Lars Pedersen fra Glumsø i arvefæste denne parcel som tidligere havde hørt til matr. nr. 37 a (Herlufllillevej 39), og hvorpå denne gårds bygninger formentlig tidligere havde ligget.

Om der har været bygningsrester derfra vides ikke, men i hvert fald lod den nye arvefæster opføre et helt nyt øst-vest-vendt

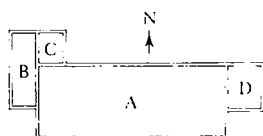
Indkørsel til Herlufllille fra vest.
Postkort 1908.

hus på 7 fag ($17\frac{1}{2} \times 10 \times 3\frac{1}{4}$ alen), 4 fag til 2 stuer med bræddegulv samt køkken og spisekammer, de tre øvrige fag til værksted, åbent op til tagryggen. Det hele var opført på kampestenssokkel i bindingsværk af fyrretømmer, muret med brændte sten, tækket med strå.

Der var brønd ved huset. Den gode sortmuldede jord blev udelukkende benyttet til havebrug. Ved vurderingen til optagelse af lån i »Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme på Landet i Østiftern« blev det bemærket, at ejendomme af denne slags var meget efterspurgt på egnen, især af håndværkere, da arbejdsforholdene var gode der.

Senere blev huset af Niels Olsen forlænget med 3 nye fag og der blev i vest bygget et nord-syd-vendt udhus på 9 fag af $\frac{1}{2}$ -stensmur med paptag, begge udvidelser grundmurede. Stuehuset blev derved opdelt i 4 værelser, køkken, gang og spisekammer, men 1 fag blev indrettet til hestestald og foderlo. Udbygningen rummede vognport og brændselsrum i 7 fag og svinehus i 2 fag.

En hovedstandsættelse af bygningerne blev foretaget i 1943. Stuehuset blev op-

Grundplan 1950
A. Stuebygning
B. Brændselsrum
C. Svinehus
D. Forhus

muret i hulmur med nye vinduer indsat. I stedet for den tidligere hestestald blev der plads til 2 brændselsrum. I udhuset var der nu yderligere 2 brændselsrum og et kaninhus. Ved østgavlen blev tilbygget en køkkengang af høvlde/pløjede brædder med halvtag af pap.

Næste forandring var en forkortelse af det gamle udhus i vest og opførelse af grundmuret, paptækket tilbygning til svi-

nehus. Samtidig blev køkkengangen i øst afløst af en grundmuret forstue.

Hermed omfattede bygningerne i 1950:

a) Stuehus ($15,9 \times 6,3 \times 2,4$ meter).

b) Brændselshus ($6,6 \times 2,3 \times 2,0$ meter).

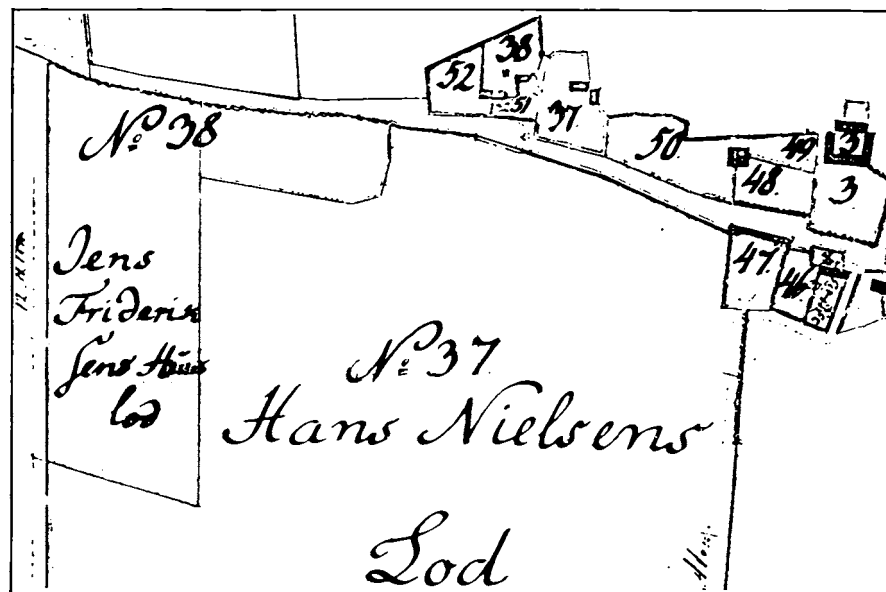
c) Svinehus ($2,6 \times 2,5 \times 2,0$ meter).

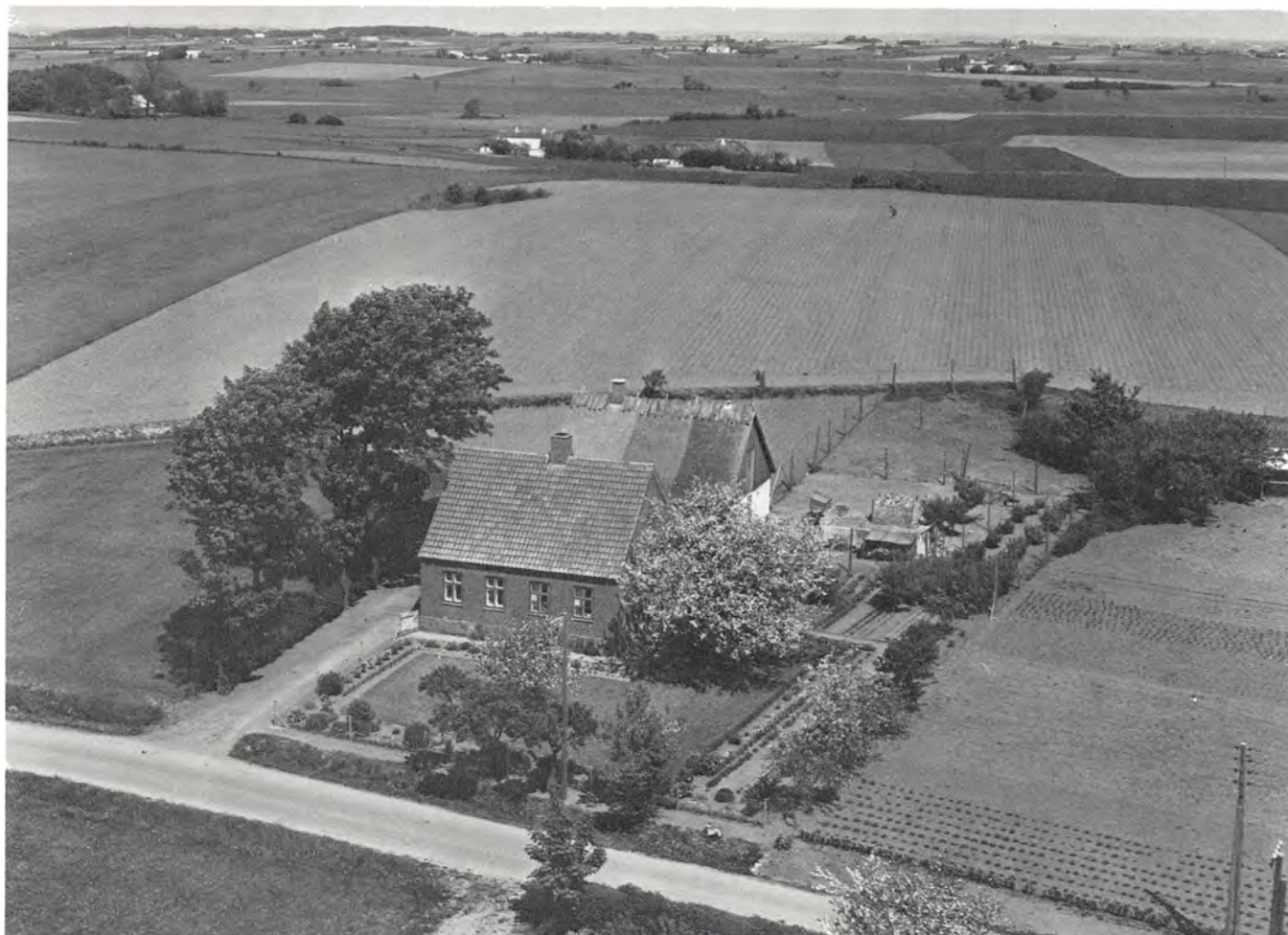
d) Forhus ($4,0 \times 2,9 \times 2,0$ meter).

Alt grundmuret. Stuehus strå-tækt. Øvrige bygninger med tagpap.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 37 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1890	Lars Pedersen Maren Kirstine Hansen	49 57	Glumsø Melby, Frederiksborg A.	tømrer hustru
1901	Lars Pedersen Maren Kirstine Pedersen	03.07.1840 13.02.1832	Glumsø Melby, Frederiksborg A.	tømrermester hustru

Herlufllillevej 44

Matr. nr. 38 a, 51 og 52

Ejer 1987: Kirsten Johansen og reprofotograf Jan Richardt

Fæste (R)
 ...1808... Jens Frederichsen

 ...1834... Peder Hendriksen

06.03.1861 Lisbeth Jensdatter,
 enke efter P. H.
 17.05.1883 Jens Larsen
Arvefæste 1902 (R)

12.11.1902 Hans Christian Larsen
Selveje 1919
 26.01.1946 arveudlægsskøde til
 enkefru Maren Kirstine
 Petersen

(fortsættes side 102)

*Øverst på siden:
 Bebyggelsen set fra syd.
 Luftfoto 1954.*

*Til venstre: Facaden mod
 syd langs Herlufllillevej.
 1983.*

26.09.1949 skifteudskr. som adk.
for de selvskiftende
arvinger efter Maren
Kirstine Petersen

26.09.1949 Edvard Nielsen

30.10.1972 Ole Valsted Hansen

28.06.1984 Henriette Johansen og
John Evers

19.02.1985 John Evers

11.12.1985 Benedict og Ben
Haslund

01.08.1986 Kirsten Johansen og
Jan Richardt

Ejendommen set fra syd. Luftfoto 1949.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af to parallelt liggende længer: et stuehus, øst-vest-vent, bag forhavne med siden mod vejen og en udlænge på nordsiden af gårdspladsen.

Stuehuset: 1½ etage, af røde tegl, på kampestensfundament med ryggede fuger, med sortmalede helrammede vinduer, sider og gavle med omløbende tandsnitsgesims, kraftigt udhængende bølgeeternittag med sortmalede underbrædder og 2-rammet kvist, på bagsiden med build-up-tag og 1 skorsten.

Udlængen: hvidmalet pudset grundmur, tildels af beton, med sort støbt sokkel, port i gavl, 2-fløjet revledør, 2-rammede tværspredte vinduer, halvrunde staldvinduer, på bagsiden muret hovedgesims, gavlene eternitklædte, taget af strå med 1 skorsten.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Jens Fredrichsen	36		gift 1. gang, husmand uden jord
	Anna Madsdatter	31		gift 1. gang, hustru
	Mette Kirstine Jensdatter	6		datter
	Lisbet Jensdatter	1		datter
	Mads Christensen	76		enkemand, hustruens fader
1834	Peder Hendriksen	52		husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	36		hustru
	Maren Christensdatter	8		datter
	Christiane Christensdatter	3		datter
	Jeppe Dienesen	79		inderste, lever af almisse
	Kirsten Jeppesdatter	13		hans datter
	Ane Larsdatter	73		enke, lever af almisse
1840	Peder Hendriksen	60		husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	43		hustru
	Maren Christensdatter	15		datter
	Christiane Christensdatter	9		datter
	Ane Kirstine Pedersdatter	2		datter
	Karen Sophie Pedersdatter	5		datter
	Ane Larsdatter	81		enke, almisselem
	Jeppe Dienesen	86		enkemand, almisselem
	Lisbeth Hansdatter	41		enke, almisselem
	Hans Olsen	10		hendes søn
	Birthe Olsdatter	8		hendes
	Karen Sophie Herlufllille (!)	2		hendes datter
1845	Peter Hendriksen	68	Næstved	husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	45	H.	hustru
	Christiane Christensdatter	14	H.	datter
	Karen Pedersdatter	78	Herfølge	enke, almisselem
	Maren Cathrine Pedersdatter	33	H.	enke, almisselem
	Karen Marie Pedersdatter	10	H.	hendes datter
	Mætte Kirstine Pedersdatter	8	H.	hendes datter
	Ole Pedersen	5	H.	hendes søn
	Maren Sophie Pedersdatter	3	H.	hendes datter
1850	Peiter Hendriksen	69	Næstved	husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	49	H.	hustru
----	Maren Cathrine Sørens datter	37	H.	almisselem
	Ole Pedersen	13	H.	søn
	Maren Sophie Pedersdatter	8	H.	datter
	Hans Pedersen	3	H.	søn
1855	Peiter Hendriksen	77	Næstved	husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	5?	H.	hustru
	Christiane Christensdatter	24	H.	datter
----	Jens Nielsen	77	Holme Olstrup	indsidder, daglejer
	Karen Olsdatter	57	Sonnerup, Sorø A.	hustru
	Karen Sophie Jensdatter	33	H.	datter
	Dorthe Jensdatter	22	H.	skrædderpige
1860	Peiter Hendriksen	82	Næstved	husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Jensdatter	59	H.	hustru
	Christiane Christensdatter	28	H.	datter
	Ane Sophie Kyhl	6	H.	hendes datter
----	Jens Nielsen	82	Holme Olstrup	indsidder, daglejer
	Karen Olsdatter	62	Sonnerup, Sorø A.	hustru
	Dorthe Kirstine Jensdatter	27	H.	datter, skrædderpige
1870	Jens Larsen	43	Sandby	arbejdsmand
	Kristiane Kristensen	39	H.	hustru
	Christen Peder Larsen	5	H.	søn
	Anne Sofie Larsen	4	H.	datter
	Jens Frederik Larsen	3	H.	søn
	Maren Kirstine Larsen	2	H.	datter
	Udøbt drengebarn	u. 1	H.	søn
	Lisbeth Jensdatter	68	H.	enke
----	Karen Olsen	72	H.	enke, aftægtskone
	Karen Sofie Jensen	47	H.	datter, ugift, arbejds-kone
	Ole Christoffersen	9	H.	hendes søn

1880	Lisbeth Jensdatter	79	H.	enke, lever af sin jordlod
	Jens Larsen	52	Sandby	bestyrer
	Christiane Christensdatter	49	H.	hustru
	Jens Frederik Larsen	13	H.	søn
	Maren Kirstine Larsen	12	H.	datter
	Hans Christian Larsen	10	H.	søn
	Mette Marie Larsen	8	H.	datter
	Jensine Christine Larsen	3	H.	datter
	Karen Sophie Larsdatter	57	H.	inderste, arbejderske
1890	Jens Larsen	63	Sandby	husmand
	Christiane Christensdatter	57	H.	hustru
	Signe Christine Larsen	13	H.	datter
1901	Jens Larsen	28.06.1826	Sandby	husmand
	Kristiane Larsen	06.12.1832	H.	hustru
	Hans Larsen	30.01.1870	H.	søn, murerarbejdsmand
	Peder Christian Larsen	11.05.1864	H.	søn, sadelmager
1906	Hans Larsen	30.01.1870		husmand
	Kristiane Larsen	06.12.1832		enke, alderdoms- understøttet
	Peter Larsen	11.05.1864		sadelmager

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 51 (1890-1906 se matr. nr.: 38)

1801	Christen Rasmussen	60		husmand med jord
	Margrethe Olesdatter	50		hustru
	Mette Christensdatter	15		datter
1834-1855 mangler				
1860	Jens Pedersen	53	Kværkeby, Sorø A.	indsidder, daglejer
	Ane Marie Nielsdatter	52	Bavelse	hustru
	Hans Peder Jensen	12	H.	søn
	Christian Jensen	8	H.	søn
----	Inger Christensdatter	54	Glumsø	enke, aftægtskone
----	Ane Sophie Andersdatter	21	H.	datter
	Niels Larsen	39	Strøby	indsidder, daglejer
	Ane Margrethe Frantsdatter	41	H.	hustru
	Peder Nielsen	11	Tybjerg	søn
	Lars Peder Nielsen	6	Aversi	søn
	Karen Marie Nielsen	4	H.	datter
	Hans Christian Nielsen	2	H.	søn
1870	Inger Christensen	63	Glumsø	enke, aftægtskone
----	Jens Pedersen	56	Ringsted	enkemand, fattiglem
----	Lars Davidsen	56	Vetterslev, Sorø A.	arbejdsmand
	Dorte Kirstine Andersen	52	Vetterslev, Sorø A.	hustru
	Kirstine Larsen	10	H.	datter
1880	Lars Davidsen	66	Vetterslev, Sorø A.	arbejdsmand
	Dorte Kirstine Andersdatter	63	Vetterslev, Sorø A.	hustru
----	Kirsten Pedersdatter	65	Everdrup	fraskilt, inderste, arbejderske
----	Karen Christoffersdatter	76	Tybjerg	enke, inderste, arbejderske

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 52

1801	Søren Jensen	68		gift 2. gang, husmand uden jord
	Anna Maria Rasmusdatter	50		gift 1. gang, hustru
	Maren Sørensdatter	8		datter

1834-1855 mangler

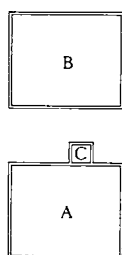
1860-1880 se matr. nr. 51

1890-1906 se matr. nr. 38

Grundplan 1950

A. Beboelse
B. Uldhus
C. Køkkengang

N
↑

Bebyggelses- historie

Efter udskiftningen lå ejendommens bygninger, bestående af 2 fritliggende huse, på den nordre side af vejen, mens jordtiliggendend (kaldet Jens Fredericksens huuslod) lå på den søndre side.

Som nabogrunde til bygningerne lå mtr. nr. 51 og 52, der i perioder var bebygget med lejhuse under Ravnstrup. Alle 3 parceller blev senere lagt sammen og i 1936 blev jordarealet frastykket (se Herlufllillevej 45).

På hovedparcellen var der i 1840 kun brandforsikret en enkelt længe, bindingsværk med stråtag.

I 1903 udvidedes bebyggelsen med en grundmuret stråtekt længe syd for den gamle, der nu rummede stald og lade, mens den nye blev benyttet til beboelse. I 1907 blev den gamle længe erstattet af en anden, bygget af cementmur (beton) med stråtag, og senere kom en nord-syd-vendt længe til i øst beregnet til vognport m.m.

Dermed så bygningerne sådan ud:

a) Stuehus, røde sten på kampestenssokkel, stråtag: 3 værelser, gang med bræddegulv, køkken, spisekammer med cementgulv. Pudsede bræddeloft overalt. På loftet et værelse mod øst.

b) Staldlænge (9,4 × 7,5 × 2,4 meter), beton, stråtag: Ko-, heste- og svinestald med bræddeloft, lo med stænge. Plads til 3 køer, 1 hest samt 2 svinestier.

c) Vognport, brændselsrum hønsehus (6,3 × 4,7 × 1,8 meter). Bindingsværk på kampestensfundament.

Den østlige længe (c) blev nedbrudt, da landbrugsdriften blev indstillet.

Det foreligger ikke oplyst, hvornår de gamle huse på mtr. nr. 51 og 52 blev nedbrudt, men det ses, at der blev betalt brandforsikringspræmie for begge så sent som i 1939.

Nordlig længe set fra øst. 1983.

Indkørsel til Herlufllille fra vest. 1983. Nederst til højre: Herlufllillevej nr. 45 fotograferet fra sydvest. 1986.

Herlufllillevej 45

Matr. nr. 38 b Herlufllille

Ejer 1987: Kontorassistent Lone Jacobsen og automekaniker Carl Henning Jensen

22.09.1936 Axel Frederik Petersen,
murer
25.05.1983 Lone Jacobsen og Carl
Henning Jensen

Frastykket matr. nr. 38 a (Herlufllillevej 44) i 1936.

Landbrugsarealet frastykket 15. december 1982 og tillagt Herlufllillevej 39 som mtr. nr. 38 c.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, beliggende bag have mod vej, bestående af beboelseshus og 2 staldlænger, samlet omkring lille gårdsplads.

Stuehus: øst-vest-vendt i 1 etage med udnyttet tagrum og fuld kælder, opført af pudset grundmur på cementpudset sokkel, 2-, 3- og 4-rammede vinduer, i gavl listeklædt indgangsdør med sprossvindue over 2-løbs cementpudset trappe, profileret pudstrukken hovedgesims omløbende ved gavle med ører. Taget af cementtagsten, 1 skorsten.

Mod gård påbygget udskud til entré af samme slags bygning. Fra gårdsplads adgang til kælder.

I vest sammenbygget ved mur med stald- og vognportslænger i 1 etage af samme slags bygning med revleporte og døre. Tag af cementtagsten.

På grunden endvidere fritliggende hønsehushus af gasbeton med heltag af bølgeeternit.

Landbrugsdriften ophørte, da jordarealet overgik til mtr. nr. 37 a (Herlufllillevej 39).

Bebyggelses- historie

Da jordtilliggendet til mtr. nr. 38 a m.fl. (Herlufllillevej 44) i 1936 blev frastykket, opførtes syd for vejen to helt nye bygninger: grundmurede, cementpudsede, tækket med cementtegl.

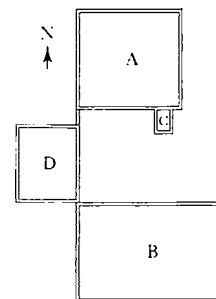
a) Beboelse (8,8 × 8,25 × 3,4 meter): 3 værelser, køkken, entre med bræddegulve og pudsede lofter, spisekammer og køkkengang med betongulv, kælder under det hele med værksted, materialrum, vaskerhus, viktualierum. Jernbetonlofter og betongulve.

b) Stald og lo (12,5 × 8,25 × 2,7 meter): hestestald, kostald, foderlo, svinehus, roehus og lo, alt med bræddeloft og betongulve.

Mellem de to huse blev opført en forbindelsesmur mod vest.

Få år senere blev til stuehuset ud mod gården tilbygget en lille forgang af grundmur med tegltag (2,0 × 1,5 × 3,0 meter).

I 1953 byggedes i øst et nord-syd-vendt udhus (6,4 × 5,0 × 2,7 meter) dels af hulmur, dels ½-sten med piller, tækket som de øvrige bygninger. Indrettet i 2 rum til henholdsvis hønsehushus og vognport. Rafte-lofter belagt med ler. Gulve af beton.

Grundplan 1953

A. Beboelse
B. Stald og lo
C. Forgang
D. Hønsehushus m.m.

*Ejendommen set fra sydvest.
Luftfoto 1949.*

Herlufllillevej 48

Matr. nr. 9 a Herlufllille

Ejer 1987: Værkfører Ole Sørensen

Fæste (T)

24.11.1783 Hans Nielsen
10.12.1810 Frederik Nielsen
18.10.1834 Jens Johansen
26.11.1844 Peder Jensen

Arvefæste 1869 (T)

03.04.1869 Lars Nielsen
17.06.1915 Lars Peter Larsen

Selveje 1919

02.06.1919 Jens Peder Pedersen
29.05.1944 Erna Knudsen,
f. Bohmann Rasmussen
27.03.1965 Tage Hansen
03.04.1967 Ole P. Sørensen
05.05.1969 Poul G. Nielsen
25.04.1972 Erik Flysta
20.07.1973 Mogens Ellehave Jensen
11.04.1975 Ole Sørensen

Oprindelig frastykket mtr. nr. 3 (Hovvejen 7).

Jordarealet (mtr. nr. 9 b og 9 c) senere frastykket og tillagt mtr. nr. 3 (Herlufllillevej 32).

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af en øst-vest-vendt fritliggende længe i 1½ etage, grundmuret i røde tegl, med kampestenssokkel, optrukne sokkelfuger i hvid kalk og hovedgesims med sparrenkopskifte, forsiden med staldvinduer, vippeport, nyere vinduer og indgangsdør, bagsiden tildels pudset, af kampesten og røde tegl, vest-

gavlen af kampesten med eternitklædt tagtrekant, tag af bølgeeternit, med takskevist på forsiden og 1 skorsten.

Bebyggelses- historie

Oprindelig bestod bebyggelsen af 2 mindre øst-vest-vendte huse langs vejen, opført i bindingsværk med stråtag. I det østlige beboelse, i det vestlige stald og lo. Hu-

*Bygnings facade mod
Herlufllillevej. 1983.*

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Frederik Nielsen	58		enkemand, aftægtsmand
	Lisbeth Hansdatter	33		enke, lever af almisse
	Inger Marie Olsdatter	12		hendes datter
	Hans Olsen	5		hendes søn
	Birthe Olsdatter	2		hendes datter
	Jens Jensen	32		inderste, daglejer
	Marie Hansdatter	30		hustru
	Maren Jensdatter	3		datter
1840	Ane Marie Jensdatter	1		datter
	Jens Johansen	37		husmand, daglejer
	Lisbeth Jensdatter	48		hustru
	Inger Sophie Jensdatter	8		datter
	Søren Jensen	5		søn
1845	Frederik Jacobsen	60		enkemand, inderste, aftægtsmand
	Peder Jensen	39	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Andersdatter	57	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Inger Sophie Jensdatter	14	H.	datter
	Søren Jensen	10	H.	søn
1850	Frederik Nielsen	60	Tybjerg	enkemand, aftægtsmand
	Peder Jensen	44	H.	husmand, daglejer
	Karen Andersdatter	60	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Søren Jensen	15	H.	søn
	Frederik Nielsen	70	Tybjerg	enkemand, almissem
1855	Peder Jensen	48	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Ellen Hansdatter	36	Glumsø	hustru
	Maren Kirstine Hansdatter	7	Glumsø	datter
1860	Frederik Nielsen	78	Tybjerg	enkemand, forsørges af fattigvæsenet
	Peder Jensen	54	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Ellen Hansdatter	42	Glumsø	hustru
1870	Maren Kirstine Madsen	12	Glumsø	søn
	Lars Nielsen	25	Ringsted	arbejdsmand
1880	Maren Kirstine Madsen	21	Glumsø	hustru
	Lars Nielsen	35	Ringsted	husmand
1890	Maren Kirstine Madsen	31	Glumsø	hustru
	Anna Christine Nielsen	8	H.	datter
	Ellen Johanne Nielsen	5	H.	datter
	Larsine Marie Nielsen	2	H.	datter
	Lars Nielsen	45	Ringsted	husmand
1901	Maren Kirstine Madsen	41	H.	hustru
	Maren Laurine Nielsen	12	H.	datter
	Niels Peder Nielsen	9	H.	søn
	Jens Peder Nielsen	2	H.	søn
	Lars Nielsen	29.10.1844	Ringsted	husmand
1906	Maren Kirstine Nielsen	21.02.1848	Glumsø	hustru
	Jens Peder Nielsen	22.04.1887	H.	søn
1906	Lars Nielsen	29.10.1844		husmand
	Stine Nielsen	21.02.1848		hustru
	Anna Olsen	30.01.1900		slægtning

sene blev senere bygget sammen til en længe på 11 fag (1875).

Der blev foretaget forskellige bygningsændringer i tidens løb. Bindingsværket blev erstattet af kampestensmure. Senere blev først halvdelen af den sydlige facade, dernæst halvdelen af den nordlige muret af røde sten og fuget. Begge gavle var stadig af kampesten, den vestlige dog med brædder i spidsen.

Ruminddelingen bibeholdtes nogenlunde uforandret og kan fra en vurdering i 1946 beskrives således:

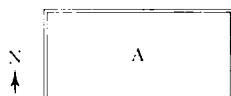
Beboelse, lo og stald af dels kampesten, dels grundmur, stråtag (15,8 × 7,6 × 2,3 meter):

I øst: 2 stuer med bræddegulv og krydsfinerlofter, køkken, køkkengang, entre med bræddegulv og insulitelofte. Spisekammer med halvkælder, betongulv.

I vest: Lo og brændselsrum med lergulv, kostald og svinehus med stenbro, stænge over denne del af længen.

På dette tidspunkt var beboelsesafdelingen nyistandsat.

Bygningen kaldtes i mange år for »Stenhuset«.

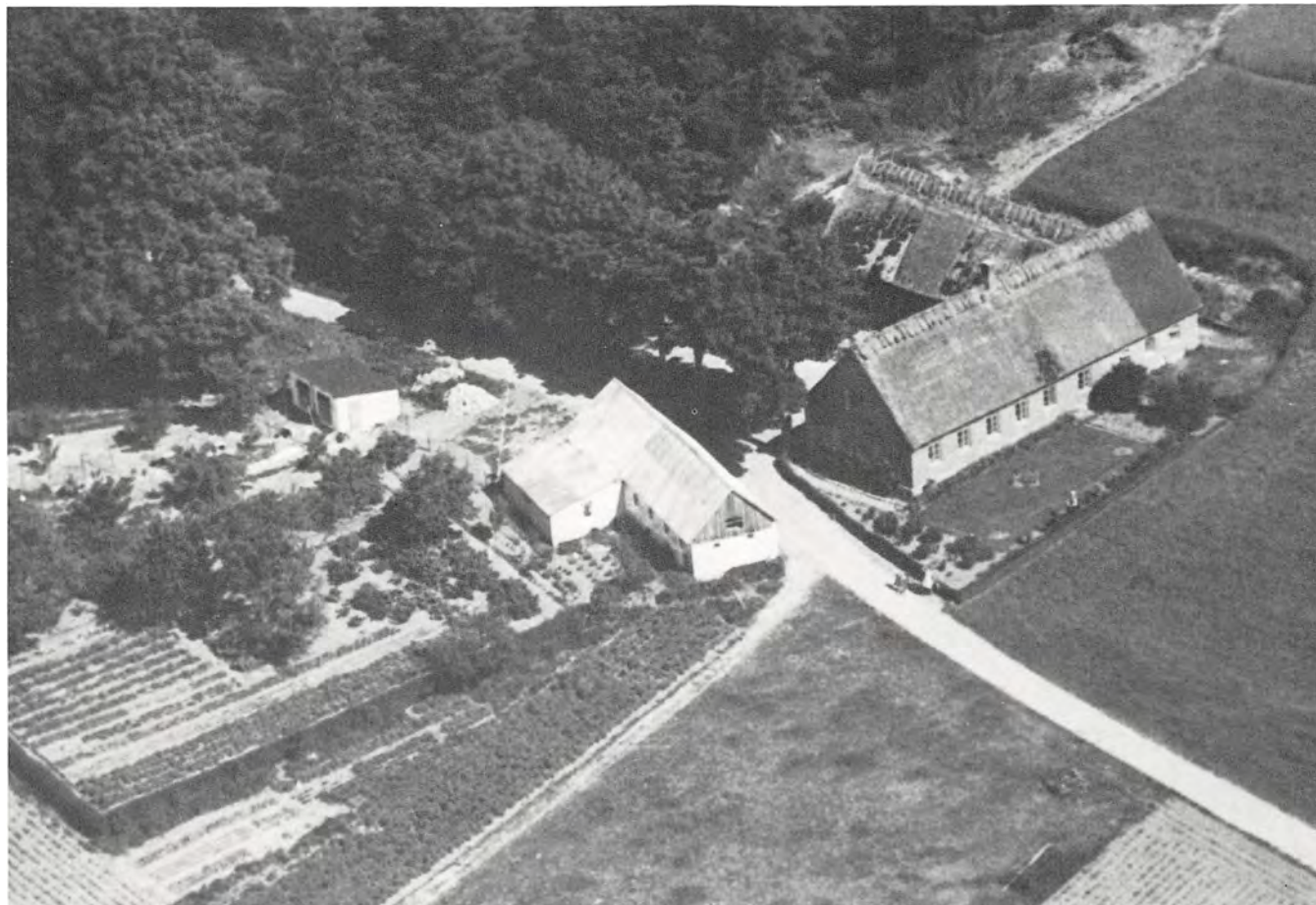

Grundplan 1946
A. Beboelse, stald, lo m.m.

Øverst på siden:
Gavl mod vest. 1986.

Til højre: Nordlig facade. 1986.

Herlufllillevej 50

Matr. nr. 20 a og b Herlufllille

Ejer 1987: Gårdejer Jens Anton Larsen

Fæste (R)

...1808... Peder Andersen

...1845... Hans Hansen

Arvefæste 1872 (R)

11.12.1872 Peter Larsen

22.01.1906 Lars Peter Larsen,
skovfoged

Selveje 1919

07.02.1939 Jens Anton Larsen

ryggede fuger, på kampestensfundament, med nyere indgangsdøre til hver side, hoveddør over trappe, hvide 3-rammede vinduer, aftrappet hovedgesims, eternit-tag, mod gården med 3-rammet kvist, 1 skorsten.

Staldlængen: røde tegl, tildels af nyere murværk, med ny port, grønne revledøre, helrammede stalddøre, aftrappet hovedgesims, tag af bølgeeternit.

Den lille sydlænge: hvidkalket berappet grundmur, tildels af bindingsværk, med

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, beliggende i skovbrynet, med indkørsel ad skovvejen til gårdspladsen. På østsiden et stuehus, sammenbygget i nord med en udlænge, på sydsiden en lille udlænge og et grundmuret halvtagskur med 1 skorsten.

Stuehuset: 1½ etage, af røde tegl med

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra sydøst. Luffoto 1949.

Til højre: Indkørsel til gården og Bøgede skov fra øst. 1983.

revledøre, staldvinduer, 2-rammet vindue, højtsiddende luger, grøn bræddeklædning, på gavlen 1 skorsten og lille bræddeudskud, på bagsiden med grundmuret udskud, taget dækket af blikplader.

Bebyggelses- historie

Ved indkørslen til Bøgede Skov er på matrikelkortet fra 1808 vist en bebyggelse nord for skovvejen, bestående af to fritliggende bygninger omtrent placeret som den i 1986 eksisterende vinkelbygning.

Disse to huse findes i midten af 1800-tallet beskrevet som stuehus, øst-vest-vendt,

14 fag, samt stald og lade i øst, nord-syd-vendt, 8 fag. Husene var opført af bindingsværk med stråtag.

Der er grund til at tro, at der har været bebyggelse langt tilbage på dette sted, og at fæsterne har haft opgaver i forbindelse med skovdriften.

Ved udskiftningen blev mtr. nr. 20 benævnt Peder Andersens lod.

Foruden de ovennævnte huse må der senere være opført endnu et hus, antagelig syd for skovvejen. Det blev brandforsikret som Niels Hansens enkes fæstehus, beskrevet som et stuehus af bindingsværk.

Her var ægteparret Mette Olsdatter og Niels Hansen formentlig flyttet ind som aftægtsfolk sammen med deres ugifte datter, Johanne Marie, da sønnen Hans Hansen overtog fæstemålet. Han kan man foruden som landbruger, der lever af sin jordlod, også finde nævnt som skovfoged.

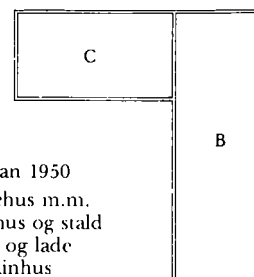
I 1871 frastykkedes en del af landbrugsarealet mod syd langs skoven som mtr. nr. 20 b. Dette jordstykke fik Hans Hansen i arvefæste og fungerede her som skovfoged. Formentlig flyttede han ind i forældrenes førnævnte aftægts hus, da Peder Larsen, der var blevet gift med datteren Karen Marie omtrent samtidig overtog fæstemålet på hovedparcellen 20 a.

Peder Larsen blev i 1880 skovfoged og fik dermed begge parceller i fæste.

I 1892 den 29. januar skete katastrofen: bygningerne nord for skovvejen nedbrændte totalt, og hvad der var tilbage blev nedrevet. På tomten byggede Peder Larsen en grundmuret vinkelbygning, dels af røde mursten, dels kampesten. Den østlige del, nord-syd-vendt, blev indrettet dels til beboelse, dels til heste- og kostald. I den

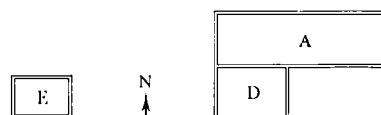
FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 20 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1845	Hans Hansen	35	Toksværd	husmand, lever af sin jordlod
	Bodil Steffensdatter	36	Teestrup	hustru
	Hans Hansen	7	Tybjerg	søn
	Niels Hansen	59	Tybjerg	aftægtsmand
	Mætte Olsdatter	43	Tybjerg	hustru
	Johanne Marie Nielsdatter	11	H.	datter
1850	Hans Hansen	40	Tybjerg	parcellist, lever af sin jordlod
	Bodil Steffensdatter	41	Teestrup	hustru
	Hans Hansen	12	Tybjerg	søn
	Karen Marie Hansdatter	3	H.	datter
-----	Niels Hansen	69	Tybjerg	aftægtsmand
	Mætte Olsdatter	48	Tybjerg	hustru
1855	Hans Hansen	45	Tybjerg	parcellist, lever af sin jordlod
	Bodil Steffensdatter	46	Teestrup	hustru
	Hans Hansen	17	Tybjerg	søn
	Karen Marie Hansdatter	8	Tybjerg	datter
-----	Niels Hansen	69	Tybjerg	aftægtsmand
	Mætte Olsdatter	53	Tybjerg	hustru
	Johanne Marie Nielsdatter	20	H.	datter
1860	Hans Hansen	50	Tybjerg	skovfoged
	Bodil Steffensdatter	51	Teestrup	hustru
	Karen Marie Hansen	15	H.	datter
1870	Hans Hansen	59	Tybjerg	jordbruger
	Bodil Steffensdatter	60	Teestrup	hustru
	Karen Marie Hansen	22	H.	datter
-----	Johanne Marie Nielsen	35	H.	ugift, husmoder
1880	Peter Larsen	55	Hammer	husmand
	Karen Marie f. Hansen	32	H.	hustru
	Hansigne Marie Botilde Larsen	7	H.	datter
	Anna Laurette Petrine Larsen	3	H.	datter
	udøbt drengebarn	u. 1	H.	søn
1890	Peder Larsen	45	Hammer	husmand
	Karen Marie Hansen	42	H.	hustru
	Hansigne Marie Botilde Larsen	17	H.	datter
	Anna Laurette Petrine Larsen	13	H.	datter
	Lars Peder Larsen	10	H.	søn
	Emilie Marie Christine Lar	5	H.	datter
	Sophie Teodora Ulrikke Larsen	2	H.	datter
1901	Peder Larsen	18.10.1844	Hammer	gårdmand
	Karen Marie Larsen	12.08.1847	H.	hustru
	Anna Laurette Petrine Larsen	21.09.1876	H.	datter
	Lars Peder Larsen	20.12.1879	H.	søn
	Emilie Marie Kirstine Larsen	04.05.1884	H.	datter
	Sophie Theodora Ulrikke Larsen	24.03.1887	H.	datter
1906	Lars Peder Larsen	20.12.1879		gårdmand
	Sine Larsen	26.05.1872		husbestyrerinde
	Sophie Larsen	24.03.1887		tp.
	Peder Larsen	18.10.1844		slægtning, aftægtsmand

Grundplan 1950

- A. Svinehus m.m.
- B. Stuehus og stald
- C. Stald og lade
- D. Maskinhus
- E. Hønseshus

Bebyggelsen set fra nord. Ca. 1940.

Derunder: Gårdspladsen. 1986.

nordre længe, der senere blev forlænget, rummedes yderligere en del af kostalden samt lo og lade med stænge.

Syd for skovvejen opførtes et svinehus og vognport af bindingsværk på kampestensfundament. En del af det blev senere ombygget med murværk på betonsokkel.

Alle bygninger var tækket med stråtag. Rumfordelingen i udbygningen blev ændret fra tid til anden, men iøvrigt blev bebyggelsen med undtagelse af de nævnte ændringer bevaret, hvilket fremgår af en bygningsbeskrivelse fra 1950:

a) Stuehus og stald (22,4 × 7,6 × 2,5 meter), opført på kampestensokkel af røde sten, fuget, 12 tommer hulmur, stråtag.

Beboelse: 5 værelser, entre, køkken, spisestue, bræddegulve, 2 pudsede lofter, ellers bræddeloft. Desuden bryggers med betongulv.

Stalden: kostald med betongulv og bræddeloft.

b) Stald og lade (13,2 × 7,6 × 2,5 meter) opført på kampestensokkel, sydsiden af 9 tommer massiv mur, nordsiden, dels af 12 tommer hulmur, dels ligesom vestgavlen af kampesten. Stråtag. Opdelt i kostald, hestestald og roehus med bræddeloft, vognport med rafteloft. Betongulve overalt.

c) Svinehus med mere (14,8 × 4,8 × 2,1 meter): en del af muren af bindingsværk, sydsiden af 12 tommer hulmur, resten murværk af halvsten med piller. Betonsokkel. Tag af pandeplader, overgavle af brædder. Indrettet til svinestier med rafteloft med ler, redskabs- og brændselsrum med bræddeloft. Betongulve overalt.

d) Maskinhus (6,3 × 4,3 × 2,4 meter): halvstensmur med piller på betonsokkel. Halvtag med pandeplader. Jordgulv.

e) Hønseshus (5,0 × 3,7 × 1,9 meter), 2 rum med gulv af henholdsvis jord og be-

ton. Halvstensmur med piller på betonsokkel. Halvtag af brædder og tagpap.

Gårdejer Anton Larsen, der overtog ejendommen i 1939, er søstersøn til den foregående ejer og dermed har den været i skovfogedslægtens fæste og eje i over 150 år.

Til venstre herunder: Lars Peder Larsen (f.1879) med søsteren Sophie (f.1872) og en ukendt veninde (til højre).

Højre billede: Anton Larsen med radrenser engang i 1940'erne.

Hertuflillevej set mod nord fra hjørnet af Glumsøvej. 1982.

Herluflillevej 54

Matr. nr. 13 b Herluflille

Ejer 1987: Bankassistent Jette Christa og bankfuldmægtig Per Kaufmann Sørensen

- 25.02.1937 Sofus Mastrup, skovarbejder (ejendomsskøde fra Landbrugsministeriet)
- 25.08.1958 skifteudskr. som adk. for Thomine Mastrup
- 22.04.1960 skifteudskr. som adk. for selvsiftende arvinger
- 22.04.1960 arveudlægsskøde til Henry Mastrup
- 16.07.1973 skifteattest som adk. for Lydia Christoffersen og Henning Mastrup
- 09.08.1973 Keld Topholm Nielsen
- 21.08.1979 Peter Tellerup
- 02.02.1982 Jette og Per Kaufmann Sørensen

Tidligere leje-hus under Ravnstrup.

Bygningsbeskrivelse 1984

Fritliggende nord-syd-ventt huslænge langs vej i 1 etage med udnyttet tagrum, af hvidmalet og pudset grundmur på sortmalet og pudset sokkel, nyere 3-rammede sortbejsede vinduer med sprosser, 2-delt revledør. Taget af strå med 1 lille kvist og 1 skorsten.

På bagside påbygget overdækket terrasse.

Mod nord på grunden fritliggende brændehus i 1 etage af hvidmalet og pudset grundmur med tag af bølgeeternit.

Mod syd endvidere fritliggende carport.

Bebyggelses-historie

Den oprindelige hovedparcel mtr. nr. 13 (senere tilføjet a) Herluflille, der udgjorde Eege Mose (også kaldet Vinderup Mose eller Herluflille Mose), det nordligste område af landsbyens jorder, hørte efter udskiftningen direkte under Ravnstrup og er senere tillagt mtr. nr. 14 (Bøgeskovvej 14).

Hvornår og hvordan den lille jordstrimmel mtr. nr. 13 b, som ligger langt borte fra mtr. nr. 13 a, er opstået, vides ikke, men det kan være sket ved en udretning af den nord-syd-gående ende af Herluflillevej mod Ravnstrup. Parcellen er optegnet allerede på matrikelkortet fra 1808. Den synes i en periode at være dyrket sammen med mtr. nr. 21 (se Ravnstrupvej nr. 86), der omkring 1890 blev inddraget under godset.

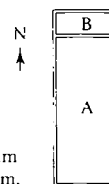
Omtrent samtidig - i 1894 - blev i brandforsikringen optaget et ikke tidligere forsikret »stuehus af bindingsværk med stråtag« på mtr. nr. 13 b.

FOLKETÆLLING Herluflille matr. nr.: 13 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1901	Peter Hansen	12.02.1840	H.	daglejer ved agerbruget hustru datter
	Karen Hansen	10.01.1845	H.	
	Hansine Hansen	10.12.1889	H.	
1906	Peder Hansen	12.02.1840		husmand, hustru
	Karen Sophie Pedersen	10.01.1845		

Grundplan

- A. Beboelse
brændselsrum
- B. Svinehus m.m.

Det lå nord-syd-ventt langs vejen og blev senere - ca. 1908 - udvidet med en tilbygning, ligesom der blev opført et øst-vest-ventt svine- og hønsehus i syd, alt sammen af bindingsværk med stråtag.

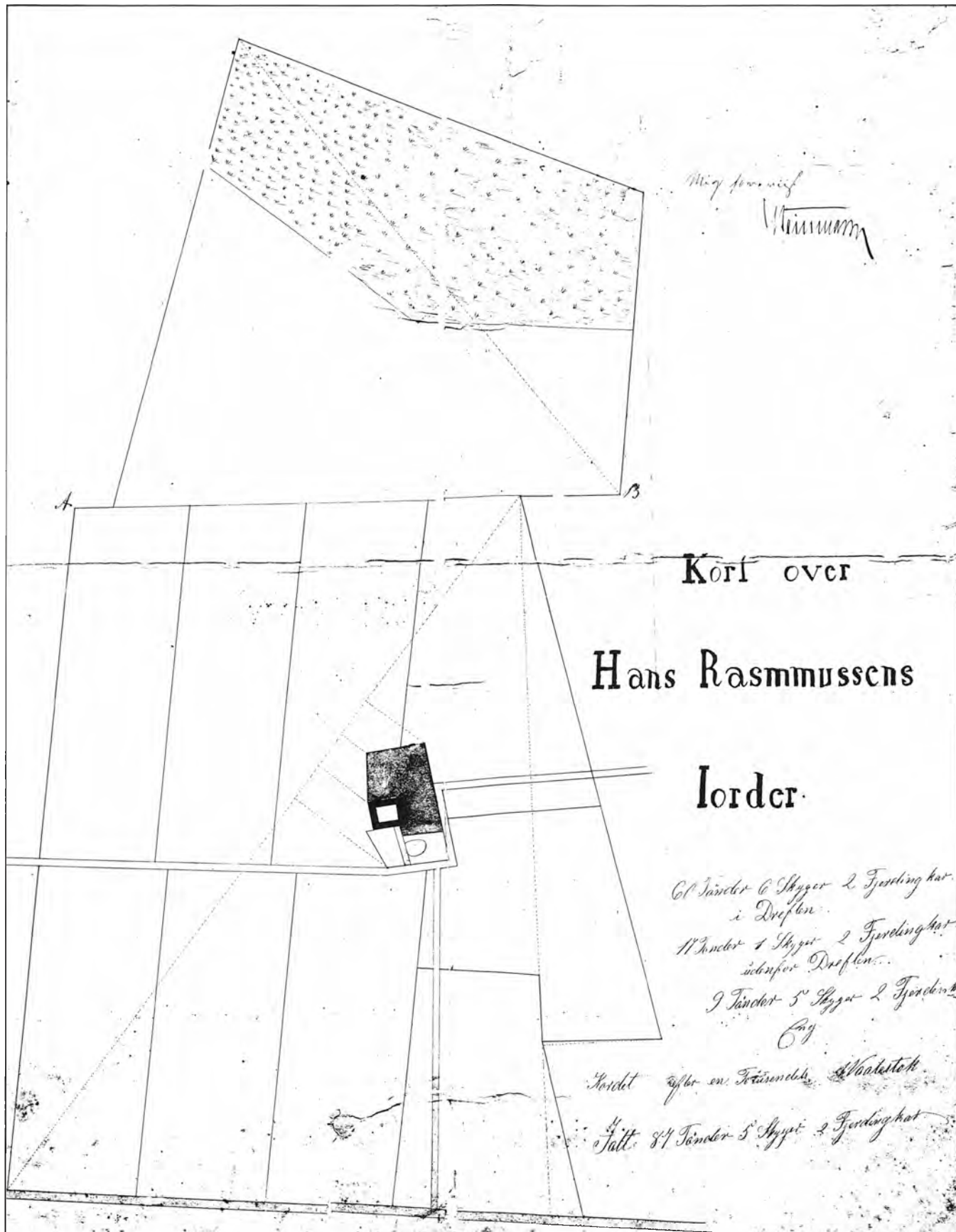
Huset, der må formodes at være opført af herregården som lejebolig, fortsatte som sådan, indtil udstykningen af Ravnstrup i 1935.

Den første, der rykkede ind, var Peder Hansen, »daglejer ved agerbruget«.

Da ejendommen i 1936 overgik til selveje bestod den af en nord-syd-ventt længe, opdelt således:

a) Beboelse, brændselsrum (12,5 × 5,4 × 2,5 meter), dels af bindingsværk, dels dobbelt mur: 3 værelser med loft og gulv af brædder, entre, køkken, køkkengang med bræddeløfter og betongulve, samt brændselsrum med stænge.

b) Tilbygget svinehus og redskabsrum (1,9 × 5,4 × 2,2 meter), opført af brædder med betongulv og tækket med tagpap.

Hovvejen og Stokkebrovej

Kortet her viser »Hans Rasmussens Iorder« (Mtr. nr. 6 a, Stokkebrogaard). Af hvem det er tegnet og i hvilken anledning er ikke opklaret. Det bærer blot påtegningen: »Mig forevist. P. F. Steinmann.« (Tybjerggaard). Kortet er tegnet

efter 1871, men viser, hvorledes Hovvejen tidligere havde et nordligere forløb. Den førte fra vest forbi Guldagergaard, Stokkebrogaard og videre over mtr. nr. 5 a (Næstvedvej 67) i lige linie mod Tybjerg skov ad [nu] Herlufille Møllevej.

Nederst på kortet ses et afsnit af det nuværende og sydligere forløb, som Hovvejen fik ved udskiftningen.

Hovvejen

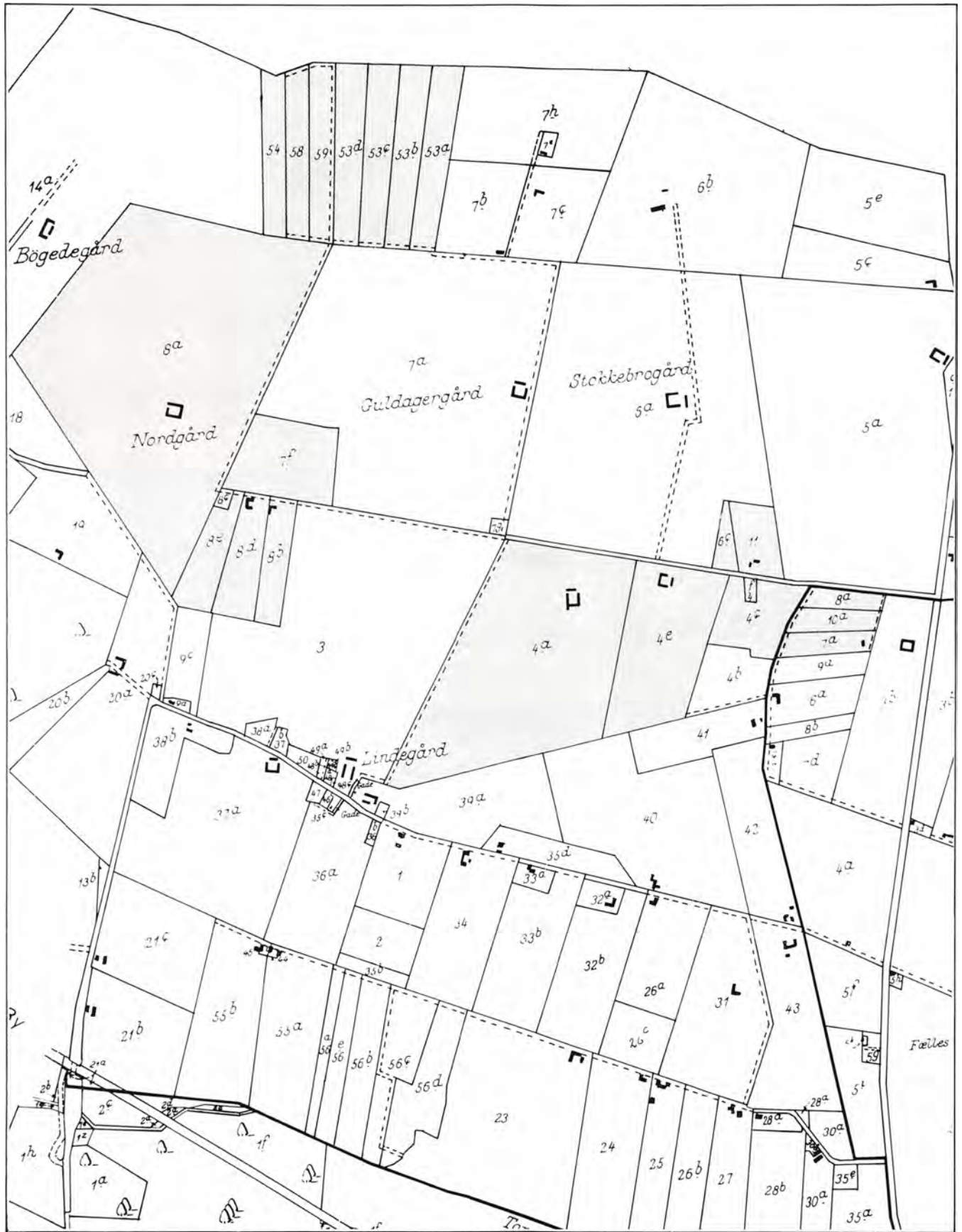
Venstre kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Højre kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

0 100 200 300 400 500 meter

Vejens navn har sin oprindelse i hoveriets tid, da bønder fra Herlufille måtte vandre eller age til Tybjerg for at udføre hoveriarbejde eller pligt-kørsel for herskabet. Vejen snoede sig oprindeligt ud over agrene og førte videre ad det, der nu betegnes som Herlufille Møllevej, mod Tybjerg. I forbindelse med udskiftningen og udflytningen blev der noget sydligere i en ret linie vest-øst

ført en ny »6 alen bred Vej for Udflytterne til Landevejen«. Hovvej var det stadig. Der skulle gå mange år, før hoveriet blev afskaffet.

I skellet mellem Nordgaard og Guldagergaard blev ført en »6 alen bred vej til moselodderne« mod nord fra Hovvejen.

Hovvejen 1

Matr. nr. 7 a Torpe («Lygten»)

Ejer 1987: Ena Iris Rigmor Kristiansen

Fæste (T)

...1801... Hans Christensen
 ...1831... Rasmus Andersen
 27.10.1839 Hans Gregoriussen

26.03.1854 Margrethe Hansdatter,
 enke efter H. G.
 24.02.1868 Anders Nielsen
Arvefæste 21.03.1877 (T)

22.06.1879 Niels Larsen
 27.06.1884 Lars Jensen
 30.04.1887 Niels Peter Christensen
 10.04.1889 Lars Jensen
 24.05.1917 Jens Jensen
 02.11.1917 Niels Peter Christensen
 og Peter Christensen
 17.06.1918 Niels Peter Christensen
Selveje 1919
 11.01.1951 skifteudskr. som adk.
 for Laura Kristine
 Christensen
 11.01.1951 Karl Kristian Kristiansen
 10.02.1986 Boet efter Karl Kristian
 Kristiansen v/Ena Iris
 Rigmor Kristiansen

Huset lå i Torpe by og brændte den 9. november 1829 sammen med endnu et hus og 2 gårde. Blev derefter flyttet ud på den ved udskiftningen tillagte huslod på Torpe bys mark.

*Øverst på siden: »Lygten« set
 fra vest. 1982.
 Bag halvstakken skimtes
 Pilegaarden, Næstvedvej 63.*

*Til venstre: Stine og Lars Jensen
 i fotografens atelier omkring
 århundredskiftet.*

*På besøg i »Lygten« sommeren 1983.
Richard G. Nielsen i samtale med Ena Iris og
Karl Kristian Kristiansen.
Nederste billede viser nordgavlen af hovedlængen
og endnu ses fundamentet til sidelængen, der få år
forinden var fjernet.*

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, beliggende for enden af markvej. Beboelseshus i 1 etage, af bindingsværk og hvidkalket, berappet grundmur med uregelmæssig fagdeling, 2-rammede tværsprossede vinduer, bræddeklædte gavle. Taget af bølgeeternit. Ved den søndre ende imod øst sammenbygget med lavt sidehus af samme slags bygning, indrettet til garage. Mod vest påbygget halvtag bræddeskur.

Bebyggelses- historie

Begyndelsen til »Lygten« [lokal udtale: »løjten«], var oprindeligt et fæstehus uden jord i Torpe by. Det fik ligesom flere andre fæstehuse ved udskiftningen tillagt en jordlod ude på det yderste af Torpe by's marker.

Den 9. november 1829 brændte i Torpe by to gårde og to huse. Det ene var mtr. nr. 7, der efter nogen tids forløb blev genopført ude på markloden som en øst-vestvendt længe på 9-10 fag.

Den ældste kendte beskrivelse er fra 1877, da Niels Peter Christensen lod ejendommen vurdere af »Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Østifterne«.

En privat vej førte dengang forbi mtr. nr. 3b (Næstvedvej 63) fra Næstved-Ringsted-landevejen til ejendommen. Jordtiliggendet blev opgivet at være to tønder land, det meste god ager med lerblandet muld i god kultur- og gødningsstand, drænet og delvis merglet, en god brønd på marken. Kun ubetydeligt havebrug, ingen beplantning. Besætningen bestod af en ko og to svin.

Huset (24 × 7 ½ × 3 alen) var ældre, opført af bindingsværk i ege- og fyrre-under-tømmer og gran-overtømmer, 4 fag muret med brændte sten, resten med rå sten og klinede vægge. Det var opdelt med 2 fag til en stue med bræddegulv, 2 til gang, køkken og spisekammer, 2 til stald, 2 til brændehus og lade, 2 til lo.

Det hele blev beskrevet som noget brøstfældigt og trængte til en ombygning, som ejeren så småt forberedte.

Om der nu kom en ombygning i gang eller om bygningen brændte, fremgår ikke

klart af tilgængelige oplysninger, men halvandet år senere overtog Lars Jensen, der tidligere havde været fæster her, og som i mellemtiden havde boet i Gelsted, igen stedet. Det blev ham, der fuldenste opbygningen af en vinkelbygning med en nord-syd-vendt beboelse, 4 fag, og en øst-vest-vendt stald og lo, 5 fag. Desuden tørvehus i syd, 3 fag.

Bygningen blev tækket dels med spån, dels med strå.

I 1892 forlængedes beboelsen mod nord med 2 fag til lo.

I 1910 blev bebyggelsen beskrevet således:

a) Stald med mere (17 × 7 ½ × 3 alen). 1 ½ fag i øst til en stue med bræddegulv, en gang med cementgulv. Bræddeloft. Des-

Udsigt over en del af de små magre jordlodder, der ved udskiftningen langs Toftehøj blev tillagt de jordløse huse i Torpe by. I baggrunden forsamlingshuset i vejkrydset Herlufllille-Torpe/Ringsted-Næstved.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 7 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Hans Christensen	36		husmand med jord
	Karen Hansdatter	30		hustru
	Karen Hansdatter	10		datter
	Anna Hansdatter	9		datter
	Christen Hansen	5		søn
	Lars Hansen	3		søn
1834	Rasmus Andersen	30		husmand, lever af sin jordlod
	Margrethe Hansdatter	46		hustru
	Sidse Kirstine Hansdatter	11		datter
	Hans Hendrik Nielsen	3		plejesøn
1840	Hans Gregoriusen	53		husmand og væver
	Margrethe Hansdatter	52		hustru
	Sidse Kirstine Hansdatter	17		datter
1845	Hans Gregoriusen	58	Høje Tåstrup, Kbh. A.	væver
	Margrethe Hansdatter	57	H.	hustru
1850	Hans Gregoriusen	63	Høje Tåstrup, Kbh. A.	daglejer
	Margrethe Hansdatter	62	H.	hustru
1855	Margrethe Hansdatter	67	H.	lever af sin jordlod
1860	Margrethe Hansdatter	72	H.	aftægtskone
	Anders Nielsen	32	Tyvelse	husmand og daglejer
	Ane Margrethe Sørensdatter	31	H.	hustru
	Karen Kirstine Nielsen	3	H.	datter
	Maren Sophie Nielsen	2	H.	datter
1870	Anders Nielsen	41	Tyvelse	jordbruger
	Ane Margrethe Sørensdatter	40	H.	hustru
	Karen Nielsen	12	H.	datter
	Maren Sophie Nielsen	11	H.	datter
	Niels Nielsen	9	H.	søn
	Søren Nielsen	5	H.	søn
	Kirsten Marie Nielsen	3	H.	datter
Karen Marie Nielsen	u. 1	H.	datter	
1880	Niels Larsen	35	Næstelsø	husmand
	Ane Sofie Nielsen	36	Fensmark	hustru
	Lavra Vilhelmine Larsen	11	H.	datter
	Lars Peter Larsen	9	H.	søn
	Maren Sophie Larsen	5	H.	datter
1890	Lars Jensen	41	Aversi	husejer
	Ane Sofie Larsen	38	Kongsted	hustru
	Hans Jensen	6	H.	søn
	Lars Peder Jensen	4	H.	søn
	Karl Jensen	1	H.	søn
1901	Lars Jensen	12.12.1848	Aversi	husmand
	Ane Sofie Larsen	05.08.1851	Kongsted	hustru
	Jens Jensen	25.06.1890	H.	søn
	Ingeborg Marie Larsen	04.11.1898	H.	plejedatter
1906	Lars Jensen	12.12.1848		husejer, daglejer
	Ane Sofie Larsen	05.08.1851		hustru
	Ingeborg Marie Larsen	04.11.1898		plejedatter
	Hans Jensen	14.07.1883		logerende, daglejer
	Anders Jensen	06.01.1860		logerende, daglejer

uden ½ fag til hønsehus, 3 fag til stald, 2 fag til tørv og brænde, alt med stenbro og stænge.

b) Stuehus og lo (15 × 10 ½ × 3 ½ alen). 4 fag til 2 stuer med bræddegulv, køkken, spisekammer og gang med betongulve. Bræddeloftet. 2 fag til lo med lergulv og stænge.

Alt opført i fyrre-bindingsværk på kampestens-sokkel, overgavle dels af brædder, dels af spån. Stråtage.

I 1942 lod Niels Peter Christiansen bygningen vurdere til brandforsikring. Der var i tidens løb foretaget mindre ændringer, væsentligst i opdelingen.

Bygningerne betegnedes som dårligt vedligeholdte.

a) Stald med mere (8,1 × 4,8 × 2,0 meter): 1 værelse, hønsehus, hestestald.

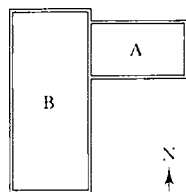
b) Beboelse (15,2 × 6,7 × 2,3 meter): 3 værelser, køkken, gang, vognport og stænge.

Den ældste bygning på stedet havde små blyindfattede vinduer, og man forstår, at der indendørs var mørkt overalt. Den lokale tradition vil vide, at »Sofie Lars Jensen's« altid gik rundt ude og inde med en lygte. Det skulle være oprindelsen til husets folkelige navn »Lygten«.

En af ovennævnte Lars Jensens sønner, Carl Jensen, blev aktiv i foreningsliv og kommunalpolitik, blandt andet som sognerådsformand i Alsted-Fjenneslev ved Ringsted.

I hans erindringer »Et tilbageblik« er også fortalt træk fra Herlufllille-Torpe og omegn samt »Lygten«.

Såvel Lars Jensen som Niels Peter Christiansen havde folk boende til leje i små værelser.

Grundplan 1942
A. Stald m.m.
B. Stuehus m.m.

Hovvejen 3

Matr. nr. 4 f Herluf Lille (tidligere matr. nr. 10)

Ejer 1987: Mekaniker Poul Høst Schmidt

Fæste (T)

08.05.1802 Peder Melkorsen
02.10.1830 Morten Andersen
...1866... Maren Mortensen,
enke efter M. A.

Arvefæste 1870 (T)

23.03.1870 Anders Mortensen
11.04.1901 Hans Peter Mortensen,
skomager

Selveje 1919

19.12.1946. Karl Albert Jacobsen
16.05.1962 Svend Wognsen
04.08.1962 Svend Jarldorf

24.08.1964 Poul Jensen
25.11.1966 Poul Høst Schmidt

Nævnes 1802 som nyopført på gårdmand
Jens Rasmussens lod (matr. nr. 4 a, Hovve-
jen 7).

Nedbrændt og nyopført 1845.

Tilliggende landbrugsjord, matr. nr. 4 b
og c samt 53 b Herluf Lille, frastykket 1936
og 1962 til matr. nr. 4e (Hovvejen 5).

Postkort 1912. Marie, Gudrun og Hans Mortensen foran nordsiden af huset. På læsset feriedrengen Otto. Et svagt knæk i tagets rygning viser, hvor det oprindelige 6-fags hus endte før tilbygningen mod vest. Bemærk til højre det halmtækkede skur til tørv og andet brændsel. Et sådant sås ofte ved husmandsstederne.

Mtr. nr. 53 b var en fjerdedel af den fælles græsningslod (mose/eng), der ved udskiftningen blev tillagt mtr. nr. 6 (Stokkebrogaard) og mtr. nr. 7 (Guldagergaard).

I 1936 mageskiftet med et areal (mtr. nr. 4 d) vest for huset.

Bygningsbeskrivelse

Ejendom med indkørsel langs have, beliggende omkring gårdsplads med fliser mod syd.

Stuehus: 1½ etage, 11 fag afstolpet bindingsværk af eg fyr med hvidkalket berappet tav, på sortmalet pudset sokkel, nyere tværsprossede vinduer, krydsfinerklædt dør, gavls omsat i fyrrebindingsværk og bræddeklædt med 2-fløjet opsprosset dørparti. Taget tækket med strå med krage-træer, 1 skorsten og 2 mindre kviste.

Sidelænge sammenbygget i vest med beboelselænge: tidligere stald i 1½ etage, 8 fag påskruet bindingsværk, samme slags vinduer, i gavls aluminiums skydedørparti hvorover altan klædt med brædder, tag af strå med 6 kviste med halvvalm, samt 1 skorsten.

Billedet til venstre: Maren, Marie, Hans, Henry og Gudrun Mortensen i stiveste puds på gårdspladsen til ære for den omrejsende fotograf ca. 1910.

Mod øst mindre fritliggende vaskehus i 1 etage, 5 fag ege- og fyrrebindingsværk med hvidkalket og berappet tavl. Taget af strå med 1 helvalm og kragetræer.

Bebyggelses- historie

Ifølge matrikelkortet fra 1808 lå der på denne lod, som siden 1802 var fæstet af Peder Melkiorson, et nord-syd-vendt hus. Det var opført som nyt på gårdmand Jens Rasmussens udflyttede lod (mtr. nr. 4).

Huset fæstede Morten Andersen den 2. oktober 1830. Det nedbrændte den 14. november 1844 og familien måtte midlertidig søge bolig i et indsidderhus i Spragelse (Broksø).

Genopførelsen fandt sted i foråret 1845. Under afsnittet om byggeskik foran i bogen fortælles herom som eksempel på, hvordan man byggede et husmandssted dengang.

Huset var på 6 fag, men blev senere udvidet mod vest til 9 fag, ligesom der mod syd blev tilbygget 3 fag, hvortil stalden blev flyttet fra stuelængen.

Længen langs Hovvejen
fotograferet 1950.

Hans og Marie Mortensen.

Det kan undre, at vurderingsmændene allerede i 1868 ved en brandtaksation betegnede bygningerne som gamle, den ene dog »betydelig forbedret«, den anden »noget forbedret«.

Iøvrigt lød deres beskrivelse:

a) Hus, øst-vest-vendt, 9 fag ($21\frac{1}{2} \times 10 \times 3\frac{1}{2}$ alen), blandet over- og undertømmer, klinede vægge, loft over 6 fag, en bræddegavl, 2 skorstene, en bageovn af råsten, 6 fag vinduer med små ruder, 8 glatte døre. Indrettet til beboelse, lo og værksted.

b) Hus mod syd, 4 fag ($11 \times 5 \times 3$ alen), blandet over- og undertømmer, klinede vægge, 2 døre, et fag vinduer. Indrettet til stald og tørvehus.

Stråtag på begge huse.

Der har formentligt været stampede lergulve i det meste af bygningerne, bortset fra stenbro i stalden. Efterhånden blev der lagt bræddegulve i stuerne.

Ved Morten Andersens død i 1863 overgik fæstet til Anders Mortensen, der senere fik ejendommen i arvefæste fra Ty-

bjerggaard og som iøvrigt forøgede jordarealet med en græsningsslod i Vinderup mose, mtr. nr. 53 b, Herlufille.

I 1870'erne blev hovedlængen atter forlænget mod vest denne gang med et tidstypisk formål. I disse år fremkom der mange forslag til forbedringer i landbrugsdriften. Et af dem anbefalede overdækkede møddingssteder. Ved at forlænge taget med to fag fik Anders Mortensen indrettet en mødding efter tidens nye ideer, men denne form for møddingssted fik ikke den

Herunder:

Til venstre: Gårdspladsen i 1920'erne med småskure og -bure til hyllinger og andet småkræ.

Til højre: Bebyggelsen set fra nordøst. Luftfoto 1949.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Morten Andersen	39		husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	34		hustru
	Ane Marie Mortensdatter	7		datter
	Hans Mortensen	5		søn
	Lisbeth Mortensdatter	2		datter
1840	Morten Andersen	42		husmand, daglejer
	Maren Hansdatter	39		hustru
	Ane Marie Mortensdatter	14		datter
	Hans Mortensen	11		søn
	Lisbeth Mortensdatter	8		datter
	Anders Mortensen	6		søn
	Maren Sophie Mortensdatter	4		datter
Niels Mortensen	1		søn	
1845	mangler			
1850	Morten Andersen	55	H.	husmand, daglejer
	Maren Hansdatter	50	H.	hustru
	Maren Sophie Mortensdatter	14	H.	datter
	Lisbeth Jensdatter	80	H.	enke, almisselem
1855	Morten Andersen	60	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	55	H.	hustru
	Anders Mortensen	21	H.	søn
	Lisbeth Mortensdatter	23	H.	datter
1860	Morten Andersen	65	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Maren Hansdatter	60	H.	hustru
	Anders Mortensen	26	H.	søn
	Maren Sophie Mortensdatter	24	H.	datter
1870	Anders Mortensen	35	H.	husejer
	Maren Jørgensen	31	Glumsø	hustru
	Jørgen Mortensen	1	H.	søn
	Maren Hansen	69	H.	enke, aftægtskone
1880	Anders Mortensen	45	H.	husmand
	Maren f. Jørgensen	41	Glumsø	hustru
	Jørgen Mortensen	11	H.	søn
	Hans Peter Mortensen	8	H.	søn
	Maren Hansdatter	78	H.	enke, forsørges af husfaderen
1890	Anders Mortensen	55	H.	husmand
	Maren Jørgensen	51	Glumsø	hustru
	Maren Hansdatter	88	H.	enke, aftægtskone
	Jørgen Mortensen	21	H.	tømrersvend
	Hans Peder Mortensen	18	H.	skomagersvend
1901	Anders Mortensen	25.04.1834	H.	husmand
	Maren Mortensen	26.05.1835	Glumsø	hustru
	Hans Peder Mortensen	28.10.1871	H.	søn, skomagemester
	Karen Marie Mortensen	07.04.1877	H.	hustru
	Einer Henry Emanuel Mortensen	02.05.1898	H.	søn
	Jenny Gudrun Eogenia Mortensen	30.03.1900	H.	datter
1906	Hans Peder Mortensen	28.04.1871		husmand, skomager
	Karen Marie Rasmussen	07.04.1877		hustru
	Henry Mortensen	02.05.1898		søn
	Gudrun Mortensen	30.03.1900		datter
	Maren Jørgensdatter	26.05.1838		enke, aftægtskone

forventede udbredelse. Her blev den opgivet. I stedet opmurede vægge, porte isat og en vognport indrettet i stedet.

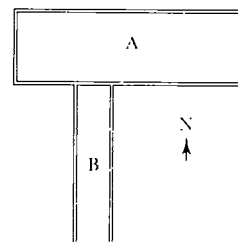
Da sønnen, Hans Mortensen, som var uddannet skomager, i 1898 overtog arvefæstet, blev der foretaget ændringer i beboelsen. De unge rykkede ind i østenden af huset, i midten fik de ældre aftægtsbolig. Desuden blev der gjort plads til skomagerværksted.

I 1912 blev stuehuset atter omdannet til én bolig, og der findes fra 1913 en vurderingsbeskrivelse af bygningerne:

a) Beboelse, lo, vognport (18,7 × 6,3 × 2,3 meter), bindingsværk på kampestensfundament, overgavle dækket med brædder og spån. Fra øst mod vest: 7 fag til 4 stuer, køkken, spisekammer og gang, loft af høvlrede/pløjede brædder, bræddegulve i stuer og gang, murstensgulv i køkken, lergulv i spisekammer, 3 fag til tærskelo med lergulv og stænge. 4 fag til vognport med stænge og jordgulv. Værkstedet står ikke nævnt, men det fandtes.

b) Stald (13,2 × 3,2 × 2 meter), bindingsværk og stråtag: 1 fag til hønsehus, 2 fag til svinehus, 4 fag til kostald, alt med bræddeloft, 1 fag til foderlo med stænge. Gulve af stenbro med cementfyldning.

I 1916 foretoges nogle ombygninger og forbedringer, blandt andet i staldene. I 1936 mageskiftedes mtr. nr. 53 b (mosen) med et areal vest for huset, men der skete næppe større ændringer på bygningerne, før de i 1960'erne var blevet frastykket jordarealet.

Grundplan 1919

A. Stuehus m.m.
B. Stald

Bebyggelsen set fra vest 1982.

Hovvejen 4

Matr. nr. 11 og 6 c Herlufllille samt 8 a og 10 a Torpe
Ejer 1987: Gårdejer Ole Ersted Frederiksen

Fæste (T)

06.11.1801 Niels Larsen

15.09.1832 Peder Nielsen

29.07.1869 Hans Larsen

Arvefæste 27.12.1874 (T)

14.06.1896 Peder Frandsen,

træskomager, stenhugger

Selveje 1919

28.04.1936 Laurits Jørgensen,

11.05.1971 skifteudskr. som adk. for

Laura Jørgensen

11.05.1971 Ole Ersted Frederiksen

Huset nyopført 1801 på en lod under gårmand Jens Hansen, Stokkebrogård (matr. nr. 6 a, Stokkebrovej 1).

Til ejendommen hører:

fra 01.05.1905 matr. nr. 6 c Herlufllille
frastykket matr. nr 6 a.

fra 21.10.1939 matr. nr. 8 a og 10 a Torpe
fraselgt matr. nr. 5b Herlufllille (Næstvedvej 64, Den gamle Købmandsgaard).

Tidligere ejere af 8 a og 10 a: se matr. nr. 8 c Torpe (Torpevej 8).

Matr. nr. 8 a og 10 a Torpe er lodder, såkaldte 'hutter', der ved udskiftningen blev tillagt husfæstere uden jord i Torpe by.

Øverst på siden: Stine, Ingeborg
og Peter Frandsen foran ejendommen. Foto ca. 1910.

Til højre: De ombyggede
bygninger set fra syd. 1982.

Bygningsbeskrivelse

Landejendom med indkørsel forbi have til gårdsplads, med nord-sydvendt stuehus mod vest, en sidelænge mod nord og en åben lade mod vest.

Stuehuset: ældre, udviklet til 2 etager, forneden af rødmalet overpudset bindingsværk, med indgangsdør og forskellige genbrugsvinduer, på bagsiden med udbygning, øverste etage båret af runde telefonpæle, med påbegyndt balkon på for- og bagside, ydervæg af vandret træklædning på klink, med 3-rammede opsprossede vinduer og udhængende tag med udskårne spærrender.

Sidelængen: opført af hvidmalet pudset cementstensmurværk i 1 etage og bræddeklædt styrtrum, med grønmaledede revledøre, port og skydeport, pandepladetag, på bagsiden udbygget med bred stald opdelt på hver side af midt del af 2 bæreremme mod gården til lade, og 6 bæreremme mod bagsiden til kostald, taget usymmetrisk båret, over midt del af gitterspær, mod vest forlænget med brænde- og oplagshus, forsiden opdelt af 7 dobbelte revleporte, bagsiden og gavlen af lecabeton, med bølgebliktag og 1 skorsten.

Bebyggelses-historie

På denne huslod under Jens Hansens udflyttede fæstegård (Stokkebrogård) opførtes 1801 et nord-syd-vendt stråttækt hus af bindingsværk. Dets oprindelige størrelse kendes ikke, men oplysninger senere i 1800-tallet angiver en længde på 11 fag (29½ × 8½ × 3½ alen). På det tidspunkt boede der to familier i huset.

I 1867 beskrives huset som bygget på kampestenssokkel ¼ alen over jorden, af blandet over- og undertømmer, dels klinede, dels murede vægge, bræddeloft over 7 fag, 2 skorstene, en bageovn af rå sten, 6 fag vinduer med små ruder, 7 døre. Indrettet til beboelse, lo og stald.

Peder Nielsen, der stod som fæster, var da 67 år gammel og boede alene med sin datter. Hun giftede sig med Hans Larsen, der overtog fæstemålet i 1869. 7 år senere vurderede Østifternes Kreditforening ejendommen.

Det fremgår, at der var bygget en lille nord-syd-vendt længe (7 × 4 alen) til tørve- og brændehus, parallelt med hovedlængen.

Den ny længe var ligesom den gamle bygget på kampesten af bindingsværk, stråttækt og begge med spidsgavle (overgavle) af brædder og spån. Beboelsen bestod af forstue, 2 stuer og 1 kammer, lergulve, 2 kakkellovne. Desuden var der lo og stald i hovedlængen.

Om ejendommen bemærkes iøvrigt, at jorderne var af 14-16 tommer sort muld med dybt lerunderlag, vel afdrænet og indgrøftet, i god gødningskraft og med voldgrøfter og pilehegn til alle sider.

Hans Larsen eller hans efterfølger som fæster, svigersønnen, træskomand Peter Frandsen, ombyggede og udvidede udlængen i 1890'erne til stald og foderlo, 5 fag ialt (13 × 5½ × 3 alen). Kampestensfundament, bindingsværk, overgavle af brædder, stråtag.

Flere ændringer blev foretaget i begyndelsen af dette århundrede. Der tilføjedes en 2 fags udbygning i vest på stuehuset. Dette forlængedes i nord med 1 fag.

Stuehuset var herefter indrettet med 8 fag til 3 stuer, køkken, spisekammer, gang. Bræddegulve overalt, dog mur-

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 11

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Anders Madsen	46		husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Nielsdatter	36		hustru
	Peder Andersen	14		søn
	Maren Andersdatter	12		datter
	Niels Andersen	7		søn
	Ane Margrethe Andersdatter	4		datter
	Peder Nielsen	33		husmand, lever af sin jordlod
	Stine Nielsdatter	31		hustru
	Ane Kathrine Pedersdatter	2		datter
	Ane Nielsdatter	61		enke, lever af aflmisse
1840	Peder Nielsen	39		husmand, daglejer
	Stine Nielsdatter	37		hustru
	Ane Cathrine Pedersdatter	8		datter
	Maren Sophie Pedersdatter	5		datter
	Mæthe Marie Pedersdatter	2		datter
	Anders Madsen	52		husmand, daglejer
	Kirsten Nielsdatter	42		hustru
	Niels Andersen	13		søn
	Ane Margrethe Andersdatter	10		datter
	Mæthe Kirstine Andersdatter	6		datter
Mads Andersen	4		søn	
1845	Peder Nielsen	44	Tybjerg	husmand, lever af sin jordlod
	Stine Nielsdatter	42	Snesere	hustru
	Ane Cathrine Pedersdatter	13	H.	datter
	Maren Sophie Pedersdatter	10	H.	datter
	Mætte Marie Pedersdatter	7		atter
----	Kirsten Nielsdatter	47	Aversi	enke, lever af sin jordlod
	Mætte Kirstine Andersdatter	11	H.	datter
	Mads Andersen	9	H.	søn
	Ane Nielsdatter	70	Tybjerg	enke, almisselem

Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1954.

stensgulv i køkken, cementgulv i spisekammer.

Den nordre del af længen var delt med 2 fag til tærskelo og 2 fag til lade, lergulve og stænge.

Den fritliggende udlænge forlængedes til 8 fag, opdelt med 2 fag til vognport med

lergulv, 1 fag til foderlo med cementgulv og 5 fag til heste-, ko- og svinestald med stenbro. Bræddeløfter overalt.

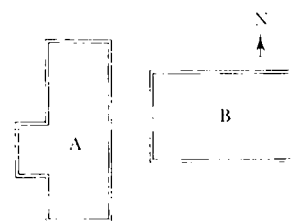
Udover almindelig vedligeholdelse skete ikke større ændringer før 1939, da Laurits Jørgensen lod den gamle udlænge rive ned og en ny øst-vest-vendt bygning

(12,4 × 7,5 × 2,7 meter) opføre og indrette til ko-, heste- og svinestald, roehus, vognport, brændselsrum og retirade. Bræddeløfter og betongulve overalt. Bygningen var opført i grundmur med 1 meter bræddetrempe og pladetag. Overgavle af brædder.

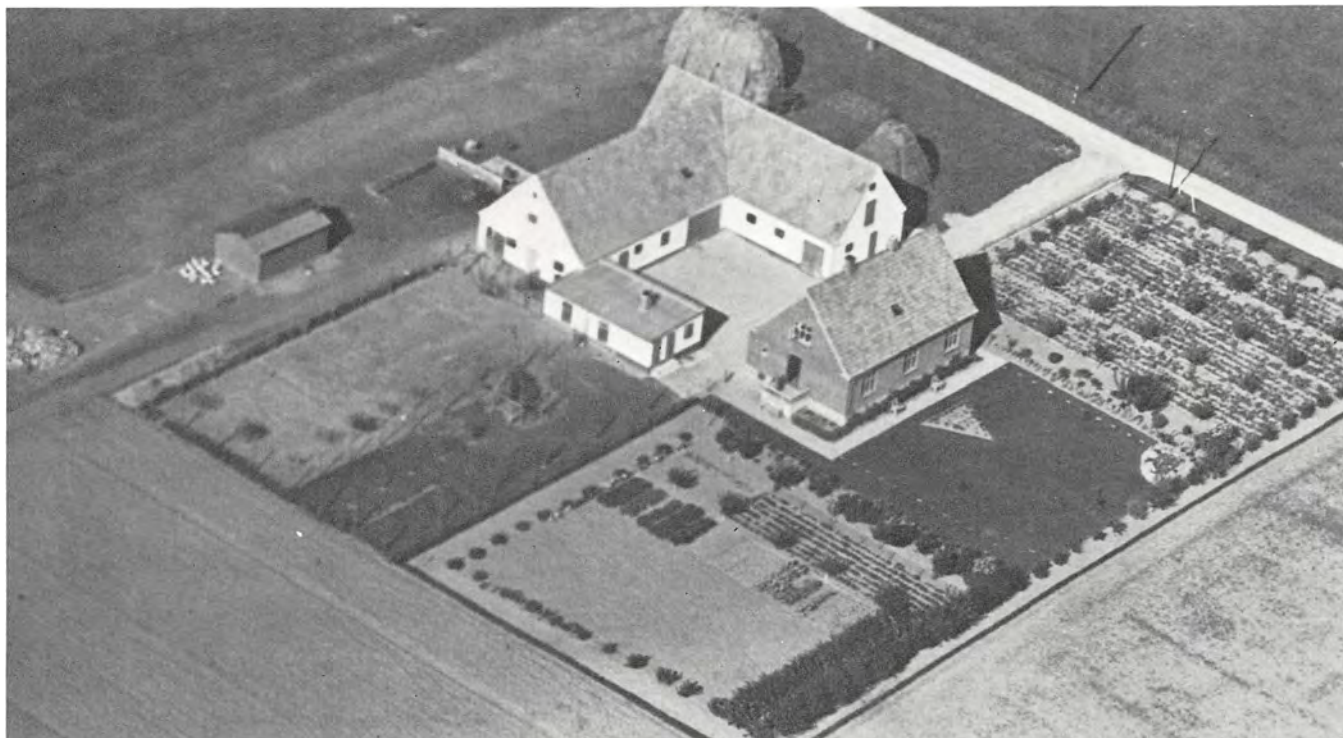
I 1948 gennemgik stuelængen en grundig hovedreparation med bibeholdelse af indretningen. Ydervæggene af bindingsværk blev overtrukket med trådnat og stænkpudset. Iøvrigt blev loen indrettet til hønsehus og brændselsrum.

I øst blev udlængen tilbygget et redskabsrum, opført af brædder og lægter med halm, halvtag af pandeplader, til redskaber og vogne.

1850	Peder Nielsen Kirsten Nielsdatter Maren Sophie Pedersdatter Mætte Marie Pedersdatter	49 47 15 12	Tybjerg Snesere H. H.	husmand, daglejer hustru datter datter
1855	mangler			
1860	Peder Nielsen Maren Sophie Pedersdatter	59 25	Tybjerg H.	enkemand, husmand, lever af sin jordlod datter
1870	Hans Larsen Maren Sophie Pedersen Stine Johanne Larsen Peder Nielsen	34 34 3 68	Sædder H. H. Tybjerg	husmand hustru datter enkemand, aftægtsmand
1880	Hans Larsen Maren Sofie f. Pedersen Stine Johanne Larsen Peter Sofus Petersen	44 44 13 3	Sædder H. H. H.	husmand hustru datter plejesøn
1890	Hans Larsen Maren Sophie Pedersen Peder Sofus Pedersen	54 54 13	Sædder H. H.	husmand hustru plejesøn
----	Peter Christian Frandsen Stine Johanne Larsen	32 23	Tybjerg H.	træskomager hustru
1901	Peter Kristian Frantsen Stine Johanne Frantsen Ingeborg Elisabeth Petrine Jensen Maren Sofie Larsen	18.12.1857 15.09.1866 20.11.1897 09.07.1835	Tybjerg H. Tybjerg H.	husmand, stenhugger hustru plejedatter aftægtskone
1906	Peter Frandsen Stine Frandsen Ingeborg Jensen Maren Sofie Pedersdatter	18.12.1857 15.09.1866 20.11.1897 09.07.1835		husmand hustru plejedatter enke, slægtning, aftægtskone

Grundplan 1948
A. Stuehus m.m.
B. Stald

Hovvejen 5

Matr. nr. 4 e, 4 c og 53 b Herlufllille

Ejer 1987: Gårdejer Bent Blindkilde Jeppesen

19.12.1935 Karl Albert Jacobsen
25.02.1980 Bent Blindkilde Jeppesen

Frastykket matr. nr. 4 a Herlufllille (Hovvejen 7).

Til ejendommen hører: matr. nr. 4 c Herlufllille tidligere ejere heraf: Se matr. nr. 4 f, forhen matr. nr. 10 (Hovvejen 3).

Endvidere matr. nr. 53 b Herlufllille, der tidligere havde tilhørt:

Arvefæste 1894 (T)

12.01.1894 Anders Mortensen
11.04.1901 Hans Peter Mortensen,
skomager

Selveje 1919

11.12.1930 Niels Peter Jacobsen
17.12.1935 Karl Albert Jacobsen

Matr. nr. 53 b er en fjerdedel af den fælles eng/mose-lod, som ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 6 (Stokkebrogaard) og mtr. nr. 7 (Guldagergaard).

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg, udvidet i flere omgange med frie længer, grupperet omkring en gårdsplads med indkørsel langs en træække.

Fritliggende stuehus: 1 etage af rødstens grundmur på cementpudset sokkel, segment-stik over åbninger, cementsålbænke, nyere sprossevinduer med buet glas og hoveddør med glas og fyldinger. I gavl udgang til terrasse med omløbende balustrade. Afrappet hovedgesims af gule sten omløbende med ører ved gavle. Taget af cementsten med 1 skorsten.

Mod vest oprindelig vinkelbygget udlænge i 1 etage, af hvidkalket berappet grundmur på sortjæret sokkel, staldvinduer og rødmaledede revledøre og porte, afrappet hovedgesims og taget af røde vinteggl.

I flugt mod nord påbygget samme slags bygning, men med styrtrumstagkonstruktion og tag af bølgeeternit.

I flugt mod vest og for gavl mod syd påbygget 2 nyere udlængere i 1-etages grundmur med tag af bølgeeternit.

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra sydost.
Luftfoto 1940.

Til venstre: Bebyggelsen set fra samme vinkel 1949.

Øverst: Indkørslen til gården
fotograferet 1983.

I midten: Gårdanlægget set fra vest.
1986.

Bebyggelses- historie

I begyndelsen af 1930'erne lod Karl Jacob-
sen på en fra fædrengården mtr. nr. 4 a
udstykket parcel opføre denne ejendom,
der ifølge brandtaksationen kom til at be-
stå af:

a) Beboelse (12,5 × 8,2 × 3,5 meter).
Grundmur af røde sten, tag af cementtegl.
Indrettet med 4 værelser, entre, køkken,
alt med pudsede lofter og bræddegulve.
Desuden spisekammer, køkkengang og
kælder med betongulve.

b) Lade, magasin og stald (17,5 × 7,5 ×
3,0 meter). Vognport, brændselsrum, roe-
hus og kostald med bræddeloft. Des-
uden lade og gennemkørselsport.

c) Stalde (14,5 × 8,8 × 2,8 meter). Ko-
stald, hestestald, svinehus, materialrum,
karlekammer. Bræddeloft og betongul-
ve. Desuden en mindre lade.

De to udlænger hvidkalket grundmur.

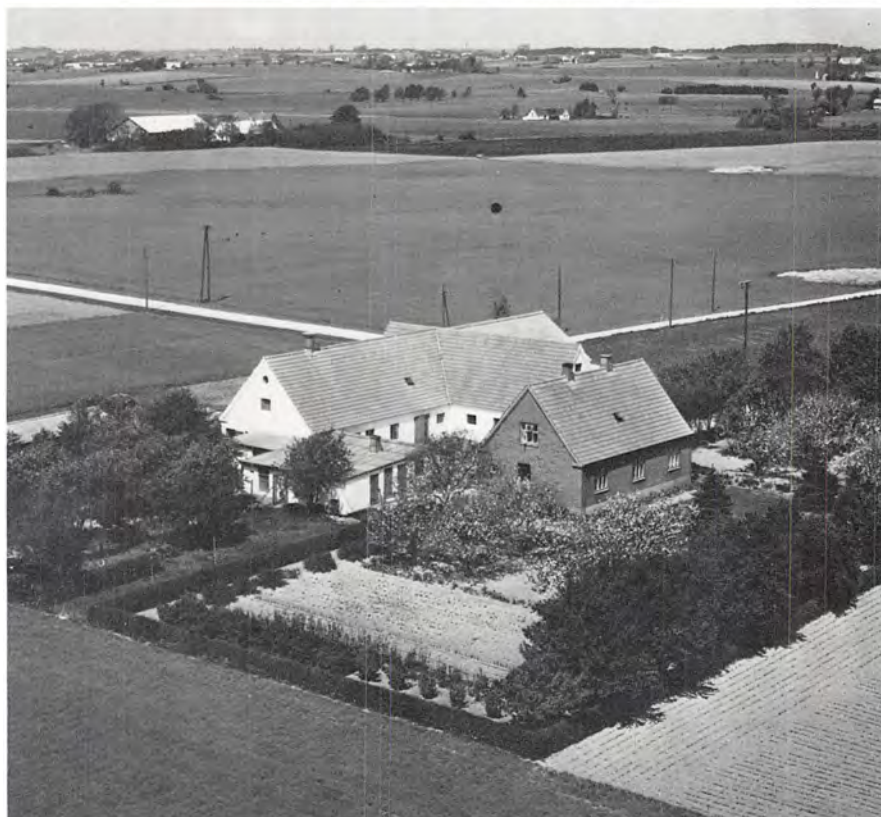
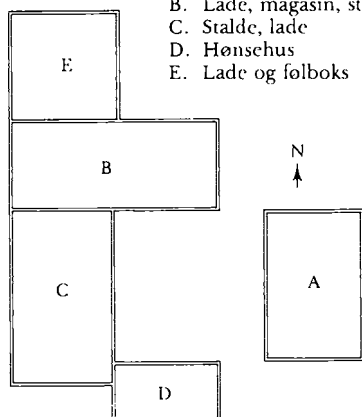
d) Hønselus (8,8 × 5,0 × 2,8 meter). 2
hønselus, ruge- og brændselsrum med
bræddeloft og betongulve. Desuden va-
skehus og retirade med betongulve og
pudsede lofter. Grundmur med halvtag af
plader.

I 1943 blev der endvidere opført:

e) Lade og følboks (9,0 × 9,2 × 2,7 me-
ter plus 1,2 meter trempel). Opført af 9
tommer massiv mur + 1,2 meter trempel
af 1/2-stensmur. Tømmer ved murværk og
i midten. Vinkeltag af cembritplader.

Grundplan 1943

- A. Beboelse
- B. Lade, magasin, stald
- C. Stalde, lade
- D. Hønselus
- E. Lade og følboks

Bebyggelsen set fra sydøst. I baggrunden
til venstre Guldagervej. Luftfoto 1954.

Hovvejen 7

Matr. nr. 4 a og 54 Herlufllille

Ejer 1987: Gårdejer Henry Ove Jacobsen

Fæste (T)

...1688... Lauridts Rasmussen

...1733... Jørgen Olsen

18.06.1733 Rasmus Knudsen

...1762... Stax Larsen

31.03.1788 Jens Rasmussen

18.09.1818 Hans Olsen

08.11.1854 Jens Hansen

Arvefæste 13.01.1874 (T)

22.12.1886 Niels Petersen

04.08.1908 Sophie Petersen,
f. Schnack

24.12.1912 Niels Peter Jacobsen

Selveje 1919

29.12.1936 Jacob Peter Julius
Jacobsen

10.08.1972 Henry Ove Jacobsen

Gården udflyttet 1783.

Til ejendommen hører endvidere:

matr. nr. 54 Herlufllille, som er en tredjedel af den fælles eng/mose lod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 3 (Herlufllillevej 32), nr. 4 (Hovvejen 7) og nr. 8 (Hovvejen 10).

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg, med indkørsel langs have med tjørnehæk og gamle træer. Består af et friliggende stuehus mod nord og tre sammenhængende udlænger om en gårdsplads med et maskinhus. Sidehus og udbygning på bagsiden af vestlængen, et halvtagskur mod øst og en maskinhal mod syd.

Bygningerne tildels af hvidkalket pudset grundmur, med tag af bølgeeternit.

Stuehuset: 1 etage med lille kælder mod øst, af gule tegl, med pudset søkkel, mod gårdspladsen 2 indgangsdøre med sideparti, brunbejsede helrammede vippevin-

Øverst på siden: Stuehusets sydside mod gårdspladsen ca. 1918
Kristine, Niels, Else, Anna, Erik, Karl, Georg og Julius Jacobsen.

Til venstre: Havebillede ca. 1910.
De voksne fra venstre:
Mary Jørgensen, f. Petersen,
Sophie Petersen, f. Schnack, lærer
R. Jørgensen. Børnenes navne ukendt.

duer, aftrappet hovedgesims, lys brunmalet pudset gavlfod mod vest med jerntag 1864, vindskeder og 1 skorsten.

Østlængen: på forsiden med revledør, port og helrammede staldvinduer, på bagsiden af kampestenkvader og murværk med lemme, dør, halvrunde staldvinduer.

På en indmuret sten på hjørnet mod vejen I H S 1864.

Sydælængen: kostald, med helrammede staldvinduer, bagsiden af gule tegl.

Vestælængen: på forsiden af 7 fag fyrrebindingsværk, med revledøre, 1- og 2-rammede kryds- og tværsprossede vinduer og en taskekvist i tag, bagsiden af kampesten med et sidehus tildels af mur- og kampesten, med fjællegavl, og en udbygning i 1 etage og styrtrum, af røde tegl, til vognport og stald, med pudset sokkel, 3-delte vinduer og udhængende eternit-tag.

Maskinhuset i gården indrettet til værksted, af grundmur med heltag af beton. Maskinhallen klædt med blikplader, med heltag.

Bebyggelses- historie

Denne fæstegård blev tidligt udflyttet fra Herlufllille by. Det var formentlig gårdfæster Stax Larsen, der stod for den krævende opgave, som måske først blev fuldført af Jens Rasmussen, der blev fæster i 1788.

På matrikelkortet fra 1808 ses bygningerne som Jens Rasmussens enkes firelængede gårdanlæg.

Nærmere beskrivelse af dette findes ikke, men det står fast, at den nordlige længe var stuehus, de tre andre udlænger. Den vestre blev senere revet ned og erstattet af en ny. Om denne vides, at den var på 14 fag ($36 \times 9\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{2}$ alen), opført dels af kampesten, dels af blandet undertømmer og fyrre-overtømmer, klinede vægge, en bræddegavl, 2 fag vinduer, 5 døre, 2 porte, stråtag, indrettet til lo, lade, huggehus, karlekammer og hønsehus. Desuden var der øst for gården opført et fritliggende hus på 4 fag ($10\frac{1}{2} \times 8 \times 3$ alen) af blandet under- og overtømmer, klinede vægge, 2 døre, stråtag, indrettet til vognskur og svinestue.

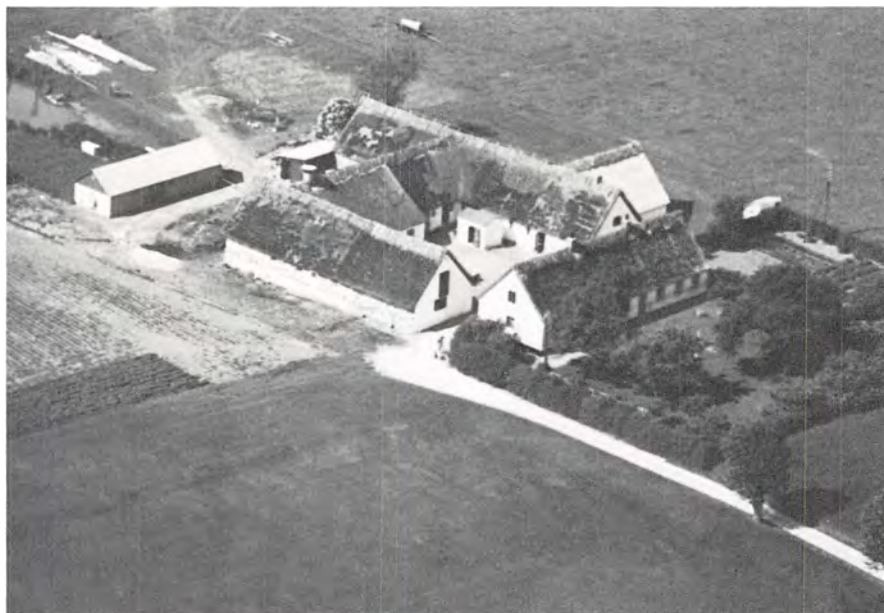
Således så gården ud i 1859, da de ovennævnte to ny længer blev vurderet til brandforsikringen.

Men en sommersøndag skete katastrofen. Den 31. juli 1864 opstod der ild af

Øverst: Bebyggelsen set fra nordøst. Luftfoto 1949.

I midten: Sydvestlige hjørne af gårdspladsen. Bemærk motorhuset, - et bygningselement, der med petroleumsmotorerne rykkede ind på gårdene i begyndelsen af 1900-tallet.

Nederst: Gårdanlægget set fra syd. Luftfoto 1940.

ukendt årsag. Bygninger og alt indbo brændte totalt. Alle svin omkom. Kreaturer og heste var på marken.

Genopbygningen begyndte straks. Efterhånden som arbejdet skred frem, lod man de opførte dele midlertidig takseres til brandforsikringen.

Den 2. september var den vestre længe på 15 fag og 3 fag af den søndre så langt fremme, at der kunne foretages en foreløbig vurdering. Det samme skete den 24. september vedrørende stuelængen i nord, 14 fag, selv om alt stadig var under opførelse.

Der var fart på til trods for, at arbejdet delvis måtte foregå i høstens travle tid. Atter den 14. oktober holdtes vurderingsforretning på gården. Nu var alle 11 fag af den søndre længe rejst såvel som den østre længe, 15 fag.

I begyndelsen af 1865 var byggeriet færdigt til endelig vurdering og så således ud:

a) Stuehus (35¼ × 12 × 3¾ alen), opført af grundmur af brændte sten, 2 skorstene, en bageovn af rå sten, bræddeløfter, bræddegulv i 8 fag, flisegulv i 3 fag, 19 fag vinduer til store ruder. 5 stuer, 4 kamre, forstue, køkken, bryggers.

b) Østlig længe (37½ × 12 × 3½ alen), dels kampestenmur, dels bindingsværk muret med brændte sten, 2 murede gavle, skillerum og overtømmer af fyr. Indrettet til lade, lo, hestestald og kostald.

c) Søndre længe (25 × 12 × 3½ alen), dels kampestenmur, dels bindingsværk muret med brændte sten, overtømmer og skillerum af fyr. Indrettet til kostald, fårehus, gennemkørselsport, lade, karlekammer.

d) Vestre længe (37½ × 12 × 3½ alen), dels kampestenmur, dels bindingsværk muret med brændte sten, 2 murede gavle. Indrettet til lade, tærskelo, hønsehus og huggehus.

e) Et hus syd for gården, 5 fag (16 × 10 × 3 alen) af kampestenmur, overtømmer og skillerum af fyr. Indrettet til vaskehus og svinehus.

Alle længer var bygget på kampestenfundament og tækket med strå. Der var porte mellem stuehus og udbygninger, således at gårdspladsen kunne holdes lukket.

I 1886 overtoges gården af gæstgiver Niels Pedersen, gæstgiveriet »Amtsstuegården« i Ringsted. Enken solgte i 1912 videre til Niels Jacobsen.

Bygningerne og deres indretning bibeholdtes, men mindre ændringer og forbedringer blev foretaget i takt med tidens krav og forandringer i gårdens drift.

I 1918 blev nybygget en lade med stænge mod øst (7 × 8,5 × 2,4 meter) af kampesten og beton med stråtag (f) samt på gårdspladsen et motorhus (3,2 × 2,5 × 2,5 meter) af helstensgrundmur med cementtagsten og selvlukkende jerndør (g).

Omkring 1936 blev bygningerne suppleret med et 3 rums hønsehus (9 × 4,8 × 2,3 meter) syd for gården, opført af brædder, tækket med tagpap.

I 1941 blev længerne i øst og vest ombygget indvendig, idet den hidtidige anvendelse af bygningerne i store stræk bibeholdtes.

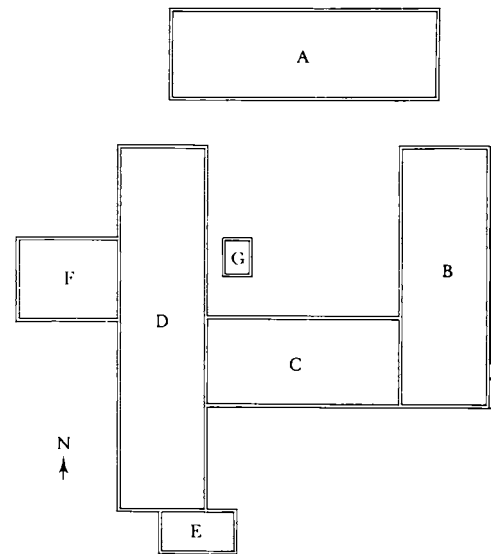
FOLKETÆLLING Herluf Lillevej matr. nr.: 4 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Stax Larsen	66		gift 2. gang, bonde og gårdbeboer
	Johanne Jørgensdatter	46		gift 1. gang, hustru
	Kirsten Staxdatter	16		datter
	Lars Staxessen	15		søn
	Karen Staxdatter	5		datter
	Niels Nielsen	27		tk., national soldat
1801	Jens Rasmussen	50		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Anna Maria Sørens datter	36		gift 1. gang, hustru
	Niels Jensen	13		søn
	Søren Jensen	6		søn
	Rasmus Jensen	4		søn
	Søren Pedersen	18		tk.
	Birte Pedersdatter	26		tp.
	Maren Sørens datter	50		enke, husbondens kones søster, inderste, går i dagleje hendes datter
	Kirsten Jensdatter	6		
	1834	Hans Olsen	46	
Mætte Cathrine Jacobsdatter		29		hustru
Jens Hansen		15		søn
Jacob Hansen		7		søn
Hans Hansen		5		søn
Niels Hansen		2		søn
Ane Marie Hansdatter		16		datter
Kirsten Hansdatter		13		datter
Peder Hansen		21		tk.
1840	Hans Olsen	52		gårdmand
	Mætte Cathrine Jacobsdatter	34		hustru
	Jens Hansen	21		søn
	Ole Hansen	16		søn
	Jacob Hansen	13		søn
	Hans Hansen	11		søn
	Niels Hansen	4		søn
	Kirsten Hansdatter	19		datter
	Birthe Sophie Hansdatter	1		datter
1845	Hans Olsen	56	Tybjerg	gårdmand
	Mætte Cathrine Jacobsdatter	38	Tybjerg	hustru
	Jens Hansen	27	H.	søn
	Jacob Hansen	18	H.	søn
	Hans Hansen	16	H.	søn
	Kirsten Hansdatter	24	H.	datter
	Niels Hansen	9	H.	søn
	Birthe Sophie Hansdatter	6	H.	datter
	Christian Hansen	3	H.	søn
1850	Hans Olsen	62	Tybjerg	gårdfæster
	Mætte Cathrine Joacobsdatter	44	Tybjerg	hustru
	Ole Hansen	26	H.	søn
	Jacob Hansen	23	H.	søn
	Jens Hansen	31	H.	søn
	Hans Hansen	21	H.	søn
	Niels Hansen	14	H.	søn
	Christian Hansen	8	H.	søn
	Birthe Sophie Hansdatter	11	H.	datter
	Jens Madsen	24	H.	tk.
Ane Kirstine Sørens datter	17	H.	tp.	
1855	Jens Hansen	36	H.	gårdfæster
	Ane Margrethe Jensdatter	28	Ringsted	hustru
	Mætte Sophie Jensen	1	H.	datter
----	Hans Olsen	67	Tybjerg	enkemand, aftægtsmand
	Jacob Hansen	28	H.	søn
	Birthe Sophie Hansdatter	16	H.	datter
	Christian Hansen	16	H.	søn
	Ole Hansen	31	H.	tk.
	Christian Nielsen	17	H.	td.
	Ane Margrethe Christoffersdatter	18	H.	tp.
1860	Jens Hansen	41	H.	gårdmand
	Ane Margrethe Jensen	33	Ringsted	hustru
	Mætte Sophie Jensen	6	H.	datter
	Birthe Marie Jensen	4	H.	datter
	Maren Kirstine Jensen	1	H.	datter
	Karen Sophie Andersdatter	18	Tybjerg	tp.
	Ellen Marie Andersdatter	15	Tybjerg	tp.
	Hans Olsen	73	Tybjerg	aftægtsmand, forsørges af husfaderen
	Jacob Hansen	53	H.	tk.
	Christian Hansen	18	H.	tk.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 4 a (fortsat)

1870	Jens Hansen	51	H.	gårdmand
	Ane Margrethe Jensen	42	Ringsted	hustru
	Mette Sophie Jensen	15	H.	datter
	Birthe Marie Jensen	13	H.	datter
	Maren Kirstine Jensen	10	H.	datter
	Kirsten Katrine Jensen	8	H.	datter
	Karen Jensine Jensen	3	H.	datter
	Hans Peter Jensen u.	1	H.	søn
	Jakob Hansen	42	H.	tk.
	Hans Peter Nielsen	17	Høm, Sorø A.	tk.
	Juliane Olsen	19	H.	tp.
1880	Jens Hansen	60	H.	gårdejer
	Ane Margrethe Jensen	53	Ringsted	hustru
	Birthe Marie Jensen	23	H.	datter
	Kirsten Katrine Jensen	18	H.	datter
	Hans Peder Jensen	10	H.	søn
	Julie Karen Jensine Jensen	7	H.	datter
	Jacob Hansen	52	H.	tk.
	Søren Nielsen	25	Næstelsø	tk.
	Christen Jensen	15	Glumsø	td.
1890	Niels Pedersen	46	Haraldsted, Sorø A.	gårdmand
	Anne Sophie Schnak	37	Ørslev, Sorø A.	hustru
	Mary Pedersen	7	Ringsted	datter
	Anne Marie Andersen	15	Sandby	tp.
	Hans Peder Hansen	22	Tybjerg	tk.
	Christen Madsen	14	Ringsted	tk.
1901	Niels Pedersen	04.03.1843	Haraldsted, Sorø A.	gårdejer
	Ane Sofie Pedersen	27.07.1851	Ørslev, Sorø A.	hustru
	Mary Pedersen	01.03.1882	Ringsted	datter
	Jens Peter Jensen	22.03.1870	Fodby, Sorø A.	tk.
1906	Niels Pedersen	04.03.1843		gårdmand
	Ane Sophie Schnack	27.07.1851		hustru
	Mary Pedersen	01.03.1882		datter
	P. Frederik H. Jensen	03.12.1889		tk.

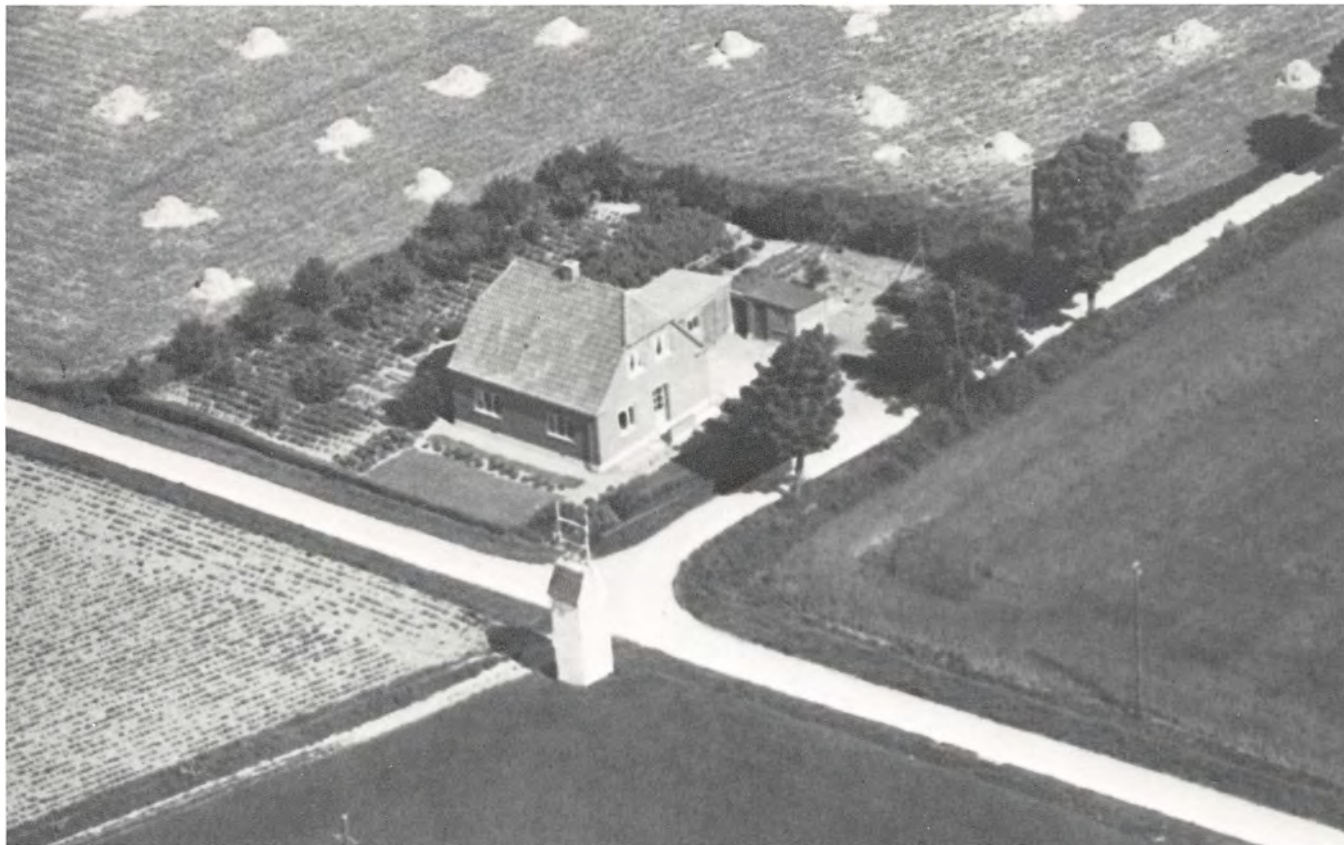

Grundplan 1941

- A. Stuehus
- B. Stald m.m.
- C. Stald
- D. Lo, svinhus
- E. Redskaber
- F. Lade
- G. Motorhus

Bebyggelsen set fra nord. I baggrunden Herlufllillevej. I overste venstre hjørne skimtes Frederiks-Eg. Luffoto 1954.

Hovvejen 8

Matr. nr. 7 g Herlufllille

Ejer 1987: Vinduespolerer Kjeld Petersen

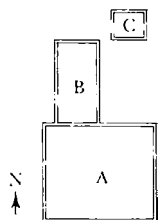
21.01.1946 Andrea Larsen
18.10.1982 Hans Erik Larsen
01.09.1985 Kjeld Petersen

1946 udstykket fra matr. nr. 7.

Byggesels- historie

I 1943 lod ejeren af Guldagergaard dette hus opføre på hjørnet af Hovvejen med adgang fra Guldagervej. Ejendommen omfattede:

a) Beboelse (9,4 × 8,3 × 3,3 meter). 30 cm hulmur af røde fugede sten. Tegltag. 3 værelser, entré, køkken, spisekammer med halvkælder. I loftsetagen 2 værelser.

Grundplan 1943

A. Beboelse
B. Vaskehus m.m.
C. Hønschus

Øverst på siden: Luftfoto 1949.
I forgrunden ses en af den tids
transformatorårne til el-forsyn-
ningen fra SEAS i Haslev.

Til højre: Facade mod Hovvejen. 1983.

Overalt pudsede lofter og bræddegulv.

b) Udhus (7,0 × 3,8 × 3,1 meter). Forsiden rød fuget mur, resten ½-stens mur med piller. Halvtag tækket med cembritplader. Indrettet til vaskehus med pudset loft. Endvidere brændselsrum, vognport og retirade, hvor taget danner loft. Betongulve overalt.

c) Hønschus (3,1 × 2,5 × 2,5 meter). Rød, fuget mur med piller. Halvtag af pap. Betongulv.

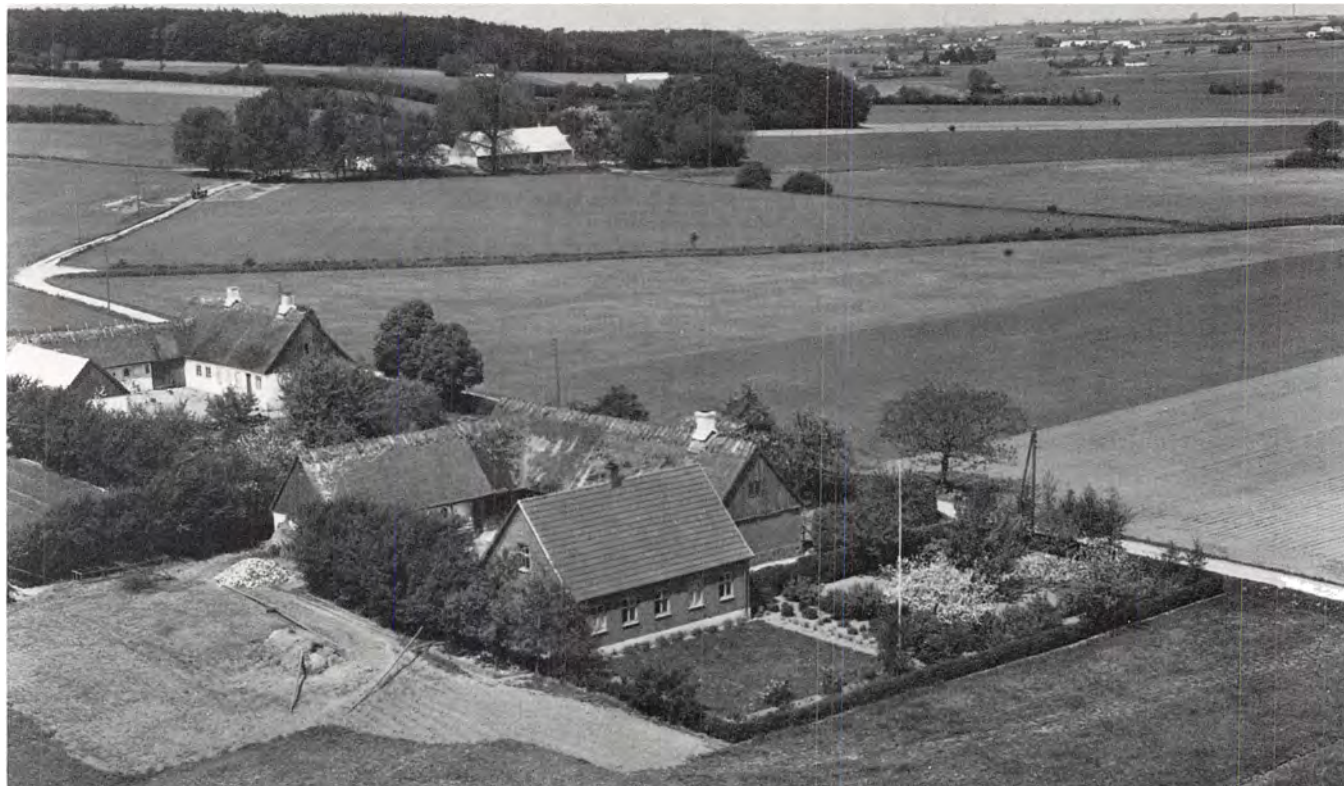
Bygnings- beskrivelse 1984

Enfamiliehus i 1 etage med udnyttet tagrum, af rødstens grundmur på cementpudset sokkel, segmentstik, cementpudsede sålbænke, 2-rammede brun- og hvidmalede vinduer og fyldingsdør med sprossevindue, afrappet hovedgesims omløbende ved gavle med ører. Taget af røde vingetegl med halvvalme og 1 skorsten.

Mod nord er tilbygget en vinkelformet bryggers- og garagelænge i 1 etage af samme slags bygning med 2-fløjet revleport og halvtag af bølgeeternit med 1 skorsten.

Hovvejen 9

Matr. nr. 8 b, 7 f og 53 c Herluf Lille

Ejer 1987: Parcellist Knud Baunegaard Jensen

Fæste (T)

- 20.05.1852 Ole Christiansen, skrædder
Arvefæste 13.01 1874 (T)
 12.05.1910 Niels Christian Olsen, væver
Selveje 1919
 11.06.1936 Frederik Jensen
 21.12.1956 Knud Baunegaard Jensen

Til ejendommen hører:

fra 18.06.1907 matr. nr. 7 f frastykket
 matr. nr. 7 a (Guldagergaard)

fra 12.01.1894 matr. nr. 53 c (arvefæste
 (T), selveje 1919), som er en fjerdedel af
 den fælles eng/mose-lod, der ved udskift-
 ningen blev tillagt matr. nr. 6 (Stokkebro-
 gaard) og nr. 7 (Guldagergaard).

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom med indkørsel fra vejen til en
 gårdsplads, hvorom dels et friliggende
 stuehus, dels en udlænge med siden mod
 vejen sammenbygget med en vestlænge og
 tilbygget garage.

Stuehuset: 1½ etage, med påbygget ha-
 vestue mod øst og en rødmalet pudset til-
 bygning mod syd, af røde tegl, med pudset
 sokkel, 2 rammedøre med glas over trap-
 per, nye hvide helrammede plastvinduer,
 buede stik, fortaget hovedgesims, omløb-
 ende gesims i gavle, tag af cementsten,
 tagvinduer og 1 skorsten.

Udlængen mod vejen: med faset hjørne
 for indkørsel, af røde teglsten med kam-
 pestenssokkel, tildels støbt, skydeport,
 grønne revledøre, brune plastvinduer,
 staldvinduer, tag af bølgeeternit med 1
 skorsten, tilbygget vognport af rødmalet
 pudset lecamurværk, med grønne skyde-
 porte og eternittag.

Vestlængen: af rødmalet pudset grund-
 mur, med støbt sokkel, revledøre, buede
 staldvinduer og eternittag.

Garagen: af stålplader, med heltag.

Bebyggelses- historie

Det fæstehus, som nævnes første gang om-
 kring 1852, blev opført parallelt med ve-
 jen, af skrædder Ole Christiansen til bebo-
 else, stald og lo, først som en enkelt længe,
 14 fag. Senere blev en del af den udvidet i
 dybden (bredden), således at den i 1889

*Øverst på siden: Hovvejen 9 og 11 set fra sydøst. I
 baggrunden Nordgaard og Glumsø Østerskov.
 Luftfoto 1954.*

Herunder: Stuehuset set fra gårdspladsen. 1983.

Nordvestlige hjørne af gårdspladsen.
1983.

Nederst på siden: Hovvejen 9 og 11 set
fra nordøst. Luftfoto 1949.

fremstod delvis af bindingsværk, delvis grundmur (37 ×, dels 11, dels 9 ×, 3½ alen).

I 1910 tilbyggede sønnen, væver Christian Olsen, en sydvendt længe ved den vestre ende af huset til lo, lade med mere, opført dels af bindingsværk, dels af grundmur.

Begge bygninger var opført på kampestensfundament og med stråtag.

Næste ændring skete i 1929, da der i øst blev bygget et nyt nord-syd-vendt stuehus, som datteren, Ragnhild Olsen, og svigersønnen flyttede ind i.

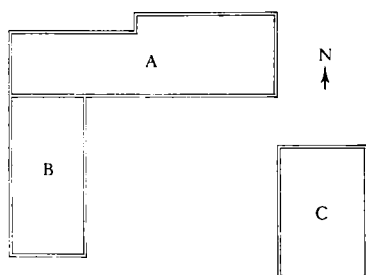
Ved denne lejlighed blev ejendommen omvurderet og bygningerne beskrevet således:

a) Gammelt stuehus med lo, stald i en længe (dels 12 × 7 × 2,2, dels 10,4 × 5,6 × 2,2 meter): 3 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer og gang med betongulv. Bræddeløfter overalt, lo med lergulv og stænge, kostald og svinestald med stenbro i cementfyld. Endvidere tørvehus. Bræddeløfter.

b) Lo, lade, hestestald (13,2 × 6,4 × 2,2 meter). Hestestald med stenbro, lade med betongulv, bræddeløfter. Lo med betongulv, vognport med stenbro. Stænge.

Begge længer med stråtag, en del kampestensfundament, en del betonfundament.

c) Nyt stuehus (11 × 7,5 × 2,6 meter), grundmur i røde mursten på betonfundament, tag af cementtagsten, 3 stuer, entre, køkken, spisekammer, alt med bræddegulve og bræddeløfter. I køkkengang og kælder betongulv.

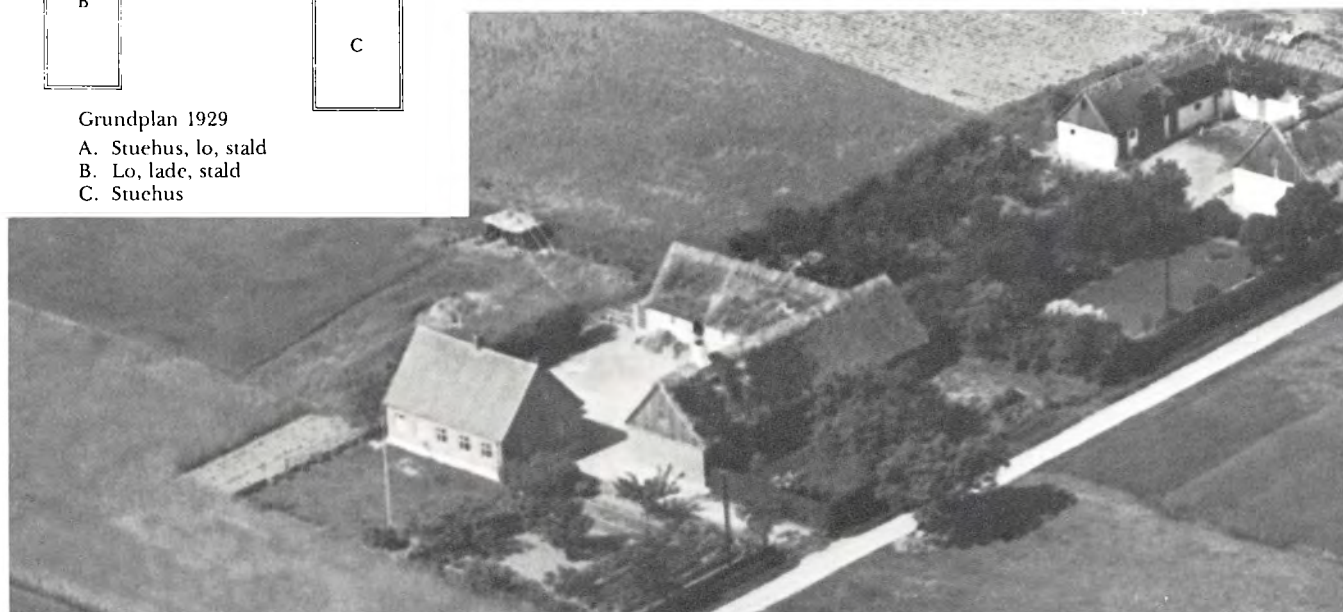
Grundplan 1929

- A. Stuehus, lo, stald
- B. Lo, lade, stald
- C. Stuehus

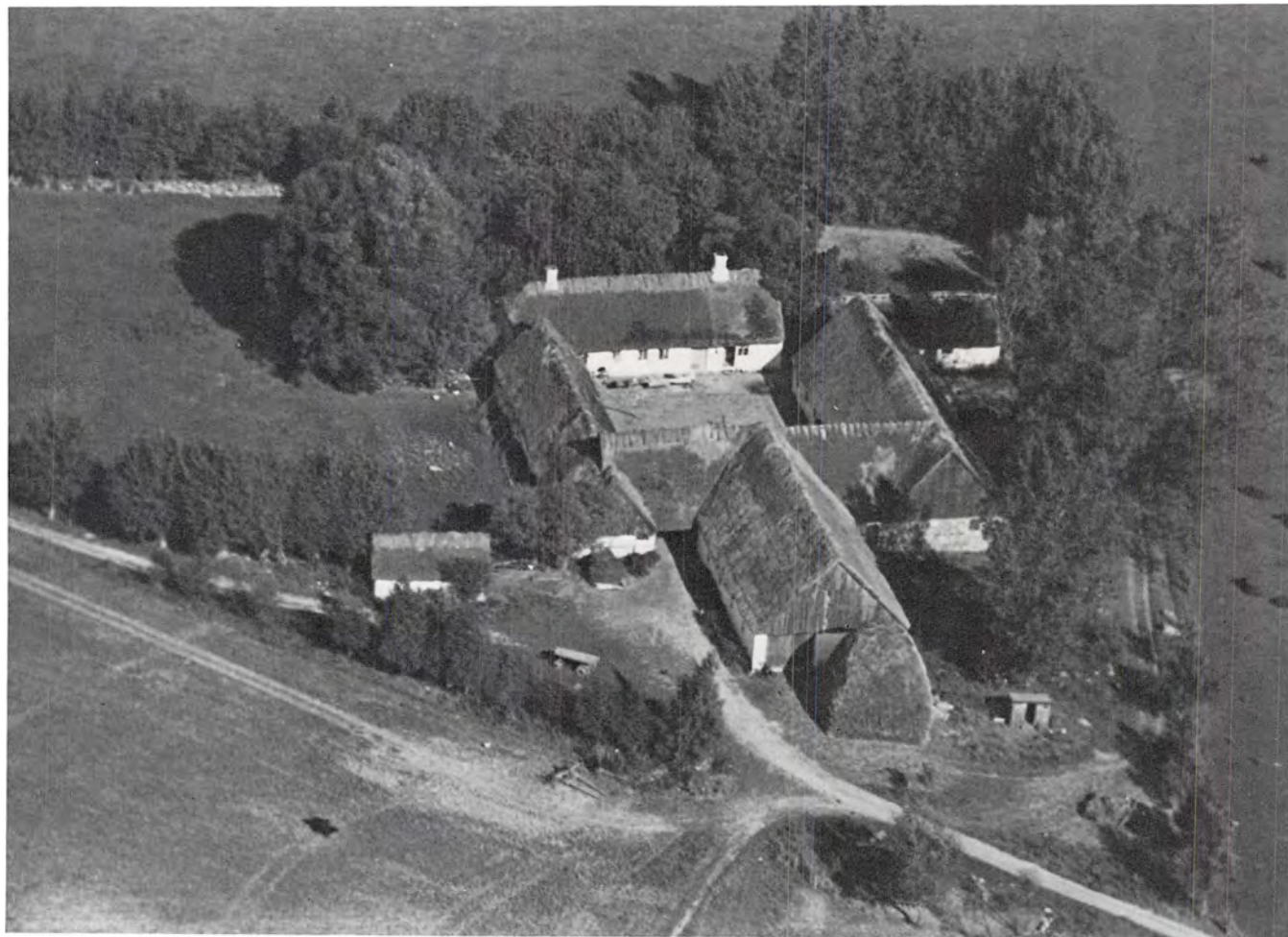

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 8 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1855	Ole Christiansen	33	H.	husmand, skrædder
	Ane Margrethe Rasmusdatter	32	H.	hustru
	Hans Olsen	2	H.	søn
1860	Ole Christiansen	39	H.	husmand, skrædder
	Ane Margrethe Rasmusdatter	37	H.	hustru
	Hans Olsen	8	H.	søn
	Peder Olsen	5	H.	søn
	udøbt drengbarn	u. l	H.	søn
1870	Ole Christiansen	48	H.	husmand
	Ane Margrethe Rasmussen	46	H.	hustru
	Niels Christian Olsen	10	H.	søn
	Birthe Sophie Olsen	1	H.	datter
1880	Ole Christiansen	58	H.	husmand
	Ane Margrethe f. Rasmusdatter	56	H.	hustru
	Niels Christian Olsen	20	H.	søn, væver
	Birthe Sofie Olsen	11	H.	datter
1890	Ole Christiansen	68	H.	husmand
	Anne Margrethe Rasmussen	66	H.	hustru
	Niels Christian Olsen	30	H.	søn, væver
1901	Ole Kristiansen	11.11.1821	H.	husmand
	Niels Kristian Olsen	25.01.1860	H.	søn
1906	Christian Olsen	25.01.1860		husmand
	Anna Olsen	17.07.1872		hustru
	Ragnhild Olsen	14.06.1904		datter
	Ole Christiansen	11.11.1821		enkemand, slægtning, aftægtsmand

Hovvejen 10

Matr. nr. 8 a og 58 Herlufllille (Nordgaard)

Ejer 1987: Gårdejer Jørgen Steffensen Skelhøj

...1688...	<i>Fæste (T)</i> Hans Pedersen	19.10.1921	fogedudlægsskøde til murermester Tønnes Jensen	24.06.1971	Jørgen Steffensen Skelhøj
...1719...	Jørgen Søfrensen Rolle	20.06.1945	Niels Morten Jensen	Matr. nr. 58 er en tredjedel af den fælles eng/mose-lod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 3 (Herlufllillevej 32), nr. 4 (Hovvejen 7) og nr. 8 (Nordgaard).	
07.01.1729	Hans Jørgensen	30.08.1965	Hartvig Petersen		
03.08.1763	Niels Hansen Rolle	31.05.1967	Poul Thormod Hansen		
26.11.1792	Hans Nielsen	13.05.1971	skifteattest som adk. for Ingrid Hansen		
09.11.1805	Christian Hansen				
12.09.1850	Frederik Christiansen				
	<i>Arvfæste 21.01.1873 (T)</i>				
12.01.1903	Hanne Marie, født Hans- datter, enke efter F. C.				
28.10.1903	Jens Nielsen				
10.11.1906	Jens Peter Hansen				
14.06.1918	Hans Jensen				
	<i>Selveje 1919</i>				
22.05.1919	Frederik Jørgensen, træhandler				
29.12.1919	Peter Hansen, ejendomshandler				
20.05.1920	Niels Morten Jensen				

*Øverst på siden: Gårdanlægget som det efter
udskiftning og udflytning blev placeret på nogle af
landsbyens yderste engarealer nær sognets
nordgrænse. Luftfoto 1940.*

Til højre: Indkørsel til gården. 1986.

Bygnings-
beskrivelse 1984

Gårdanlæg, med indkørsel fra syd og have mod nord omkranset af levende hegn og træer. Består af et fritliggende stuehus mod nord og tre sammenhængende udlængser om gårdsplads, tilbygget sidelænge og lade mod syd, med sidelænge mod syd-øst og garage mod sydvest.

Stuehus: grundmuret i røde mursten, 1½ etage, med pudset sokkel, nyere rammedør, helrammede 2-delte vinduer, aftrappet hovedgesims med flade gesims-rør i gavle, tag af vingetegl og 1 skorsten, på bagsiden med terrasse.

Udlængerne: pudset og hvidkalket, med sort sokkel og tag af bølgeeternit.

Nordlængen: på forsiden af grundmur, med revledør, skydedør og helrammede vinduer, på bagsiden med 7 fag bindingsværk af egestolper med fodrem af fyr og tavl af soltørrede sten, 1 skorsten.

Østlængen: udvidet mod nord, forsiden af grundmur med åbent halvtag, revledør, buede staldvinduer og hovedgesims, bagsiden af kampesten med ryggede fuger.

Syd-længen af grundmur: med vestgavl i blank mur, port, revledøre, helrammede vinduer og delvis hovedgesims, sammenbygget med sidelænge til stald og bræddede og blikklædt ladebygning.

Sidelængen: pladeklædt, med port og heltag, tilbygget bræddeklædt vognport mod øst.

Garagen: af bindingsværk, med heltag.

Bebyggelses-
historie

For dette gårdanlægs vedkommende er der bevaret en så tidlig syns- og taksationsforretning, at det kan give et indtryk af, hvorledes en af de senere udflyttede gårde i Herlufllille by var indrettet få år før det store opbrud. Hvor gården lå i landsbyen kan ikke med sikkerhed fastslås.

Den 4. oktober 1792 indfandt 2 synsmænd sig i overværelse af en repræsentant for herskabet på Tybjerggaard efter begærende fra Niels Hansen Rolles enke og

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Niels Hansen	56		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Inger Henrichsdatter	48		gift 1. gang, hustru
	Hans Nielsen	21		søn
	Birthe Nielsdatter	11		datter
	Maren Nielsdatter	8		datter
1801	Jens Pedersen	16		td.
	Hans Nielsen	39		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Birte Rasmusdatter	42		gift 1. gang, hustru
	Karen Hansdatter	7		datter
	Niels Hansen	2		søn
1834	Peder Ebbesen	19		tk.
	Niels Fredrichsen	12		td.
	Inger Hendrichsdatter	60		enke efter 1. ægteskab
	Christian Hansen	58		gårdmand
	Maren Olesdatter	50		hustru
1840	Hans Christiansen	22		søn
	Kirsten Christiansdatter	15		datter
	Ole Christiansen	13		søn
	Frederik Christiansen	10		søn
	Christian Hansen	63		gårdmand
1845	Maren Olsdatter	56		hustru
	Hans Christiansen	29		søn
	Ole Christiansen	19		søn
	Frederik Christiansen	16		søn
	Kirsten Christiansdatter	21		datter
1850	Boedil Jensdatter	15		tp.
	Christian Hansen	69	Snesere	gårdmand
	Maren Olsdatter	61	Tybjerg	hustru
	Jens Christiansen	37	H.	søn
	Kirsten Christiansdatter	26	H.	datter
1855	Ole Christiansen	24	H.	søn
	Hans Nielsen	16	H.	td.
	mangler			
	Frederik Christiansen	31	H.	gårdfæster
	Hanne Marie Hansdatter	23	Rønnebæk	hustru
1860	Hans Christian Frederiksen	5	H.	søn
	Kirsten Marie Frederiksdatter	3	H.	datter
	Maren Sophie Frederiksdatter	1	H.	datter
	Peder Andersen	22	H.	tk.
	Ane Sophie Jensdatter	21	Vetterslev, Sorø A.	tp.
----	Karen Marie Jørgensdatter	15	H.	tp.
	Christian Hansen	78	Snesere	aftægtsmand
	Maren Olsdatter	70	Tybjerg	hustru
	Frederik Christiansen	36	H.	gårdmand
	Hanne Marie Hansdatter	10	Rønnebæk	hustru
1860	Hans Christian Frederiksen	10	H.	søn
	Kirsten Marie Frederiksen	8	H.	datter
	Maren Sophie Frederiksen	4	H.	datter
	Ane Margrethe Frederiksen	2	H.	datter
	Lars Nielsen	20	H.	tk.
1860	Karen Kirstine Hansdatter	18	Haraldsted, Sorø A.	tp.
	Maren Sophie Nielsdatter	15	Sandby	tp.

Nordøstlige hjørne af gårdspladsen.
1983.

1870	Frederik Christiansen Karen Maren Hansen Hans Christian Frederiksen Kirsten Marie Frederiksen Maren Sophie Frederiksen Ane Margrethe Frederiksen Jens Christian Frederiksen uddøbt drengebarn Jørgen Hansen	45 38 19 17 13 11 2 u. 1 23	H. Rønnebæk H. H. H. H. H. H. Næsby	gårdmand hustru søn datter datter datter søn søn tk.
1880	Frederik Christiansen Hanne Marie f. Hansen Hans Christian Frederiksen Jens Christian Frederiksen Niels Peter Frederiksen Anne Margrethe Frederiksen	55 48 29 12 8 21	H. Rønnebæk H. H. H. H.	gårdejer hustru søn søn søn datter
1890	Frederik Christiansen Hanne Marie Hansen Anne Margrethe Frederiksen Jens Christian Frederiksen Jens Peter Jensen Marie Nielsen	65 58 31 22 19 13	H. Rønnebæk H. H. Fødby, Sorø A. Glumsø	gårdejer hustru datter søn tk. tp.
1901	Frederik Kristensen Hanne Marie Hansen Ane Margrethe Frederiksen Frants Nielsen	25.04.1824 07.01.1832 09.09.1858 20.05.1886	H. Rønnebæk H. Glumsø	gårdejer hustru datter tk.
1906	Jens Nielsen Ane Sophie Nielsen Jens Peter Hansen Sine Nielsen Ida Hansen Hans Bade Sophie Nielsen	17.10.1849 22.01.1846 24.12.1871 19.01.1880 15.09.1904 14.02.1888 27.07.1889	H. H. H. H. H. H. H.	gårdmand hustru gårdbestyrer hustru datter tk. tp.

*Bebyggelsen set fra nordøst.
Luftfoto 1949.*

efter rettens udmeldelse, fordi sønnen, Hans Nielsen, skulle have fæstemålet overdraget.

Om gårdens bygninger udtaltes:

1) Stuelænge, 8 fag, 20 alen lang, 8¼ alen bred, egeundertømmer, fyrreover-tømmer, fyrrelofter over hele huset, nyt stråtag. 3 fag til stuer, 2 til kamre, 3 til køkken, 3 hele og 2 halvdøre med stabler, hængsler, klinke og håndtag. Foran længen et nyt bislag.

2) Østre længe, 11 fag, 29 alen lang, 7¼ alen bred. Egeundertømmer, fyrreledetømmer, bjælkerne dels af fyr, dels af elle, spær af elle. Nyt stråtag. Indrettet til stald, lo og lade med en port på 2 fag.

3) Søndre længe, 10 fag, 23½ alen lang, 7½ alen bred. Stolper og løsholter af eg, undtagen 2 stolper og 2 løsholter af fyr, bjælker og spær af fyr, rafter af elle. Nyt stråtag. Indrettet til lade, hvoraf 3 fag var

Jens Peter, Ida og Sine Hansen foran den østre længe ca. 1916. Dreng på hesten ukendt. Fra la Cour: Danske Gaarde. 3. samling, bind 4.

stue for en inderste. Loft over 2 fag. Skorsten 1 hel- og 2 halvdøre med hængsler, stabler og klinkefald.

4) Vestre længe, 10 fag, 23 alen lang, 8 alen bred. Stolper og løsholter af eg, bjælker af fyr, undtagen en af elle. Spær og rigter af elle. Taget nyt på den ene side, tækket med gammel langhalm på den anden side.

Vurderingsmændene fandt alt i god og forsvarlig stand. Hvad besætning, redskaber og avl angik, fandtes alt efter forordningen med undtagelse af en »vognhest« (kørehest), som skulle erstattes. Ejendommen blev straks overleveret dens ny fæster.

Om bebyggelsen efter udflytningen til Hovvejen findes ingen nærmere oplysninger, men på matrikelkortet fra 1808 er den anført som et firlænget gårdanlæg, tilsyneladende indrettet efter samme plan som anført ovenfor.

Betydelige dele af materialerne fra den gamle gård er uden tvivl genbrugt. I 1860 lod Frederik Christiansen en stor del af det gamle stuehus rive ned og erstatte med nyt. Ved denne lejlighed var der taksationsforretning, som resulterede i en kortfattet beskrivelse af alle bygninger:

a) Stuehus i nord, 12 fag ($31\frac{1}{4} \times 10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen) undertømmer af eg, overtømmer af fyr. Dels klinede, dels murede vægge, bræddeloft over det hele. Bræddegulv i $4\frac{1}{2}$ fag. Skorsten og bageovn af rå sten. 14 fag vinduer, 2 fyldingsdøre, 9 glatte døre.

b) Østre længe. 17 fag. Blandet over- og undertømmer, klinede vægge. Tørvehus, gennemkørselsport, 2 lader.

c) Søndre længe. 8 fag. Blandet over- og undertømmer, klinede vægge. Lo, lade, gennemkørselsport.

d) Vestre længe. 15 fag. Blandt over- og undertømmer, klinede vægge. Hølade, lo, heste- og fårestalde, huggehus.

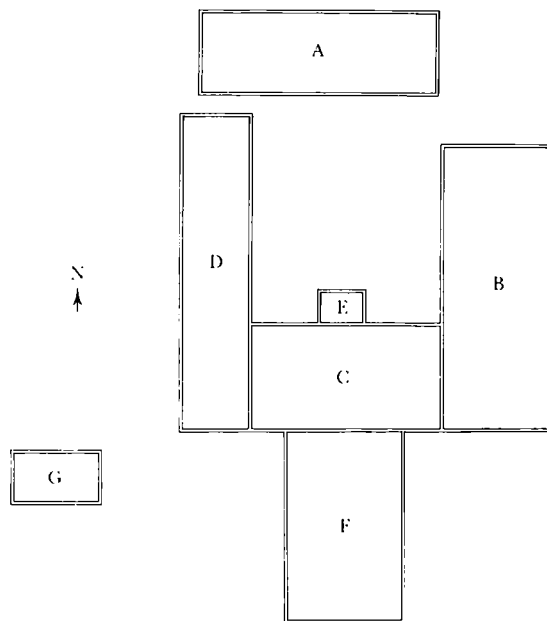
e) Et fritliggende hus øst for gården, 7 fag, dels bindingsværk med klinede væg-

Udsigt mod Herlufstille Bogede med de lave engarealer, hvortil Stokkebrogaard, Guldagergaard og Nordgaard (øverste højre hjørne) blev udflyttet i slutningen af 1700-tallet.

Grundplan 1944

- A. Stuehus
- B. Ko- og hestestald
- C. Lo og lade
- D. Svinestald, vognport, huggehus m.m.
- E. Hønsehus
- F. Lade
- G. Maskinhus

ge, dels kampestenmur. Indrettet til beboelse og tørvehus. Formentlig aftægtsbolig eller indsidderstue.

Alle bygninger på kampestenssokkel og stråtake.

Mod sædvane blev målene på udlængerne ikke anført i taksationen.

Der skete i årenes løb nogle ændringer og forbedringer som for eksempel udskiftning af enkelte ydervægge. I 1910 blev mod syd tilbygget en lade med betonydermure og stråtag. I 1918 byggedes øst for gården et hus af lignende materialer til redskaber og maskiner. Aftægtsboligen blev i tidens løb omdannet til svinestald og siden nedrevet.

På gårdspladsen blev opført et motorhus, der senere blev omdannet til hønsehus.

Men i alt væsentligt fungerede de gamle bygninger næsten uforandrede til midten af dette århundrede. Dette bekræftes af følgende gennemgang i 1944:

a) Stuelænge ($20 \times 6,9 \times 2,2$ meter). Egebindingsværk på 30 cm kampestenssokkel. 2 skorstene, 6 stuer og køkken med bræddegulv. Gang og bryggers med betongulv. 1 pigeværelse, tidligere lergulv, nu beton. Bræddeloft overalt. I nordøst spisekammer med halvkælder.

b) Ko- og hestestald ($23,8 \times 9,2 \times 2,5$ meter). Grundmur i øst, øvrige tre mure af kampesten, alt på 30 cm kampestenssokkel. Stalde med stenbro i cement, fodergang med betongulv. Bræddeloft.

c) Lo og lade ($15,7 \times 9,1 \times 2,5$ meter). Grundmur på 35 cm kampestenssokkel. Tærskelo og lade med betongulve. Bræddeloft over tærskelværket. Gennemkørselsport med stenbro og stænge.

d) Svinestald med mere ($26,1 \times 6,0 \times 2,2$ meter). Egebindingsværk på kampesten. 5 svinestier, fodergang med betongulve og rafteloft. Følboks med lergulv og rafteloft uden ler. Karlekammer og hønsehus med betongulv og bræddeloft. Vognport, brændselsrum og huggehus med lergulv og stænge.

e) Hønsehus (tidligere motorhus, $4 \times 2,7 \times 2$ meter). Grundmur på betonsokkel, cementtagsten.

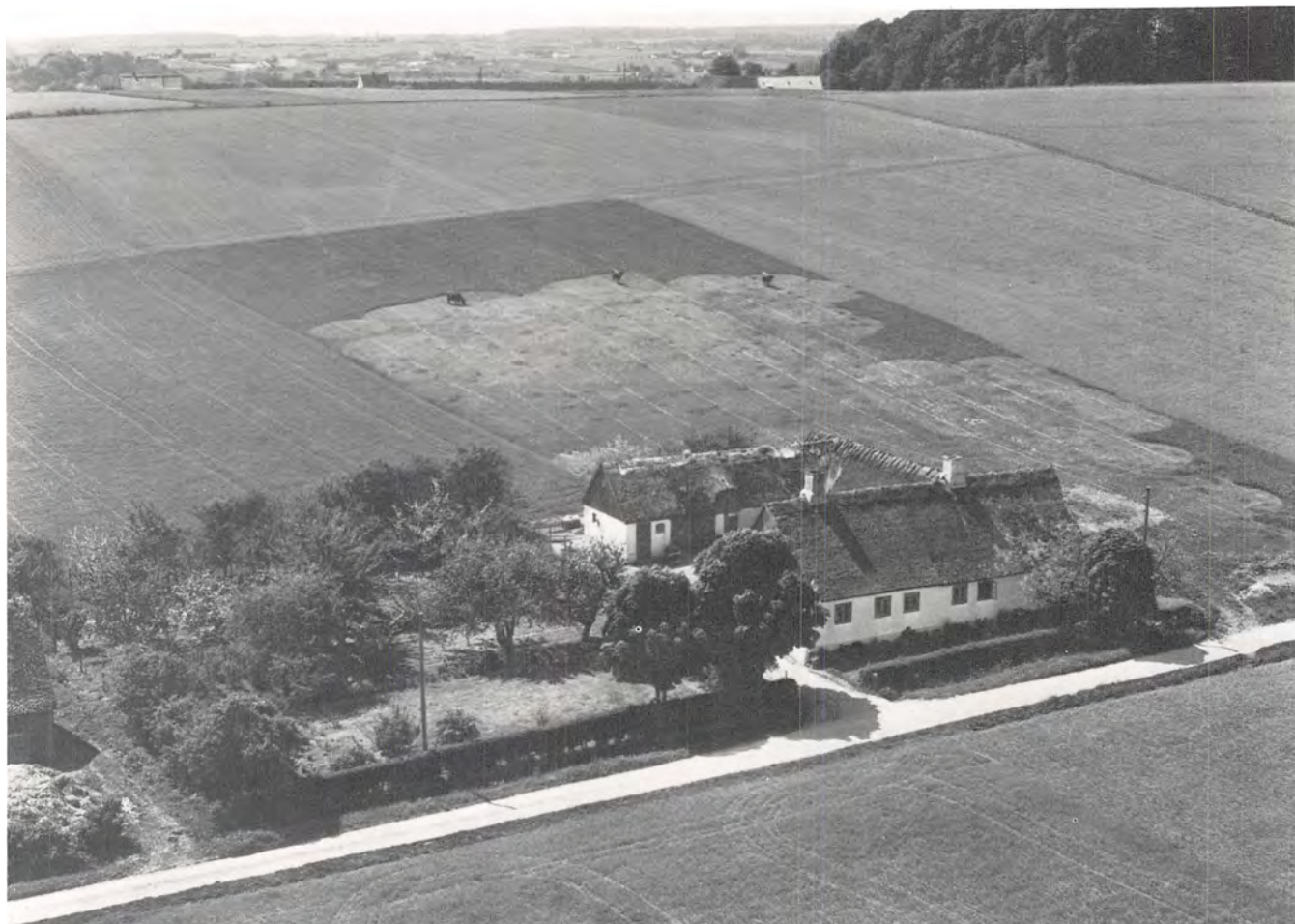
f) Lade ($15,8 \times 10,1 \times 2,7$ meter). Opført af beton på betonsokkel, betongulv.

g) Maskinhus ($7,6 \times 4,5 \times 2$ meter). 20 cm tyk betonmur på betonsokkel. Jordgulv.

Alle bygninger var tækket med strå undtagen e).

Den 23. juli 1953 nedbrændte gården og blev genopført i nuværende skikkelse.

Hovvejen 11

Matr. nr. 8 d, 8 c, 8 e og 53 d Herlufllille

Ejer 1987: Ekspeditrice Vibeke og anlægsgartner Finn Strande Mogensen

Arvefæste 1876 (T)

14.12.1876 Rasmus Christensen

15.12.1914 Niels Frederiksen

Selveje 1919

29.09.1934 Harald Svendsen

03.11.1978 skifteretsattest som adk. for
Hans Svendsen, Nanna
Gudrun Nielsen, Svend
Erik Svendsen
og Knud Egon Svendsen

30.01.1979 Vibeke og Finn Strande
Mogensen

fra 24.07.1903 matr. nr. 8 e, arvefæste (T),
Selveje 1919

fra 23.03.1904 matr. nr. 8 c, arvefæste (T),
Selveje 1919

tidligere ejer heraf var:

05.02.1903 Hanne Marie, f. Hansdatter

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom med 3 længer, sammenbygget
omkring en gårdsplads, åben mod have.

Stuehus: øst-vest-vendt i 1 etage, af be-

1876 frastykket matr. nr. 8 a.

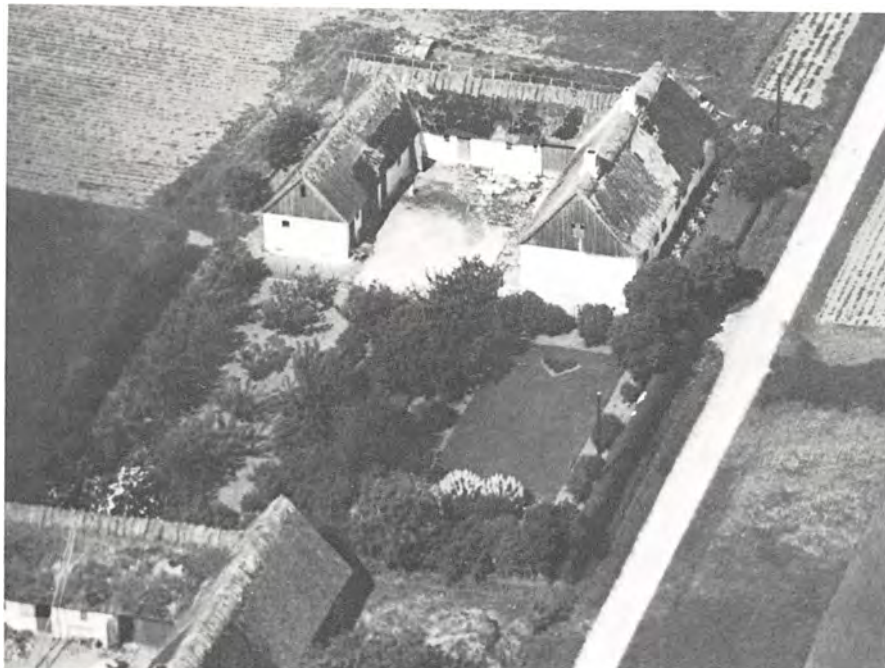
Til ejendommen hører:

fra 12.01.1894 matr. nr. 53 d, der er en
fjerdedel af den græsningslod (eng/mose),
som ved udskiftningen blev tillagt matr.
nr. 6 (Stokkebrogaard) og mtr. nr. 7
(Guldagergaard).

*Øverst på siden: Bebyggelsen set
fra nord med Bøgede skov øverst
til højre. Bemærk de græssende
køer. Luftfoto 1954.*

*Til højre: Facaden mod Hovvejen.
1983.*

Bebyggelsen set fra øst.
Luftfoto 1949.

Nederst på siden: Gårdspladsens
nordvestlige hjørne. 1983.

Alle tre fløje havde spidsgavle (overgavle) af brædder.

Af skiftende vurderinger fremgår det, at bygningerne løbende blev så godt vedligeholdt, at der i en lang årrække ikke skete nogen ændringer hverken i det ydre eller indre. Den følgende beskrivelse fra 1948 er næsten enslydende med en fra 1914:

a) Beboelse, lo (17 × 7,2 × 2,2 meter). Kampestenmur, stråtag, 4 stuer, køkken med bræddegulve, gang og spisekammer med betongulve, bræddeløfter over det hele. Tærskelo, 4 fag, med stænge og lergulv.

b) Stald med mere (16,3 × 4,4 × 2,2 meter). Dels bindingsværk, dels grundmur på kampestenssokkel. Kostald, 4 fag, svine-stald, 6 fag, med bræddeløfter og betongulve. Vognport, 2 fag, med stenbro og stænge.

c) Hestestald, 3 fag, kostald, 1 fag, foderlo, 1 fag, vognport og hønsehus, 2 fag, brændselsrum, 2 fag, betongulve overalt. Bræddeløfter overalt undtagen stænge i hønsehus og brændselsrum.

rappet cementstensgrundmur på pudset sokkel, gavls omsat i kampesten, 2-rammede hvidmalede vinduer og nyere rammedør med glas, aftrappet hovedgesims. Taget af bølgeeternit med 1 skorsten.

De to sammenbyggede udlænger: 1 etage af dels gasbeton dels cementstensgrundmur, med buede staldvinduer, revledøre og 2-fløjet revleport, aftrappet hovedgesims. Taget af bølgeeternit. Indrettet til garage og maskinhus samt værksted og lokum.

Bebyggelses-historie

Dette arvefæstehus blev opført på en lod under mtr. nr. 8, antagelig omkring 1870, da Rasmus Christensen giftede sig med en datter fra gården (Hovvejen 10). Begyndelsen var en øst-vest-vendt længe på 9 fag langs vejen til beboelse, stald med mere. Denne længe var opført i kampesten med stråtag.

I 1899 blev hovedlængen udvidet med 2 fag (til 27½ × 11½ × 3½ alen) samtidig med at der ved den vestre ende blev tilbygget en sydvendt sidelænge på 9 fag til stald med mere (19½ × 7 × 3½ alen).

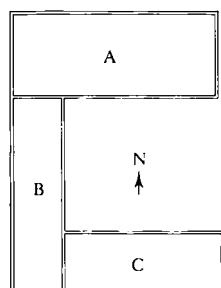
Kampestenfundament, bindingsværk, stråtag.

Næste væsentlige forandring skete, da Niels Frederiksen i 1914 havde overtaget fæstemålet. Han lod sidelængen forlænge

med 3 grundmurede fag og byggede en længe på 9 fag i syd parallelt med hovedlængen. Betonfundament, ½-stensmur med piller. Stråtag.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 8 d

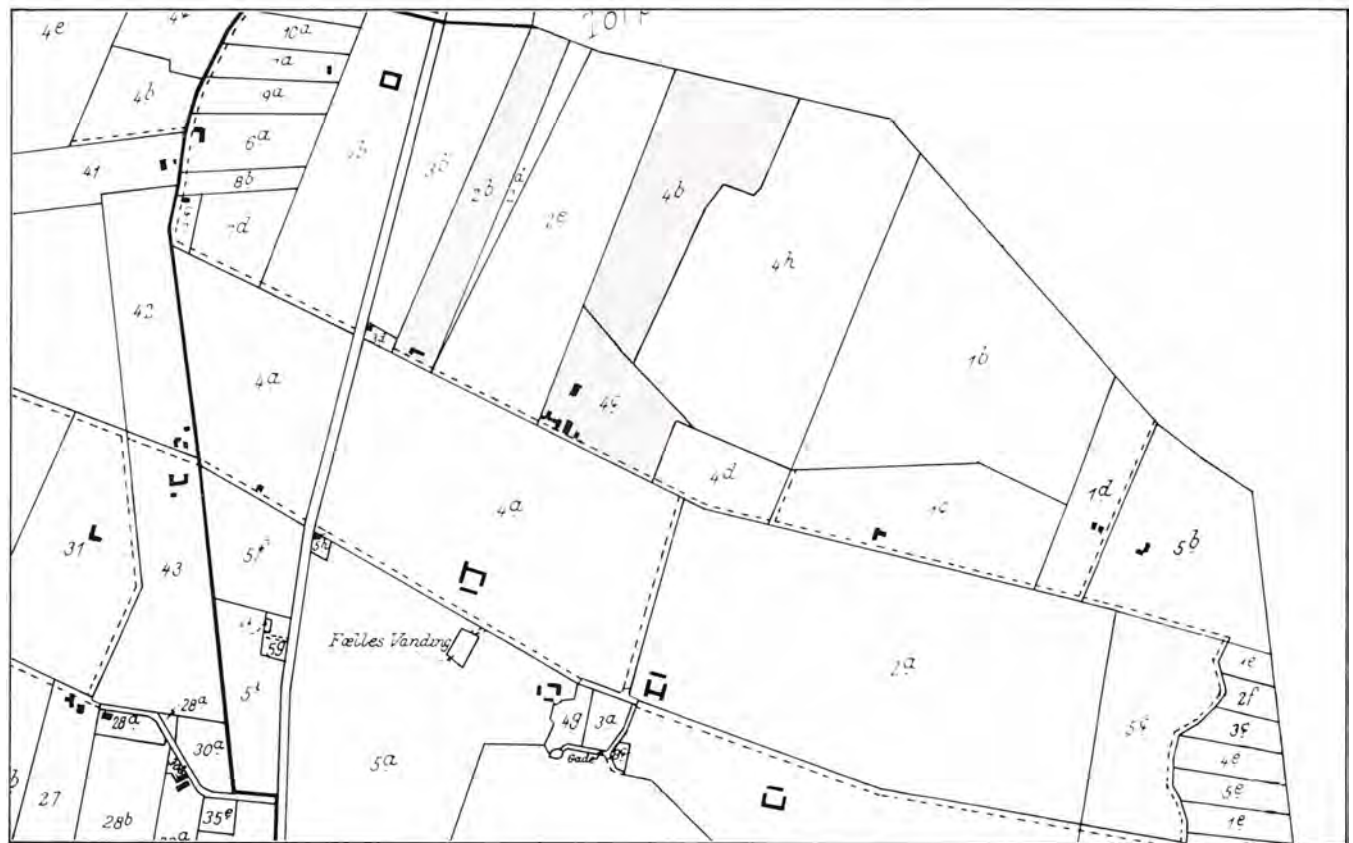
År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Rasmus Christensen	31	H.	husmand
	Kirsten Marie f. Frederiksen	27	H.	hustru
	Christian Christensen	8	H.	søn
	Jens Peter Christensen	5	H.	søn
1890	Rasmus Christensen	41	H.	husmand
	Kirsten Marie Frederiksen	37	H.	hustru
1901	Rasmus Christensen	18.09.1848	H.	parcellist
	Kirsten Maria Christensen	16.08.1852	H.	hustru
	Christian Christensen	12.01.1872	H.	gårdbestyrer
	Karen Sophie Christensen	08.07.1876	H.	hustru
	Klara Julie Christensen	01.06.1897	H.	datter
1906	Ingeborg Johanne Christensen	26.02.1900	H.	datter
	Rasmus Christensen	18.09.1848		husmand
	Kirsten Frederiksen	16.08.1852		hustru
	Margrethe Frederiksen	09.09.1858		ugift slægtning, lever af sin formue
	Ingeborg Christensen	26.02.1900		slægtning
	Frederik Christensen	18.12.1903		slægtning

Grundplan 1948
A. Stuehus m.m.
B. Vognport,
svinestald
og kostald
C. Hestestald,
kostald, foderlo
og hønsehus

Kastanievej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1890.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000.

0 100 200 300 400 500 meter

Denne vej er et stykke af en 6 alen bred vej, som parallelt med Torpevej blev ført fra den gamle landevej (nu Toftehøj) til Torpe Mose.

Fæstehusmændene i Torpe by, der ved udskiftningen havde fået tillagt små jordstykker (såkaldte »Huslodder«) i den yderste mark ved den gamle landevej, kunne ad Torpe Mosevej og Kastanievej komme ud til lodderne, men de

kunne også benytte Torpevej og landevejen. Det samme gjaldt de Torpe bønder, der skulle ud til deres græsningslodder.

Navnet Kastanievej er af en ny dato. Lokalt benyttedes tidligere slet og ret betegnelsen »Mosevejen« for hele strækningen fra landevejen til mosen og Tybjerg skov.

Kastanievej 1

Matr. nr. 3 d Torpe

Ejer 1987: Jord- og betonarbejder Aage Helge Andersen

	<i>Arvefæste 1907 (T)</i>				
20.11.1907	Hans Nielsen, købmand	07.09.1951	Henry Christiansen	17.04.1964	Knud Andersen
	<i>Selveje 1919</i>	09.04.1953	fogedudlægsskøde til	09.12.1966	Svend A. K. Sørensen
17.06.1919	Andreas Peter Nielsen,		Johannes Nielsen	01.06.1971	skifteudskrift som adk.
	købmand	02.02.1954	fogedudlægsskøde til		for Hedevig Sørensen
13.09.1924	Nielsine Petersen		Ellen Kastbøl	01.06.1971	Holger Marum
05.02.1927	Lauritz Jensen, købmand	16.04.1956	fogedudlægsskøde til	31.08.1983	Brith Ellis Hansen
25.07.1929	Charles Viggo Nielsen	16.04.1956	Axelsen og Thomsen A/S	01.12.1985	Aage Helge Andersen
23.06.1930	Carl Nielsen, gårdejer		Hans Jørgen Dalsgaard		
18.11.1930	Jacob Simonsen,	01.05.1959	Jensen		1907 frastykket matr. nr. 3 b Torpe.
	bagermester		fogedudlægsskøde til		
09.11.1934	Jens Peter Frederiksen,	01.05.1959	Th. Pedersen		1927 tilladelse til oprettelse af benzinan-
	købmand	12.02.1962	Vera Dalsgaard Jensen		læg
21.06.1939	Jens Jensen		fogedudlægsskøde til		
21.05.1951	Jens Reinhold Nicolaisen	22.11.1962	Th. Pedersen		
			Helene Juul Olsen		

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, nord-syd-vendt mod Næstvedvej, indkørsel til lille gårdsplads med parallelt liggende udhus mod øst.

Beboelseshuset: 1½ etage med lille kælder, af hvidgrå pudset grundmur, med gråmalet sokkel, lille aftrappet hovedge-

Øverst på siden: Butiksfacaden mod Ringsted-Næstved landevej. Køretøjet til venstre er antagelig en hyredrosche fra Næstved. Bag købmanden med børnene og endnu et hestekøretøj skimtes Kastanievej 3. Hjulsporet i forgrunden er markvejen mod Toftehøj. Postkort 1908.

Til venstre: Bebyggelsen set fra sydvest. 1982.

sims, udhængende bølgeeternittag, tagvinduer og 2 skorstene, mod Næstvedvej fire fag helrudede vinduer, mod gårdspladsen vindfang til hovedindgang.

Udhuset: 1 etage til stald, vognport, vaskehus og udskud til hønsehus, af pudset grundmur, med støbejernsvinduer, aftrappet hovedgesims, eternittag og 1 skorsten.

Bebyggelses-historie

Den stigende aktivitet i landbruget, bedre veje, øget samfærdsel, gav stadig grobund endnu i begyndelsen af 1900-tallet for flere nye købmandsbutikker i landsbyerne.

En sådan blev i 1907 bygget på hjørnet af Næstved-Ringsted-landevej og en markvej, der førte til en række parcelliststeder og Torpe mose. (Nu: Kastanievej).

Dermed fik landsbyområdet Herluf-lille-Torpe sin tredje købmandshandel.

Initiativtageren var købmand Hans P. Nielsen, der erhvervede 3000 kvadratalen markjord fra mtr. nr. 3 a (Næstvedvej 63) og lod opføre dels et forhus langs landevejen, 10 fag, ($21 \times 13 \frac{1}{2} \times 4 \frac{1}{2}$ alen), dels et parallelt liggende baghus, 7 fag, ($16 \times 9 \times 3 \frac{3}{4}$ alen).

I forhuset var der et 6 alen langt butik-lokale og bagbutik med kælder under. Resten 3 værelser, gæstekammer, gang, køkken og spisekammer. Baghuset indrettedes til stald, vognport, vaskehus, brændselsrum og retirade.

Det hele var opført af grundmur med brændte sten på betonfundament. Forhuset med hulmur. Alt med fyrre-overtømmer og tage af cementtagsten med udslag over gavlene.

Vurderingsmændene fra Østifternes Husmandskreditforening betegnede de anvendte materialer som »alt nyt og af bedste sort«. Deres beskrivelse viste tydelig begejstring for en ny byggestil og -kvalitet med brug af udtryk som »udrappet med cement«, »gipsede limfarvede lofter«, »tapserede vægge«, »oliemalede døre«, og »høje, lyse vinduer«.

Der var gravet en god brønd på gårdspladsen og areal til havesager og græsning for hesten.

Da købmanden i 1918 lod ejendommen vurdere til brandforsikring, var der kun foretaget mindre ændringer:

a) Forhus ($13,2 \times 8,6 \times 2,8$ meter). Butik, bagbutik, kælder med udvendig nedgang, 4 værelser, køkken, spisekammer,

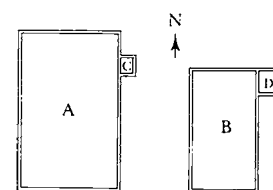
alt med pudsede bræddeloft og bræddegulve, dog cementgulv i spisekammer. Et værelse i tagetagen.

b) Baghus ($10,2 \times 5,7 \times 2,4$ meter). Vognport, hestestald, svinestald, vaskehus, retirade. Bræddeloft, betongulve.

c) Køkkengang ($1,8 \times 1,1 \times 2,2$ meter). Af brædder med paptag.

d) Hønsehus ($2,3 \times 1,8 \times 1,6$ meter). $\frac{1}{2}$ stensmur på betonfundament. Halvtag med pap. Betongulv.

De to første købmænd drev forretningen under den folkelige betegnelse »Den ny købmand« i henholdsvis 12 og 5 år. Derefter ændrede tiderne sig og medførte hyppige ejerskifter, indtil butikken lukkede omkring 1960, og ejendommen overgik alene til beboelsesformål.

Grundplan 1918

- A. Stuehus, butik
- B. Stald, vognport m.m.
- C. Køkkengang
- D. Hønsehus

Forhus og baghus set fra vest.
Luftfoto 1949.

Kastanievej 3

Matr. nr. 2 b Torpe

Ejer 1987: Kontorassistent Jytte Pia Bergh og montør Georg Alfred Christiansen

<i>Fæste (T)</i>					
...1807	Rasmus Sørensen	17.12.1901	Frans Chr. Frederik Jacobsen	17.04.1962	Christian Nielsen
01.12.1807	Hans Pedersen			10.11.1962	Jens P. Andersen
14.08.1823	Rasmus Pedersen, væver	<i>Selveje 1919</i>		14.12.1963	Ejvind Jensen
01.05.1868	Niels Rasmussen	04.07.1938	Hans Chr. Martinsen	01.04.1964	Erling Hansen
<i>Arvefæste 10.09.1874 (T)</i>		20.08.1940	Niels Peder Hansen	15.02.1969	Georg Larsen
15.03.1900	Ane Margrethe Rasmussen, f. Jensen, enke efter N. R.	09.02.1944	Hans Peter Hansen	30.05.1978	Georg Alfred Christiansen
		10.08.1944	Thorkild Jensen	02.03.1983	Jytte Pia Bergh og Georg Alfred Christiansen
		08.09.1944	Ditlev Jensen, opsynsmand		
		19.09.1961	Vagn Andersen		

Matr. nr. 2 b er en del af den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 2 a (Torpevej 1).

Mtr. nr. 2 b Torpe var oprindeligt et lidt større areal, men ifølge matrikelkort af 1845 over Rasmus Pedersens jorder blev en trekant af matr. nr. 2 b tillagt Lars Jensen, mtr. nr. 2 a, og betegnet som mtr. nr. 2 d. Dette stykke arvede sønnen, Niels Larsen sammen med endnu et stykke af græsnings/moselodden, nemlig mtr. nr. 2 e. Efter at han først blev gårdbestyrer på mtr. nr. 4 a Torpe (Dyssehøj) og senere ved giftermål med datteren overtog gården, blev de to moselodder, som han havde arvet fra fædrengården, lagt dertil. (Se også Torpevej 1 og 5).

*Øverst:
Ejendommen set fra syd.
Luffoto 1954.*

*Til venstre:
Bebyggelsen set fra øst med Kastanievej 1
i baggrunden.
Luffoto 1949.*

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af en vinkellænge og en fritliggende længe.

Stuehus: øst-vest-vendt, 1 etage med delvis udnyttet loftsetage, grundmur og bindingsværk, berappet og rødmalet med opstrøget/påmalet bindingsværk, indgangsparti i bindingsværk, nyere opsprosede blåmalede vinduer, cementsålbænke, tag af strå med kragetræer, kvist mod have med sprosset vindue.

Længe mod syd, sammenbygget med stuehus; 1 etage, delvis i fyrrebindingsværk, rødmalet, stråtag, indrettet til vognport.

Fritliggende bygninger et stykke fra stuehus: 1 etage grundmur, 1 port, 1-rammede vinduer, eternitklædt gavl, tag af bølgeeternit til hestestald og værksted. Oprindelig indrettet til at huse et tærskværk og -redskaber.

Bebyggelses- historie

Hvornår denne lod, der er en del af den græsningslod, som ifølge matrikelkortet fra 1784 blev tillagt gård nr. 2 (Torpevej 5) blev bebygget, vides ikke.

Den ældste kendte beskrivelse er fra 1858 og handler om Rasmus Pedersens fæstehus på Torpe mark:

Huset betegnedes som gammelt, men godt vedligeholdt, øst-vest-vendt, 10 fag ($26 \times 7 \frac{3}{4} \times 3 \frac{1}{2}$ alen), af blandet under- og fyrre-overtømmer, klinede vægge, bræddeloft over 5 fag, stråtag, 4 fag vinduer, 5 døre, en skorsten og en bageovn. Indrettet til beboelse, lo, lade og stald.

10 år senere, da huset var delvis fornyet og på et stykke gjort bredere, blev det som »Niels Rasmussens Leiehuus« beskrevet sådan:

12 fag ($31 \frac{3}{4} \times$ dels 9 fag à 8, dels 3 fag à $11 \times 3 \frac{1}{2}$ alen), af blandet under- og overtømmer, dels klinede vægge, dels opmuret med kampesten. En bræddegavl. Skorsten og bageovn af rå sten. Bræddeloft over 6 fag, bræddegulv i 1 fag. Stråtag, 7 fag vinduer med dels store, dels små ruder. 1 fyldingsdør, 8 glatte døre. Indrettet til beboelse, lo, lade, stald og tørvehus.

I 1885 var huset forlænget med yderligere to fag og i 1902 lod Chr. Jacobsen vinkelret på længen tilbygge 4 fag mod syd ($9 \times 8 \times 3 \frac{3}{4}$ alen) til vognport og svinestald, der ligesom den øvrige bygning opførtes

Øverst: Bebyggelsen set fra
Kastanievej.

I midten set fra vest.

Begge ca. 1970.

Nederst: Facaden
mod vest. 1982.

Ejendommen i sne, set fra Kastanievej
efter istandsættelsen. Ca. 1982.

af bindingsværk på kamp og med spids-
gavle af brædder.

Senere lod han bindingsværket i beboel-
ses-delen af hovedlængen erstatte af
grundmur.

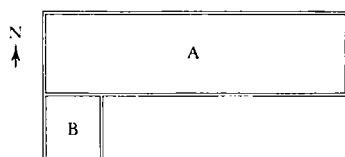
Beskrivelserne fra 1917 og 1925 oply-
ser:

a) Hovedlænge (22,7 × 6,9 × 2,4 meter).
3 stuer, køkken, spisekammer og gang. Alt
med bræddeloft. Bræddegulve i stuer-
ne, murstensgulv i gangen, betongulv i
køkken og spisekammer.

Desuden: 3 fag til lo med lergulv og
stænge, 4 til hestestald med bræddeloft og
betongulve, 2 til brændsel med stenbro og
stænge, 4 til heste- og kostald med bræd-
deloft og betongulve.

b) Sidelænge (5,6 × 5 × 2,4 meter) 2 svi-
nestier med bræddeloft og betongulv,
vognport med stænge og stenbro.

I slutningen af 1920'erne forlængede
Chr. Jacobsen igen hovedlængen. Denne
gang med 3 meter mod øst, så der blev
plads til en stue mere.

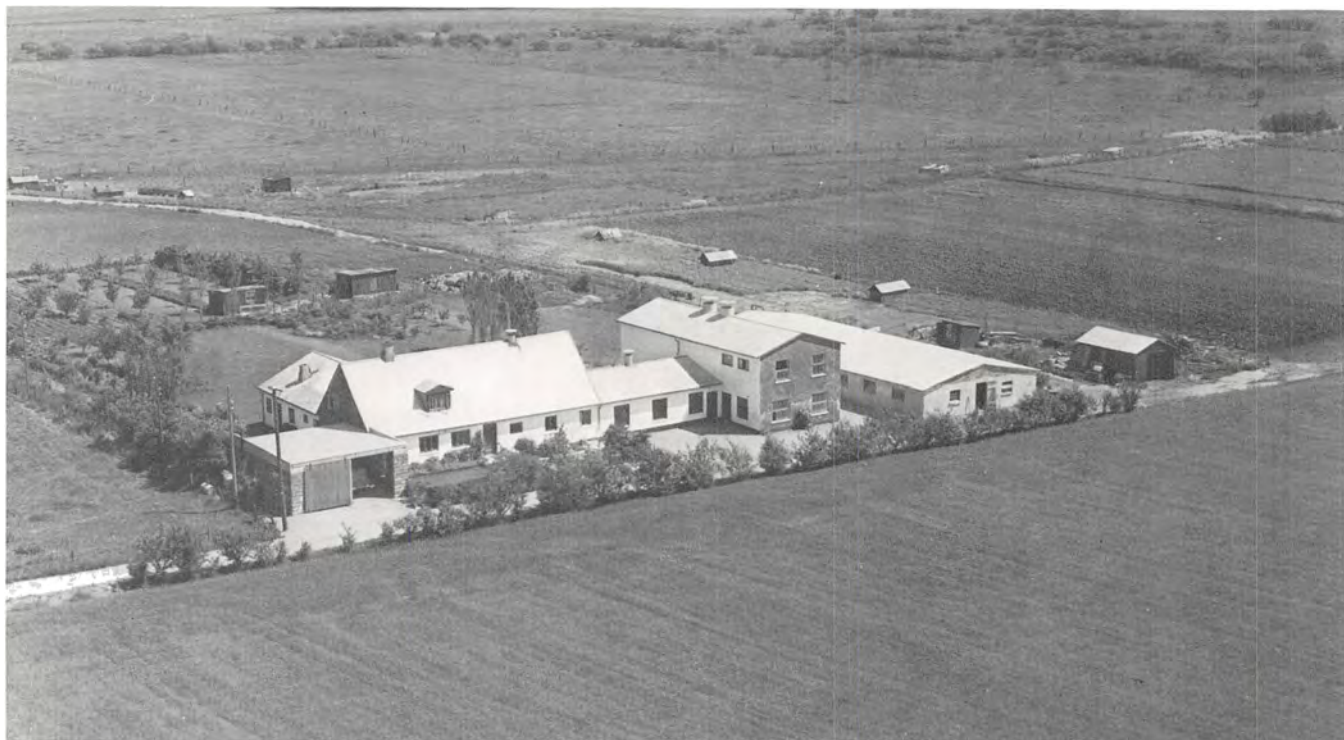

Grundplan 1931
A. Beboelse, lo og stald
B. Svinehus m.m.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 2 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Rasmus Pedersen	35		husmand, lever af sin jordlod
	Birthe Sørensdaughter	42		hustru
	Hans Rasmussen	9		søn
	Ane Margrethe Rasmusdaughter	11		datter
	Niels Rasmussen	2		søn
1840	Rasmus Pedersen	41		husmand og væver
	Birthe Sørensdaughter	48		hustru
	Hans Rasmussen	14		søn
	Niels Rasmussen	8		søn
	Karen Marie Rasmusdaughter	6		datter
1845	Rasmus Pedersen	46	H.	væver
	Birthe Sørensdaughter	54	H.	hustru
	Niels Rasmussen	13	H.	søn
	Karen Marie Rasmusdaughter	6	H.	datter
1850	Rasmus Pedersen	51	H.	væver
	Birthe Sørensdaughter	58	H.	hustru
	Karen Marie Rasmusdaughter	16	H.	datter
1855	Rasmus Pedersen	56	H.	enkemand, husmand, væver
	Karen Marie Rasmusdaughter	21	H.	datter
1860	Rasmus Pedersen	61	H.	væver
	Hans Rasmussen	35	H.	søn
	Sidse Margrethe Frederiksdatter	33	Tybjerg	tp.
	Christian Pedersen	5	Tybjerg	hendes søn, under fattigvæsenet
1870	Niels Rasmussen	37	H.	husfæster og jordbruger
	Ane Margrethe Jensen	35	Holme Olstrup	hustru
	Peder Frederik Rasmussen	7	H.	søn
	Hans Rasmussen	44	H.	slægtning, arbejdsmand
	Rasmus Pedersen	70	H.	enkemand, aftægtsmand
1880	Niels Rasmussen	47	H.	husmand
	Ane Margrethe f. Jensen	45	Holme Olstrup	hustru
1890	Niels Rasmussen	57	H.	husejer
	Ane Margrethe Jensen	55	Holme Olstrup	hustru
	Niels Peder Tygesen	9	Skælskør	plejesøn
1901	Anna Margrethe Rasmussen	25.12.1845	Holme Olstrup	landbruger
	Birthe Katrine Marie Petersen	05.03.1888	Fensmark	plejedatter
1906	Frands Kristian			
	Frederik Jakobsen	02.04.1876		husejer
	Karen Sofie f. Pedersen	15.01.1877		hustru
	Laura Margrethe Jakobsen	07.02.1902		datter
	Agnes Marie Jakobsen	25.07.1903		datter
	Hans Einer Jakobsen	12.02.1905		søn
Karen Marie Jakobsen	01.03.1833		logerende, alderdomsunderstøttet	

Kastanievej 5

Matr. nr. 4 c, 4 f og 5 c Torpe (forhen husmandssted, senere tørvebriketfabrik, hønseri med mere)

Ejer 1987: Lærer Jette Inge-Lise og salgsdirektør Hugo Petersen

Arvefæste 1869 (T)

03.04.1869 Peder Andersen
07.08.1872 Johan Christensen
14.08.1878 Hans Tønnesen

Selveje 1919

06.09.1923 Hans P. Hansen
12.11.1940 Helmer Larsen, heste-og
kreaturhandler
09.04.1947 Aage Bramand
01.11.1950 fogedudlægsskøde til
H. Juul Olsen
13.01.1953 Anton Emil Christensen

02.12.1971 Lilli Hansen og
Erling Hansen
22.11.1972 Lars Ørsted Petersen
03.09.1974 fogedudlægsskøde til
Kirsten Lundstedt
08.11.1977 Ole Bjerregaard Pedersen
23.09.1982 Jette Inge-Lise og
Hugo Petersen

Til ejendommen hører endvidere:

fra 26.01.1904 matr. nr. 4 f Torpe som
ejendomsparcel
fra 1955 matr. nr. 5 c Torpe, der omtales
side 193.

Øverst på siden:

*Det til fabriksanlæg forvandlede
husmandssted. Luffoto 1954.*

*Herunder: Arbejdere på tørve-
briketfabrikken samlet til
fotografering. Ca. 1947.*

Beboelselængen under ny ombygning. 1982.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, bestående af beboelse langs vejen og en nord-syd-ventd udlænge.

Beboelsen: øst-vest-ventd, med sidefløj på bagsiden mod haven. Opført i 1½ etage, af hvidmalet grovpudset grundmur, med nyere brunbejse 2- og 3-rammede vinduer, udhængende sort skifertag og 2 skorstene, på forsiden med listeklædt halvdør som indgang og tre krydsfinerklædte gavlkviste, på bagsiden med staldvinduer og lille gavlkvist.

Udlængen: 2 etager af grundmur, med 2-rammede sprossede skydevinduer og eternitskifertag, indrettet til hestestald, 2 garager og lager.

Udenfor bygningen, der blev betegnet som »ny og god«, var der en stensat brønd med godt og rigeligt vand.

Besætningen var 2 køer.

Jorderne var af sandblandet muld på sandblandet lerunderlag i jævn gødningskraft. Stærk afgrøftning var nødvendig, arealet gunstigt for vandafledning. Der var allerede dels grøftevold, dels flækgrøfter langs skellene.

Den næste beskrivelse, der er fra 1919, viser, at Hans Tønnesen havde foretaget forskellige ændringer og udvidelser af be-

byggelsen. Hovedlængen var for en del gjort bredere, en sidelænge og en fritliggende bygning var kommet til:

a) Hovedlængen bestod af to dele: 10 × 8,3 × 2,4 meter plus 9 × 6,8 × 2,4 meter. Dels grundmur, dels bindingsværk på kampesten. 3 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer med betongulve. Bræddeloft overalt.

Desuden: Tærskelo, ko- heste- og svine-stald, alt med betongulve og bræddeloft. Endvidere møddingshus med stenbro og bræddeloft.

b) Sidelænge (6,4 × 3,2 × 2,2 meter). Bindingsværk på kamp. Foderlo og roehus med betongulv og bræddeloft. Brændselsrum med stenbro og rafteloft.

c) Fritliggende bygning (9,8 × 4,1 × 1,8 meter). Vognport og materialehus med betongulve, dels stænge, dels løst bræddeloft.

Alle bygninger med stråtag.

I de næste årtier skete ikke større forandringer. Der blev opført en sidebygning i nordvest (3,1 × 3,3 × 2,4 meter) til 1 værelse, grundmur med bræddegulv og -loft samt stråtag. Endvidere tilføjedes mod syd et indgangsparti (1,8 × 1,7 × 2,0 meter), grundmur, betongulv, paptag.

Bebyggelsehistorie

En del af den græsnings(eng-mose)lod, som ved udskiftningen var blevet tillagt gård nr. 4 i Torpe by, fik Peder Andersen i arvefæste og påbegyndte i 1868 opførelsen af et hus umiddelbart ved den markvej, der førte fra Næstved-Ringsted-landevej til Torpe mose (nu: Kastanievej). Huset blev beskrevet som:

En længe, øst-vest-ventd, 8 fag (21¼ × 10¾ × 3½ alen), fyrre-under-og overtømmer, tvål muret af brændte sten i kalk, 5 fag vinduer med store ruder, en bageovn og en skorsten af rå sten, 9 døre. Stråtag. Indrettet til beboelse, lo og stald.

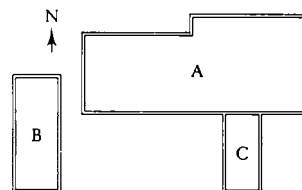
Tre år senere blev der optaget lån i »Creditforeningen af Grundeiere i de danske Østifter«, hvis vurderingsmænd om ejendommen i 1871 noterede, at:

Huset var indrettet til 2 stuer og 1 kammer med bræddegulve og optrukne vægge, køkken med indmuret kobberkedel og spisekammer, begge rum med murstensgulv. Endvidere lo og stald.

Såvidt det fremgår af folketællingen boede der to familier i huset.

Grundplan 1919

- A. Stuehus, lo, stald
- B. Vognport m.m.
- C. Foderlo, brændselsrum

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr. 4 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1870	Peder Andersen	49	H.	husmand, arbejdsmand
	Sofie Hansdatter	45	Aversi	hustru
-----	Niels Pedersen	23	Aversi	arbejdsmand
	Trine Marie Jensen	25	Farendløse, Sorø A.	hustru
	Hans Kristian Pedersen	1	Sigersted, Sorø A.	søn
1880	Hans Tønnesen	27	Kastrup	husmand
	Christiane Christiansen	44	Sværdborg	hustru
	Jens Peter Jørgensen	11	Øster Egesborg	søn
1890	Hans Tønnesen	37	Kastrup	husmand
	Christiane Christiansen	55	Sværdborg	hustru
	Karen Christine Rasmussen	6	H.	plejedatter
1901	Hans Tønnesen	31.07.1853	Kastrup	enkemand, landbruger og tækkemand
	Karen Sofie Rasmussen	04.08.1855	Glumsø	enke, husholderske
	Rasmus Hansen	15.12.1824	Tybjerg	enkemand, alderdomsunderstøttet
1906	Hans Tønnesen	31.07.1853		husejer
	Karen Sofie f. Rasmussen	04.08.1855		hustru
	Rasmus Hansen	15.12.1824		enkemand, logerende, alderdomsunderstøttet

Billeder fra det renoverede kompleks. 1983.

Nederst på siden: Del af den gamle markvej fra Ringsted-Næstved landevej til Torpe mose. Set mod vest. 1983.

Ejendommen blev drevet som almindeligt landbrug, indtil handelsmand Helmer Larsen i 1941 etablerede tørve-brikket-fabrik på stedet.

Til dette formål opførtes en fabriksbygning øst for ejendommen af 1½-stensmur på betonsokkel (15 × 6,7 × dels 6,5 (sydlig del), dels 3,5 meter (nordlig del). Tag af brædder med tagpap.

De gamle bygninger blev i begyndelsen bevaret uforandrede, men senere omdannedes den gamle sidelænge med foderlo og roehus til kontor, vaskerum og tilbygget vognvægt.

Fabrikken blev senere solgt til Aage Braemand, og da tørveeventyret var slut, solgte han videre til H. Juul Olsen, der lod de bestående bygninger dels totalt ombygge, dels erstatte med nyt. Den tidligere fabriksbygning blev taget i brug til hønse- og svinehus i 2 etager.

I 1951 blev komplekset beskrevet således:

a) Beboelse (7,4 × 7,1 × 2,3 meter): 31 cm. hulmur på 30 cm betonsokkel, 2 værelser, køkken, entre. Opgang til tagetage med 1 værelse. 2 kviste af træ. Overalt bræddegulve og pudsede lofter. Beboelsen adskilt fra stalden c) med mur til tagryggen.

b) Sidebygning til beboelse (9,0 × 3,4 × 2,3 meter). 9 tommer massiv mur på 30 cm betonsokkel. Køkkengang, spisekammer, bryggers, WC. Lofter, dels pudsede, dels brædder. Gulve, dels brædder, dels beton.

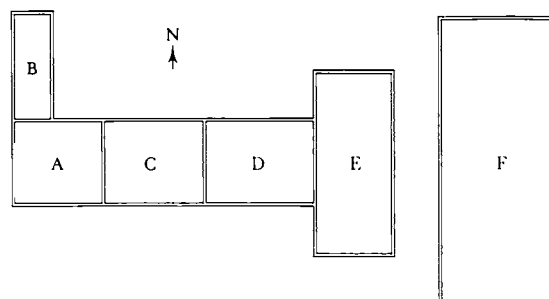
c) Stald (8,6 × 7,1 × 2,3 meter): 12 tommer hulmur på 30 cm betonsokkel. Ko- og svinestald. Bræddeloft og betongulve.

d) Svinestald (9,3 × 7,1 × 2,3 meter): 12 tommer hulmur på 30 cm betonsokkel. 6 svinestier. Gulv af klinkerbeton. Loftet pudset.

e) Tidligere fabriksbygning (15,5 × 6,8 × 5,0 meter): 1½-stens-mur i to etager på 30 cm betonsokkel. Indrettet forneden til svinestier med bræddeskillerum, bræddeloft, gulv af klinkerbeton. På 1. sal hønsehus med bræddegulv og pudset loft.

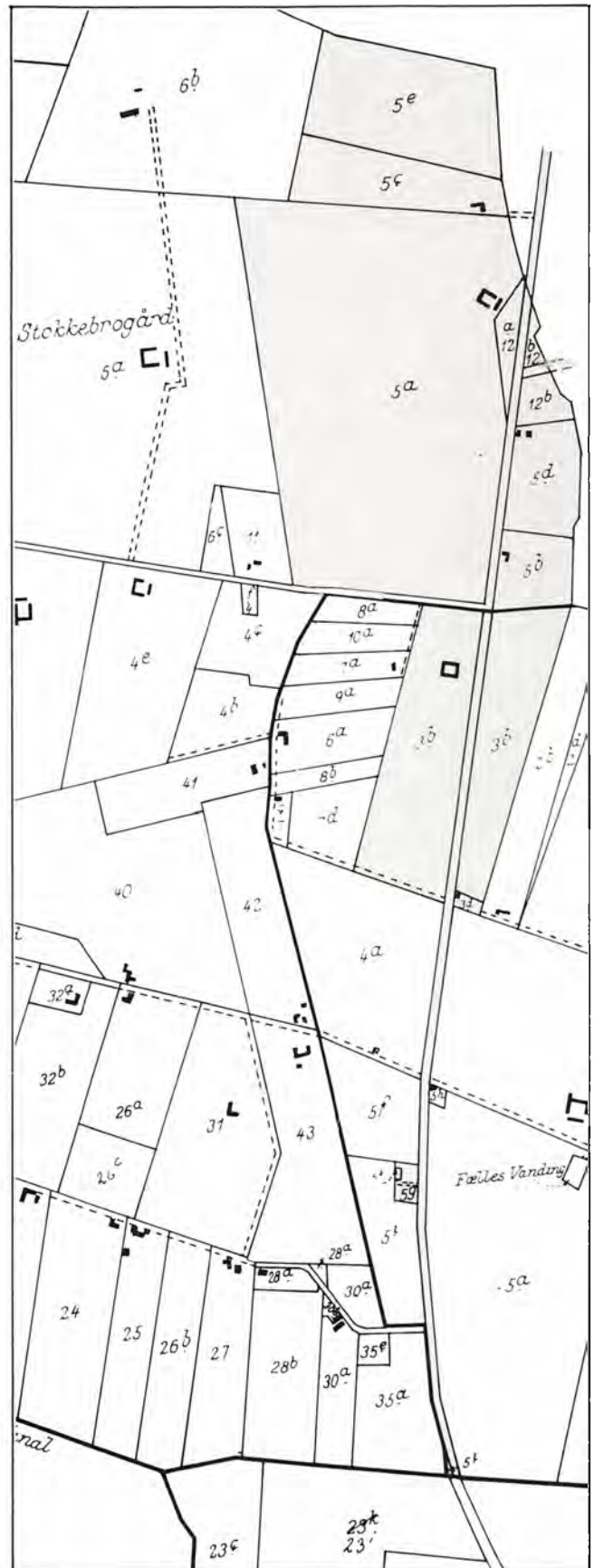
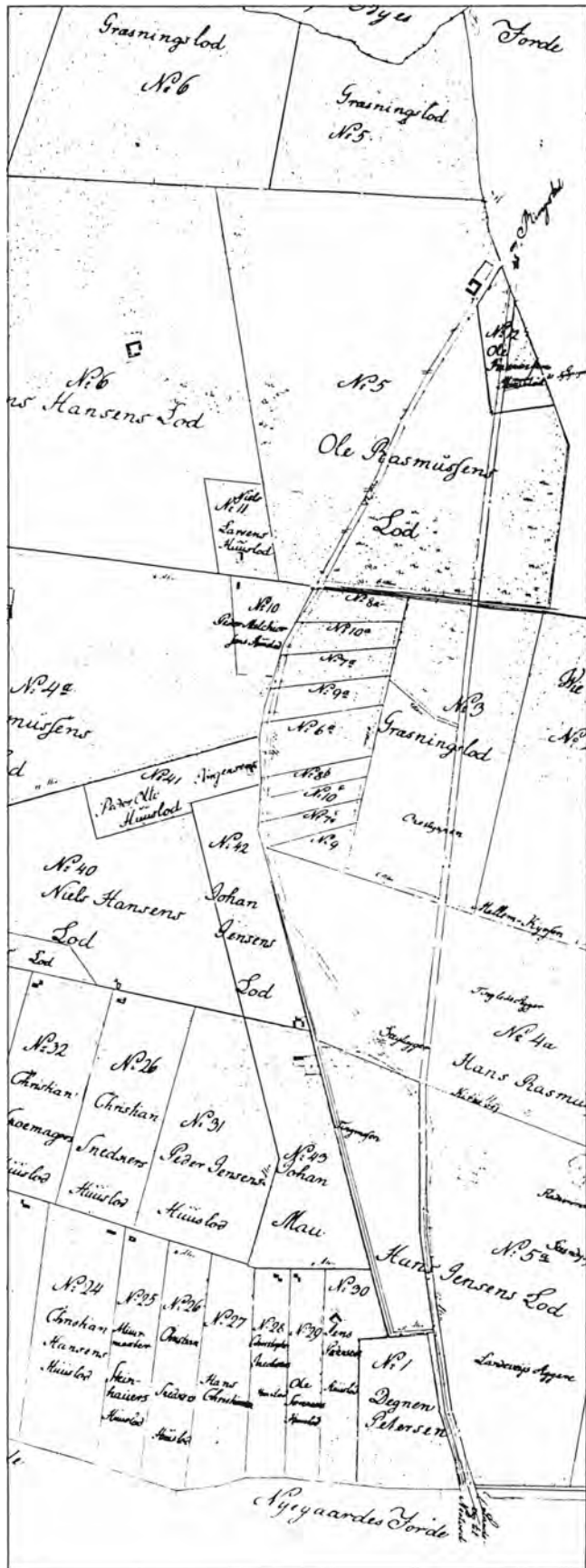
Alle bygninger tækket med skifer.

Bebyggelsen var derefter i mange år undergivet vekslende ejerforhold med bygningsforfald til følge. Efter ejerskiftet i 1982 blev ejendommen totalt renoveret.

Grundplan 1951

- A. Beboelse
- B. Sidebygning mod nord
- C. Stald
- D. Svinestald
- E. Tidl. fabriksbygning
- F. Tidl. rum for lager, maskiner

Næstvedvej

Venstre kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Højre kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000.

0 100 200 300 400 500 meter

Herlufllille by's marker strækker sig i nord til grænsen mod Tybjerg sogn og Orup by's marker. Fra sogneskillet førte den gamle Ringsted-Næstved landevej op over udmarkerne (nu mtr. nr. 5 a Herlufllille), videre et stykke (nu Tofte-høj) langs skellet mellem Herlufllille og Torpe byers marker for derpå over Torpe by's marker og langs degnens lod at nå til Tingbroen over

vandløbet (Torpe Kanal) og dermed skellet til Herlufmagle by's og Nygaard's marker.

I begyndelsen af 1800-tallet blev landevejen mellem Ringsted og Næstved udvidet, udrettet og grundforbedret. Dermed fik den på strækningen gennem Herlufllille og Torpe sin nuværende profil.

Næstvedvej ved Tingbroen

Tingbrohuset. Umatrikuleret [Torpe]. Forlængst forsvundet

Fæste (T)
 ...1808... Niels Sørensen
 22.06.1836 Hans Pedersen

Endnu 1870 nævnes Hans Pedersen som beboer, men mangler i folketællingen for dette år.

FOLKETÆLLING Tingbrohuset

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Hans Pedersen	43		enkemand, husmand og væver
1845	Hans Pedersen Ane Margrethe Pedersdatter	48 50	Rislev Tyvelse	væver, enkemand husholderske
1850	Hans Pedersen	59	Rislev	væver, enkemand
----	Maren Cathrine Christensdatter Christoffer Rasmussen	46 8	Bråby H.	forsørger af fattigvæsenet søn
1860	Hans Pedersen	65	Rislev	almsselem, enkemand

Næstvedvej 57

Matr. nr. 5 g Torpe

Ejer 1987: Erik Johansen og Flemming Frandsen

Arvefæste 1902 (T)
 31.12.1902 Hans Christen Hansen,
 landarbejder, vejmand

Selveje 1920
 16.09.1955 skifteudskrift som adk. for
 Maren Hansine Hansen

16.09.1955 Laura Andersen
 24.11.1964 Helene Juul Olsen
 25.08.1976 Leo Schultz

09.09.1977 Eva Johansen og
 Jørgen Petersen

22.01.1982 Eva Johansen
 01.12.1985 Erik Johansen og
 Flemming Frandsen

1902 frastykket matr. nr. 5 f Torpe som
 5 g Torpe, hvorfra i midten af 1960'erne
 er udstykket 5 k (til Næstvedvej 59) og 5 i
 (tillagt matr. nr. 43 Herlufllille).

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 g

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1906	Hans Christian Hansen Maren Hansine Pedersen Christian Hansen Carl Einer Hansen Lars Pedersen	09.03.1872 30.10.1874 15.09.1902 06.03.1905 03.07.1840		husejer, daglejer hustru søn søn enkemand, logerende, tømrer

Næstvedvej 59

Mtr. nr. 5 k Torpe

Ejer 1987: I/S Herlufllille-Torpe Vandværk

11.06.1966 I/S Herlufllille-Torpe
 Vandværk

Frastykket 5 g Torpe 06.03.1965 og derefter
 bebygget med vandværksbygning.

*Til venstre på billedet Næstvedvej 57.
 Til højre vandværket.*

Ved Tingbroen over Torpe Kanal vest for Ringsted-Næstved-landevejen ligger en ganske lille strimmel jord, del af Torpe mtr. nr. 5 i. Den er muligvis fremkommet, da man omkring år 1800 nyanlagde landevejen og regulerede overførslen over vandløbet.

Om det er på dette sted »Tingbrohuset« lå, findes ikke oplyst. Heller ikke, om det oprindeligt kan være bygget til brug for en brovagt, der eventuelt skulle opkræve bropenge.

Alle spor fortoner sig, bortset fra forskellige dokumenter om fæstere og lejere af huset.

Bebyggelses- historie

Matr. nr. 5 g

Efter begæring af smedemester Niels Nielsen, Nygaarde, som havde fået mtr. nr. 5 f i arvefæste fra Tybjerggaard, indfandt taksationsfolk sig fra »Kreditforeningen af Grundeiere i de danske Østifter« den 14. oktober 1871 for at »tage bemeldte eiendom til pantsætning«.

Smeden drev i forvejen mtr. nr. 35 Herlufllille (se herom under Åbovej 1, der ligesom 5 f Torpe var ubebygget.

Jorderne under mtr. nr. 5 f beskrev taksationsmændene således:

9 tdr. land sort muld med ler og mergelunderlag, ½ tdr. land dyb tørvemose med tørv af god beskaffenhed, resten hegn og vandareal. Jævn skråning mod syd, gunstig vandafledning, god gødningskraft. Hegnene var dels vejgrøfter, dels grøftvolde. Der fandtes en vanding på lodden.

I 1902 blev lodden delt i to. Den ene del blev tillagt mtr. nr. 43 Herlufllille (Herlufllillevej 1), den anden del - mtr. nr. 5 g - blev overtaget af vejmand Hans Chr. Hansen, der lod opføre et vinkelhus, hvorom beskrivelser fra 1918 og 1941 giver enslydende oplysninger:

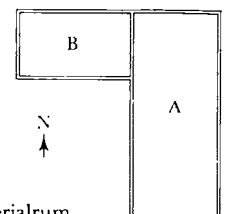
a) Stuehus, lo og stald, nord-syd-vent (17,5 × 7,5 × 3,1 meter): 30 cm hulmur. Udvendig røde, brændte sten, fugede. Indvendig rå lersten.

Beboelsen i 8,7 meter af længden: 3 stuer, entre og spisekammer med bræddegulve. Køkken med betongulv. Lofterne dels pudsede, dels brædder. Under spisekammeret kælder.

b) Sidelænge mod øst (9,4 × 5,7 × 3 m) af bindingsværk, udmuret med brændte sten og kalket. Brændselsrum, hønsehus, materialrum. Betongulve. Dels stænge, dels bræddeloft.

Begge bygninger opført på 40 cm kampestensokkel og tækket med strå.

Senere er bebyggelsen forandret med fast tag, nye døre og vinduer samt indvendig omdannet til 2 beboelseslejligheder.

Grundplan 1942

A. Stuehus, lo, stald
 B. Brændsel- og materialrum

Næstvedvej 63

Matr. nr. 3 b Torpe (Pilegaard)

Ejer 1987: Gårdejer Lis Nielsen

Arvefæste 1881 (T)

30.08.1881 Rasmus Sørensen
 01.10.1890 Niels Peder Nielsen
 10.06.1911 Henrik Petersen
 17.12.1913 Ole Rasmussen

Selveje 1919

17.05.1963 Niels Peter Larsen

01.02.1987 Lis Nielsen

1881 frastykket matr. nr. 3 a Torpe til en søn af Søren Madsen.

Arealet er den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 3 a Torpe.

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg, med prydhave mod landevejen, indkørselsvej i nord. Består af et nord-syd-vendt stuehus og tre udlænger omkring gårdspladsen, foruden en udlænge mod nordøst med vinkelformet tilbygning mod øst.

Stuehuset: fritliggende, i 1½ etage, med kvist på for- og bagside, af røde tegl, med sokkel af granitkvader, listeklædte indgangsdøre anbragt symmetrisk i hver ende, buede rulleskiftestik, pudsede sål-

Øverst på siden:

Pilegaarden set fra haven.
 Marie og Ole Rasmussen med datteren
 Anni (senere gift Larsen) i midten.
 Ca. 1914.

Til venstre: Nordøstlige hjørne
 af gårdspladsen. 1985.

Den nordlige portlænge set fra gårdspladsen.
Derunder: Bebyggelsen set fra vest.

Begge fotos 1985.

Bebyggelses- historie

Den græsningslod, som gård nr. 3 i Torpe by ved udskiftningen fik tillagt i Torpe udmark, blev i 1880 overdraget en søn fra gården, Rasmus Sørensen.

Han lod først opføre en øst-vest-ventd længe af kampesten, 11 fag ($27 \times 12 \times 3\frac{1}{2}$ alen) til beboelse, lade og lo og ved den vestre ende i vinkel mod nord en længe, dels af kampesten, dels bindingsværk, 8 fag ($20 \times 12 \times 3\frac{1}{2}$ alen) til stalde.

I 1881 lod han i øst bygge et fritliggende, nord-syd-ventd stuehus, 8 fag ($20 \times 12 \times 4$ alen), 12 tommer hulmur i røde sten, fuget, på kampestensfundament, tækket med cementtagsten.

Senere blev staldbygningen forlænget mod nord med 4 fag (10 alen) og i vinkel ved den nordre ende tilføjet en portbygning, 6 fag ($17\frac{1}{2} \times 8 \times 3\frac{1}{2}$ alen) til tørvehus med mere. Bindingsværk på kampesten.

Alle udlænger tækket med strå.

På taget af den sydlige længe blev omkring 1900 anbragt en husmølle (vindmotor).

Den første udførlige beskrivelse af bebyggelsen er fra 1916:

a) Stuehus ($12,6 \times 8,1 \times 2,5$ meter): 5 værelser, køkken, spisekammer, to gange (entreer). Bræddegulve og bræddeløfter overalt, deraf en del pudsede.

b) Lade ($17 \times 7,5 \times 2,3$ meter): Følboks med loft og stenbro, lo og lade med stænge og lergulv.

c) Stalde ($18,9 \times 7,5 \times 2,3$ meter): Foderlo, hestestald 2 fag, staldgang, roehus

bænke, hvide/brune 3-rammede vinduer, muret konsolgesims, sort bølgeeternittag med vindskeder og 1 skorsten.

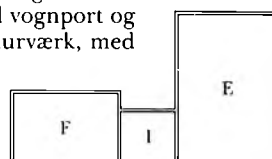
Nordlængen med portindkørsel: i 2 fag og udskud mod gårdspladsen, af hvidkalket delvis overpudset fyrrebindingsværk på syldsten, med tavlen udmuret tildels i granitflækker, cement- og mursten, en grønmalet 2-fløjet revleport og eternittag.

Øst- og sydlængen: mod gården af hvidkalket berappet grundmur, mod haven af kampesten, med revleport og -døre, 2-

rammede tværspssede vinduer, buede staldvinduer, bræddegavl og eternittag. Østlængens gavl forlænget som udbygning mod syd, af grundmur med bræddeklædt trempel.

Fritliggende udlænge: af pudset grundmur, med eternitgavl og bliktag.

Tilbygningen: indrettet til vognport og hønsehuse, af brædder og murværk, med eternittag.

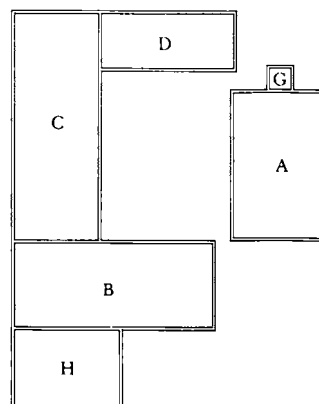

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 3 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1890	Rasmus Sørensen	39	H.	gårdejer
	Thora Jensine Emilie f. Klausen	29	Køng	hustru
	Elea Nova Emilie			
	Kristine Sørensen	6	H.	datter
	Nils Peter Valdemar Sørensen	4	H.	søn
1890	Albert Emil Sørensen	1	H.	søn
1901	Niels Peter Nielsen	10.09.1866	Ulse	landbruger
	Ane Hansen	22.11.1868	St. Fuglede, Holbæk amt	hustru
	Anna Marie Nielsen	14.04.1893	H.	datter
	Laura Katrine Nielsen	20.12.1894	H.	datter
1906	Olga Augusta Nielsen	30.08.1899	H.	datter
1906	Niels Peter Nielsen	10.09.1866		gårdejer
	Ane f. Hansen	21.11.1868		nustru
	Anna Marie Elisabeth Nielsen	14.04.1893		datter
	Laura Kathrine Nielsen	20.12.1894		datter
	Olga Augusta Nielsen	30.08.1899		datter
	Ester Kristine Nielsen	21.02.1902		datter
1906	Johanne Nielsen	22.12.1903		datter

Grundplan 1948

- A. Stuehus
- B. Lade
- C. Stald
- D. Tørvehus m.m.
- E. Svinehus
- F. Hønsehuse
- G. Spisekammer
- H. Lade
- I. Maskinhus

1 fag, kostald 5 fag, svinestald 4 fag. Bræddeloft og cementgulve overalt, dog stenbro i hestestald.

d) Portbygning (11,2 × 5 × 2,3 meter): Gennemkørsel med stenbro 2 fag, karlekammer med cementgulv 1 fag, vognport 1 fag og brændselsrum. 1 fag med lergulve. Bræddeloft over karlekammer og vognport. Resten stænge.

I årene op til 1931 lod Ole Rasmussen foretage forskellige mindre ændringer på de gamle bygninger herunder udskiftning af murværk, samt opføre 2 nybygninger.

På stuehusloftet indrettedes 2 værelser.

I sydlængen b) indrettedes karlekammer, vaskehus og huggehus med bræddeloft og -gulve af dels brædder, dels beton. Det gamle karlekammer i nordlængen d) blev omdannet til rullestue.

Der nybyggedes:

e) Fritliggende svinestald (12,5 × 8,8 × 2,75 meter) af grundmur med pladetag. Overgavle af brædder. Betongulve, lofter dels af brædder, dels af lægter. Indrettet til 8 svinestier.

Øverst på denne side: Gårdanlægget set fra sydøst. I billedets nederste højre hjørne ses Ringsted-Næstved landevej. Luftfoto 1940.

Til højre: Længe mod nord med indkørselsport til gårdspladsen. 1986.

f) Fritliggende hønsehus (9,15 × 6 × 2,2 meter) af brædder på støbt grund og med paptag. Indrettet med redekasser, gødningsbrædder og siddestænger.

Senere installeredes elektricitet og automatisk vandværk. Ved stuehusets nordende tilbyggedes:

g) Spisekammer (2,3 × 2,1 × 2,5 meter), grundmur, zinktag, brædegulv. Endvidere indrettedes 2 kælderrum.

I 1942 tilbyggedes på sydlængen en lade (6,5 × 9,4 × 2,2 + 1,3 meter) af 9 tommer cementsten på betonsokkel. Over murværket bræddetempel. Indvendig på murene tømmerværk. Tag af cembrit.

I 1948 byggedes mellem e) og f) et maskinhus (4,5 × 4,5 × 2,0 meter) af brædder på støbt sokkel. Halvtag af asbest.

Der indrettedes senere en selvstændig beboelseslejlighed i stuehusets loftsetage.

Næstvedvej 64

Matr. nr. 5 b Herlufllille (Den gamle Købmandsgaard)

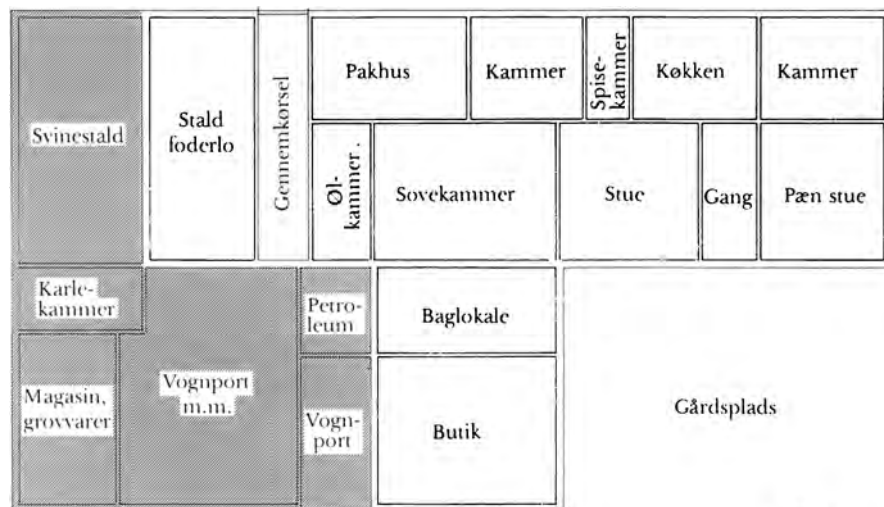
Ejer 1987: Værkfører Bent Hansen

	<i>Fæste (T)</i>	19.12.1888	Niels Peder Nielsen, købmand
19.10.1856	Jørgen Jensen		
	<i>Arvefæste 1871 (T)</i>	21.07.1906	Ane Margrethe Nielsen, købmand
04.10.1871	Ole Olsen, tømmersmand		
21.01.1875	Ludvig Nielsen		enke efter N. P. N.
27.12.1877	Christian Rasmus		
	<i>Selveje 1919</i>	05.03.1937	Niels Nielsen, købmand
08.04.1885	Frederiksen, sadelmager	10.05.1952	Thora Sørensen, hotelejer
	Jacob Hansen, købmand		

28.03.1973 Ingo Thomsen
09.10.1984 Bent Hansen

Hovedbygningen nedbrændt 27. februar 1971 og ikke genopført

Til ejendommen hørte fra 12.06.1912 matr. nr. 8 a og 10 a Torpe, tidligere ejere heraf: se matr. nr. 8 c Torpe (Torpevej 8). De to lodder blev videresolgt 21.10.1939 til matr. nr. 6 c Herlufllille (Hovvejen 4).

Landevej Ringsted-Næstved

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, bestående af 2 vinkelbyggede længer ved vejen og tilbagetrækket fritliggende enfamiliehus.

Stuehus: nyere enfamiliehus, 1 etage, af hvidmalet og pudset gasbeton med sort-

*Øverst på siden: Lager, butik og beboelse set fra landevejen.
Foran bygningen står købmand Ane Margrethe Nielsen med hunden Bjørn. Ca. 1910.*

Til venstre: Grundplan indtil 1913. Rekonstruktion 1986.

Bebyggelsen set fra sydvest. Ny butik og beboelse opført mod syd i 1913. En ny sidelænge i nord ses under opførelse på den gamle lagerbygnings plads. På ladvognen midt i billedet Richard G. Nielsen. Foto 1922.

Bemærk blændingen i facaden yderst mod butiksgavlen. Den var lavet for symmetriens skyld og malet i sort og gråt, så den på afstand opfattedes som et rigtigt vindue.

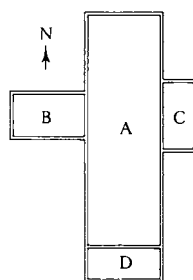
bejsede storrudede vinduer, indgangsparti indtrukket i facade, i den søndre ende garage, udhængende sort bølgeeternittag med sortbejsede vindskeder og sternbrædder. På taget 1 skorstenspipe.

Udlængerne: 1 etage dels af hvidkalket bindingsværk, dels af berappet grundmur med buede staldvinduer, revleporte og døre, hovedgesims af træ og bræddelædte gavle. Taget af bølgeeternit.

Bebyggelses-historie

Ved forlægning af landevejen Ringsted-Næstved omkring år 1800 var en del af markarealet til gården mtr. nr. 5 blevet afskåret fra hovedparcellen og kom til at ligge mellem vejen og sognegrænsen som en jordstrimmel, der senere blev frastykket i tre parceller: 5 b, 5 d og 12 b.

På mtr. nr. 5 b lod fæster under Tybjerggaard Jørgen Jensen i 1851 opføre et nord-syd-vendt stråttækt bindingsværkshus, 8 fag, som tømmersmand Ole Olsen, der 1871 fik ejendommen i arvefæste, til-

Grundplan 1890

- A. Beboelse, lo, stald
- B. Butik
- C. Høns- og svinehus
- D. Tørvehus

Niels Peter Nielsen.

Ane Margrethe Nielsen.

byggede en vestvendt sidelænge, 4 fag ($10 \times 6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen), ligeledes bindingsværk med stråtag, til værksted.

I 1880 rykkede en anden håndværker ind på stedet, nemlig sadelmager Chr. R. Frederiksen med sypige, svend og lærling.

Næste anvendelse af ejendommen blev købmandshandel fra 1885, idet Jacob Hansen, havde fået bevilling dertil, da han overtog fæstet.

Han afløstes 1888 af Niels Peder Nielsen, der kom fra en gård i Julebæk. Allerede i 1890 lod han foretage forskellige ændringer og tilbygninger. Den gamle hovedlænge var nu på 12 fag ($30\frac{1}{2} \times 10\frac{1}{2} \times 4$ alen) af bindingsværk med stråtag + 1

Niels Peter, Johanne (senere gift med Hans Andersen, Torpe), Jensine (senere gift med Rudolf Larsen, Orup), Ane Margrethe og Niels Nielsen, fotograferet i Haslev i slutningen af 1800-tallet.

fag tørvehus i syd (3 × 10 alen) af bindingsværk med paptag. Desuden blev tilbygget hønsehus med mere på 3 fag og i 1896 yderligere svinehus med mere på 11 fag i nord (20½ × 5½ × 2¾ alen). En rekonstrueret grundplan viser den omtrentlige ruminddeling efter bygningsændringerne.

I 1906 døde købmanden, hvorefter en-

ken Ane Margrethe Nielsen drev forretning og landbrug videre sammen med sønnen Niels Nielsen. Han giftede sig i 1913 med Laura Oline Olsen fra gården, Herlufillevej 10, og ved den lejlighed opførtes en helt ny længe til beboelse og butik. Samtidig omdannedes de gamle længer til landbrugsformål og grovvarer magasin.

Om indretningen fortæller en vurdering fra 1918:

a) Butik, beboelse (12,6 × 8,8 × 2,8 meter), grundmur af cementsten på støbt fundament, cementtagsten: 3 stuer, gang, køkken, spisekammer, pulterkammer. Butik og bagbutik med kælder under. Under loftet i to stuer hulkel. På loftet (1. sal) 2 værelser. Overalt bræddegulve og pudse-lofter.

b) Ombygget gammel beboelse, stald med mere (19,3 × 6,6 × 2,3 meter), dels grundmur på støbt fundament, dels bindingsværk på kampesten: vognport (gennemkørsel) med lergulv. Forhøjning (briks) til korn, foderstoffer, grovvarer. Under denne forhøjning roekælder. Endvidere var der indrettet hestestald, foderlo, staldgang, ko- og svine-stald (3 svine-

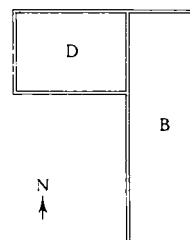
Niels Nielsen.

Laura Oline Nielsen.

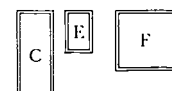
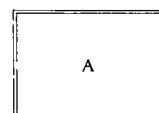
FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 5 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1860	Jørgen Jensen	40	Sigersted, Sorø A.	husmand lever af sin jordlod
	Ane Marie Larsdatter	36	Tybjerg	hustru
	Karen Sofie Valborg Jørgensen	6	Tybjerg	datter
	Jens Jørgensen	5	Tybjerg	søn
1870	mangler			
1880	Christian Rasmus Frederiksen	38	Næsby	sadelmager
	Christiane f. Christensen	46	Sandby	hustru
	Christiane Caroline Frederiksen	16	Sandby	datter, sy pige
	Rudolph Heinrich Kollmoogen	22	Slagelse	sadelmagersvend
	Niels Christian Christensen	14	Sandby	sadelmagerlærling
1890	Niels Peder Nielsen	48	H.	købmand
	Ane Margrethe Nielsen	31	Krummerup, Sorø A.	hustru
	Marie Johanne Juliane Nielsen	17	H.	datter
	Jensine			
	Nielsine Karen Sophie Nielsen	4	Tybjerg	datter
	Niels Nielsen	u. 1	H.	søn
1901	Niels Nielsen	25	Krummerup	tk.
	Peder Nielsen	04.12.1841	H.	købmand
	Ane Margrethe Nielsen	07.05.1858	Krummerup	hustru
	Jensine Nielsen	12.06.1885	Tybjerg	datter
	Niels Nielsen	24.05.1889	H.	søn
1906	Peder Johansen	28.11.1882	H.	tk.
	Niels Peder Nielsen	04.12.1841		købmand
	Ane Margrethe Nielsen	07.05.1858		hustru
	Niels Nielsen	24.05.1889		søn
Christiane Nielsen	19.02.1893		steddatter	
Adolf M. Nielsen	24.05.1884		tk.	

Grundplan 1941

- A. Beboelse og butik
- B. Stald m.m.
- C. Vaskehus
- D. Vognport m.m.
- E. Hønsehus
- F. Hønsehus

Bebyggelsen set fra sydvest med vejen til Tybjerg skov i baggrunden og Orup by i horisonten. Luftfoto 1954.

Derunder: Billede af købmandsbutik og beboelse dagen efter branden i 1971.

stier med dels murede, dels jernskillerum), fodergang. Alt med bræddelofter og betongulve.

c) Halvtagshus (7,2 × 3 × 1,7 meter): ½ stensmur med piller på støbt grund, tag af tagpap på brædder: vaskehus, hønsehus, lokum.

d) Rester af gammel sidefløj (dels 6,3 × 8,7 × 2,1, dels 6,6 × 3,5 × 2,1 meter), bindingsværk på kampestensokkel, paptag: rum for brænde, tør, kul, koks, opbevaring af avlsredskaber.

I 1922 blev den nordre sidelænge nedrevet og erstattet af en ny (9,6 × 7 × 2,4 meter), ½-stensmur med piller på støbt grund, tækket med tagrør. Gennemkørselsport med jordgulv og stænge, vogn- og redskabsport, huggehus, hundehus, brændselsrum, alt med betongulv og bræddelofter.

Senere blev der bygget sohus (siden nedrevet igen) og hønsehus af brædder med tag af pap:

e) Hønsehus (3,6 × 2,2 × 2,0 meter).

f) Hønsehus (5,1 × 5,0 × 2,0 meter).

I 1947 blev der på 1. sal i stuelængen nyindrettet 1 værelse og køkken, som sammen med et af de eksisterende værelser dannede bolig for ægteparret Hansine og Niels T. Steffensen, der forpagtede købmandshandelen.

Hovedlængen med butik og beboelse nedbrændte den 27. februar 1971 og blev ikke genopført.

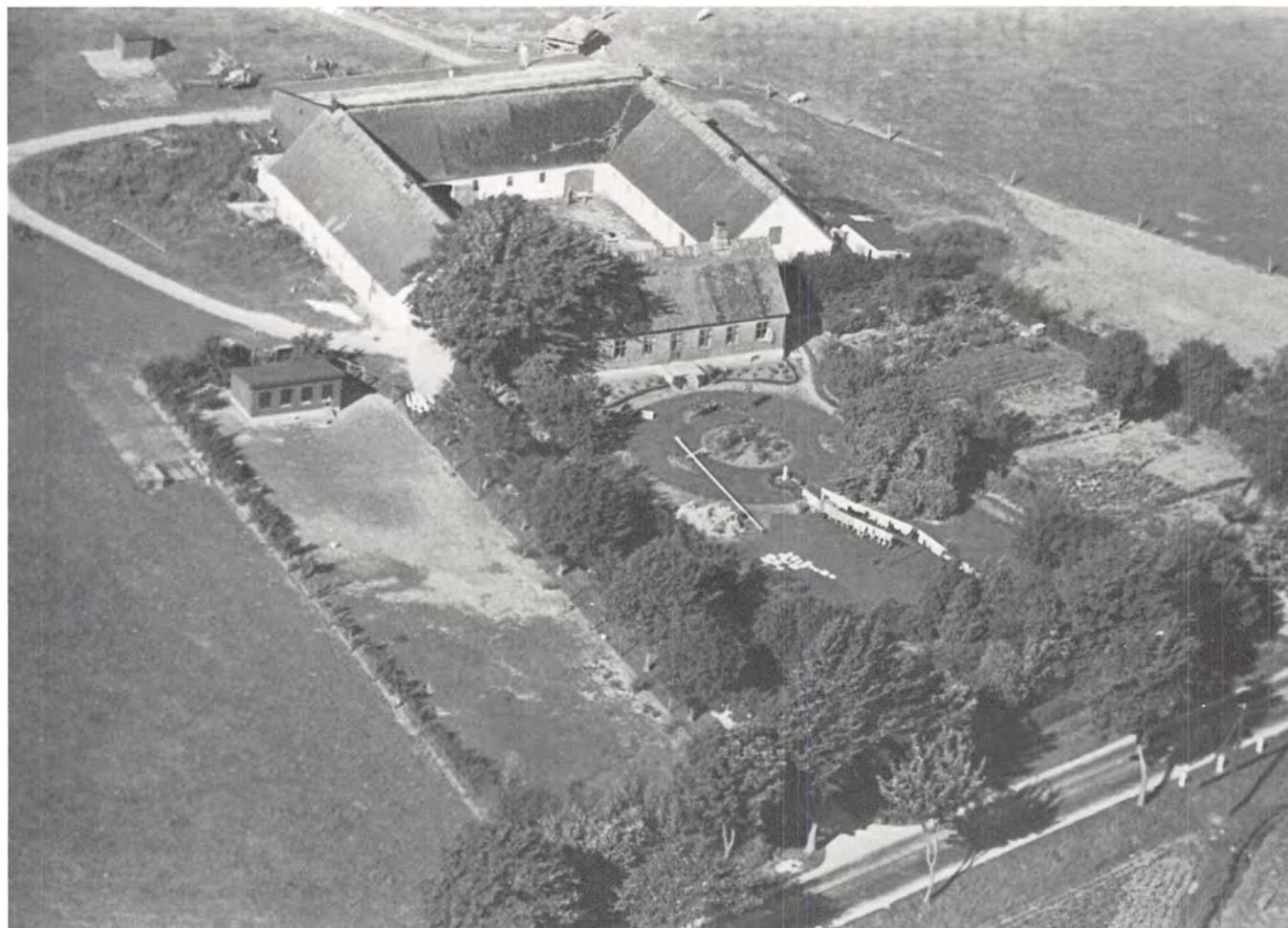
I stedet byggedes et en-etages beboelseshus længere tilbage på grunden.

Nederste billeder: Ny beboelsesbygning, og derunder de gamle avls- og magasinbygninger.

Begge fotos 1983.

Næstvedvej 67

Matr. nr. 5 a og 12 a Herlufllille

Ejer 1987: Hedvig Gerda Ragnhild Rasmussen

Fæste (T)

16.06.1780 Ole Christensen
 23.09.1794 Ole Rasmussen
 16.09.1818 Hans Pedersen
 15.09.1832 Hans Jensen
 04.11.1863 Ane Erichsdatter,
 enke efter H. J.

Arvefæste 10.09.1874 (T)

24.01.1894 Niels Hansen

Selveje 1919

29.04.1933 Karl Johan Bohmann
 Rasmussen
 23.07.1965 skifteudskrift som adk. for
 Margrethe Sophie
 Rasmussen, f. Mortensen
 23.07.1965 Johannes Bohmann
 Rasmussen

01.04.1986 skifteretsatt. som adk. for
 Hedvig Gerda Ragnhild
 Rasmussen

Gården nævnes 1794 som udflyttet.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, med fritliggende nord-syd-
vendt stuehus og 3 sammenbyggede ud-
længer beliggende omkring brolagt gårds-
plads med indkørsel langs have, på grun-
den også en del mindre udbygninger.

Stuehuset: 1 etage af rødstens grund-
mur med ryggede fuger på grovpudset

*Øverst på siden: Gårdanlægget
set fra øst med Ringsted-Næstved
landevej i forgrunden.
Luftfoto 1940.*

*Til venstre:
Nordvestlige hjørne af
gårdspladsen. 1983.*

sokkel, mindre kælder, segmentstik, 4-rammede rød- og hvidmalede vinduer, symmetrisk anbragte nyere rammedøre med glas mod gård, savsnitsgesims omløbende ved gavle. Taget udhængende af bølgeeternit med stor finérklædt taskeskivst mod have. På haveside centralt påbygget nyere udestue af samme slags bygning men med build-up-tag.

Udlængerne: 1 etage, af hvidkalket og berappet grundmur, buede staldvinduer og revleporte og døre, afsluttet af aftrap-

pet hovedgesims. Midterste længe med større dybde og bagvæg af rødmalede brædder med porte. Gavle dels grundmursdels spånklædte. Tagene af bølgeeternit. Søndre længe påbygget motorhus af beton med jerndør.

Mod nord en fritliggende bygning af hvidkalket og berappet grundmur med halvtag af pap.

I syd et fritliggende hønsehus og et garage/redskabshus af samme slags materialer, men med tage af bølgeeternit.

Bebyggelses-historie

Ved gårdens udflytning omkring 1794 kom den til at ligge i det yderste nordøstlige hjørne af landsbyens marker og tillige ved grænsen til Tybjerg sogn.

Bygningerne blev opført som et firelænget gårdanlæg, dog mod vest med en fri afstand mellem den sydlige og den vestlige længe.

Stuehuset i øst fik facade tæt mod den daværende Ringsted-Næstved landevej og med have mod nord. De nære omgivelser, blandt andet havens placering, ændredes, da den ny landevej kort efter blev anlagt og flyttet mod øst. Tidligere delte den gårdens jordarealer næsten på midten, men nu blev der øst for landevejen kun tilbage en smal strimmel, der senere frastykkedes i parcellerne 5 b (Næstvedvej 64) og 5 d (Næstvedvej 68).

De første bygninger var opført af bindingsværk på kampestenssokkel og tækket med strå. Stuehuset i øst, nord-syd-vendt,

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra nordøst mod Herluf Lille by (øverste venstre hjørne) og Bøgede (øverste til højre). Mellem Ringsted-Næstved landevej og haven skimtes den daværende tilkørselsvej til Næstvedvej 71.

Den sydlige længe bagved rækken af nystævnedes træer. 1983.

18 fag, lade i nord, øst-vest-vendt, 10 fag, lade i vest, nord-syd-vendt, 11 fag, og staldbygning i syd, øst-vest-vendt, 14 fag. Stort mere om disse bygninger kendes ikke.

Der blev i årenes løb af hensyn til ændrede driftsformer foretaget forskellige forandringer, men dimensionerne forblev uændrede.

Herover Karen Marie og Niels Hansen på guldbryllupsdagen 8. april 1931.

Først da Niels Hansen i begyndelsen af 1900-tallet tog fat på at bygge gården helt om, blev alle bygningerne efterhånden totalt fornyede.

Den gamle beboelselænge erstattedes af et nyt stuehus, der blev opbygget i to etaper på den gamle grund. Derefter blev længen i nord nedrevet og en ny staldbygning opført. Næste forandring var bygning af en ny længe i syd i stedet for den gamle. Mod vest blev bygget en ny ladebygning, ligesom der er blevet gennemført en sammenbygning af længerne i syd og øst. Desuden opførtes nord for gården et fritliggende hønsehus.

I 1917 var disse fornyelser endelig gennemført. Fra dette år og fra 1919 foreligger en ligelydende beskrivelse:

a) Stuehus (16,4 × 7,6 × 2,8 meter), røde teglsten, 6 værelser, køkken, spisekammer, 2 entreer, alt med pudsede lofter og bræddegulve, undtagen betongulve i køkken, spisekammer og den ene entre. I nordre ende 2 kælderrum, samt på loftet 1 værelse.

Til højre: Karl og Margrethe Bohmann Rasmussen med sønnerne Johannes, Hans og Niels. Karlen til højre ukendt. Fotograferet i haven ca. 1916. Fra la Cour: Danske Gaarde, 3. samling, bind 4.

b) Svinestald med mere (22,7 × 8,8 × 2,4 meter). 15 meter af længen svinestald med jernskillerum, jernbjælker og murede hvælvinger. Resten opdelt i vognport, følbokse, brændselsrum, karlekam-

mer, værksted samt en gang, alt med bræddelofter og betongulve.

c) Lade og tærskelo (24,7 × 11,5 × 3,9 meter) bygget dels af stolper og brædder, dels ind mod gårdspladsen af grundmur

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 5 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Ole Christensen	40		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Margrethe Pedersdatter	28		gift 1. gang, hustru
	Maren Olsdatter	5		datter
	Ane Olsdatter	2		datter
	Rasmus Olsen	16		td.
	Karen Pedersdatter Christen	14 3		tp. plejebarn for Opfostringshuset
1801	Ole Rasmussen	35		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Mette Hemmingsdatter	28		gift 1. gang, hustru
	Rasmus Olsen	5		søn
	Niels Olsen	3		søn
	Christian	16		fra Opfostringshuset, td.
	Maren Christensdatter	15		tp.
1834	Hans Jensen	30		gårdmand
	Maren Christensdatter	27		hustru
	Karen Sophie Hansdatter	6		datter
	Jens Hansen	2		søn
	Jens Pedersen	26		tk.
	Margrethe Johansdatter Niels Rasmussen	23 17		tp. td.
1840	Hans Jensen	35		gårdmand
	Ane Eriksdatter	25		hustru
	Jens Hansen	8		søn
	Hans Hansen	3		søn
	Ane Hansdatter	22		tp.
	Niels Rasmussen	23		tk.
1845	Hans Jensen	41	H.	gårdmand
	Ane Eriksdatter	29	Fakse	hustru
	Karen Sophie Hansdatter	17	H.	datter
	Jens Hansen	13	H.	søn
	Hans Hansen	8	H.	søn
	Maren Sophie Hansdatter	5	H.	datter
	Ane Marie Hansdatter	3	H.	datter
	Ane Nielsdatter	23	Vetterslev, Sorø A.	tp.
	Hans Larsen	23	Torup, Sorø A.	tk.
	1850	Hans Jensen	46	H.
Ane Eriksdatter		35	Fakse	hustru
Jens Hansen		18	H.	søn
Hans Hansen		13	H.	søn
Maren Sophie Hansdatter		10	H.	datter
Ane Marie Hansdatter		8	H.	datter
Christen Hansen		5	H.	søn
Ane Margrethe Hansdatter		1	H.	datter
Karen Sophie Madsdatter		27	Bavelse	tp.
1855	Hans Jensen	51	H.	gårdfæster
	Ane Eriksdatter	40	Fakse	hustru
	Maren Sophie Hansdatter	15	H.	datter
	Ane Marie Hansdatter	13	H.	datter
	Hans Hansen	18	H.	søn
	Christian Hansen	9	H.	søn
	Ane Margrethe Hansen	6	H.	datter
	Niels Hansen	4	H.	søn
	Ane Kirstine Hansen	1	H.	datter
	Lars Hansen	26	Skelby	tk.
	Grethe Kirstine Nielsdatter	20	Holme Olstrup	tp.

på betonfundament, tækket dels med strå, dels med tagpap. Jordgulve.

d) Staldlænge (22,8 × 9,1 × 2,4 meter), 4 fag indrettet til hestestald med stenbro, foderlo med betongulv. Bræddeløfter. Resten kostald med betongulv, jernbjælker og murede hvælvinger.

e) Hønsehus (6,3 × 3,4 × 2 meter). ½stensmur på betonfundament, betongulv, paptag.

Længerne a), b) og d) alle grundmur på betonfundament og tækket med strå.

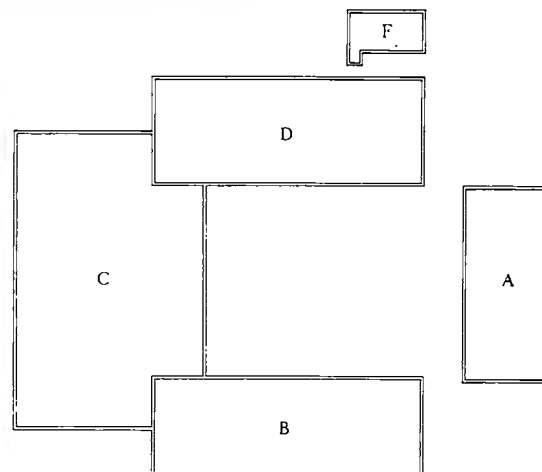
Senere beskrivelser, senest fra 1941, viser ikke større ændringer med undtagelse af en tilføjelse:

f) Tørve- og brændehus (6,5 × 3,5 × 2,0 meter) af grundmur med paptag.

Øverst: Bebyggelsen set fra sydøst ca. 1920.

Herunder: Parti fra haven 1983.

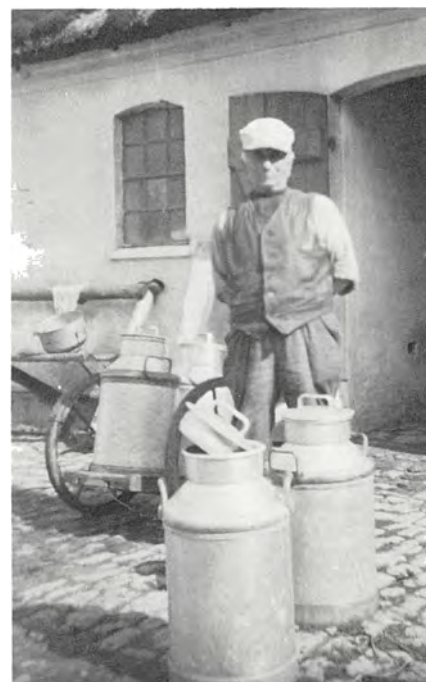

Grundplan 1941

- A. Stuehus
- B. Svinehus
- C. Lade
- D. Stald
- E. Hønsehus
- F. Brændselsrum

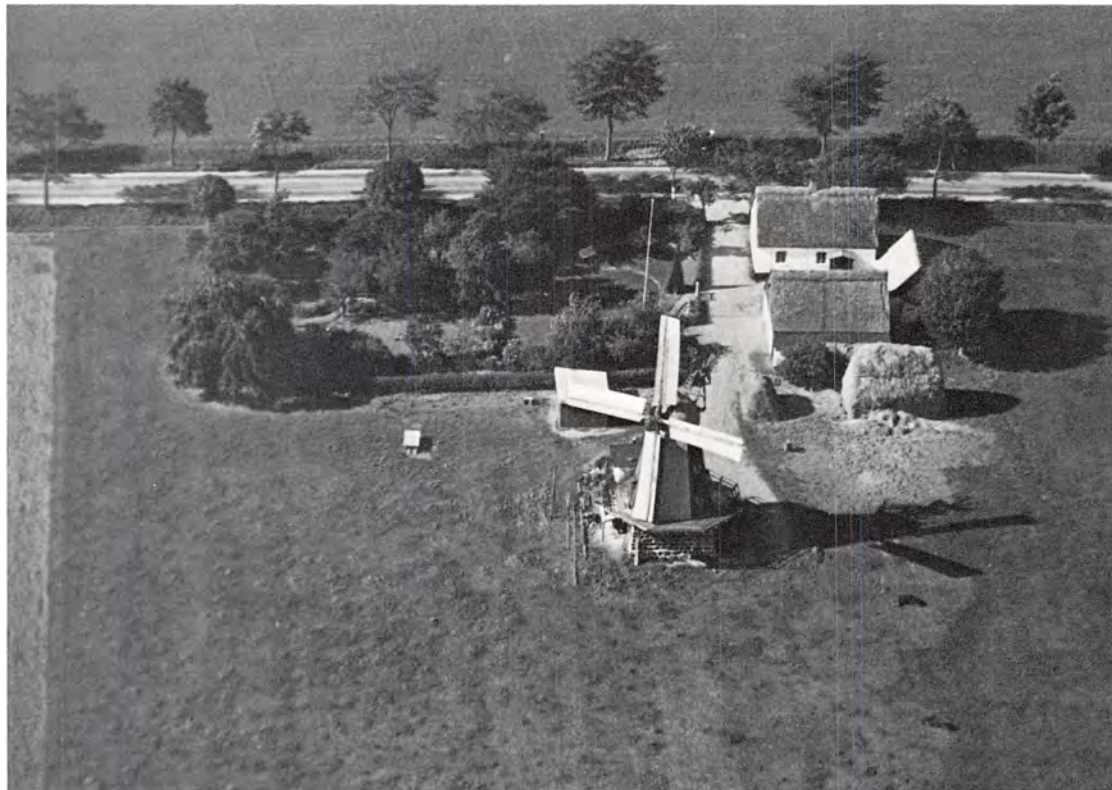

1860	Hans Jensen	56	H.	gårdmand
	Ane Eriksdatter	45	Fakse	hustru
	Hans Hansen	22	H.	søn
	Maren Sophie Hansdatter	20	H.	datter
	Ane Marie Hansdatter	18	H.	datter
	Christian Hansen	14	H.	søn
	Ane Margrethe Hansdatter	11	H.	datter
	Niels Hansen	9	H.	søn
	Ane Kirstine Hansdatter	6	H.	datter
	Peder Hansen	1	H.	søn
	Erik Nielsen	83	Endeslev	enkemand, aftægtsmand
	Jens Nielsen	39	Næsby	daglejer
1870	Ane Eriksen	54	Fakse	enke, lever af sin jordlod
	Ane Marie Hansen	27	H.	datter
	Christian Hansen	23	H.	søn
	Niels Hansen	18	H.	søn
	Ane Kirstine Hansen	15	H.	datter
	Peder Hansen	10	H.	søn
1880	Ane Eriksdatter	64	Fakse	gårdmandsenke
	Niels Hansen	28	H.	søn, gårdbestyrer
	Hans Olsen	16	H.	tk.
	Frederikke Pouline Petersen	14	Gunderslev, Sorø A.	tp.
1890	Niels Hansen	38	H.	gårdejer
	Karen Marie Rasmussen	32	Broby, Sorø A.	hustru
	Karl Johan Bomann Rasmussen	11	Broby, Sorø A.	søn
	Jens Peter Vilhelm	64	Kbh.	bestyrer
1901	Niels Hansen	28.05.1851	H.	gårdejer
	Karen Marie Hansen	08.03.1857	Broby, Sorø A.	hustru
	Karl Johan Boman Rasmussen	21.04.1878	Broby, Sorø A.	søn
1906	Niels Hansen	28.05.1851		gårdmand
	Karen Marie Rasmussen	08.03.1857		hustru
	Karl Johan Bomann Rasmussen	21.04.1878		søn
	Margrethe Mortenssen	04.11.1890		tp.
	Martha Jørgensen	05.10.1888		tp.

Karl Bohmann Rasmussen med gårdens mælkejunger. Ca. 1932.

Herluf Lille mølle set fra øst. Luftfoto 1940.

Nederste billede:
På mølleomgangen ca. 1931: Helge, Rasmus, Valdemar og Gerner Larsen. De tre førstnævnte udgør 3 generationer af møllere på stedet.

Næstvedvej 68

Matr. nr. 5 d og 12 b Herluf Lille (Herluf Lille mølle)

Ejer 1987: Møller Helge Erhardt Larsen

Arvefæste 1876 (T)

05.07.1876 Christian Hansen
23.11.1877 Niels Christoffersen,
praktiserende læge
15.06.1887 Jens Peder Hansen,
møllebygger
29.03.1892 Rasmus Larsen,
mølleforpagter

Selveje 1919

27.11.1928 Anders Peter Valdemar
Larsen, møller

06.03.1965 skifteretsattest som adk. for
Caroline Marie Larsen
06.03.1965 Helge Erhardt Larsen,
møller

Frastykket matr. nr. 5 a.

Fæstehus, senere møllerbeboelse, opført
på matr. nr. 12 b år 1876.

Møllebygningen: hollandsk type, 4-sidet møllegrund af kampesten, fundament for omgang med 8-sidet møllestub, selve møllen dels spåndækket, dels papdækket, med udskudte revledøre og helrammede krydssprossede vinduer og afsluttet af papdækket møllehat uden vinger.

Savværket: tilbygget møllen som skure af brædder og murværk, langtømmer- og valsekløvsav.

Bygnings- beskrivelse 1984

Mølleejendomsanlæg, hvor der fra landevejen fører en kørevej - mellem på den ene side stuehus og 2 fritliggende udlænger om en flisebelagt gårdsplads, på den anden side en prydhave - til de bagvedliggende mølle- og savværksbygninger.

Stuehuset: hvidmalet pudset grundmur, med sorttjæret sokkel, savsnitshovedgesims og tegltag med vindsleder, mod vejen med 5 fag nye helrammede vinduer, buede stik og pudsede sålbænke, mod gårdspladsen med vindfang og toiletudbygning.

Sidelængen mod nord: fyrrum og voliere, fritliggende med bliktag og høj skorstenspipe.

Længen mod øst: 1 etage og trempel, af flammede gule teglsten med pudset gavlf og 2-fløjet port mod syd, revledøre, staldvinduer, udhængende bølgeeternittag og 1 skorsten, på bagsiden med lille taskeskiv og drivhus.

Bebyggelses- historie

Efter udskiftningen af Herluf Lille by blev gård nr. 5 i 1794 udflyttet til de yderste nordøstlige dele af landsbyens jorder ved sognegrænsen til Tybjerg. Samtidig blev der mellem den daværende Ringsted-Næstved-landevej og sogneskallet afsat en huslod, mtr. nr. 12.

Denne huslod blev i begyndelsen af 1800-tallet delt midt over ved omlægningen af landevejen. Huset på lodden kom derved til at ligge på den vestlige side, hvor det endnu eksisterede i 1875, men senere er forsvundet.

I oktober 1875 fik en søn fra mtr. nr. 5 a (Næstvedvej 67), Chr. Hansen, den østlige del af husloden i arvefæste som mtr. nr. 12 b og samtidig yderligere en part - mtr. nr. 5 d - af den strimmel af gårdens jorder, som lå øst for landevejen.

Straks efter gik man i gang med at opføre et nord-syd-vendt beboelseshus på 5

fag med facade mod landevejen, grundmuret på ½ - 1 alen kampestenssokkel og tækket med spån.

Det var 16 alen langt og 11 alen bredt, indrettet til: forstue og køkken med flisegulve, fast komfur og indmuret jernkedel, 3 stuer med bræddegulve, spisekammer og kælder.

Allerede året efter blev der opført endnu en nord-syd-vendt længe, 6 fag (15 alen lang × 11 alen bred), fritliggende øst for stuehuset, opført af fyrrebindingsværk på kampestenssokkel med brændte sten i kalk, stråtag, indrettet til stald, lo, lade, vognport, brænde- og tørvehus.

Vand fik man i starten fra vandløbet langs skellet i øst, men der blev snart gravet en stensat brønd.

2 år senere rykkede læge N. Christoffersen ind på stedet. Han havde konsultation og praktiserede på egnen.

Næste ejer var møller J. P. Hansen, som straks påbegyndte opførelsen af en hollandsk vindmølle øst for den eksisterende bebyggelse.

Møller Rasmus Larsen, der overtog ejendommen i 1892, lod i de følgende årter foretage forskellige ændringer. Således blev der indrettet værelse på loftet i stuehuset, hvis spåntag på et tidspunkt blev erstattet med strå. I 1904 byggedes en stråtækt længe i nord, dels af bindingsværk, dels grundmur (10½ × 8 × 3 alen) mellem stuehus og udlænge til vognport, hønsehus, tørvehus og stænge. I 1912 blev der på østsiden af staldlængen tilbygget en halvtagslænge (15 × 3½ × dels 3½, dels 2½ alen) til svinestald og hønsehus. Halvstensmur på cementsokkel, paptag.

Der blev også opført motorhus i forbindelse med møllens drift.

Bindingsværksmurene i staldbygningen blev erstattet af halvstensmur.

Om udnyttelsen af avlsbygningerne giver ruminddelingen i 1919 et indtryk:

Staldlænge i øst: Heste-, ko- og svinestald samt foderlo. Betongulve i ko- og svi-

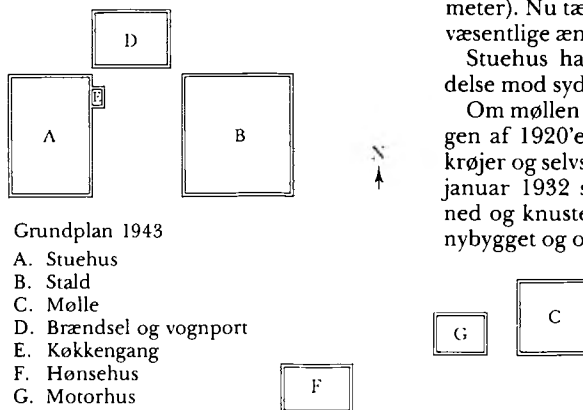
nestald, stenbro i hestestald, lergulv i foderlo. Bræddeloft og stænge.

Tilbygning hertil mod øst: Vognport og svinestald med betongulve.

Mellembygningen: Vognport, hønsehus, brændselrum med betongulve. Dels bræddeloft, dels stænge.

Næste større forandring skete i 1945 idet den østlige længe blev nedrevet og en ny opført. Fra dette år findes en bygningsbeskrivelse med disse hovedpunkter:

a) Stuehus (9,9 × 7,0 × 2,4 meter), nu tegltag. Endvidere tilbygget en køkken-

gang (1,9 × 0,9 × 2,3 meter) af høvlede/pløjede brædder på betonsokkel. Tag af plader.

Ellers ikke væsentlige ændringer.

b) Staldbygning, nyopført (9,9 × 9,3 × 2,4 meter), 40 cm betonsokkel, 31 cm hulmur af flammede sten, udvendig fuget. Over bjælkelaget 1,1 meter trempel. Overgavle af ½sten med piller. Tag af Cembrit. Indrettet til heste-, ko og svinestald, staldgang, lægteloft med ler. Vaskehus med pudset loft, vognport med bræddeloft. Betongulve overalt. Endvidere roehus.

c) Vognport med mere (4,8 × 2,1 × 2,3 meter). Nu tækket med plader. Ellers ikke væsentlige ændringer.

Stuehus har senere fået en lille udvidelse mod syd.

Om møllen kan nævnes, at den i slutningen af 1920'erne blev forsynet med selvkrøjer og selvsvikker. I stormnatten den 6. januar 1932 styrtede møllehat og vinger ned og knustes. Det hele blev straks efter nybygget og opsat.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 12 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1890	Jens Peder Hansen	35	Kallehave	møller
	Maren Sophie Andersen	27	Tybjerg	hustru
	Jens Frederik Christian Hansen	6	H.	søn
	Harald Peter Hansen	3	H.	søn
	Jacob Anton Hansen	u. 1	H.	søn
1901	Rasmus Larsen	29.04.1857	Mogenstrup	møller
	Marie Andersen	21.10.1857	Everdrup	hustru
	Valdemar Larsen	08.04.1884	Everdrup	søn
	Julie Larsen	13.06.1886	Everdrup	datter
1906	Rasmus Larsen	29.04.1857		møller, husmand
	Marie Andersen	21.10.1857		hustru
	Valdemar Larsen	08.04.1884		søn, møllersvend
	Julie Larsen	13.06.1886		datter

Herlufllille mølle og savværk set fra sydøst med Sandby og Vinderup i horisonten. Luftfoto 1954.

Næstvedvej 71

Matr. nr. 5 c og e Herlufllille samt 1 h Orup

Ejer 1987: Teletypesætter Edel Larsen og montør Anker Møllebæk Larsen

Arvefæste 1877 (T)

27.11.1877 Niels Larsen
 12.01.1883 Rasmus Johansen
 02.12.1885 Hans Peder Jensen
 23.08.1893 Peter Edvard Hansen
 08.07.1898 Hans Christian Poulsen
 03.08.1910 Jens Christian Nielsen
 20.09.1910 Hans Peter Hansen

Selveje 1919

06.02.1920 Christian Olsen

30.08.1921 H. F. Jensen, skomager
 16.12.1922 Niels Hansen
 06.10.1945 Johannes Adolf Hansen
 02.03.1951 Gerner Larsen, tømrer
 23.02.1976 skifteudskr. som adk.
 for Frank Aavang
 Larsen, Anker
 Møllebæk Larsen og
 Conny Birgitte Larsen

11.10.1978 Edel Larsen og Anker
 Møllebæk Larsen

Frastykket 5 a i 1877.

Matr. nr. 5 c og e er det areal, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 5 a (Næstvedvej 67) som græsningslod.

Bebyggelses- historie

Denne tidligere græsningslod til mtr. nr. 5 a blev frastykket som arvefæsteparcel i 1877 og bebygget med to fritliggende bygninger: et nord-syd-ventdt stuehus, 6 fag, og en øst-vest-ventdt længe til stald, lade og lo, 10 fag, begge opført af grundmur, udlængen delvis af kampesten. Stuehuset var tækket med spåntag, muligvis også udlængen i begyndelsen, senere erstattet med tagpap.

I 1909 tilbyggedes ved udlængens østende et hønsehus i bindingsværk.

Der foreligger ikke detaljerede beskrivelser af bygningerne før 1945. De var da undergået visse ændringer:

Øverste billede: Nordøstlige hjørne af gårdspladsen. 1922.

Til venstre: Gårdspladsen. 1983.

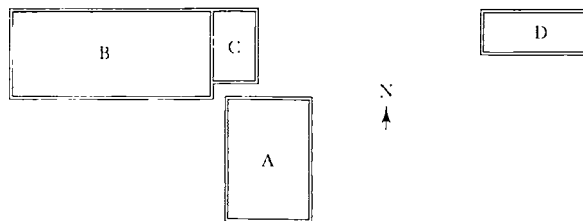
Stuehusets facade mod øst.
1983.

a) Stuehus (10,3 × 7,2 × 2,7 meter) opført på kampestenssokkel af 12 tommer hulmur, brændte sten, tegltag. 3 værelser, entre med bræddegulv, et kammer, køkken og spisekammer med betongulv, bræddeloft overalt.

b) Stald og lo (17,1 × 7,5 × 2,4 meter), kampestenssokkel, størstedelen 12 tommer hulmur, resten kampesten. Stråtag. Ko-, heste- og svinestald med betongulve og lægteloft belagt med ler. Lo og vognport med betongulv og stænge. Hugges med stenbro og stænge.

c) Materiale- og redskabshus (6,2 × 3,7 × 2 meter). Halvstensmur med piller, kampestenssokkel, halvtag med tagpap, jordgulv.

d) Hønsehus (9,4 × 3,8 × 1,9 meter), opført på betonsokkel af tømmer beklædt med høvlede/pløjede brædder. Betongulve. Taget af brædder med tagpap. Indrettet dels til hønsehus med gødningsbrædder og faste redekasser, dels til dueslag.

Grundplan 1945

- A. Stuehus
- B. Stald og lo
- C. Materialhus
- D. Hønsehus

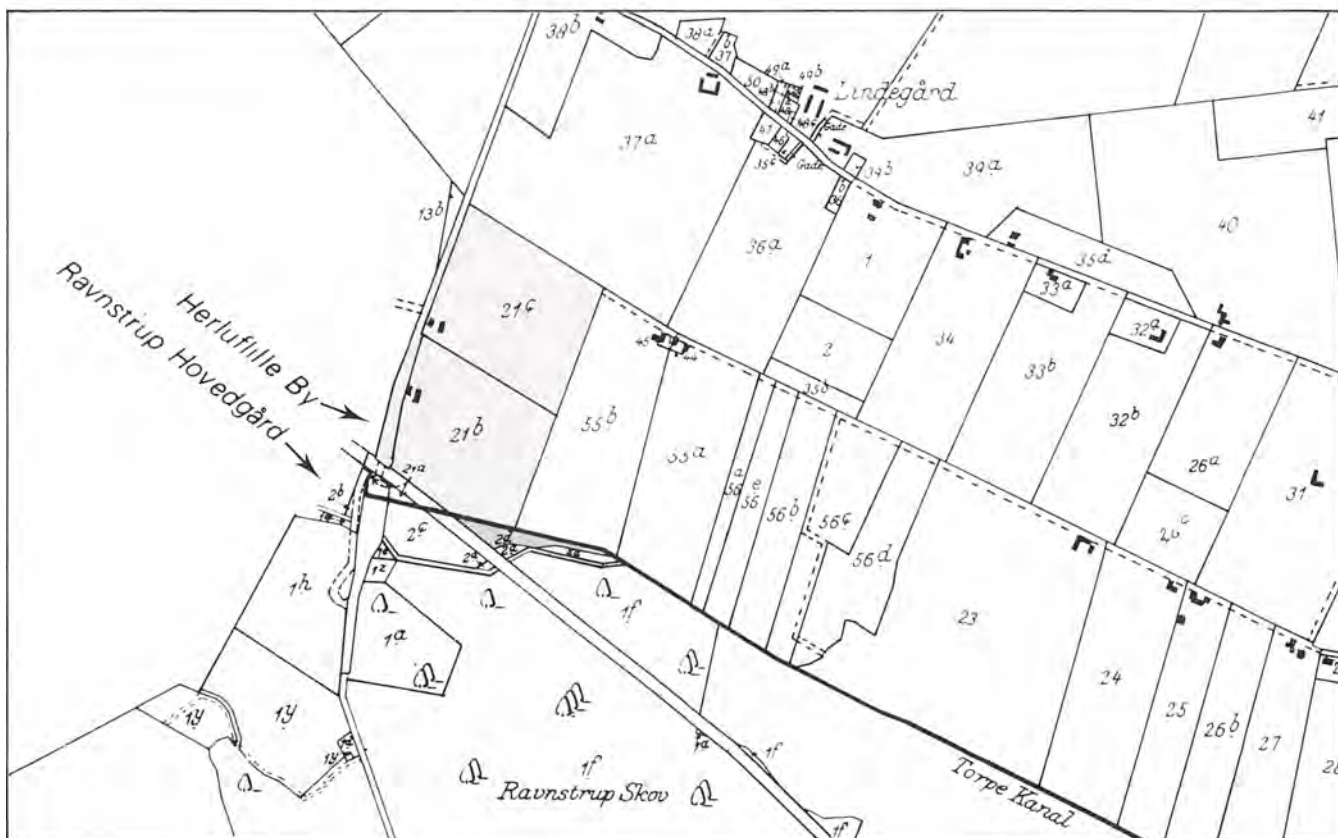
FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 5 e

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Niels Larsen	27	Glumsø	husmand
	Maren Sophie f. Jensen	22	Sandby	hustru
	Jens Christian Larsen	1	H.	søn
	Anna Christine Larsen	u. 1	H.	datter
1890	Hans Peter Jensen	28	Marvede, Sorø A.	husmand
	Juliane Katrine Marie Petersen	23	Marvede, Sorø A.	hustru
	Anna Sofie Elise Jensen	3	H.	datter
	Hans Martin Jensen	2	H.	søn
	Frederik Peter Ulrik Jensen	u. 1	H.	søn
1901	Hans Kristian Poulsen	26.08.1867	Haslev, Sorø A.	parcellist
	Marie Johanne Jensen	21.02.1867	Terslev, Sorø A.	hustru
	Jensine Marie Poulsen	25.08.1894	Terslev, Sorø A.	datter
	Karen Vilhelmine Poulsen	26.11.1896	Terslev, Sorø A.	datter
1906	Hans Christian Poulsen	26.08.1867		husmand
	Marie Johanne Jensen	21.02.1867		hustru
	Jensine Poulsen	25.08.1894		datter
	Karen Vilhelmine Poulsen	26.11.1896		datter
	Kristiane Poulsen	06.07.1894		datter

Herunder: Luffoto 1954, der viser ejendommens placering midt i det ved udskiftningen til mtr. nr. 5 tillagte eng- og græsningsareal.

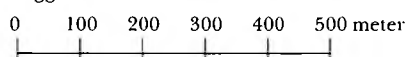

Ravnstrupvej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808.
 Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1880.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

Denne fortsættelse af Herlufillevej fører fra udmundningen af vejen fra Glumsø og Skullerup mod Ravnstrup og Herlufmagle.

Ad denne vej færdedes de af Herlufille-hovbønderne, der hørte under Ravnstrup, når de

skulle yde deres spanddage eller gangdage på herregården, men iøvrigt var der sikret dem vejret videre til Trælløse mose, hvor de havde ret til at skære tørv til eget forbrug.

Ravnstrupvej 84

Matr. nr. 21 b Herlufllille samt 2 d Ravnstrup

Ejer 1987: Inge Elise Knudsen

...1934... Statens Jordlovsudvalg
13.02.1937 Hans Peter Petersen
20.01.1966 Benny Knudsen
20.01.1975 skifteudskrift som adk. for
Inge Elise Knudsen

Matr. nr. 21 blev ved udskiftningen af Herlufllille by tillagt fæster Peter Olsen, der senere efterfulgtes af blandt andre Poul Pedersen.

Ved Statens Jordlovsudvalgs overtagelse af Ravnstrup gods i 1934 og påfølgende udstykning blev mtr. nr. 21 opdelt i tre dele: a, b og c. Hans Peter Petersen fik tildelt lod nr. 24, herefter kaldet 21 b.

En samlet beskrivelse af mtr. nr. 21 findes under Ravnstrupvej 86 (mtr. nr. 21 c).

Bygnings- beskrivelse 1984

Statshusmandsbrug, bestående af to parallelle længer, et nord-syd-ventt stuehus mod vejen og en staldlænge mod marken, en sammenbygget sidelænge mod syd til haven og et bræddeskur mod øst.

Stuehuset: af hvidmalet pudset grundmur, med sort sokkel, rammedør med glas, helrudede vinduer med 1- eller 2 overrammer, udskalket bølgeeternittag og 1 skorsten.

Staldlængen: af hvidmalet pudset grundmur, med nye brune revledøre, røde staldvinduer og eternittag.

Sidelængen: bestående af et grundmuret heltags hus, tilbygget åben vognport mod vest og pladeklædt halvtags garage mod øst.

Bebyggelses- historie

Ved udstykningen af Ravnstrup lod Hans Peter Petersen bygge et statshusmandssted, bestående af 3 fritliggende længer:

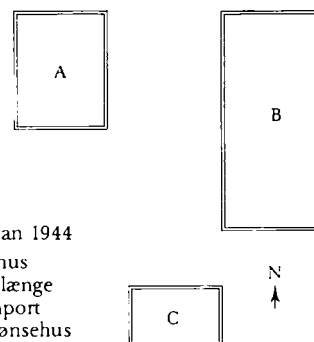
a) Stuehus (8,6 × 7,8 meter): 2 stuer, entre, køkken, spisekammer og vaskehus. Betongulve i spisekammer og vaskehus. Bræddegulve i resten. Gipslofter over det hele.

b) Staldlænge (18,3 × 8,5 meter): svine-, ko- og hestestald, lo, brændselsrum med mere. Lægteloft med lerlag over staldrummene. Bræddeloft over resten. Betongulve overalt.

Disse to længer opførtes nord-syd-ventt af grundmur med tag af cementsten.

c) Vognport og hønsehus i syd (7,65 × 5,1 meter) af grundmur med betongulve og tag af asbestplader.

Mellem a) og b) et plankeværk af brædder.

Grundplan 1944

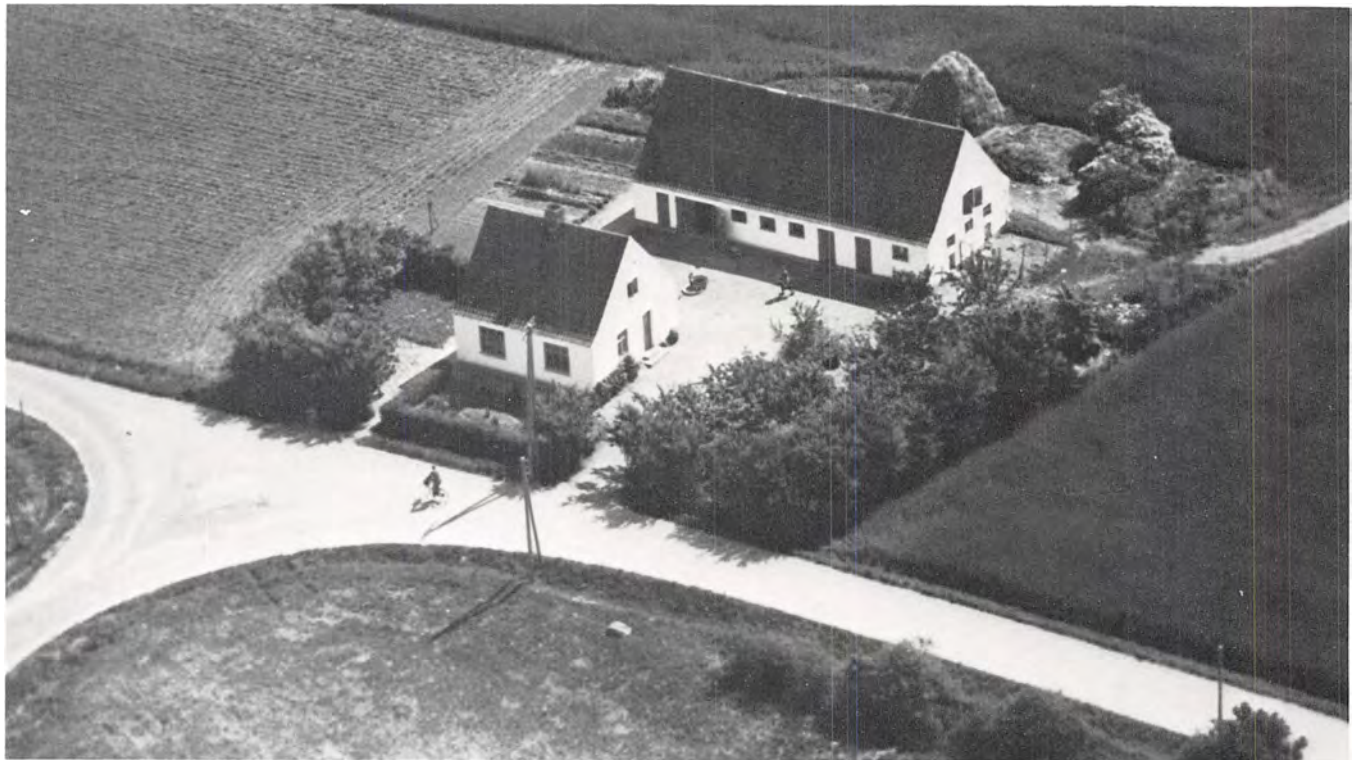
- A. Stuehus
- B. Staldlænge
- C. Vognport og hønsehus

Øverst på siden: Stuehuset set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Herunder: Bebyggelsen set fra sydvest. 1982.

Bebyggelsen set fra sydøst, som den er placeret på tomten af det gamle Røgterhus, der lå ud for Glumsøvej, hvor Herluf Lillevej og Ravnstrupvej støder sammen. Luftfoto 1949.

Ravnstrupvej 86

Matr. nr. 21 c Herluf Lille

Ejer 1987: Mekaniker Jørn Mogens Hvarre

Fæste (R)

...1801... Peder Olsen
06.03.1817 Peder Olsens enke
1818... unge Peder Hansen
...1834... Poul Pedersen

I slutningen af 1880'erne blev arealet inddraget under Ravnstrup hovedgård, hvorefter bygningerne blev indrettet til beboelse for medhjælpere i kostalden på Ravnstrup.

Stedet, der lå ud for Glumsøvej, hvor nu Ravnstrupvej 86 ligger, kaldtes Røgterhu-

set. Det nedbrændte 16. november 1926 og blev aldrig genopført.

Af beboere i ovennævnte periode findes nævnt (se også folketællingslisten side 167):

01.01.1888 Mugemand Hans Jensen,
røgter Carl Jensen og
røgter Hans Jensen

I nordre lejlighed:

14.09.1893 Frederikke Andersen,
enke efter Anders Jensen

01.05.1903 Grethe Jacobsen, enke
25.07.1915 Marie Hansen, enke

I søndre lejlighed:

14.09.1893 Poul Nielsen, arbejdsmand
30.04.1898 Maren Hansen, enke

Ved statens Jordlovsudvalgs overtagelse af Ravnstrup gods i 1934 og påfølgende udstykning i 1935 blev matr. nr. 21 opdelt i tre dele: a, b og c. Anton Oluf Andersen fik til-
delt lod nr. 25, herefter kaldet 21 c.

...1934... Statens Jordbrugsudvalg
...1935... Anton Oluf Andersen
13.02.1937 Christian Thorkild
Christiansen
29.12.1971 skifteudskrift som adk. for
Poula Margrethe
Christiansen
28.03.1973 Henning Hansen
30.07.1984 Preben Stagaard Andersen
01.08.1984 Jørn Mogens Hvarre

Bygnings- beskrivelse 1984

Statshusmandsbrug, bestående af nord-syd-vendt stuehus med siden mod vejen, en parallelt liggende udlænge på den anden side af gårdspladsen og 2 sammenhængende skure mod syd.

Stuehuset: 1½ etage af hvidmalet be-
rappet murværk, med sort sokkel, ramme-
dør, helrammede vinduer, pladeklædte
gavle, og udhængende eternittag, med 1

FOLKETÆLLING Herluf Lille matr. nr.: 21 (mens gården var i fæste)

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Peder Olsen	42		gift 1. gang, husmand med jord
	Mette Jensdatter	33		gift 1. gang, hustru
	Niels Pedersen	10		søn
	Hans Pedersen	8		søn
	Jens Pedersen	5		søn
	Anders Pedersen	2		søn
1834	Paul Pedersen	26		husmand, lever af sin jordlod
	Mætte Jensdatter	66		enke, hans moder
	Peder Andersen	12		tk.
	Maren Christensdatter	19		tp.
1840	Povel Pedersen	32		husmand, lever af sin jordlod
	Karen Nielsdatter	35		hustru
	Peder Povelsen	2		søn
	Mætte Jensdatter	72		enke, husfaderens moder, der af ham forsørges
	Peder Andersen	17		td.
	Christian Conrad Sophus Richardt	14		plejesøn

(Folketællingen fortsætter næste side)

skorsten, på bagsiden med et grundmuret udskud mod nord, sammenbygget med udestue af træ og glas.

Udlængen: grundmur, med revledøre, røde staldvinduer og bølgeeternittag.

Skurene: beklædt med pandeplader på sider og tag, skydeporte.

Bebyggelses- historie

1801-1926

Ved udskiftningen af Herlufllille by udgjorde de senere parceller mtr. nr. 21 a, 21 b og 21 c et samlet areal, kaldet Peder Olsens lod, med en bebyggelse, bestående af to sammenbyggede huse, et nord-syd-ventt stuehus og et øst-vest-ventt udhus. Denne vinkelbygning var placeret ud for udmundingen af vejen fra Skullerup (senere fra Glumsø) i Ravnstrupvej/Herlufllillevej.

De oprindelige bygninger fik en tilbygning. Alt var opført af bindingsværk med stråtag. Nærmere beskrivelse kendes ikke.

Ejendommen blev drevet som almindeligt landbrug indtil omkring 1890.

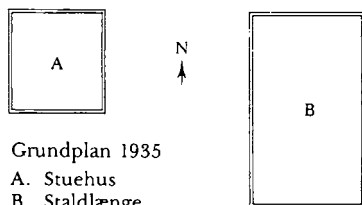
Ravnstrup gods inddrog da jordtilliggendet under hovedgården og indrettede i bygningerne beboelser for medhjælperne i stalden på herregården. Bebyggelsen brandforsikredes som et nord-syd-ventt beboelseshus, 13 fag, med et tørvehus i syd og et tørvehus i vest, 2 fag.

Stedet blev kaldt »Røgterhuset«. Det nedbrændte totalt den 16. november 1926 og blev aldrig genopført.

Bebyggelses- historie

efter 1935

Da herregården Ravnstrup var overtaget af Statens Jordlovsudvalg i 1934 og derefter udstykket, blev Anton Oluf Andersen fra Vordingborg den første statshusmand på den lod, som fik nr. 25, og som var en del af tidligere mtr. nr. 21 Herlufllille.

På det sted ud for udmundingen af Glumsøvej i Ravnstrupvej, hvor den tidligere nedbrændte ejendom havde ligget, lod han opføre to parallelle nord-syd-ventte længer i grundmur af cementsten med tag af røde tegl.

a) Stuehus, 7 fag (8,5 × 8 × 2,5 meter): 2 stuer, køkken, gang, vaskehus, alt med bræddeløfter og -gulve.

b) Staldlænge (mål ikke opgivet): Ko-, heste- og svinestald, roehus, lo, lade og lokum. Lægteloft med lerlag over, dog bræddeloft i 3 fag.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 21 (fortsat)

1845	Poul Pedersen	37	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Nielsdatter	40	H.	hustru
	Ane Margrethe Poulsdatter	10	H.	datter
	Peder Poulsen	7	H.	søn
	Sophie Poulsdatter	5	H.	datter
	Karen Marie Poulsdatter	3	H.	datter
	Niels Poulsen	1	H.	søn
1850	Poul Pedersen	42	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Karen Nielsdatter	45	H.	hustru
	Ane Margrethe Poulsdatter	14	H.	datter
	Peder Poulsen	12	H.	søn
	Sophie Poulsdatter	10	H.	datter
	Karen Marie Poulsdatter	8	H.	datter
	Niels Poulsen	6	H.	søn
	Jens Poulsen	4	H.	søn
1855	Poul Pedersen	48	H.	parcellist, lever af sin jordlod
	Karen Nielsdatter	50	H.	hustru
	Karen Marie Poulsdatter	13	H.	datter
	Niels Poulsen	11	H.	søn
	Jens Poulsen	9	H.	søn
1860	Poul Pedersen	52	H.	parcellist
	Karen Nielsdatter	55	H.	hustru
	Karen Marie Poulsdatter	18	H.	datter
	Niels Poulsen	16	H.	søn
	Jens Poulsen	14	H.	søn
1870	Paul Pedersen	61	H.	parcellist
	Karen Nielsen Pedersen	65	H.	hustru
	Karen Marie Paulsen	27	H.	datter
	Jens Paulsen	23	H.	søn
1880	Paul Pedersen	71	H.	gårdmand
	Karen f. Nielsen	74	H.	hustru
	Niels Paulsen	35	H.	søn
	Jens Paulsen	33	H.	søn
1890	Poul Pedersen	81	H.	gårdmand
	Karen Nielsdatter	84	H.	hustru
	Jens Poulsen	44	H.	bestyrer
	Kirsten Sørensdatter	45	Rønnebæk	hustru
	Margrethe Kirstine Poulsen	6	H.	datter
	Anne Karoline Poulsen	4	H.	datter

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 21 (efter inddragelsen under herregården)

1890	Carl Christian Jensen	38	Slagelse	daglejer, kreaturpasser
	Karen Sofie Jensen	44	Kindertofte, Sorø A.	hustru
	Klaus Georg Jensen	7	Næsby	søn
	Laura Sofie Jensen	3	Glumsø	datter
	Anna Margrethe Elisabeth Jensen	2	H.	datter
----	Hans Jensen	58	Sæby, Holbæk A.	daglejer kreaturpasser
	Ellen Hansen	49	Bromme, Sorø A.	hustru
	Emil Valdemar Hansen	12	Sæby, Holbæk A.	søn
	Jensine Frederikke Hansen	10	Sæby, Holbæk A.	datter
	Julie Marie Hansen	8	Glumsø	datter
	Hans Edvard Hansen	5	Glumsø	søn
----	Hans Jensen	46	Bråby, Sorø A.	daglejer
	Maren Jensen	45	Fodby, Sorø A.	hustru
	Karen Marie Katrine Jensen	10	Fodby, Sorø A.	datter
	Niels Peter Christian Jensen	7	Fodby, Sorø A.	søn
	Jensine Sofie Jensen	5	H.	datter
	Hans Ferdinand Christian Jensen	2	H.	søn
	1901 mangler			
1906	Christian Sofus Vilhelm Larsen	28.03.1884		daglejer
	Karoline Marie Hansen	17.08.1882		hustru
	Jens Peder Larsen	08.06.1904		søn
----	Margrethe Hansen	12.11.1840		enke, alderdoms- understøttet
	Marie Emilie Christensen	15.05.1892		plejedatter

Stokkebrovej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808.

Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1980.

Begge kort: Målestok 1 : 12.000

0 100 200 300 400 500 meter

Sidevej til Hovvejen. Den tidligere hovvej førte over de udmarker (der senere blev tillagt mtr. nr. 6 Stokkebrogård) ved udskiftningen.

Formentlig har der engang været en træbro over et vandlidende markstykke. Ved landets opmåling i 1600-tallet nævnes under Herlufstille i byens Nordmark en »Storkebroager«.

Gårdanlægget og dele af den omgivende park set fra øst. Luftfoto 1940.

Nederst på siden: Tegningen viser den østlige del af bebyggelsen i 1890.

Stokkebrovej 1

Matr. nr. 6 a Herlufllille (Stokkebrogaard)

Ejer 1987: Gårdejer Ole Ersted Frederiksen

<i>Fæste (T)</i>			
...1688...	Anders Lauridsen	24.04.1871	Hans Rasmussen
...1707	Lars Ollufsen	21.06.1892	Frantz Wilhelm Ersted
07.06.1707	Jens Nielsen		

...1762...	Jens Larsen		
12.09.1796	Jens Hansen		
11.06.1841	Jens Jensen		
<i>Arvefæste 1870 (T)</i>			
23.03.1870	Hans Mortensen		

<i>Selveje 1919</i>	
05.05.1920	Marie Elisabeth Frederikke Ersted, f. Rasmussen
19.12.1921	Hans Jacob Frederiksen
29.09.1943	Herluf Ersted Frederiksen
06.02.1978	Ole Ersted Frederiksen

Gården udflyttet før 1796.

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg, med indkørsel fra syd, bestående af et fritliggende nord-syd vendt stuehus og naturhave med lysthus omkranset af store træer mod øst, tre sammenhængende udlænger omkring en gårdsplads med maskinhus, indrammet af fire store træer. Til udlængerne er tilbygget et sidehus. Desuden er der en fritliggende udlænge, et minkhus mod nord og en sammenbygget lade og vognport mod vest.

Stuehuset: 1½ etage, af røde tegl, med grovpudset sokkel, ryggede fuger, udhængende eternittag med svejfede spærender, mod gården med oprindelige indgangsdøre med fyldinger, sprosseruder og overvinduer, trappe til hovedindgang lagt med sort-hvide fliser, rød-hvide 5-rammede 6-delte vinduer med sprosseoverrammer, buede stik, en 6-rammet sadeltagskvist på hver side af 2-rammet kvist, mod haven med gavlkvist over risalit og 4-rammede vinduer, på gavle flad om-løbende mønstergesims, mod syd med drivhus over balustradeterrasse, mod nord med afvalmet udbygning til vaskehus og drivhus, på taget 3 skorstene, indvendig bevaret med oprindelige stuer, kontoret med arkantusfrise og egetræs-bemaledede døre, loft og vægge, spisestuen med stuk, bemalede panelvægge og skydedør til stadsstuen med blomster- og stukfrise med arkantusbladede hjørner.

Udlængerne: på forsiden af gulmalet grundmur, med sort sokkel, grønne porte, til dels buede, støbejernsvinduer, tandsnitshovedgesims, på bagsiden af kampesten med ryggede fuger, taget af bølge-eternit. Sydlængen har gavle af blank mur med fyldingsdør.

Sidehuset: af grundmur med revledøre, helrammede vinduer og halvtag.

Fritliggende udlænge: kampesten med ommurede staldvinduer og spånklædt gavle.

Lade- og vognport: tildels åben, brædeklædt, med store porte.

Denne anden tegning fra 1890 viser den østlige side af stuehuset.

Nederst på denne side: Park og bygninger set fra sydøst med Glumsø Østerskov og Sandby i horisonten. Luftfoto 1954.

Bebyggelses-historie

Stokkebrogaard blev udflyttet fra landsbyen i 1796 og fik navn efter et af de ældgamle marknavne. Hovvejen, ad hvilken bønderne gennem århundreder havde vandret og ageret til hoveri på Tybjerggaard havde dengang et nordligere forløb og førte over disse lavt liggende marker. Et af de gamle marknavne var Stokkebroager, måske fordi Hovvejen her førte over en træbro.

Den 16. marts 1796 blev der i Herlufille by efter rettens udmeldelse holdt syns- og taksationsforretning på gården over byg-

ninger, avl og besætning, fordi den hidtidige fæster Jens Larsen var død. Enken Maren Sørensdatter, 39 år, godkendte taksationen, der påviste forskellige mangler.

Bygningerne bestod af 3 længer.

Den nordre, stuelængen, var på 12 fag: 3 til stuer, 1 til kammer, 3 til køkken, 2 til port, 3 til hølade, 1 skorsten og 1 bageovn. Bygget af egeundertømmer og fyrre-overtømmer, fyrrebjælker og fyrreloft i stuer og kammer, fyrrebjælker i porten. Iøvrigt spær og andet tømmer af bøg og elle. Elle-rafter, stråtag. Klinede vægge.

Til forbedring udfordredes: 3 tyltver brædder, søm, arbejdsløn. 1 fag over beboelsen med tømmer og arbejdsløn, 1 læs

langhalm og tækkeløn. Endvidere 3 vinduesrunder.

Den vestre længe, lo, lade og stald, 8 fag. Opført af egeundertømmer, iøvrigt bjælker, spær, rafter af fyr, ask og elle. Til forbedring krævedes: fyrrebjælker og arbejdsløn, til taget tækkeløn, garn og kæppe, mens nødvendig langhalm fandtes på stedet.

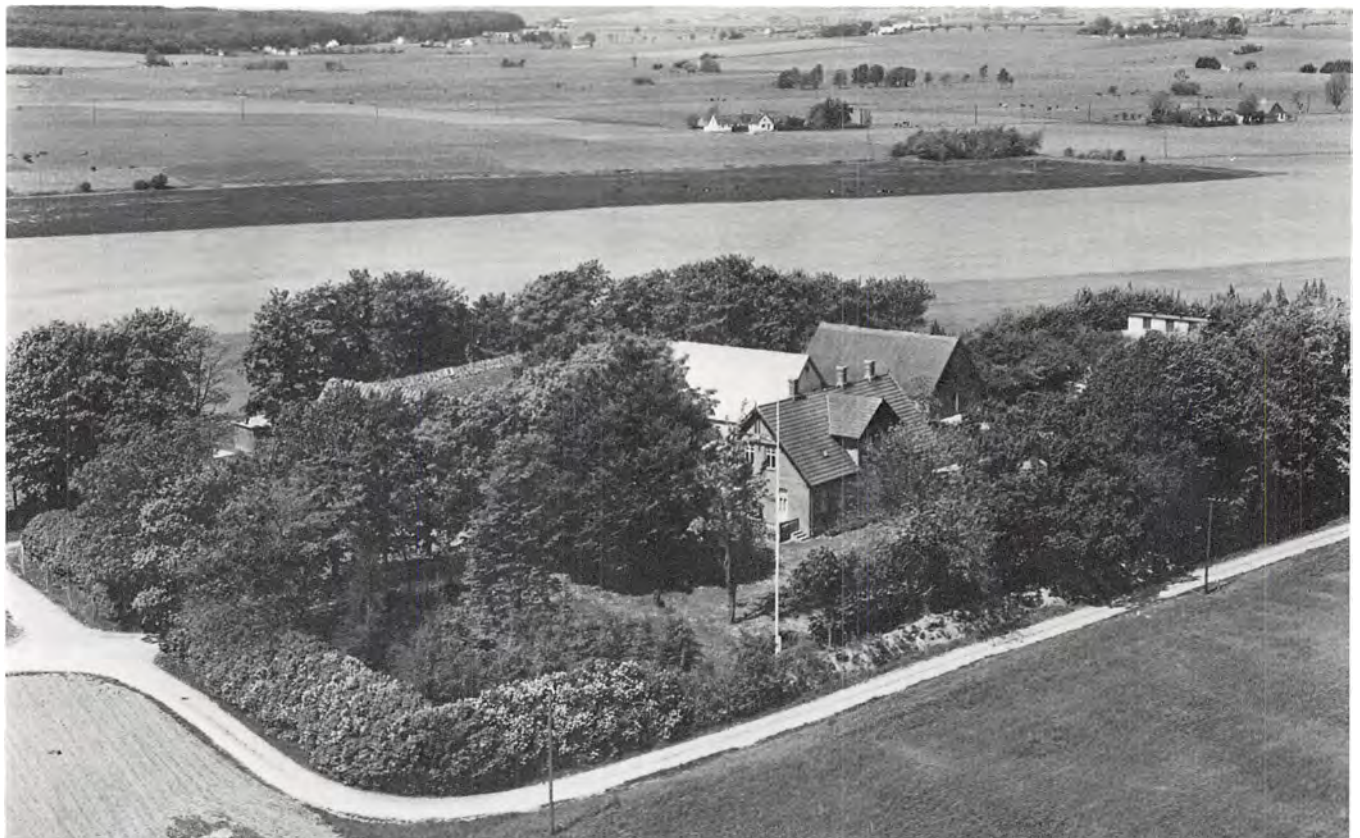
Den østre længe, stald, lo og lade, 10 fag lang, 3 bred. Opført af egeundertømmer, fyrre- og birkovertømmer. Bjælker og spær iøvrigt af bøg, elle og elm, elle-rafter. Klinede vægge.

Nødvendig var 2 læs langhalm, tækkeløn, garn og kæppe.

Der kom ny fæster, Jens Hansen, på gården samme år. Man kan forestille sig, at det næppe blev til noget med reparationerne, men at man i stedet gik i gang med den store udflytning i løbet af sommeren 1796.

Den nyopførte gård blev firlænget, dog med en åben afstand mellem den østre og den sydlige længe. Den tidligst kendte beskrivelse er fra 1862, da den første stuelænge var blevet forbedret og den første søndre længe var erstattet af en ny:

a) Stuehus i øst, 15 fag ($35\frac{1}{4} \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$

Sydøstlige del af bebyggelsen (sammenlign med tegningen side 169).

Bag vinduet til venstre festsalen »Holger Danske« 1982.

alen), egeunder- og fyrrevertømmer, loft over det hele, 2 skorstene, 1 bageovn af rå sten, bræddegulv i 1½ fag, 18 fag vinduer med små ruder, 2 fyldningsdøre, 11 glatte døre.

b) Søndre længe, 13 fag (30½ × 10 × 3¼ alen), af blandet over- og undertømmer, 5 døre og 1 port, lo, lade, en liden stald, gennemkørselsport og tørvehus.

c) Vestre længe, 16 fag (40½ × 10 × 3¼ alen), blandet over- og undertømmer, stråtag. Kostald, lo, lade, karlekammer og gennemkørselsport.

d) Nordre længe, 9 fag (22½ × 8 × 3¼ alen), blandet under- og overtømmer, 4 døre. Hestestald, foderlo, hølade.

Alle fire bygninger havde klinede vægge og stråtag.

Ifølge brandforsikringsprotokollen blev der i sommeren 1876 foretaget en ny vurdering, hvorefter den vestre længe nu var på 12 fag, den nordre på 13 fag. Nærmere beskrivelse foreligger ikke, men der var næppe tale om forandringer, da fagantallet for de to sammenbyggede længer ialt var det samme som i 1862.

Væsentlige bygningsændringer skete først efter at F. W. Ersted havde overtaget ejendommen i arvefæste.

I 1893 opførtes nord for gården et svinhus, 11 fag (24 × 12 × 3½ alen) af kampesten med stråtag.

Der foretoges flere forbedringer i 1895 og 1902. Blandt andet føjedes en lille tilbygning af kampesten til den nordre længe (karlekammer og foderlo). Bindingsværket erstattedes flere steder af kampestensvægge eller grundmur. Der opførtes et motorhus på gårdspladsen.

I 1902 lod F. W. Ersted det gamle stuehus nedrive og i 1914 et helt nyt opføre af røde teglsten tækket med cementtagsten, og som noget forholdsvis nyt for en bondegård på egnen forsynet med frontspice.

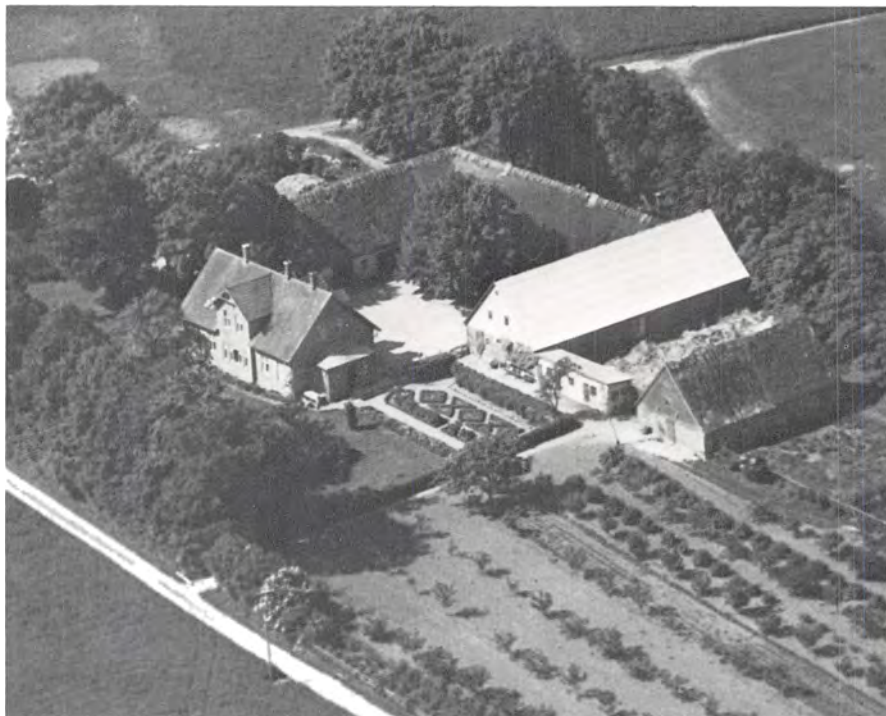
I de mellemliggende år var der i østenden af den sydlige længe indrettet beboelse med køkken, spisekammer og 2 stuer. Denne del af længen, som uvist af hvilken grund altid er blevet kaldt »Holger Danske«, blev efter 1914 omdannet til forskellige formål, deriblandt en stor vognport med bræddegulv. Den blev brugt til mange store festligheder.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Jens Larsen	58		gift 3. gang, bonde og gårdbeboer
	Maren Sørensdatter	30		gift 1. gang, hustru
	Jens Jensen	23		søn
	Ane Margrethe Jensdatter	17		datter
	Kirsten Jensdatter	7		datter
	Lars Jensen	5		søn
	Jakob Jensen	3		søn
Karen Jensdatter	1		datter	
1801	Jens Hansen	34		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Kirsten Hansdatter	27		gift 1. gang, hustru
	Jens Jensen	4		søn
	Hans Jensen	3		søn
	Hans Hansen	30		tk.
	Stax Nielsen	13		td.
Maren Andersdatter	18		tp.	
1834	Jens Hansen	68		gårdmand
	Kirsten Hansdatter	60		hustru
	Niels Jensen	22		søn
	Peder Jensen	28		søn
	Maren Madsdatter	22		tp.
Hans Johansen	16		td.	
1840	Jens Hansen	73		gårdmand
	Kirsten Hansdatter	66		hustru
	Niels Jensen	28		søn
	Jens Pedersen	34		tk.
	Susanne Jensdatter	21		tp.
1845	Jens Jensen	48	H.	gårdmand
	Maren Hendriksdatter	40	Skelby	hustru
	Ane Margrethe Jensdatter	10	Skelby	datter
	Hendrik Frederiksen	17	Skelby	søn (!)
	Maren Sophie Sørensdatter	24	Glumsø	tp.
	Hans Olsen	16	H.	td.
	Ane Sophie Christensdatter	34	H.	almisselem (berøvet for- standen fra barndommen)
Kirsten Hansdatter	71	Snesere	husfaderens moder, der af ham forsørges	
1850	Jens Jensen	53	H.	gårdfæster
	Maren Hendriksdatter	45	Skelby	hustru
	Ane Margrethe Jensdatter	15	Skelby	datter
	Maren Sophie Jensdatter	5	H.	datter
	Peder Jensen	31	Glumsø	tk.
	Sidse Marie Christensdatter	19	H.	tp.
----	Kirsten Hansdatter	75	Snesere	enke, aftægtskone
1855	Jens Jensen	58	H.	gårdfæster
	Maren Hendriksdatter	51	Skelby	hustru
	Ane Margrethe Jensdatter	20	Skelby	datter
	Maren Sophie Jensdatter	10	H.	datter
	Jens Larsen	5	H.	forsørges af fattigvæsenet
	Kirsten Hansdatter	81	Snesere	enke, aftægtskone
	Hans Jensen	31	Næsby	tk.
Hans Mortensen	26	Næstved	tk.	
Frederik Nielsen	15	H.	td.	
1860	Jens Jensen	63	H.	gårdmand
	Maren Hendriksdatter	55	Skelby	hustru
	Ane Margrethe Jensdatter	25	H.	datter
	Maren Sophie Jensdatter	15	H.	datter
	Hans Mortensen	31	Næstved	tk.
	Hans Pedersen	15	Næsby	td.
	Jens Larsen	10	H.	td.

Hans J. Frederiksen og F. W. Ersted i indkørslen til gården fra syd ca. 1916.
Fra la Cour: Danske Gaarde. 3. samling, bind 4.

Gårdanlægget set fra nordøst.
Luftfoto 1949.

delig 3) og 3 loftsrums. Skillevægge dels af mur, dels af pudsede brædder.

b) Vognport med mere (24,4 × 9,4 × 2,7 meter), vognport med bræddegulv og pudset loft, redskabsrum, brændselsrum, værksted (huggehus), avnerum med bræddeloft og betongulv. Desuden lo og lade med lergulv. En del af denne længe var tidligere karlekamre, hønsehus og vaskeshus.

c) Stald, lo, lade (21 × 9,4 × 2,7 meter), kostald (2 fag) med bræddeloft og betongulv, lo, lade med lergulv og delvis stænge.

d) Stalde (24,4 × 9,4 × 2,7 meter), kostald (7 fag), hestestald og foderlo (7 fag), staldgang, selekammer, stenbro tilløbet med cement i hestestald, resten betongulve, bræddeloft overalt.

e) Svinestald (13,1 × 8,8 × 2,7 meter). 7 svinehuse, roerum, betongulve, bræddeloft.

f) Hønsehus (10,0 × 5,0 × 2,8 meter) af brædder med pladetag, betongulv. Desuden frontspice med dueslag.

g) Køkken og bryggers (tilbygning mod nord på stuehus: 5,0 × 2,5 × 3,1 meter), grundmur, zinktag, Expancogulv, pudset loft.

h) Brændselsrum med mere, ny tilbygning mod nord (9,9 × 2,5 × 2,5 meter) på nordlig staldlænge, halvstensmur med piller fuget udvendig, betonsokkel. Cembrit halvtag, betongulve. Skyllerum, 2 brændselsrum og 2 stk. retirader.

Bygningerne b), c), d) var opført dels af kampesten, dels af grundmur, e) af kampesten. Alle med stråtag.

1870	Hans Rasmussen Ane Larsen Rasmus Rasmussen Hansine Hansen Lars Jensen Peder Larsen Jens Rasmussen Kirsten Marie Christensen Ane Kirstene Jacobsen Maren Henriksen	47 49 19 13 26 25 10 17 15 65	Beldringe Skibinge Allerslev Hammer Køng Hammer Lundby Sandby Køng Skelby	gårdejer hustru søn datter tk. tk. td. tp. tp. enke, aftægtskone
1880	Hans Rasmussen Ane Larsdatter Hansine Hansen Jens Peter Olsen	57 59 23 23	Beldringe Skibinge Hammer Glumsø	gårdejer hustru datter tk.
----	Maren Henriksdatter	75	Skelby	enke, aftægtskone
1890	Frants Wilhelm Ersted Anna Marie Frederikke Rasmussen Hans Jacob Frederik Larsen Jens Peter Hansen Maren Sophie Hansen	31 24 23 17 19	Vester Hassing, Ålborg A. Beldringe Fensmark Herlufsholm, Sorø A. H.	gårdbestyrer hustru tk. tk. tp.
1901	Frants Wilhelm Ersted Ane Marie Frederikke Elisabeth Ersted Sigrid Jenny Johanne Ersted Anders Peter Johansen	25.11.1858 28.04.1865 28.01.1891 26.07.1884	Vester Hassing, Ålborg A. Beldringe H. Everdrup	gårdejer hustru datter tk.
1906	Frants Wilhelm Ersted Marie Frederikke Rasmussen Sigrid Jenny Johanne Ersted Peter Hansen	25.11.1858 28.04.1865 28.01.1891 17.10.1889	Beldringe H. Everdrup	gårdmand hustru datter tk.

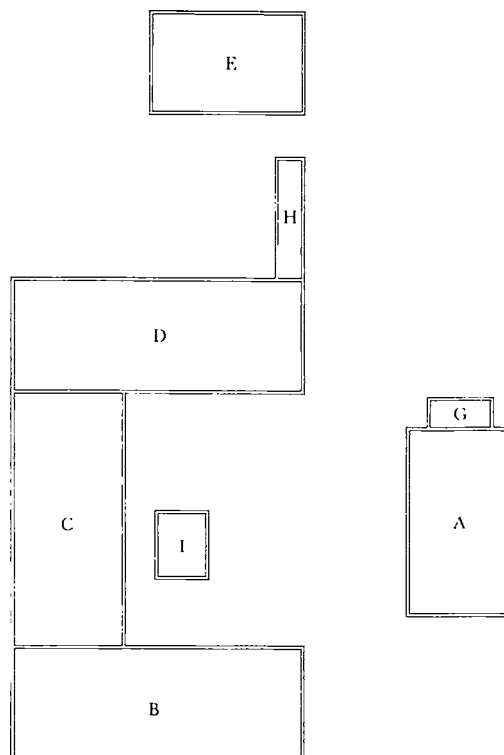
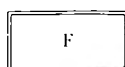
Omkring det nye stuehus blev anlagt en stor, parklignende have med en lille sø.

Udlængernes ydre og indretning bibeholdtes iøvrigt fortsat gennem mange år, bortset fra nogle mindre ændringer nu og da, hvilket bekræftes af en beskrivelse fra 1944 sammenlignet med tidligere vurderinger:

a) Stuehus med frontspice og 3 kviste (15,9 × 8,8 × 3,8 meter), grundmur, cementtagsten: 5 værelser, 2 entreer, køkken (oprindeligt 2), spisekammer med kælder under, alt med pudsede lofter og bræddegulve. På loftet 5 værelser (oprin-

Grundplan 1944

- Stuehus
- Vognport og redskaber
- Lo, lade og stald
- Stald
- Svinehus
- Hønsehus
- Køkken og bryggers
- Brændselsrum, W.C.
- Redskabsrum

Stokkebrovej 2

Matr. nr. 6 b, 7 d og h Herluf Lille samt 17 b Orup (Overtoftegaard)
Ejer 1987: Entreprenør Anton Jürgensen

Bebyggelsen set fra sydøst med udsigt over dele af de lavtliggende områder, der indtil udskiftningen udgjorde Herluf Lille by's eng- og græsningsarealer.

	<i>Arvefæste 1877 (T)</i>		
01.12.1877	Rasmus Hansen	24.06.1965	fogedudlægsskøde til Thorgeir Rasmussen
19.06.1880	Niels Frederik Karmark	14.10.1965	Jens Christian Lauritsen
17.11.1892	Hans Peter Jensen	28.12.1966	H. Asgaard Andersen
	<i>Selveje 1919</i>	13.06.1968	Herluf Nielsen
15.04.1936	Frederik Jensen mælkeforhandler	10.01.1979	skifteretsattest som adk. for Jytte Nielsen
09.05.1947	Herluf Ersted Frederiksen	10.01.1979	Lars Andersen
22.05.1951	Aage Rasmussen	21.12.1982	auktionsskøde til Dansk Landbrugs Realkreditfond
05.12.1959	Christian Steen og Jens Mortensen		
18.02.1960	Thorgeir Rasmussen	22.04.1983	Anton Jürgensen
10.12.1963	Jens Munk		

Bygningsbeskrivelse 1984

Gårdanlæg, bestående af fritliggende stuehus i øst samt en række sammenbyggede udlænger i vest omkring gårdsplads.

Stuehuset: nord-syd vendt i 1 etage med udnyttet tagrum, af hvidmalet pudset grundmur på sortmalet sokkel af kampesten, klinkesålbænke, nyere storrudede vinduer og 2 listeklædte døre over trapper mod gårdsplads, afsluttet af savsnitsgesims, der gentages som negativ ved gavle. Taget udhængende med vindskeder tækket med røde vingetegl. For den nordre gavl påbygget halvtagsbræddeskur.

Udlængerne: mod nord og vest ældre vinkelbygning i 1 etage af hvidmalet pudset og skalmuret grundmur på sortmalet sokkel med revledøre, trempel og udhængende tag af bølgeeternit med 1 skorsten, aftrappet og forlænget mod syd med

Herunder: Venstre billede: Det nordvestlige hjørne af bebyggelsen. Højre billede: Foran stuehuset drøfter Herluf Ersted Frederiksen og Richard G. Nielsen, hvordan her så ud i »gamle dage«.
Begge fotos 1983.

Matr. nr. 6 b Herluf Lille blev ved udskiftningen tillagt matr. nr. 6 a (Stokkebrogaard) som græsningslod.

1877 frastykket matr. nr. 6 a til en søn af Hans Rasmussen.

Fra 1969 hører til ejendommen også de tidligere jordarealer til matr. nr. 7 d og 7 e. Tidligere ejere af disse se Guldagervej 6.

samme slags bygning i 1 etage, hvorpå tag med vindfløj. Denne bygning yderligere forlænget i samme flugt med bræddeklædt dobbelt carport med fladt tag.

For gavlen af denne mod vest en længe i 1 etage, af gulstens grundmur på cementpudset sokkel, med nyere sortbejdsede enrammede staldvinduer og skydeport i gavl. Taget udhængende af bølgeeternit med vindskeder. Mod vest tilbygget nyere maskinhus og lade af profilplader og samme slags tag; denne længe sammenbygget med staldlænge mod nord i 1 etage, af gulstens grundmur på cementpudset sokkel, nyere staldvinduer og skydeport i gavl. Taget udhængende af bølgeeternit.

Endvidere på grunden fodersilo samt hønsehus i haven.

Bebyggelses-historie

Ved frastykning fra fædrengården, Stokkebrogaard, overtog Rasmus Hansen denne lod i leje under Tybjerggaard 1876.

I første omgang byggede han et nord-syd-vendt hus, 8 fag, til beboelse, grundmur, stråtag, men snart efter opførtes yderligere en længe i nord, 11 fag, til bryggeri og stald, samt en længe, 7 fag, i vest til stald og foderlo, begge af kampesten, stråtag.

Om det nævnte bryggeris virke og omfang har ikke kunnet findes nærmere oplysninger.

Efter at arvefæstet i 1880 var overtaget af N. F. Karmark, blev der i syd opført en lade, 5 fag, af samme materialer. Dermed bestod gårdens bygninger af tre sammenbyggede avlslænger og et fritliggende stuehus.

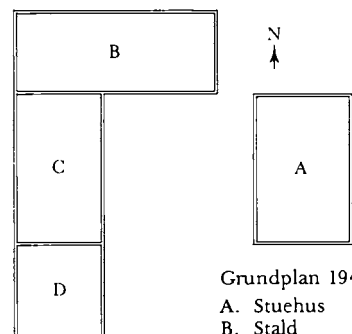
Hans Peter Jensen, der fik overdraget arvefæstet i 1892, lod i 1918 bygningerne omvurdere ifølge denne beskrivelse:

a) Stuehus (12,6 × 8,2 × 2,6 meter), grundmur på støbt fundament: 5 værelser, køkken, spisekammer, gang, alt med bræddeløfter, deraf pudsede i 2 stuer. Bræddegulve undtagen murstensgulv i køkken.

b) Stald (17,1 × 7,6 × 2,3 meter): kostald med bræddeloft, staldgang, hestestald med stænge, gulve af stenbro. Foderlo og materialerum med stænge og lergulv.

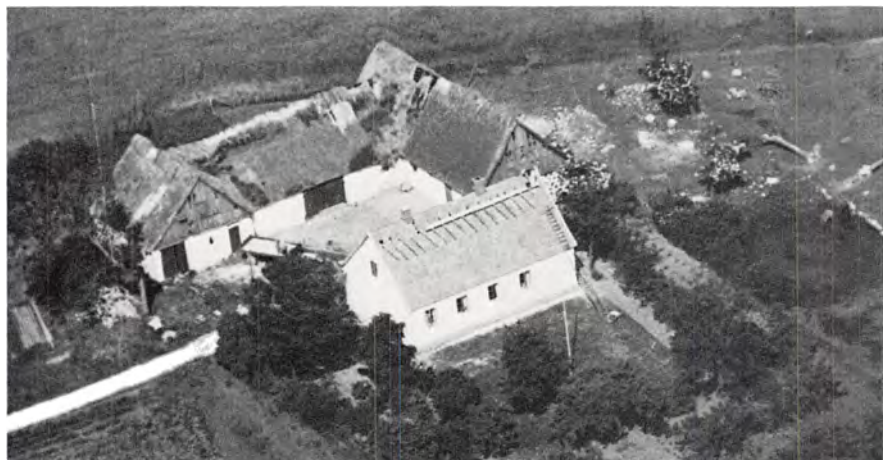
c) Lo, lade (12,4 × 7,6 × 2,3 meter): tærskelo, lade, roehus med lergulv og stænge.

d) Maskinlo, vognport (8 × 7,6 × 2,3 meter) med lergulv og stænge.

Grundplan 1941

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Lo og lade m.m.
- D. Hønsehus m.m.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 6 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Rasmus Hansen	29	Allerslev	gårdmand
	Karen Hansen	32	H.	hustru
	Lars Peter Hansen	2	H.	søn
	Anna Rasmine Hansen	u. 1	H.	datter
	Niels Peter Andersen	16	Ishøj, Kbh. A.	td.
1890	Niels Frederik Karmark	45	Næstelsø	gårdmand
	Christine Sofie Nielsen	50	Kongsted	hustru
	Kirstine Nielsen	79	Toksværd	enke, mandens moder
1901	Hans Peter Jensen	05.11.1861	Marvede, Sorø A.	gårdejer
	Juliane Marie Katrine Jensen	20.08.1866	Marvede, Sorø A.	hustru
	Hans Martin Jensen	29.11.1888	H.	søn
	Johanne Frederikke Jensen	18.12.1892	H.	datter
	Fritz Laurits Jensen	28.11.1894	H.	søn
	Marie Botilde Jensen	06.11.1896	H.	datter
	Søren Kristian Holger Jensen	12.11.1898	H.	søn
	Valdemar Jensen	16.01.1900	H.	søn
1906	Hans Peter Jensen	05.11.1861		gårdmand
	Juliane Marie Katrine Pedersen	20.08.1866		hustru
	Johanne Frederikke Jensen	18.12.1892		datter
	Frits Laurits Jensen	28.11.1894		søn
	Søren Kristian Holger Jensen	12.11.1898		søn
	Valdemar Jensen	16.01.1900		søn
	Laura Jensen	16.12.1901		datter
	Kristian Jensen	01.01.1904		søn
udøbt drengsbarn	28.11.1905		søn	

Bygningerne b), c), d) var bygget af kampesten på kampestensgrund. Alle fire længer bar stråtag.

Da Frederik Jensen i 1941 lod foretage en omvurdering var der foretaget visse forandringer:

b) Staldbygningen var hovedstandsats, kostald og svinesti nyindrettet.

c) Indretningen var ændret med plads til 2 svinestier og foderlo med bræddeloft.

d) Her var loen omdannet til hønsehus.

Senere ejere, især Herluf Nielsen, har foretaget store ændringer og moderniseringer af bebyggelsen.

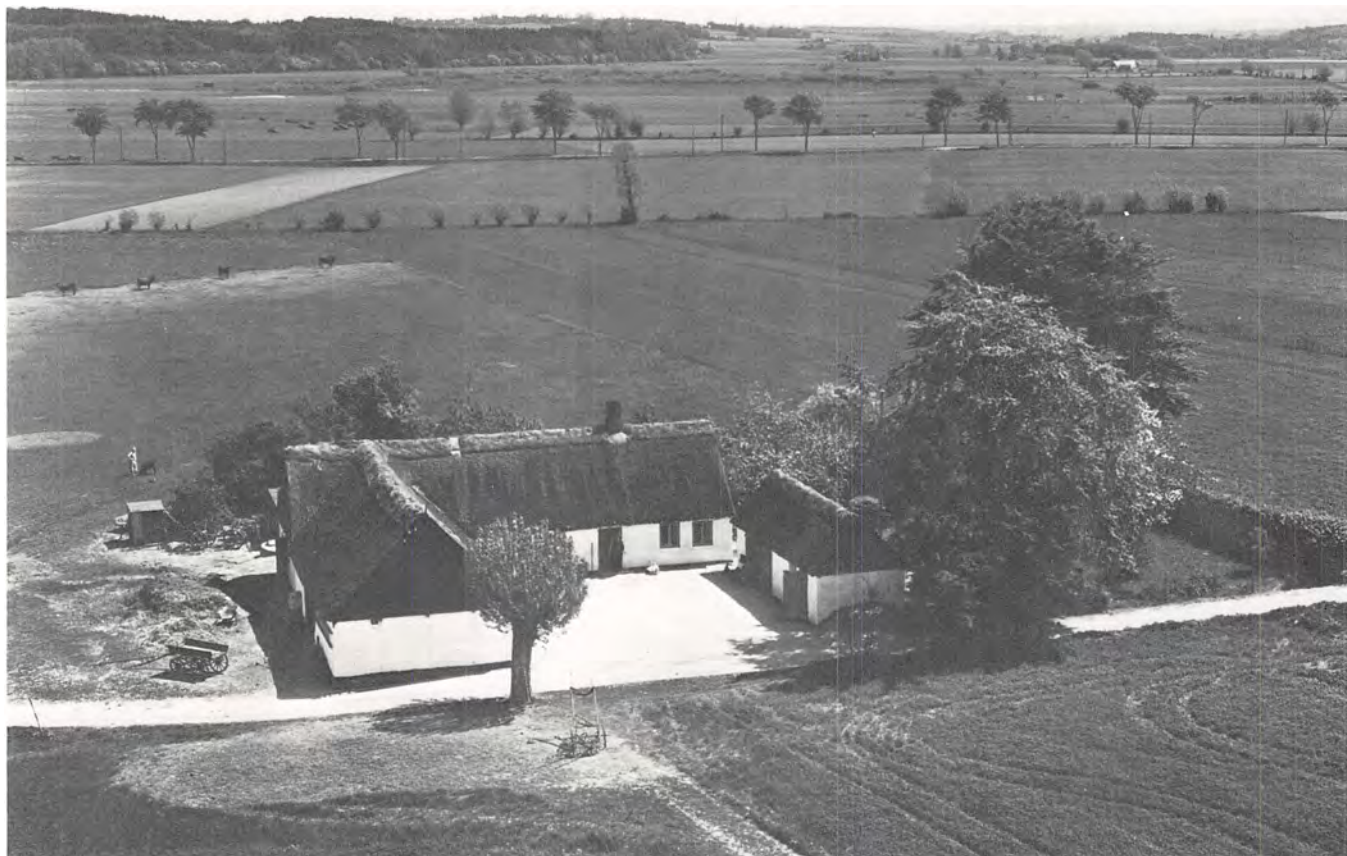
Øverste billede: Bebyggelsen set fra sydøst.
Luftfoto 1949.

Herunder: Gårdanlægget set fra vest. 1983.

Toftehøj 3

Matr. nr. 6 a og 9 a Torpe samt 4 b Herlufllille

Ejer 1987: Maskinarbejder Lars Birkestrøm Andersen

Bebyggelsen set fra vest med Ringsted-Næstved landevej, Tybjerg skov og Torpe mose i baggrunden. Luftfoto 1954.

Nederst på siden: Vestlige facade mod Toftehøj. 1986.

Fæste (T)

...1801... Hans Pedersen
 ...1829... Niels Sørensen
 ... Hans Christensen og
 Jens Andersen

22.03.1843 Jørgen Pedersen
 29.07.1867 Hans Peder Breil

Arvefæste 25.09.1870 (T)

28.02.1873 Mikkel Johansen, slagter
 14.06.1892 Hans Peder Jensen
 24.10.1913 Ane Sofie Jensen,
 enke efter H. P. J.

Selveje 1919

27.03.1924 Frederik Andreas Jensen
 23.12.1924 Erik Henning Mathiasen,
 vognmand
 21.06.1929 Karl Arnold Larsen
 12.12.1931 fogedudlægsskøde til
 Henry Holm
 04.01.1979 skifteretsatt.som adk.
 for Lydia Holm
 04.01.1979 Lars Birkestrøm Andersen

Huset nedbrændt 1829, genopført på Torpe bys mark 1837.

Til ejendommen hører: matr. nr. 9 a Torpe, der blev flyttet ud af Torpe by og tillagt nr. 6 a Torpe.

Som tidligere ejere findes nævnt:

Fæste (T)

... Ole Sørensen
 08.12.1785 Hans Pedersen
 12.01.1794 Morten Jensen

Endvidere mtr. nr. 4 b Herlufllille, som slagter Mikkel Johansen fik i arvefæste (T) 30.09.1857.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, beliggende om gårdsplads mod vejen, bestående af nord-syd-vendt stuehus sammenbygget i vinkel med sidelænge.

Stuehuset: 1 etage med udnyttet lofts-

rum, af gulstens grundmur på pudset sokkel, flisesålbænke, nyere sprossevinduer, 2-fløjet revleport. Taget udhængende af bølgeeternit med tagvinduer og 2 skorstene.

Sidelænge: samme slags bygning i nord med revledøre, nyere staldvinduer og ventilationsskorsten.

Mod syd på grunden nyere carport og i haven fritliggende hvidkalket og berappet, grundmuret bygning i 1 etage med port i gavl og krydsfinerklædte gavle. Heltag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

Fæstehuset på mtr. nr. 6 i Torpe by var et af de to huse, der nedbrændte ved landsbybranden 9. november 1829.

Det blev derefter nyopført ude på den jordlod, som ved udskiftningen blev tillagt huset på Torpe mark.

Eneste oplysning om bebyggelsen er, at det var et hus, øst-vest-vendt på 8 fag af bindingsværk på kamp med stråtag. Dette hus nedbrændte den 27. marts 1869.

Det er værd at notere, at på et ubekendt tidspunkt blev fæstehuset på mtr. nr. 9 i Torpe by nedlagt og ved denne lejlighed blev den ene af de til dette hus ved udskiftningen tildelte lodder på marken nu lagt til mtr. nr. 6. Der kan derfor være mulighed for, at materialer fra det gamle mtr. nr. 9 i byen er genbrugt på den her beskrevne ejendom på marken enten efter branden i 1829 eller den i 1869.

Det nye hus i 1869 blev bygget nord-syd- vendt, atter på 8 fag, i samme byggemåde som før. I 1884 blev huset forlænget med 3 fag (derefter på 11 fag: $28 \times 10\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ alen).

I 1893 tilbyggedes ved den nordre ende i vinkel mod vest 6 fag ($17\frac{1}{2} \times 11 \times 3\frac{1}{4}$ alen til lade og lo). Senere tilbyggedes ligeledes ved den nordre ende, men i vinkel mod øst et hønsehus ($8 \times 4\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen). Alt i bindingsværk på kamp og med stråtag.

Desuden byggedes et fritliggende hus ($15 \times 5\frac{3}{4} \times 3\frac{1}{4}$ alen) af $\frac{1}{2}$ -stens grundmur med stråtag, indrettet til hestestald og vognport.

Den første udførlige beskrivelse af denne bebyggelse er fra 1918:

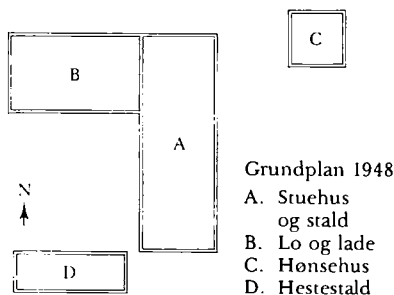
a) Hovedlængde ($18,3 \times 6,4 \times 2,1$ meter): 3 stuer med bræddegulve, køkken og spisestue med betongulve, gang med fliser. Foderlo med lergulv, ko- og svinestald med stenbro i cement. Bræddeloft i hele længden.

b) Sidelængde mod vest ($11 \times 6,7 \times 2,1$ meter): Lade og lo med lergulv og stænge.

c) Sidelængde mod øst ($5,3 \times 3 \times 1,6$ meter): Hønsehus med betongulv.

d) Fritliggende hus ($9,5 \times 3,5 \times 2,1$ meter): Hestestald med stenbro, vognport og brændselsrum med lergulv. Dels bræddeloft, dels stænge.

I 1930'erne da svinebesætningen forøgedes, ombyggede Henry Holm en del af sidelængden mod vest til svinestald med betongulv og loft af lægter med lerlag. Den østvendte sidelængde blev nedrevet og erstattet af et nyt fritliggende hønsehus ($4,85 \times 4,85 \times 1,8$ meter) af brædder med lergulv og paptag.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 6 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Hans Pedersen	54		gift 1. gang, husmand med jord
	Lisbeth Sørensdatte	67		gift 1. gang, hustru
1834	Niels Sørensen	40		husmand, lever af sin jordlod
	Margrethe Jensdatter	41		hustru
	Boel Jensdatter	15		datter
	Karen Marie Nielsdatter	8		datter
	Hans Nielsen	1		søn
1840	Jørgen Petersen	38		husmand, tømmemand
	Karen Hansdatter	24		hustru
	Cornelius Jørgensen	11		søn
	Peder Jørgensen	6		søn
	Christian Jørgensen	3		søn
	Johanne Marie Jørgensen	1		datter
1845	Jørgen Pedersen	43	Sandby	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Hansdatter	29	H.	hustru
	Peder Jørgensen	11	Sandby	søn
	Christian Jørgensen	8	Sandby	søn
	Johanne Marie Jørgensdatter	6	H.	datter
	Hans Jørgensen	5	H.	søn
	Ane Kirstine Jørgensdatter	2	H.	datter
	Karen Sophie Jørgensdatter	2	H.	datter
1850	Jørgen Pedersen	48	Sandby	husmand og daglejer
	Karen Hansdatter	34	H.	hustru
	Christen Jørgensen	13	Sandby	søn
	Hans Jørgensen	10	H.	søn
	Johanne Marie Jørgensdatter	11	H.	datter
	Karen Sophie Jørgensdatter	7	H.	datter
	Ane Kirstine Jørgensdatter	7	H.	datter
1855	Jørgen Pedersen	53	Sandby	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Hansdatter	39	H.	hustru
	Hans Jørgensen	15	H.	søn
	Niels Jørgensen	5	H.	søn
	Ane Kirstine Jørgensen	12	H.	datter
	Karen Sophie Jørgensen	12	H.	datter
1860	Jørgen Pedersen	58	Sandby	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Hansdatter	44	H.	hustru
	Niels Jørgensen	10	H.	søn
	Hans Jørgensen	2	H.	søn
	Ane Margrethe Jørgensen	2	H.	datter
1870	Hans Peter Breil	28	Kirke Flinterup, Sorø amt	jordbruger
	Johanne Marie Jørgensen	30	H.	hustru
	Thora Krelina Sofie Breil	4	H.	datter
	Ane Larsine Kristine Breil	2	H.	datter
----	Jørgen Pedersen	67	Sandby	enkemand, aftægtsmand
	Ane Margrethe Jørgensen	11	H.	datter
1880	mangler			
1890	Mikkel Johansen	75	Fjelsted, Odense A.	slagter
	Lars Andersen	46	Sandby	handelsmand
	Ane Marie Johansen	46	H.	hustru
	Johannes Andersen	11	Sandby	søn
	Maren Kirsten Andersen	10	Sandby	datter
1901	Hans Peder Jensen	03.03.1851	Tybjerg	landbruger
	Anne Sophie Jensen	03.11.1848	Tybjerg	hustru
	Jacob Jensen	26.09.1886	Tybjerg	søn
	Frederik Andrios Jensen	22.07.1889	Tybjerg	søn
1906	Hans Peder Jensen	03.03.1851		husejer
	Sophie Jensen	03.11.1848		hustru
	Frederik Andrios Jensen	22.07.1889		søn, daglejer

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 9a

1787	Hans Pedersen	35		gift 1. gang, husmand
	Lisbeth Sørensdatte	60		gift 2. gang, hustru
1801	Morten Jensen	46		gift 1. gang, husmand med jord
	Maren Nielsdatter	35		gift 1. gang, hustru
	Kirsten Mortensdatter	9		datter
	Sidse Mortensdatter	2		datter
	Birte Mortensdatter	2		datter

Bebyggelsen set fra sydøst med Hovvejen i baggrunden. Luftfoto 1954.

Toftehøj 4

Matr. nr. 41 Herluf Lille samt 7 d og 8 b Torpe
Ejer 1987: Chauffør Gert Peter Nielsen

Fæste (R)

...1808... Hans Jørgensen
1811... Peder Ottesen
...1843 Jens Pedersen
15.11.1843 Mikkel Johansen, slagter
31.10.1855 Peder Jørgensen

Arvefæste 1892 (R)

07.09.1892 Johan Jørgen Johansen, skomager

Selveje 1920

27.03.1924 Hans Nielsen
18.07.1938 Thorkild Jensen
13.03.1980 skifteretsatt. samt arveudlægsskøde for Else Sofie Jensen, Ole Thorkild Jensen, Mogens Chr. Jensen og Jørgen Ditlev Jensen
11.04.1980 Gert Peter Nielsen

Til ejendommen hører:
fra 18.09.1892 matr. nr. 8 b Torpe; arvefæste 1892 (T); selveje 1922.

Senere er tillagt mtr. nr. 7 d Torpe, som er dele af de tidligere mtr. nr. 7 c, 9 c og 10 c.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, bestående af nord-syd-ventet stuehus mod vejen, en parallelt liggende udlænge samt mod nord en ladebygning bag en halvtagsforbindelsesfløj.

Stuehuset: 1½ etage med 5 fag vinduer mod vejen, af hvidmalet berappet grundmur, sort sokkel, rammedør, fast glas og trækruder i gamle trækarme, afrappet

hovedgesims, omløbende gesims i gavl med øre, taget afvalmet af sort bølgeeternit. Udlængen: 1 etage og trempel, sammensat af 2 dele, grundmur med røde staldvinduer, bræddeklædning i sider og gavl, sydgavl eternitklædt og tilbygget vognskur, taget af blik.

Forbindelsesfløjen: med grundmuret forside, helrammede vinduer, revleport, blikafdækning, bliktag og 1 skorsten.

Laden: blikklædt med eternittag.

Ejendommen set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Bebyggelsen set fra øst (øverst)
og fra syd (i midten). 1983.

Nederst: Set fra nord 1986.

Bebyggelses- historie

At rede de ældste tråde ud vedrørende bebyggelsen her kan være svært på grund af mangelfuldt kildemateriale.

Lægges matrikelkortet fra 1808 til grund skulle der på det tidspunkt på mtr. nr. 41 af Hans Jørgensen være opført i sammenbygget vinkel en øst-vest-vendt og en nord-syd-vendt længe, placeret tæt ud til den gamle Ringsted-Næstved-landevej (nu Toftehøj).

Enten er denne placering forkeret angivet på kortet eller også er bygningerne flyttet, eftersom de senere og indtil en brand i 1931 var beliggende længere mod vest på bakketoppen.

Der foreligger taksationer fra midten af 1800-tallet. De beskriver netop to vinkelbyggede længer, men samtidig oplyses, at de er sammenbyggede med et tidligere ejendomshus.

Det kan muligvis forklares på den måde, at slagter Mikkel Johansen, der kom fra Fyn og i 1843 overtog fæstemålet, også fæstede den tilstødende huslod 4 b og opførte en længe for egen regning. Dels det større jordareal, dels slagtervirksomheden krævede mere husrum.

Ved taksationen i 1866 bestod fæstehuset af

a) Stuehuset i vest, 10 fag, ($26 \times 10 \times 3\frac{1}{2}$ alen) af blandet under- og overtømmer, muret med brændte sten, skorsten af rå sten, bræddeloft 8 fag, brædde- og flisegulv i 6 fag, 11 fag vinduer, 7 døre, indrettet til beboelse og tørvehus.

b) Nordre længe, $22\frac{3}{4}$ alen lang, $3\frac{1}{2}$ alen bredt, delt i 2 : 6 fag $11\frac{1}{4}$ alen bredt, 3 fag $7\frac{1}{2}$ alen bredt. Blandt under- og overtømmer, delvis muret med brændte sten, bræddeloft over 4 fag, der var indrettet til karlekammer, heste- og kostald, foderlo samt slagtehus. 6 fag vinduer, dels af jern, dels af træ. 10 døre.

Begge længer med stråtag. Den nordre længe var på det tidspunkt sammenbygget med ejendomshuset, der ikke blev beskrevet, men som senere indgik i bebyggelsen som den østre længe (nord-syd-vendt).

I 1869 var den smalle del (3 fag) af den nordre længe forsvundet. I stedet for karlekammer var der kommet svinestald, og ejendomshuset blev beskrevet som:

c) Østre længe, 10 fag ($24\frac{3}{4} \times 11\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ alen) af blandet under- og overtømmer muret med brændte sten, en skorsten og en bageovn af rå sten, loft over 2 fag, $2\frac{1}{2}$ fag vinduer, 3 døre og 1 port. Indrettet til lade, lo, gennemkørselsport og bryggers.

I 1892 overtog Johan Johansen sit fødehjem. Han var døvstum, uddannet skoma-ger og med tiden ophørte slagtervirksomheden.

De gamle bygninger holdt godt og blev stående uforandrede ind- og udvendig, bortset fra almindelig og god vedligeholdelse. I 1924 rykkede en datter og svigersøn ind på stedet og lod halvdelen af stuehusets bindingsværksmure erstatte med grundmur på betonfundament, men foretog igtvrigt ikke større ændringer.

Fra dette år foreligger en beskrivelse, som ligger tæt på oplysningerne fra 1800-tallet:

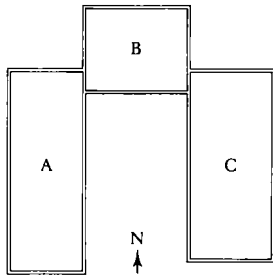
a) Stuehus ($17 \times 6,4 \times 2,4$ meter). Dels bindingsværk, dels grundmur. 5 værelser med bræddegulve, køkken og gang med flisegulv, spisekammer med murstensgulv, nyere bræddeloft. Materialerum med lergulv og gammelt bræddeloft.

b) Nordre længe ($8,5 \times 7,3 \times 2,3$ meter). Heste-, ko- og svinestald med stenbro, foderlo med lergulv, gamle bræddeloft.

c) Ladelænge (15,9 × 7,2 × 2,3 meter). Lo, lade, vognport med lergulv og stænge. Vaskehus med stenbro og gammelt bræddeloft.

Udlængerne af bindingsværk på kampesten. Alle bygninger med stråtag.

Grundplan 1924

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Lade m.m.

Tidlig om morgenen den 21. oktober 1931 nedbrændte ejendommen totalt. En køkkenlampe havde antændt loftsbrædderne.

Nu lod Hans Nielsen opføre nye bygninger helt nede ved den gamle landevej (Toftehøj) efter den tids stil og indretning for bygninger til mindre landbrug.

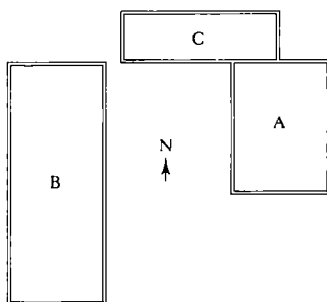
Fra opførelsesåret findes ingen beskrivelse, men vurderinger fra 1939 og 1948 giver et samstemmende billede af, hvordan en sådan ejendom var bygget og indrettet:

a) Stuehus (10,9 × 8,2 × 2,75 meter). 12 tommer hulmur. Cementtegltag. 3 værelser, entre, køkken og spisekammer med bræddegulve og pudsede lofter. Kælder (3,7 × 2 × 2 meter) med betongulv. 1 værelse af brædder med puds på loftet.

b) Stald, lo (20,2 × 8,2 × 2,2 + 1,5 meter) 12 tommer hulmur. Over murværket bræddetempel 1,5 meter høj. Overgavle af brædder. Tag af plader. Heste-, ko- og svinestald samt lo, alt med betongulve og bræddeloft.

c) Vognport med mere (13,3 × 4,3 × 2,4 meter): 12 tommer grundmur. Halvtæg af plader. Hønsehus, vognport, brændselsrum, retirade samt vaskehus med pudset loft. Ellers ikke lofter.

Alle tre bygninger på betonsokkel af varierende højde.

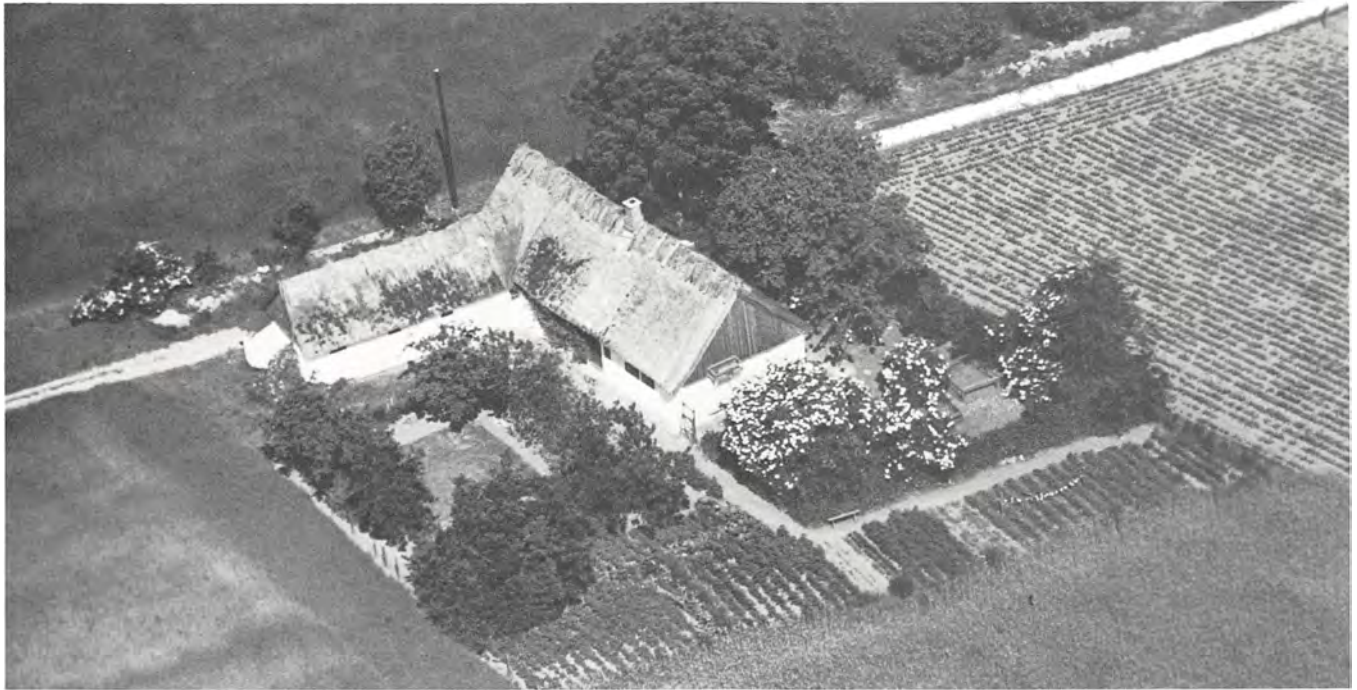

Grundplan 1948

- A. Stuehus
- B. Stald og lo
- C. Vognport og vaskehus

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 41

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Peter Ottesen	59		husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Andersdatter	65		hustru
1840	Jens Pedersen	30		husmand og daglejer
	Ane Marie Jørgensdatter	30		hustru
	Niels Jensen	6		søn
	Peder Jensen	3		søn
1845	Michel Johansen	31	Fjelsted, Odense A.	husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Jørgensdatter	36	Rørup, Odense A.	hustru
	Ane Marie Johansen	2	H.	datter
	Christian Frederik Kjøbenhavn	10	København	plejesøn
1850	Mikkel Johansen	36	Fjelsted, Odense A.	husmand og slagter
	Kirsten Jørgensdatter	38	Rørup, Odense A.	hustru
	Ane Marie Johansen	7	H.	datter
	Maren Kirstine Johansen	5	H.	datter
	Gertrud Olsen	18	Rørup, Odense A.	tp.
1855	Christian Frederik Kjøbenhavn	15	København	plejesøn
	Mikkel Johansen	41	Fjelsted, Odense A.	slagter
	Kirsten Jørgensdatter	43	Rørup, Odense A.	hustru
	Ane Marie Johansen	12	H.	datter
	Maren Kirstine Johansen	10	H.	datter
1860	Johan Jørgen Johansen	3	H.	søn
	Gertrud Olsen	23	Rørup, Odense A.	tp.
	Christian Frederik Kjøbenhavn	20	København	tk.
	Mikkel Johansen	45	Fjelsted, Odense A.	slagter, lever af sin jordlod
	Kirsten Jørgensdatter	48	Rørup, Odense A.	hustru
1870	Ane Marie Johansen	17	H.	datter
	Maren Kirstine Johansen	15	H.	datter
	Johan Jørgen Johansen	8	H.	søn (døvtstum)
	Christian Frederik Kjøbenhavn	25	København	slagtersvend
	Lars Peter Olsen	16	Fredensborg, Frederiksborg A	td.
1870	Mikkel Johansen	55	Fjelsted, Odense A.	slagter, lever af sin jordlod
	Kirsten Jørgensdatter	57	Rørup, Odense A.	hustru
	Maren Kirstine Johansen	24	H.	datter
	Jørgen Jørgensen	8	Ringsted	plejesøn
1880	Lars Petersen	17	Sandby	slagtersvend
	Mikkel Johansen	65	Fjelsted, Odense A.	slagter
	Kirsten f. Jørgensdatter	67	Rørup, Odense A.	hustru
	Johan Jørgen Johansen	27	H.	søn, skomager (døvtstum)
1890	Maren Kirstine Johansen	34	H.	datter
	Anna Juliane Andersen	8	Sandby	plejedatter
	Ane Sophie Petersen	21	Sandby	tp.
	Carl Georg Leonhardt Ernst	15	Teestrup	skomagerlærling
	Johan Jørgen Johansen	37	H.	skomager (døvtstum)
1890	Ane Sofie Pedersen	31	Sandby	hustru
	Johan Peder Johansen	7	H.	søn
	Kirsten Marie Gertrud Johansen	4	H.	datter
	Maren Kirstine Johansen	44	H.	sypige
	1901	Johan Jørgen Johansen	05.01.1853	H.
Sofie Johansen		07.07.1858	Sandby	hustru
Oline Sofie Johansen		14.01.1896	H.	datter
Anna Katrine Johansen		15.05.1899	H.	datter
Stine Johansen		14.07.1845	H.	slægtning
1906	Johan Jørgen Johansen	05.01.1853		husmand
	Ane Sofie Pedersen	07.07.1858		hustru
	Oline Sofie Johansen	14.01.1896		datter
	Anna Katrine Johansen	15.05.1899		datter
	Kirsten Marie Gertrud Johansen	04.04.1885		datter

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Toftehøj 5

Matr. nr. 7 c Torpe

Ejer 1987: Missionærer Hanne og Moshe Erez

De to andre fotografier viser huset i forfald og dets beliggenhed ved det stykke af den tidligere (indtil ca. 1800) Ringsted-Næstved landevej, der nu kaldes Toftehøj. 1983.

Fæste (T)

01.01.1872 Peder Andersen

Arvefæste 1892 (T)

23.12.1892 Niels Pedersen,
træskomand

18.06.1912 Hans Olsen

04.03.1914 Hans Peter Nielsen,
købmand

Selveje 1919

17.06.1919 Christian Paul Christiansen

23.11.1944 Peter Jacobsen og

Kamilla Christiansen

19.04.1952 Herlufmagle Kommune

10.10.1980 Hanne og Moshe Erez

Matr. nr. 7 c er en rest af tre af de små jordlodder, der ved udskiftningen blev tillagt fæstehusene uden jord i Torpe.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, beliggende for enden af vejen omkring gårdsplads mod syd med øst-vest-vendt beboelseshus, nyere garagebygning og udhus.

Beboelseshuset i 1 etage, nordside 9 fag bindingsværk med hvidkalket berappet tav, gavle omsat i grundmur og pladeklædt, mod gård dels omsat i grundmur, med nyere 2 rammede vinduer. Taget udhængende af bølgeeternit med 1 skorsten. Mod syd påbygget entre af hvidkalket og pudset grundmur med build-up-tag.

Endvidere nyere trægarage og brædeklædt halvtags brændehus samt mindre drivhus.

Beboelselængen efter restaureringen. Stenen, der ses ved fundamentet, bærer indskriften: P.A.S. 1872, formentlig et minde om, at Peter Anders Søn, lod huset opføre i 1872. Foto 1986.

Bebyggelses- historie

Da fæstehuset på mtr. nr. 10 i Torpe by i 1860'erne blev nedlagt, blev der foretaget en omfordeling og sammenlægning af nogle af de små spredte jordlodder ude på Torpe mark, som ved udskiftningen var blevet tillagt byens fæstehuse uden jord.

Et af resultaterne blev det nuværende Toftehøj 5, idet 3 parallelt beliggende lodder blev samlet til en parcel, hvortil husfæster fra mtr. nr. 10, Peter Andersen, flyttede ud og lod opføre et øst-vest-vendt hus, 9 fag, af bindingsværk med stråtag. Formentlig tog han med, hvad der kunne bruges af materialer fra det nedlagte hus i Torpe by.

I 1892 overtog træskomand Niels Pedersen ejendommen og foretog en række udvidelser:

Stuehuset blev forlænget til 10 fag. Der opførtes, dels i syd et nord-syd-vendt fritliggende hus, 4 fag, til stald, lo med mere, dels i nord et fritliggende hus, 3 fag, til værksted.

Hele bebyggelsen bindingsværk på kamp med stråtag.

Bebyggelsen undergik i de følgende år flere forandringer. I 1909 var det blevet til denne vinkelformede længe:

a) Hovedlænge (34 × 8½ × 3¾ alen): Beboelse og lo.

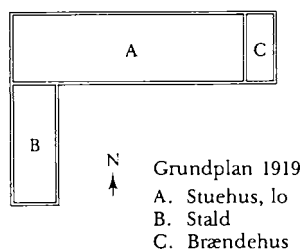
b) Tilbygget sidelænge mod syd (16 × 6½ × 3 alen): Stald. Senere blev den østre del af a) ombygget til halvtagshus med paptag.

Den første kendte beskrivelse med enkeltheder er fra 1918. Her oplyses:

a) Hovedlænge (19,7 × 6 × 2,3 meter): 3 stuer med bræddegulve, køkken, spisekammer og gang med betongulve. Overalt i beboelsen bræddeloft. Endvidere vognport, lo og hønsehus, alt med lergulve og stænge.

b) Sidelænge ved vestre ende (10,0 × 4,0 × 2,1 meter): Ko-, heste- og svinestald med stenbro, dels stænge, dels gammelt bræddeloft.

c) Tilbygning mod øst på hovedlænge (6,2 × 2,6 × 1,6 meter): Brændselsrum.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 7 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1850	Peder Andersen	30	H.	husmand, daglejer
	Birthe Sophie Handsdatter	26	Aversi	hustru
	Niels Pedersen	4	Aversi	søn
	Ane Sophie Pedersdatter	1	H.	datter
----	Kirsten Nielsdatter	53	Aversi	enke, aftægtskone
	Mads Andersen	14	H.	søn
	Ane Nielsdatter	78	Tybjerg	enke, almissemlem
1855	Peder Andersen	35	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Birthe Sophie Hansdatter	31	Aversi	hustru
	Niels Pedersen	9	Aversi	søn
	Ane Sophie Pedersdatter	6	H.	datter
----	Kirsten Nielsdatter	57	Aversi	enke, aftægtskone
	Ane Nielsdatter	85	Tybjerg	enke, forsørges af fattigvæsenet
1860	Peder Andersen	40	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Birthe Sophie Handsdatter	36	Aversi	hustru
	Niels Pedersen	14	Aversi	søn
	Ane Sophie Pedersdatter	11	H.	datter
	Karen Sophie Nielsen	2	H.	plejedatter
----	Kirsten Nielsdatter	62	Aversi	enke, lever af håndarbejde
	Ane Nielsdatter	88	Tybjerg	enke, almissemlem
	Mætte Kirstine Andersdatter	26	H.	ugift, lever af håndarbejde
1870	mangler			
1880	Peter Andersen	59	H.	husmand
	Birthe Sophie f. Hansdatter	55	Aversi	hustru
----	Niels Pedersen	33	Aversi	træskomand
	Trine Marie Jensen	35	Farendløse, Sorø A.	hustru
	Hans Christian Pedersen	11	Sigersted, Sorø A.	søn
	Peter Frederik Pedersen	7	H.	søn
1890	Peder Andersen	69	H.	husmand
	Birte Sophie Hansdatter	65	Aversi	hustru
	Niels Pedersen	43	Aversi	træskomand
	Trine Marie Jensen	45	Farendløse, Sorø A.	hustru
1901	Niels Pedersen	02.12.1846	Aversi	landbruger, træskomager
	Hans Pedersen	27.11.1842	Vester Egesborg	skrædder, privat under- støttelse p.g.a. sygdom
	Anne Sophie Pedersen	22.03.1849	H.	hustru
1906	Niels Pedersen	02.12.1846		husejer
	Anne Sophie Pedersen	22.03.1849		enke. husholderske

Torpe Mosevej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.

Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1980.

Begge kort: Målestok 1 : 12.000

0 100 200 300 400 500 meter

Fører først mod nord, derefter mod øst og så igen mod nord til Tybjerg skov. Anlagt i forbindelse med udskiftningen som en 12 alen bred »Vej til Tybjerg«.

Fra gammel tid var dette de Torpe bønders og -husmænds adgangsvej til Tybjerg, når de skulle yde deres spandage og gangdage som hoveri for herskabet.

Torpe mose. Øverst: set fra vest mod Holmegaard.

I midten: Set fra sydøst mod Vinderup og Orup Nørregaarde.

Nederst: Set fra sydvest mod Tybjerg skov.
Alle luftfotos 1954.

Torpe Mosevej 1

Matr. nr. 1 b og 4 h Torpe (Torpe Mose)

Ejer 1987: Kurt Duelund Petersen

Selveje 1873

- 06.08.1873 Hovedgårdsjord under Tybjerggård
- 30.06.1894 Peter Frederik von Steinmann, kammerherre, oberstløjtnant
- 30.08.1911 Det steinmannske Legat og Oberstløjtnant Steinmanns Legat
- 25.06.1957 Herlufsholm Skole og Gods
- 20.01.1960 Statens Jordlovsudvalg
- 12.05.1965 Store Heddinge-kredsens Husmandsforeninger
- 23.07.1970 Kurt Duelund Petersen

Matr. nr. 1 b er en del af den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 1 a Torpe (Torpevej 14). Til arealet hører endvidere matr. nr. 4 h Torpe, der er en del af den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 4 a Torpe (Torpevej 1).

Efter i århundreder at have været anvendt dels som græsningsarealer, dels til tørvegravning henligger Torpe Mose siden begyndelsen af 1970'erne som naturområde.

Torpe Mose er en næringsrig lavmose, et rigkær, der er ugræsset eller meget lidt græsset. Mosen er præget af åbne kærtyper og eng, centralt har der været gravet

tørv, hvilket har resulteret i et åbent sumpet pilekrat med et mindre åbent vandhul. Der er en del opvækst af pil i området omkring det ældre pilekrat. Desuden er der plantet gran i flere partier af mosen.

I mosen findes græseng (mindre fugtig især i mosens østlige del), starkær (domineret af toradet star), fugtigt tuet storstarkær (domineret af stiv star og med kærsvovlrød), fugtigt pilekrat (grov pil og femhannet pil), mindre nåletræsplantninger, større og mindre flader af tidligere åbent vand (nu under tilgroning hovedsagelig med bredbladet dunhammer).

Det fugtige tuede storstarkær og det fugtige pilekrat udgør mosens mest fugtige og lavestliggende dele. Floraen er artsrig og omfatter følgende arter: toradet, almindelig hirse-, nikkende-, knippe-, tråd- og stiv star, mosebunke, alm. mjødurt, dynd-padderok, nedbøjet ranunkel, gul frøstjerne, alm. knopurt, kær-, trener- og sumpsnerre, kærsvovlrød, vandnavle, kødfarvet gøgeurt, kærfladstjerne, djævelsbid, krybende pil, stor skjaller, vand- og agermynte, alm. skjolddrager, blåtop, musevikke, kærdueurt, alm. brunelle, tormentil, engnellikerod, mangelblomstret frytle, sumpforglemmevej, smalbladet kæruld, trævlekrone, vandskræppe, vandpeberrød, bredbladet mærke, vild hør og bredbladet dunhammer.

Bemærkelsesværdig er desuden forekomsten af den meget sjældne løgurt i store bestande, måske landets største.

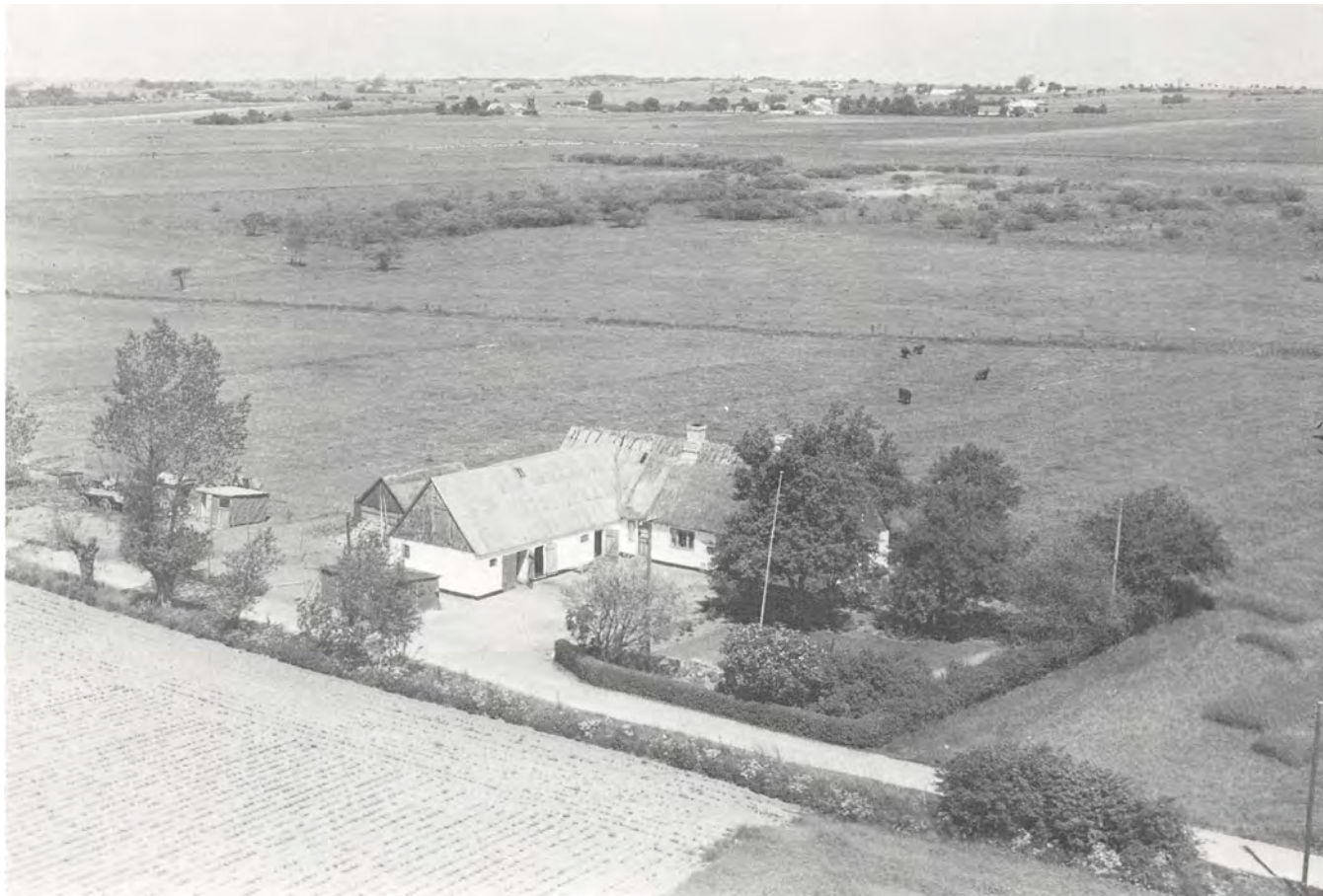
I den vestligste del af området rummer den sydlige del et areal med våd bund, domineret af manna-sødgræs og røgræs.

I ornithologisk henseende findes der i den østlige og nordøstlige del af mosen, der består af tør eng, kun få ynglefugle, medens den øvrige del af mosen, der er fugtig - meget våd - kan betegnes som en fremragende eng/kærlokaltet. Mosen er især karakteriseret af engens og den åbne mosens fugle: vibe, dobbelt bekkasin og rødben har meget fine bestande på det forholdsvis lille areal, og det samme gælder bynkefugl og engpiber. Mosens kvalitet fremhæves derudover af forekomsten af flere sjældne fugle.

På nordsiden af mosen findes et gammelt el-drevet pumpeværk, der nu er ude af drift.

Det er af væsentlig betydning for såvel plante- som dyrelivet i mosen, at der ikke sker yderligere udtørring af den i såvel botanisk som ornithologisk henseende værdifulde lokalitet, samt at der ikke sker yderligere tilgroning, f.eks. ved opvækst af pil og gran.

(Uddrag af beskrivelse i forbindelse med fredningssag).

Torpe Mosevej 2

Matr. nr. 1 c og 4 d Torpe

Ejer 1987: Værktøjsmager Hornbæch Lynge Friisenberg Eriksen

<i>Fæste (T)</i>		<i>Selveje 1919</i>			
...1869	Anders Olsen	19.03.1929	Hans Frederik Petersen	25.07.1968	Mogens Knoblauch
	<i>Arvefæste 1869 (T)</i>	27.06.1953	Henry Majcherek	21.07.1970	A/S Starrebjerg Huse u/stiftelse
21.01.1869	Birthe Andersdatter	24.04.1954	Christian Steen	28.04.1971	Lars Børge Schou Jensen
20.11.1869	Peder Jensen, tømrer	10.04.1963	Holger Petersen	23.08.1971	P. J. Richardt
30.11.1897	Peder Hansen Pedersen	10.10.1963	Poul E. Johansen	06.10.1971	Hornbæch Lynge Friisenberg Eriksen
24.02.1905	Anne Elise Pedersen, f. Hansen, enke efter PHP	11.10.1963	Jens Poulsen		
		05.12.1963	Sigfred Olsen		

Matr. nr. 1 c er en del af den græsningslod, der blev tillagt matr. nr. 1 a Torpe (Torpevej 14) ved udskiftningen.

Fra 01.01.1987 er landbrugsarealet til mtr. nr. 1 d samt parcellen mtr. nr. 4 d (Torpe Mosevej 6) tillagt Torpe Mosevej 2. Tidligere ejere af disse lodder: se side 191.

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, bestående af vinkelbygget længe ved gårdsplads mod vejen med rød-

*Øverst på siden:
Bebyggelsen set fra sydøst.
Luftfoto 1954.*

*Til venstre: Nordvestlige hjørne
af gårdspladsen. 1983.*

Bebyggelsen set fra øst
 efter indhøstningen.
 Luftfoto 1949.

malet glatpudset grundmur, sortmalet sokkel og træværk, bølgeaternittag.

Øst-vest-vendt hovedlænge: mod gårdspladsen rammedøre og 1- og 3-rammede vinduer, mod haven tildels kampestensfundament, 2- og 3-delte vinduer og skydedørsparti, vestgavl som bræddegavl og østgavl som altan, ellers med lille udhæng, sternbrædt og 1 skorsten.

Sidelængen i vest: mod gårdspladsen med staldvinduer og vognport, mod haven med nyere vinduer.

I tilknytning til gårdspladsen en carport.

Bebyggelses- historie

Efter at en datter fra gård nr. 1 i Torpe by, Birthe Andersdatter, som giftede sig med tømrer Peder Jensen fra Haslev, havde fået en del af gårdens ved udskiftningen tillagte græsningslod i fæste i 1869, gik de i gang med at bygge på lodden.

Den 19. september samme år blev det under opførelse værende hus midlertidig takseret til brandforsikringen, og den 17. februar 1871 kunne taksatorerne gøre deres beskrivelse færdig:

Det var blevet til en øst-vest-vendt længe, 8 fag (20¾ × 11 × 3½ alen). Egeunder- og fyrre-overtømmer, tavl udmuret

med brændte sten. 2 gavle af brædder, 1 skorsten og 1 bageovn af rå sten. Bræddeloft i 5 fag, bræddegulv i de 3 fag. 9 fag vinduer, 6 fyldingsdøre, 4 glatte døre.

Alt var bestemt til beboelse, men snart blev der bygget 4 fag til mod vest, hvor der i sammenbygget vinkel blev opført en sidelænge mod syd.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 1 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1870	Peder Jensen	35	Haslev, Sorø Amt	tømrer og jordbruger
	Birthe Andersdatter Anders Olsen	39 72	H. H.	hustru enkemand, aftægtsmand
1880	Peder Jensen	45	Haslev, Sorø Amt	husmand
	Birthe Andersdatter	49	H.	hustru
	Ane Hansine Margrethe Sofie Jensen	9	H. H.	datter søn
	Hans Peter Jensen	7	H.	
1890	Peder Jensen	55	Haslev, Sorø Amt	tømrer
	Birthe Andersdatter	58	H.	hustru
1901	Peder Hansen Pedersen	28.12.1860	Tybjerg	landbruger
	Anna Elise Hansen	09.08.1870	?	hustru
	Hans Frederik Pedersen	13.08.1897	H.	søn
	Olga Marie Pedersen	16.01.1899	H.	datter
-----	Peder Jensen	10.07.1834	Haslev, Sorø Amt	tømrer
	Birthe Andersdatter	09.09.1830	H.	hustru
1906	Anna Elise f. Hansen	09.08.1870		husejerske
	Hans Frederik Petersen	13.08.1897		søn
	Olga Marie Petersen	16.01.1899		datter
	Elisabeth Kristine Petersen	20.08.1901		datter
	Anna Margrethe Petersen	23.10.1903		datter
-----	Peder Jensen	10.07.1834		tømrer

Sydsiden af stuehuset. 1983.

I 1876 søgte Peder Jensen lån i »Creditforeningen af Grundeiere i Østifterne«. Ved vurderingsforretningen betegnede bebyggelsen som god og vel vedligeholdt:

Hovedlængen (nu 31 alen lang) var indrettet således: Forstue og 2 værelser med bræddegulve (1 kakkellov), køkken med indmuret kobberkedel samt spisekammer og mælkekælder med kampestensgulv. Endvidere tømrerværksted, materialehus, ko- og hestestald samt foderlo, svine- og fårehus.

Sidelængen (12 × 10 × 3½ alen) havde mod vest og syd 1-stens grundmur, mens muren mod gårdspladsen var af bindingsværk i fod på kampesten. Indrettet til lo, lade og vognport med lergulve og stænge.

På gårdspladsen, der ikke var brolagt, fandtes et »åbent vandstade med middelmådig indretning«, men en stensat brønd var under forberedelse.

Besætningen bestod af 1 hest, 2 køer, 2 svin og 2 får, alle dyr i velplejet stand.

Den udførlige beskrivelse nævner også »inventariet«: 1 vogn med seletøj, 1 plov, 1 foldeharve, 1 hakkelsesboks samt brygge- og mejeriredskaber.

Det tilføjes, at ejendommens produkter blev afsat i Næstved, befordret med egen transport.

Arealet var på godt 11 tønder land, dels sort muld på vekslende ler-, sand- og grusunderlag, dels tørvemuld. Det var vel afgrøftet, dels en hovedgrøft, dels voldgrøfter, i temmelig god gødningskraft og mergling påbegyndt.

I 1897 overtog Peder Hansen Pedersen ejendommen, men som det fremgår af fol-

ketællingen, blev Peder Jensen og Birthe Andersdatter boende.

Af et brandforsikringsnotat fra 1908 fremgår det, at der ved østenden af hovedlængen nu var tilbygget et tørve- og hønsehus (5 × 5 × 3¼ - 2½ alen) af brædder og halvtag af pap, og ved sydenden af sidelængen et tørvehus (4 × 10 × 3½ - 2½ alen) af brædder med halvtag af strå.

Efter at der ikke var tømrerværksted mere, blev indretningen af hovedlængen ændret og så i 1918 således ud: 4 værelser og gang (forstue) med bræddegulve, køkken med flisegulv, spisekammer med betongulv. Bræddeloft overalt. Kostald til 4 køer, hestestald til 1 hest, 2 svinestier, alt med stenbro og dels rafteloft, dels stænge.

Den øvrige bebyggelse var uændret.

I 1927 lod Peder Hansen Pedersen enke sidelængen forlænge 4 meter mod syd, idet tørvehuset fra 1908 blev fjernet.

Hestestalden blev flyttet fra hovedlængen, hvor der nu blev plads til 6 køer og 3 svinestier samt foderrum.

Sidelængen blev nyindrettet således: Lo, roe- og vognport med lergulve og stænge, hestestald til 2 heste og hønsehus med betongulve og bræddeloft.

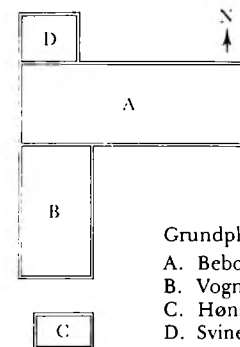
Omkring 1940 lod Hans Fr. Petersen foretage flere ændringer. Tilbygningen på hovedlængen i øst blev fjernet. I stedet kom en tilbygning mod nord og et fritliggende hønsehus, hvorefter bebyggelsen så således ud:

a) Hovedlænge (19,2 × 6,9 × 2,3 meter): Bindingsværk, stråtag. Indretning som nævnt ovenfor.

b) Sidelænge (11,0 × 6,2 × 2,2 meter): Grundmur. Tag dels af strå, dels plader. Indretning som nævnt ovenfor.

c) Fritliggende hønsehus (5,0 × 3,1 × 2,0 meter): Et rum med betongulv. Bygget af brædder med paptag.

d) Tilbygning mod nord (5,1 × 4,1 × 2,1 meter): 2 svinestier med betongulv. Grundmur med paptag.

Grundplan 1941

- A. Beboelse og stald
- B. Vognport, lo m.m.
- C. Hønsehus
- D. Svinehus

Nordsiden af stuehuset. 1983.

Torpe Mosevej 5

Matr. nr. 5 b Torpe (»Hyldely«)

Ejer 1987: Vagn Hoffmann og Britta Hoffmann Rasmussen

	<i>Arvefæste 1873 (T)</i>				
01.01.1873	Peder Hansen	03.05.1927	Christian Jørgensen, fodermester	01.07.1984	Vagn Hoffmann og Erik Ulf Hoffmann
12.06.1879	Ellen Lisbeth Hansen, f. Jensen, enke efter PH	26.05.1928	Sofus Rasmussen	01.01.1987	Vagn Hoffmann og Britta Hoffmann Rasmussen
01.05.1890	Christen Jensen	03.03.1950	Edith Alsing		
	<i>Selveje 1904</i>	03.10.1952	Johanne Sandager		
12.06.1922	Jens Christian Marius Andersen, fodermester	31.12.1969	Vagn Hoffmann		
27.04.1926	Albert Jensen	25.06.1979	Vagn, Erik Ulf, Johnny Viktor, Kim Arne og Mi- chel Pierre Hoffmann		
					Matr. nr. 5 b er en del af den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 5 a Torpe (Torpevej 4).

Øverst på siden: »Hyldely« fotograferet på sølvbryllupsdagen 5. maj 1915. Foran ses Christen og Ellen Jensen med et barnebarn.

Til venstre: Ved Orestenen i Tybjerg skov ca. 1914. På den store sten sidder Peter og hans mor Marie, f. Hansen (i »Hyldely«), gift med smed Carl Nielsen, Aversø.
På bænken til højre sidder Ellen Jensen. Initialerne og årstallene på stenen fortæller om de fleste af Tybjerggaards besiddere siden Jens Sjællandsfars tid (omkring 1291). Pigen, der peger på dem er Rose Løustrøm, datter af fotograf i Næstved, senere Aalborg, Margrethe Løustrøm (f. Hansen 1876 i »Hyldely«), der har taget alle de historiske billeder fra Torpe Mosevej 5, som vises på disse sider.

På modstående side:

Øverst: Ellen Jensen i sit køkken.
Ca. 1915.
Nederst til højre: »Hyldely« set fra øst.
Luftfoto 1949.

Du dejlige Hyldely
Saa hæderligt og smukt;
Du er vort Hjem det kære!
Saa kærligt Din Dør er altid oplukt,
For hver som Din Gæst vil være.

Vor lille Moders Smil
Saa kærligt og godt
Os alle vil byde til Sæde
Og intet det gør, at alt kun er smaat,
Thi »Hjærtet« er altid tilstede.

Ved vor Faders Haand
Blev vort Hjem saa rigt
Thi trofast Du dyrked' Din Jord,
Og intet Sted finder vi sligt
Saa Velsignet, som der hvor I bor!

Se den blomstrende Hyld,
Se den bugnende Sæd!
- Det er Løn for de 25 Aar!
Glade vi alle vil være med,
- Enhver det så godt vi formaar!

At bringe Vor Tak
For al Kærlighed,
Og ønsker Eder begge To
At Lykke og Velstand vil blive ved
Beständig hos Eder at boe!

Den 3 Mai 1915
Eders Margrethe

Hyldest (på bagsiden af fotografiet på modstående side) til barndomshjemmet »Hyldely« fra fotograf Margrethe Løvstrøm.

Bebyggelses- historie

På den græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt gård nr. 5 i Torpe by blev i tidens løb oprettet tre selvstændige parceler til husmænd.

På en af dem lod lejehusmand Lars Hansen opføre et nord-syd-vendt hus,

*Hjemlig hygge med en pipe tobak
og avislæsning hos Chresten og
Ellen Jensen. Ca. 1918.*

8 fag (21¼ × 10 × 3½ alen), kampestenmur med blandet overtømmer og stråtag. Loft over 4 fag, bræddegulv i 1 fag. 2 overgavle af brædder, 1 skorsten af rå sten, 4 fag vinduer med store ruder. 8 døre. Indrettet til beboelse, lo og stald.

I løbet af kort tid blev bebyggelsen forøget, dels med et fritliggende øst-vestvendt hus i syd, 7 fag (16¾ × 11 × 3¼ alen), ligeledes af kampestenmur med stråtag, indrettet til stald, dels med et fritliggende øst-vestvendt hus i nord (8 × 6 × 3½ alen), bygget af bindingsværk på kampesten med stråtag.

Disse tre længer stod uforandret i næsten 100 år, bortset fra almindelig god vedligeholdelse og nogle småændringer indvendig.

Der foreligger fra 1918 og 1941 beskrivelser til brandforsikringen. De var stort set enslydende:

a) Hovedlænge med beboelse, lo og lade (13,9 × 6,5 × 2,2 meter): 3 værelser med bræddegulve, køkken og gang med betongulve, spisekammer med murstensgulv. Lo og lade med stænge og betongulv.

b) Staldlænge (10,5 × 6,9 × 2,2 meter): Hestestald for 1 hest, kostald for 4 køer, 3 svinestier, roehus, foderlo og materiale- rum. Alt med betongulve, dels bræddelof- ter, dels stænge.

c) Hus (5 × 3,8 × 2,2 meter): Hønsehushus og brændselsrum samt retirade. Dels betongulv, dels jordgulv.

Man kan konstatere, at eneste forandring fra 1918 til 1941 var, at en del lergulve, henholdsvis gulve af stenbro i udlængerne var erstattet af betongulve, og at der var indrettet en retirade.

Fotografiet fra 1983 fortæller om et forsøg på at omdanne »Hyldely« til et borglignende anlæg midt i mosen. En indmuret kampesten med initialer og årstal: LH 1869 mindes, at her begyndte husfæster Lars Hansen sin slidsomme tilværelse med at opdyrke sin del af mosen.

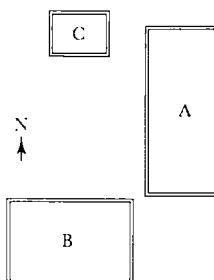

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 b

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1870	Lars Hansen	51	H.	husfæster og jordbruger
	Karen Hansen	48	Tybjerg	hustru
	Hans Kristian Larsen	10	H.	søn
	Peder Hansen	36	H.	logerende, stenhugger
1880	Ellen Lisbeth Jensen	33	Tybjerg	enke, lever af sin jordlod
	Maren Sofie Hansen	5	H.	datter
	Karen Marie Hansen	1	H.	datter
	Ane Sofie Madsen	12	Tybjerg	tp.
1890	Ellen Lisbeth Hansen	42	Tybjerg	enke, lever af sin jordlod
	Karen Maren Hansen	11	H.	datter
1901	Christen Jensen	05.04.1857	Tybjerg	landbruger
	Ellen Lisbeth Jensen	19.12.1846	Tybjerg	hustru
1906	Christen Jensen	05.04.1857		husejer
	Ellen Lisbeth f. Jensen	19.12.1846		hustru

Grundplan 1941

- A. Beboelse, lo, lade
B. Stald
C. Brændsel, hønsehushus

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af flere længer under ændring, beliggende på vildtvoksende grund med kanaler og sø.

Stuehus: nord-syd vendt i 1½ etage, af berappet rødmalet grundmur, kampesten og gasbeton, med forskellige 2-rammede sprossevinduer delvis med 1700-tals beslåning, ufærdigt udkraget manzardtag af bølgeeternit med vægtergang mod øst, vestside påbygget berappet rødmalet ottekantet tårn i 3 etager, til trappe og indgang, over dør indmuret kampesten med inskription LH 1869, afsluttet af grønmalet zinktaghat med vindfløj.

Gammel udlænge: 1 etage vinkelret på stuehus, berappet rødmalet grundmur og rått tilhugne kampestenkvadre, delvis med nyere 2-rammede sprossevinduer, bræddeklædt gavlf, heltag af bølgeeternit, forlænget i samme flugt og sammenbygget med stuehus ved udestue af træskelet med vægge og tag af plastikbølgeplader.

Længe tilbygget mod syd: 1 etage, gasbeton, forskellige gamle vinduer, tag med lav hældning af bølgeeternit.

Sammenbygget ladebygning parallelt med udbygning: rødmalet bræddeklædt, heltag af pandeplader.

Tørvefogedgaarden set fra sydøst. I forgrunden Torpe Mosevej, der fører videre ind i Tybjerg skov. Ad denne vej gik og kørte bønder og husmænd til hoveri på Tybjerggaard. Markvejen til højre fører til Torpe Mosevej 5. Luftfoto 1949.

Nederst på siden: Ombygget beboelse og lo set fra øst. 1983.

Torpe Mosevej 6

Matr. nr. 1 d Torpe (Tørvefogedgaarden)

Ejer 1987: Maskinmester Leif Lynge Eriksen og Lisbeth Rasmussen

Arvefæste 1870 (T)

01.10.1870 Niels Hansen
01.05.1872 Lars Jacobsen
01.11.1899 Jens Peder Larsen,
tørvefoged

Selveje 1905

24.01.1945 arveudlægsskøde til
Ejnar Peter Larsen og
Ane Margrethe Larsen
14.03.1973 Erik Heller Larsen
01.10.1985 Hornbæch Lynge
Friisenberg Eriksen

01.01.1987 Leif Lynge Eriksen og
Lisbeth Rasmussen

Til ejendommen hørte fra 09.02.1918 til
24.01.1945 og igen fra 14.03.1973 til
01.01.1987 mtr. nr. 4 d Torpe, der tidlige
havde tilhørt:

Arvefæste 1868 (T)

28.07.1868 Anna Margrethe
Bodil Johanne
Rasmussen

30.03.1887 Niels Larsen
30.01.1913 Anna Dorthea Kirstine
Larsen, f. Rasmussen,
enke efter N. L.
09.02.1918 Jens Peder Larsen,
tørvefoged
24.01.1945 J. V. Larsen, mekaniker

Matr. nr. 1 d er en del af den græsnings-
lod, der ved udskiftningen blev tillagt
matr. nr. 1 a (Torpevej 14).

Matr. nr. 4 d er en del af den græsnings-
lod, der ved udskiftningen blev tillagt
matr. 4 a (Torpevej 1)

Fra 01.01.1987 er landbrugsarealet samt
mtr. nr. 4 d frastykket og tillagt Torpe Mo-
sevej 2.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af 2 parallelle længer, nord-syd-ventt, lys gul malet med sort sokkel og rødt eternittag, beliggende bag velplejet prydhave, med indkørsel i syd og baghave som køkken- og frugthave.

Stuehus: mod vejen af tilhuggede kampesten, berappet, med nye grønne 2-rammede tværsprossede vinduer, murede sålbænke, sydenden med staldvindue og gavl af kløvede kvadre med ryggede fuger, bagsiden tildels med buede stik og taget med lille udhæng, brunmalede vindskeuder og 1 skorsten.

Baghuset: 5 fag fyrrebindingsværk med grundmuret bræddeklædt nordgavl, blikpladeklædt sydgavl, grønne halvrunder buede staldvinduer og revledøre.

Herudover en carport.

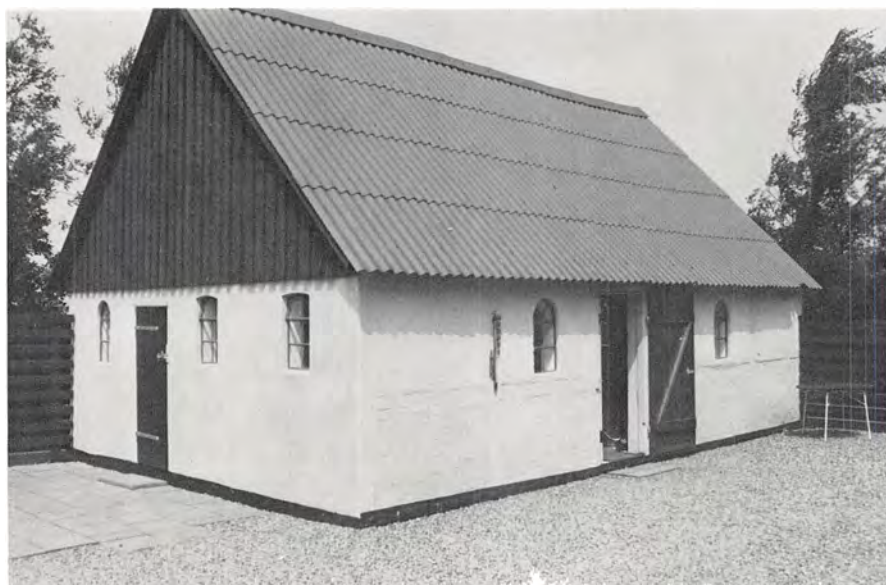
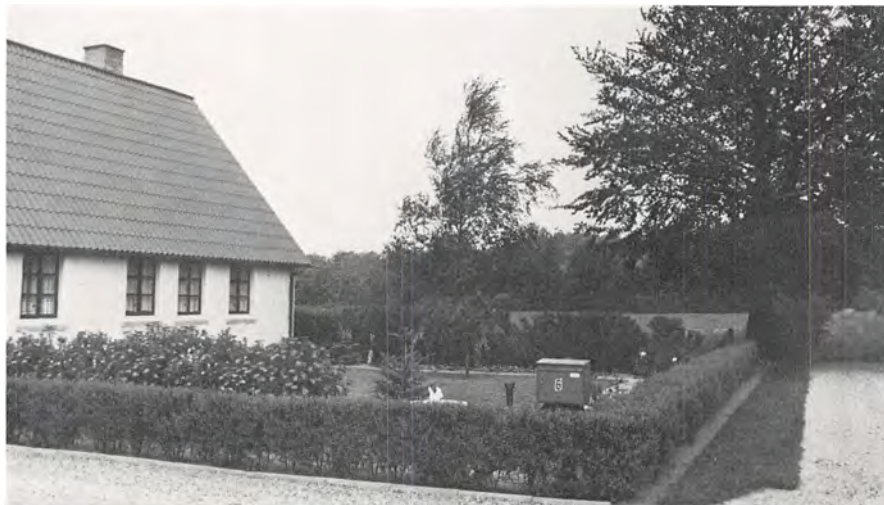

Bebyggelses- historie

På denne parcel, der var en del af den græsnings(eng-mose)lod, som ved udskiftningen var blevet tillagt gård nr. 1 i Torpe by, lod ejeren af Tybjerggaard, general P. F. Steinmann, opføre et lejehus for en husmand, der også kunne være skovarbejder og senere tørvefoged ved Torpe mose.

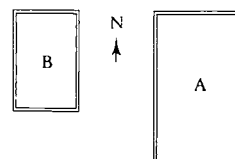
Første del af bebyggelsen påbegyndtes i 1870. I januar 1871 var den færdig og blev takseret til brandforsikringen:

a) Hovedlænge, nord-syd-vendt, 8 fag (20 × 12 × 3¼ alen), loft over 4 fag, bræddegulv i 3 fag, 1 skorsten, 4½ fag vinduer, 1 jernvindue, 10 døre. Indrettet til beboelse, lo, lade og stald.

Grundplan 1936

- A. Beboelse, lo, hestestald
B. Svinestald, hønsehus og foderlo

De restaurerede længer set fra øst. 1983.

*Herunder: Gamle skolekammerater i samtale.
Erik Heller Larsen og Richard G. Nielsen. 1983.*

b) Hus i vest, parallelt med a), 2 fag (6 × 5 × 3½ alen), 1 jernvindue, 3 døre. Indrettet til tørvehus, svinestald og lokum.

Begge huse blev opført med kampestensmure, fyre-overtømmer, spåntag på a), stråtag på b).

Omkring 1905 blev spåntaget på hovedlængen udskiftet med stråtag, mens udlængen blev ombygget og forlænget med bindingsværk på kamp med stråtag. (Der- efter 13 × 9 × 3¼ alen).

En udførligere beskrivelse findes fra 1936:

a) Hovedlænge (12,5 × 7,5 × 2,6 meter): 3 værelser med bræddegulv, køkken, spisekammer og entre med betongulv. Bræddeloft overalt. Hestestald med bræddeloft, lo med stænge. Betongulve.

b) Udhus (8,2 × 5,6 × 2,1 meter): Kostald, svinehus, hønsehus samt foderlo, alt med stænge og betongulve.

Tørvefoged Peder Larsen

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 1 d

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1880	Lars Jacobsen	52	Glumsø	husmand
	Ane Christiansdatter	49	H.	hustru
	Jens Peter Larsen	13	Tybjerg	søn
	Anders Larsen	10	Tybjerg	søn
	Christian Larsen	8	Tybjerg	søn
1890	Lars Jacobsen	62	Glumsø	lejehusmand
	Ane Christiansdatter	59	H.	hustru
1901	Jens Peder Larsen	05.04.1867	Tybjerg	landbruger og skovarbejder
	Ane Christiansdatter	29.01.1831	H.	hustru
1906	Jens Peter Larsen	05.04.1867		husejer, daglejer
	Karen Marie f. Hansen	30.12.1872		hustru
	Jacob William Larsen	10.03.1903		søn
	Laura Jensine Larsen	05.06.1905		datter
	Ane Margrethe Larsen	05.06.1905		datter

Luftfoto fra sydvest mod Tybjerg og Hækkerup. 1954.

Torpe Mosevej uden nr.

Matr. nr. 5 c. Nedbrændt og lagt til Kastanievej 5

Arvefæste 1871 (T)

16.09.1871 unge Peder Andersen
30.04.1873 Hans Peder Hansen
15.06.1875 Svend Peder Andersen
16.06.1883 Jørgen Nielsen
18.06.1903 Niels Chr. Larsen
02.09.1905 Lars Peter Hansen
15.08.1913 Christian Poul Christiansen

Selveje 1919

17.06.1919 Hans Peter Nielsen, købmand
01.07.1922 Johannes Duodecim Hansen
11.06.1926 Johannes Rasmussen
05.11.1928 Hans Peter Jørgensen
30.12.1929 Arne Madsen
13.09.1943 Harald Hansen
19.03.1945 Christian Steen

Matr. nr. 5 c er en del af den græsningslod, der blev tillagt matr. nr. 5 a (Torpevej 4) ved udskiftningen.

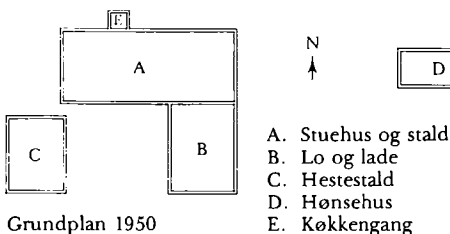
Bebyggelses-historie

På den ene af de tre selvstændige husmandsparceller, som den oprindelige græsningslod til gård nr. 5 i 1860'erne blev opdelt i, lod arvefæster Peder Andersen i 1872 opføre et arvefæstehus, der ved den følgende taksation til brandforsikringen blev beskrevet således:

a) Stuehus, øst-vest-vent, 8 fag ($23\frac{1}{4} \times 10 \times 3\frac{1}{2}$ alen). 2 gavle af brædder. Bræddeloft i $5\frac{1}{2}$ fag, bræddegulv i 1 fag. 6 vinduer. Indrettet til beboelse og stald.

b) Sidelænge i vinkel ved østre ende, 4 fag ($12 \times 9 \times 3\frac{1}{4}$ alen). Indrettet til lo og lade.

Begge bygninger opførtes af fyrre-un-

Grundplan 1950

der- og overtømmer på kamp med tavldumret af brændte sten. Tag af strå.

Omkring 1900 blev der i vest bygget et fritliggende tørve-, brænde- og hønsehus ($10\frac{1}{2} \times 6 \times 3\frac{1}{4}$ alen), der ligesom vinkel-

Luftfoto fra sydøst. 1949.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1870	Peder Andersen	36	H.	jordbruger
	Johanne Larsen	33	Horbelev, Maribo A.	hustru
	Ane Sofie Andersen Mette Marie Jensdatter	u. 1 41	H. H.	datter logerende, ernærer sig ved skræddersyning
1880	Svend Peter Andersen	36	Køng	husmand
	Sidse Marie Jensen	33	Køng	hustru
	Anders Andersen	5	Køng	søn
	Ane Kirstine Andersen	4	H.	datter
	Niels Peter Andersen Lars Christian Andersen	3 u. 1	H. H.	søn søn
1890	Jørgen Nielsen	35	Everdrup	husmand
	Johanne Marie Jensen	32	Holme Ølstrup	hustru
	Jens Lauritz Nielsen	5	H.	søn
	Niels Peder Nielsen	3	H.	søn
	Karen Marie Nielsen	1	H.	datter
1901	Jørgen Nielsen	17.06.1854	Everdrup	parcelejer
	Marie f. Jensen	25.07.1857	Holme Ølstrup	nustru
	Hans Anton Nielsen	03.12.1890	H.	søn
	Jenny Nielsen	18.07.1893	H.	datter
	Hans Nielsen	24.07.1896	H.	søn
1906	Lars Peter Hansen	25.10.1872		husejer
	Inger Kirstine Nielsen	13.04.1879		hustru
	Hans Aage Hansen	31.01.1901		søn
	Einer Viggo Hansen	25.05.1904		søn

længen opførtes af bindingsværk på kamp med stråtag.

To mindre udvidelser blev foretaget omkring 1920, hvorefter den samlede bebyggelse omfattede:

a) Hovedlænge ($14,8 \times 6,3 \times 2,2$ meter): 3 værelser og gang (forstue) med bræddegulve, køkken med betongulv, spisekammer med murstensgulv. Bræddeloft overalt. Ko- og svinestald med stenbro (delvis i cement) og rafteloft.

b) Sidelænge ($7,5 \times 5,8 \times 2,2$ meter): Hestestald med stenbro til 1 hest, roehus, lo og lade med lergulv. Stænge overalt.

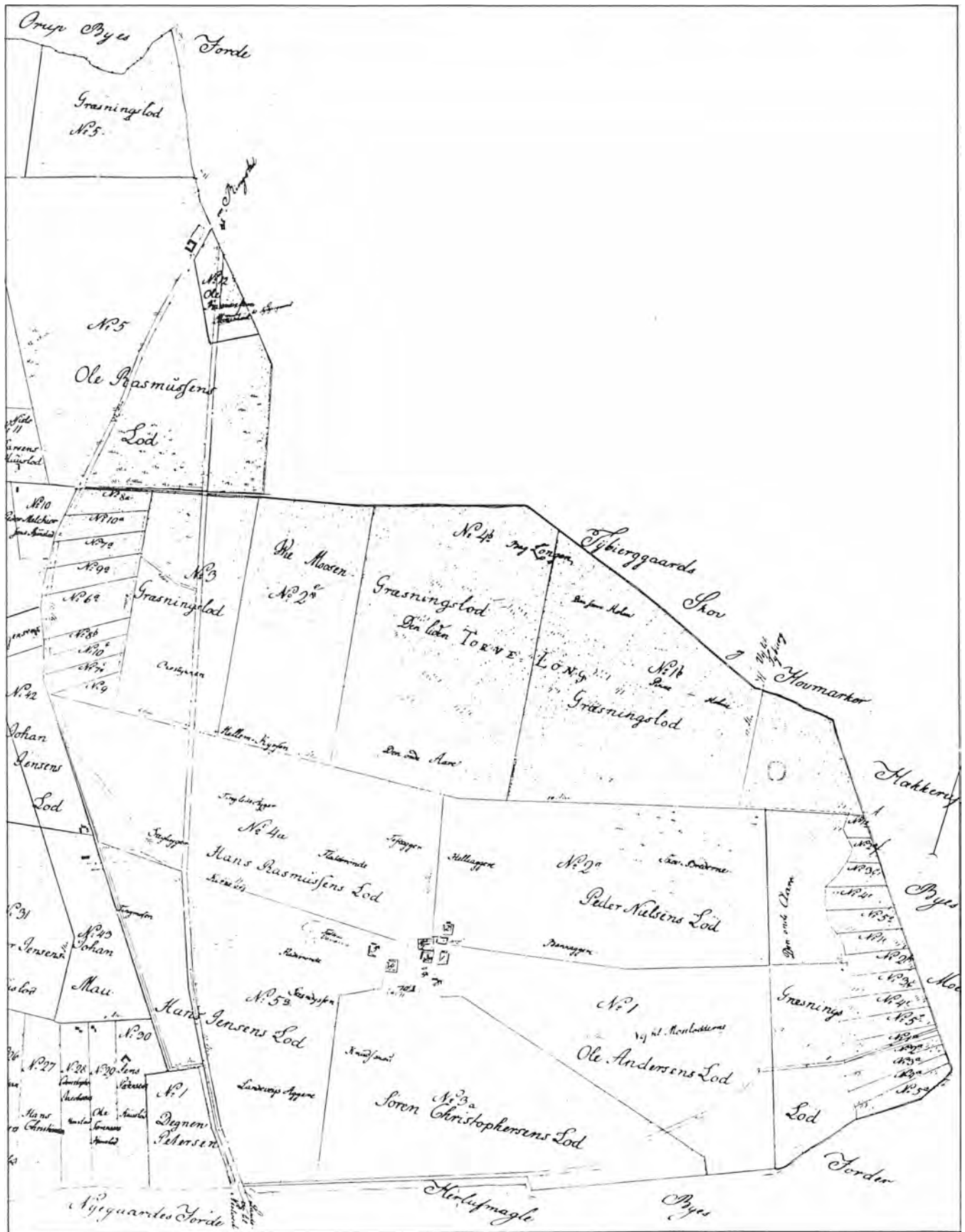
c) Fritliggende hus ($6,7 \times 3,8 \times 2,0$ meter): Hønsehus med betongulv, bræddeloft. Brænde- og tørvehus med stenbro.

d) Tilbygning mod vest til sidelænge ($3,0 \times 2,5 \times 1,8$ meter): Vognport og retirade med stenbro. Bygget af brædder med paptag.

e) Fritliggende materialeskur ($3,6 \times 2,5 \times 1,8$ meter). Bygget af lægter beklædt med spån og strå.

Bebyggelsen blev udsat for ødelæggende ildsvåde den 10. oktober 1957. Ruderne meldtes nedrevet 16. februar 1960. Parcellen var i 1955 sammenlagt med matr. nr. 4 f Torpe (Kastanievej 5).

Torpevej

Venstre kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Højre kort: Udsnit af matrikelkort 1880.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

0 100 200 300 400 500 meter

Fra Torpe by blev der ved udskiftningen ført en 12 alen bred »Kirkevej« mod vest til landevejen. Mod øst blev der ført en 6 alen bred »Vej til Moselodderne«.

Endvidere blev der mod nord ført en 12 alen bred vej til sogneskillet ved Tybjerg skov.

Det var de Torpe bønderes gamle vej (nu Torpe Mosevej) til Tybjerg, når de skulle yde hoveveri eller pligtkørsel. Desuden var det adgangsvejen til græsnings- og moselodderne.

Torpevej 1

Matr. nr. 4 a, 2 d og 2 e Torpe (Dyssehøj)

Ejer 1987: Entreprenør Finn Bjarne Christiansen og Lone Jongberg

<i>Fæste (T)</i>		30.01.1913	Anna Dorthea Kirstine Larsen, f. Rasmussen, enke efter N. L.
...1783	Hans Hansen		
11.06.1783	Rasmus Jensen Rolle		
20.04.1786	Hans Rasmussen		
15.11.1817	Christopher Sørensen		
31.12.1835	Christopher Jensen		
14.07.1840	Mikkel Rasmussen, skolelærer og kirkesanger		
25.07.1859	Dorthe Mikkelssdatter, enke efter M. R.		
<i>Arvefæste 1868 (T)</i>			
28.07.1868	Christian Conrad Sophus Michael Rasmussen		
28.02.1872	Johanne Margrethe Bodil Rasmussen		
14.12.1886	Niels Larsen		
			<i>Selveje 1919</i>
		06.05.1920	Niels Peter Hansen, tømrer
		07.02.1933	Albert Christensen
		03.04.1937	Anders Hansen
		12.04.1973	Hans Peter Hansen
		29.06.1982	auktionsskøde til Finn Bjarne Christiansen og Lone Jongberg
			Til ejendommen hører: fra 14.12.1886 matr. nr. 2 d og e Torpe. Frastykket matr. nr. 2 a Torpe 20.05.1879 til Niels Larsen.
			Matr. nr. 2 d og e er dele af den græsnings-

lod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 2 a (Torpevej 5).

Ved flytning i 1892 fra nuværende matr. nr. 4 g (Torpevej 6) opførtes en ny firlænget gård.

Degnen Mikkel Rasmussen, der var født på Samsø, blev gårdfæster i Torpe i 1840. Han efterfulgtes på gården af den ugifte søn, Chr. Conrad Sophus Michael Rasmussen, ved hvis død gården overgik til søsteren, Johanne Rasmussen, der var barnløs enke.

Den travle degn, sognefoged og politiker havde i en periode en anden søn, Rasmus Rasmussen, som gårdbestyrer. Dennes datter Anna Kirstine, giftede sig med Niels Larsen fra gård nr. 2 (Torpevej 5) og de arvede ved testamente »Dyssehøj« i 1875.

Mere om gårdens historie - se under Torpevej 5 og under afsnittet »Sådan byggede de...« foran i denne bog.

Øverst på siden: Gårdanlægget »Dyssehøj« set fra syd. Luftfoto 1954.

Til venstre: Herluftille og Torpe er grundlagt på en højderyg, der i oldtiden var skovklædt og omgivet af vidtstrakte vandområder. Datidens første agerbrugere efterlod sig gravminder langs hele højderyggen. Richard G. Nielsen viser her den stendysse, der gav gården navn. I baggrunden skimtes forsamlingshuset. 1983.

På modstående side: Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1940.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, med have mod vejen, indkørsel på hver side af øst-vest-vendt stuehus og gårdsplads kantet af længer mod nord og øst, desforuden mod øst en grundmuret garage og 2 udlænger i forlængelse af hinanden og mod vest et fritliggende område til entreprenørmateriel og en lille lund med fredet runddysse.

Stuehuset: 1 etage, røde mursten, med sokkel af tilhuggede kampesten, liséner på gavle, symmetrisk anbragte indgange mod gårdspladsen, nye grønne helrammede vippevinduer med murede brystninger mod haven, 14 fag udhængende tag med svejfede spærrender dækket af cementfals-tagsten, tagvinduer og 1 skorsten. Er opdelt til 2 boliger, med lille kælder mod øst og loftet tildels inddraget til værelser.

Længerne om gårdspladsen: hvid berappet grundmur med sorttjæret sokkel, nye revledøre, retkantede staldvinduer, styrtrum klædt med grønmalet plan eternit og udhængende bølgeeternittag, i gavl mod vej 1 skorsten og 1 jerntrappe.

Øvrige udlænger: grundmur med nye revledøre og helrammede vinduer, mod vest med bølgeeternittag og mod øst bliktag.

Bebyggelses- historie

I slutningen af 1880'erne besluttede Niels Larsen, daværende ejer af gård nr. 4 (som lå, hvor nu Torpevej 6 ligger) at lade opføre en ny gård længere mod vest, hvor gårdens marker var beliggende efter udskiftningen.

Opbygningen af den nye gård varede 2-3 år. Formentlig har man genanvendt så meget tømmer og andet materiale som muligt, hvorfor nedrivning af det gamle gårdanlæg sandsynligvis er foregået i samme tempo.

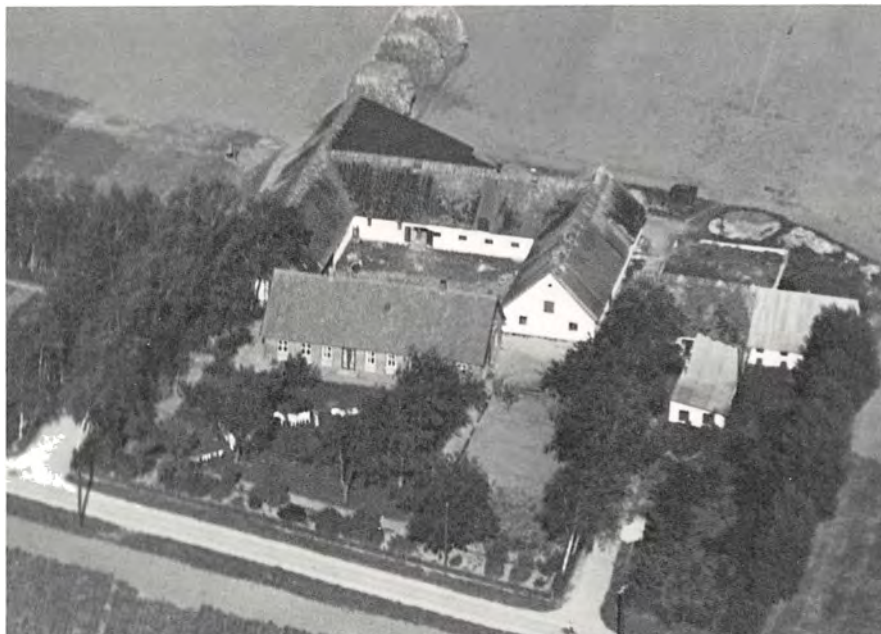
Tilbage på tomten stod der kun en del af stuehuset og af en sidelænge: Disse indrettedes til beboelse for 2 familier.

Fra den tid, da Herlufmagle-deggen, sognefoged Mikkel Rasmussen var gårdfæster her, kaldtes gården »Sognefogedgaarden«, men nu blev den bygget tæt ved et oldtidsminde, en runddysse, hvorom den nye have blev anlagt. Derefter blev navnet »Dyssehøj«.

Af den ny bebyggelse var i begyndelsen af 1890 færdig: a) en vestlig længe, nord-syd-vendt, 16 fag, til lade og lo samt b) en tilbygget lade, øst-vest-vendt, 4 fag. Til denne føjedes i det følgende år yderligere 8 fag, blandt andet til stald. Yderligere gik man i gang med opførelsen af c) en nord-syd-vendt længe i øst til stald, 16 fag, og d) et fritliggende stuehus i syd, 14 fag. Desuden byggedes e) et fritliggende svinehus, 7 fag, øst for gården.

a), b) og e) blev opført i bindingsværk, c) dels i bindingsværk, dels kampesten, d) grundmuret, 32 cm hulmur, udvendig røde sten, fuget.

Alle bygninger med stråtag.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 4 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Hans Rasmussen	28		bonde og gårdbeboer tjenestekarl
	Ole Rasmussen	21		
1801	Hans Rasmussen	43		gift 2. gang, bonde og gårdbeboer
	Inger Cathrine Jacobsdatter	27		gift 1. gang, hustru
	Margrethe Hansdatter	13		datter
	Maren Hansdatter	10		datter
	Anna Hansdatter	7		datter
	Kirstine Hansdatter	5		datter
	Peder Pedersen	25		tk.
	Karen Jacobsdatter	18		tp.
Birte Olesdatter	78		husbondens moder, enke efter 1. ægteskab	
1834	Christopher Sørensen	61		gårdmand
	Ane Hansdatter	29		hustru
	Niels Hansen	2		søn
	Kirsten Hansdatter	27		tp.
	Niels Rasmussen	32		tk.
	Peder Jensen	17		tk.
1840	Dorthe Mickelsdatter	38		skolelærers kone i Herlufmagle
	Rasmus Rasmussen	20		søn
	Christian C. S. M. Rasmussen	15		søn
	Peter E. S. H. Rasmussen	8		søn
	Ane M. B. I. Rasmussen	12		datter
	Cauroline Amalie Rasmussen	1		datter
	Niels Rasmussen	37		tk.
	Frederik Christophersen	20		tk.
	Mæthe Marie Olsdatter	31		tp.
	Karen Larsdatter	20		tp.
1845	Michel Rasmussen	47	Nordby, Samsø	Skolelærer, gårdfæster
	Dorthe Michelsdatter	43	Nordby, Samsø	hustru
	Rasmus Rasmussen	25	H.	søn
	Christian Conrad	20	H.	søn
	Sophus Rasmussen	17	H.	datter
	Ane Margrethe Bodil Rasmussen			
	Peder Eduardt Sneedorf			
Hammer Rasmussen	13	H.	søn	
Birthe Kirstine Hansdatter	22	H.	tp.	
Michel Jensen	68	Nordby, Samsø	enkemand, forsørges af husfaderen	
1850	Mikkel Rasmussen	52	Nordby, Samsø	Gårdfæster
	Dorthe Mickelsdatter	48	Nordby, Samsø	hustru
	Rasmus Rasmussen	29	H.	gårdbestyrer
	Ane Marie Hansdatter	23	H.	hustru
	Cauroline Amalie Rasmussen	2	H.	datter
	Christian Conrad Sophus			
	Michael Rasmussen	25	H.	M.R.s søn
	Peder Eduardt Sneedorf			
	Hammer Rasmussen	18	H.	M.R.s søn
	Johanne Rasmussen	22	H.	M.R.s datter
Mikkel Jensen	72	Nordby, Samsø	enkemand, opholdes af husfaderen	

Senere tilbyggedes på den nordlige længe en lade af bindingsværk med bræddegavl og betongulv. Til svinehuset føjedes et hus med halvtag (pap), bindingsværk på støbt fundament.

En oversigt fra 1918 over bebyggelsen lyder derefter:

a) Vestlig længe (25,8 × 8,8 × 2,2 meter): Lo og lade med lergulv. Fårestald og følboks med betongulv. Ingen lofter.

b) Nordlig længe (19,3 × 8,8 × 2,2 meter): Tærskelo med lergulv og stænge, roehus og kalvestald med bræddeloft og betongulv.

c) Østlig længe (25,3 × 8,8 × 2,2 meter): Kostald med betongulv, bræddeloft. Staldgang med stenbro og bræddeloft. Foderlo og materialrum med lergulv og bræddeloft.

d) Stuehus (21 × 8,8 × 2,8 meter): 7 værelser samt pigeværelse, køkken, spisekammer, to gange (entree). Bræddeloft overalt, alle pudsede, undtagen i køkken, spisekammer og pigeværelse. Bræddegulve overalt dog betongulv i køkken og køkkengang. Kælder under spisekammer og pigeværelse.

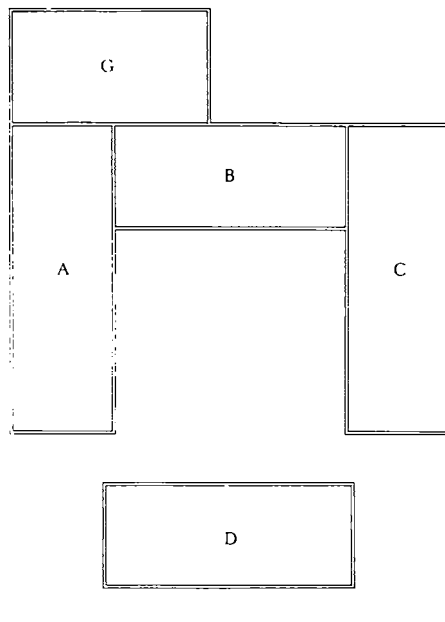
e) Svinehus (11,7 × 7,8 × 2,2 meter): 8 svinestier og fodergang, alt med betongulv og rafteloft med ler.

f) Halvtagshus (14 × 4,8 × 2,2 meter): Brændsels- og høsehus med betongulve.

g) Lade (9,5 × 16,8 × 2,2 meter): Et rum med jordgulv.

I 1928 blev stråtaget på stuehuset erstattet med tegltag, ligesom der blev indrettet 2 værelser på loftet, senere endnu et. Endvidere tilbyggedes på nordlængen et grundmuret roehus med paptag (7,7 × 3,6 × 2,4 meter). I den vestlige længe indrettedes vognport, værksted og redskabsrum med betongulve, i den østlige 2 karlekamre med bræddegulv samt vaskehus med betongulv. Over disse rum bræddeloft. Endvidere et mælkekammer.

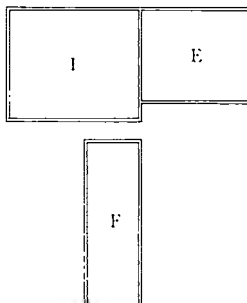
I tidens løb blev bindingsværket i den nordlige og den østlige længe erstattet med grundmur. Det fritliggende svinehus i øst blev ombygget og udvidet. Med undtagelse af laden i nord blev alle udlænger belagt med asbesttage.

1855	Mikkel Rasmussen	57	Nordby, Samsø	gårdfæster, rigsdagsmand	
	Dorthe Mikkelsdatter	53	Nordby, Samsø	hustru	
	Rasmus Rasmussen	35	H.	søn, gårdbestyrer	
	Ane Marie Hansdatter	28	H.	hustru	
	Cauroline Amalie Rasmussen	7	H.	datter	
	Ane Kirstine Rasmussen	5	H.	datter	
	Christian Conrad Sophus				
	Carl Michael Rasmussen	30	H.	M.R.s søn	
	Peder Eduardt Sneedorff				
	Hammer Rasmussen	23	H.	M.R.s søn	
1860	Ane Margrethe Bodil				
	Johanne Rasmussen	27	H.	M.R.s datter	
	Mikkel Jensen	77	Nordby, Samsø	enkemand, opholdes af hufaderen	
	Dorthe Mickelsdatter	58	Nordby, Samsø	enke, pensionist, lever af sin jordlod	
	Christian Conrad Sophus				
	Michael Rasmussen	35	H.	gårdbestyrer	
	Peter Eduardt Sneedorff				
	Hammer Rasmussen	28	H.	søn	
	Anna Margrethe Bodil				
	Johanne Rasmussen	32	H.	datter	
1870	Jens Andersen	15	Nielstrup	td.	
	Kristian Konrad Sofus				
	Mikael Rasmussen	44	H.	gårdejer	
	Ane Margrethe Bodil				
	Johanne Rasmussen	41	H.	slægtning	
	Peter Eduard Sneedorff				
	Hammer Rasmussen	37	H.	slægtning	
	Dorthe Mikkelsdatter	67	Nordby, Samsø	enke, aftægtskone	
	Ane Dorthe Kirstine Rasmussen	19	H.	tp.	
	Ane Margrethe Andersen	16	H.	tp.	
Hans Olsen	17	H.	tk.		
1880	Ane Margrethe Bodil				
	Johanne Rasmussen	51	H.	enke, gårdejerske	
	Niels Larsen	34	H.	gårdbestyrer	
	Ane Dorthea Kirstine Rasmussen	29	H.	hustru	
	Grethe Rasmussen	21	H.	tp.	
	Peter Eduard Sneedorff				
	Hammer Rasmussen	47	H.	tk.	
	Jørgen Christian Larsen	21	Tybjerg	tk.	
	Niels Peter Nielsen	14	H.	td.	
	1890	Niels Larsen	44	H.	gårdejer
Anne Dorthea Kirstine Rasmussen		39	H.	hustru	
Ane Marie Dorthea Hansen		12	H.	slægtning	
Peder Edvard					
Hammer Rasmussen		57	H.	tk.	
Hans Christian Hansen		17	H.	tk.	
Hans Peder Hansen		17	H.	tk.	
Anna Kirstine Nielsen		19	Valsøllille	tp.	
Maren Hansine Pedersen		15	H.	tp.	
1901		Niels Larsen	19.06.1845	H.	gårdejer
	Anne Larsen	23.10.1850	H.	hustru	
	Ane Marie Hansen	09.01.1878	H.	slægtning	
	Sofie Hansen	12.01.1885	Sandby	tp.	
	Louise Povlsen	28.08.1884	H.	tp.	
	Hans Peder Hansen	28.02.1872	H.	tk.	
	1906	Niels Larsen	19.06.1845		gårdejer, sognefoged
		Anna Larsen	23.10.1850		hustru
		Hulda Hansen	01.04.1889		tp.
		Sophie Jensen	19.03.1887		tp.
Lars P. Jensen		06.05.1888		tk.	
Carl Hansen		09.03.1891		td.	
Jens Pedersen		28.05.1839		tk.	

Grundplan 1948

- A. Lade og lo m.m.
- B. Stald
- C. Stald
- D. Stuehus
- E. Svinestald
- F. Høsehus
- G. Lade
- I. Svinestald

Kig ind på gårdspladsen fra vest. 1983.

Det tidligere forsamlingshus som beboelse. 1982.

Torpevej 2

Matr. nr. 5 h Torpe (Det tidligere Forsamlingshus)
Ejer 1987: Malersvend Jens Peter Nielsen

Arvefæste 1909 (T)

24.04.1909 Jens Peter Christensen,
tømrer

01.07.1911 Den selskabelige Forening
for Herlufllille og Torpe
samt enkelte fra Orup

Selveje 1919

16.02.1977 Jens Peter Nielsen

1909 frastykket matr. nr. 5 a Torpe (Torpevej 4).

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, beliggende på hjørnet af Næstvedvej og Torpevej, bestående af hovedlængde med sidetilbygning.

Hovedlængden: 1 etage, grundmur af røde tegl, på sokkel af tilhugne kampesten, hjørnelisener, vinduesåbninger med savsnitsmurede stik, mod Næstvedvej 9 fag vinduer, indgangsdør over trappe,

nyere 1-rammede grønmalede vinduer, nyere rammedør med glas, aftrappet hovedgesims, omløbende ved gavle med tandsnit, tag af formtagsten af tegl, 2 skorstenene.

Tilbygget mod øst: samme slags bygning, dog lavere, tag af skifer, 1 skorsten, mod nord tilbygget nyere veranda med plastikbølgeplader. Det tidligere forsamlingshus bruges nu til beboelse.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 h

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1901	Jens Peder Christiansen	01.04.1859	Sandby	tømrer
	Anna Kristine Hansen	01.08.1863	Tybjerg	hustru
	Charles Christian Christiansen	10.09.1893	H.	søn
	Niels Christian Christiansen	17.10.1894	H.	søn
	Lars Sofus Jensen	14.02.1885	Tybjerg	tømrerlærling
1906	Peter Christiansen	01.04.1859		tømrermester
	Anne Christiansen	01.08.1863		hustru
	Christian Christiansen	10.09.1893		søn
	Niels Christiansen	17.10.1894		søn
	Anders Persson	10.05.1887		lærling i tømrerfaget

Bebyggelses- historie

Tømrermester Jens Peder Christiansen, der var født i Sandby, forpagtede i 1891 af Torpegaard (mtr. nr. 5) en byggegrund på hjørnet af Torpevej og Ringsted-Næstved-

Herunder:

Ved krydset, hvor Herlufllillevej, Torpevej og Ringsted-Næstved landevej mødes, var forsamlingshuset praktisk placeret midt i området.

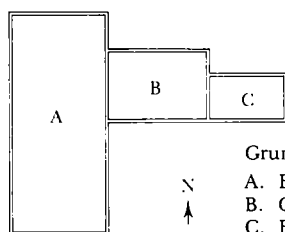
Landevej og lod opføre et nord-syd-ventt hus til beboelse og værksted, 11 fag, muret af røde sten på kampestenssokkel og med tegltag.

I begyndelsen af 1900-tallet blev huset udvidet med 2 fag og var nu på $28\frac{1}{2} \times 13 \times 4\frac{1}{2}$ alen. Samtidig blev der vinkelret på dette hus opført en bygning, 6 fag, røde mursten på kampesten, paptag ($13 \times 11 \times 4\frac{1}{2}$ alen) til stald, værksted, vaskehus. Bræddeloft, dels betongulv, dels bræddegulv.

Årsagen til udvidelsen var, at »Den selkabelige Forening for Herluffille og Torpe samt enkelte i Orup« lejede den ene halvdel af huset til forsamlingshus og ansatte Peder Christiansen som vært. Han overtog i 1908 ejendommen Herluffillevej 4, og i 1911 overtog foreningen selv forsamlingshuset.

Beboelsen bestod af 4 værelser, køkken og gang med pudsede lofter og bræddegulve, dog betongulv i køkken. Endvidere en kælder. I forsamlingsalen var der bræddeloft og bræddegulv.

Sidebygningen blev i tidens løb brugt til forskellige formål: hestestald, hønsehus, retirade, vaskehus, brændselsrum, garderobe, husflidsskole.

Grundplan 1948

A. Beboelse og sal
B. Garderobe m.m.
C. Brændsel

Øverste billede: Forsamlingshusvært og slagtermester Martin Jensen med hustruen Karen og sønnen Erik. Ca. 1912.

I midten: Motorcyklen er dukket op i landsbyerne. Her foran forsamlingshuset. Bemærk grusbelægningen på landevejen - og rigeligt med hestepærer! Ca. 1922.

Nederst til højre: Forsamlingshuset i sne. Ca. 1922.

Herunder: Forsamlingshusvært, urmager, cykelsmed, traktorfører med meget mere H. L. Christensen (Lodvi). Ca. 1923.

Der blev efterhånden udført små forbedringer, f.eks. bræddegulv i garderooben, musiktribune i salen, indretning af 1 værelse på loftet.

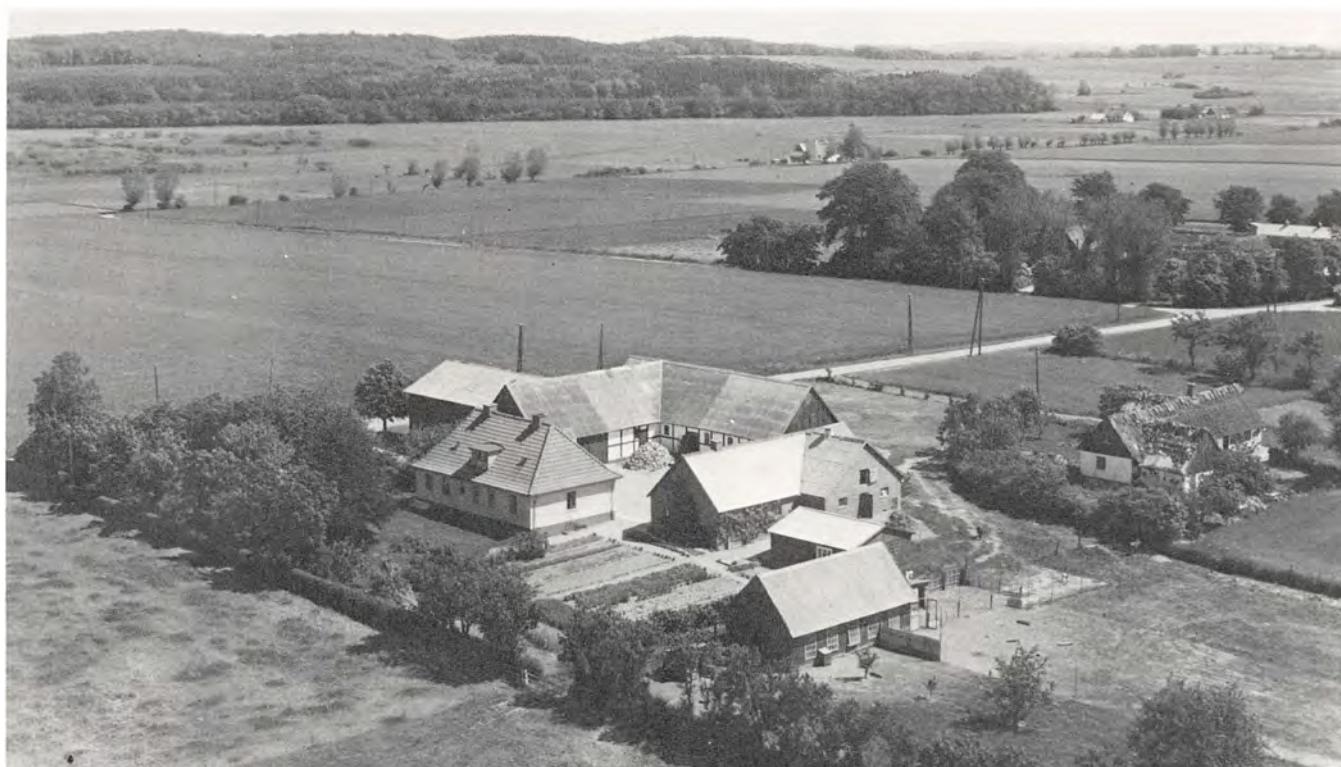
Da den daværende vært, Ludvig Christensen, i 1920-erne erhvervede automo-

bil, blev der opført en tilbygning til sideset af brædder på betonsokkel med halvtag af pap. Her har foruden garage været hønsehus, 2 wc'er og brændselsrum.

I 1977 blev forsamlingshuset nedlagt og bebyggelsen overgik til privat beboelse.

Torpevej 4

Matr. nr. 5 a Torpe (Torpegaard)

Ejer 1987: Gårdejer Niels Jacobsen

Fæste (T)

...1688... Knud Oxsen
 ...1723 Søfren Larsen
 29.06.1723 Olle Jørgensen

...1762... Hans Jørgensen
 14.02.1787 Hans Jensen
 20.02.1818 Hans Christian Larsen
 15.08.1831 Ane Hansdatter,
 enke efter H. C. L.
 18.10.1834 Hans Hansen
 ...1870... Andreas Jensen

Arvefæste 06.02.1871 (T)

15.01.1877 Hans Christensen
 12.12.1877 Jens Nielsen
 23.12.1892 Frederik Petersen,
 brygger

23.03.1911 Niels-Peter Jørgensen
 17.06.1914 Frede Halleen Lund
 17.06.1918 Johan Hasling

Selveje 1919

20.06.1923 Carl Nordling
 26.03.1925 Holger Ejvind Hansen
 27.05.1960 Niels Jacobsen

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, bestående af fritliggende stuehus og 3 delvis sammenbyggede udlænger omkring en brolagt gårdsplads, samt en del mindre udbygninger i syd.

Stuehuset: 1½ etage, grundmuret cementstensskalmur, berappet og hvidmalt, på sortmalet sokkel, nyere 1-rammede brunmalede vinduer isat gamle karme, mod haven 6 vinduesfag, trækassegesims, tag af røde vingetegl med helvalm, mod haven 1 fags kvistet med fladt tag, 2 skorste-
ne, tidligere gammel lade.

Fritliggende længe mod syd: 1 etage, grundmur, gule tegl, retkantede støbejerns-staldvinduer, 1 port og 2 revledøre, enkeltrappet gesims, heltag af bølgeeter-
nit, til stald og kamre, tilbygget i den østre ende mod syd samme slags bygning med eternitklædt gavl.

Nordre længe: 1 etage, grundmur af letbetonblokke, berappet og hvidkalket, bagside delvis i egebindingsværk, tag af bølge-

Øverst på siden: Torpegaard set fra sydvest med Torpe mose og Tybjerg skov i baggrunden. Luftfoto 1954.

Til venstre: Stuehusets facade mod vest. Jens og Marie Hansen med børnene Agnes og Frede sammen med gæster fra Frederiks-Eg (forvalter Frandsens) på verandaen. Jens Hansen var bestyrer på gården fra 1918 til 1923.

Gårdanlægget set fra sydvest.
Luftfoto 1949.

eternit og pandeplader, tilbygget mod nord, pladdeklædt ladebygning, med bølgeeternittag, uds kud mod vej med pandepladetag.

Østre længe: 1 etage sammenbygget med nordre længe, grundmur af gule tegl mod vej, 1 revledør, tag af bølgeeternit med 1 taskekvist.

Fritliggende bygning i køkkenhaven mod syd: 1 etage, bræddeklædt, rødmalet, med sprossede vinduer med heltag af bølgeeternit med udhæng, til andehus.

Fritliggende malet bræddehus: 3-rammet hvidmalet vindue, heltag af bølgeeternit med udhæng, til redskaber.

Bebyggelses- historie

Hans Jørgensens fæstegård bestod ifølge matrikelkortet fra 1784 af fire længer, samlet om en gårdsplads, men kun den sydlige og vestlige var sammenbyggede, de andre mindre og fritliggende.

Mere om bebyggelsen kendes ikke før næsten 100 år senere, da den i 1871 blev takseret til brandforsikringen. Heraf ses, at der var sket forandringer og udvidelser. Gårdanlægget var nu næsten sammenbygget og havde fået en femte længe:

Stuehuset lå dengang i syd, 11 fag (26 × 8 × 3/4 alen), brædegulv i 3 fag, 2 skorstenene og en bageovn af rå sten, 8 fag vinduer, 3 fyldingsdøre og 7 glatte døre.

Vestre længe, 14 fag (36 × 18 × 3/4 alen): pigekammer, mælkekælder med loft, lo, lade, gennemkørselsport og tørvehus. 3 døre og en port.

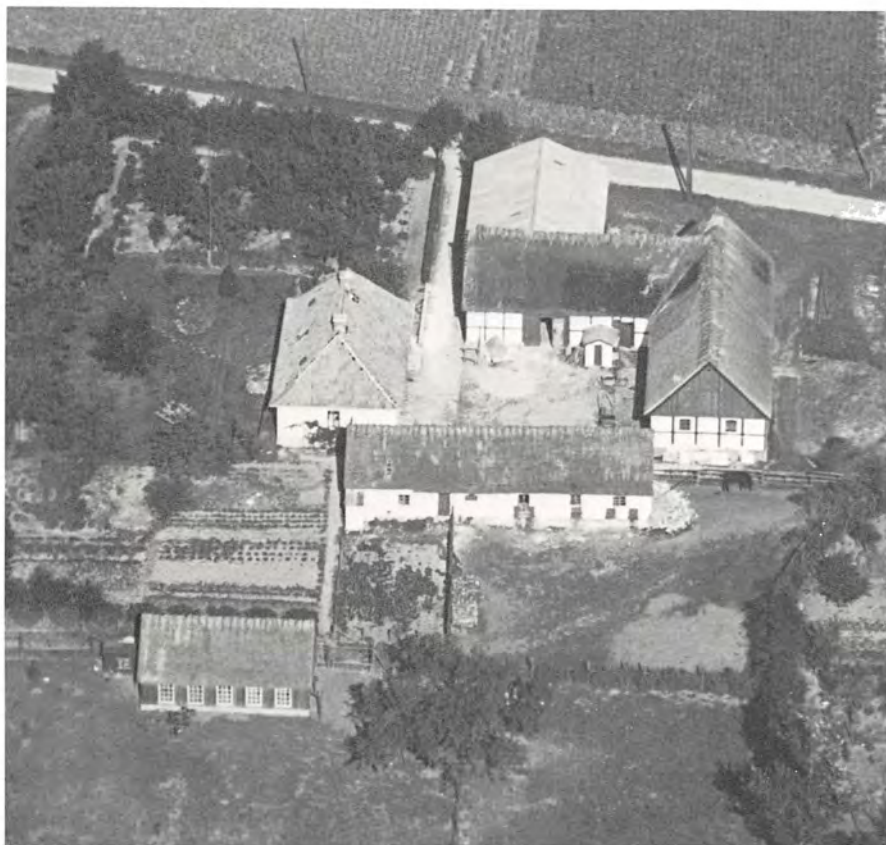
Nordre længe, 10 fag (28 × 8 × 3/4

Kirstine og Frede Lund med sønnen Knud Lund på verandaen mod vest. 1917.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Hans Jensen	28		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Maren Hansdatter	24		gift 1. gang, hustru
	Karen Jensdatter	4		datter
	Lars Christophersen	24		tjenestekarl, national soldat
	Johanne Nielsdatter Niels Povlsen	15 14		tjenestepige tjenestedreng
1801	Hans Jensen	45		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer
	Maren Hansdatter	38		gift 1. gang, hustru
	Karen Hansdatter	17		datter
	Jens Hansen	13		søn
	Anna Hansdatter	11		datter
	Sidse Hansdatter	8		datter
	Kirstine Hansdatter Birte Hansdatter Niels Christensen	5 2 24		datter datter tjenestekarl
1834	Ane Hansdatter	44		enke, lever af sin gårdslod
	Lars Hansen	16		søn
	Hans Hansen	14		søn
	Ane Marie Hansdatter	7		datter
	Hans Hansen	26		tjenestekarl
	Jens Jensen	23		tjenestekarl
	Ellen Mathiasdatter	18		tjenestepige
1840	Hans Hansen	31		gårdmand
	Ane Hansdatter	51		hustru
	Lars Hansen	23		søn
	Hans Hansen	20		søn
	Ane Marie Hansdatter	12		datter
	Ane Jørgensdatter	20		tjenestepige
1845	Hans Hansen	37	Tybjerg	gårdmand
	Ane Hansdatter	55	H.	hustru
	Lars Hansen	27	H.	søn
	Ane Marie Hansdatter	18	H.	datter
1850	Hans Hansen	41	Tybjerg	gårdfæster
	Ane Hansdatter	61	H.	hustru
	Lars Hansen	32	H.	gårdbestyrer
	Karen Hansdatter	29	Tybjerg	hustru
	Maren Sophie Larsdatter	2	Tybjerg	datter
	Kirsten Jensdatter	16	Bavelse	tjenestepige
1855	Hans Hansen	46	Tybjerg	gårdfæster
	Ane Hansdatter	65	H.	hustru
	Lars Hansen	37	H.	gårdbestyrer
	Karen Hansdatter	34	Tybjerg	hustru
	Maren Sophie Larsen	7	Tybjerg	datter
	Hans Hansen	35	H.	tjenestekarl
	Hans Christian Jensen	15	H.	tjenestedreng

Bebyggelsen set fra syd. I nederste højre hjørne ses lidt af haven til Torpevej 6, hvis bebyggelse er rester af den gamle sognefogedgård (se side 210).

1860	Hans Hansen	51	Tybjerg	gårdmand
	Ane Hansdatter	71	H.	hustru
	Lars Hansen	42	H.	gårdbestyrer
	Karen Hansdatter	39	Tybjerg	hustru
	Maren Sophie Larsdatter	12	Tybjerg	datter
	Hans Christian Larsen	1	H.	søn
	Hans Hansen	40	H.	tk.
	Hans Christian Jensen	20	H.	tk.
	Mætte Kirstine Sørensdatter	22	Sneslev, Sorø amt	tp.
1870	Andreas Jensen	30	Tybjerg	gårdejer
	Maren Sofie Larsen	21	Tybjerg	hustru
	Ane Hansdatter	79	H.	enke, aftægtskone
	Ane Katrine Andersen	18	H.	tp.
	Hans Hansen	49	H.	tk.
	Anders Kristiansen	15	Tybjerg	td.
	Ane Kirstine Jensen	4	H.	forsørges af fattigvæsenet
1880	Jens Nielsen	36	Fuirendal, Sorø A.	gårdejer
	Maren Kirstine Nikolaisen	25	Hyllinge, Sorø A.	hustru
	Niels Martin Nikolai Nielsen	1	H.	søn
	Christian Marius Andersen	19	Århus	tk.
	Marie Mariane Hansen	12	H.	tp.
1890	Jens Nielsen	46	Fuirendal, Sorø A.	gårdejer
	Maren Kirstine Nikolaisen	35	Hyllinge, Sorø A.	hustru
	Niels Martin Nikolai Nielsen	11	H.	søn
	Anders Nikolai Nielsen	9	H.	søn
	Lars Anton Nikolai Nielsen	8	H.	søn
	Alfred Ferdinand Nikolai Nielsen	4	H.	søn
	Anna Marie Andersen	17	H.	tp.
	Niels Peter Nielsen	20	Rønnebæk	tk.
1901	Peter Johannes Pedersen	23.04.1877	Næstved	gårdbestyrer
	Lavra Petrea Pedersen	25.04.1879	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Valborg Pedersen	19.06.1898	H.	datter
	Carl Pedersen	22.12.1899	H.	søn
1906	Peter Petersen	23.04.1877		gårdbestyrer
	Laura Petersen	25.04.1879		hustru
	Valborg Petersen	19.06.1898		datter
	Karl Petersen	22.12.1899		søn
	Anna Maria Petersen	19.01.1902		datter
	Holger Petersen	20.03.1904		søn
	udøbt drengbarn	18.01.1906		søn
	Louise Petersen	03.04.1888		tp.

alen): stald, foderlo og vognskur. 3 døre, 1 vindue.

Østre længe, 10 fag (29 × 8 × 3¼ alen): lo, lade og fårehus. 2 døre.

Disse fire længer var alle opført af bindingsværk på kampesten med egeunder- og fyrreoverlømmen, klinede vægge og stråtag. De blev karakteriserede som gamle, men godt vedligeholdt. Stuehuset noget forbedret.

Den femte længe, 4 fag, (10½ × 8 × 3½ alen), var ny og lå vest for gården opført af kampesten og blandet overlømmen. Stråtag, bræddegavl. 2 jernvinduer, 3 døre. Indrettet til svinehus.

I 1876 var der atter vurdering, og det ser ud til, at både den vestre og østre længe var forlænget med hver 1 fag, men større ændringer af bebyggelsen blev påbegyndt efter århundredskiftet. Der blev bygget om, klinede partier i bindingsværket erstattedes af støbte eller murede afsnit.

I 1911 lod Frederik Petersen den vestre længe helt ombygge til tærskelo med cementgulv og stænge samt vognport med jordgulv og stænge. Byggemåden var egebindingsværk på betonfundament og støbte felter. Stråtag. Den ene gavl af brædder, den anden af strå.

Allerede to år efter lod Niels Peter Jørgensen hele gården ombygge.

I vest opførtes et nyt fritliggende grundmuret stuehus med stråtag og overgavl af brædder.

De øvrige bygninger, dels nyopførtes, dels ombyggedes, og kom til at omfatte: Mod nord en ladelænge med gennemkørselsport, tærskelo og stænge. Mod øst en længe til kø-, heste- og svinestalde.

Disse to bygninger af egebindingsværk på betonfundament, vægge dels støbte,

Bestyrerparret Marie og Jens Hansen med børnene Frede og Agnes. Ca. 1918.

Øverst: Stuehuset mod gårdspladsen.

I midten: Kik mod gårdspladsen fra øst.

Nederst: Indkørsel fra Torpevej.

Alle 3 fotos 1983.

dels murede. Stråtag. Mod syd et fritliggende brændsels-, svine- og porthus af bindingsværk på kampesten, overgavle af brædder, stråtag.

Det firlængede gårdanlæg blev anvendt således:

a) Stuehus (14 × 8,3 × 2,7 meter): 6 værelser, 2 gange, køkken, spisekammer og bryggers. Bræddeloft og bræddegulve, dog cementgulv i bryggers og spisekammer.

b) Ladelænge (17 × 8,1 × 2,7 meter): Gennemkørselsport 2 fag, lade 3 fag, loport 2 fag, tærskelo 4 fag. Stænge overallt. Dels betongulve, dels stenbro.

c) Stalde (22 × 8,1 × 2,7 meter): Kostald 5 fag, stalddør 2 fag, hestestald og foderlo 4 fag, svinehus 3 fag. Cementgulve overallt, dog stenbro i hestestalden. Dels stænge, dels bræddeloft.

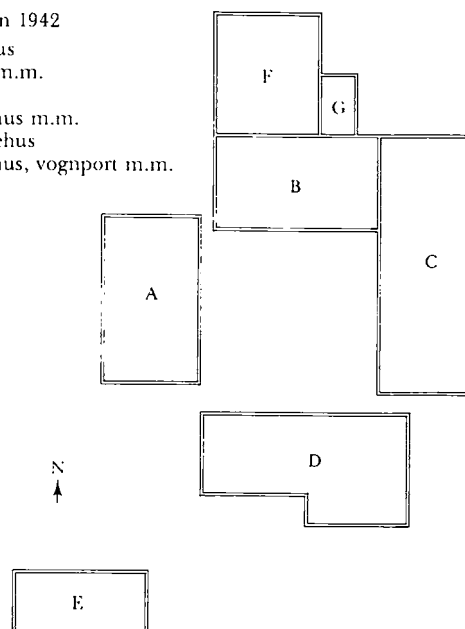
d) Svinehus (21 × 5,3 × 2,1 meter): Svinestald 7 fag, vognport 2 fag, brændselsrum 4 fag, dels cementgulve, dels lergulve.

Kort efter blev der i en del af den sydlige længe indrettet karlekammer og hønsehus, men ellers fungerede dette gårdanlæg i det væsentlige uforandret i de næste 20-25 år. I dette tidsrum forøgedes bygningerne med et fritliggende hønsehus med stænge (11,3 × 5,3 × 2,5 meter), opført af brædder på betonfundament og med stråtag.

Senere i 1980'erne blev der lagt tegltag på stuelængen og asbesttage på udlængerne. Endvidere blev der mod nord tilbygget en lade (10,0 × 9,0 × 5,2 meter) af brædder tækket med plader. Endvidere ombyggedes i 1942 den sydlige længe med 12 tommer hul grundmur af flammede teglsten (dels 17,6 × 7,0 × 3,0 dels 2,5 × 8,8 × 3,0 meter), Cembrittag. Indrettet til karlekammer, vaskehus, kælder, vognport og svinestald. Samtidig tilbyggedes i nord endnu en lade (5,0 × 3,1 × 3,1 meter) af brædder med Cembrittag.

Grundplan 1942

- A. Stuehus
- B. Lade m.m.
- C. Stald
- D. Svinehus m.m.
- E. Hønsehus
- F. Svinehus, vognport m.m.
- G. Lade

Torpevej 5

Matr. nr. 2 a og 2 c Torpe

Ejer 1987: Gårdejer Knud Jacobsen

Fæste (T)
 ...1787... Niels Rasmussen
 ...1801... Peder Nielsen
 01.03.1808 Jens Larsen
 06.09.1845 Lars Jensen, sognefoged
Arvefæste 04.10.1871 (T)
 30.09.1878 Ane Jensen, enke efter L. J.
 22.01.1890 Jens Larsen, sognefoged
 05.07.1902 Niels Pedersen
 06.12.1912 fogedudlægsskøde til
 Lars Peter Jacobsen
Selveje 1919

21.01.1958 skifteudskrift som adk.
 for Anna Margrethe
 Henriette Jacobsen
 26.11.1959 Knud Jacobsen

Til ejendommen hører mtr. nr. 2 c Torpe
 (nu nedlagt), der tidligere havde tilhørt:
Fæste (T)
 01.09.1838 Jens Hansen
Arvefæste (T) 1874
 10.09.1874 Lars Jensen
 Herefter som Torpe 2 a.

1807 frastykket 2 b Torpe og 20.05.1879
 frastykket 2 d og e. Om disse 3 matr. nr. se
 Kastanievej 3 og Torpevej 1.

Bygnings- beskrivelse 1984

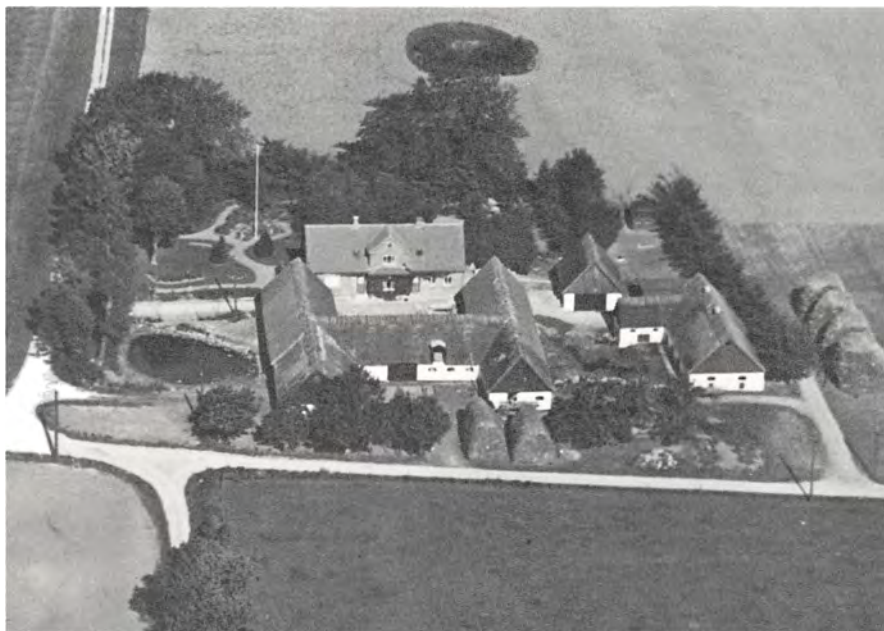
Gårdanlæg bestående af fritliggende øst-
 vest-vendt stuehus og H-formede udlæn-
 ger samt en del fritliggende udbygninger
 med have mod nord og indkørsel fra vest
 langs dam.

Stuehuset i 1½ etage af rødstens grund-
 mur med stor 1-fags ensidig midtrisalit, 2
 symmetrisk anbragte nyere indgangsdøre,
 2- og 3-rammede malede vinduer, have-
 side med 6 regelmæssige vinduesfag, vest-
 gavl med udgang til terrasse med balustra-
 de, åbninger med segmentstik, aftrappet
 hovedgesims omløbende ved gavle med
 ører, tag af cementtagsten, 2 skorstene.

H-formede udlængger i 1 etage, af hvid-
 kalket egebindingværk og berappet
 grundmur/kamp på sorttjæret sokkel, ve-
 stre længe mod gård 9 fag bindingsværk,
 hvori tidligere dørhammer er indsat som
 lodstolpe med inskription: IHS 173?«,
 sorttjærede revleporte og døre, støbejerns
 staldvinduer, trægesims, tag af bølgeeter-

*Øverst på siden: Gården set fra vest. Fra venstre:
 Peter, Knud, Gudrun og Margrethe Jacobsen.
 Ukendt tjenestedreng. Tjenestepigen Marie med
 Inger Jacobsen. Tjenestekarlen Peter Andersen.*

*Nederst: Gårdanlægget set fra syd.
 Luftfoto 1940.*

nit. Tværlænge i syd af samme slags bygning med gavlkvist med lemme. Østlig længe med aftrappet hovedgesims.

I gårdsplads fritliggende motorhus af hvidkalket grundmur, jerndør og fladt betontag.

Øst for stuehus fritliggende udlænge i 1 etage, af hvidkalket og berappet grundmur, i gavl vippeport, gavle klædt med brædder og eternit, heltag af bølgeeternit, indrettet til vognport.

Mod syd ligeledes fritliggende staldlænge i 1 etage, af samme slags bygning, med aftrappet hovedgesims, i den nordre ende påbygget mod vest 4 fag hvidkalket bindingsværk på kampestenssokkel, bræddeklædt gavl med vandbræt, alt med tag af bølgeeternit, indrettet til svinestald.

Bebyggelses-historie

Den ældste foreliggende beskrivelse af denne gård er fra den 2. september 1845, da syns- og taksationsmændene Jacob Jensen, Kullerup, og Søren Bach, Nåby, begge sognefogeder, sammen med forvalter Jensen fra herskabet på Tybjerggaard, mødte frem i anledning af, at gården skulle tilfæstes Lars Jensen, hvis fader Jens Larsen, havde afstået den til ham.

Alt både ude og inde blev grundigt gennemgået, og bygningerne blev beskrevet således:

a) Stuehus i nord, 11 fag, ege- og fyrre-undertømmer, sat i fod, samt fyrre-overtømmer, lægtet overalt. Klinede vægge. Østgavlen muret, vestgavlen dels muret, dels af brædder. Indrettet fra vestre ende: Øverstestue, hvori bræddegulv, 3 fag, 2 kamre og gang 1 fag, dagligstue og sovekammer 3 fag, køkken, hvori er skorsten og bageovn, samt en lille forstue 3 fag, og yderligere 2 kamre 1 fag. Bræddeløfter i hele længen. 10 fag vinduer, alle i træ og alle fastnaglede. 12 hele døre, hvoraf 4 fyldingsdøre.

b) Østre længe, 13 fag. Underdelen opstampet af ler, overdelen af fyrretømmer med lægter. I den nordre ende en halmdukke gavl. Iøvrigt indrettet fra nordre ende således: Tørvehus 2 fag, fårehus 2 fag, portrum 2 fag, hvori port og låge. Endvidere stald 7 fag. Længen havde 1 hel og 6 halve døre.

c) Søndre længe, 10 fag. Ege-under- og fyrre-overtømmer med undtagelse af bjælkerne og et spær. De var af forskellige materialer. Iøvrigt lægtet overalt. Klinede vægge. Fra østre ende indrettet således: Foderlo 2 fag, lo 2 fag, lade 4 fag, portrum 2 fag, hvori port og låge. I længen en hel og en halv dør samt 1 lem. Længen sammenbygget med østre og vestre længe.

Øverst: Nordøstlige hjørne af gårdspladsen.

I midten: Stuehusets facade mod nord.

Nederst: Sydøstlige hjørne af bebyggelsen.

Alle 3 fotos 1923.

d) Vestre længe, 13 fag. Ege-undertømmer, forskelligt overtømmer, lægget overalt. Klinede vægge. I nordre ende en halmdukke gavl, i søndre ende sammenbygget med den søndre længe. Fra nordre ende indrettet således: huggehus 2 fag, lade 5 fag, lo 2 fag, lade 4 fag. 2 hele og 2 halve døre.

Alle bygningerne var tækket med stråtag. Alle døre, porte og lemme var forsynede med fornødent beslag og lukke. Om alle fire længer bemærkedes, at de var i god og brugbar stand uden mangler.

Dog var stråtaget på den østre side af vestre længe noget tyndt på adskillige steder.

Gårdens have var indhegnet, dels med stengærde, dels med jordvolde, tilplantet med forskellige vækster og træer.

Omtrent 15 år senere blev bygningerne igen vurderet, denne gang af brandforsikringen.

Om alle fire bygninger oplystes, at de var gamle, men vel vedligeholdte, samt at stuehuset var betydelig forbedret. Det var blevet udvidet med 2 fag, tilsyneladende ved en sammenbygning med den østre længe, og der var nu lagt bræddegulv i yderligere 2 fag.

I den østre længe var etableret en gennemkørselsport. Den vestre længe var forlænget med 1 fag og rummede lo, lade og stald.

Bygningerne blev opmålt således:

- a) Stuehus, 15 fag ($36 \times 9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen).
- b) Østre længe, 13 fag ($34 \times 9 \times 3\frac{1}{4}$ alen).
- c) Søndre længe, 10 fag ($23\frac{1}{2} \times 8 \times 3\frac{1}{4}$ alen).
- d) Vestre længe, 14 fag ($37 \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen).

Lars Jensen foretog senere flere ombygninger på udlængerne. Det fremgår af en brandforsikrings-taksation i 1868:

- a) Kun stuehuset var uforandret.
- b) Østre længe var udvidet med 1 fag (nu: 14 fag, $37 \times 10 \times 3\frac{1}{4}$ alen) og en del af bindingsværksmurene erstattet med kampestensmur. Længen rummede huggehus, tørvehus, gennemkørselsport, færehus og stald, havde 7 døre og en port.
- c) Søndre længe var nedrevet og genopbygget (nu: 10 fag, $24 \times 12 \times 3\frac{1}{2}$ alen) af ege-under- og fyrre-overtømmer, opmuret af kampesten, indrettet til stald, foderlo og gennemkørselsport. 2 døre, 3 fag vinduer.

d) Vestre længe var stærkt ombygget (nu: 14 fag, $39 \times$ dels $28 \text{ à } 8\frac{1}{2}$, dels $11 \text{ à } 11 \times 3\frac{1}{4}$ alen), ege-undertømmer, kampestensmure. Blandet overtømmer. Indrettet til lo og lade. 3 døre.

På alle fire længer stråtag, dels nyt, dels forbedret.

I 1873 foretoges pany ændringer af den

Øverst: Gårdanlægget set fra sydøst. Luftfoto 1949.

I midten: Den østlige del af bebyggelsen. 1983.

Nederst: Sydøstligste hjørne af bebyggelsen. 1983. (Sammenlign nederste billede på modsatte side).

vestre længe, som derefter ifølge brandforsikringen var på 15 fag, ligesom den nu holdt samme bredde (dybde) i hele længden.

I 1876 blev stuehuset udvidet med 3 fag. Samtidig blev en del af længen fornyet, så der fremstod tre afsnit med forskellig bredde (dybde).

Øst for gården blev i midten af 1890'erne bygget en fritliggende nord-syd-vendt længe af bindingsværk, over- og undertømmer af gran med tavlf af dels brændte sten, dels kampesten. Stråtag. Ved nordre ende blev tilføjet et halvtags-hus, tækket med pap.

Endvidere opførtes en vinkelbygning, ligeledes i bindingsværk, udmuret med kampesten og brændte sten.

Det således udvidede gårdanlæg findes beskrevet i en vurderingsforretning fra 1898, da ejeren, sognefoged Jens Larsen, ønskede at indtræde i »Credittkassen for Landejendomme i Østifterne«:

a) Stuehuset på 18 fag, i alt 45 alen langt, var opdelt således:

8 fag fra 1876, grundmurede (18½ × 12 × 3½ alen), indrettet til øverstestue [?], forstue, børnekammer, havestue med bræddeloft, dagligstue og spisestue med gipslofter og bræddegulve.

10 gamle fag (26½ × dels 11½, dels 9½ × 3½ alen): Folkestue, sovekammer og et værelse med bræddeloft og -gulve. Desuden køkken med komfur, bryggers med indmurede kedler, spisekammer, pige-kammer, pulterkammer og kælder, alt med bræddeloft og til dels stengulve.

b) Østre længe: Kostald med loft og kampestensgulv, gennemkørselsport, kalve- og fårestald, hønsehus med loft og betongulv.

c) Søndre længe: Maskin- og tærskelo, hestestald og foderlo med bræddeloft og kampestensgulv.

d) Vestre længe: Karlekammer med bræddeloft og -gulv, rullestue med bræddeloft og stengulv, tærskelo, gennemkørselsport og lade.

Bygninger udenfor gården:

e) Fritliggende længe (13 × 10 × 3¼ alen): Vognport, materialrum tørvehus, retirade. Ved nordre ende påbygget halvtagshus med paptag (8 × 10 × 3¼ alen).

f) Nord-syd-vendt længe, 9 fag (23 × 8 × 3 alen): Svinestald.

g) Vinkellænge herpå mod vest, 4 fag (8½ × 7 × 3 alen): Svinestald og værksted.

Gårdspladsen og møddingsstedet var stenbrolagt. I og ved gården fandtes to brønde samt en større vanddam med rigeligt og godt vand. Der var have nord og syd for gården, i alt 3 skp.land, hegnet med stakit og levende hegn.

I 1916 blev på gårdspladsen opført et motorhus til en petroleumsmotor. Helstensmur på beton, vindue af marieglas, jerndør.

Den næste udførlige beskrivelse er fra 1918. Heraf fremgår, at der i årenes løb var foretaget almindelig vedligeholdelse og de ændringer, som landbrugsdriften krævede. Opmålingen var nu i meter og anføres her:

a) Stuehus (dels 11,8 × 7,6 × 2,5, dels 7,1 × 7,2 × 2,3, dels 9,5 × 5,5 × 2,3 m.)

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 2 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.	
1787	Niels Rasmussen	55		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer	
	Ane Pedersdatter	67		gift 1. gang, hustru	
	Peder Nielsen	23		søn, national soldat	
	Jens Hansen	16		tk.	
	Margrethe Jørgensdatter	22		tp.	
	Ane Rasmusdatter	6		ultaget barn	
1801	Peder Nielsen	38		gift 1. gang, gårdmand	
	Margrethe Jørgensdatter	38		gift 1. gang, hustru	
	Rasmus Pedersen	2		søn	
	Simon Andersen	31		tk.	
	Jørgen Rasmussen	16		tk.	
	Anne Paulsdatter	16		tp.	
1834	Jens Larsen	57		gårdmand	
	Inger Marie Larsdatter	56		hustru	
	Lars Jensen	24		søn	
	Anders Jensen	15		søn	
	Anders Rasmussen	23		tk.	
	Ane Sophie Pedersdatter	16		tp.	
1840	Jens Larsen	63		gårdmand	
	Inger Marie Larsdatter	63		hustru	
	Lars Jensen	32		søn	
	Anders Jensen	20		søn	
	Niels Hansen	8		plejesøn	
	Kirsten Jensdatter	38		tp.	
	Karen Marie Hansdatter	18		tp.	
	Niels Pedersen	27		tk.	
1845	Jens Larsen	68	H.	gårdmand	
	Inger Larsdatter	68	Holme Olstrup	hustru	
	Lars Jensen	35	H.	søn, bestyrer af gården	
	Ane Jensdatter	26	H.	hustru	
	Jens Larsen	2	H.	søn	
	Anders Jensen	26	H.	tk.	
	Karen Marie Hansdatter	23	H.	tp.	
	Niels Hansen	13	H.	td.	
	Peder Pedersen	19	Sandby	tk.	
	1850	Lars Jensen	40	H.	gårdfæster
Ane Jensdatter		31	Tybjerg	hustru	
Jens Jockum Larsen		7	H.	søn	
Niels Larsen		5	H.	søn	
Anders Jensen		31	H.	tk.	
Johanne Hansdatter		25	H.	tp.	
Hans Christiansen		29	H.	tk.	
Jens Larsen		73	H.	aftægtsmand	
Inger Marie Larsdatter		73	Holme Olstrup	hustru	
1855		Lars Jensen	45	H.	gårdfæster
	Ane Jensdatter	36	H.	hustru	
	Jens Larsen	12	H.	søn	
	Niels Larsen	10	H.	søn	
	Jens Larsen	78	H.	aftægtsmand	
	Anders Jensen	36	H.	tk.	
	Jens Pedersen	21	H.	tk.	
	Jens Pedersen	16	Benløse, Sorø A.	tk.	
		Maren Sophie Hansdatter	16	H.	tp.
	1860	Lars Jensen	50	H.	gårdmand
Ane Jensdatter		41	H.	hustru	
Jens Larsen		17	H.	søn	
Niels Larsen		15	H.	søn	
Anders Jensen		41	H.	tk.	
Johanne Marie Nebel		21	H.	tp.	
Maren Kirstine Jacobsen		15	Tybjerg	tp.	
Jens Larsen		83	H.	enkemand, opholdes af husfaderen	
1870	Lars Jensen	59	H.	gårdmand, sognefoged	
	Ane Jensdatter	50	H.	hustru	
	Jens Jensen Larsen	26	H.	søn	
	Niels Larsen	24	H.	søn	
	Kristian Jørgensen	15	H.	td.	
	Jens Peder Jørgen Pedersen	29	Bringstrup	tk.	

b) Kostald til 24 køer, følbokse med mere (23,5 × 6,4 × 2,3 meter).

c) Hestestald til 5 heste, foder- og tærskelo (15,2 × 6,9 × 2,3 meter).

d) Lade, lo, karlekammer, vognport, hønsehus med mere (23,6 × 7,2 × 2,3 m.)

e) Materialehus (8,2 × 6,4 × 2,0 meter).

f) Svinestald med 5 stier og fodergang (14,5 × 4,8 × 2,1 meter). Betonmur.

g) Svinestald (5,3 × 4,3 × 2,1 meter).

h) Motorhus (3,9 × 2,7 × 2,4 meter).

I 1926 lod Peter Jacobsen det gamle stuehus totalt om- og nybygge. Det blev opmuret af røde teglsten på betonfundament og tækket med cementtagsten. Mod syd tilføjedes et 4,4 meter bredt frontparti. Den ny bygning (17,6 × 7,6 × 2,7 meter) blev kortere og højere end den gamle.

Med gården i forgrunden et kik over det område, hvor Torpe by oprindelig lå samlet. Luftfoto 1954.

Sammenbygningen med den østre længe og en del af denne fjernedes. Derved kom stuehuset til at ligge i fri afstand fra østre og venstre udlænger. Disse forlængedes senere mod syd.

Stuehuset blev indrettet med 5 værelser plus 2 på loftet. Desuden køkken og spisekammer. Alt med bræddegulve. Endvidere 2 gange (entreer) med flisegulve og kælder med støbt gulv under spisekammer.

Af en vurderingsbeskrivelse fra 1931 fremgår, at

b) Østre længe nu var forlænget med 7,8 meter,

d) Vestre længe forlænget med 10,6 meter og på dette stykke gjort 1,1 meter bredere. I længen var nyindrettet garage og værksted.

De to forlængelser var udført i grundmur.

Det fremgår også, at

f) det fritliggende svinehus var forlænget med 3,5 meter og gjort 3,5 meter bredere. Dels støbte mure, dels grundmur. Der var nu plads til 16 svinestier.

Alle gårdens udlænger var tækket med strå.

Bebyggelsen var iøvrigt forøget med:

i) Fritliggende hønsehus (7,5 × 5,0 × 2,0 meter), opført af brædder på betonfundament med halvtæg af plader.

Næste beskrivelse stammer fra 1940, hvorfra der af flere forandringer kan nævnes: indretning af badeværelse og WC i stuehus, ny grundmur og anbringelse af jernbjælker med raftelofter og lerlag i staldbygningerne, ligesom der var installeret automatisk vandværk på gården.

Samtidig kunne noteres, at motorhuset var taget i brug som værktøjsrum, og at der var nybygget:

j) Fritliggende svinehus (7,0 × 4,25 × 2,0 meter) af brædder med asbesttag.

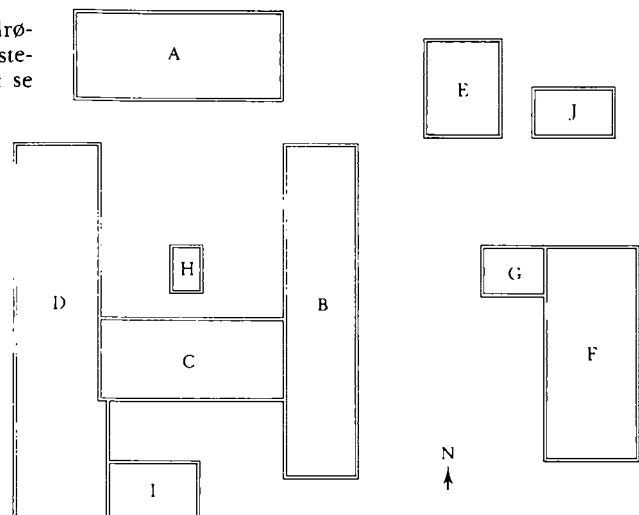
k) Kyllingehus (4,0 × 2,25 × 2,0 meter) af brædder med paptæg.

1880	Ane Jensen	60	H.	enke, gårdejerinde
	Jens Jochum Larsen	36	H.	gårdbestyrer, sognefoged
	Hanne Marie f. Sørensen	25	Skelby	hustru
	Inger Marie Christine Larsen	2	H.	datter
	Laura Margrethe Ane Larsen	u. 1	H.	datter
	Hans Hansen	59	H.	tk.
	Jens Pedersen	40	Bringstrup	tk.
	Ellen Kirstine Nielsen	21	Skelby	tp.
1890	Jens Larsen	46	H.	gårdejer
	Hanne Marie f. Sørensen	34	Skelby	hustru
	Inger Marie Kirsten Larsen	12	H.	datter
	Laura Margrethe Ane Larsen	10	H.	datter
	Lars Peder Larsen	6	H.	søn
	Jens Pedersen	50	Bringstrup	tk.
	Peder Frederik Pedersen	17	H.	tk.
	Karen Marie Pedersen	20	H.	tp.
1901	Jens Larsen	17.11.1843	H.	gårdejer
	Hanne Larsen	27.10.1855	Skelby	hustru
	Laura Margrethe Larsen	30.07.1879	H.	datter
	Lars Peder Larsen	12.09.1883	H.	tk.
	Jens Pedersen	28.05.1839	Bringstrup	tk.
1906	Niels Petersen	14.05.1870		gårdejer
	Birthe Kirstine Larsen	18.02.1869		hustru
	Mary Kristine Petersen	03.04.1903		datter
	Gerda Hansine Petersen	21.09.1905		datter
	Julius Nielsen	04.11.1889		tk.
	Alfred Georg Nielsen	27.06.1888		tk.
	Maren Kirstine Hansen	12.01.1888		tp.
	Sadie Sevilla Andersson	10.09.1890		tp.

Folketælling vedrørende nedlagt fæstehus mtr. nr.: 2 c se side 250.

Grundplan 1940

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Hestestald og lo
- D. Lade, lo m.m.
- E. Redskabsrum
- F. Svinehus
- G. Svinehus
- H. Materialrum
- I. Hønsehus
- J. Svinehus
- K. Kyllingehus

K

Torpevej 6

Matr. nr. 4 g Torpe (tidligere Sognefogedgården)

Ejer 1987: Boghandlermedhjælper Birgit Mette Larsen

Fæste (T)

...1901... Peter Rasmus Petersen,
murersvend

Arvefæste 09.02.1918 (T)

Selveje 1919

18.05.1934 Aage Petersen, murer

23.05.1973 skifteattest som adk. for
Birgit Larsen, f. Nielsen

Den nuværende bebyggelse er ombyggede rester af den daværende sognefogedgårds stuehus.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af øst-vest-vendt hovedlænge med siden mod vejen, på forsiden en udbygning midtfor, på bagsiden sidelænge mod vest med stråtag og krage-træer, beliggende på stor græsklædt grund med frugttræer og køkkenhave mod vejen.

Frastykket matr. nr. 4 a Torpe (Torpevej 1), der indtil 1892 lå på dette sted. Derefter blev en del af bygningerne nedbrudt og en ny gård opført på matr. nr. 4 a, 2 d og e (Torpevej 1).

Hovedlængen: bindingsværk tildels udskiftet med grundmur, dog på bagsiden er spor af bindingsværk og gennemstukne loftbjælker, ellers med revledøre, brunbejse 2-, 3- og 4-rammede opsprossede vinduer med thermoruder, fjællegavl mod øst og 1 skorstenspipe.

Udbygning af sorttjæret egebindingsværk på sydsten.

Udlængen: af grundmur på støbt sokkel, med revledøre, støbejernsaldvinduer og fjællegavl samt nedgang til en lille kælder under hovedlængen.

Bebyggelses- historie

Bygningerne er stærkt forandrede rester fra gård nr. 4, hvis bebyggelse, kaldet »Sognefogedgaarden« efter Herlufmagledegnen, sognefoged og gårdfæster Mikkel Rasmussen, oprindelig lå her.

Omkring 1890 blev en ny gård opført på marken (nu: Torpevej 1, »Dyssehøj«). Tilbage på den gamle tomt blev kun rester af stuelængen og af en sidelænge. Beskrivelse af den oprindelige bebyggelse på stedet findes under afsnittet »Sådan byggede de...« foran i denne bog.

Resterne af gårdanlægget blev indrettet til beboelse for 2 familier. Den første beskrivelse er fra 1917:

a) Hovedlængen (23,5 × 5,1 × 2,2 meter) plus et frontparti (2,6 × 4,8 × 2,2 meter) mod nord, hvor den gamle gårds bageovn havde stået.

I den ene lejlighed: 2 stuer og gang med bræddegulve samt 1 stue med fliser.

I den anden lejlighed: 1 stue med bræd-

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra sydøst. 1922.

Til venstre: Ejendommen set fra samme vinkel. Luftfoto 1949.

*På modstående side øverst:
Facaden fotograferet 1923.
Nederst: 1960 (luftfoto) og 1983.*

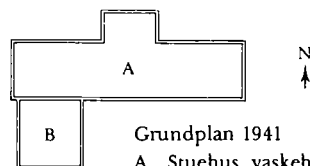

degulv og 1 stue samt køkken og spisekammer med flisegulv.

Desuden i denne længe: Vaskehus med stenbro, hønse- og tørvehus med lergulve. I hele længen bræddeloft overalt.

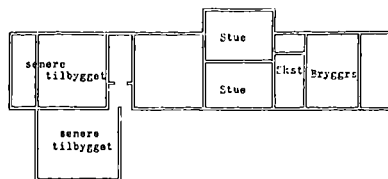
b) Sidelænge mod syd (5,6 × 5,7 × 2,2 meter): Del af førstnævnte lejlighed med køkken, spisekammer og hønsehus med bræddeloft og betongulve. Endvidere 2 fag med lergulv til brændselsrum.

Hele bebyggelsen bindingsværk på kampesten med stråtag.

Grundplan 1941

A. Stuehus, vaskehus og brændselsrum
B. Svinehus, hønsehus og W.C.

En del af det gamle stuehus med til- og ombygning blev efter gårdens flytning indrettet til bolig for 2 familier. Skitse af H. Zangenberg 1921.

En senere beskrivelse fra 1941 viser, at ejendommen i de mellemliggende år var blevet ombygget, og rumindretningen ændret:

a) Hovedlængen (forkortet 4 meter), nu dels grundmur, dels bindingsværk: 3 værelser, køkken og gang med bræddegulve. Vaskehus, gang og brændselsrum med betongulve. Bræddeloft.

b) Sidelængen, nu grundmur: Svinehus, hønsehus, retirade. Betongulve og stænge. Hele bebyggelsen med stråtag.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 4 g (gammelt stuehus til 4 a)

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1901	Anders Povlsen Sofie Povlsen	21.12.1821 12.06.1856	Tybjerg H.	alderdomsunderstøttet hustru
----	Peder Rasmus Pedersen Maren Pedersen Elisabeth Pedersen Henry Pedersen Axel Pedersen	18.09.1876 11.01.1868 21.02.1897 22.09.1898 18.10.1900	Korsør H. H. H. H.	murer hustru datter søn søn
1906	Peter Petersen Maren Petersen Elisabeth Petersen Henry Petersen Axel Petersen Aage Petersen Ingrid Petersen	18.09.1876 11.01.1868 21.02.1897 22.09.1898 18.10.1900 24.01.1903 24.06.1905		murersvend hustru datter søn søn søn datter
----	Anders Poulsen Sophie Poulsen	21.12.1821 15.08.1857		alderdomsunderstøttet hustru

Niels og Karen Sofie Hansen
fotograferet foran deres hus i
begyndelsen af 1900-tallet.

De to ovennævnte huslodder blev arvefæste (T) 1871 og frasolgt 12.06.1912 (se Næstvedvej 64 og Hovvejen 4).

Bygnings- beskrivelse 1984

Beboelseshus, beliggende i en have, omgivet af hæk og levende hegn, opført efter en brand af gule mursten, cementpudset sokkel, rammedøre, brunbejsede 2-rammede vinduer, udhængende bølgeeternit-tag og 1 skorsten. Gavlen er tilbygget et halvtags skræddeskur og i haven er opført et drivhus.

Bebyggelses- historie

Som det fremgår af matrikelkortet fra 1784 lå der 6 fæstehuse under Tybjerggaard i Torpe by. Der havde ligget endnu et (nr. 11), men det var forsvundet. I løbet af det næste halve århundrede forsvandt de øvrige med undtagelse af mtr. nr. 8, som her beskrives. Fem fæstehuse havde ved udskiftningen fået tillagt små spredte jordlodder ude på den yderste del af byens mark, svære at dyrke så langt fra bebyggelsen. Dette mønster ændredes i tidens løb ved udflytninger, sammenlægninger og mageskifter.

Der findes ikke nogen tidlig beskrivelse af hus nr. 8, men den 27. januar 1869 blev det indtegnet i »Landbygningernes almindelige Brandforsikring« og beskrevet som

Sydøstlige hjørne af bebyggelsen.
Ca. 1960.

Torpevej 8

Matr. nr. 8 c Torpe

Ejer 1987: Montør Hans Jørgen Petersen

<i>Fæste (T)</i>	27.06.1983	Hans Jørgen Petersen
12.12.1776	Heinrich Jensen	
01.12.1812	Jens Andersen	Huset nedbrændt 25. september 1961, genopført i ny stil.
10.10.1850	Hans Jensen	
<i>Arvefæste 04.10.1871 (T)</i>		
21.02.1880	Karen Marie Hansdatter, enke efter H. J	Til ejendommen blev ca. 1860 henlagt mtr. nr. 10 a og 10 c på Torpe mark (nu ved Toftehøj). Det var huslodder til fæstehuset på mtr. nr. 10. Selve fæstehuset eller tomten deraf blev som mtr. nr. 10 b tillagt gård nr. 3 (Torpevej 10).
23.06.1904	Karen Sofie Hansen	Tidligere husfæstere (T) på stedet havde været:
<i>Selveje 1919</i>		
16.11.1937	arveudlægsskøde til Jensigine Hansen, sypige	
01.12.1950	skifteudskrift som adk. for Kristine Marie Dorthea Jacobsen, f. Hansen	
28.12.1950	Peter Jacobsen	03.05.1792 Hans Christensen
30.11.1957	Eggert Langkjær	...1819... Anders Madsen
01.03.1960	fogedudlægsskøde til Knud Jacobsen	10.10.1850 Peder Andersen
		Se iøvrigt Toftehøj 5.

Karen Sofie Hansen og datteren Jensine foran huset ca. 1910.

Omkring 1860 blev fæstehus nr. 10 nedlagt, og dettes jordlodder på udmarken tillagt denne ejendom. Der blev brug for mere rum til husdyr og avl.

I 1872 lod Hans Jensen længen udvide med 3 fag samt i vinkel ved den østre ende tilbygge 2 fag, som i 1877 øgedes til 6 fag (nu ialt $15 \times 7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ alen).

Ifølge en beskrivelse fra 1920 var bygningerne indrettet således:

a) Stuehus ($19 \times 4,7 \times 2,1$ meter): 3 værelser med bræddegulve. Køkken, spisekammer og gang med betongulv. Bræddelofter overalt. Endvidere 2 rum til brændsel med lergulv og stænge.

gammelt, men godt vedligeholdt, bestående af en øst-vest-ventt længe på 11 fag ($29\frac{1}{4} \times 7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen) af blandet over- og undertømmer, klinede vægge og stråtag. Der var loft over de fem fag, skorsten af råsten, $5\frac{1}{2}$ fag vinduer, 7 døre. Indrettet til beboelse, lo, stald og tørvehus.

*Sypigen i Torpe
Jensine Hansen*

*Nybygning efter branden i
1961. Fotograferet 1983.*

Have og bebyggelse set fra nordvest ca. 1960.

b) Sidelænge (9,7 × 5 × 2 meter): Heste- og kostald med stenbro, lo med lergulv. Stænge overalt.

Det hele bindingsværk på kampesten. Overgavle dels af brædder, dels spån. Stråtag.

I 1912 var jordtilliggendet på udmarken blevet frasolgt, og i 1927 blev sidelængen forkortet med 5,5 meter. Den fungerede nu som hønseshus i 2 rum.

Bindingsværksmurene i stuehuset blev i 1940'erne forstærket med en indvendig mur af brændte sten på kant, og der installeredes elektricitet.

Den delvis over 100 år gamle bebyggelse fik stadig betegnelsen »godt vedligeholdt«.

Den 25. september 1961 nedbrændte den totalt.

I området mellem Torpevej 8 (yderst til venstre), Torpevej 5 (nederst i billedet) og Torpevej 6 (midt i billedet) lå i slutningen af 1700-tallet foruden to gårde også mtr. nr. 2 c, 6, 7, 9, 10 og 11 som leje- eller fæstehuse uden jord, alle senere udflyttet eller forsvundet.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 8 c

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Henrich Jensen	57		gift 1. gang, husmand
	Maren Hansdatter	67		gift 2. gang, hustru
	Ane Margrethe Nielsdatter	4		iltaget barn
1801	Hendrich Jensen	72		gift 1. gang, husmand med jord
	Maren Hansdatter	80		gift 2. gang, hustru
1834	Jens Andersen	56		husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Pedersdatter	55		hustru
	Hans Jensen	14		søn
1840	Jens Andersen	63		husmand, lever af sin jordlod
	Marie Pedersdatter	62		hustru
1845	Jens Andersen	68	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Marie Pedersdatter	67	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Hans Jensen	25	H.	søn, daglejer
1850	Hans Jensen	30	H.	husmand, daglejer
	Karen Marie Hansdatter	28	H.	hustru
	Karen Sophie Hansdatter	3	H.	datter
	Jens Andersen	73	H.	aftægtsmand
	Marie Pedersdatter	71	Gunderslev	hustru
1855	Hans Jensen	35	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Marie Hansdatter	33	H.	hustru
1860	Karen Kirstine Hansen	8	H.	datter
	Hans Jensen	40	H.	husmand, lever af sin jordlod
1860	Karen Marie Hansdatter	38	H.	hustru
	Karen Sophie Hansen	13	H.	datter
1870	Hans Jensen	49	H.	husmand og jordbruger
	Karen Marie Hansdatter	47	H.	hustru
----	Niels Hansen	32	H.	arbejdsmand
	Karen Sofie Hansen	22	H.	hustru
	Jens Hansen	u. 1	H.	søn
	Marie Davidsdatter	65	Tybjerg	enke, berøvet forstanden, forsørges af fattigvæsenet
1880	Hans Jensen	59	H.	husmand
	Karen Marie Hansdatter	57	H.	hustru
----	Niels Hansen	43	H.	arbejdsmand
	Karen Sophie f. Hansen	32	H.	hustru
	Jens Hansen	10	H.	søn
	Hans Peter Hansen	7	H.	søn
	Kirstine Marie Dorthea Hansen	2	H.	datter
1890	Karen Marie Hansdatter	67	H.	enke, husejerske
	Niels Hansen	53	H.	bestyrer
	Karen Sofie Hansen	42	H.	hustru
	Christine Marie Dorthea Hansen	12	H.	datter
	Jensine Hansen	8	H.	datter
1901	Jens Hansen	2	H.	søn
	Karen Marie Hansen	27.08.1822	H.	enke, husejerske
1906	Niels Hansen	16.12.1836	H.	bestyrer
	Karen Sofie Hansen	03.03.1847	H.	hustru
	Jensine Hansen	22.06.1881	H.	datter, sy pige

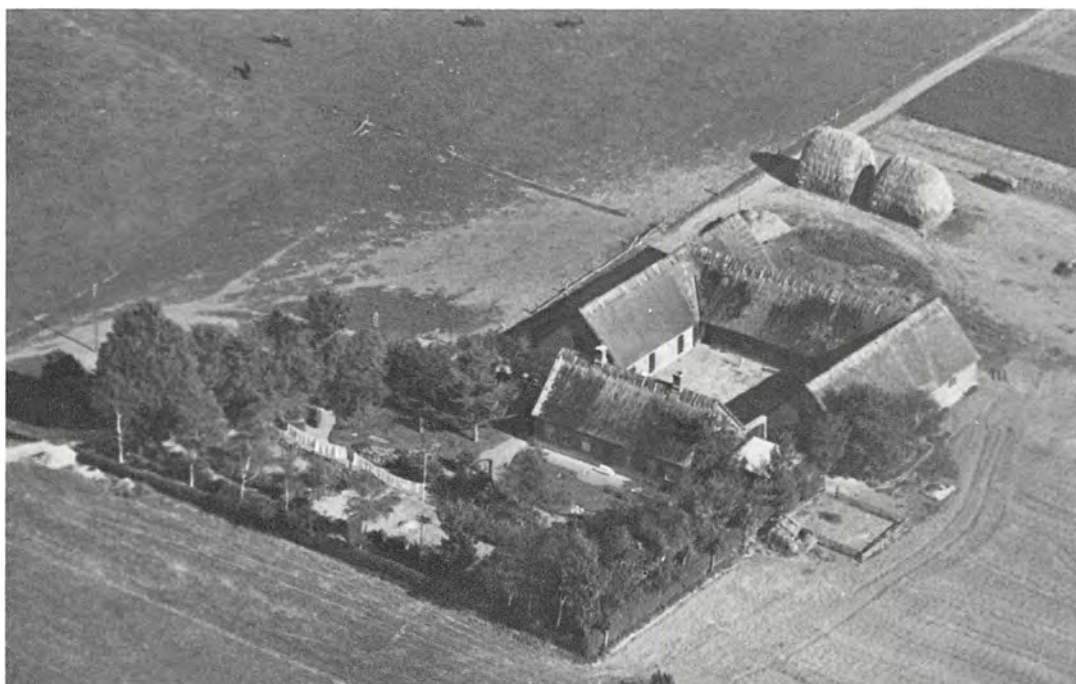

Torpevej 10

Matr. nr. 3 a, 6 b, 7 b, 9 b, 10 b og 11 Torpe

Ejer 1987: Avlsleder Poul Jensen (Roshavegaard)

	<i>Fæste (T)</i>			
...1782	Peder Nielsen	02.02.1918	Karen Marie, f. Holgersen, enke efter M. S.	Gården nedbrændt 9. november 1829 sammen med gård nr. 1 og to huse, nr. 6 og nr. 7. Udflyttet og genopført 1830. Brændt igen 1903.
07.12.1782	Søren Christophersen		<i>Selveje 1919</i>	
06.08.1827	Søren Madsen	15.07.1939	Niels Peter Sørensen	Mtr. nr. 6 b, 7 b, 9 b, 10 b og 11 blev ved ud- skiftningen udmatrikuleret som huslod- der i Torpe by.
	<i>Arvefæste 1873 (T)</i>	01.06.1942	Johannes Jørgensen	
22.07.1864	Ellen Rasmusdatter, enke efter S. M.	14.09.1972	Poul Jensen og Georg Jensen	
19.12.1894	Mads Sørensen	06.05.1976	Poul Jensen	

Øverst på siden: Gården-
lægget fotograferet fra
luften set fra sydvest mod
Hækkerup og Tybjerg.
1954.

Nederst: Luftfoto fra samme
vinkel. 1940.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, bestående af fritliggende stuehus, 3 sammenbyggede længer og et fritliggende maskinhus, ved indkørslen en mindre dam.

Stuehuset: 1½ etage, grundmur af røde tegl, sokkel af tilhugne kampesten med ryggede fuger, åbninger med segmentstik, nyere størruede tophængte grønmaledede vinduer, mod gård 2 symmetrisk anbragte indgangsdøre over trapper, over døre nyere halvtag af plastikbølgeplader, nyere fyldingsdøre med sideglasparti, mod haven tilbygget nyere veranda, savsnitshovedgesims, tag af røde vingetegl med 2 nyere tagvinduer, og på havesiden krydsfinerklædt gavlkvist over 2 fag, 2 skorstene.

Sydlig side-længde til vognport og stald: 1 etage, grundmur, røde tegl på kampestenssokkel, støbejernstaldvinduer, aftrappet hovedgesims, tag af bølgeeternit, forbundet med stuehuset ved mur med dør.

Tværlængden mod øst til stald: samme slags bygning, med 1 port og støbejernstaldvinduer.

Nordlige side-længde til værelser: samme slags bygning med nyere 1-rammede grønbejsede vinduer og 1 revledør.

Fritliggende halbygning (maskinhus) i 1 etage: vægge af profilerede stålplader, skydeporte for begge ender, tag af sort bølgeeternit med stort udhæng.

Fritliggende bygning ved indkørsel og dam: 1 etage, grundmur af gule tegl på støbt sokkel, 1 port og støbejernstaldvinduer, heltag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

Ved den store ildebrand i Torpe by den 9. november 1829 nedbrændte også gård nr. 3. Den blev nyopført på marken som et sammenbygget firlænget gårdanlæg.

Der er ikke fundet oplysninger om den tidligere bebyggelse, og den nye er først beskrevet i en brandtaksation fra 1868:

a) Stuehus i nord, 11 fag (27½ × 8½ × 3½ alen). Ege-undertømmer udvendig og i skillerum og fyrre-overtømmer. Dels klinede, dels murede tavl. Den ene overgavl muret, den anden af brædder. Bræddeløfter overalt, bræddegulv i 4½ fag, 1 skorsten og 1 bageovn (udbygget mod nord) af rå sten. 16 fag vinduer med dels store, dels små ruder. 3 fyldingsdøre. 8 glatte døre.

b) Østre længe, 11 fag (30¾ × 8½ × 3½ alen): Pige-kammer, tørvehus, lade og lo. Loft over 2 fag. 1 fag vinduer, 2 døre.

c) Søndre længe, 17 fag (46½ × 8½ × 3½ alen): Lo, gennemkørselsport, lade, foderlo, heste- og kostald. 5 døre, 1 port.

d) Vestre længe, 9 fag (25 × 8½ × 3½ alen): Karlekammer, hølade, fårehus og gennemkørselsport. 3 døre og 1 port.

De tre udlænger var opført i bindings-

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr. 3 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.	
1787	Søren Christophersen	28		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer	
	Maren Hansdatter	24		gift 1. gang, hustru	
	Christopher Sørensen	3		søn	
	Karen Sørensdatter	2		datter	
	Søren Povelsen	24		tk.	
	Sidse Pedersdatter	16		tp.	
1801	Søren Christophersen	47		gift 1. gang, bonde og gårdbeboer	
	Maren Hansdatter	40		gift 1. gang, hustru	
	Christopher Sørensen	17		søn	
	Karen Sørensdatter	15		datter	
	Margrethe Sørensdatter	11		datter	
	Birte Sørensdatter	9		datter	
	Kirsten Sørensdatter	7		datter	
	Anna Sørensdatter	5		datter	
	Hans Sørensen	3		søn	
	Søren Hansen	27		tk.	
1834	Søren Madsen	39		gårdmand	
	Kirsten Sørensdatter	40		hustru	
	Hans Sørensen	9		søn	
	Lars Sørensen	7		søn	
	Ane Margrethe Sørensdatter	5		datter	
	Karen Marie Sørensdatter	3		datter	
	Anders Madsen	18		tk.	
	Kirsten Mathiasdatter	18		tp.	
	Maren Hansdatter	71		enke, husmoderens moder, der forsørges af husfaderen	
	1840	Søren Hansen	46		gårdmand
Kirsten Sørensdatter		47		hustru	
Hans Sørensen		15		søn	
Lars Sørensen		13		søn	
Ane Margrethe Sørensdatter		11		datter	
Karen Marie Sørensdatter		9		datter	
Maren Hansdatter		77		enke, aftægtskone, inderste tk.	
Anders Rasmussen		29		tk.	
Marie Hansdatter		22		tp.	
Jens Madsen		18		tk.	
1845	Søren Madsen	49	Skelby	gårdmand	
	Ellen Rasmusdatter	29	H.	hustru	
	Hans Sørensen	20	H.	søn	
	Lars Sørensen	18	H.	søn	
	Ane Margrethe Sørensdatter	15	H.	datter	
	Karen Marie Sørensdatter	13	H.	datter	
	Kirsten Jensdatter	41	H.	tp.	
	Maren Sørensdatter (!)	81	Tybjerg	enke, aftægtskone	
	1850	Søren Madsen	55	Skelby	gårdfæster
		Ellen Rasmusdatter	35	H.	hustru
Lars Sørensen		23	H.	søn	
Kirsten Marie Sørensdatter		5	H.	datter	
Mads Sørensen		3	H.	søn	
Ane Marie Hansdatter		22	H.	tp.	
Maren Sophie Jacobsdatter		15	H.	tp.	
Peder Jensen		17	Tybjerg	tk.	
Peder Nielsen		16	Teestrup	tk.	
1855		Søren Madsen	60	Skelby	gårdfæster
	Ellen Rasmusdatter	40	H.	hustru	
	Kirsten Marie Sørensdatter	10	H.	datter	
	Mads Sørensen	8	H.	søn	
	Rasmus Sørensen	5	H.	søn	
	Niels Sørensen	2	H.	søn	
	Jens Hansen	20	Tybjerg	tk.	
	Christian Hansen	19	H.	tk.	
	Maren Sophie Jacobsdatter	20	H.	tp.	
	Karen Sophie Pedersdatter	19	Tybjerg	tp.	
1860	Søren Madsen	65	Skelby	gårdmand	
	Ellen Rasmusdatter	45	H.	hustru	
	Kirsten Marie Sørensdatter	14	H.	datter	
	Mads Sørensen	12	H.	søn	
	Rasmus Sørensen	10	H.	søn	
	Niels Sørensen	7	H.	søn	
	Karen Kirstine Sørensen	3	H.	datter	
	Lars Sørensen	33	H.	tk.	
	Ane Sophie Nielsdatter	20	H.	tp.	
	Jens Andersen	18	H.	tk.	
Jens Andersen	15	H.	td.		

Familien Sørensen samlet i haven, antagelig engang omkring 1920: Marie, Peter, Elna (senere gift med forsamlingshusvært Henning Mathiesen), Valborg (senere gift med murermester Aage Nielsen, Herlufmagle). De to siddende piger kendes ikke.

værk af ege-undertømmer udvendig og indvendig og fyrre-overtømmer. Klinede vægge. Alle længer bar stråtag. Hele bygningen betegnedes som gammel, men meget godt vedligeholdt, stuehuset en del forbedret [siden opførelsen].

Det bemærkedes, at i søndre længe var installeret tærskværk og hakkelsesmaskine. I 1874 blev nord for gården opført en lo- og ladelænge, 6 fag (16¾ × 10¾ × 3¼ alen) og syd for gården en svinestald, 4 fag (13 × 9 × 3¼ alen). Begge fritliggende. Bindingsværk med stråtag.

Herover: Til højre i billedet ses, hvorledes byggestilen er gennemført, også ved de forbindende portåbninger mellem længerne.

Nederst på siden: Stuehusets vestside 1983 fra næsten samme vinkel som øverst på siden. Ved verandaen sidder Lene og Kirsten Jensen med hunden Mulle.

I sommeren 1903 nedbrændte gården og Mads Sørensen lod gården genopbygge i helt ny stil.

Et nyt fritliggende stuehus, 11 fag (26 × 14 × 4½ alen) blev placeret i vest. Øst herfor opførtes 3 sammenbyggede udlænger. I nord: Stald, 14 fag (35 × 14 × 4 alen), i

1870	Ellen Rasmussen	54	H.	gårdfæster og jordbruger
	Mads Sørensen	32	H.	søn
	Rasmus Sørensen	19	H.	søn
	Niels Sørensen	16	H.	søn
	Kirsten Marie Sørensen	24	H.	datter
	Karen Kirstine Sørensen	12	H.	datter
	Birthe Marie Stur	14	H.	tp.
	Anders Nielsen	19	Rislev	tk.
1880	Ellen f. Rasmusdatter	64	H.	enke, gårdejerse
	Mads Sørensen	32	H.	gårdbestyrer
	Rasmus Sørensen	29	H.	søn
	Niels Sørensen	26	H.	søn
	Karen Kirstine Sørensen	21	H.	datter
	Christen Peter Larsen	15	H.	td.
	Ane Kirstine Nielsen	14	København	tp.
1890	Ellen Rasmusdatter	74	H.	enke, gårdejerse
	Mads Sørensen	42	H.	bestyrer
	Mette Sofie Olsen	23	Toksværd	tp.
	Peter Vilhelm Hansen	16	Tybjerg	tk.
1901	Mads Sørensen	29.01.1848	H.	gårdejer
	Marie Sørensen	15.03.1873	Glumsø	hustru
	Lars Peter Sørensen	16.10.1895	H.	søn
	Niels Peter Sørensen	06.05.1896	H.	søn
	Elna Sørensen	20.09.1898	H.	datter
	Valborg Margrethe Sørensen	14.11.1900	H.	datter
	Jens Peter Pedersen	14.06.1878	Tybjerg	tk.
	Ane Dorthe Pedersen	04.04.1882	Estvad, Ringkøb. A.	tp.
1906	Mads Sørensen	29.01.1848	H.	gårdejer
	Marie Sørensen	15.03.1873	H.	hustru
	Lars Peter Sørensen	16.11.1895	H.	søn
	Niels Peter Sørensen	06.05.1896	H.	søn
	Elna Sørensen	20.09.1898	H.	datter
	Valborg Sørensen	14.11.1900	H.	datter

stænge. Vognport med betongulv og bræddeloft.

Gårdspladsen kunne aflukkes, idet der mellem stuehuset og udlængerne i nord og syd var anbragt portpartier med murede piller og buer.

På gårdspladsen brønd med jernpumpe.

En beskrivelse fra 1941 viser, at der indtil da ikke var sket væsentlige ændringer, bortset fra, hvad almindelig vedligeholdelse og landbrugsdriften havde medført:

På stuehuset var lagt tegltag.

I den sydlige længe var indrettet maskinrum, retirade og hønsehus med betongulve. Syd for stuehuset var opført:

e) Brændselsskur (5,5 × 4,0 × 2,5 meter). Betonsokkel, vægge af strå, senere erstattet af plader. Halvtag af pandeplader.

øst: Stald, gennemkørselsport, 10 fag (25 × 14 × 4 alen), i syd: Lo, lade, 14 fag (35 × 14 × 4 alen).

Alle fire længer opførtes på 35-50 centimeters kampestenssokkel med 12 tommer hulmur af røde teglsten og fuget udvendig. Stråtag.

Om dette for sin tid meget stilrene og markante gårdanlæg findes enkeltheder i en beskrivelse fra 1918:

a) Stuehus (16,4 × 8,8 × 2,8 meter): 5 værelser, pigeværelse og en gang med bræddegulve, køkken, spisekammer, vaskeskehus (bryggers) og køkkengang med betongulve.

Pudsede lofter overalt. Under pigeværelset en kælder med betongulv.

b) Nordre længe (22,2 × 8,8 × 2,5 meter): Svinestald i 5 rum, fodergang, murede skillerum. 2 brændselsrum, roehus og en foderlo. Alle gulve af beton. Desuden hestestald med stenbro i cement. Bræddeloft i hele længden.

c) Østre længe (15,7 × 8,8 × 2,5 meter): Kostalde med stenbro i cement, betongrybber og fodergange. Stænge over det hele.

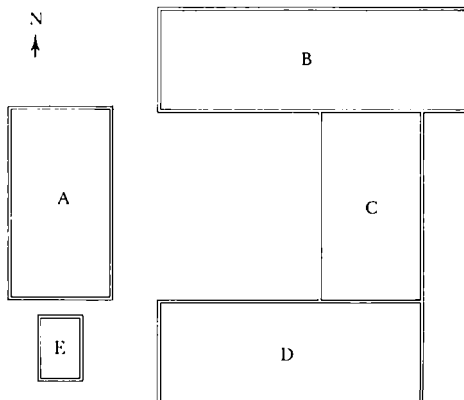
d) Søndre længe (22,2 × 8,8 × 2,5 meter): Tærskelo og lade med betongulv og

Øverst: Stuehusets facade mod gårdspladsen.

34m

I midten: Nordøstlige hjørne af bebyggelsen.

Nederst: Udvendig side af staldbygningen.

Grundplan 1953

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Stald og lade
- D. Lade
- E. Brændsel
- F. Hønsehus og maskiner

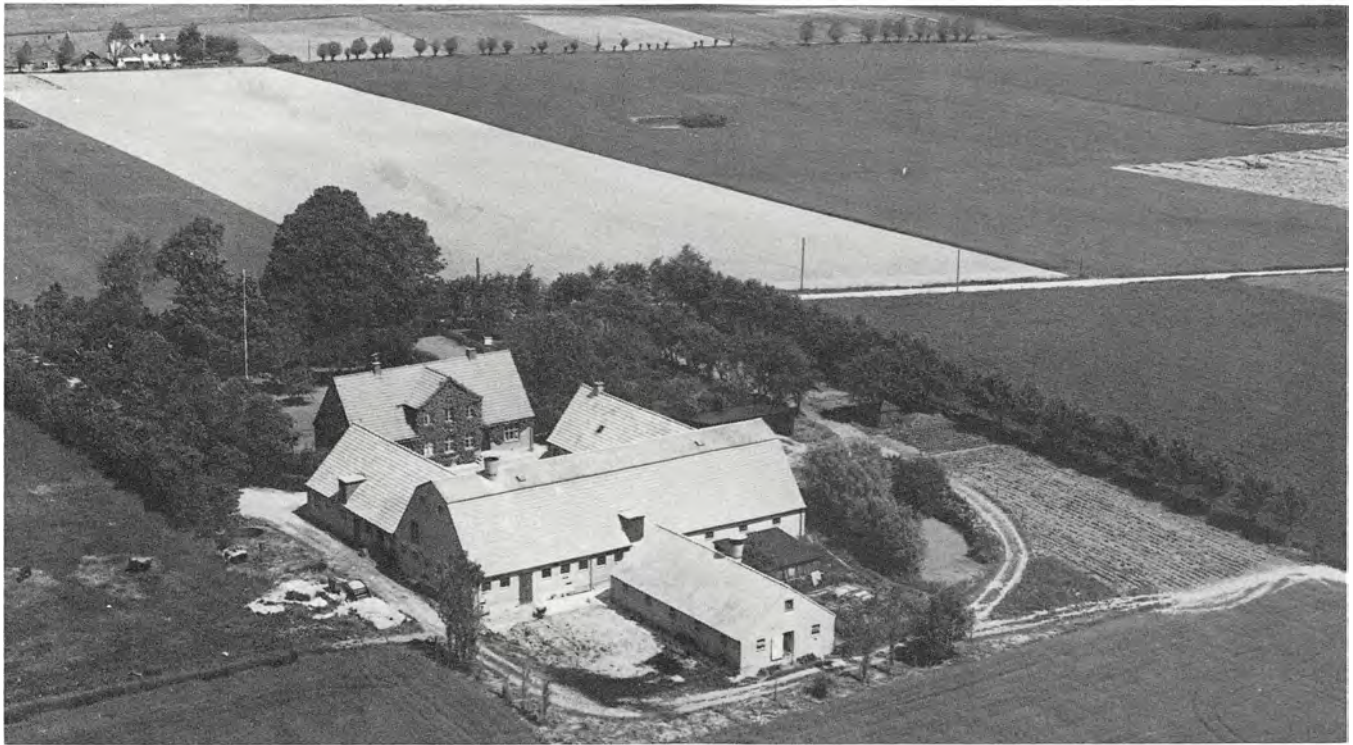
I løbet af 1940'erne skete igen forskellige ændringer. Det noteredes i en vurdering fra 1953, at i stuehuset var installeret WC med Terasso og indrettet 2 værelser på loftet.

På de tre sammenbyggede udlænger var lagt tag af asbestplader.

I den nordre længe var indrettet malke-maskinrum, i den søndre længe et kværnrør og desuden opsat to tagkviste med asbesttag. Endvidere var nord for gården opført:

f) Hønse- og maskinhus (12,2 × 6,3 × 2,4 meter) af ½-stensmur med piller på betonsokkel. Betongulve. Fladt tag af asbestplader.

Torpevej 14

Matr. nr. 1 a, 1 e, 2 f, 3 c, 4 e og 5 e Torpe
Ejer 1987: Gårdejer Lene Margit Andersen

Fæste (T)

...1787... Anders Knudsen
01.09.1795 Ole Andersen
27.06.1825 Anders Olsen

Arvefæste 1868 (T)

28.07.1868 Lars Christensen Andersen
04.01.1916 Hans Andersen

Selveje 1919

05.02.1941 Lars Peter Andersen
28.03.1977 Lene Margit Andersen

Gården nedbrændt 9. november 1829 sammen med gård nr. 3 og to huse, nr. 6 og 7. Udflyttet og genopført 1830. Påny nedbrændt 24. juni 1934.

Mtr. nr. 1 e, 2 f, 3 c, 4 c og 5 c Torpe er moselodder, der ved udskiftningen blev tillagt gårdene i Torpe by.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg med landbrug, anlagt med prydhave mod vejen og indkørsel af vestlig allé, bestående af en fritliggende øst-vest-vestvendt hovedbygning og tre avlslænger om gårdspladsen, en udlænge mod syd, en tilbygning mod vest og et bræddeskur mod øst ved en tilgroet vanding.

Øverst på siden: Gårdanlægget set fra sydvest. Luffoto 1954.

I midten: Sydvestlige hjørne af gårdspladsen.

Nederst: Del af bebyggelsen set fra øst.

Hovedbygningen med 3 fag gavlkvist mod gårdspladsen, af røde tegl, med pudset sokkel, brunmalede 4-rammede tværsprossede vinduer, aftrappet hovedgesims, omløbende gesims ved gavle, tegltag og 2 skorstene, mod gården med tvende indgangsdøre med glas og fyldinger over trapper, mod haven regelmæssig opdelt facade med tre fag på hver side af midtfag med 2-fløjet havedør og terrasse med balustre og blomsterkummer.

Avslænger af gule tegl med pudset sokkel, buede staldvinduer, aftrappet hovedgesims og tag af vingecementsten.

Østlængen til værksted med 2-rammede vinduer og skorsten, vognport og stald.

Vestlængen til stald og vognport, på bagsiden af denne en nyere tilbygning af

gule tegl med helrammede staldvinduer, udhængende bølgeaternittag og udluftningskorstene.

Sydlængen til stald og lade med 2 lofter og knækket tag. Udlængen til stald, af grundmur, med bølgeaternittag.

Bebyggelses-historie

Den 4. juni 1825 skulle gården overleveres til gårdfæster Anders Olsen, søn af den hidtidige fæster, Ole Andersen. Syns- og taksationsmænd var Peder Nielsen og Rasmus Knudsen. Til stede var desuden forvalter Ryge som repræsentant for herskabet på Tybjerggaard samt den nye fæster.

Foran stuehusets nordside Lars, Marie og Sofie Andersen. Yderst til venstre Hans Andersen med en af gårdens heste. Tjenestekarlen ukendt. Fotograferet ca. 1895.

Bygninger, besætning og inventarium blev gennemgået.

Det firlængede gårdanlæg blev beskrevet således:

Alle længer var opført af bindingsværk af ege- og fyrretømmer, i nogle tilfælde blandet, klinede vægge og stråtag. De betegnedes dels i god, dels i brugbar stand og uden mangler.

1. Stuelængen i nord, 12 fag, havde 2 stuer hver på 3 fag samt køkken, 3 fag, skorsten, bageovn og malkølle. Desuden en indsidderbolig, 3 fag med skorsten og køkken samt 2 fag små vinduer i bly. Iøvrigt var hele længen forsynet med lofter og fornødne døre og vinduer.

2. Østre længe, 11 fag fordelt på tørvehus, port, 2 stalde og lo, alle 2 fag hver. Desuden 1 fag til karlekammer.

3. Søndre længe, 9 fag, indrettet til stald, 2 fag, hølade 2 fag, huggehus 2 fag og fårehus 2 fag.

4. Vestre længe, 13 fag, bestående af hølade 3 fag, port 1 fag, lade 4 fag, lo 2 fag og lade 3 fag.

Gården brændte den 9. november 1829 sammen med endnu en af byens gårde og 2 huse. Den blev udflyttet og genopført på marken. 4. september 1830 var man så vidt, at en vurderingsforretning kunne finde sted og bygningerne overleveres fæsteren Anders Olsen.

Stuehusets nordside. 1923.

Alle de nye længer var opført af egeunder- og fyrrevertømmer med klinede vægge og stråtag. De blev beskrevet som gode og uden mangler. Dog var man knap blevet færdig med byggeriet, idet der manglede rygning af taget på den ene længe, ligesom man på en anden manglede at kline nogle halvægge og at tække en opgang.

1. Nordre længe, 11 fag, var stuehus med 3 fag til stue, 1 fag til gang, hvori en storsten, 3 fag til stue, 3 til køkken, hvori skorsten, bageovn og malkølle, samt 1 fag til 2 kamre. Loft over hele huset, 10 fag vinduer i trærammer, 9 hele og 2 halve døre med fornødent beslag.

2. Den østre længe, 9 fag, rummede stald 5 fag, lo 2 fag, tørvehus 2 fag, 3 hele og 2 halve døre.

3. Den søndre længe, 11 fag, bestod af lade 6 fag, portrum med port og låge 2 fag, hølade 2 fag samt endnu en lade 4 fag, 2 hele døre, 2 bræddegavle.

4. Den vestre længe, 9 fag, indrettet til lo 2 fag, lade 3 fag, fårehus 1 fag, samt aftægtsbolig 3 fag, heraf loft over de to, 1 fag vinduer i trærammer, 4 hele og 4 halve døre i længen.

Den 13. december 1868 lod Lars Andersen foretage vurdering. Det fremgik heraf, at de fire længer fra 1830 stod endnu.

De blev betegnet som gamle, men dels forbedrede og dels vel vedligeholdt. Endvidere var den østre længe forlænget med 1 fag, den søndre med 3 fag. Endelig var der syd for gården opført endnu en længe.

Samtidig kan man konstatere, at der mellem denne avslænge og sydlængen var bygget et mindre beboelseshus som aftægtsbolig for Anders Olsen.

Den samlede bebyggelse så derefter således ud:

1) Stuehus, 11 fag, ($28 \times 9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen). Der var lagt bræddeløfter over det hele, bræddegulv i 3 fag, og nu $14\frac{1}{2}$ fag vinduer med små ruder. Endvidere bræddegavle. Malkøllen synes at være flyttet.

2) Østre længe, nu 10 fag ($26\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen), lade, lo og hønsehus.

3) Søndre længe, nu 14 fag ($39\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$

$\times 3\frac{1}{2}$ alen), lade, ko- og hestestald samt gennemkørselsport.

4) Vestre længe, 9 fag ($24\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ alen), nu stald, lo, fårehus og karlekammer.

5) Fritliggende længe i syd, 8 fag ($18 \times 5 \times 3$ alen). Svinehus, stald, tørvehus.

6) Aftægtsbolig mellem 4) og 5), øst-vest-vendt, 5 fag ($12\frac{3}{4} \times 9\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ alen) bindingsværk med brændte sten, stråtag, bræddeløfter, $5\frac{1}{2}$ fag vinduer og 6 døre.

Længerne 1) til 5) var alle stadig af bindingsværk med klinede vægge. Omkring 1872 blev stuehuset udvidet med 3-4 fag og efter at have stået tom en periode blev aftægtsboligen ombygget til svinestald.

I tidens løb var der mod nord til stuehuset føjet en $6,8 \times 1,9$ meter udbygning med frontspice.

Øverst på siden: Bebyggelsen set fra øst som den så ud før branden i 1934.

Nederst: Nordsiden af stuehuset. 1983.

Der blev også foretaget en udvidelse mod syd af en del af den søndre længe.

Men stort set var bebyggelsesmønstreret uforandret endnu i 1918, da omfang og indretning så sådan ud:

1) Stuehus (18,3 × 6 × 2,3 meter + udbygning i nord), indrettet til 6 værelser med bræddegulve, 3 værelser med flisegulv, køkken, spisekammer og gang med murstensgulv, bryggers med stenbro. Bræddeloft overalt.

Fæstebonden Anders Olsen.

2) Lo, lade i øst (16,8 × 5,4 × 2,2 meter). Tærskelo med lergulv, lade og hønselus med betongulv. Bræddeloft.

3) Stald, lade i syd (dels 20,0 × 5,3 × 2,2 dels 8,6 × 6,4 × 2,2 meter), kostald, foderlo med betongulv, staldgang, hestestald og følboks med stenbro, lade og vognport med lergulv. Bræddeloft.

4) Stald, port i vest (15,5 × 8,5 × 2,2 meter), gennemkørsel med stenbro og stænge, karlekammer, selekammer, redskabsrum, roehus, avnehus og foderlo, alt med betongulv. Følboks med betongulv. Bræddeloft.

5) Svinehus, påbygget ovennævnte mod syd (8,5 × 7,6 × 2,2 meter). 4 svinestier, fodergang, rafteloft.

Alle disse 5 længer var af bindingsværk med stråtag.

6) Fritliggende lade, syd for gården (16,1 × 6,4 × 2,3 meter). Af brædder med stråtag. Lo, lade med betongulv og stænge. Brændselsrum med jordgulv.

7) Redskabsrum, påbygget ovennævnte mod vest (3,8 × 6,2 × 2,3 meter). Af brædder med paptag.

FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 1 a

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1787	Anders Knudsen	54		gift 1. gang, bonde og gårdbeoer
	Ane Steensdatter	65		gift 2. gang, hustru
	Ane Andersdatter	22		datter
	Hans Nielsen	22		tk., erworben rytter
	Hans Hansen	15		td.
1801	Ole Andersen	37		gift 1. gang, bonde og gårdbeoer
	Sidse Madsdatter	31		hustru
	Anne Olesdatter	7		datter
	Anders Olsen	4		søn
	Niels Olsen	1		søn
	Hans Pedersen	22		tk.
	Christen Larsen	13		td.
Anne Kirstine Madsdatter	20		tp.	
1834	Anders Olsen	38		gårdmand
	Margrethe Sophie Hansdatter	33		hustru
	Niels Andersen	14		søn
	Hans Andersen	9		søn
	Ane Sophie Andersdatter	12		datter
	Ane Margrethe Andersdatter	7		datter
	Birthe Andersdatter	4		datter
	Peder Andersen	1		søn
	Ole Andersen	71		enkemand, aftægtsmand
	Ane Pedersdatter	23		tp.
	Niels Rasmussen	18		tk.
Hans Christiansen	29		indsidder, daglejer	
1840	Anders Olsen	43		gårdmand
	Margrethe Sophie Hansdatter	39		hustru
	Hans Andersen	15		søn
	Ane Margrethe Andersdatter	13		datter
	Peder Andersen	7		søn
	Lars Andersen	4		søn
	Peder Andersen	22		tk.
	Karen Larsdatter	19		tp.
1845	Anders Olsen	48	H.	gårdmand
	Margrethe Sophie Hansdatter	45	H.	hustru
	Hans Andersen	20	H.	søn
	Ane Sophie Andersdatter	23	H.	datter
	Peder Andersen	12	H.	søn
	Birthe Andersdatter	15	H.	datter
	Lars Andersen	9	H.	søn
	Sidse Kirstine Andersdatter	2	H.	datter
1850	Anders Olsen	53	H.	gårdfæster
	Sophie Hansdatter	49	H.	hustru
	Hans Andersen	25	H.	søn
	Birthe Andersdatter	20	H.	datter
	Peder Andersen	17	H.	søn
	Lars Andersen	14	H.	søn
	Kirsten Andersdatter	7	H.	datter
	Lauritz Julius Andersen	5	København	plejesøn

Nordøstlige hjørne af gårdspladsen. 1923.

1855	Anders Olsen	60	H.	gårdfæster
	Margrethe Sophie Hansdatter	55	H.	hustru
	Hans Andersen	30	H.	søn
	Birthe Andersdatter	25	H.	datter
	Kirsten Andersdatter	12	H.	datter
	Lauritz Julius Andersen	10	København	plejesøn
1860	Anders Olsen	64	H.	gårdmand
	Margrethe Sophie Hansdatter	59	H.	hustru
	Hans Andersen	35	H.	søn
	Lars Andersen	24	H.	søn
	Birthe Andersdatter	30	H.	søn
	Sidse Kirstine Andersdatter	17	H.	datter
	Lauritz Julius Andersen	15	København	sønnesøn
1870	Lars Kristensen Andersen	33	H.	gårdejer
	Ane Marie Larsdatter	25	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	udøbt drengbarn	u.l.	H.	søn
	Niels Larsen	17	H.	tk.
	Kirsten Kristine Jensen	19	H.	tp.
1880	Lars Christensen Andersen	43	H.	gårdejer
	Ane Marie Larsen	35	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Hans Andersen	10	H.	søn
	Ane Sophie Margrethe Andersen	3	H.	datter
	Chresten Jensen	18	Skelby	tk.
	Ane Marie Nielsen	21	H.	tp.
1890	Lars Christian Andersen	53	H.	gårdejer
	Anne Marie Larsen	45	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Hans Andersen	20	H.	søn
	Anne Margrethe Sofie Andersen	13	H.	datter
	Maren Katrine Pedersen	19	H.	tp.
	Peder Ferdinand Hansen	14	Tybjerg	td.
1901	Lars Christian Andersen	12.02.1836	H.	gårdejer
	Marie Andersen	23.12.1844	Gunderslev, Sorø A.	hustru
	Hans Andersen	10.12.1869	H.	søn
	Lars Peter Larsen	05.06.1885	H.	tk.
	Karoline Marie Hansen	04.05.1884	Tybjerg	tp.
1906	Lars Kristensen Andersen	12.02.1836		gårdejer
	Ane Marie f. Larsen	23.12.1844		hustru
	Hans Andersen	10.12.1869		gårdbestyrer
	Maren Johanne Juliane f. Nielsen	09.10.1872		hustru
	Margrethe Andersen	08.05.1904		datter
	udøbt pigebarn	31.01.1906		datter
	Hans Anton Nielsen	03.12.1890		tk.
	Kirstine Sofie Sørensen	20.03.1890		tp.

I 1926 lod Hans Andersen den østre og den søndre længe nedrive og erstatte med nye af grundmur på betonfundament og med stråtag, hvorefter gårdens indretning så sådan ud:

- a) Stuehus uforandret.
 b) Vognport, med mere i øst, (15,6 × 7,3 × 2,2 meter). Vaskehus, brændselsrum, vognport, materialerum, betongulve, bræddeløfter over ⅔.

Marie, Hans og Lars Andersen.

c) Lade i syd (22,2 × 12,0 × 2,2 meter). Hestestald, foderlo, staldgang med betongulve og bræddeløfter. Desuden lade.

d) Stald i vest (23,3 × 8,5 × 2,2 meter). Kostald for 23 køer, foderlo og roehus med betongulve og bræddeløfter.

e) og f). Bebyggelse syd for gården uændret.

Den 14. juni 1934 nedbrændte gården for 2. gang. En gnist fra en vejtrømler antændte stråtaget og på kort tid var bygningen og indbo blevet ildens bytte.

Der blev nu opbygget en ny gård, indrettet helt efter tidens forhold:

a) Stuehus (17,9 × 8,9 × 3,2 meter). Frontspice mod gårdspladsen. Opført med 12 tommer hulmur, udvendig røde sten, tegltag. 5 værelser, køkken, spisekammer, bryggers, entre, køkkengang, badeværelse. På loftet 3 værelser.

b) Længe i øst (15,8 × 7,3 × 2,7 meter). Vaskehus, værksted, vognport, brændsels-

Nordøstlige hjørne af gårdspladsen. 1983. (Sammenlign med modstående side).

rum og kværnrums samt retirade. Bræddeloft og betongulve.

c) Længe i syd (30,6 × 12,1 × 2,9 meter). Kostald, kalvebokse, avnehus, foderrum, gennemgang, med loft og betongulve, lo og lade uden loft.

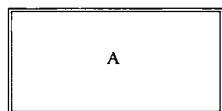
d) Længe i vest (15,6 × 9,0 × 2,6 meter). Hestestald, foderlo, roehus, gang, cyklerum, karlekammer. Betongulve og bræddeloft.

e) Fritliggende svinehus i syd (16,1 × 8,3 × 2,4 meter). 9 svinestier, foderrum.

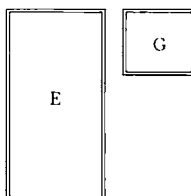
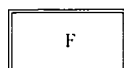
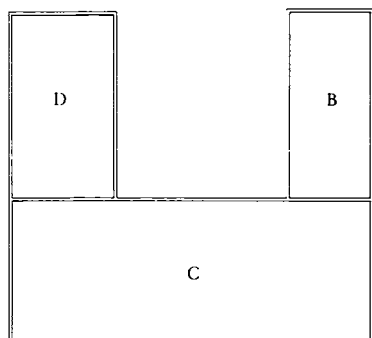
Bygningerne b), c), d) og e) alle opført af grundmur med tegltag, dog asbest på e).

f) Fritliggende hønsehus i øst (9,7 × 5,2 × 2,4 meter). Opført af tømmerværk med halvtæg af pap. 3 rum til høns og kyllinger.

g) Maskinhus af egestolper beklædt med plader. Paptæg.

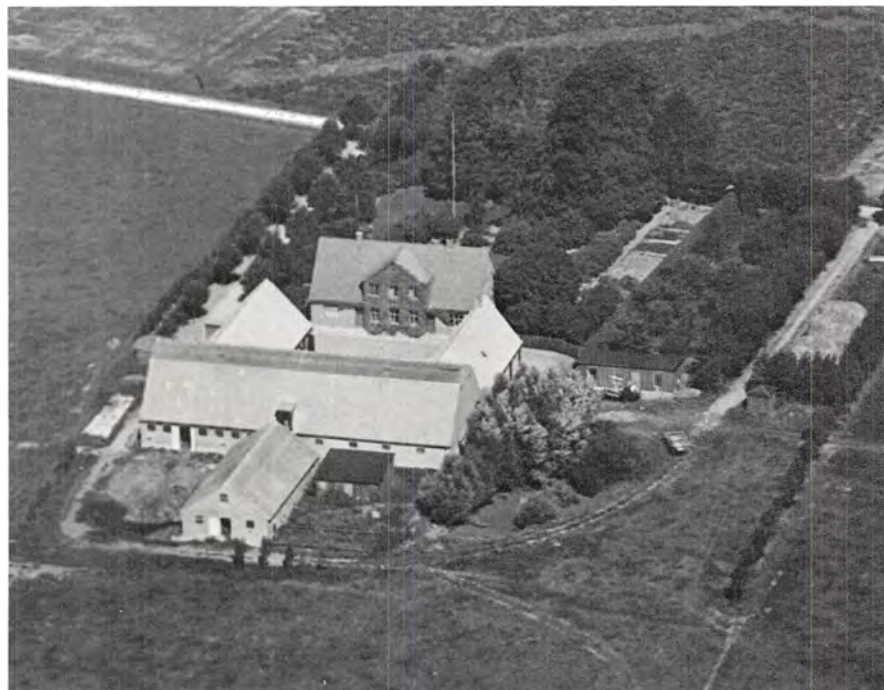
N
↑

Grundplan 1947

- A. Stuehus
- B. Vaskehus og garage
- C. Kostald og lade
- D. Hestestald og karlekammer
- E. Svinehus
- F. Hønsehus
- G. Maskinhus

Til højre: Luftfoto 1980, der viser ny staldbygning mod øst, opført 1976.

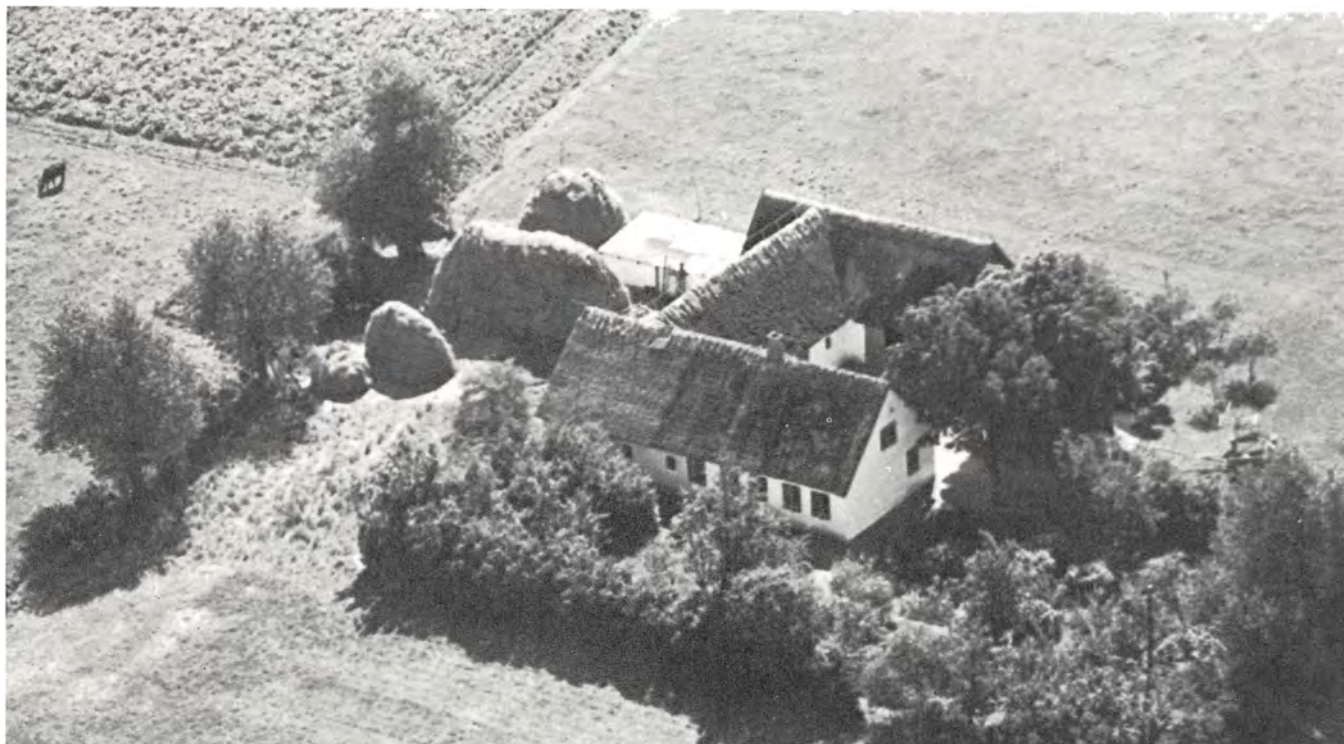

Gårdanlægget set fra syd.
Luftfoto 1949.

Gårdanlægget set fra øst. 1940.

Torpevej 16

Matr. nr. 5 d Torpe

Ejer 1987: Gårdejer Lars Peter Andersen

Arvefæste 1871 (T)

16.09.1871 Hans Jensen
09.02.1880 Karen Marie Hansen,
enke efter H. J.
09.03.1895 Hans Peter Hansen
25.06.1897 Anders Andersen
18.02.1914 Valdemar Jensen
17.12.1918 Peter Molter

Selveje 1919

09.01.1933 Kaj Emil Richard Jensen
01.05.1933 Fr. Andersen Kragh

27.10.1933 Karl Hansen
05.12.1934 Herman Hansen
25.03.1935 Frants Majcherek,
fodermester
22.08.1967 skifteretsatt. som adk.
for Anna Majcherek
22.08.1967 Lars Peter Andersen

Matr. nr. 5 d er en del af den græsnings-
lod, der ved udskiftningen blev tillagt
matr. nr. 5 a Torpe.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af 3 korte sammen-
byggede længer omkring en gårdsplads
med indkørsel forbi haven.

Stuehus: beliggende øst-vest i 1 etage,
grundmur i cementsten, berappet og
hvidmalet, mod haven 5 fag vinduer, 2-
rammede tværsprossede, grønmaledede.

Øverst på siden: Bebyggelsen set
fra nordvest. Luftfoto 1949.

Til venstre: Ejendommen set fra
vest med de lave eng- og mose-
arealer i baggrunden.

Øverst: Beboelsen set fra gårdspladsen. Bemærk blandingen til venstre. Det kan være enten et tilmuret vindue eller en fordybning, der for symmetriens skyld skulle antyde et vindue.

Derunder: Et kikk ind i den tidligere stald.

Nyere brunbejsede rammedøre med vinduer, tag af bølgeeternit, 1 skorsten.

Tværhus: samme slags bygning med revledør og port, men bagside med 2 fag bindingsværk, til stald og lade.

Sydlig længde: samme slags bygning med eternitklædt gavl, til vaskehus, vognport og kammer.

Vest for denne et fritliggende udhus af brædder med paptag, til hønsehus og lokum.

Bebyggelsehistorie

Denne parcel var en del af den grænsningslod, der blev tillagt gård nr. 5 ved udskiftningen. Hans Jensen fik den i arvefæste i 1871, men en del tyder på, at der først kom bygninger op at stå i 1895, da Hans P. Hansen havde fået arvefæsten.

Første beskrivelse er en brandtaksation fra 1895, et årstal som en senere vurderingsforretning anfører som opførelsesår:

a) Hovedlængde i nord, øst-vest-vendt, 10 fag (26 × 12 × 3¼ alen): beboelse, stald og foderlo.

b) Sidelængde, tilbygget i vinkel mod syd ved den østre ende, 5 fag (13 × 10 × 3¼ alen): lo og lade.

Alt i bindingsværk med stråtag.

Den ovenfor nævnte vurderingsforretning blev holdt i 1909, da Anders Andersen ønskede at indtræde i »Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Østifterne«.

Vurderingsmændene noterede, at ejeren havde erstattet bindingsværket i beboelsen med grundmur; at der var lagt bræddegulv i alle stuer »med cement under« og betongulve i stald, lo og lade; samt at jorden var delvis uopdyrket, da ejeren overtog de 12½ tdr. land eng og mose.

Nu var ejendommen i god drift, vel drænet, god gødningskraft, besat med 2 heste, 6 køer og tidssvarende redskaber.

I de følgende år kom yderligere et par bygninger til. En taksation fra 1918 oplyser:

a) Hovedlængde (16,6 × 7,3 × 2,3 meter): 3 stuer, køkken, gang med bræddegulve, spisekammer med murstengulv. Desuden hestestald med stenbro, ko- og svine-stald samt foderlo med betongulve. Bræddeløfter i hele længden.

b) Sidelængde mod syd (8,3 × 6,4 × 2,2 meter): Lo og lade med betongulve og stænge.

Begge længer med stråtag.

c) Forlængelse af sidelængden (6,4 × 4,1 × 2,0 meter): Vognport og hønsehus med betongulve. Bindingsværk. Paptag.

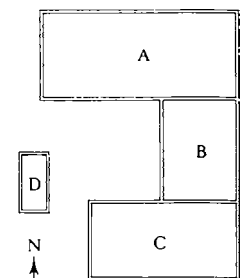
d) Brændselshus (5,9 × 4,5 × 2,0 meter): Af lømmer og brædder. Paptag.

Alle bygninger på kampestensfundament.

I 1924 blev den tidligere forlængelse af sidelængden mod syd ombygget og udvidet mod vest, således at der blev tale om en øst-vest-vendt sidelængde (12,6 × 6,4 × 2,3 meter), opført af ½-stensmur med piller på betonfundament, indrettet til lade i halvdelen, vognport og svine-stald i resten. Betongulv i hele længden.

Herved kom ejendommen til at fremtræde som trefløjet plus det fritliggende hus, der blev ombygget til svine-stald.

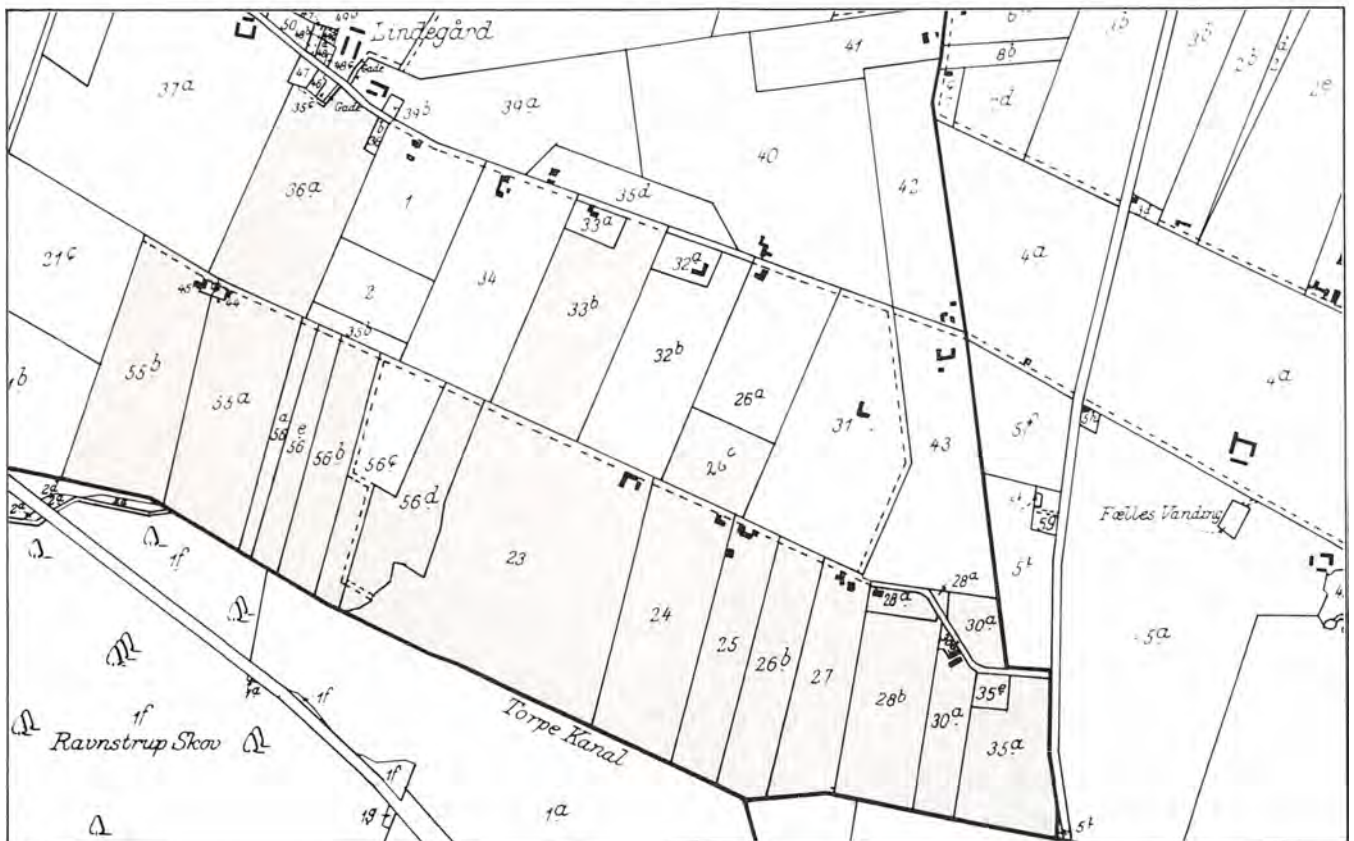

Grundplan 1924

- A. Stuehus og stald
- B. Lo, lade
- C. Lade, vognport og svinehus
- D. Svinehus

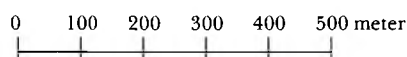
FOLKETÆLLING Torpe matr. nr.: 5 d

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1901	Anders Andersen Marie f. Nielsen Mads Stig Andersen	30.09.1859 12.10.1861 19.09.1891	Tybjerg Bråby, Sorø amt Kbh.	parcelejer hustru plejesøn
1906	Anders Andersen Johanne Marie f. Nielsen Mads Stig Andersen	30.09.1859 12.10.1861 19.09.1891		husejer hustru logerende, daglejer

Åbovej

Øverste kort: Udsnit af matrikelkort 1808/1784.
 Nederste kort: Udsnit af matrikelkort 1980.
 Begge kort: Målestok 1 : 12.000

Anlagt i forbindelse med udskiftningen og udflytningen som en 6 alen bred vej, der førtes direkte mod syd mellem mtr. nr. 36 og 37 som »Vej til og fra byen«, derefter vinkelret herpå mod øst parallelt med åen (Torpe Kanal) og endelig igen vinkelret herpå mod nord mellem mtr. nr. 31 og 43 (som »Kirkevej til Herlufmagle«).

Vejen fik senere direkte forbindelse ud til landevejen Ringsted-Næstved.

Vejnavnet er af nyere dato. Tidligere brugtes lokalt folkelige betegnelser som »Den nederste Række« eller »Den skæve Række«. Fra Åbovej førtes ved udskiftningen en 6 alen bred vej mod syd til den ellers isolerede mtr. nr. 22.

Åbovej [1]

Matr. nr. 35 a, (indtil 1861 matr. nr. 1, degnens lod) Herlufllille
Ejer 1987: Borgmester, gårdejer Verner Larsen

...1861	Herlufllille skole	13.12.1912	Frederik Madsen	27.04.1946	Holger Hansen
	<i>Arvefæste 1861 (R)</i>	20.03.1915	Hans Martin Jensen	14.06.1949	Leif Hansen
14.02.1861	Niels Nielsen, smed		<i>Selveje 1919</i>	03.08.1956	Ib Henriksen
24.07.1895	Maren Nielsen, f. Hansdatter	01.04.1921	Hans Peter Hansen	13.09.1969	C. F. Petersen
05.11.1902	Niels Nielsen, hestehandler	26.06.1923	Niels Larsen	01.11.1978	Verner Larsen
		07.03.1936	Helmer Godhardt Larsen, heste- og kreaturhandler		Denne parcel har aldrig været bebygget.

På dette oversigtsbillede taget fra luften i midten af 1960'erne ses i forgrunden Åbovej 3, derefter følger bebyggelserne på nr. 7, 9 og 11.

Åbovej 3

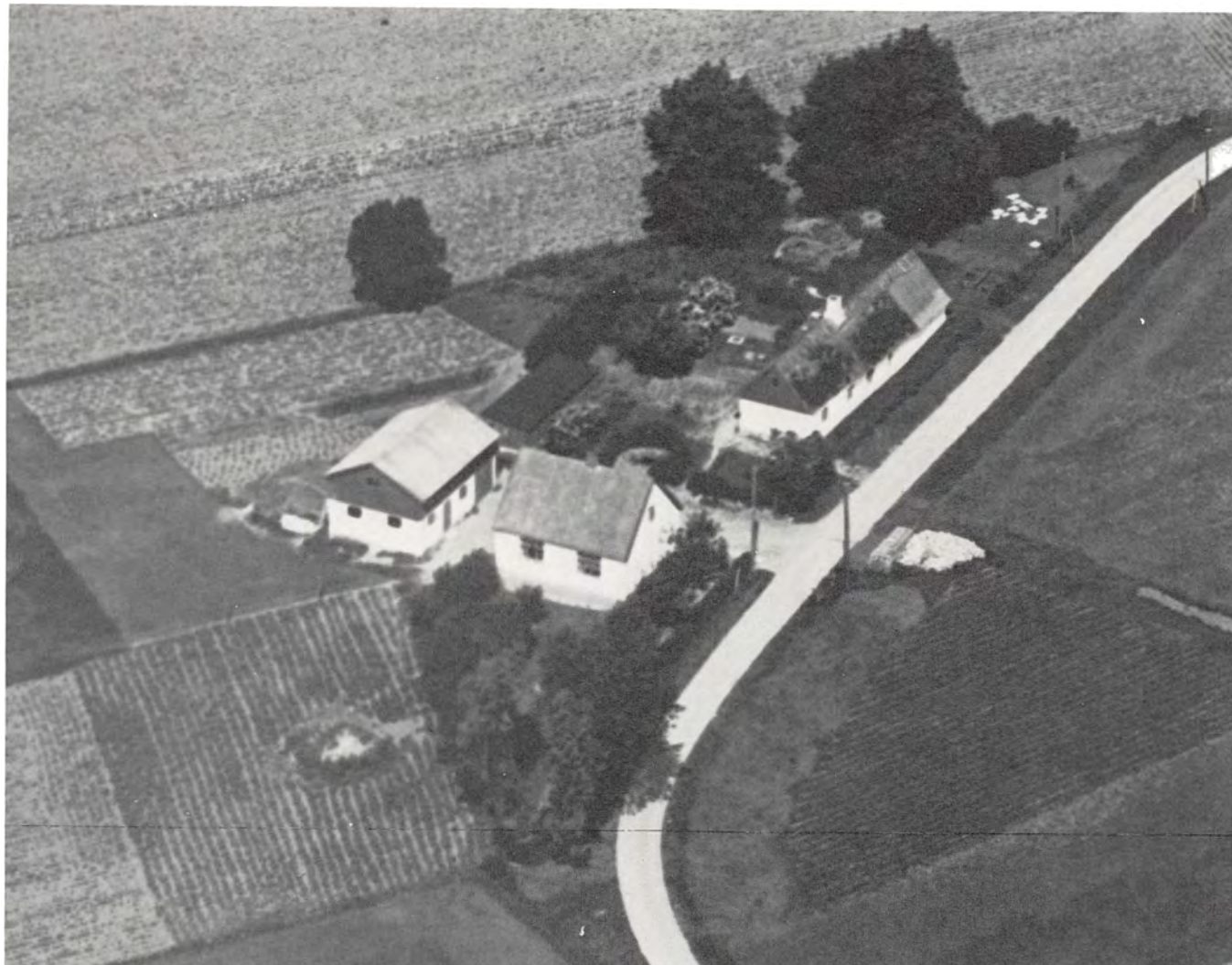
Matr. nr. 35 e Herlufllille
Ejer 1987: Borgmester, gårdejer Verner Larsen og tømrer Hartvig Larsen

24.08.1967	Sydøstjællands Elektricitetsværk A/S
24.01.1983	Verner Larsen og Hartvig Larsen

*Denne bygning rummede i årene
1967-1980 SEAS'50/10 kV
transformerstation.*

Herover: Åbovej 5 og 7 set fra nordøst.
Luftfoto 1949.

Åbovej 5

Matr. nr. 30 a Herlufllille

Ejer 1987: Gartner Bent Erik Jensen

Fæste (R)
...1801... Jens Pedersen

...1833
1833...

Rasmus Olsen
Lars Sørensen, væver

1843... Jens Andersen
01.12.1860 Hans Jensen
30.01.1867 Christian Olsen

Arvefæste 1907 (R)
13.07.1907 Niels Nielsen
hestehandler
18.06.1909 Ole Hansen
09.07.1931 Albert Jørgen
Henriksen
26.11.1959 skifteudskr. som adk.
for Ingeborg Karoline
Henriksen
04.12.1959 Svend Helge Engberg
09.02.1966 skifteudskr. som adk.
for Ruth Engberg
09.02.1966 Ole Høj Jensen
09.01.1984 Bent Erik Jensen

I 1960 blev bebyggelsen opdelt med det oprindelige længdehus til mtr. nr. 30 b, de nyere bygninger til mtr. nr. 30 a.

Til venstre: Bebyggelsen set fra sydøst efter at være udviklet til storgartneri. Luftfoto ca. 1983.

Øverst: Den udvidede beboelsesbygning.
Nederst: Drivhusgavl ved vintertid, 1983.

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, bestående af en nord-syd-liggende huslænge og fritliggende større drivhus.

Beboelseshuset i nord: 1½ etage af gulkalket pudset grundmur, pudset sokkel, nyere storrudede vinduer. Taget udhængende med bølgeeternit og trævindskeder. Mod syd forlænget med samme slags bygning til entre, sammenbygget i syd med lager i 1 etage af gulkalket pudset grundmur, staldvinduer og build-up-tag, samt yderligere i syd sammenbygget med kedelhus i 1 etage med bræddeklædt gavlf og tag af bølgeeternit. Ved gavlen stor gulstenskorssten.

Bebyggelses- historie

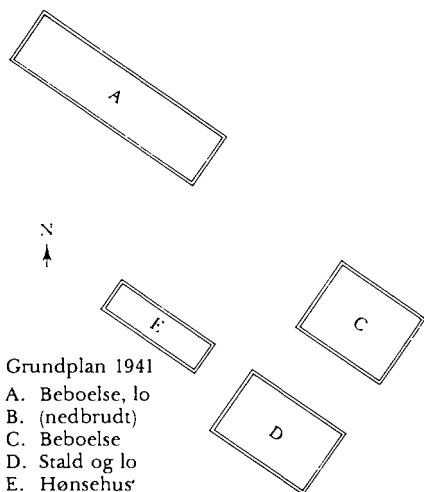
Ved udskiftningen fik Jens Pedersen denne huslod i fæste under Ravnstrup. Der opførtes et vinkelbygget hus, som er vist på matrikelkortet med hovedfacaden mod nordøst. Senere blev der foretaget væsentlige ændringer, således at hovedlængen blev på 11 fag ($29 \times 8 \times 3\frac{1}{4}$ alen), opført af bindingsværk på kampesten med stråtag, og kom til at rumme såvel beboelse som lo og stald. Denne længe blev siden udvidet med to fag, og der kom en lille, fritliggende udlænge til.

Der kendes ikke nøjere beskrivelser før 1918. Da lod Ole Hansen længen forbedre, blandt andet ved at udskifte en del af bindingsværksmurene med grundmur på betonsokkel:

a) Beboelse med mere ($18,5 \times 4,9 \times 2,2$ meter): 3 værelser, gang, køkken og spisekammer med bræddeloft og bræddegulve. I køkken og spisekammer dog betongulve. Desuden 2 fag til lo med lergulv, 4 fag til ko- og svinestald med bræddeloft og stenbro.

b) Brændselshus ($4,2 \times 3,2 \times 0,7$ meter). Opført af kampesten med stråtag. Jordgulv.

Endnu i 1941 stod huset uforandret,

bortset fra brændselshuset, der da var nedrevet og erstattet af et hønsehus.

Men i 1931 var der sket en større forandring i bebyggelsen. Albert Henriksen, der havde overtaget ejendommen, lod opføre nye bygninger, tilpasset tidens bygningsstil og indretning for et mindre jordbrug, således:

c) Beboelse ($8,5 \times 6,8 \times 2,6$ meter), grundmur, tag af cementtagsten. 3 værelser, køkken, spisekammer og entre. Brædd-

degulve og pudsede lofter. Desuden kælder ($1,9 \times 2,8 \times 1,9$ meter).

d) Staldlænge ($9,4 \times 6,2 \times 2,3 + 1,5$ meter) grundmur + bræddetempel 1,5 meter, pladetag. Heste-, ko- og svinestald, roehus. Bræddeloft. Betongulve. Lo med betongulv og stænge.

e) Hønsehus med mere ($9,5 \times 3,1 \times 2,0$ meter), opført af brædder på betonsokkel med paptag. Hønsehus med jordgulv. Gang og retirade med betongulv.

FOLKETÆLLING Herlufhille matr. nr.: 30 (efter 1960 30 b)

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Jens Pedersen	62		gift 1. gang, husmand med jord
	Maren Sørensdaughter	56		gift 1. gang, hustru
1834	Lars Sørensen	29		husmand, lever af sin jordlod
	Kirsten Johansdaughter	29		hustru
	Jørgen Larsen	12		søn
	Peder Larsen	8		søn
	Jens Larsen	6		søn
	Apelona Larsdaughter	3		datter
1840	Lars Sørensen	35		husmand, væver
	Kirsten Johansdaughter	35		hustru
	Peder Larsen	14		søn
	Jens Larsen	12		søn
	Abelone Larsdaughter	9		datter
	Johannes Larsen	4		søn
	Søren Larsen	2		søn

Den ældste bebyggelse på stedet i ombygget stand. 1983.

Åbovej 7

Matr. nr. 30 b Herlufflille

Ejer 1987: Ulla Schmidt Boots

11.07.1960	Jørgen Hansen	13.09.1977	Inge Holm og Otto Nielsen
23.08.1961	Helge Jørn Nielsen	15.12.1980	arveudlægsskøde på Inge Holms andel til Otto Nielsen
17.03.1962	Egon Jensen	30.06.1983	Gitte Sørensen og Lennart Rasmussen
27.08.1973	Poul-Erik Vaabengaard	16.01.1985	Lennart Rasmussen
18.10.1974	Erik Ursin		
30.03.1977	B. R. Larsen Handels- skab ApS.		

01.06.1986 Ulla Schmidt Boots

Bygningerne frastykket matr. nr. 30 a
Herlufflille 11.07.1960.

Tidligere ejere heraf: se Åbovej 5.

FOLKETÆLLING Herlufflille matr. nr.: 30 b (fortsat)

1845	Jens Andersen Marie Hansdatter Hans Jensen Gundel Sophie Jensdatter Karen Marie Jensdatter Ane Kirstine Jensdatter Anders Jensen Lars Jensen	42 42 14 12 10 9 7 4	Rislev H. Glumsø Glumsø Glumsø Glumsø Glumsø Glumsø	husmand, daglejer hustru søn datter datter datter søn søn
1850	Jens Andersen Maren Hansdatter Anders Jensen Lars Jensen Ane Kirstine Jensdatter	50 47 12 9 14	Rislev H. Glumsø Glumsø Glumsø	husmand, daglejer hustru søn søn datter
1855	Jens Andersen Maren Hansdatter Lars Jensen Maren Sophie Hansdatter Hansine Maren Kirstine Hansen	54 52 14 23 2	Rislev H. Glumsø Skelby Skelby	husmand, daglejer hustru søn svigerdatter hendes datter
1860	Hans Jensen Maren Sophie Hansen Stine Marie Hansen Hans Peder Hansen udøbt pigebarn	29 28 4 2 1	Glumsø Skelby H. H. H.	husmand, daglejer hustru datter søn datter
1870	Christian Olsen Maren Sofie Hansen Hans Peder Hansen Jens Hansen	40 38 6 3	Skelby Skelby H. H.	husmand, arbejdsmand hustru søn søn
1880	Christian Olsen Maren Sophie f. Hansen Jens Hansen	50 40 13	Skelby Skelby H.	husmand hustru søn
1890	Kristian Olsen Maren Sofie Hansdatter	60 58	Skelby Skelby	husmand hustru
1901	Christian Olsen Maren Hansen	08.01.1830 12.04.1832	Skelby Skelby	husmand hustru
1906	Christian Olsen Maren Sophie Hansen	08.01.1830 12.04.1832		husmand hustru

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, nord-syd-vendt med siden til vejen, bestående af et »restaureret« beboelseshus, af grovpudset grundmur, med sort sokkel, tildels ældre, 2- og 3-rammede vinduer med buet glas, skodder og rulle-skiftesålbænk, taget af strå med bræddeklæde gavle og stor taskekvist på hver side.

På bagsiden er tilbygget en fladtaget pejsestue med høj skorsten.

Mod nord på grunden en carport.

Bebyggelses- historie

Bygningen er en ombygning af det oprindelige længehus på mtr. nr. 30 Herlufflille. Se bebyggelsehistorien under mtr. 30 a (Åbovej 5).

Åbovej 9

Matr. nr. 28 a Herlufllille

Ejer 1987: Maskinhandler Gunnar Christiansen

Fæste (R)
...1801... Christopher Jacobsen

...1842 Christian Olsen
31.12.1842 Niels Nielsen

Arvefæste 1880 (R)
17.06.1880 Hans Larsen
30.01.1884 Jørgen Nielsen
22.10.1892 Jørgen Mortensen,
tømrer

23.12.1900 Peder Hansen
22.06.1918 Ejnar Petersen

Selveje 1919
10.07.1931 Martha Petersen
23.03.1933 Christian Jensen,
købmand

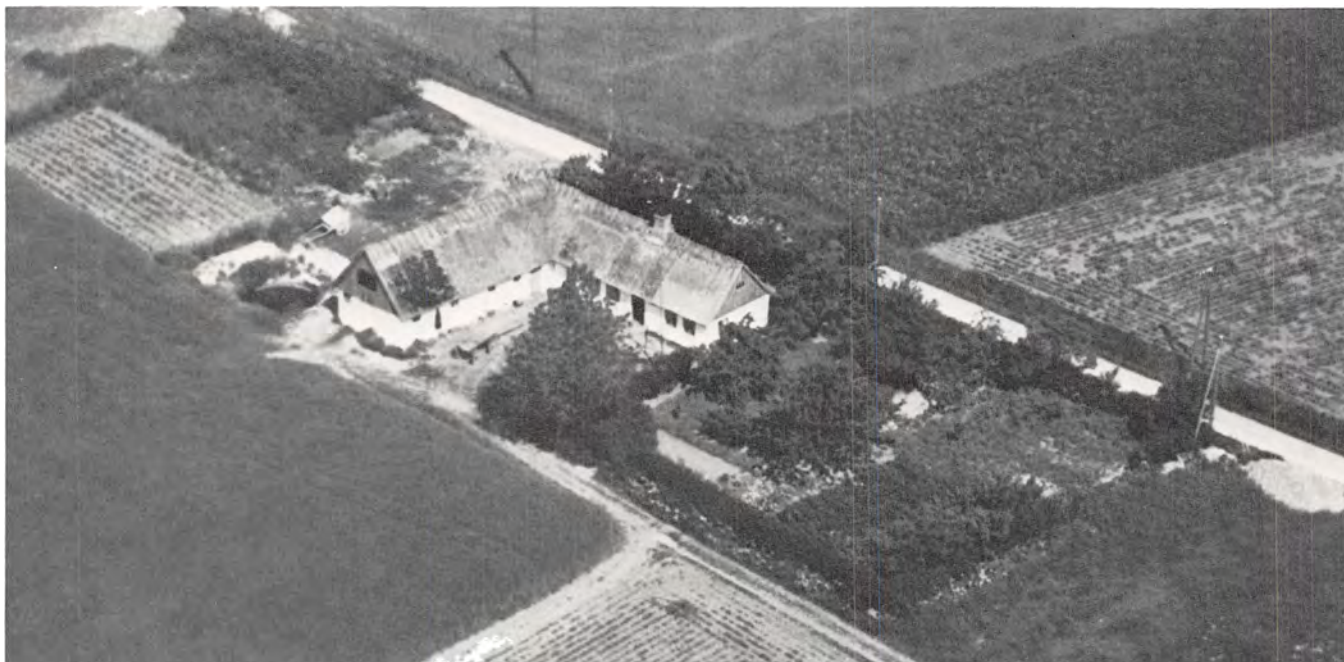
03.04.1933 Aage Karl Andersen
25.10.1946 Jørgen Hansen

20.05.1959 Johan Jacobsen
remonterytter

25.07.1963 Gunnar Christiansen

*Øverst på siden: Astrid og Ida Petersen og
Tage Søndergaard Sørensen foran den
gamle beboelseløng. 1929.*

*Nederst: Bebyggelsen set fra sydøst.
Luftfoto 1949.*

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, beliggende med langstrakt gårdsplads, åben mod vejen, bestående af beboelseshus, garagebygning, maskinhal-ler og værksted mod syd.

Beboelsen er et nyere fritliggende enfamilielhus i 1-etages gulstens grundmur med storrudede vinduer, udhængende tag af bølgeeternit med 1 skorsten, mod syd påbygget udestue.

Mod vest fritliggende garagebygning: 1 etage af malet og berappet grundmur, ældre staldvinduer, skydeport. Taget af bølgeeternit.

I samme flugt mod vest: maskinhal af stålprofilplader og gasbeton med skydeporte og tag af bølgeeternit.

Sammenbygget 1-etages værkstedsbygning af hvidmalet pudset grundmur af gasbeton, porte for begge ender, samme slags tag med 1 skorsten.

Endvidere på grunden fritliggende maskinhal af stålprofilplader med port i gavl og tag af bølgeeternit.

Bebyggelses- historie

Mtr. nr. 28

På Christoffer Jacobsens huslod blev efter udskiftningen opført et vinkelhus med hovedlængen øst-vest-vendt og en sidelænge tilbygget i øst.

Der foreligger ikke nærmere oplysninger, men bebyggelsen må være ændret væsentligt gennem 1800-årene. Sidelængen blev flyttet fra den østre til den vestre ende af hovedlængen, som efterhånden blev forlænget med værksted og lade.

I 1881 søgte Hans Larsen Østifternes Husmandskreditforening om et lån, i hvilken anledning ejendommen blev vel anbefalet. Hovedindtægten var kornavl og hø-slet.

Af hovedlængens 8 fag var de 5 til beboelse: 2 fag til gang, køkken med skorsten, 1 kammer, 2 fag til en stue og 1 fag til endnu et kammer. Der var bræddeløfter overalt, men kun i stuen var der bræddegulv. I resten af boligen lergulve. Længens øvrige 3 fag var lade.

I sidelængen var af 4 fag de 2 tærskelo, de 2 stald og tørvehus.

Begge bygninger var af bindingsværk med egeunder- og fyrrevertømmer, kampestensfundament, murede vægge og stråtag. Der var stensat brønd ved huset.

I 1892 var stuehuset blevet udvidet til 11 fag. Tilføjelsen kaldtes værksted. I de følgende år ændredes driften til øget husdyrhold, hvilket afspejlede sig i en vurdering 1918. I hovedlængen var lade og værksted omdannet til stald til 6 køer, stenbro i cement og stænge. I sidelængen var der nu både heste- og svinestald med stenbro i cement, tærskeloen havde fået betongulv og tørverummet var blevet foderlo med lergulv og stænge.

I de følgende år skete kun få ændringer. Den vigtigste forbedring var, at en del af

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 28

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Christoffer Jacobsen	52		gift 1. gang, husmand med jord
	Margrete Christophersdatter	66		gift 1. gang, hustru
1834	mangler			
1840	Niels Nielsen	31		husmand, lever af sin jordlod
	Johanne Christiansdatter	30		hustru
	Kirsten Nielsdatter	3		datter
	Frederik Nielsen	1		søn
1845	Niels Nielsen	35	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Johanne Christiansdatter	34	H.	hustru
	Frederik Nielsen	6	H.	søn
	Kirsten Nielsdatter	8	H.	datter
	Lars Nielsen	4	H.	søn
	Jens Nielsen	1	H.	søn
1850	Niels Nielsen	41	H.	husmand, daglejer
	Johanne Christiansdatter	40	H.	hustru
	Kirsten Nielsdatter	13	H.	datter
	Frederik Nielsen	11	H.	søn
	Lars Nielsen	8	H.	søn
	Jens Nielsen	6	H.	søn
1855	Niels Nielsen	46	H.	husmand, daglejer
	Johanne Christiansdatter	45	H.	hustru
	Lars Nielsen	13	H.	søn
	Jens Nielsen	11	H.	søn
	Ole Nielsen	5	H.	søn
	Niels Nielsen	3	H.	søn
1860	Niels Nielsen	51	H.	husmand, lever af sin jordlod
	Johanne Christiansdatter	50	H.	hustru
	Ole Nielsen	10	H.	søn
	Niels Nielsen	8	H.	søn
1870	Niels Nielsen	60	H.	husmand, stenhugger, lever af sin jordlod
	Johanne Christiansdatter	59	H.	hustru
	Niels Nielsen	17	H.	søn
	Ane Marie Christensdatter	11	Næstved	plejedatter
1880	Hans Larsen	38	H.	husmand
	Anna Katrine f. Henningsen	25	Bråby, Sorø A.	hustru
	Larsine Kirstine Dorthe Larsen	4	H.	datter
	Jenny Margrethe Ingeborg Larsen	2	H.	datter
	Maren Sofie Larsen, f. Olesen	65	H.	enke, husfaderens moder, der forsørges af ham
----	Ane Margrethe Christensen f. Larsen	31	H.	enke, partikulier
	Anna Christensen	4	Tybjerg	datter
1890	Jørgen Nielsen	35	Ørslev	husejer
	Ellen Kirstine Hansen	37	Sneslev, Sorø A.	hustru
	Karen Kirstine Marie Nielsen	8	Sneslev, Sorø A.	datter
	Niels Peder Nielsen	5	H.	søn
1901	Peder Hansen	14.12.1839	H.	husmand
	Marie Hansen	01.08.1847	Slaglille, Sorø A.	hustru
	Peder Hansen	09.04.1887	Englerup, Sorø A.	søn
	Marta Hansen	31.04.1891	H.	datter
1906	Peder Hansen	14.12.1839		husmand
	Dorthea Marie Henriksen	01.08.1855		hustru
	Martha Hansen	30.04.1891		datter
----	Karen Marie Andersen	16.09.1840		enke, lever af sin formue

bindingsværksmurene i stuelængen blev erstattet med grundmur. Det samme skete senere med en del af sidelængen. Ellers blev bygningerne stående uforandrede, blot med lidt skiftende anvendelse af rummene. Det bekræfter en vurdering fra 1951:

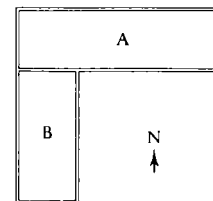
a) Hovedlængen (17,2 × 5,2 × 2,1 meter): beboelse, lo, hønsehus.

b) Sidelængen (11,1 × 5,2 × 2,1 meter): heste-, ko- og svinestald samt roehus.

Bygningerne er siden nedbrændt.

Grundplan 1951

A. Stuehus, lo og hønsehus
B. Stald og roehus

Matr. nr. 29

Faste (R)

...1801...	Ole Sørensen
...1828	Niels Nielsen
1828...	Peder Jørgensen
01.06.1843	Christian Hansen
Arvefaste 1854 (R)	
06.02.1854	Hans Christensen, skrædder
26.12.1899	Peder Hansen
22.06.1918	Einar Petersen
Selveje 1919	
10.07.1931	Martha Petersen
08.06.1944	Alfred Rasmussen
25.10.1946	Jørgen Hansen

Bebyggelsen set fra vest (se beskrivelsen side 233). 1983.

De til mtr. nr. 28 og 29 hørende jordarealer er frasolgt og som mtr. nr. 28 b tillagt mtr. nr. 23 c Herlufmagle, Nygaardvej 10.

Bebyggelses-
historie

Matr. nr. 29

Fæster Ole Sørensens huslod blev bebygget med to små huse, der måske stod endnu i 1865, da taksationsmændene beskrev dem sådan:

a) Stuehus (14½ × 8 × 3½ alen), øst-vest-vendt, 6 fag, blandet over- og undertømmer, klinede vægge, stråtag, lofter overalt, skorsten af rå sten, 4½ fag vinduer, 6 døre.

b) Hus i øst (13¾ × 8 × 3¼ alen), nord-syd-vendt, 6 fag, blandet under- og overtømmer, klinede vægge, stråtag, 3 døre. Indrettet til lo, stald, og tørvehus.

Hans Christiansen havde da stedet i arvefæste. Om han lod ændre noget på bygningerne, vides ikke, men i 1889 måtte ægteparret efter flere års svagelighed flytte på fattiggården og kommunens fattigvæsen solgte ejendommen. Det fremgår af en vurderingsforretning fra 30. oktober 1900, da Peder Hansen ønskede at optage lån.

På det tidspunkt var beboelsen reduceret til 4 fag med to værelser, køkken, gang og spisekammer. Kun det ene værelse havde bræddegulv, ellers brændte sten. Der var bræddeloft i hele længen og 2 fag vinduer i hvert værelse. I udhuset var de klinede vægge erstattet med dels brændte, dels rå sten. Bygningerne var forbedrede og godt vedligeholdt.

Samme år overtog Peder Hansen nabo-ejendommen, mtr. nr. 28, og flyttede dertil, hvorefter jordarealerne blev drevet sammen, mens de her omtalte bygninger stod tilbage til beboelsesbrug.

De to sammenlagte landbrugsejendomme blev i 1918 overtaget af Peder Hansens datter og svigersøn.

Af en samtidig vurdering kan man se, at stuehuset var uændret ude og inde, og at udhuset nu anvendtes til hønsehus og brændsel.

Ved næste vurdering i 1932 var stuehuset ombygget til brændehus og værksted, mens udhuset var taget i brug til maskiner og redskaber. På et senere tidspunkt blev disse bygninger nedrevet.

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 29

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1801	Ole Sørensen	52		husmand med jord
	Mette Jensdatter	56		hustru
1834	Peder Jørgensen	30		husmand, lever af sin jordlod
	Karen Jensdatter	31		hustru
	Jens Pedersen	8		søn
1840	Peder Jørgensen	35		husmand, daglejer
	Karen Jensdatter	37		hustru
	Jens Pedersen	14		søn
	Hans Pedersen	6		søn
	Peder Pedersen	4		søn
	Birthe Marie Pedersdatter	1		datter
	Ane Nielsdatter	69		enke, almisselem
	Maren Pedersdatter	63		enke, almisselem
1845	Christian Hansen	71	Ulse	husmand, lever af sin jordlod
	Dorthe Sophie Clausdatter	62	Vordingborg	hustru
	Niels Sørensen	13	H.	søn
1850	Dorthe Sophie Clausdatter	63	Vordingborg	enke, huskone, lever af sin jordlod
	Lars Christensen	29	Fensmark	indsidder, daglejer
	Maren Kirstine Sørensdatter	23	H.	hustru
	Ane Margrethe Larsdatter	2	H.	datter
1855	Hans Christiansen	36	H.	husmand, skrædder
	Ane Margrethe Nielsdatter	23	H.	hustru
	Niels Christian Hansen	4	Skelby	søn
	Hans Peder Hansen	1	H.	søn
	Ane Sophie Christiansdatter	46	H.	almisselem (fjollet)
1860	Hans Christiansen	41	H.	husmand, skrædder
	Ane Margrethe Nielsdatter	28	H.	hustru
	Niels Christian Hansen	9	Skelby	søn
	Hans Hansen	6	H.	søn
	Frederik Hansen	1	H.	søn
	Karen Sophie Andersdatter	31	H.	skrædderpige
1870	Hans Christiansen	50	H.	skrædder, lever af sin jordlod
	Ane Margrethe Nielsdatter	37	H.	hustru
	Niels Christian Hansen	18	Skelby	søn
	Ane Sofie Frederikke Hansen	8	H.	datter
	Jens Hansen	6	H.	søn
	Dorthea Maria Hansen	4	H.	datter
	Karen Marie Hansen	2	H.	datter
1880	Hans Christiansen	60	H.	skrædder
	Anna Margrethe f. Nielsen	47	H.	hustru
	Dorthea Marie Hansen	14	H.	datter
	Frederik Herløv Hansen	9	H.	søn
	Maren Sofie Johanne Hansen	5	H.	datter
1890	Peder Hansen	42	H.	husmand
	Dorthea Marie Hansen	33	Slaglille, Sorø A.	hustru
	Ane Margrethe Hansen	9	Tyvelse	datter
	Kristian Hansen	5	Haraldsted, Sorø A.	søn
	Niels Peder Hansen	3	Englerup, Sorø A.	søn

1901 og 1906 se matr. nr. 28

Gårdspladsen set fra nordvest. 1986.

Nederst på siden:
Bebyggelsen set fra nordøst. I
venstre hjørne del af Åbovej 9.
Luftfoto 1983.

Åbovej 11

Matr. nr. 27 og 26 b Herlufllille

Ejer 1987: Anne Helt og Palle Haven

Fæste (R)
...1801... Hans Christensen

24.10.1843 Jørgen Pedersen

Arvefæste 1855 (R)

14.03.1855 Niels Nielsen, smed

28.11.1857 Ole Hansen

07.09.1875 Kirstine Hansdatter,
enke efter O. H.

26.03.1895 Hans Larsen

09.12.1896 Lars Peter Hansen

23.11.1898 Julius Alfred Sonne

15.06.1912 Peder Larsen

02.11.1917 Jens Jensen

Selveje 1920

27.03.1920 Julius Jensen

21.03.1929 Valdemar Frederiksen,
handelsmand

19.05.1932 Peter Petersen

24.05.1933 G. Kruuse, rentier

07.09.1935 Frode Johansen

14.12.1966 Hilda Elise Nielsen

07.08.1967 Harald Herbing

15.03.1973 Anne Helt og Palle Haven

Matr. nr. 26 b frastykket matr. nr. 26 a
1925.

Tidligere ejere heraf: se Herlufllillevej 7.

Bygnings- beskrivelse 1984

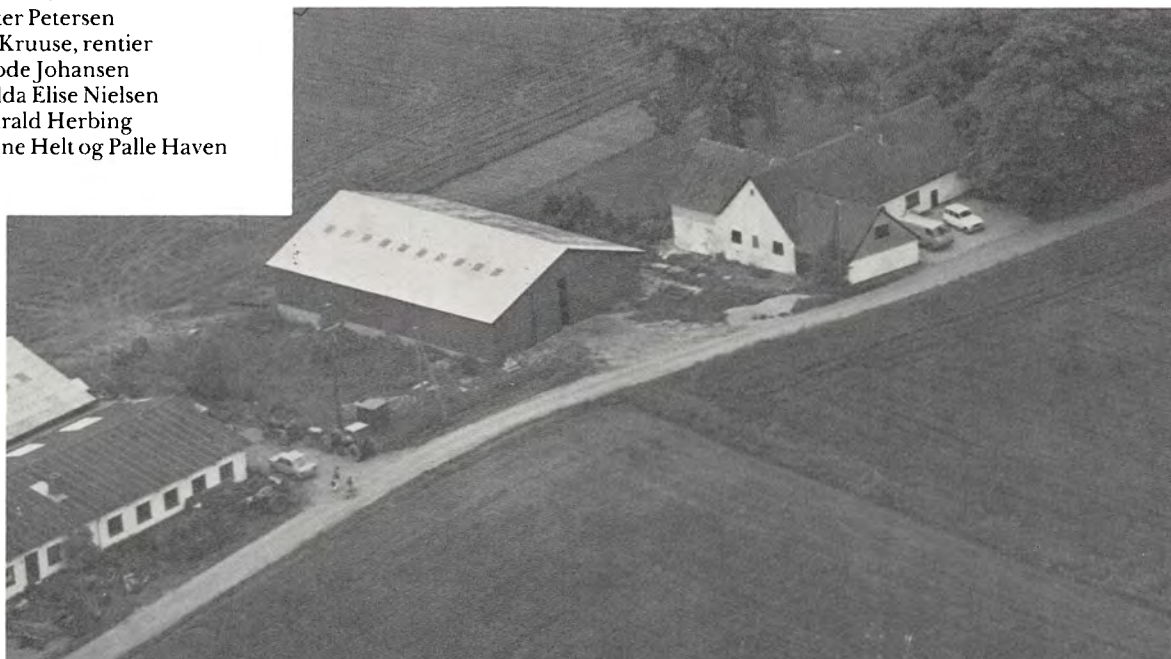
Ejendom, T-formet med gårdsplads mod vejen. Parallelt med denne stuehus med gennemgående sidebygning mod øst. På vestsiden af gårdspladsen et bræddeskur og i haven et halvtags grundmuret hus.

Stuehuset: øst-vest-vent, af hvidmalet berappet grundmur med sort sokkel, nye hoveddør, helrammede vinduer, staldvinduer, afrappet hovedgesims af træ, eternittag og 1 skorstenspipe.

Sidebygningen: ligeledes med eternittag, mod vejen med skydeporte, mod haven med trempel og balkon i gavlen.

Bebyggelses- historie

Se næste side.

Bebyggelses- historie

Når der ikke på matrikelkortet fra 1808 er anført nogen bebyggelse på denne lod, skyldes det, at brugeren, Hans Christensen, boede i Herlufmagle, hvor han drev Herlufmagle Mølle.

Det kan ikke konstateres, hvornår bebyggelse har fundet sted, ligesom der praktisk talt ingen oplysninger om bygnin- gernes historie har kunnet findes. Første sikre enkeltheder er fra branddirektora- tets forsikringsprotokol, hvoraf det frem- går, at i 1875 var der et øst-vest-vendt stue- hus på 10 fag. Ved den vestlige ende heraf var en sidebygning på 2 fag og ved den øst- lige ende et hus på 4 fag. Alle af bindings- værk med stråtag. De to sidstnævnte blev tilsyneladende nedrevet i 1893 og samti- dig blev hovedlængen udvidet til 11 fag og et afsnit gjort bredere og højere. Senere blev to nye sidelængder opført, hvorved bygningsbestanden kom til at omfatte:

a) Beboelse, lo, stald, 11 fag (31 × dels 12, dels 10 × dels 4, dels 3¼ alen). 4 værel- ser, entré, køkken, spisekammer alt med bræddegulve og -lofter. Desuden en ve- randa.

I Stalden plads til heste, kører og svin samt foderlo, 2 fag.

b) Lade, port, 4 fag (9 × 10 × 3¼ alen).

c) Tørvehus, 3 fag (8¼ × 5½ × 3 alen).

En beskrivelse fra 1948 oplyser følgen- de:

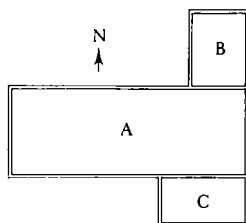
a) Stuehus og stald (19,6 × 7,6 meter): 3 værelser, køkken, spisekammer og entre. Bræddegulve og -lofter. Under lofterne Insulite-plader.

Desuden: Gennemkørselsport og heste- stald. Bræddelofter og betongulve.

Hele bygningen grundmuret og strå- tækt.

b) Vognport og brændselsrum (5,1 × 6,3 meter) af bindingsværk med stråtag. Lofter af granrafter uden ler. Gulve dels af beton, dels stenbro.

c) Svinehus (7,5 × 4 meter): Halvtags- hus med betongulve. Grundmuret. Pap- tag.

Grundplan 1948

- A. Stuehus og stald
- B. Vognport og brændselsrum
- C. Svinehus

*Bebyggelsen set fra nordøst
med Abovej i forgrunden.*

FOLKETÆLLING Herlufmølle matr. nr.: 27

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesøgn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Jørgen Pedersen	65		husmand, lever af sin jordlod
	Dorthe Sophie Jensdatter	62		hustru
1845	Jørgen Pedersen	70	Haslev	husmand, lever af sin jordlod
	Dorthe Sophie Jensdatter	68	Ulse	hustru
	Peder Pedersen	24	Vordingborg	indsidder, daglejer
	Ane Sophie Sørens datter Peder Pedersen	24 2	H. H.	hustru søn
1850	Jørgen Pedersen	75	Haslev	husmand, daglejer
	Dorthe Sophie Jensdatter	72	Ulse	hustru
----	Anders Jensen	31	H.	indsidder, daglejer
	Karen Marie Jensdatter	36	Toksværd	hustru
1855	mangler			
1860	Ole Hansen	60	Mern	husmand, lever af sin jordlod
	Kirstine Hansdatter Ane Sophie Christensdatter	47 48	Kastrup H.	hustru almisselem (berøvet for- standen fra fødslen)
----	Lars Davidsen Dorthe Kirstine Andersdatter	48 43	Høm Vetterslev, Sorø A.	indsidder, daglejer hustru
	Anders Larsen	14	Vetterslev, Sorø A.	søn
	Kirsten Larsdatter	1	H.	datter
1870	Jens Larsen	32	Kastrup	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Margrethe Hansdatter Maren Kirstine Larsen	43 2	Tybjerg H.	hustru datter
----	Ole Hansen Kirsten Hansdatter Sophie Frederikke Petersen Ane Sophie Andreasdatter	68 53 9 59	Kallehave Kastrup Glumsø H.	aftægtsmand hustru plejedatter almisselem (berøvet for- standen)
1880	Kirstine Hansen f. Olesen	63	Kastrup	enke, lever af sin jordlod
	Jens Larsen	42	Kastrup	bestyrer for moderen
	Anne Margrethe f. Hansen	53	Tybjerg	hustru
	Christine Larsen Christine Marie Jensen	12 u. 1	H. H.	datter plejedatter
1890	Kirsten Hansdatter	74	Kastrup	husejerske
	Jens Larsen	52	Kastrup	bestyrer
	Maren Kirstine Larsen	22	H.	sydpige
	Ane Kirstine	3	H.	hendes datter
1901	Alfred Sonne	25.12.1874	Bornholm	husmand
	Kristian Nielsen	14.02.1873	Gødstrup	hustru
	Niels Sonne	19.11.1900	H.	søn
1906	Julius Alfred Sonne	25.12.1874		husmand
	Maren Kirstine Nielsen	14.02.1873		hustru
	Niels Ejner Sonne	19.11.1900		søn
	Knud Hjalmar Sonne	23.04.1903		søn

Åbovej 13

Matr. nr. 25 Herlufllille

Ejer 1987: EDB-konsulent Hans Peter Andersen

Fæste (R)
 ...1808... Steinhauer, murermester
 1813... C. J. N. Bretteville,
 Frederiks-Eg

 ...1850... Jens Nielsen
Arvefæste 1861 (R)
 16.09.1861 Niels Hansen,
 hønskræmmer

13.05.1876 Maren Pedersdatter,
 enke efter N. H.
 10.06.1884 Hans Peder Nielsen,
 handelsmand

Selveje 1919
 25.09.1940 skifteudskrift som adk. for
 Johanne Frederiksen
 23.10.1957 Verner Petersen
 18.03.1985 Hans Peter Andersen

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, med tre længer beliggende omkring en gårdsplads med store lindetræer, åben mod vej, bestående af sammenbygget stuehus og udlænge mod syd og vest samt fritliggende længe i øst.

Stuehuset: 1 etage med delvis udnyttet loftsrum, af hvid- og gulmalet grovpudset grundmur, nyere 2-delte vinduer, 2 nyere rammedøre med glas. Taget af bølgeeter-nit med 1 skorsten.

Sammenbygget udlænge: samme slags bygning, men med brunmalede revledøre og nyere staldvinduer samt eternitklædte

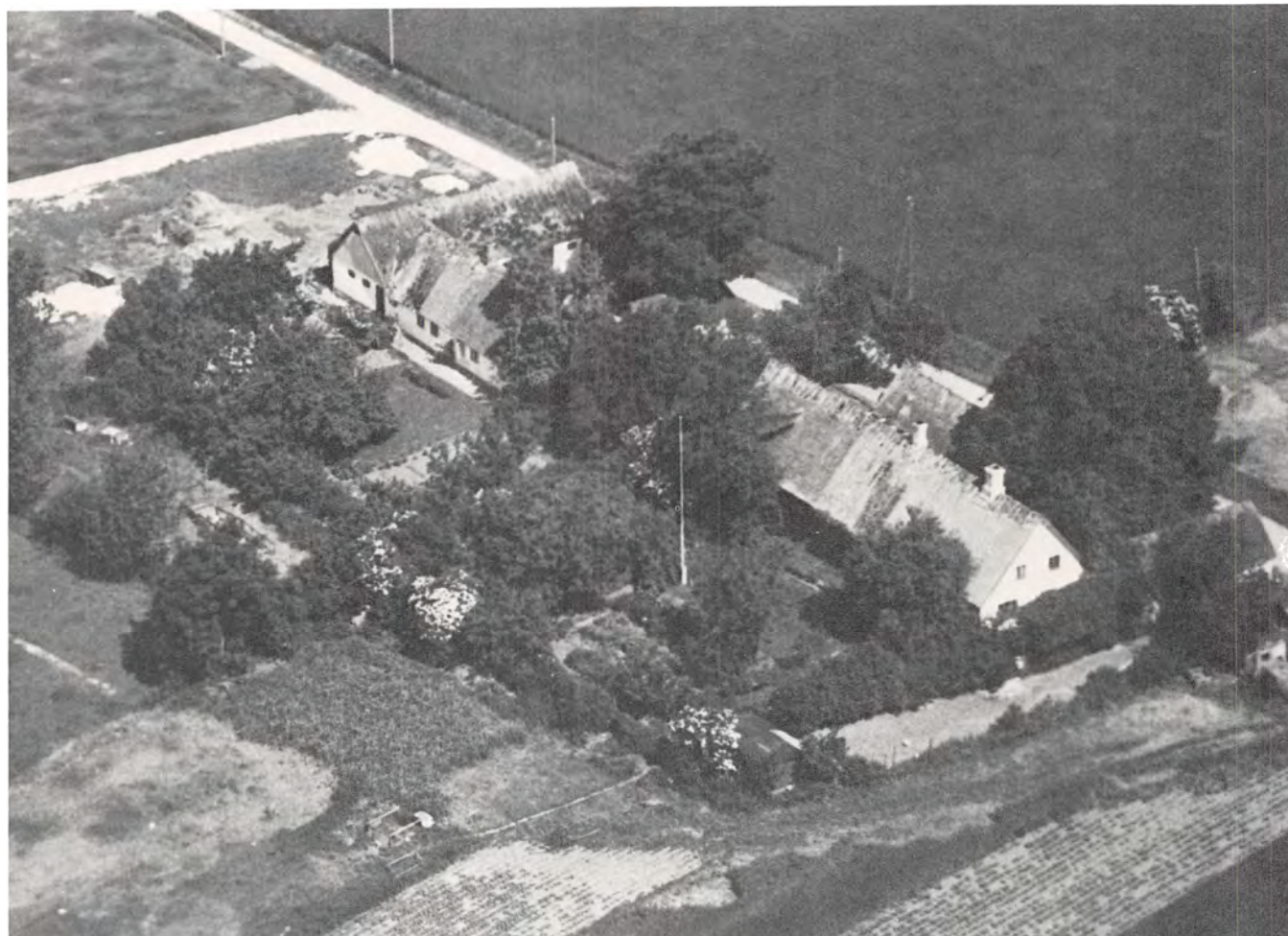
Øverst på siden: Bebyggelsen set fra syd.

Elly Petersen og børnene (yderst til højre i billedet) vinker til flyveren.

Luftfoto 1958.

Til venstre: Gårdspladsen 1983.

Bebyggelserne til Åbovej 13 (til højre) og 15 set fra sydøst. Luftfoto 1949.

gavle. På gårdsiden påbygget et overdækket indgangsparti af træ.

Fritliggende længe: 1-etages gulkalket og berappet grundmur med gamle sprosedede staldvinduer, 2-fløjet brunmalet revleport, eternitklædte gavle og tag af bølgeeternit med 1 skorsten.

Bebyggelses-historie

Efter udskiftningen blev der på denne murermeister Steinhauser tilhørende jordlod bygget en enkelt længe. Den første beskrivelse der kendes heraf er fra en taksation i 1860. På det tidspunkt var huset dels nyt, dels gammelt.

Det var øst-vest-vendt, 11 fag (27½ × 11 × ¾ alen), bindingsværk af blandet under- og overtømmer, dels klinede, dels murede vægge, 1 bræddegavl, stråtag. Bræddeloft over 7 fag, bræddegulv i 3 fag, 1 skorsten af rå sten, 8 fag vinduer, 3 fyldingsdøre, 7 glatte døre. Rummede beboelse, lo, lade og stald.

I 1886 var der tilføjet en sidebygning, 4 fag, nord-syd-vendt, ved den vestre ende

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 25

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1860	Niels Hansen	48	Svogerslev, Kbh. A.	hønskræmmer
	Maren Pedersen	37	Skuldelev, Frederiksborg A.	hustru
	Hans Peder Nielsen	8	Høm, Sorø A.	søn
	Ane Kirstine Nielsen Niels Nielsen	5 2	Høm, Sorø A. Høm, Sorø A.	datter søn
1870	Niels Hansen	57	Svogerslev, Kbh. A.	husmand, handelsmand
	Maren Pedersdatter	45	Skuldelev, Frederiksborg A.	hustru
	Niels Nielsen Mette Marie Nielsen	11 7	Høm, Sorø A. H.	søn datter
1880	Maren Nielsen f. Petersen	56	Skuldelev, Frederiksborg A.	enke, lever af sin jordlod
	Hans Peter Nielsen	27	Høm, Sorø A.	søn, bestyrer for moderen
1890	Hans Peter Nielsen	37	Høm, Sorø A.	husejer
	Kirstine Larsen	39	H.	hustru
	Maren Pedersdatter	66	Skuldelev, Frederiksborg A.	enke, aftægtskone
1901	Peder Nielsen	02.12.1852	Høm, Sorø A.	husmand
	Kirstine Larsen	10.09.1850	H.	hustru
	Valdemar Frederiksen	18.08.1888	København	plejesøn
	Maren Pedersen	10.09.1823	Skuldelev, Frederiksborg A.	enke, aftægtskone
1906	Hans Peder Nielsen	02.12.1852		husmand, handelsmand
	Ane Christine Nielsen	26.02.1855		husbestyrerinde
	Niels Valdemar Frederiksen	18.08.1888		handelsmand

til vognport og svinehus. I 1889 var hovedlængen udvidet til 12 fag og en sidelænge, 4 fag, nord-syd-vendt, tilbygget ved østre ende til brændsel og hønsehus.

Alle bygninger af bindingsværk med stråtag.

Næste kendte beskrivelse er fra 1941, da bebyggelsen bestod af følgende:

Bebyggelserne Åbovej 13 og 15 set fra øst. På den anden side Åbovej Sydsjællands Elektricitetsværks transformatorstation. Luftfoto 1983.

a) Stuehus, 10 fag ($15,5 \times 7,5 \times 2$ meter), af grundmur og bindingsværk. Indrettet med 5 værelser samt køkken og spisekammer med brædegulve og -lofter. Desuden bryggers med stengulv samt kælder og 1 værelse på loftet.

b) Staldbygning, 6 fag ($9,4 \times 7,5 \times 2$ meter), med plads til 3 køer, 2 heste og svinesti eller kalveboks. Endvidere foderlo og roehus. Opført af bindingsværk og grundmur.

c) Svinehus og vognport samt lokum, 5 fag ($9,3 \times 4,2 \times 1,8$ meter). Bygget af kampesten og bindingsværk.

d) Stald, 4 fag ($8,2 \times 4,1 \times 1,8$ meter), med båse til svin og kreaturer. Dels støbt mur, dels bindingsværk.

Disse 4 bygninger var alle tækket med stråtag. Endvidere fandtes:

e) Overdækket møddingssted, 3 fag ($4 \times 6,7 \times 2$ meter), med halvmur af kampesten og tegltag.

f) Materialehus og garage ($4,4 \times 3,1 \times 2,3$ meter).

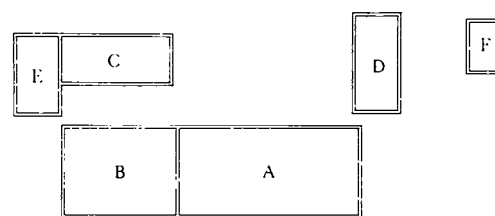
g) Hønsehus ($5,3 \times 3,1 \times 1,8$ meter).

De to sidstnævnte huse var opført af brædder med paptag.

Denne ejendom tilhørte gennem flere generationer handelsmænd, som dels handlede med bønderne om svin og kreaturer, dels handlede på Næstved Kvægtorv. Den sidste i rækken var Valdemar Frederiksen, kendt over det meste af Syd- og Midsjælland.

I bygning d) opstaldedes de husdyr, som ventede på videre transport eller salg.

Bebyggelsen set fra øst. Bemærk brandstigen. 1983.

Grundplan 1941

- A. Stuehus
- B. Stald, roehus, foderlo
- C. Stald for handelsdyr
- E. Overdækket møddingssted
- F. Materialehus, garage
- G. Hønsehus

N
↑

Interessant er det at konstatere, at ejendommen endnu i 1950'erne havde overdækket møddingssted. Det var noget, som sagkundskaben i slutningen af 1800-tallet anbefalede landmændene at etablere for at sikre, at staldgødningen bevarede størst mulig gødningskraft. Mange steder indrettedes sådanne møddingssteder, men de fleste forsvandt igen i begyndelsen af dette århundrede.

Helt specielt var ejendommens lokum. Under siddebrædtet var ikke som sædvan-

lig anbragt en tønde, men et skråtstillet brædt, således at udtømningerne kunne glide gennem et hul i muren direkte ud i møddingen.

Bebyggelsen set fra nord. Luftfoto ca. 1950.

Åbovej 15

Matr. nr. 24 Herlufllille

Ejer 1987: Hans Chr. Sørensen

Fæste (R)

...1808... Christian Hansen

1840... Peder Jørgensen

31.12.1859 Jørgen Larsen

Arvefæste 1869 (R)

10.05.1869 Ole Larsen

24.06.1878 Hans Hansen

08.04.1879 Jacob Jensen

08.07.1887 Jens Pedersen

18.06.1890 Henrik Jensen

23.11.1890 Rasmus Olsen

09.12.1892 Jens Hermansen

Selveje 1919

17.02.1944 arveudlægsskøde til

Lydia Sørensen, f.

Hermansen

19.11.1986 Hans Chr. Sørensen

Bygnings- beskrivelse 1984

Ejendom, med tre længer om en gårdsplads ved vejen. Stuehus øst-vest-vendt, i øst sammenbygget med sidelænge, i vest en fritliggende garage. Desuden fritliggende på jordtilliggendet mod syd et hønsehuse, mod vest et drivhus, en vognport og et oplagsskur.

Stuehuset: af hvidmalet grundmur, med sort sokkel, blå listeklædte indgangsdøre, blå-hvide 3-rammede vinduer, mod øst eternitklædt gavl med hjørnehaltag, bagsiden med havestue, taget af bølgeeternit med 1 skorsten.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 24

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Christian Hansen	60		enkemand, husmand, lever af sin jordlod
	Peder Jørgensen	27		inderste, arbejdsmand
	Ane Marie Christiansdatter	28		hustru
	Dorthe Sophie Pedersdatter	1		datter
	Hans Christiansen	15		C.H.s søn
	Johanne Christiansdatter	12		C.H.s datter
1840	Peder Jørgensen	33	Tybjerg, Præstø Amt	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Christiansdatter	33		hustru
	Dorthe Sophie Pedersdatter	7		datter
	Hans Christiansen	21		skrædder
1845	Peder Jørgensen	39	Tybjerg	husmand, lever af sin jordlod
	Ane Marie Christiansdatter	40	H.	hustru
	Dorthe Sophie Pedersdatter	12	H.	datter
	Johanne Marie Pedersdatter	3	H.	datter
	Hans Christiansen	24	H.	skrædder
1850	Peder Jørgensen	43	Tybjerg	parcellist, lever af sin jordlod
	Ane Marie Christiansdatter	43	H.	hustru
	Dorthe Sophie Pedersdatter	17	H.	datter
	Johanne Marie Pedersdatter	8	H.	datter
1855	Peder Jørgensen	48	Tybjerg	husmand, lever af sin jordlod
	Bodil Jeppesdatter	47	Næstelsø	hustru
	Johanne Marie Pedersdatter	13	H.	datter
	Ane Marie Hansdatter	6	Næstelsø	datter
1860	Jørgen Larsen	39	Aversi	husmand, lever af sin jordlod
	Johanne Marie Pedersdatter	18	H.	hustru
	Peder Jørgensen	53	Tybjerg	enkemand, aftægtsmand, opholdes af husfaderen

Øverst: Sydvestlige hjørne af gårdspladsen.

Nederst: Vestlige længe.

Begge fotos 1983.

Sidelængen: grundmur, med revledør, nyere staldvinduer, bagsiden med udbygning og kvist, gavl med drivhus, taget knækket med bølgeeternit.

Garagen: af grundmur, tildels af støbt beton på bagsiden, med 2-fløjet port og eternittag.

Bebyggelses- historie

Denne Christian Hansens huslod blev ved udskiftningen bebygget med et enkelt hus. Hvor stort kan ikke siges, men det synes at være blevet forlænget i midten af 1800-tallet og var dermed på 11 fag, opført af bindingsværk med stråtag.

I slutningen af århundredet lod Jens Hermansen opføre en sidebygning i vest af bindingsværk og kampesten, beregnet blandt andet til stald. I 1917 kom et fritliggende hus til i øst, af betonmure med paptag. Senere byggedes et hønsehus syd for de gamle bygninger.

Bortset fra nogle forbedringer er beskrivelser fra 1917 og 1948 sammenfaldende:

a) Stuehus (13,2 × 6,4 × 2,2 meter), bindingsværk på kampesten, overgavle af brædder, stråtag. 3 stuer, køkken, spisekammer, gang. Bræddeloft, bræddegulv i stuerne, betongulv i de øvrige rum. Desuden rummede længen selekammer med bræddeloft, et brændselsrum med stænge, materialerum (tidligere hønsehus) med dels bræddeloft, dels stænge. Lergulve i alle tre rum.

b) Stald og lo (15,9 × 6,7 × 2,2 meter), mure dels af kampesten, dels af bindingsværk og beton. Stråtag. 5 fag til kostald med stenbro og cement, rafteloft belagt med ler. 2 fag til svinestald med stenbro og cement samt stænge, 3 fag til lo med ler- og betongulv og stænge.

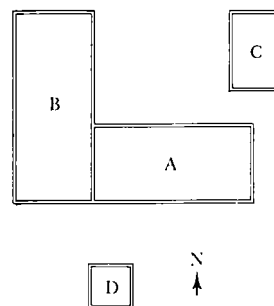
c) Vognport, redskabsrum, tørvehus (6,5 × 4,4 × 2,2 meter) opstøbte mure i beton. Jordgulve. Paptag.

d) Hønsehus (3,8 × 3,8 × 2,3 meter). Opført af brædder på betonsokkel med halvtag af pap, dels murstensgulv, dels jordgulv.

1870	Ole Larsen	33	Gunderslev, Sorø A.	husmand lever af sin jordlod
	Ane Margrethe Andersen	31	Fodby, Sorø A.	hustru
	Anders Larsen	6	Gunderslev	søn
	Karen Marie Larsen	3	Gunderslev	datter
	Lars Christoffersen	72	Vejlø	enkemand, aftægtsmand
1880	Jacob Jensen	51	Vetterslev, So. A.	husmand
	Margrethe f. Hansen	38	Krummerup Sorø A.	hustru
	Niels Jacob Gart	13	Førslev, Sorø A.	husfaderens stedsøn
1890	Henrik Jensen	34	Kirke Stillinge	husejer
	Anna Petersen	30	Tjæreby, Sorø A.	hustru
	Holger Jens Henrik Jensen	6	Tyvelse	søn
	Helga Anna Jensine Jensen	4	Tyvelse	datter
	Emma Amalie Margrethe Jensen	2	Tyvelse	datter
	Hertha Marie Kamila Jensen	1	Tyvelse	datter
	udøbt pigebarn	u. 1	H.	datter
1901	Jens Hermand	20.02.1864	Beldringe	husmand
	Maren Nielsen	14.04.1867	Beldringe	hustru
	Johannes Hermansden	09.09.1893	H.	søn
	Anton Hermansden	24.07.1896	H.	søn
	Anna Hermansden	19.07.1899	H.	datter
1906	Jens Hermansen	20.02.1864		gårdmand
	Maren Nielsen	14.04.1867		hustru
	Johannes Hermansen	09.09.1893		søn
	Anton Hermansen	24.07.1896		søn
	Anna Hermansen	19.07.1899		datter
	Niels Peder Hermansen	26.12.1904		søn

Grundplan 1948

- A. Stuehus
- B. Stald
- C. Vognport m.m.n.
- D. Hønsehus

Åbovej

Matr. nr. 26 c Herlufllille (Transformerstation)

Ejer 1987: SEAS A/S

1980

Sydøstsjælland
Elektricitetsværk A/S

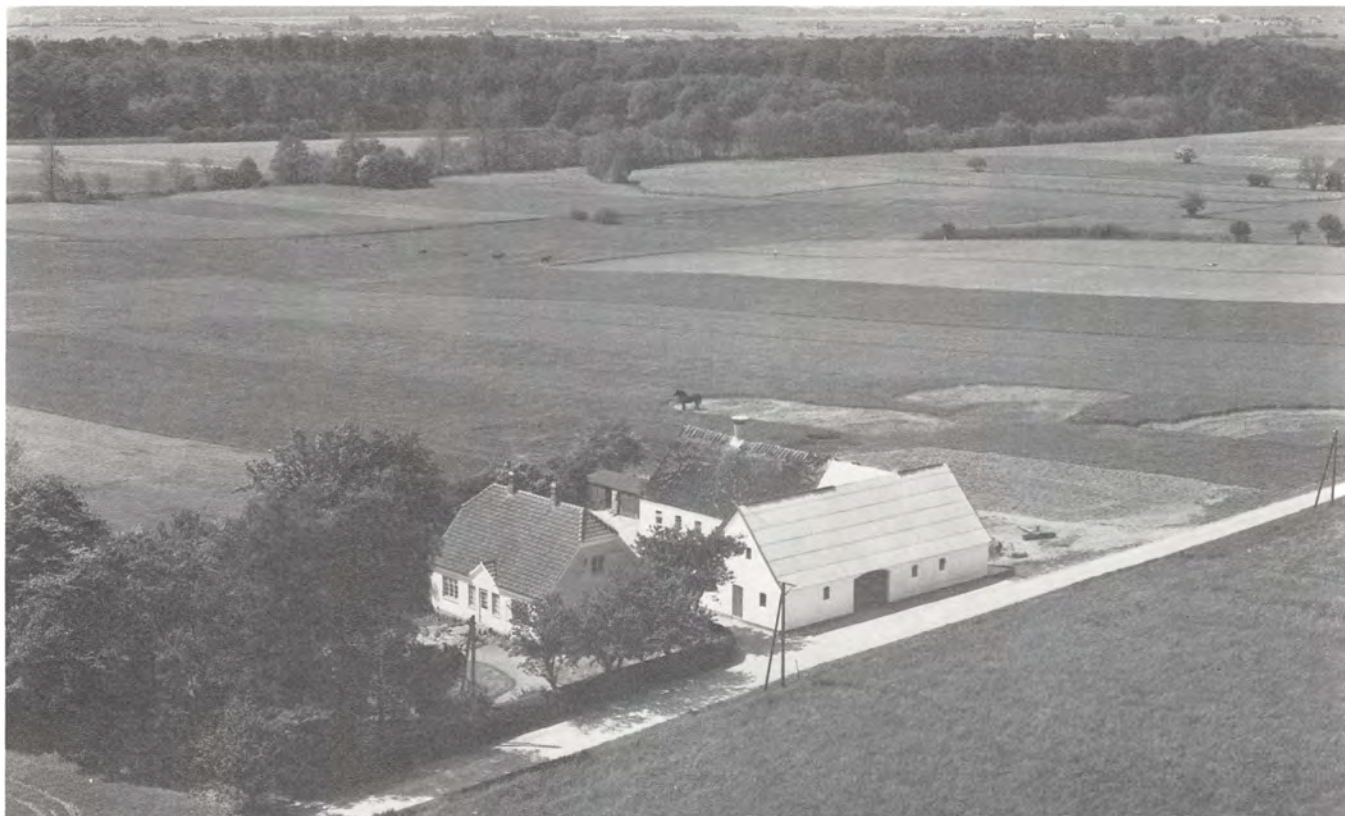
132/10 kV transformerstation, bygget år 1980 som erstatning for den tidligere transformerstation (Åbovej matr. nr. 35 e). På billederne ses anlægget fra øst.

Spændingen transformeres her ned fra 132 til 10 kV og fordeles herfra gennem kabler og luftledninger til 10/0,4 kV stationerne i omegnen.

Eksproprieret fra matr. nr. 26 a.

Åbovej 17

Matr. nr. 23, 22, 33 b, 35 a og 36 d samt 56 d Herlufllille
Ejer 1987: Borgmester, gårdejer Verner Larsen

Fæste (R)
...1808... Hans Nielsen Ross
15.09.1833 Lars Pedersen Biltris
22.05.1871 Johanne Marie Jens-
datter, enke efter L. P. B.

Arvfæste 1909 (R)
26.01.1909 Jens Larsen

Selveje 1920
29.04.1920 Hans Vilhelm Larsen

20.09.1960 Verner Larsen

Til ejendommen hører fra 01.04.1969
matr. nr. 22 Herlufllille, der tidligere
havde tilhørt:

Fæste (R)
...1808... Hans Andersen
1810... Søren Hansen
1818... Jens Olsen

...1840... Jørgen Christensen

Arvfæste 1873 (R)
08.12.1873 Lars Jensen
26.12.1889 Peder Jacobsen,
landpost
18.12.1912 Jens Jensen
06.06.1916 Niels Olsen
31.08.1918 Alfred Hansen,
vognmand

Selveje 1919
15.10.1919 Peter Nielsen
25.09.1940 Johanne Frederiksen
23.10.1957 Hans Verner Petersen

Huset nedbrændte 1918 og er ikke siden
genopført. Se iøvrigt side 246.

Endvidere hører til ejendommen:
Fra 01.04.1977 matr. nr. 33 b.
Tidligere ejere heraf se Herlufllillevej 15.
Fra 10.11.1978 matr. nr. 35 a.
Om tidligere ejere heraf se Åbovej [1], side
228.
Fra 16.09.1983 matr. nr. 36 d og 56 d.
Tidligere ejere heraf se Herlufllillevej
31.

Matr. nr. 56 d var en del af den græsnings-
lod, der ved udskiftningen blev tillagt matr.
nr. 36 og 45.

Øverst på siden: Gårdanlægget set fra nordøst.
Luftfoto 1954.

Til venstre: Bebyggelsen set fra øst. 1983.

Bygnings- beskrivelse 1984

Gårdanlæg, beliggende om en gårdsplads, bestående af fritliggende nord-syd-vendt stuehus samt i vest og nord sammenbyggede udlænger og i syd et fritliggende maskinhus.

Stuehuset mod have i øst: 1 etage med udnyttet loftsetage, af gulmalet pudset grundmur på sortmalet sokkel, 2- og 3-rammede malede småsprossede vinduer, afsluttet af hvidmalet hovedgesims med konsoller omløbende ved gavle med ører, på haveside trukket op med fronton over centralt placeret hoveddør. Taget af røde vingetegl med halvvalme over begge gavle og 1 skorsten.

Påbygget entrebygning i 1-etages malet og pudset grundmur med nyere storrudede vinduer, build-up-tag og 1 skorsten.

Udlængerne: 1-etages, hvidkalket og pudset grundmur på sorttjæret sokkel, i gavl pladeport, iøvrigt med nyere storrudede staldvinduer, revleporte og dør. Hovedgesims aftrappet, taget af bølgeeternit. Vestlige længe uddybet på bagside med asymmetrisk tagkonstruktion og indrettet med flere lofter.

Bebyggelses- historie

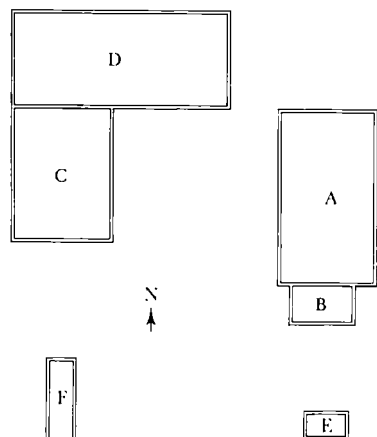
Begyndelsen til dette gårdanlæg ses på matrikelkortet fra 1808 at være en vinkelbygning. Der findes ingen beskrivelse, men måske stod den endnu, da Lars Petersen Biltris i 1833 blev fæster på stedet.

Øverst: Rekonstruktionstegning af det sydøstlige hjørne af gården, som den så ud før branden. Tegnet 1932.

I midten: Bebyggelsen set fra øst. 1983.

Nederst til venstre: Vestlige længe set fra sydvest. 1983. Til højre: Bebyggelsen set fra sydøst. Luftfoto 1949.

Grundplan 1941

A. Stuehus   D. Lade og svinestald
 B. Vaskehus m.m.   E. Værksted
 C. Stald   F. Hønseshus

De første oplysninger stammer fra midten af 1800-tallet. Da stod der tre længer, om hvilke der ikke er oplyst enkeltheder. Senere nævnes et stuehus og lade i syd, 9 fag, en længe i vest, stald, lo og lade, 9 fag, en mindre længe i øst, svinesti og vognport, 4 fag. Alle længer af bindingsværk med stråtag.

I 1911 udskiftede Jens Larsen staldlængen i øst med en ny, og i 1916 påbegyndte han en fornyelse af stuehøjen i syd. Til en begyndelse blev en del af den revet ned og en ny, bredere og højere del opført i stedet.

Derefter så gården sådan ud:

a) Beboelse (dels nyt: 5,1 × 7,9 × 2,6 meter): grundmur, 1 stue, køkken, spisekammer, gang. Bræddeloft, bræddegulve, dog betongulv i spisekammer. (Dels gammelt: 8,8 × 6,3 × 2,2 meter): bindingsværk. 2 stuer med bræddegulv og loft. Desuden brændselsrum med jordgulv og stænge.

b) Stald (17,5 × 8,5 × 2,3 meter), støbte betonmure, overgavle af brædder. Kostald med betongulv og rafteloft. Hestestald og foderlo med betongulv, bræddeloft, lo med lergulv.

c) Østre længe (7,8 × 4,9 × 2,0 meter) bindingsværk. Svinehus i 3 rum, fodergang, stenbro i cement, rafteloft. Vognport med lergulv og stænge.

Katastrofen indtraf den 23. marts 1922. Om formiddagen opstod der en skorstensbrand, som hastigt bredte sig. Gården nedbrændte totalt.

En helt ny gård blev opført og indrettet:

a) Stuehus (14,4 × 8,2 × 2,7 meter). 5 værelser, køkken og gang. Pudsede lofter og bræddegulve.

b) Tilbygning (5,4 × 3,2 × 2,7 meter). Vaskehus med betongulv, spisekammer med bræddegulv. Pudsede lofter. Kælder under spisekammer.

c) Stald (11,1 × 8,6 × 2,5 meter). Kostald til 9 køer, lægteloft med pålagt ler, hestestald til 3 heste, bræddeloft, foderlo med stænge.

d) Ladebygning (18,3 × 7,9 × 2,5 meter). Lade, gennemkørselsport, roehus, brændselsrum, hønseshus, vognport, stænge og jordgulv. Desuden mod øst svinestalde med betongulv, lægteloft.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Lars Pedersen Biltris	34		husmand, lever af sin jordlod
	Agathe Sørensdatter	34		husholderske
	Ane Margrethe Sørensdatter	8		hendes datter
	Sidse Marie Sørensdatter	1		hendes datter
	Hans Hansen	21		tk.
Frederik Rasmussen	24		skrædder	
1840	Lars Pedersen Bildris	40		enkemand, husmand, lever af sin jordlod
	Agathe Sørensdatter	40		husholderske for enkemanden
	Ane Sørensdatter	14		hendes datter
	Sidse Marie Sørensdatter	7		hendes datter
Jens Pedersen	22		tk.	
1845	Lars Pedersen Biltris	45	Sæby, Kbh. A.	husmand, lever af sin jordlod
	Johanne Marie Jensdatter	27	Farendløse, Sorø A.	hustru
	Sidse Marie Sørensdatter	12	H.	plejedatter
	Ane Larsdatter	1	H.	datter
Peder Knudsen Pedersen	22	Sæby, Kbh. A	tk.	
1850	Lars Pedersen Biltris	51	Sæby, Kbh. A	parcellist, lever af sin jordlod
	Johanne Marie Jensdatter	32	Farendløse, Sorø A.	hustru
	Sidse Marie Sørensdatter	18	H.	plejedatter
	Anna Larsen	6	H.	datter
Christian Madsen	37	Ringsted	tk.	
1855	Lars Biltris	53	Sæby, Kbh. A.	parcellist, lever af sin jordlod
	Johanne Marie Jensdatter	37	Farendløse	hustru
	Anna Larsen	11	H.	datter
	Ole Jensen	12	Endeslev	plejesøn
Christian Madsen	43	Ringsted	tk.	
1860	Lars Pedersen Biltris	60	Sæby, Kbh. A	parcellist, lever af sin jordlod
	Johanne Marie Jensdatter	42	Farendløse	hustru
	Anna Larsen	16	H.	datter
	Christian Madsen	49	Ringsted	tk.
Ane Dorthe Jensen	3	H.	plejedatter, forsørges af sognet	
1870	Lars Pedersen Biltris	69	Sæby, Kbh. A.	lever af sin jordlod
	Johanne Marie Jensdatter	51	Farendløse	hustru
	Jens Hansen	39	Karlsunde, Kbh. A.	svigersøn, bestyrer avlingen
	Anna Larsen	25	H.	hustru
Jens Peder Ludvig Hansen	5	H.	søn	
Anna Marie Dorthea Hansen	1	H.	datter	
Karen Marie Jensen	12	Næstelsø	plejedatter	
1880	Johanne Marie Jensdatter	61	Farendløse	enke, lever af sin jordlod
	Jens Larsen	23	H.	bestyrer for svigermoderen
	Anna Larsen f. Biltris	35	H.	hustru
Jens Peter Ludvig Hansen	15	H.	hendes søn	
Lars Peter Hansen	8	H.	hendes søn	
1890	Johanne Marie Jensen	71	Farendløse	enke, gårdfæsterske
	Jens Larsen	34	H.	bestyrer
	Anna Larsen	46	H.	hustru
	Jens Peder Ludvig Hansen	25	H.	søn
	Hans Christian Julius Larsen	9	H.	søn
	Johan Theodor Larsen	7	H.	søn
	Maren Larsine Larsen	5	H.	datter
Hans Vilhelm Larsen	2	H.	søn	
1901	Johanne Marie Jensen	26.01.1819	Farendløse	landbruger
	Jens Larsen	06.04.1856	H.	landbruger
	Anna Larsen	24.06.1847	H.	hustru
	Julius Larsen	29.12.1881	H.	søn
	Maren Larsen	11.01.1885	H.	datter
	Hans Larsen	18.05.1887	H.	søn
1906	Johanne Marie Jensen	26.01.1819		gårdfæster
	Jens Larsen	06.04.1856		gårdbestyrer
	Anna Larsen	24.06.1847		hustru
	Hans Vilhelm Larsen	18.05.1887		søn
	Villiam Hansen	14.05.1895		plejesøn

a), b) og d) blev opført af grundmur, c) af støbt beton. a) tækket med tegl, b) med pandeplader, resten med strå.

Senere blev der bygget et fritliggende

værksted i syd (3,8 × 2,2 × 2,2 meter) og et ligeledes fritliggende hønseshus (6,8 × 2,6 × 2,0 meter). Begge af brædder med paptag.

På billedet til venstre ses landpostbudfamilien foran »Åbo« ca. 1898: Jens Peter, Sofus og Mariane samt Peder Jacobsen med Harald på armen.

I 1941 blev den vestlige længe grundigt restaureret og samtidig forlænget med 5 meter. Senere forandringer fremgår af bygningsregistreringen.

Bebyggelses- historie

Mtr. nr. 22

Udskiftningen af Herlufllille by resulterede i en isoleret beliggende huslod af en særpræget form i modsætning til de ellers rektangulære lodder. Formen skyldtes formentlig terrænet og den deraf naturlige afgrøftning mod åen. Tæt op til denne byggede Hans Christensen en enkelt længe, næppe særlig stor. Den blev ombygget og udvidet i slutningen af 1800-tallet og var derefter på 12 fag (31 × dels 12, dels 7 × dels 3½, dels 3¼ alen), delvis bindingsværk på kampesten, delvis grundmur, stråtekt. Murene var væsentligst af rå sten, kun de udvendige halve sten var brændte mursten. Huset rummede beboelse, stald, lo, lade.

Den 31. august 1918 legede børnene med tændstikker og huset nedbrændte totalt. Ejeren, Alfred Hansen, havde endnu ikke fået skøde på ejendommen, der aldrig blev genopført. Fra denne ejendom udgik et helt dynasti af landpostbude med efternavnet Jacobsen.

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 22

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Jørgen Christiansen	35		husmand, væver
	Ane Christophersdatter	29		hustru
1845	Jørgen Christiansen	41	Vetterslev, Sorø A.	væver
	Ane Christophersdatter	39	H.	hustru
1850	Jørgen Christiansen	46	Vetterslev	husmand, væver
	Ane Christoffersdatter	39	H.	hustru
	Johanne Hansdatter	8	H.	plejedatter
1855	Jørgen Christiansen	50	Vetterslev	væver
	Ane Christoffersdatter	44	H.	hustru
	Johanne Hansdatter	14	H.	forsørges af fattigvæsenet
1860	Jørgen Christiansen	55	Vetterslev	væver
	Ane Christoffersdatter	49	H.	hustru
1870	Jørgen Christiansen	64	Vetterslev	husmand, væver
	Ane Christoffersdatter Christiansen	58	H.	hustru
1880	Lars Jensen	57	H.	husmand
	Maren Hansdatter	62	Tyvelse	hustru
	Anna Marie Larsen	16	H.	datter
	Hans Christian Larsen	7	Sandby	plejesøn
1890	Peder Jacobsen	34	Sværdborg	husejer
	Mariane Jensen	37	Næsby	hustru
1901	Peder Jacobsen	04.12.1855	Hundstrup, Svendborg A.	landpost
	Mariane Jensen	20.04.1852	Næsby	hustru
	Jens P. Jacobsen	10.04.1890	H.	søn
	Sofus Jacobsen	04.04.1892	H.	søn
	Harald Jacobsen	01.08.1893	H.	søn
1906	Peder Jacobsen	04.12.1855		husmand, landpost
	Mariane Jensen	20.04.1852		hustru
	Sophus Carl Jacobsen	04.04.1892		søn
	Harald Kristoffer Jacobsen	01.08.1893		søn

Åen (kanalen), der fører vandmasserne fra de østlige moseområder til Bavelse sø i vest, og som har givet huset og vejen navn.

Bebyggelsen til Åbovej 23 set fra sydøst. I horisonten til venstre: Bøgede skov, til højre: Herlufllillevej 39. Del af udlængen til Åbovej 21 ses i nederste højre hjørne.

Åbovej 21 og 23

Matr. nr. 44, 56 b og e samt matr. nr. 45, 55 a, 55 b og 56 a Herlufllille

Ejer 1987: Værkfører Ejnar Axel Larsen

Matr. nr. 44 med flere (Åbovej 21)

<i>Fæste (R)</i>	
...1808...	Peder Hansen

...1834...	Lars Pedersen
...1860...	Karen Sophie Olsdatter, enke efter L. P.
<i>Arvefæste 1876 (R)</i>	
23.11.1876	Hans Larsen
19.12.1880	Peder Jensen
21.01.1900	Lars Larsen
<i>Selveje 1919</i>	
13.02.1946	Karen Kirstine Larsen
25.10.1946	Lars Søren Larsen
25.05.1972	skifteudskr. som adk. for Signe Kristine Larsen
25.05.1972	Ejnar Axel Larsen

Matr. nr. 55 a og b Herlufllille blev ved udskiftningen tillagt matr. nr. 44 og 45 som fælles græsningslod.

Matr. nr. 56 a er en del af den fælles græsningslod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 36 (Herlufllillevej 31) og matr. nr. 45 (Åbovej 23).

Matr. nr. 56 b og e er dele af den fælles græsnings-lod, der ved udskiftningen blev tillagt matr. nr. 36 (Herlufllillevej 31) og matr. nr. 44 (Åbovej 21).

Matr. nr. 45 med flere (Åbovej 23)

<i>Fæste (R)</i>	
...	Jens Hansen
16.11.1831	Jens Hansens enke
1834...	Frederik Jørgensen

<i>Arvefæste 1876 (R)</i>	
23.11.1876	Jens Nielsen
23.01.1897	Lars Larsen
<i>Selveje 1919</i>	
23.08.1924	Lars Søren Larsen
25.10.1946	Ejnar Axel Larsen

Bygningsbeskrivelse 1984

Ejendom, bestående af oprindelig 2 ejendomme, beliggende for enden af vejen med tilkørsel nord for et ubenyttet stuehus med sidelænge, videre gennem en portlænge til en gårdsplads med stuehus og sidelænger samt på nordsiden et stengærde og store ahorntræer.

Stuehus: hvidkalket ege- og fyrrebindingsværk med hævede loftsbjælker fastgjort på spær, grønne 2-rammede tværsprossede vinduer, på forsiden eternitbølgetag, på bagsiden med gennemstukne

tapper, stråtag, rygning afdækket med pap, 1 skorsten, den vestlige del af ydervæggen omsat i lecamur med helrammede vinduer og eternittag, herefter brædeklædt lade med tag af pandeplader.

Sidelængen: på forsiden af grundmur, på bagsiden af lecablokke, med garageport, helrammede vinduer, eternitklædt gavl og eternitbølgetag.

Portlængen: sammenbygget mod nord af et egebindingsværkshus, med revledøre og sprossede vinduer og mod syd et grundmuret hus med staldvinduer, under samme tag af bølgeeternit, med brædegavle.

Fritliggende tomt beboelseshus: med udfalden gavl mod nord, 5 fag, af beråbet cementstensmur, med grøn-hvide 2-rammede tværsprossede vinduer på hver side af sprosset fyldingsdør, buede stik, aftrappet hovedgesims, eternittag og 1 skorsten. Sammenbygget med rester af gammel staldlænge med trempel mod syd.

Til højre: Familien samlet foran det ny stuehus til Åbovej 21. Fra venstre: Lars, Karen Kirstine, Sine og Lars Søren Larsen. På hesten: Ejnar Axel Larsen. Ca. 1910.

Bebyggelses-historie

På matrikelkortet fra 1808 er anført to huslodder mtr. nr. 44 og 45 med hver sit enlængede hus samt mtr. nr. 55 som fælleslod. Endvidere var en del af mtr. nr. 56 tillagt mtr. nr. 45.

I 1876 stod der på mtr. nr. 44 en hovedlænge, nord-syd-vendt, 16 fag, og et brændselshus i øst, 4 fag, begge bindingsværk med stråtag. Samtidig stod der på mtr. nr. 45 en hovedlænge: øst-vest-vendt, 14 fag og et brændselshus i vest, 3 fag, begge bindingsværk. Endvidere lo og stald, 8 fag, opført af kampesten. Alle bygninger med stråtag.

I 1897 overtog Lars Larsen mtr. nr. 44 og i 1900 tillige mtr. nr. 45. Indtil da havde der været to forskellige brugere af de to arvefæste-boelssteder.

Han lod bygningerne på mtr. nr. 44 delvis nedrive og opførte i stedet dels et svinehus, dels en lade, begge af kampesten med stråtag.

I 1909 byggede Lars Larsen et nyt grundmuret, stråttækt stuehus på mtr. nr. 44. Hertil flyttede han og datteren mens sønnen Lars S. Larsen med familie overtog den gamle beboelse.

Fra 1924 foreligger en beskrivelse af den samlede bebyggelse:

På mtr. nr. 44 (Åbovej 21):

a) Stuehus (10 × 7,5 × 2,3 meter), nord-syd-vendt, grundmur på betongulv. 3 stuer, køkken, spisekammer, gang og et materialerum. Bræddeloft. Bræddegulve i stuerne, betongulve i resten.

b) Stald med mere (12,7 × 5,9 × 2,0 meter), øst-vest-vendt, bindingsværk på kampesten. Kostald med betongulv og rafte-loft, vognport i 2 rum, brændelsrum, hønsehus. Lergulve. Dels bræddeloft, dels stænge.

c) Redskabshus (5,7 × 4,8 × 2,3 meter), fritliggende i syd, af brædder med paptag.

De to førstnævnte huse var stråttækte.

I 1926 blev staldlængen b) nedrevet og nyopført (15,8 × 7,5 × 2 + 0,6 meter) med grundmur, dels af 1/2-, dels af 1/1-sten, bræddetempel mellem mur og tag, overgavle af brædder. Indrettet til kostald for 6 køer, to svinestier, hestestald, hønsehus og tærskelo med bræddeloft og betongulve.

På mtr. nr. 45 (Åbovej 23):

d) Hovedlænge (19,8 × 6,4 × 2,2 meter), øst-vest-vendt, bindingsværk på kampesten. 3 stuer, pigeværelse med bræddegulve. Køkken, spisekammer gang med betongulve. Lo, lade, betongulv og stænge.

e) Stald (14 × 7,3 × 2,1 meter), kampesten. Kostald, roehus, svinehus. Dels loft, dels stænge.

f) Fritliggende længe i øst (12,8 × 6,3 × 2 meter), kampesten. Hestestald og foderlo med bræddeloft og stænge. Alle 3 længer med stråtag.

I 1925 blev der ved den vestlige ende af hovedlængen påbygget svinehus og lade (15,5 × 10,4 × 2,0 meter), dels af bindingsværk, dels bræddebeklædning på stolper,

FOLKETÆLLING Herlufille matr. nr.: 44

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Lars Pedersen	32		husmand, lever af sin jordlod
	Karen Sophie Olesdatter	20		hustru
	Karen Marie Larsdatter	1		datter
	Peder Hansen	72		aftægtsmand
1840	Karen Hansdatter	68		hustru
	Lars Pedersen	39		husmand, lever af sin jordlod
	Karen Sophie Olsdatter	27		hustru
	Karen Marie Larsdatter	7		datter
	Peder Larsen	5		søn
	Maren Sophie Larsdatter	3		datter
1845	Christen Christensen	40		inderste, avlskarl på hovedgården Ravnstrup
	Mætte Jørgensdatter	26		hustru
	Peder Jørgensen	28		opholdes af husfaderen
	Sidse Larsdatter	63		enke, opholdes af husfaderen
1845	Lars Pedersen	44	Kongsted	husmand, lever af sin jordlod
	Karen Sophie Olsdatter	32	H.	hustru
	Karen Marie Larsdatter	12	H.	datter
	Peder Larsen	10	H.	søn
	Maren Sophie Larsdatter	8	H.	datter
	Ane Kirstine Larsdatter	6	H.	datter
	Hans Larsen	4	H.	søn
Jens Nielsen	66	Holme Olstrup	indsidder, daglejer	
1850	Karen Olsdatter	46	H.	hustru
	Lars Pedersen	48	Kongsted	parcellist
	Karen Sophie Olsdatter	36	H.	hustru
	Karen Marie Larsdatter	17	H.	datter
	Peder Larsen	15	H.	søn
1850	Maren Sophie Larsdatter	13	H.	datter
	Ane Kirstine Larsdatter	10	H.	datter
	Hans Larsen	9	H.	søn
	Ane Margrethe Larsdatter	2	H.	datter
	-----	Jens Nielsen	71	Holme Olstrup
1855	Karen Olsdatter	51	H.	hustru
	Dorthe Jensdatter	17	H.	datter
	Lars Pedersen	53	Kongsted	parcellist, lever af sin jordlod
1855	Karen Sophie Olsdatter	41	H.	hustru
	Hans Larsen	14	H.	søn
	Ane Margrethe Larsen	7	H.	datter
	Ole Larsen	4	H.	søn

Indkørsel til dobbeltbebyggelsen:
Åbovej 21 og 23. 1983.

1860	Lars Pedersen Karen Sophie Olsdatter Ane Margrethe Larsen Ole Larsen Peder Valdemar Ferdinandt Reimert	58 46 12 9 4	Kongsted H. H. H. H.	parcellist hustru datter søn dattersøn
1870	Karen Sophie, Lars Pedersens enke Maren Sophie Larsen Ole Larsen Peter Valdemar Ferdinand Reimert	56 32 18 13	H. H. H. H.	parcellistinde datter søn dattersøn
1880	mangler			
1890	Peter Jensen Johanne Marie Nielsen Kirsten Christine Jensen Jensine Marie Jensen	40 31 8 6	Skelby Skelby H. H.	daglejer i agerbruget hustru datter datter

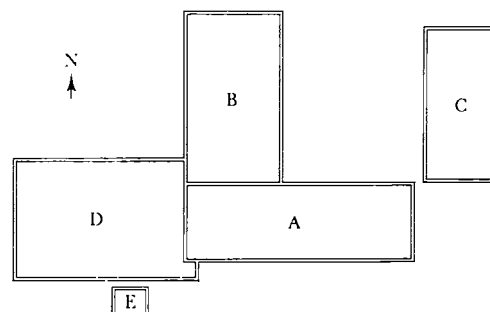
1901 og 1906 se matr. nr. 45

FOLKETÆLLING Herlufllille matr. nr.: 45

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1834	Frederik Jørgensen	28		husmand, lever af sin jordlod
	Lisbeth Nielsdatter	39		hustru
	Karen Marie Frederiksdatter	6		datter
	Ane Kirstine Frederiksdatter	1		datter
	Lisbeth Pedersdatter	60		lever af håndarbejde
1840-70	mangler			
1880	Jens Nielsen	41	Allindemagle, Sorø amt	husmand lever af sin jordlod
	Maren f. Petersen	51	Karise	hustru
1890	Jens Nielsen	51	Allindemagle	husmand
	Maren Pedersdatter	60	Karise	hustru
1901	Lars Larsen	22.06.1850	Snesere	gårdmand
	Karen Larsen	20.09.1835	Snesere	hustru
	Karen Kirstine Larsen	03.12.1876	Snesere	datter
	Lars Søren Larsen	01.11.1878	Snesere	søn
	Ole Larsen	18.10.1871	Ørslev	tk.
1906	Lars Larsen	22.06.1850		gårdmand
	Karen Larsen	20.09.1835		hustru
	Karen Kirstine Larsen	03.12.1876		datter
	Lars Søren Larsen	01.11.1878		søn

Grundplan 1949

- A. Stuehus
- B. Lo og stald
- C. Hestestald m.m.
- D. Lade og svinehus
- E. Hønsehus

mod nord paptag, mod syd tækket med plader. Indrettet til 5 svinestier og fodergang med betongulve. Resten lade.

Syd for denne bygning opførtes et fritliggende motorhus.

I 1946 flyttede ægteparret Lars Larsen til mtr. nr. 44, og 3. generation Ejner Aksel Larsen med familie overtog mtr. nr. 45. Senere er de to ejendomme sammenlagt.

Af en bygningsbeskrivelse fra 1949 fremgår det, at den samlede bebyggelse stadig bestod omtrent uændret, bortset fra mindre forandringer. På mtr. nr. 44 var det fritliggende hus i syd nedrevet og på mtr. nr. 45 var der i stedet for motorhuset indrettet et hønsehus.

Lars Larsen.

Fortegnelse over matrikel-numre

Herlufllille

	Side		Side		Side
Matrikel nr. 1	70	Matrikel nr. 15	26	Matrikel nr. 38 a	101
Matrikel nr. 2	70	Matrikel nr. 16	26	Matrikel nr. 38 b	104
Matrikel nr. 3	82	Matrikel nr. 17	26	Matrikel nr. 38 c	94 og 104
Matrikel nr. 4 a	125	Matrikel nr. 18	20	Matrikel nr. 39 a	76
Matrikel nr. 4 b	176	Matrikel nr. 19	18	Matrikel nr. 39 b	75
Matrikel nr. 4 c	117 og 123	Matrikel nr. 20 a	107	Matrikel nr. 40	57
Matrikel nr. 4 d	udgået	Matrikel nr. 20 b	107	Matrikel nr. 41	178
Matrikel nr. 4 e	117 og 123	Matrikel nr. 20 c	18	Matrikel nr. 42	49
Matrikel nr. 4 f	117	Matrikel nr. 21 b	165	Matrikel nr. 43	46
Matrikel nr. 5 a	156	Matrikel nr. 21 c	166	Matrikel nr. 44	247
Matrikel nr. 5 b	152	Matrikel nr. 22	243	Matrikel nr. 45	247
Matrikel nr. 5 c	162	Matrikel nr. 23	243	Matrikel nr. 46	86
Matrikel nr. 5 d	160	Matrikel nr. 24	240	Matrikel nr. 47	90
Matrikel nr. 5 e	162	Matrikel nr. 25	237	Matrikel nr. 48 a	86 og 92
Matrikel nr. 6 a	169	Matrikel nr. 26 a	54	Matrikel nr. 48 b	93
Matrikel nr. 6 b	173	Matrikel nr. 26 b	235	Matrikel nr. 49 a	92
Matrikel nr. 6 c	120	Matrikel nr. 26 c	242	Matrikel nr. 49 b	93
Matrikel nr. 7 a	35	Matrikel nr. 27	235	Matrikel nr. 49 c	86
Matrikel nr. 7 b	40	Matrikel nr. 28 a	232	Matrikel nr. 50	92 og 96
Matrikel nr. 7 c	38	Matrikel nr. 28 b	234	Matrikel nr. 51	101
Matrikel nr. 7 d	42 og 173	Matrikel nr. 29	234	Matrikel nr. 52	101
Matrikel nr. 7 e	42 og 173	Matrikel nr. 30 a	229	Matrikel nr. 53 a	40
Matrikel nr. 7 f	130	Matrikel nr. 30 b	231	Matrikel nr. 53 b	123
Matrikel nr. 7 g	129	Matrikel nr. 31	52	Matrikel nr. 53 c	130
Matrikel nr. 7 h	173	Matrikel nr. 32 a	60	Matrikel nr. 53 d	136
Matrikel nr. 8 a	132	Matrikel nr. 32 b	54	Matrikel nr. 54	125
Matrikel nr. 8 b	130	Matrikel nr. 33 a	63	Matrikel nr. 55 a	247
Matrikel nr. 8 c	136	Matrikel nr. 33 b	243	Matrikel nr. 55 b	247
Matrikel nr. 8 d	136	Matrikel nr. 34	65	Matrikel nr. 56 a	247
Matrikel nr. 8 e	136	Matrikel nr. 35 a	228 og 243	Matrikel nr. 56 b	247
Matrikel nr. 9 a	105	Matrikel nr. 35 b	70	Matrikel nr. 56 c	76
Matrikel nr. 9 b	82 og 105	Matrikel nr. 35 c	86	Matrikel nr. 56 d	243
Matrikel nr. 9 c	82	Matrikel nr. 35 d	68	Matrikel nr. 56 e	247
Matrikel nr. 10	117	Matrikel nr. 35 e	228	Matrikel nr. 57 a	25
Matrikel nr. 11	120	Matrikel nr. 36 a	79	Matrikel nr. 57 b	25
Matrikel nr. 12 a	156	Matrikel nr. 36 b	74	Matrikel nr. 57 c	25
Matrikel nr. 12 b	160	Matrikel nr. 36 c	udgået	Matrikel nr. 57 d	23
Matrikel nr. 13 a	26	Matrikel nr. 36 d	243	Matrikel nr. 57 e	25
Matrikel nr. 13 b	110	Matrikel nr. 37 a	94	Matrikel nr. 58	132
Matrikel nr. 14 a	26	Matrikel nr. 37 b	99	Matrikel nr. 59	38

Torpe

	Side		Side		Side
Matrikel nr. 1 a	219	Matrikel nr. 4 c	144	Matrikel nr. 6 b	215
Matrikel nr. 1 b	184	Matrikel nr. 4 d	185	Matrikel nr. 7 a	114
Matrikel nr. 1 c	185	Matrikel nr. 4 e	219	Matrikel nr. 7 b	215
Matrikel nr. 1 d	191	Matrikel nr. 4 f	144	Matrikel nr. 7 c	178 og 181
Matrikel nr. 1 e	219	Matrikel nr. 4 g	210	Matrikel nr. 7 d	178
Matrikel nr. 2 a	205	Matrikel nr. 4 h	184	Matrikel nr. 8 a	120
Matrikel nr. 2 b	141	Matrikel nr. 5 a	201	Matrikel nr. 8 b	178
Matrikel nr. 2 c	205 og 250	Matrikel nr. 5 b	188	Matrikel nr. 8 c	212
Matrikel nr. 2 d	196	Matrikel nr. 5 c	144 og 193	Matrikel nr. 9 a	176
Matrikel nr. 2 e	196	Matrikel nr. 5 d	225	Matrikel nr. 9 b	215
Matrikel nr. 2 f	219	Matrikel nr. 5 e	219	Matrikel nr. 9 c	178
Matrikel nr. 3 a	215	Matrikel nr. 5 f	46	Matrikel nr. 10 a	120
Matrikel nr. 3 b	149	Matrikel nr. 5 g	148	Matrikel nr. 10 b	215
Matrikel nr. 3 c	219	Matrikel nr. 5 h	199	Matrikel nr. 10 c	178
Matrikel nr. 3 d	139	Matrikel nr. 5 i	46	Matrikel nr. 11	215
Matrikel nr. 4 a	196	Matrikel nr. 5 k	148		
Matrikel nr. 4 b	250	Matrikel nr. 6 a	176		

Ravnstrup

	Side
Matrikel nr. 2 d	165

Orup

	Side
Matrikel nr. 1 h	162
Matrikel nr. 17 b	173

Sådan bruges bogen

Opdeling:

Beskrivelserne af de enkelte bebyggelser er placeret efter vejnavne. Disse er ordnet alfabetisk, idet bemærkes, at der kan være ejendomme fra begge byer under samme vejnavn.

Ejendommene er placeret kronologisk ifølge den kommunale vejnummerering.

Matrikel-kort:

Herlufille: I forbindelse med udskiftningen, der her påbegyndtes i 1785, udarbejdedes et udskiftningskort, som ikke findes mere. Det ældste eksisterende stammer fra opmålingen i 1808.

Torpe: Udskiftningen foregik i 1784. Et kort fra denne tid findes med rettelser fra 1808.

I bogen indledes hver vej: Bøgeskovvej, Guldagervej o.s.v. med to matrikel-kort-udsnit: et gammelt og et nyt.

Det gamle udsnit stammer fra ovennævnte kort. Her skal man bemærke, at det for overskuelighedens skyld i enkelte tilfælde har været nødvendigt at stykke kortene fra begge byer sammen.

Det nye udsnit stammer fra kommunens matrikelkort 1980. De skraverede felter angiver, hvilke arealer, der hører til ejendommene på den pågældende vej.

Lister over fæstere/ejere:

Hver ejendomsbeskrivelse indledes med en fortegnelse over fæstere/ejere samt besiddelsesformen, som kan være:

Fæste (R): i fæste under Ravnstrup

Fæste (T): i fæste under Tybjerggaard

Arvefæste (R): i arvefæste under Ravnstrup

Arvefæste (T): i arvefæste under Tybjerggaard

Selveje

Forhold, der ligger længere tilbage i tiden kan være vanskelige at datere nøjagtigt. I sådanne tilfælde er anført særlige tegn for fæsteperioden:

... 1845 Fæsteren havde ejendommen indtil 1845, men det vides ikke præcis, hvornår han overtog den.

1845 ... Fæsteren havde ejendommen fra 1845, men det vides ikke præcis, hvornår han fratrådte fæstemålet.

... 1845 ... Fæsteren vides at have haft ejendommen i 1845, og har formentlig haft den i en årrække før og efter. Hvor fæsteren vides at have siddet på ejendommen i flere år, er det første år angivet.

Hver person, der har besiddet ejendommen, står anført med overtagelsesdatoen. Hvor det er muligt, er anført fæstebrevets eller skødets dato. I modsat fald tinglæsningsdatoen. Hvor overtagelsen er sket efter en afdød ægtefælle, er som hovedregel anført ægtefællens dødsdag som overtagelsesdato.

Stillingsbetegnelser er kun medtaget, når der er tale om erhverv udenfor det egentlige landbrug.

I de to landsbyer blev arvefæste indført på de fleste ejendomme i perioden 1860-1880. I de tilfælde, hvor den hidtidige ejer fik ejendommen i arvefæste, er dennes navn ikke gentaget i fæster/ejerlisten under rubrikken arvefæste. I stedet vil datoen for arvefæsteskødet være anført efter ordet arvefæste.

Hvis arvefæste blev indført samtidig med, at der kom en ny fæster, vil datoen for arvefæstet være den samme som overdragelsesdatoen.

Listerne over fæstere/ejere er udarbejdet på grundlag af:

- 1) fæstebrevmateriale, som for Ravnstrup består dels af en fæsteprotokol 1806-1918, dels af fæstebreve 1798-1917, idet dog mangler mange fæstebreve og lejekontrakter for huse, for Tybjerggaard dels af en fæsteprotokol 1719-1830, dels af fæstebreve og lejekontrakter 1779-1899.
- 2) realregistre til skøde- og panteprotokoller for Herlufmagle sogn tilbage til 1850.
- 3) tingbogsoplysninger fra ca. 1935 og fremefter.
- 4) Endvidere: godsernes jordebøger, brandforsikringsmateriale, synsforretninger, folketællingslister, skatteafregningsbøger m.m.

Bygningsbeskrivelse

I 1984 er der foretaget en besigtigelse af hver ejendom og på grundlag heraf udarbejdet en kort beskrivelse af hver bygning.

Bebyggelseshistorie

Som grundlag for den historiske gennemgang af hver enkelt bebyggelse er benyttet syns- og taksationsforretninger 1773-1801, brandforsikringspolicer 1858-93, vurderings- og forsikringsprotokoller frem til 1955 (Den almindelige Brandforsikring for Landby, ..., ger og Østifternes Brandforsikring) samt en del ejendoms-vurderinger (Østifternes Kreditforening og Kreditforeningen for mindre Ejendomme i Østifternes).

Arkivalierne findes dels i Landsarkivet for Sjælland, dels i Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv, dels i Erhvervsarkivet i Aarhus).

Matrikel-numre:

Forarbejdet til en ny matrikel for hele landet begyndte i 1804, opmålingen i marken var afsluttet i 1827, men først i 1844 kunne den sættes i kraft. Ved opmålingen til denne matrikel i Herlufille og Torpe i 1808 fik lodderne de matrikel-numre, som stadig gælder. Hvor senere delinger har fundet sted, er numrene tilføjet bogstaver.

En liste over matrikel-numre med sidehenvisninger findes på side 251.

Grundplaner

Ved hver ejendomsbeskrivelse er anført en grundplan, der viser bygningernes placering i det pågældende år. Såvidt muligt er grundplanen valgt fra et så typisk tidspunkt i bebyggelsens historie, at den støtter studiet af tekst og billedmateriale bedst muligt.

Folketællinger

De anførte folketællinger er ført så langt tilbage for hver enkelt ejendom som muligt. 1906 er den seneste folketælling, der må offentliggøres på nuværende tidspunkt.

Man skal være opmærksom på, at gengivelsen følger de originale tællingslister. Det er derfor ikke rettet, hvis navne på samme person er stavet forskelligt fra gang til gang.

Anført fødesogn: Hvor sognet ligger i det gamle Præstø amt, er amtsbetegnelse udeladt.

Anvendte forkortelser:

H. betyder Herlufmagle sogn

td. – tjenestedreng

tk. – tjenestekarl

tp. – tjenestepige

Hvor der er anført dette tegn: ---

i årstalsrubrikken, betyder det adskillelse mellem to husstande.

Illustrationer

Ældre billeder er indsamlet dels fra private hjem, dels fra fotografiske arkiver. Nye billeder stammer fra en gennemfotografering af hver enkelt ejendom. Det er tilstræbt at sammensætte materialet på en sådan måde, at det viser bebyggelsen fra flest mulige vinkler og giver så mange oplysninger om byggemåde, ændringer og andre detaljer som muligt. Personbilleder er medtaget i det omfang, der har været tilgængeligt materiale.

Arkivering

Alt baggrundsmateriale for denne bog er overladt til Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv, hvor billeder, fotokopier af protokoller, dokumenter, breve og notater er samlet i en mappe for hver ejendom.

Ordlister

- A**
Afstolpet bindingsværk. Malet eller tjæret tømmer.
Aftrappet. Murskifter eller murpartier ordnet trinvis.
Alen = 0,6277 meter.
Arvefæste. Fæsteretten overførtes til arvinger, hvorved godsets ejer først genvandt den fulde ejendomsret over fæstestedet, når ingen berettigede arvinger fandtes. Hyppigt havde fæsteren ifølge arvefæsteskedet ret til at sælge eller pantsætte fæstestedet.
Avnerum. Rum til opbevaring af avner fra tærskning.
- B**
Berappet. Belagt med tyndt, glattet mørtellag.
Beton. Hærdnet blanding af cement vand og tilslagsmateriale (sand, grus, sten).
Bindere. Teglsten der går på tværs i dobbeltmur.
Brystning. Dels areal fra et vindues underkant til gulvet, dels lav mur om en altan.
Buede stik. se stik.
Build-up-tag. Vandret tag, »bygget op« af flere lag materialer.
Bølgeeternit. se eternit.
Balustradealtan. Brystning med balustrer.
Balustre. Lodrette led i afskærmning.
- C**
Cementsålbænk. se sålbænk.
- D**
Dukket (duppet). Den måde, hvorved vægge eller døre dækkes af tykke halmbånd, knyttet i forskellige former og holdt sammen af lodrette stokke.
- E**
Eternit. Tag- og beklædningsplader af en blanding af cement og asbestuld.
- F**
Fag. I bindingsværksbygninger partiet mellem to lodrette stolper med tilhørende bjælker. Bruges også om modulopdeling i møblerne byggeri.
Fas. Skråt afskåret kant.
Faset hjørne. se fas.
Fjæl. Brædt.
Fjælleklædt. Beklædt med brædder.
Fjællegavl. Gavl beklædt med brædder.
Flakgrøft. Rende til vandafledning i det flade engareal.
Fodrem. Tømmerstykker lagt vandret på syldstenen, og hvori opstilles stolperne.
Forkrøpning. Bruges for eksempel, når profil eller gesims er ført rundt om en fremspringende bygningsdel.
Fortandet. se fortanding.
Fortanding. Muraflutning, der har form som en brudt linje, hvor hvert andet eller hvert tredje skifte rager længere frem end det øvrige murværk.
Frontispice. Gavlagtig trekant over bygningspart.
Fronton. se frontispice.
Frontspids. se frontispice.
Fuge. Åbning mellem to sammenstødende materialer. Mørtelfyldte mellemrum mellem stenene i en mur kaldes fuger.
Fugel. se fuger.
Fyldning. Plade, der udfylder arealet mellem ramdestykker i døre og paneler.
Fyldingsdør. se fyldning.
Fæste. Brugsforhold over en fast ejendom, bekræftet i et fæstebrev, ved hvilket ejendomsbedreren overdrager brugsretten til fæsteren.
- G**
Gericht (gerigt). Indramning med profilering eller udskæringer i overgangen mellem mur og dørkarm.
Gesims. Fremstående profileret bygningsdel. Anvendes enten som dekoration eller som overgang mellem to bygningsdele, for eksempel mellem murværk og tag (= hovedgesims).
Gilterspær. Tømmerstykker, der deler den store trekant i mindre dele for at give større styrke.
- H**
Halvdør. Dør, der er delt i en øvre og en nedre halvdel, der åbnes og lukkes hver for sig.
Halustensmur. Er så tyk som en mursten er bred.
Halvvalm. se Valmtag.
Helvalm. se Valmtag.
Hestegangshus. Rum eller hus, hvori var placeret hestegangen – et maskineri, som hesten trak i en rundgang, og hvorved der blev overført kraft til arbejdsmaskiner (hakkelsesmaskiner, tærskværk eller andet).
Hjelm. Ladebygning af tømmer konstruktion med tag, men ofte uden side eller gavlbeklædning.
Hjørnekvader. se kvader.
Hjørnelisén. se lisén.
Hovedgesims. se gesims.
Huggehus. Rum, hvor man forarbejdede og reparerede redskaber og andet til brug i mark, stald, husholdning og hjemmets indretning.
Husbrand. Udskåret stang, der rager op over tagryggen fra den øverste spids af gavlen. Undertiden forsynet med vindfløj.
Hulkel (hulkehl). Danner hul, indadrundet overgang mellem væg og loft.
- I**
Inderste. Kaldtes på landet en gift eller ugift person, der boede til leje i et lille hus eller en stue hos en gårdmand eller en husmand, og som uden at være i fast tjeneste hos denne, havde sin egen husstand.
Indsiddet. se inderste.
Insulite. Varenavn på en type beklædningsplader til lofter og vægge.
- J**
Jordbruger. Samme betydning som agerbruger eller landbruger.
- K**
Kamp (eller kampesten). Marksten brugt til fundament og murværk.
Kamtakker. Retvinklet aftråpning på kammen = det stykke gavlmur, der rager op over tagfladen.
Klink. Vandret træbeklædning med lille overlæg.
Klinkefald. Dørlukke bestående af dørklynke (enarmet, vandret vægtstang) og en hage.
Klinkerbeton. Letbeton med brændte klinker.
Klinkesålbænk. se sålbænk.
Knætaget udskud. se udskud.
Konsol. Fremspring af sten eller træ på mur eller væg, beregnet til at bære overliggende bygningsdele.
Konsolgesims. Se konsol og gesims.
Kragetræer. Træstykker, der sammenpløkkede to og to lægges over tagryggen på stråtaget for at holde rygningen på plads.
Kvader. Natursten tilhugget til brug i murværk.
Kvaderpudsning. Efterligning af kvader ved pudsning af facader eller dele deraf.
- L**
Lisén. Flad, retkantet murpille. Hjørnelisén går omkring et hushjørne.
Lodstolpe. se stolpe.
Løbere. Teglsten, der går på langs i murværk.
Løsholter. Tværgående tømmerstykke i bindingsværk.
- M**
Malkølle. Rum eller bygning til fremstilling af malt til ølbrygning.
Mansard. Tag med en øvre del, der har ringe fald, og en nedre del, der har stejlt fald.
Midrisalit. se risalit.
Murkrone. Øverste del af en bygningsmur.
- O**
Omløbende ører. se forkrøpning og øre.
Opkalket. Tag, der fornedet har et let udad-svaj.
Opstrøgede stolper. Tjæret eller malet bindingsværk.
Overgavl. se spidsgavl.
- P**
Pandeplader. Galvaniserede jernplader med opvalsede vulster til tagdækning.
Pibe. se skorsten.
- R**
Regnbrædt. se sugfjæl.
Revedør. revleport. Plankedør eller -port sammenholdt af tværgående og skrå revler på bagsiden.
Rigter. se gerichter.
Risalit. Fremspringende parti på midten eller ved enderne af en bygningsfacade.
Rul(le)skifte. Betegnelse for murværk, hvor der alene bruges bindere på højkant. Bindere kaldes de mursten, der normalt lægges på tværs i murværket. Se i øvrigt stik.
- S**
Saddeltag. Den almindelige tagform, hvor de to tagflader mødes foroven i en rygning. Særlig stejle tage kaldes spidstage.
Saddeltagskvist. Kvist med saddeltag og vindskede fremskudt over fronten.
Savsnit. Fremkommer, når stenene i en skiftegang er lagt skråt, så deres hjørner ligger ud til murkanten.
Segment. Den del af en cirkel, som afgrænses af cirkelbuen og en lige linje. Se også stik.
Selvkrujer. Anordning, der sørger for at møllen automatisk drejer mod vindretningen.
Selvsvikler. Jalousier på møllearmene i stedet for møllesejl. Regulerer møllens gang, så den uanset vindens styrke og hastighed bliver ensartet.
Shedtag. Tag med skiftevis stærkt skrånende og helt eller næsten lodrette tagflader.
Skifte. Vandret lag af mursten i murværk.
Skorsten. Den pibe-røgkanal hvorigennem røgen fra kamin, ovne og fyr trækker bort. Tidligere var nederste del af skorstenen et rum med arnested og derover en røgkanal.
Smig. Muråbning med skrå side ind til dør eller vindue. Bruges også om skrå afskæring på hjørnet af en bygning og om snedkerprofiler.
Sokkelfuger. se fuger.
Spandage. Arbejdsdage, hvor bonden møder med heste og 3 redskaber.
Sparrenkopskifte. Tætstillede ornamentklodser, der ligner tagspærs udstikkende hoveder.
Spidsgavl. Gavl med saddeltag, der løber op i en spids.
Spær. De skråtstillede tømmerstykker i den konstruktion, der bærer tagbeklædningen.
Stabel. Tap i hængsel til dør eller vindue.
Sternbrædt. se sugfjæl.
Sternlinje. Tagets underste begrænsning mod muren.
Stik. Aflastende murværk i vandrette eller buede former over muråbning (dør eller vindue). Mures med særligt formede eller særligt stillede sten.
Styrtrum. Det loftsrum, der fremkommer, når det øverste bjælkelag er placeret et stykke under murkronen, uafhængigt af tagværket. Se også trempel.
Stænge. Loftstrum med gulv af utildannede træstykker af grene og unge træstammer. Beregnet til opbevaring af hø og halm.
Sugfjæl. Vandret eller skråt stillet brædt mellem tagskæg og tagrem, i bindingsværksbygninger. Bruges også om et skråt stillet brædt, der anbringes vandret på en mur for at hindre, at regnvandet løber ned ad muren, men i stedet slynges ud fra denne.
Svejftet. Udadbuet.
Syld (sylt). Fundamentsten, ofte utildannede, under bygningens mure og vægge. I bindingsværk med fodrem ligger denne på syldstenene. Hvor fodrem mangler, står stolperne direkte på disse.
Sålbænk. Fremspring eller skråbånd under vinduerne på murens yderside for at bortlede regnvand.

TILLÆG

Åbovej 3

T

Tagrem. Tømmer, der bærer tagbjælkerne. I bindingsværk er de lodrette stolper tappet i tagremmen.

Tandsnit. Stiliserede kvadratiske eller højrekanter sat sammen til en frise.

Taskekvist. Kvist med ensidigt tagfald, der begynder oppe ved husets tagrygning.

Tavl. Klinede eller udmurede partier mellem tømmerkonstruktionen i bindingsværk.

Trempe. Overbygning, ofte bræddeklædt. Tjener til at give et større loftsrum i en bygning. Se også styrtrum.

Tylvt. Antal af 12, brugt om tømmer.

U

Udkragning. Vandret bygningskonstruktion eller et øvre stokværk, der springer frem over det underliggende.

Udskalket, se opskalket.

Ugedage. Hoveridage en gang om ugen.

V

Valmtag. Hvor gavltrekanter (overgavlen) mangler, således at taget i husets ender skræner fra tagryggen helt ned til murkronen, kaldes taget halvvalm. Skræner taget kun ned til gavlmidten, er det halvvalm. Skræner det kun på et lille hjørne, kaldes det kvartvalm.

Vandbrædt, se sugfjæl.

Vindskede. To skrånede, kantstillede brædder i gavlen på yderkanten af tagbeklædningen. Beregnet til at beskytte mod vind og regn.

Vingetegl. Bølgeformede tegl. Taget bliver tæt derved, at den nedadbøjede bølgekam på den ene sten dækker over den opadbøjede kant på den næste sten.

Vråskab. Enten lille hængeskab eller et stolpe-skab stående i hjørnet på bordendebænken.

Ø

Øre. Forkrøpning, som kan være opbygget af profilerede lister på fyldinger. Ses også udført i sten på vindues T-omramninger eller ved udvendige lisener. Se også forkrøpning.

Kilde:

Danske Bygningsudtryk (Kreditforeningen Danmark) og forskellige ordbøger og leksika.

Rettelser

Side 60: Ved en fejltagelse er fotografiet blevet spejlvendt.

Side 200: Under bogens trykning er fremkommet andre oplysninger om personerne på billedet, hvorefter det skal være: forsamlingshusvært Martin Jensen, der desuden var slagtermester og blandt andet solgte kød på Næstved torv, og hans søster Johanne Jensen samt deres broder Kristian Jensen. Martin Jensen var født på Næstvedvej 71. De to søskende på Stokkebrovej 2.

Under trykning af denne bog er ejerne af Åbovej 3 påbegyndt ombygning af den gamle transformerstation til beboelse.
(Se iøvrigt side 228).

Torpe Mosevej

Ubebygget parcel matr. nr. 4 b Torpe
Ejer 1987: Henning Larsen

04.06.1867	Hovedgårdsjord under Tybjerggård	01.11.1950	fogedudlægsskøde til H. Jull Olsen på 4 b (samt desuden 4 c og 4 f)
30.06.1894	Peter Frederik von Steinmann, kammerherre, oberstløjtnant	14.11.1957	Helmer Larsen
14.09.1911	Det Steinmannske Legat og oberstløjtnant Steinmanns Legat	07.03.1973	Henning Larsen
???.??	1945 Lars Rasmussen		Fra matr. nr. 4 b Torpe blev 1945 frastykket en del som matr. nr. 4 h og tillagt matr. nr. 1 b. (Torpe mose). Se iøvrigt side 184.
12.03.1947	H. Jull Olsen		
01.05.1947	Aage Bramand		

Torpevej 5

FOLKETÆLLING Torpe Matr. nr.: 2c

Om matr. nr.: Torpe 2 c - se iøvrigt side 205.

År	Navn	Alder/ fødselsdato	Fødesogn	Erhverv, stilling i familien m.m.
1840	Jens Hansen Birthe Pedersdatter Jens Pedersen	46 49 6		husmand og daglejer hustru plejesøn
1845	Jens Hansen Birthe Pedersdatter Jens Peder Larsen	52 54 10	H. Dalby, Præstø A. Tybjerg	daglejer hustru plejesøn
1850	Jens Hansen Birthe Pedersdatter Lars Jensen Maren Hansdatter Hans Larsen Peder Larsen Kirstine Hansdatter	58 60 28 33 4 1 1	H. Ulsø, Præstø A. H. Tyvelse H. H. Dalby	husmand og daglejer hustru fraværende, ved armeen indsidderske, manden i militærtjeneste søn søn plejedatter
1855	Lars Jensen Maren Hansdatter Hans Larsen Peder Larsen Niels Larsen ---- Jens Hansen Birthe Pedersdatter Kirsten Hansdatter	33 38 9 6 3 62 65 11	H. Tyvelse H. H. H. H. Ulsø, Præstø A. Dalby	indsidder og daglejer hustru søn søn søn husmand og daglejer hustru plejedatter
1860	Jens Hansen Birthe Pedersdatter ---- Lars Jensen Maren Hansdatter Hans Larsen Peder Larsen Niels Larsen Jens Larsen	68 70 38 43 14 11 8 4	H. Nielstrup Præstø Amt H. Tyvelse H. H. H. H.	husmand og daglejer hustru indsidder og daglejer hustru søn søn søn søn
1870	Mangler			

Udvalg af litteratur

Bemærk:

Nedenstående er et skønsomt udvalg af den meget righoldige litteratur, der behandler emner, som er berørt i denne bog. I mange af de anførte bøger findes mere udførlige boglister, ligesom bibliotekerne vil kunne oplyse om andre landsdækkende eller lokalhistoriske bøger, mindre skrifter og større samlede værker med stof af interesse i denne sammenhæng. Man skal også være opmærksom på artikler og afhandlinger i årbøger fra de amtshistoriske samfund og Turistforeningen for Danmark samt i ældre og nyere årgange af tidsskrifter.

A

Alm. Brand af 1792. Brandforsikring gennem 150 Aar. 1942.

B

Begtrup, Gregers: Beskrivelse over Agerdyrkningens Tilstand i Danmark. Bd. 1-5. 1803-1812. Ny udgave 1977-1979.
Bidstrup, Knud (red.): Bondelandet forvandling. 1964.
Bjørn, Claus: Bonde, herremand, konge. 1981.
Branddirektorater, De nørrejske, indtil 1872. 1985.
Bryld, Carl-Johan & Harry Haue: Det agrare Danmark 1680-1980'erne. 1982.

C

Christiansen, Palle O.: Husmandsbevægelse og jordreform i Danmark. 1975.

D

Danmarks arkitektur. Landbrugets huse. 1980.
Dansk Portrætgalleri. Bd. 3: Danmarks Landbrug. 1906.
Danske Bygningsudtryk. Kreditforeningen Danmark. 1983.
Den bevaringsværdige bolig i by og på land. Fredningsstyrelsen 1984.
Den danske bondegård. Turistforeningen for Danmarks årbog. 1965.
Det danske Landbrugs Historie. Bd. 1-5. 1925-1945.
Duus, P.: Sorø Amt. Fjortende Stykke af de danske Provinsers Beskrivelse i oeconomisk Henseende. 1840.

E

Ejerslev, M. P.: Den danske Bonde. 1946.

F

Falk, A.: Bondereformerne. 1941.
Familiebrugets fremtid i Danmark. 1984.
Fridericia, J. A.: Den danske Bondestands Undertrykkelse og Frigørelse. 1888.
Fussing, H.: Herremand og Fæstebonde. 1942.
Fussing, H., og H. Knudsen: Landbruget og bonden i 18. årh. 1961.

G

Gamle Bygninger på Landet. Udg. af Foreningen af 3. December 1892. 1911 f.f.
Gammelt dansk bindingsværk. Kreditforeningen Danmark. 1984.
Garde, Axel: Fra Fællesskab til Fællesskab. 1938.
Glahn, H. C., Wienberg og Boisen: Byggeplaner til Bøndergaarde og Huse med og uden Jord. 1861.

H

Hansgaard, Torben: Landboreformerne i Danmark i det 18. århundrede. 1981.
Hastrup, Frits: Danske landsbytyper. 1964.

J

Jensen, Ejnar: Bonde og landbrug. Træk af dansk landbrugs historie. 2. udgave. 1982.
Jespersen, Svend: Studier i Danmarks Bondebygninger 1961.
Jessen, Curt von, m.fl.: Landhuset. Byggeskik og Egnspræg. Gode råd om vedligeholdelse og istandsættelse. 1975.

K

Kjær, Severin: Fra Stavnsbaandets Dage. 1888.
Klein, A.: Danske Landbrugsbygninger. 1893.
Kolding, Kr.: Dansk Jord. Danmarks bærende Erhverv Bd. 1-2. 1942.

L

Landsbyer – mennesker og planlægning. 1979.
Langberg, Harald: Danmarks Bygningskultur. Bd. 1-2. 1955.
Langberg, Harald, og Hans Erling Langkilde: Dansk Byggesæt omkring 1792 og 1942.
Larsen, C. C.: Det danske Landbrugs Historie. 1895.
Larsen, Helge: Landbrugsbyggeri. 1948.
Larsen, Lars Chr.: Om Herlufmagle Sogn i ældre og nyere Tid. Håndskrift 1941. (Kopi i Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv).
Larsen, O. H.: Landbrugets Historie og Statistik. 1921.
Ludvigsen, K. A., og J. P. E. Jørgensen: Byggeplaner til Bøndergaarde og Huse med og uden jord. 1895.
Lütken, O. D.: Præstøe Amt. Trettende Stykke af de danske Provinsers Beskrivelse i oeconomisk Henseende. 1839. Ny udgave 1983.

M

Melgaard, Peter, og Vagn Hauch Fenger: Landbrugets Historie. 4. udg. 1963.
Michelsen, Peter: Bondehuses alder. 1979.
Michelsen, Peter: Byggeskik på landet. (I: »Danmark før og nu«) 1952-1956.
Mortensen, Bernhard: Morten Andersens hus på Herlufmagle Mark. (I: Årbog for Historisk Samfund for Præstø Amt). 1985.
Møllgaard, Johannes: Landdistrikterne og planlægning. 1974.

N

Neubert, Gerd, og Karsten Vibild: Gamle sjællandske bondehuse. 1975.
Nielsen, Harald: Fæstebonden. 1965.
Nielsen, Richard G. (red.): Genbrug og genbefolkning af landsbyerne. Trivsel, aktivitet og velvære i det åbne land. 1987.

O

Olrik, Jørgen: De gamle Landsbyer og Bøndergaarde (I: »Danmark, Land og Folk« Bd. 1) 1919.
Om byggeskik og vedligeholdelse. Fredningsstyrelsen 1983.
Orestenen i Tybjerg skov. 1980.

P

Pedersen, Ole K.: Dansk Landbrugsbibliografi. 1960.
Petersen, Arthur: Jorddrot og Bonde. Bd. 1-2. 1930.

R

Rasmussen, Alan Hjorth: Stråtage. En gennemgang af danske tækkemetoder. 1966.
Risom, Sven: Lerhuse, stampede og soltørrede. 1952.

S

- Skelby og Gunderslev. Træk af sognenes historie. 1985.
Skovgaard, Mette: Bonden bygger. 1985.
Skrubbeltrang, F.: Den danske husmand og husmandsbevægelse gennem tiderne. Bd. 1-2. 1952-1954.
Skrubbeltrang, F.: Det danske landbosamfund 1500-1800. 1978.
Skrubbeltrang, F.: Husmand og Inderste. 1940.
Stenfeldt, Niels: Om Herlufsmagle Sogn og om Ravnstrup i gamle Dage. Håndskrift 1930. Kopi i Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv.
Stenfeldt, Niels: Om Tybjerg Sogn og Herregaardene Tybjerggaard og Hjelmsø i gamle dage. Håndskrift 1930. Fotografisk optryk 1981.
Steensberg, Axel: Den danske bondegård. 1974.
Steensberg, Axel: Den danske landsby gennem 6000 år. 1973.
Steensberg, Axel: Gamle danske bøndergårde. 1978.
Steensberg, Axel, og C. Rise Hansen: Jordfordeling og udskiftning. 1951.
Stoklund, Bjarne: Bondegård og byggeskik før 1850. 1969.
Stoklund, Bjarne: Landbygninger indtil 1870. (I: »Danmarks Bygningskunst«). 1963.

T

- Tegninger til Husmandsboliger. 1909.
Tegninger til Husmandshuse. 1914.
Tvede, F.: Om Opførelse af de til et Avlsbrug fornødne Oekonomibygninger. 1859.

V

- Vort landskab. Danmarks Naturfredningsforenings årsskrift. 1969.

Z

- Zahle, C. Th.: Den danske Husmand. En politisk-historisk Skildring. 2. udgave 1910.
Zangerberg, H.: Bondekøkkenet i gamle dage. 1932.
Zangerberg, H.: Danske Bøndergaarde. 1925. Ny udgave 1982.

Ø

- Østifternes Brandforsikring 1889-1929. 1929.

Illustrationer

Fotografier:

- Andersen, Inge, Torpe, side 87 (øverst), 92 (til højre).
Arnholz, E., side 15 (øverst).
Beck, P. H., Vejen, side 152, 248 (øverst).
Demuth, E. Larsen, Næstved, side 70 (øverst), 79 (øverst). 82 (øverst), 84 (havefoto), 91 (nederst), 100 (øverst).
Eisenhardt, L. D., Odder, side 205 (øverst).
Hansen, Johs., Sorø, side 125 (nederst).
Kanding, Jørgen, Slagelse, alle fotos i bogen dateret 1982-1987.
Kastrup Luftfoto, side 229, 235.
Knudsen, K., Næstved, side 153, 154, 213 (alle enkeltportrætter).
Larsen, Ejnar, Herlufmagle, side 70 (nederst), 160 (nederst) 249 (nederst).
Løvstrøm, Margrethe, Aalborg, side 188 (begge), 189 (øverst), 190 (øverst).
Nielsen, Otto, Glumsø, side 29 (portrætter), 118 (øverst).
Pedersen, Theodor, Ringsted, side 58.
Rasmussen, Chr., København, side 26.
SEAS A/S, Haslev, side 242.
Sylvest Luftfoto, Ølstykke, alle luftfotografier dateret 1940, 1949 og 1954.
Sørensen, Thora, Brandelev, side 232 (øverst).
Zangerberg, H., Nationalmuseet, side 14 (nederst), side 83, 210 (øverst), 211 (øverst), 220 (nederst), 222 (nederst).

Desværre har det kun været muligt at få opsporet få af navnene på fotografier, der har optaget fotografierne fra de private samlinger.

Tegninger:

- Ersted, Sigurd, Gandrup, side 169, 170.
Jensen, Helge, Odense, alle matrikelkort og grundplaner.
Kabell, Ludvig, side 4.
Nielsen, Aage, side 242.

Kort:

- Udsnit af kortene side 6 og 7, hvortil Geodætisk Institut har oplyst, er gengivet med institutets tilladelse. (A. 290/87).
Udsnit af samtlige matrikelkort er tegnet med Original-Kort over Herlufmagle Byes Jorder fra 1808 og Original-Kort over Torpe Byes Jorder fra 1784 som forlæg.
Alle grundplaner er tegnet på grundlag af de i brandforsikringsvurderingerne opgivne mål.
Originalmateriale til samtlige illustrationer i denne bog opbevares i Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv.

Tak

for værdifuld assistance, gode råd og praktisk bistand under arbejdet:

- *til* stadsbibliotekar Jørgen Kanding for gennemfotografering af hele området, *til* stud. mag. Bo Johansen for omfattende arkivundersøgelser med hensyn til fæstere/ejere, folketællinger og andre forhold, *til* arkitekt Lars von Steensen Bach og byggetekniker Per Nørbach for deres bygningsbeskrivelser 1984 af alle ejendomme.
- *til* alle de mange, der beredvilligt har stillet oplysninger og billeder til rådighed, og *til* alle, der har hjulpet med skrivarbejde, korrektur, fotokopiering m.m.
- *til* Det kongelige Bibliotek, Erhvervsarkivet i Aarhus, Landsarkivet for Sjælland, Matrikeldirektoratet, Nationalmuseet, Næstved By- og Egnshistoriske Arkiv, Odense Centralbibliotek, Rigsarkivet, Statens pædagogiske Studiesamling, Suså kommunes tekniske afdeling, ejendoms kontor og folkeregister.

LANDSBYMILJØ GENNEM 200 ÅR

© Richard G. Nielsen

Sat med fotosats Baskerville

Reproarbejde: Belgrafik

Papir: Mat coted G-Print

Typografi og layout: Richard G. Nielsen og Finn Christensen

Sats og tryk: Mammens Bogtrykkeri A/S, Odense

Tidligere udkom

af Richard G. Nielsen bl.a.:

Bogen om Bornholm. 1957.

Fra Fjord og Fiskeri. 1975.

Svinet i dansk Sæd og Skik. 1976.

Mennesker og miljøer i det gamle Slagelse. 1976.

Svinet i dansk kulturtradition. 1977.

The Pig in danish Culture and Costum. 1978.

Odense på gamle postkort. 1980.

Odense og dér omkring. 1981.

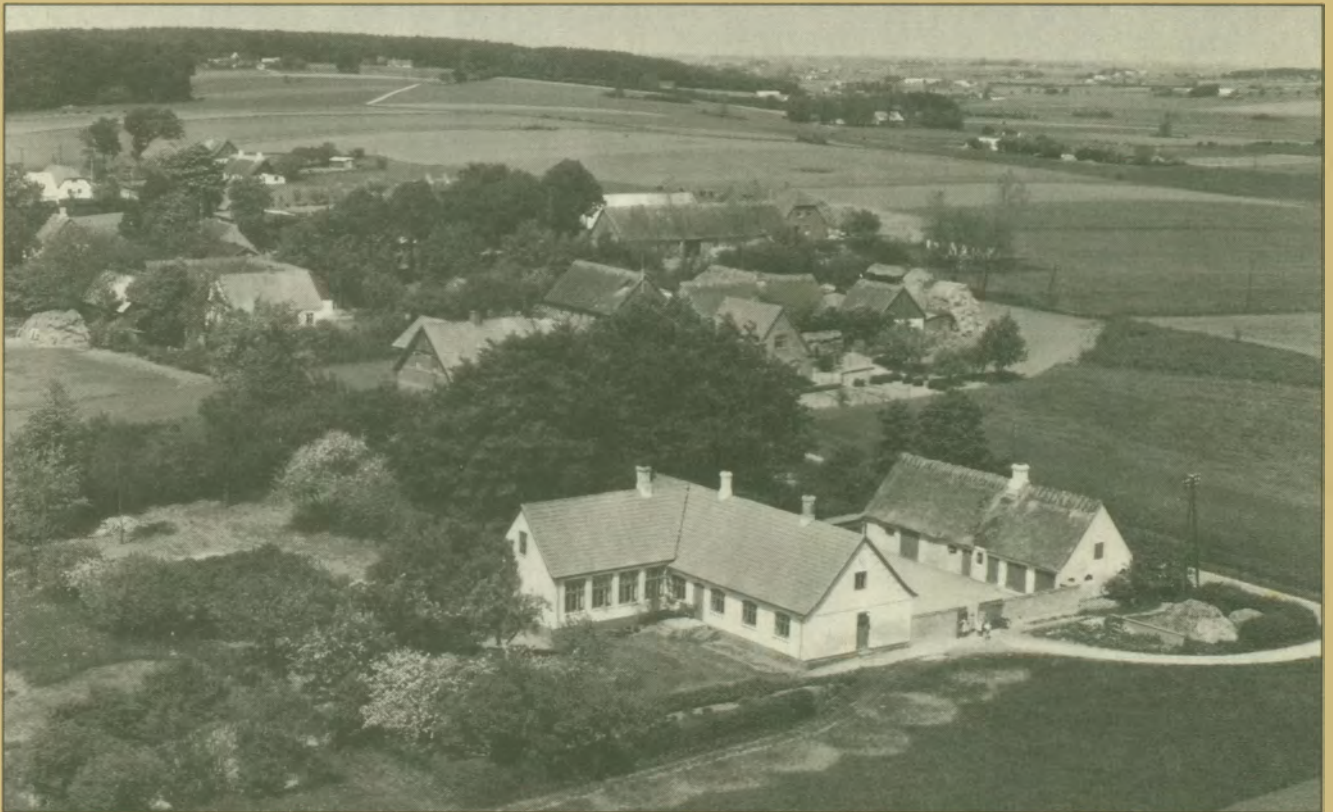
Kik i Kjerteminde. 1981.

Etatsraadernes by: Odense omkring år 1900. 1982.

Odins Taarn. 1983.

Odense - Sankt Knuds Kirke. 1986.

Genbrug og genbefolkning af landsbyerne 1987.

Da stavnsbåndet blev ophævet i 1788, landboreformerne gennemført og det ældgamle dyrkningsfællesskab opløst, betød det opbrud over hele landet. Udskiftning, udflytning og opdyrking skabte det kendte danske landskab med gamle landsbybebyggelser omgivet af spredte gårde og huse i det åbne land.

200 år efter reformerne er landet igen under forvandling. Landsbyområderne går en anden og ukendt fremtid i møde. Det er derfor vigtigt at kende deres historie.

Som en indføring i emnet fremlægges i denne bog et bredt materiale i tekst og billeder fra to landsbyer, Herlufllille og Torpe, som med deres repræsentative bebyggelses- og befolkningsmønster er et godt udgangspunkt for personer eller grupper, der vil studere gamle lokalsamfund.

